

රනකාවට වග කියන මාධ්‍ය කර්මාන්තයක් උදෙසා

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය හා වෘත්තීය නගා සිටුවීමට සැලැස්මක්

ජනමාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලය

2016 මැයි

ජනතාවට වග කියන මාධ්‍ය කර්මාන්තයක් උදෙසා...

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය හා වෘත්තීය
නගා සිටුවීමට සැලැස්මක්

ජනමාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලය

2016 මැයි

ප්‍රකාශකයෝ :

ජනමාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලය (SMR)

ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගිතාව (IMS)

www.mediasupport.org

වාච්චාව සකස් කළ කණ්ඩායම:

විජයානන්ද ජයවීර (උපදේශක)

කරුණාරත්න පරණවිතාන (අනුශාසක)

ආචාර්ය රංග කලන්සූරිය (අනුශාසක)

ආචාර්ය ප්‍රදීප එන්. වීරසිංහ (සභාපති හා තේමාත්මක ප්‍රධානී)

නාලක ගුණවර්ධන (උපදේශක සංස්කාරක)

කුමාරි වෙලගෙදර (සාමාජික)

කුමාර් ලෝජේස් (සාමාජික)

සිංහල පරිවර්තනය: අජිත් පැරකුම් ජයසිංහ

පිටකවර නිර්මාණය: දර්ශන කරුණාතිලක

පිටු සැලැසුම් හා නිර්මාණය: දර්ශන කරුණාතිලක

මුද්‍රණය: මැපෙස්ටික් ප්‍රින්ට් ෂොප්, පන්නල, ශ්‍රී ලංකා

පළමු මුද්‍රණය 2016 මැයි

This publication is available in Open Access under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) license

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>

උපුටා දැක්වීම සඳහා නිර්දේශය:

Secretariat for Media Reforms (2016). *Rebuilding Public Trust: An Assessment of the Media Industry and Profession in Sri Lanka.*

Colombo: SMR/IMS

ISBN: 978-955-3958-01-3

ස්තූතිය

මෙම වාර්තාව සැකසීම සිදු වූ මාස 14ක කාලය තුළ රජය, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය, විශ්ව විද්‍යාල ආචාර්යවරු, මාධ්‍යවේදීන්ගේ සංවිධාන, මාධ්‍යවේදීන්, මාධ්‍ය ආයතන ප්‍රධානීන්, මාධ්‍ය කළමනාකරුවන්, පර්යේෂකයෝ, සිවිල් සමාජය හා සමාගම් අංශය ඇතුළු පුද්ගලයෝ හා ආයතන රැසක් විවිධාකාරයෙන් දායක වූ හ.

ඒ වෙනුවෙන් ස්තූතිය පිරිනැමේ. සම්මුඛ සාකච්ඡාවලට සහභාගි වූ අය හා උපදෙස් සැපයූ අය පළමු ඇමුණුමෙහි දැක්වේ.

එයට අමතරව, වටිනා විවරණ සැපයූ පහත සඳහන් පිරිසටද වාර්තා සැකසුම් කණ්ඩායම සිය කෘතඥතාව පළ කරයි.

- ආචාර්ය විලියම් ක්‍රෝලි, පොදු රාජ්‍ය අධ්‍යයන ආයතනයේ සාමාජික, ලන්ඩන් විශ්වවිද්‍යාලය, එක්සත් රාජධානිය
- මයිකල් ජේ. ආර්. ඩේවිඩ්, හිටපු ජනමාධ්‍යවේදී (බීබීසී ලෝක සේවය - සිංහල අංශය), ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
- සුනන්ද දේශප්‍රිය, යුක්තිය පුවත්පතේ හිටපු කර්තෘ, මාධ්‍ය නිදහස හා මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරික, ස්විට්සර්ලන්තය
- ආචාර්ය රොහාන් එදිරිසිංහ, හිටපු කථිකාචාර්ය, නීති පීඨය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය

- මහාචාර්ය ෂෙල්ටන් ඒ. ගුණරත්න, ජන සන්නිවේදනය පිළිබඳ විශ්‍රාමික ගෞරව මහාචාර්ය, මිනෙසොටා රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාලය, මුවර්හෙඩ්, එක්සත් ජනපදය
- ටෝබ් මෙන්ඩල්, විධායක අධ්‍යක්ෂ, නීතිය හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පිළිබඳ මධ්‍යස්ථානය, කැනඩාව
- ආචාර්ය ඩේවිඩ් ජේජ්, සාමාජික, පොදුරාජ්‍ය අධ්‍යයන ආයතනය, ලන්ඩන් විශ්වවිද්‍යාලය, එක්සත් රාජධානිය
- නීතිඥ කිශාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන, නීති විශ්ලේෂක හා තීරු ලිපි රචක, සන්ඩේ ටයිම්ස් පුවත්පත, ශ්‍රී ලංකාව
- මහාචාර්ය රොහාන් සමරජීව, සන්නිවේදන ශාස්ත්‍රඥ හා LIRNEasia ආයතනයේ සමාරම්භක සභාපති
- ආචාර්ය අසංග වැලිකල, පොදු නීතිය පිළිබඳ කථිකාචාර්ය - එඩින්බර්ග් නීති විද්‍යාලය, සම අධ්‍යක්ෂ - ව්‍යවස්ථා නීතිය පිළිබඳ එඩින්බර්ග් මධ්‍යස්ථානය, එක්සත් රාජධානිය
- නීතිඥ ගෙහාන් ගුණතිලක - වෙරිටේ රිසර්ච්

අවසන් ලේඛනයේ වරදක් තිබේ නම් ඒ සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු වන්නේ සංස්කාරකවරුන් පමණි.

දෙවන ඇමුණුමෙහි නම් දක්වා තිබෙන පර්යේෂණ සහායක කණ්ඩායමට ද සංස්කාරකවරුන්ගේ ස්තූතිය පිරිනැමේ.

Acronyms and Abbreviations

AAAA	Accredited Advertising Agencies Association
ACJ	Asian College of Journalism
ADIC	Alcohol and Drug Information Centre
AHRC	Asian Human Rights Commission
AIBD	Asia Pacific Institute for Broadcasting Development
ANCL	Associated Newspapers of Ceylon Limited (Lake House)
BOP	Bottom of the pyramid
CBA	Commonwealth Broadcasting Association
CPA	Centre for Policy Alternatives
CPJ	Committee to Project Journalists (US based advocacy group)
CSOs	Civil Society Organisations
DTTB	Digital Terrestrial Television Broadcasting
DBNO	Digital Broadcast Network Operator
EGOSL	Editors' Guild of Sri Lanka
FMETU	Federation of Media Employees Trade Union
FMM	Free Media Movement
FOE	Freedom of Expression
FUTA	Federation of University Teachers Associations
GIC	Government Information Centre
HRCSL	Human Rights Commission of Sri Lanka
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICT	Information and Communications Technologies
ICTA	Information and Communication Technology Agency
IFJ	International Federation of Journalists
IMADR	International Movement Against All Forms of Discrimination and Racism
IMS	International Media Support
IPDC	International Programme for the Development of Communication (UNESCO)
IPTV	Internet Protocol Television
ISP	Internet Service Provider
ITN	Independent Television Network (Sri Lanka)
ITU	International Telecommunications Union
JDS	Journalist for Democracy in Sri Lanka
JICA	Japan International Cooperation Agency
LBO	Lanka Business Online
LLRC	Lessons Learnt and Reconciliation Commission
LTTE	Liberation Tigers of Tamil Eelam

MCR	Mahaweli Community Radio (of SLBC)
MDI	Media Development Indicators
MRTC	Media Resources and Training Centre (affiliated to University of Jaffna)
NBN	National Backbone Network
NGO	Non-Governmental Organization
NSSL	Newspaper Society of Sri Lanka
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
PCCSL	Press Complaints Commission of Sri Lanka
PSB	Public Service Broadcasting
PPB	Public Performances Board
PTA	Prevention of Terrorism Act
RNTC	Radio Nederland Training Centre
RSF	Reporters Without Borders (<i>Reporters Sans Frontières</i> in French)
RTI	Right to Information
SAARC	South Asian Association for Regional Cooperation
SAFMA	South Asian Free Media Association
SAMSN	South Asian Media Solidarity Network
SARD	Strategic Alliance for Research and Development
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency
SLBC	Sri Lanka Broadcasting Corporation
SLCJ	Sri Lanka College of Journalism
SLMMF	Sri Lanka Muslim Media Forum
SLMTI	Sri Lanka Media Training Institute
SLPI	Sri Lanka Press Institute
SLTMA	Sri Lanka Tamil Media Alliance
SLTTI	Sri Lanka Television Training Institute
SLRC	Sri Lanka Rupavahini Corporation (National TV Broadcaster)
SLWJA	Sri Lanka Working Journalists Association
SMS	Short Message Service (also known as text message)
TISL	Transparency International Sri Lanka
TRCSL	Telecommunications Regulatory Commission of Sri Lanka
WNL	Wijeya Newspapers Limited
UCR	Uva Community Radio
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNHRC	United Nations Human Rights Council

පටුන

සාර සංක්ෂේපය	IX	දෙවැනි පුවර්ගය:	
ප්‍රධාන නිර්දේශ	XI	මාධ්‍යවල බහුවිධභාවය, විවිධත්වය, මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ආර්ථික මට්ටම	
මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලයේ පෙරවදන	XIII	හා හිමිකාරිත්වයේ පාරදෘශ්‍යභාවය	55
ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගීතාව (IMS) පෙරවදන	XIV	1 මාධ්‍ය සංකේන්ද්‍රණය	58
විශේෂ කරුණු දැක්වීම - ටෝබ් මැන්ඩල්	XV	2 මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍යවල විවිධත්වයේ සම්මිශ්‍රණයක්	66
හැඳින්වීම - විජයානන්ද ජයවීර	XVI	3 බලපත්‍ර හා විද්‍යුත් තරංගමාලා ලබා දීම	75
මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලයට සම්බන්ධ වූ ආයතන	XVIII	4 බදු හා ව්‍යාපාර නියාමනය	85
ක්‍රියාකාරී රාමුව සහ ක්‍රමවේදය	02	5 වෙළෙඳ දැන්වීම්කරණය	88
 පළමු පුවර්ගය:		 තෙවැනි පුවර්ගය:	
ප්‍රකාශනයේ නිදහස, බහුවිධභාවය හා මාධ්‍ය විවිධත්වය සඳහා හිතකර වන නියාමන පද්ධතියක්	13	ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කතිකාවේ වේදිකාවක් ලෙස මාධ්‍ය	101
1 නීතිමය හා ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාකාරී රාමුව	16	1 මාධ්‍ය තුළ සමාජයේ විවිධත්වය නිරූපණය වන ආකාරය	105
2 විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සඳහා නියාමන පද්ධතිය	31	2 මහජන සේවා මාධ්‍ය සඳහා ආදර්ශ	109
3 ජනමාධ්‍යකරුවන්ට බලපාන අපහාස නීති හා වෙනත් නීතිමය බාධක	34	3 ස්වයං නියාමනය	119
4 වාරණය	42	4 සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතිත්වය පිළිබඳ අවශ්‍යතාව	131
		5 මාධ්‍ය පිළිබඳ මහජන විශ්වාසයේ මට්ටම	137
		6 ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව	138

සිව්වැනි ප්‍රවර්ගය:

ප්‍රකාශනයේ නිදහස, බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය
 වෙනුවෙන් පෙනී සිටින ආයතනවල වෘත්තීය
 ධාරිතා ගොඩනැගීම හා ඒවාට උපකාර කිරීම 153

1 වෘත්තීය මාධ්‍ය පුහුණුව ලැබීමේ අවස්ථා 156

2 මාධ්‍ය භාවිතය පිළිබඳ වෘත්තීය පාඨමාලා 178

3 වෘත්තීය සම්බන්ධතා හා
 සංවිධානවල පැවැත්ම 188

4 සිවිල් සමාජ සංවිධාන ක්‍රියාකාරිත්වය 194

පස්වැනි ප්‍රවර්ගය:

ස්වාධීන හා බහුවිධ මාධ්‍යවලට සහයෝගය
 දීම සඳහා යටිතල පහසුකම් ධාරිතාව 209

1 මාධ්‍ය විසින් පරිහරණය කරනු ලැබීම
 සඳහා තාක්ෂණික මූලාශ්‍ර තිබීම 212

2 පුවත්පත්, විකාශ මාධ්‍ය හා තොරතුරු
 තාක්ෂණ ව්‍යාප්තිය 218

ඇමුණුම් 237

මංජුසාවන්හි දක්වා ඇති කරුණු ලැයිස්තුව

- මංජුසාව 1 මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක සමස්තයක් ලෙස
- මංජුසාව 2 සංදර්භය: ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස
- මංජුසාව 3 මාධ්‍ය නිදහසට බලපාන වෙනත් නීති අතර
- මංජුසාව 4 මාධ්‍ය බහුවිධභාවය යනු කුමක් ද?
- මංජුසාව 5 මාධ්‍යවල තිරස් හිමිකාරිත්වය
- දුර්ලභ පොදු දේපළක් ලෙස විද්‍යුත් තරංග මාලා
- මංජුසාව 6 ස්වාධීන විකාශ නියාමනයක ව්‍යාප්ත ආරම්භය 1997
- මංජුසාව 7 ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය සඳහා මාර්ගෝපදේශ
- මංජුසාව 8 ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය: මිථ්‍යාව හා යථාර්ථය
- මංජුසාව 9 රාජ්‍ය ආයතනවල පුවත්පත් දැන්වීම් සීමා කිරීම
- මංජුසාව 10 දැන්වීම් අධික බව
- මංජුසාව 11 මහජන සේවා විකාශ
- මංජුසාව 12 මහජන සේවා විකාශය: අරමුණ හඳුනා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව
- මංජුසාව 13 ශ්‍රී ලාංකික මාධ්‍ය සඳහා වෘත්තීය භාවිතාව පිළිබඳ සංග්‍රහය
- මංජුසාව 14 2015 ජනාධිපතිවරණ සමය තුළ රාජ්‍ය මාධ්‍ය හැසිරීම
- මංජුසාව 15 ස්වයං වාරණය විසින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය දිය කරන ආකාරය හා සංහිදියාවට බාධා කරන ආකාරය
- මංජුසාව 16 මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය, මාධ්‍ය අධ්‍යයනය හා ජනමාධ්‍ය පුහුණුව
- මංජුසාව 17 සෑම මාධ්‍යවේදියෙකුම දත යුතු දේ
- මංජුසාව 18 සිංහල හා දෙමළ භාෂා මාධ්‍යවල වෘත්තීය ප්‍රමිතිය ඉහළ නැංවීම
- මංජුසාව 19 ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපන පාඨමාලා තක්සේරු කිරීම
- මංජුසාව 20 මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය සඳහා ආදර්ශ විෂය නිර්දේශයක්
- මංජුසාව 21 මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව යනු කුමක් ද?
- මංජුසාව 22 මාධ්‍ය අභිසාරිතාව
- මංජුසාව 23 සහභාගී තොරතුරු සමාජය වෙනුවෙන් ප්‍රජා මාධ්‍ය

වගු ලැයිස්තුව

- වගුව 1 ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය නියාමන රාමුව පිළිබඳ නිරීක්ෂණයක්
- වගුව 2 විවිධ මාධ්‍ය නියාමන යාන්ත්‍රණ
- වගුව 3 ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය විසින් පිරිනමනු ලබන විවිධ පාඨමාලා

ඇමුණුම්

- ඇමුණුම 1 උපදෙස් ලබා ගත් පුද්ගලයන් හා මූලාශ්‍ර
- ඇමුණුම 2 පර්යේෂණ සහායක කණ්ඩායම
- ඇමුණුම 3 ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා සාරාංශය
- ඇමුණුම 4 2015 මහ මැතිවරණය සමයේ දේශපාලන පක්ෂවලට නිර්දේශ
- ඇමුණුම 5 ශ්‍රී ලංකාවේ ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී නාලිකා
- ඇමුණුම 6 ශ්‍රී ලංකාවේ ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී බලපත්‍ර සඳහා ලියාපදිංචි ආයතන
- ඇමුණුම 7 2015 මහජන අවබෝධය සහ ප්‍රතිචාර පිළිබඳ සමීක්ෂණයේ විශේෂ කරුණු
- ඇමුණුම 8 ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ අවබෝධය සහ ප්‍රතිචාර පිළිබඳ සමීක්ෂණයේ විශේෂ කරුණු

සාර සංක්ෂේපය

2015 ජනවාරි 8 දා ජනාධිපතිවරණයෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ නව ප්‍රජාතාන්ත්‍රික මාර්ගයකට අවස්ථාව උදා විය. සර්වජන ඡන්දය හරහා සිදු කරන ලද ඒ දේශපාලන වෙනස විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස ශක්තිමත් කිරීම පිණිස මග විවර කර දී තිබේ.

එහෙත් රටක මාධ්‍ය නිදහස තහවුරු වූ පමණටම වෘත්තීයභාවය හා සමාජයීය වගවීම වර්ධනය නොවේ. එය මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා වෘත්තීය තුළින්ම මතු විය යුත්තකි. මාධ්‍ය නිදහස තකා දිගටම අරගල කරන අතර තම කෙණ්‍යයේ වෘත්තීයභාවය වඩාත් දියුණු කිරීමට අවස්ථාවක් උදා වී තිබේ.

දැනටමත් රජය යහපත් පියවර ගණනාවක් ගෙන තිබීම සුභ ප්‍රචණතාවකි.

- 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් තොරතුරු වෙත දැනගැනීමේ අයිතිය මූලික මානව අයිතිවාසිකමක් ලෙස පිළි ගෙන තිබේ.
- මාධ්‍යවේදීන්ට එරෙහි තර්ජන අවසන් කිරීම සඳහා පියවර ගෙන තිබේ.
- මෑත දශකයේ මාධ්‍යවේදීන්ට හා මාධ්‍ය ආයතනවලට එල්ල වූ ඇතැම් ප්‍රහාර සම්බන්ධයෙන් අපරාධ විමර්ශන යළි ආරම්භ කර තිබේ.
- දේශපාලන අන්තර්ගතය සහිත වෙබ් අඩවි බලහත්කාරයෙන් හා නීති විරෝධී ලෙස රට තුළ අවහිර කිරීම හරහා වාරණය කිරීම අවසන් කර තිබේ.

එසේ වුවද ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස වැඩි දියුණු කිරීමටත්, මාධ්‍යවේදීන්ට හා සෙසු මාධ්‍ය සේවකයන්ට හිතකර වාතාවරණයක් නිර්මාණය කිරීමටත් තවත් බොහෝ දේ කළ යුතුව තිබේ. මේ සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය, නීති හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ වෙනුවෙන් දේශපාලන අධිෂ්ඨානය හා දේශපාලන පක්ෂවල සහයෝගය අවශ්‍ය ය.

වසර විසිපහකට වඩා කාලයක් පුරා පැවති යුද්ධයේ තුවාල සුව කිරීමේ වෙහෙසකර කාර්යයට උර දීමට රජයට හා සමස්ත ජන සමාජයටම සිදු වී තිබේ. යුද්ධයේ ද ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මේ වන විට ලංකාවේ මාධ්‍ය ගැඹුරින් බෙදී ඇත. බහුතරයක් මාධ්‍ය ජනවාර්ගික, ආගමික හා දේශපාලන රේඛාවන් ඔස්සේ දැඩි ලෙස ධ්‍රැවිකරණය වී තිබේ.

ඒ අතර, රටේ මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා මාධ්‍ය වෘත්තීය තුළ ද අභ්‍යන්තර අර්බුද මතු වී ඇත. බලවත් රාජ්‍යය කරන නොයෙකුත් නිල හා නොනිල බලපෑම්, වෙළඳපොළ බලවේග, වේගවත් තාක්ෂණික ප්‍රගමනය හා මාධ්‍ය ගැන මහජන විශ්වාස බිඳ වැටීම ආදී සාධක කිහිපයක්ම එයට හේතු වී තිබේ.

මාධ්‍ය ආයතනවල හා ව්‍යාපාරවල ආර්ථික ස්ථායීභාවය දැවැන්ත අභියෝගයකි. ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය සියල්ලම සිය පාරිභෝගික පදනම රැක ගැනීම සඳහා විශාල අරගලයක යෙදී සිටිති. එයට හේතු වන කාරණා කීපයකි.

ඩිජිටල් මෙවලම් සම්බන්ධ කර ගැනීමෙහි හා වෙබ් වේදිකාවන් සකසා ගැනීමෙහි ලා ලංකාවේ බොහෝ මාධ්‍ය ආයතන කටයුතු කරන්නේ සෙමින්ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මාධ්‍ය ග්‍රාහකයන්ගේ වේගයෙන් වෙනස් වන මාධ්‍ය පාරිභෝජන රටාවලට අනුරූපව සිය අන්තර්ගතය සකස් කර ගැනීමට බොහෝ මාධ්‍ය ආයතන අසමත් වී ඇත.

කලක සිට පැවතෙන ව්‍යාපාර මාදිලි තව දුරටත් ප්‍රමාණවත් ආදායමක් උපයන්නේ නැති නිසා ඇතැම් මාධ්‍ය විසින් ඕපාදූප හා උද්වේග කාරී පුවත් වාර්තාකරණය පටන් ගෙන තිබේ. පොදු උන්නතියට කිසිසේත් අදාළ නොවන පුවත් අනිසි ලෙස හුවා දක්වමින් ද, මහජනයාට වැදගත් ප්‍රශ්න උඩින් පල්ලෙන් ආවරණය කරමින් ද සමහර මාධ්‍ය ගෙන යන ක්‍රියා කලාපය සමස්ත මාධ්‍ය කෙණ්‍යය ගැන සමාජ පිළිගැනීම තවත් අඩු කරවයි.

ඒ අතර බොහෝ මාධ්‍ය ආයතන පුවත්පත් කලාවේදීන්ට ගෙවනු ලබන්නේ ඉතා අඩු වැටුප් ය. සමහර ආයතනවල වෘත්තීය සමිතිවලට සම්බන්ධ වීම වැනි මූලික මානව අයිතීන් පවා මාධ්‍ය සේවකයන්ට නොලැබේ. මාධ්‍ය තමන්ට අවශ්‍ය පරිදි හැසිරවීමට අවශ්‍ය ව්‍යාපාරික හෝ දේශපාලන බලවේගයන්ට මාධ්‍යවේදීන් මෙහෙයවීමට හෝ ඔවුන් මත තම බලය පැතිරවීමට හැකියාව ලැබී තිබේ.

මේ දුෂ්කරතා හා විෂමතා මැද වුවද, පොදු ජනතාවගේ අභිලාෂයන් හා පොදු උන්නතිය වෙනුවෙන් වෘත්තීය මට්ටමෙන් අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කරන කතුවරුන් හා මාධ්‍යවේදීන් යම් පිරිසක් තවමත් සිටිති. එහෙත් මාධ්‍ය ආචාර ධර්ම අනුව ක්‍රියා කරන මේ පිරිසගේ යහපත් වැඩ, දේශපාලනිකව පක්ෂපාතී හෝ වාර්ගික වශයෙන් හේදවාදී වූ අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කරන සෙසු මාධ්‍යවල ක්‍රියාකාරිත්වය විසින් යටපත් කර තිබේ. මාධ්‍ය ග්‍රාහකයන්ගෙන් පිරිසක් මේ විෂමතා ගැන වික්ෂිප්තව සිටියදී තරුණ ලාංකිකයෝ වැඩි වැඩියෙන් මුළුමනින්ම වෙබ් පාදක මාධ්‍ය හා සමාජ මාධ්‍ය වේදිකා වෙත සංක්‍රමණය වෙමින් සිටිති. මේ දෙවැනි පිරිස ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය ගැන කලකිරී ඒවා අතහැර යන්නෝය.

ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම 2003 දී පිහිටුවනු ලැබුවේ මූලික මාධ්‍යවල වගවීම හා වගකිව යුතු බව ආරක්ෂා කිරීමටය. මාධ්‍ය ස්වයං-නියාමනය (media self-regulation) පිණිසය. එහෙත් තම තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලයක් එයට නැත. ඇතැම් පුවත්පත් ඒවා නො තකා හරියි.

මේ අතර පසුගිය දශක දෙක තුළ නාලිකා ගණන වැඩි වී ගිය ද රේඩියෝ හා ටෙලිවිෂන් මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රවල කිසිදු ආකාරයක මහජනයාට වගවීම යාන්ත්‍රණයක් නැත. ඇත්තෙන්ම දශක දෙකකට වැඩි කාලයක් තිස්සේ බලයට පත් වූ සියලුම ආණ්ඩු විසින් විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ බලපත්‍ර හා සංඛ්‍යාත පරාස ලබා දුන්නේ තමන්ගේ දේශපාලන ආධාරකරුවන්ට හා

ව්‍යාපාරික ගජමිතුරන්ට පමණකි. මෙමගින් මහජන දේපළක් වන විද්‍යුත් වූම්බක පරාසය අපහරණය වී, නීතිමය හා තාක්ෂණික සංකීර්ණතා රාශියක් නිර්මාණය වී තිබේ. මෙම ගැටලු නිරාකරණය කළ හැක්කේ ස්වාධීන විද්‍යුත් මාධ්‍ය අධිකාරියකට පමණි. ඩිජිටල් විකාශය වෙත සුමුදු ලෙස සංක්‍රමණය වීමටත් එවැන්නක් අවශ්‍යයි.

ලක් රජය ද සාමාජිකත්වය දරණ, එක්සත් ජාතීන්ගේ අධ්‍යාපනික, විද්‍යාත්මක හා සංස්කෘතික සංවිධානය හෙවත් යුනෙස්කෝව (UNESCO) 2009 දී ලෝකයට හඳුන්වා දුන් මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක (Media Development Indicators Framework) භාවිත කරමින් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක තක්සේරු කිරීම මෙම අධ්‍යයනයෙන් සිදු කරන ලදී. මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක යනු රටක මාධ්‍යයන්ගේ තත්ත්වය තක්සේරු කිරීම සඳහා අන්තර්-රාජ්‍ය මට්ටමින් පිලිගත් රාමුවකි. මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක මගින්, සාක්ෂි මත පදනම් වී මාධ්‍ය පරිසරයක ශක්තීන් හා දුබලතා හඳුනාගනු ලැබේ. මාධ්‍ය නිදහස (media freedom) හා මාධ්‍ය බහුවිධභාවය (media pluralism) නැංවීම සඳහා නිර්දේශ යෝජනා කරනු ලැබේ.

මෙම අධ්‍යයනය මෙහෙයවනු ලැබුවේ මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලයයි. හවුල්කාර සංවිධාන පහකින් සමන්විත එයට රැස්වීම් පහසුකම් සලස්වනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය විසිනි. මේ ක්‍රියාවලියට මාර්ගෝපදේශනය හා බුද්ධිමය නායකත්වය දුන්නේ මාධ්‍යවේදීන් හා සරසවි ඇදුරන් 20කින් සමන්විත කණ්ඩායම් සතරකි. ඔවුහු 2015 මාර්තු මස අදහස් විමසීමේ ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කළහ. එයට ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයෝ, මාධ්‍ය හිමිකරුවෝ, මාධ්‍යවේදීන්, මාධ්‍ය පර්යේෂකයෝ, මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති කණ්ඩායම් මෙන්ම මාධ්‍ය පරිහරණය කරන පොදු ජනතාව ද සහභාගී වූහ.

මූලින්ම ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය පරිසරය ගැන කඩිනම් තක්සේරුවක් සිදු කොට එය 2015 මැයි මාසයේ

කොළඹ පදනම් ආයතනයේදී දෙදිනක් පැවැත්වුණු මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා ජාතික සමුළුවේදී සාකච්ඡා කරන ලදී. මීට සමාන්තරව මාධ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා රැසක් ද, විශාල නියැදියක් යොදා කළ සමීක්ෂණයක් ද, බුද්ධි කලම්බන සැසිවාර ගණනාවක් ද ඇතුළත් විය. 2015 අග වන විට කෙටුම්පත් කරන ලද වාර්තාව, 300 කට අධික පිරිසකට යවා ඔවුන්ගේ විමර්ශන හා ප්‍රතිචාර ඉල්ලා සිටිනු ලැබීය. එයට මෙරට තත්ත්වයන් ගැන අවබෝධයක් ඇති ජාත්‍යන්තර විශේෂඥයෝ කීප දෙනෙක් ද ඇතුළත් වූහ.

මෙසේ බොහෝ මත විමසීම් හා සාකච්ඡාවලින් අනතුරුව සම්පාදිත මෙම වාර්තාව මඟින් පෙන්වා දෙනු ලබන්නේ මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ව්‍යුහාත්මක හා නීතිමය ප්‍රතිසංස්කරණ දිගු කලක සිට අවශ්‍යව තිබෙන බවයි.

මෙම ඇතැම් ප්‍රතිසංස්කරණ ඇති විය යුත්තේ මාධ්‍ය වෘත්තීය හා කර්මාන්තය තුළින්ම ය. එයට බැරැරුම් අන්දමින් ආපසු හැරී බැලීමක් අවශ්‍යය. තවත් ප්‍රතිසංස්කරණවලට නීති හා රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්කම් කිරීම හා රාජ්‍ය මාධ්‍ය ආයතන නැවත ව්‍යුහගත කිරීම අයත් වේ.

මේ හා සමාන්තරව පුවත්පත් කලා හා මාධ්‍ය අධ්‍යාපන පාඨමාලා විවරණය කිරීම හා වර්තමාන කර්මාන්ත අවශ්‍යතා හා මාධ්‍ය පරිහරණ රටාවලට අනුකූල වන පරිදි යාවත්කාලීන කිරීම කළ යුතුය. සමාජයේ දැනට අඩු මට්ටමක පවතින මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ද දියුණු කළ යුතුය.

මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක තේමාත්මක ප්‍රවර්ග පහකට වෙන් කර තිබේ. ඒ හැම එකක් ම අවසානයේ නිර්දේශ අඩංගු වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය පරිසරය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයෙන් මතු වූ සියයක් පමණ වන නිර්දේශ මඟින් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව නිදහස්, ස්වාධීන හා බහුත්වවාදී මාධ්‍ය සංවර්ධනය කිරීම පිණිස කළ යුතු දේ රජයට හා මාධ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට දැනුම් දෙනු ලැබේ.

ප්‍රධාන නිර්දේශ මෙසේ සංක්ෂිප්ත කළ හැකිය.

- **නීති විවරණ හා සංශෝධන** - මාධ්‍ය නිදහස කෙරෙහි ප්‍රායෝගිකව යම් යම් සීමා පනවන සිවිල් හා අපරාධ නීති තවමත් මෙරට නීති පොත්වල ඉතිරිව පවතී. ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත, රාජ්‍ය ද්‍රෝහිත්වය පිළිබඳ නීති, අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ හා පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද කඩ කිරීම පිළිබඳ නීති සම්ප්‍රදායන් මෙයට ඇතුළත්ය. මේවා විමර්ශනය කොට භාෂණයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන අයුරින් කාලීනව සංශෝධනය කළ යුතුය.
- **තොරතුරු හිමිකම් පනත** - මේ වන විට පාර්ලිමේන්තුවේ ඉදිරිපත් කර ඇති තොරතුරු නීතිය සම්මත වූ පසුව එය කාර්යක්ෂම ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. එමඟින් රාජ්‍ය අංශයේ පුළුල් පාරදායක භාවයක් හා විවෘත භාවයක් ඇති කළ යුතුය.
- **මාධ්‍ය හිමිකාරීත්වය**- මාධ්‍ය හිමිකාරීත්වය පිළිබඳ තොරතුරු විවෘත, පාරදායක හා නියමිත කාලයකට වරක් මහජනයාට හෙළිදරව් කිරීම අනිවාර්ය වන පරිදි නව නීති සම්පාදනය කළ යුතුය.
- **මාධ්‍ය නියාමනය** - බහුතරයක් මාධ්‍යවේදීන්ගේ පිළිකුලට පාත්‍ර වූ 1973 අංක 5 දරණ පුවත්පත් මණ්ඩල පනත හා එමඟින් පිහිටුවන ලද මාධ්‍ය මර්දනකාරී රාජ්‍ය පුවත්පත් මණ්ඩලය අහෝසි කළ යුතුය. ඒ වෙනුවට මාධ්‍ය කර්මාන්තය විසින්ම මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් මාධ්‍ය මාධ්‍ය ආවරණය වන පරිදි දැනට වඩා කාර්යක්ෂම ස්වයං නියාමන සැකැස්මක් සංවිධානය කර ගත යුතුය.
- **විද්‍යුත් මාධ්‍ය නියාමනය** - විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ බලපත්‍ර ලබා දීම වඩා පාරදායක වන සේ වන නීති සැකසිය යුතුය. විකාශ සංඛ්‍යාත පරාස ලබාදීම වඩා තාර්කික විය යුතුය. මහජන, වාණිජ හා ප්‍රජා විකාශ යන තල තුනේ ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. දේශපාලනය හා මැතිවරණ ආවරණය

කිරීමේ දී සියලු විද්‍යුත් මාධ්‍යයන් සමබර හා සාධාරණ වීම අනිවාර්ය කළ යුතුය. දේශපාලන හා ව්‍යාපාරික අංශවලින් ස්වාධීන විද්‍යුත් මාධ්‍ය අධිකාරියක් පත් කළ යුතුය.

- විද්‍යුත් මාධ්‍ය ඩිජිටල්කරණය - දැනට භාවිත කරන ඇතලොග් සිට ඩිජිටල් තාක්‍ෂණය වෙත සංක්‍රමණය වීම සඳහා ටෙලිවිෂන් මාධ්‍යය වෙනුවෙන් පැහැදිලි සැලැස්මක් හා කාල සටහනක් රජය විසින් සැකසිය යුතුය. ඒ ගැන විද්‍යුත් මාධ්‍ය සියල්ලේම අදහස් විමසීම හා ඒවාට ගරු කිරීම ඉතා වැදගත්ය.
- රාජ්‍ය මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම - මහජනයා සතු රාජ්‍ය මාධ්‍ය ආයතන, බලයේ සිටින දේශපාලන පක්‍ෂයේ ප්‍රචාරණ වැඩට යොදා ගන්නා අශීලාවාර සම්ප්‍රදායෙන් දැන්වීම් අත්මිදිය යුතුය. රාජ්‍ය විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආයතන තුන වන ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව (SLRC), ශ්‍රී ලංකා ගුවන්විදුලි සංස්ථාව (SLBC), ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවය (ITN) ස්වාධීන මහජන සේවා ආයතන බවට පත් කළ යුතුය. එමඟින් කර්තෘ නිදහස ආරක්‍ෂා කරන මහජන සේවා සපයන්නෙකු බවට මේ ආයතන කෙමෙන් පරිවර්තනය කළ යුතුය. මෙම ආයතනවලට දේශපාලන බලපෑම් කිරීමට ඉඩක් නැති පරිදි ස්වාධීන ලෙස මුදල් ප්‍රතිපාදන ලැබෙන ක්‍රමවේදයක් සකස් කළ යුතුය. එම ක්‍රියාමාර්ගය මඟින් එම ආයතනයන්හි මෙතෙක් කිසිදා නොපැවති ස්වාධීනත්වය ටිකෙන් ටික තහවුරු කරගත හැකිය. ලේක්හවුස් ආයතනයට ද (ANCL) රාජ්‍ය බලපෑමෙන් ස්වාධීනව කර්තෘ නිදහස භුක්ති විඳීම සඳහා ක්‍රියාදාමයක් සකස් කළ යුතුය.
- මාධ්‍ය වාරණය - කිසිදු මාධ්‍යයක අන්තර්ගතයක් ප්‍රකාශනයට පෙර බලධාරීන්ගෙන් අවසර ලබා ගත යුතු යයි බල කරන වාරණ නීති, රෙගුලාසි හා ක්‍රම සියල්ල ඉවත් කළ යුතුය. යමක් ප්‍රකාශනයෙන් හෝ විකාශනයෙන් පසුව කිසිවකුට අගතියක් වේ නම් උසාවියක් මඟින් මාධ්‍ය අන්තර්ගතය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගත හැකිය. (ප්‍රසිද්ධ

රැගුම් පාලන පනත ද ඇතුළුව) වාරණ නීති හා රෙගුලාසි, භාෂණයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන අයුරින් සංස්කරණය කළ යුතුය.

- පෞද්ගලිකත්වය හා ආවේෂණය - තොරතුරු සමාජයේ ප්‍රගමනය සමග නූතන සන්නිවේදන තාක්‍ෂණයන් භාවිතය පුළුල් වෙයි. රජය විසින් සියලු පුරවැසියන්ගේ පෞද්ගලිකත්වය ගරුකොට ආරක්‍ෂා කළ යුතුය. පෞද්ගලික පුරවැසියන්ගේ හා ආයතනවල දුරකථන සංවාද හා විද්‍යුත් සන්නිවේදන ආවේෂණය කිරීම (surveillance) රජය විසින් කිසි විටෙකත් දේශපාලන වාසි පිණිස නොකළ යුතුය. අපරාධ විමර්ශනය වැනි විශේෂිත අවස්ථාවන්හිදී පමණක් එවැනි ආවේෂණයන් සඳහා අවසර දිය යුත්තේ අධිකරණ අධීක්‍ෂණය යටතේ හා නිශ්චිත සීමාවලට යටත් වන පරිදිය.
  - මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය හා මාධ්‍ය සාක්‍ෂරතාව - තෘතීයික මට්ටමේ පුවත්පත් කලා හා ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපන පාඨමාලා විවරණය කර වත්මන් මාධ්‍ය කර්මාන්ත අවශ්‍යතාවලට හා මාධ්‍ය පාරිභෝජන රටාවලට අනුකූල වන සේ යාවත්කාලීන කළ යුතු ය. මාධ්‍ය සාක්‍ෂරතාව හා සයිබර් සාක්‍ෂරතාව දියුණු කිරීම සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් තිබිය යුතුය.
- මෙම සොයා ගැනීම් හා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේ දේශපාලන වෙනස්කම් විසින් රටේ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ව්‍යුහයේ නව පිබිදීමක් ඇති කර තිබෙන ඉතා වැදගත් කාල පරිච්ඡේදයකදී ය. රජය, මාධ්‍ය හිමිකරුවන් හා මාධ්‍ය වෘත්තිකයන් විසින් මෙම කලාතුරකින් ලැබෙන අවස්ථාව උපයෝගී කර ගනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වෙමු.
- ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතාන්ත්‍රීය උන්නතිය සහතික කිරීම පිණිස සැබැවින්ම නිදහස්, ස්වාධීන සහ පොදු යහපත මුල් කරගත් බහුත්වවාදී මාධ්‍ය පද්ධතියක් ගොඩ නැගීම පිණිස සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ කැපවීම අපි උදකම අපේක්‍ෂා කරමු.

ජනමාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලයේ පෙරවදන

ජනමාධ්‍ය කර්මාන්තය පසුගිය දශක කීපය තුළදී වේගවත් ප්‍රබල වෙනස්කම්වලට ලක් විය. මෙම වෙනස්කම් විසින් මාධ්‍ය කර්මාන්තයටත්, මාධ්‍ය පරිහරණය කරන ජනතාවටත් ඍජු බලපෑම් කරනු ලැබේ. එමඟින් පුද්ගල ජීවිත, ආකල්ප, සිතුවිලි, ප්‍රාර්ථනා, විශ්වාස හා මතවාද රාමුගත කරමින් ජනමාධ්‍ය විසින් සමාජයේ දේශපාලන, සංස්කෘතික හා ආර්ථික දිශානතිය කෙරෙහි තීරණාත්මක බලපෑමක් කරනු ලැබේ. එබැවින් මෙම අතුරු මුහුණත බැරැරුම් අධ්‍යයනයට හා විචාරයට ලක් විය යුතු ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍ය ඓතිහාසික පරිණාමය වි තිබෙන්නේ බොහෝ විට අවිධිමත් ආකාරයකටයි. ජාතික සංවර්ධනයෙහිදී හා ජාතික ඒකාබද්ධකරණයේ දී මාධ්‍යවලට කළ හැකි භූමිකාව පිළිබඳ නිවැරදි දැක්මකින් තොරව රජය හා සමාගම් අයිතිකරුවන් ඇතුළු වෙනත් පාර්ශ්ව විසින් මාධ්‍ය පාලනය කිරීමට උත්සාහ කරනු ලැබේ. පැහැදිලි මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති පරිණාමය වීම හා මාධ්‍යවල ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හා රටෙහි දියත් වී ඇති දේශපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ ශක්තිමත් කිරීමෙහි ලා අත්‍යවශ්‍ය ය.

මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ, මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ හා මාධ්‍ය පාරිභෝගිකයන්ගේ අදහස්, ප්‍රතිචාර, උපදෙස් ලබා ගැනීමේ පුළුල් ක්‍රියාවලියක් මත පදනම්ව, මෙම වාර්තාව විසින් ප්‍රයෝජනවත් අවස්ථා විශ්ලේෂණයක් සපයනු ලැබේ. ඒ හා සමඟ ම ප්‍රතිපත්ති මග පෙන්වීම් හා නිර්දේශ ද ලබාදී ඇත. අපගේ බලාපොරොත්තුව වන්නේ රජය, දේශපාලන පක්ෂ, සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම්, ශාස්ත්‍රඥයින් හා මාධ්‍ය කර්මාන්තය අප විසින් සිතියම්ගත කර තිබෙන මෙම මග අනුගමනය කිරීම සඳහා අත්වැල් අල්ලා ගනු ඇති බවයි.

ආචාර්ය ප්‍රදීප් එන්. විරසිංහ
සභාපති හා තේමාත්මක ප්‍රධානී
ජනමාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන
ලේකම් කාර්යාලය

ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගිතාවයේ පෙරවදන

නෙස්කෝවේ මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක පදනම්කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය පිළිබඳ මෙම තක්සේරුවේ සම පාර්ශවකරුවෙකු සහ ප්‍රකාශක වශයෙන් ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගිතාව (IMS) අවස්ථාව ලැබීම පිළිබඳව සතුව වෙමු.

රටක යහ රාජ්‍ය පාලනය සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රියාදාමයන් ශක්තිමත් කිරීම ජනමාධ්‍යන්ට හොඳින් දායක විය හැකි ආකාරය සහ එහි ප්‍රතිලාභ ජනමාධ්‍යන්ට ලබාගත හැක්කේ යන්නට මෙම මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක මගින් මග පෙන්වයි.

මෙම අධ්‍යයනයේ සොයා ගැනීම් සහ නිර්දේශ එළිදක්වනු ලබන්නේ රජය පොරොන්දු වූ ප්‍රතිසංස්කරණ, සංක්‍රාන්තීය සාධාරණත්වය, ප්‍රතිසංවිධානය පිළිබඳ කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින තීරණාත්මක මොහොතකය.

මෙම ක්‍රියාවලිය තුළ දී බහුත්වවාදී, විවෘත, මාධ්‍ය වටපිටාවක් රටතුළ ඇති කිරීම තුළින් රටේ මහජනතාවට අපක්‍ෂ්‍යාහී, නිරවද්‍ය තොරතුරු සඳහා ප්‍රවේශවීමට ඉඩ සැලසේ.

ශ්‍රී ලංකා රජය, ශාස්ත්‍රානුකූල මාධ්‍ය කර්මාන්තය සහ සිවිල් සමජය ඇතුළත් දේශීය පාර්ශවකරුවන්ගේ පූර්ණ සහභාගිත්ව ක්‍රියාවලියක් තුළින් මෙම අධ්‍යයන වාර්තාව එළි දැක්වීමට ලැබීම පිළිබඳව මම සතුව වෙමි.

ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගිතාව 2003 වසරේ සිට ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවර්ධනය සඳහා දායක වෙයි. වර්තමාන මාධ්‍ය වටපිටාව තක්සේරු කරමින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ වඩාත් යහපත් සහ ඵලදායී මාධ්‍ය ව්‍යාපාරයක් සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කිරීමට මෙම ලේඛනය රජය විසින් යොදාගනු ඇත යන්න අපේ අපේක්‍ෂාවයි.

ජීපර් හෙජ්බර්ග්
විධායක අධ්‍යක්ෂ
ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගිතාව (IMS)

විශේෂ කරුණු දැක්වීම

මෙම තක්සේරුව විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවර්ධනයේ සමස්ත පරිසරය පිළිබඳ විස්තීර්ණ ඇගයීමක් සපයනු ලැබේ. නමින් ම පවසන ආකාරයට එය පදනම් වන්නේ යුනෙස්කෝ මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක වැඩරාමුව මත ය. එමඟින් නීතිමය රාමුව ද ඇතුළුව මාධ්‍ය සංවර්ධනයේ, ආර්ථික තත්ත්වයන්ගේ, මානව සම්පත් සංවර්ධනයේ, ආරක්ෂාව පිළිබඳ තාක්ෂණික සංවර්ධන පරිසරයේ මෙන් ම රටේ මාධ්‍ය සංවර්ධනයේ සත්‍ය තත්ත්වයේ විවිධ සාධක නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ.

මෙම තක්සේරුවට අමතරව ලෝකයේ වෙනත් රටවල මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක ඇගයීම් 14ක් දැනටත් කර තිබේ. ඒ අතරට දකුණු ආසියාවේ රටවල තුනක් ද ඇතුළත් වේ. ඒ භූතානයේ, මාලදිවයිනේ හා නේපාලයේ ය. තවත් තක්සේරු කිරීම් 16ක්වත් සිදු වෙමින් තිබේ. මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශකවල අරමුණ වන්නේ මාධ්‍ය පරිසරයේ ශක්තින් හා දුබලකම් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති හා වඩා හොඳ ජාතික භාවිතාවන්ට සාපේක්ෂව හඳුනා ගැනීමයි. ප්‍රමුඛතා හඳුනා ගැනීම හා ඒවා විසඳීම සඳහා පියවර ගැනීම දේශීය පාර්ශ්වකරුවන්ගේ වගකීමයි. මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක තක්සේරු යනු ශ්‍රේණිගත කිරීම සඳහා පෙළගැස්වීමේ ස්වරූපයක් නොවේ. එමඟින් රටවල් අතර සන්සන්දනයක් කරනු නො ලැබේ.

මෙම තක්සේරුව සිදු වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතා කාලීන වැදගත්කමක් ඇති අවස්ථාවක ය. ඒ අනුව, රට දැන් මාධ්‍ය අංශය අලුත් කිරීමේ හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ වැඩසටහනකට අත ගසා තිබෙන බව පෙනේ. තොරතුරු දැනගැනීමේ හිමිකම තහවුරු කර ඇති නවතම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය එයට සාක්ෂියකි. මෙම තක්සේරුව විසින් ප්‍රමුඛතා සහ ප්‍රධාන

දිශානති හඳුනා ගැනීමට මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණයේ නිමග්නව සිටින අයට පහසුකම් සලසයි.

මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශකවල අරමුණු හා අනුගතව, මෙම තක්සේරුව සකසනු ලැබුවේ රාජ්‍ය ජනමාධ්‍ය හා සිවිල් සමාජ ක්‍රියාකාරිකයන්ගෙන් සමන්විත සහයෝගිතාවක මැදිහත් වීමෙනි. විශේෂයෙන් ම ශ්‍රී ලංකා මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය, IMS, ජනමාධ්‍ය අංශය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය, පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සඳහා මූලෝපායික සන්ධානය එයට ඇතුළත් විය. මෙයින් බලාපොරොත්තු වන්නේ විවිධ පාර්ශ්වකරුවන් විසින් මෙම තක්සේරුව මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යායාමයන්හිදී තමන්ට මග පෙන්වීම සඳහා උපයෝගී කර ගනු ඇති බවයි.

මෙම තක්සේරුවෙන් පැහැදිලි වන පරිදි, ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවර්ධනය මෑත දශකවලදී සෑහෙන දුරට ශක්තිමත් වී තිබේ. රට දැන් විවිධ හා සාපේක්ෂව නිදහස් මාධ්‍ය භාවිතයේ වාසි ලබා තිබේ. ඒ අතරතුර, මාධ්‍ය වර්ධනයෙහිදී හා සංවර්ධනයෙහිදී ඇත්ත වශයෙන් ම ඔරොත්තු දෙන පරිසරයක් ඇති කිරීමට බොහෝ දේ කළ යුතු ය. වඩා හොඳ අධ්‍යාපන හා පුහුණු අවස්ථා ලබා දීම, මාධ්‍ය සඳහා වඩා ස්ථාවර ආර්ථික පරිසරයක් ඇති කිරීම හා මාධ්‍ය නිදහස වෙනුවෙන් ව්‍යුහාත්මක සහතික ඇති කිරීම එයට ඇතුළත් වේ.

මෙම තක්සේරුව විසින් ඉදිරිය සඳහා හා මග පෙන්වීමක් කර තිබේ. ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාවේ ද සහයෝගය ඇතිව මෙම නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම ඇත්තේ දේශීය ක්‍රියාකාරිකයන්ට ය.

ටෝබ් මෙන්ඩල්
විධායක අධ්‍යක්ෂ
නීතිය හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා වන මධ්‍යස්ථානය

හැඳින්වීම

ප්‍රජාතාන්ත්‍රික, සමාජීය හා සංස්කෘතික ක්‍ෂේත්‍රවල ජනමාධ්‍ය සතු සුවිශේෂී කාර්යභාරය විසින් මෙම වැදගත් ප්‍රකාශනය සාධාරණීකරණය කරනු ලබයි. බැරෑරුම් බාහිර හා අභ්‍යන්තර විවේචන නිසා මහජන විශ්වාසය අහිමි වෙමින් යන විකෘත වී ඇති අපගේ මාධ්‍ය පද්ධතියේ අසමබරතා හා දුබලතා ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය නිර්දේශ සමුදායක් මේ ප්‍රකාශයේ අඩංගු වේ.

ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව නවමු සංකල්පයකට එළඹීමට ශ්‍රී ලාංකිකයන් දැක්වූ උනන්දුව සැලකිල්ලට ගනිමින් ද, මාධ්‍ය උන්නතිය මැන බැලීම පිණිස යුනෙස්කෝ ආයතනය විසින් අනුදාන ඇති ඇගයුම් රාමුව යොදා ගනිමින් ද, මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ගෙන්, ශාස්ත්‍රඥයන්ගෙන් හා රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාධරයන්ගෙන් සැදුම් ලත් දැනුවත් බහු පාර්ශ්වීය අධ්‍යයන කණ්ඩායමක් විසින් මෙම ඇගයීම ඉටු කරන ලදී.

යුනෙස්කෝ ඇගයුම් ක්‍රමයේ හුවා දක්වා ඇති මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක ප්‍රවර්ග පහක් පදනම් කොට සිය ක්‍රමවේදය සකසා ගත් අධ්‍යයන කණ්ඩායම් මින් පෙර පළ කළ අධ්‍යයන පත්‍රිකා විචාරමින් ද ව්‍යවස්ථාපිත විධිවිධාන හා ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණය කරමින් ද සංඛ්‍යාලේඛන විග්‍රහ කරමින් ද ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා මගින් තොරතුරු රැස් කරමින් ද සිය අධ්‍යනයේ නිරත වූ අතර මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ හා මාධ්‍ය පරිහරණය කරන්නන්ගේ දැක්ම හා මත විමසා දැන ගැනීම පිණිස නියෝජන සමීක්ෂණ දෙකක් ද පැවැත්වීය. ඇගයීමට අවශ්‍ය සාක්ෂි එක්රැස් කිරීම හා තහවුරු කිරීම පිණිස විවිධාකාර පාර්ශ්වකරුවන් හා බුද්ධිමතුන් රැසක් සමඟ ද සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. මේ කටයුතු අවසානයේ කණ්ඩායම් විසින් කෙටුම්පත් කල මූලික වාර්තා සමාලෝචනය කොට ප්‍රතිචාර ලබා ගැනීම පිණිස පුළුල් කවයක් වෙත

යොමු කරන ලද අතර නිගමන හා නිර්දේශ අඩංගු අවසන් ස්ථිර පිටපත සකස් කරනු ලැබුවේ ප්‍රාමාණික කණ්ඩායමක විචාරශීලී විවරණ ක්‍රියාවලියකට ලක් කිරීමෙන් අනතුරුවයි. මේ ඇගයීම් ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ කිරීමට හා මෙම ප්‍රකාශනයේ සඳහන් තොරතුරු මත පදනම් වූ නිර්දේශ සියල්ලටම එකඟ වීමේ ක්‍රියාවලියට වසරකට ආසන්න කාලයක් ගත විය.

ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක පුද්ගලයන් හා කණ්ඩායම් අතර - උදාහරණයක් වශයෙන් ගතහොත් පුරවැසියන් සහ ආණ්ඩුව අතර නොඑසේනම් පාරිභෝගිකයන් හා ව්‍යවසායන් අතර - සිදුවන සන්නිවේදනය මගින් සමස්ත ක්‍රමය පවත්වා ගැනීම සඳහා තොරතුරු ද, සාධක ද සපයනු ලැබේ. දැනුම පතුරුවා හැරීමේ අත්‍යවශ්‍ය මාර්ගයක් ලෙස කටයුතු කිරීම හැරෙන විට සන්නිවේදනය යනු වටිනාකම් පිළිබඳ වාහකයකි.

අන් කවර කලකටත් වඩා අපට දැන් අපේ දරුවන්ට නිසි වටිනාකම් වටහා දීමට සිදු වී තිබේ. මේ වටිනාකම් ඉස්මතු වන්නේ අපගේ පොදු අනාගතය නිර්මාණය කිරීම පිණිස අත්‍යවශ්‍ය යුක්තියේ, සමානාත්මතාවේ, නිදහසේ හා බෙදාහදාගැනීමේ නාමයෙනි. ඒ සඳහා අපට නිදහස්, ස්වාධීන හා ඵලදායක ලෙස බහුත්වවාදී වූ මාධ්‍ය පද්ධතියක් අත්‍යවශ්‍යය ය.

මෙහිදී මාධ්‍ය නිදහස් විය යුතුය යන්නෙන් අප අදහස් කරන්නේ නිහින ස්වාර්ථයන්ගෙන් මාධ්‍ය නිදහස් විය යුතු බව හා රජයේ හෝ වෙනත් විවිධ බල කණ්ඩායම්වල අනිසි බලපෑමෙන් මුක්ත විය යුතු බවයි. එයින් අදහස් වන්නේ සමාජය හා රජය විසින් මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට සිය වෘත්තීය ප්‍රමිති වලට අනුව කටයුතු කිරීමට පූර්ණ නිදහස ලබාදී ඔවුන්ගේ ආරක්‍ෂාව තහවුරු කර දිය යුතු බවයි. අනෙක් අතට, එම නිදහස භාවිත කිරීම සම්බන්ධයෙන් මාධ්‍යවල අවංකභාවය විශ්වාස කිරීමට පුරවැසියන්ට හැකි විය යුතු ය. මන්ද

එම නිදහස සමස්ත සමාජයම සතු එකක් බැවිනි. ඒ අනුව, ජනමාධ්‍ය සිය ග්‍රාහකයන්ගේ පොදු යහපත අබිබවා වෙනත් හේතු මත තොරතුරු යටපත් හෝ විකෘති කරන්නේ නම්, එය මුළුමනින් ම පිළිගත නො හැකි විකෘතියකි.

මාධ්‍ය ස්වාධීන විය යුතුය යන්නෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ, කුමන අන්දමක හිමිකාරිත්වයක් සතු වුවද ඕනෑම ජන මාධ්‍යකට නිර්බාධිත සංලේඛ්‍ය නිදහස හෙවත් කතීෂ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය තිබිය යුතු බවයි. සිය ස්වාධීන වින්තනය තහවුරු කෙරෙන සාක්ෂි ජනමාධ්‍යයකට පුද්ගලනය කළ හැක්කේත්, ආණ්ඩුවේ පමණක් නොව අනෙකුත් බල මධ්‍යස්ථාන ජන සංනිරීක්ෂණයට ලක් කිරීමේ ලා සිය කාර්යය නිසි ලෙස ඉටු කළ හැක්කේත් මෙම කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය හරහා ය. පුරවැසියන්ට තමන් එල්ල සිටින මතය තහවුරු කර ගැනීමේ තොරතුරු සපයනවා වෙනුවට සංලේඛ්‍ය නිදහස සහිත මාධ්‍ය මගින් කෙරෙන්නේ විවෘත මතසකිත් යුතුව ප්‍රවෘත්ති හා තොරතුරු වෙත පිවිසෙන්නට පුරවැසියන්ට අවස්ථාව ලබා දීමයි.

කෙසේ වෙතත්, මාධ්‍ය සත්‍ය වශයෙන් ම බහුත්වවාදී නොවේ නම්, මාධ්‍ය නිදහස හා කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය පමණක් ප්‍රමාණවත් වන්නේ නැත. මාධ්‍ය බහුත්වවාදී වීම යන්නෙන් අදහස් වන්නේ සමස්තයක් වශයෙන් ගත් විට මාධ්‍ය පද්ධතිය මගින් සමාජයේ විවිධ කොටස් හා ඒවායේ ඕනෑ එපාකම් ප්‍රමාණවත් ලෙස නියෝජනය කිරීමට ඇති හැකියාවයි. එක මතයකට අනුගත වීමට ජනමාධ්‍යයට බල කෙරෙන්නේ නම් මාධ්‍ය සමාගම් වැඩි සංඛ්‍යාවක් තිබුණ පළියට ම මාධ්‍ය බහුත්වවාදී වන්නේ නැත. ශ්‍රී ලංකාවේ අපි කලින් කලට මේ තත්ත්වය අත්දැක ඇත්තෙමු.

එසේම, මෙකී මාධ්‍ය බහුත්වවාදී වීම පිළිබඳ අදහස අපට හුදෙක් අලෙවිකරණය හා තරගකාරිත්වය පිළිබඳ

උපාරු වාක්‍යයකට ලඝු කළ නො හැකිය. ඇත්තෙන්ම තම ග්‍රාහකයන් දේශපාලනික සහභාගීත්වයෙන් ඇත් කොට, හුදු පාරිභෝගිකයන් ලෙස සලකන භාවිතාවන්ගෙන් ජනමාධ්‍ය මුදා ගෙන ජනමාධ්‍ය යනු සන්නිවේදන බලය මහජන පරිමණ්ඩලය වෙත බෙදා හරින අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රජාතාන්ත්‍රික මෙවලමක් ලෙස වඩා පෘථුල ලෙස ස්ථානගත කළයුතු ය.

එම අරුතින් ගත් කල මාධ්‍ය සංවර්ධනය යනු හුදෙක් රටක ඇති මාධ්‍ය පද්ධතියක් ගොඩනැගීම සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන ව්‍යවස්ථා, නීති ප්‍රතිසංස්කරණ හා සම්පාදන කටයුතුන් ඒවා සාක්‍ෂාත් කර ගැනීමට අවශ්‍ය රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තින් පිළිබඳ යෝජනාය. මෙම නිර්දේශවලින් යෝජනා කර ඇති ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමේ ක්‍රියාවලිය දියත් කරන ලෙස අපි රජයෙන් සියලු දේශපාලන පක්ෂවලින් හා පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගෙන් මහත් උවමනාවෙන් ඉල්ලා සිටිමු.

ඒ හැර සිවිල් සමාජය, මාධ්‍ය ආයතන හා සංවිධාන, විශ්වවිද්‍යාල, පුහුණු ආයතන, පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ හා ප්‍රකාශකයන්ගේ සංවිධාන සහ සංවර්ධන ආධාර සපයන නියෝජිතායතන යන වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන්ට අදාළ වන වැදගත් නිර්දේශ ගණනාවක් මේ ප්‍රකාශනයෙන් ඉදිරිපත් කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතන්ත්‍රීය උන්නතිය සහතික කිරීම පිණිස ඇත්තෙන්ම නිදහස්, ස්වාධීන සහ පොදු යහපත මුල් කරගත් බහුත්වවාදී මාධ්‍ය පද්ධතියක් ගොඩනැගීම පිණිස සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ කැපවීම අපි අපේක්ෂා කරමු.

විජයානන්ද ජයවීර
සන්නිවේදන සංවර්ධනය සඳහා වන යුනෙස්කෝ ජාත්‍යන්තර වැඩසටහනේ හිටපු අධ්‍යක්ෂ (2003-2011), අධ්‍යයන කණ්ඩායම්වල උපදේශක

මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලයේ සහයෝගී ආයතන

පාර්ලිමේන්තු ප්‍රතිසංස්කරණ සහ ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය

ජනමාධ්‍ය සහ පාර්ලිමේන්තු ප්‍රතිසංස්කරණ අමාත්‍යාංශයේ දැක්ම වන්නේ දැනුම සහිත, බහුත්වවාදී සහ ක්‍රියාශීලී සමාජයකි. එහි මෙහෙවර ප්‍රකාශයේ සිංහල පරිවර්තනය මෙසේ ය: 'මහජන හිතවාදී, සංවර්ධනය වෙත නැඹුරු වූ, නිදහස් හා වගකීමක් සහිත ශ්‍රී ලාංකික මාධ්‍ය සංස්කෘතියක් වෙනුවෙන් ප්‍රතිපත්ති හා මූලෝපායන් ගොඩනැගීම, පහසුකාරකත්වය, ක්‍රියාත්මක කිරීම, අධීක්ෂණය හා ඇගයීම.'

www.media.gov.lk

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන අංශය

මාධ්‍ය යනු දිළිඳුකම දුරලීමේ හා ජනතාවට සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හඳුන්වා දීමේ ලාභවිත කළ හැකි ප්‍රධාන මූලෝපාය මූලාශ්‍රයකි. රටේ ඒ වෙනුවෙන් කටයුතු කරන ජනමාධ්‍යකරුවන් එම ප්‍රධාන අරමුණු හඳුනාගෙන තිබේ ද යන්න පැහැදිලි නැත. මෙම ප්‍රභවය හඳුනාගැනීම මඟින් රට සෞභාග්‍යය කරා යොමු වනු ඇත. සාර්ථක සන්නිවේදන ක්‍රමයක් ඔස්සේ සංවර්ධනය අත්පත් කර ගත හැකි බවට මාධ්‍ය අධ්‍යාපන ආයතනයක් ලෙස අප සුභවාදීය.

http://spc.cmb.ac.lk/?q=Department_Mass_Media

ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගීතාව (IMS)

ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගීතාව යනු සන්නද්ධ අරගල, මානව අනාරක්ෂාව සහ දේශපාලන පරිවර්තන සම්බන්ධ ගැටළු ඇති රටවල මාධ්‍ය සමඟ කටයුතු කරන, නිදහස් හා වෘත්තික මාධ්‍ය වෙනුවෙන් කටයුතු කරන ලාභ නොලබන සංවිධානයකි.

www.mediasupport.org

ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය (SLPI)

1998 වසරේ මාධ්‍ය නිදහස හා සමාජ වගකීම පිළිබඳ කොළඹ ප්‍රකාශනය හා 2008 වසරේ එය නැවත සලකා බැලීම ඔස්සේ නූතන සමයේ මාධ්‍ය ගැටළු තේරුම් ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය යළි තහවුරු කිරීම ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනයේ ප්‍රගමනයට ඉවහල් විය. එම නිසා, යුනෙස්කෝ මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය පරිසරය තේරුම් ගැනීමේ ක්‍රියාවලියෙහිදී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය පාර්ශවකරුවෙකු වීම අනිවාර්ය විය.

www.slpi.lk

පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය පිළිබඳ උපායමාර්ගික සන්ධානය (SARD)

සිවිල් සමාජ සංවිධානයක් ලෙස පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය පිළිබඳ උපායමාර්ගික සන්ධානය මාධ්‍ය දෙස බලන්නේ ග්‍රාහකයන්ගේ කෝණයෙනි. එමඟින් සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකයකු ලෙස මාධ්‍ය හඳුනා ගනු ලැබේ. එබැවින් පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය පිළිබඳ මූලෝපායික සන්ධානය මාධ්‍ය සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට දායක වෙයි. එහි අරමුණ වන්නේ බහුත්වවාදී සහ විවිධ මතවාද ශක්තිමත් කිරීමයි. එමඟින් සංවර්ධනයෙහිදී මහජන සහභාගිත්වය වැඩිදියුණු කරනු ලැබේ.

www.sardglobal.org

சனமூலம்
சூழலியல் கருவிகள்

வெகுசன ஊடக

சீர்திருத்தங்கள்

Mass Media
Reforms

சுமார் ஐந்து

மார்ச் 13 - 14

ක්‍රියාත්මක රාමුව සහ ක්‍රමවේදය

සංකල්පීය පසුබිම

මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරනු ලැබුවේ එක්සත් ජාතීන්ගේ අධ්‍යාපන, විද්‍යාත්මක හා සංස්කෘතික සංවිධානය (UNESCO) විසින් සංවර්ධනය කරන ලද ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් ක්‍රියාකාරී රාමුව අනුවයි.

මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක (MDI) නම් එම ක්‍රියාකාරී රාමුව යුනෙස්කෝ සංවිධානයේ අන්තර් පාලන මණ්ඩලයේ සන්නිවේදන සංවර්ධනය සඳහා වන ජාත්‍යන්තර වැඩසටහන විසින් 2008 වසරේ දී පිළි ගන්නා ලදී. මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක සංවර්ධනය කරනු ලැබුවේ 2006-7 වසර වලදී කරනු ලැබූ පුළුල් ජාත්‍යන්තර අදහස් විමසීමක් පදනම් කරගනිමිනි.¹

එතැන් සිට (MDI) ක්‍රියාකාරී රාමුව 'කිසියම් රටක මාධ්‍ය සංවර්ධනය තක්සේරු කිරීමට හා එමඟින් සහාය වැඩිපුර ම අවශ්‍ය ක්ෂේත්‍ර හඳුනා ගැනීම සඳහා අදාළ සියලු පාර්ශ්වවලට වැදගත් විනිශ්චය උපකරණයක්' ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. මාධ්‍ය වපසරිය තක්සේරු කිරීමට ද, ශක්තීන් හා දුර්වලකම් හඳුනා ගැනීමට ද, මාධ්‍ය නිදහස, මාධ්‍ය බහුවිධභාවය ශක්තිමත් කිරීම උදෙසා, සාක්ෂි මත පදනම් වූ නිර්දේශ යෝජනා කිරීමට එම දර්ශක විසින් මඟපෙන්වනු ලැබේ.

මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක හඳුන්වා දීමෙන් පසු එය පදනම් කර ගත් තක්සේරු කිරීම් මඟින් ආසියාවේ, අප්‍රිකාවේ හා යුරෝපයේ රටවල් 15ක මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති

හා මාධ්‍ය සංවර්ධනය වෙනුවෙන් පහසුකම් සපයා තිබේ.² රාජ්‍ය මට්ටමෙන් මාධ්‍ය සංවර්ධනය හා යහපාලනය උදෙසා එක්සත් ජාතීන්ගේ පොදු ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කිරීම සඳහා ද එම දර්ශක භාවිතා කරනු ලැබේ.

බහු පාර්ශ්වික අදහස් ලබාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා පවතින මාධ්‍ය වපසරිය තක්සේරු කිරීම පහත සඳහන් ආයතන වල සහයෝගීතාවයෙන් සිදුවිය.

- ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය (රාජ්‍ය දායකත්වය)
- ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන අංශය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය (ශාස්ත්‍රාලීය දායකත්වය)
- ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය (මාධ්‍ය කර්මාන්තය වෙනුවෙන්)
- පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සඳහා ක්‍රමෝපායික සන්ධානය (SARD) (ක්‍රියාත්මක කිරීම)
- ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහාය (IMS) (අරමුදල් සම්පාදනය හා උපදේශන සේවා සැපයීම)

මෙම ප්‍රයත්නයේ සමස්ත අරමුණ වන්නේ 'ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, යහපාලනය හා ධරණීය සංවර්ධනයට ඉවහල් වන පරිදි මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීම සඳහා පහසුකම් සැපයීමේ ක්‍රියාවලියට මුල පිරීම හා එය පවත්වාගෙන යාමට සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ දායකත්වය උපරිමයෙන් ලබා ගැනීමයි.³

¹ <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/publications-and-communication-materials/publications/full-list/media-development-indicators-a-framework-for-assessing-media-development/>

² MDIs have been produced so far for: Bhutan, Croatia, Ecuador, Egypt, Gabon, Jordan, Libya, Mozambique, Nepal, Palestine, South Sudan, The Maldives, Timor Leste and Tunisia. As at October 2015, assessments were ongoing in Bolivia, Brazil, Colombia, Côte d'Ivoire, the Dominican Republic,

Iraq, Liberia, Madagascar, Mongolia, Morocco, Myanmar, Rwanda, Swaziland, Togo, Uganda and Uruguay, as well as a regional project in South-East Europe.

මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක සමස්තයක් ලෙස

මෙම සමස්ත ක්‍රියාවලිය සඳහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්, මාධ්‍ය හිමිකරුවන්, මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්, මාධ්‍ය පර්යේෂකයන්, මාධ්‍ය බලපෑම් කණ්ඩායම් හා පොදු ජනතාව ඇතුළු බහුවිධ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස්, ප්‍රතිචාර සහ යෝජනා උපරිම වශයෙන් ලබා ගැනීමට කටයුතු කරනු ලැබීය.

මෙම ක්‍රියාවලියට බුද්ධිමය හා වෘත්තිකමය මාර්ගෝපදේශ ලබාගැනීම විශේෂඥ ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් හතරක දායකත්වය සිදුවේ. ඉහත විවිධ පාර්ශ්වකරුවන් නියෝජනය වන ආකාරයට මෙම ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් හතරේ සාමාජිකයන් තෝරා ගැනීනි.

ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් සඳහා උපදේශකත්වය : විජයානන්ද ජයවීර, යුනෙස්කෝ සන්නිවේදන සංවර්ධන අංශයේ හිටපු අධ්‍යක්ෂ හා සංවර්ධන සන්නිවේදනය සඳහා යුනෙස්කෝ ජාත්‍යන්තර වැඩසටහනේ හිටපු අධ්‍යක්ෂ

1 වන කණ්ඩායම :

ප්‍රකාශනයේ නිදහස ප්‍රවර්ධනය කිරීම

සභාපති : ධම්ම දිසානායක, ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය, රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සහ දේශපාලන විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය

සම සභාපති : ආචාර්ය සුගත් සෙනරත්, ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය, ශ්‍රීපාලි මණ්ඩපය, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය

සාමාජිකයෝ : එන්.එම්. අමීන්, සභාපති,

3 <http://www.sardglobal.org/NSSMR>

මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක සමස්තයක් ලෙස ජනමාධ්‍යන්ට යහපාලනයට හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා හොඳින් දායක විය හැකි හා වාසි ලැබිය හැකි ක්‍රියාකාරී රාමුවක් මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක විසින් සපයනු ලැබේ. මාධ්‍ය වපසරියේ සියලු සාධක සැලකිල්ලට ගන්නා මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක ව්‍යුහගත කර තිබෙන්නේ ප්‍රවර්ග පහක් ඔස්සේය.

- ප්‍රකාශනයේ නිදහසට, මාධ්‍ය බහුත්වභාවයට හා විවිධත්වයට අනුකූල වන නියාමන ක්‍රමයක්
- මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වයේ සහ මාධ්‍ය ආර්ථිකයේ පාරදෘශ්‍යභාවය සහ මාධ්‍ය බහුවිධ භාවය සහ විවිධත්වය
- මාධ්‍ය ප්‍රජාතන්ත්‍රික කතිකාවේ වේදිකාවක් ලෙස
- ප්‍රකාශනයේ නිදහස, බහුත්වභාවය හා විවිධත්වය මතු කර දක්වන ආයතනවල වෘත්තීය ධාරිතා ගොඩනැගීම හා සහාය වීම
- ස්වාධීන හා බහුත්වවාදී මාධ්‍යවලට සහාය වීම පිණිස ප්‍රමාණවත් යටිතල ධාරිතාවක් තිබීම

සමස්තයක් ලෙස ගත් කල එමඟින් අදාළ රටේ මාධ්‍ය වපසරියේ ප්‍රකාශනයේ නිදහස, බහුත්වවාදය හා විවිධත්වය ඇති වන පරිදි ගොඩනැගිය යුතු ආකාරය පිළිබඳ අදහසක් ලබා ගත හැකිය.

සෑම මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක ප්‍රවර්ගයක් ම උපාංග ගණනාවකට වෙන් කර තිබේ. ඒවා විසින් පුළුල් දර්ශක මාලාවක් සකසනු ලැබේ. මෙම දර්ශක පාර්ශ්වකරුවන්ට මාධ්‍යවල තත්වය හා මාධ්‍ය සංවර්ධන වැඩසටහන්වල බලපෑම තක්සේරු කිරීමට සැලසුම් කරන ලද විශ්ලේෂණාත්මක මෙවලමකි. ඒවා හුදෙක් තත්ව විනිශ්චය කරන මෙවලම් මිස අණ පනත් නොවේ. ඒවා සකසා ඇත්තේ මාධ්‍ය සංවර්ධන වැඩසටහන්වලට ආධාර කිරීම සඳහා මිස කොන්දේසියක් ලෙස පැණවීම පිණිස නොවේ.

ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් මාධ්‍ය සංසදය
 ප්‍රියාන් ආර්. විජේබණ්ඩාර,
 ජනමාධ්‍යවේදී සහ බාහිර කථිකාචාර්ය
 සීතා රංජනී, කැඳවුම්කරු,
 නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය

2 වන කණ්ඩායම:

මාධ්‍ය බහුවිධභාවය සහ නියාමනය : මහජන සේවා,
 පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍ය විවිධත්වය

සභාපති: ආචාර්ය ප්‍රදීප් එන්. විරසිංහ,
 අංශ ප්‍රධානී, ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන
 අංශය, කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය

සම සභාපති: අසෝක ඩයස්, දේශීය නියෝජිත,
 ආසියානු මාධ්‍ය තොරතුරු හා
 සන්නිවේදන මධ්‍යස්ථානය (AMIC)
 සහ ජනමාධ්‍යවේදී

සාමාජිකයෝ: සුකුමාර් රොක්වුඩ්,
 ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී, ශ්‍රී ලංකා
 පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම,
 නීතිඥ ජගත් ලියනාරච්චි,
 නීති නිලධාරී, ට්‍රාන්ස්පේරන්සි
 ඉන්ටර්නැෂනල්
 ඩී.එම්. දිසානායක, ප්‍රධාන විධායක
 නිලධාරී, සියන මාධ්‍ය ජාලය

3 වන කණ්ඩායම:

ජනමාධ්‍යවල සාධාරණත්වය, අපක්ෂපාතිත්වය සහ
 මහජන විශ්වාසය

සභාපති: නාලක ගුණවර්ධන, කීරුලිපි රචක හා
 මාධ්‍ය උපදේශක

සම සභාපති: සුමිත් වාමිනද, වෙරටේ පර්යේෂණ
 ආයතනය, ජෝර්ජ් ඩී විශ්ලේෂක හා
 දේශපාලන අංශ ප්‍රධානී

සාමාජිකයෝ: ආචාර්ය රංග කලන්සූරිය,
 ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගීතාව,
 ආසියා කලාපීය උපදේශක
 කුමාර් ලෝපේස්,
 ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී,
 ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය
 සේනානි හරිශ්චන්ද්‍ර,
 ජෝර්ජ් ඩී කථිකාචාර්ය,
 සිංහල සහ ජන සන්නිවේදන අංශය
 ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

4 වන කණ්ඩායම:

වෘත්තීය ධාරිතා සංවර්ධනය හා මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය

සභාපති: මහාචාර්ය රෝහණ ලක්ෂ්මන් පියදාස,
 ජනසන්නිවේදන අංශ ප්‍රධානී,
 කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

සම සභාපති: විජයානන්ද රූපසිංහ,
 ජෝර්ජ් ඩී කථිකාචාර්ය,
 ජන සන්නිවේදන අධ්‍යයන අංශය,
 කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලය

සාමාජිකයෝ: තිලිණ සමරසූරිය, අධ්‍යක්ෂ - පුහුණු
 සහ විදේශ සම්බන්ධතා,
 ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව
 ටී.එම්.ඒ. වන්දෙස්කර,
 අධ්‍යක්ෂ - පර්යේෂණ හා පුහුණු,
 ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව
 සී. දොඩාවත්ත, ජනමාධ්‍යවේදී සහ

පුහුණු උපදේශක, එක්සත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර සමාගම (ලේක්හවුස්)

මෙම අධ්‍යයනය සිදුකරනු ලැබූ 2015 මාර්තු හා 2016 මාර්තු අතර කාලය තුළ පහත සඳහන් ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබීය.

2015 මාර්තු: ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය සහ ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් සපයන ලද රැස්වීම් පහසුකම් උපයෝගී කර ගනිමින් ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායමක් ලෙස මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ජාතික ලේකම් කාර්යාලය පිහිටුවන ලදී.

මාර්තු: මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා විවෘත මහජන අදහස් හා යෝජනා කැඳවීමක් කරන ලදී. (මෙය කරනු ලැබුවේ මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය දැන්වීම්, සමාජ මාධ්‍ය හා ඊමේල් මගිනි)

මාර්තු 20: මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක ක්‍රමවේදය හා ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ පළමු වැඩමුළුව ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනයේදී පවත්වන ලදී. එයට ශ්‍රී ලාංකික හවුල්කරුවෝ 40ක් හා දකුණු ආසියානු මාධ්‍ය වෘත්තිකයෝ තිදෙනෙක් සහභාගි වූහ (බංග්ලාදේශය, පකිස්තානය සහ මියන්මාර්).

මාර්තු - මැයි: සාකච්ඡා සඳහා ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් අවස්ථා ගණනාවක දී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනයේදී හමුවූහ.

මාර්තු - මැයි: මාධ්‍ය උපදේශක නාලක ගුණවර්ධන විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ මාධ්‍ය සංවර්ධන මාර්ග දර්ශක පදනම් කර ගනිමින්

ක්ෂණික තක්සේරුවක් කර මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ ජාතික සමුළුවට ඉදිරිපත් කරන ලදී.

මැයි 12 - 13: පාර්ශ්වකරුවන් 200කගේ සහභාගිත්වයෙන් කොළඹ ශ්‍රී ලංකා පදනම් ආයතනයේදී මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ ජාතික උපදේශක සමුළුව පවත්වන ලදී. පළමු දිනයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ ක්ෂණික ඇගයුම් වාර්තාව ඉදිරිපත් කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව, එම වාර්තාව පිළිබඳව එක් එක් තේමා යටතේ සැසිවාර හතරක් පවත්වා පැමිණි සිටි පාර්ශ්වකරුවන්ගේ ප්‍රතිචාර සහ යෝජනා ලබාගනු ලැබීය. දෙවන දිනය සඳහා අග්‍රාමාත්‍ය, ජනමාධ්‍ය අමාත්‍ය, විපක්ෂ නායක හා මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ වෙනුවෙන් ප්‍රසිද්ධියේ කැප වූ වෙනත් ප්‍රධාන පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරු සහභාගි වූ අතර එහිදී යෝජනා සඳහා ප්‍රතිචාර දක්වා මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ප්‍රතිඥාවට ඔවුහු අත්සන් තැබූහ.

අප්‍රේල්, මැයි, ජූනි: කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ පර්යේෂණ කණ්ඩායම විසින් වත්මන් හා හිටපු කර්තෘවරුන්, මාධ්‍ය සමාගම්වල වත්මන් හා හිටපු ප්‍රධානීන්, මාධ්‍ය හා සම්බන්ධ රජයේ ආයතනවල ප්‍රධානීන්, ප්‍රධාන පෙළේ විද්වතුන් හා මාධ්‍යකරුවන් ආවරණය වන පරිදි සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වා ප්‍රතිචාර ලබා ගන්නා ලදී. මීට අමතරව විවිධ පාර්ශ්වකාර කණ්ඩායම්, වෘත්තීය සමිති සමග ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡා පහක් පවත්වන ලදී. ඉන් හතරක් කොළඹ දී ද, එකක් යාපනයේ ද පවත්වන ලදී.

මැයි - ජුනි: මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය පිළිබඳ ජාතික උපදේශක සමුළුවේදී ලැබුණු ප්‍රතිචාර විශ්ලේෂණය කරනු ලැබීය.

මැයි - ජූලි: කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ පර්යේෂණ කණ්ඩායම විසින් කෙණ්ඩු සමීක්ෂණ දෙකක් සිදු කරන ලදී. ඒ මාධ්‍යවල තත්ත්වය හා මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රමුඛතා පිළිබඳවයි. එකක් ජනමාධ්‍යකරුවන් හා මාධ්‍ය සේවකයන් සමග ද කරන ලදී. අනෙක කරනු ලැබුවේ පොදු ජනතාව නියෝජනය වන 800 පමණ නියැදියෙක් තෝරාගෙනය.

ජූලි 21: 2015 මහ මැතිවරණයට තරග කරන දේශපාලන පක්ෂ වෙනුවෙන් භාෂණයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ ප්‍රකාශය ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනයේ පැවති පුවත්පත් සාකච්ඡාවකදී ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී.⁴ පැහැදිලි දේශපාලන කැපවීමක් අවශ්‍ය මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාමාර්ග 10ක් මෙමඟින් හඳුනා ගෙන ඒවා ක්‍රියාවට නත්වන ලෙස ඉල්ලා සිටින ලදී.⁵

නොවැම්බර්: ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවර්ධන සංවර්ධන පළමු කෙටුම්පත පාර්ශ්වකරුවන් 200ක් අතර බෙදා දෙන ලදී. ඒ අතර රජය, මාධ්‍ය කර්මාන්තය, ශාස්ත්‍රීය අංශය, සිවිල් සමාජය නියෝජනය කරන පිරිස් ද සිටියහ. මෙම පළමු කෙටුම්පත සඳහා ඔවුන්ගෙන් ප්‍රතිපෝෂණය ලබා ගැනීම මෙහි අරමුණ විය.

දෙසැම්බර්: ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම විසින් පළමු කෙටුම්පත පිළිබඳ ප්‍රතිචාර විවරණය කරන ලදී. ඒ වෙනුවෙන් සැසි තුනක් පැවැත්විණි.

2016

ජනවාරි: ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවර්ධනය පිළිබඳ දෙවන සංශෝධිත කෙටුම්පත සකසන ලදී.

පෙබරවාරි - මාර්තු: දෙවන කෙටුම්පත ජාතික හා ජාත්‍යන්තර ජනමාධ්‍ය සහ නීති විශාරදයන් අතර විවරණය සඳහා බෙදා හරින ලදී.

රැස්විම්, සැසිවාර, වැඩමුළු, සම්මුඛ සාකච්ඡා, ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා හා ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම් විවරණ සහ විශේෂඥ අදහස් ලබා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සමාජයේ හරස්කඩක් නියෝජනය කරන පුද්ගලයෝ 500ක් පමණ සහභාගි වූහ. බලාපොරොත්තු විය හැකි අන්දමටම, මෙමඟින් පුළුල් පරාසයක අදහස් ද, යෝජනා ද ලැබිණි. මීට අමතරව මුළු දිවයිනම ආවරණය වන පරිදි 800 ක පමණ මහජන ප්‍රතිචාරක නියැදියකින් සහ ජනමාධ්‍ය සහ සමාජීය මාධ්‍යඡාල මඟින් කළ ආරාධනයට ලබාගත් ප්‍රතිචාර ද මේ සඳහා ලැබිණි. ඇතැම් ඒවා පරස්පර විරෝධී වූ අතර කීපයක් ප්‍රායෝගික නො වන ඒවා විය. අදහස්වල බහුවිධත්වයට සහ උපරිම නියෝජනයට ඉඩ සලසමින් වාර්තාවේ ඒකාග්‍රතාවය ආරක්‍ෂා කර ගැනීමින් සංස්කාරක කණ්ඩායම විසින් අවසන් වාර්තාව පිළිබඳව විනිශ්චයන්ට එළඹෙනු ලැබීය.

⁴ <http://www.ft.lk/article/448711/Journalists-call-for-political-commitment-for-media-reform-and-freedom-of-expression>

⁵ නිවේදනය නිකුත් කරනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය, නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය, ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍රකලාවේදීන්ගේ සංගමය, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් සංගමය, යාපනය පුවත්පත් සමාජය, ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමය, ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ ජාතික සන්ධානය, ප්‍රජා විකාශකයන්ගේ ජාතික

සන්ධානය හා තරුණ ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමය විසින් ඒකාබද්ධවයි.

▲ மாதிரி சர்க்கரிய சிலிவடி மஹசன துரகாஹைய சடஹா திரயேசீததிரயின அந்சன தாநிம மடி 2015

▼ மாதிரி சர்க்கரிய சிலிவடி மஹசன துரகாஹைய சடஹா திரயேசீததிரயின அந்சன தாநிம மடி 2015 திரயிராச அநுதிரய: துரி லஹா துரிததந் திரயிரகதிரய

▲ මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන මහජන ප්‍රකාශනය සඳහා අගමැති රනිල් වික්‍රමසිංහ අත්සන් කැබිම, මැයි 2015 ජායාරූප අනුග්‍රහය: ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය

▼ ලාර්ස් එච්. බ්‍රෙෂ්ට්ල් (උපදේශක, ආසියා අප්‍රිකා සහ ලතින් ඇමරිකා - ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහය) මහජන විශ්වාසය ගොඩනැගීමට නම්... වාර්තාව නිකුත් කරන උත්සව සභාව අමතමින්

▲ මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ජාතික උපදේශක සමුළුව සඳහා සහභාගී වූ පිරිසෙන් කොටසක් ඡායාරූප අනුග්‍රහය: ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය

▼ මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන මහජන ප්‍රකාශනය සඳහා විපක්ෂනායක නිමල් සිරිපාල ද සිල්වා අත්සන් තැබීම මැයි 2015

▲ මහාචාර්ය අර්ජුන පරාක්‍රම, මාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ජාතික උපදේශක සමුළුවේ මූලික දේශනය පවත්වමින් මැයි 2015

▼ ආචාර්ය රංග කලංසුරිය සමුළුව අමතමින් මැයි 2015 ඡායාරූප අනුග්‍රහය: ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය

“විවේචනාත්මක, ස්වාධීන හා ගවේෂණාත්මක මාධ්‍ය යනු ඕනෑම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක ජීවයයි. මාධ්‍ය රාජ්‍යයේ බලපෑමෙන් නිදහස් විය යුතු ය. එයට රජයේ නිලධාරීන්ගේ නොමනා ක්‍රියාවලට එරෙහිව නැගී සිටීම සඳහා අවශ්‍ය ආර්ථික ශක්තිය තිබිය යුතු ය. නොබියව, පක්ෂපාතී නො වී, නිර්හීන ලෙස ප්‍රශ්න කිරීම සඳහා, පටු අවශ්‍යතාවලින් මිදුණු ප්‍රමාණවත් ස්වාධීනත්වයක් මාධ්‍යවලට තිබිය යුතු ය. එය ව්‍යවස්ථා මගින් ආරක්ෂා වියයුතු අතර එමගින් පුරවැසියන් ලෙස අපගේ හිමිකම් ආරක්ෂා කර ගත හැකි ය.”

- නෙල්සන් මැන්ඩෙලා

මාධ්‍ය සංවර්ධන දර්ශක: මාධ්‍ය සංවර්ධනය තක්සේරු කිරීම සඳහා ක්‍රියාකාරී රාමුවක්

මෙම ලේඛනය සංවිධානය වී ඇත්තේ පහත සඳහන් මාධ්‍ය සංවර්ධන ප්‍රවර්ග දර්ශක ඔස්සේය.

ප්‍රවර්ගය **1** ප්‍රකාශනයේ නිදහස, බහුවිධභාවය හා මාධ්‍ය විවිධත්වය සඳහා හිතකර වන නියාමන පද්ධතියක්

- අ නීතිමය හා ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාකාරී රාමුව
- ආ විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සඳහා නියාමන පද්ධතිය
- ඇ ජනමාධ්‍යකරුවන්ට බලපාන අපහාස නීති හා වෙනත් නීතිමය බාධක
- ඈ වාරණය

ප්‍රවර්ගය **2** මාධ්‍යවල බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය, මාධ්‍ය ක්‍ෂේත්‍රයේ ආර්ථික මට්ටම හා හිමිකාරිත්වයේ පාරදෘශ්‍යභාවය

- අ මාධ්‍ය සංකේන්ද්‍රණය
- ආ මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍යවල විවිධත්වයේ සම්මිශ්‍රණයක්
- ඇ බලපත්‍ර හා විද්‍යුත් තරංගමාලා ලබා දීම
- ඈ බදු හා ව්‍යාපාර නියාමනය
- ඉ වෙළඳ දැන්වීම්කරණය

ප්‍රවර්ගය **3** ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කතිකාවේ වේදිකාවක් ලෙස මාධ්‍ය

- අ මාධ්‍ය තුළ සමාජයේ විවිධත්වය නිරූපණය වන ආකාරය
- ආ මහජන සේවා මාධ්‍ය සඳහා ආදර්ශ
- ඇ ස්වයං නියාමනය
- ඈ සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතිත්වය පිළිබඳ අවශ්‍යතාව
- ඉ මාධ්‍ය පිළිබඳ මහජන විශ්වාසයේ මට්ටම
- ඊ ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව

ප්‍රවර්ගය **4** ප්‍රකාශනයේ නිදහස, බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය වෙනුවෙන් පෙනී සිටින ආයතනවල වෘත්තීය ධාරිතා ගොඩනැගීම හා ඒවාට උපකාර කිරීම

- අ වෘත්තීය මාධ්‍ය පුහුණුව ලැබීමේ අවස්ථා
- ආ මාධ්‍ය පිළිබඳ ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයන අවස්ථා
- ඇ වෘත්තීය සමිතිවල හා වෘත්තීය සංවිධානවල පැවැත්ම
- ඈ සිවිල් සමාජ සංවිධාන ක්‍රියාකාරිත්වය

ප්‍රවර්ගය **5** ස්වාධීන හා බහුවිධ මාධ්‍යවලට සහයෝගය දීම සඳහා යටිතල පහසුකම් වල තත්ත්වය

- අ මාධ්‍ය සඳහා තිබෙන තාක්ෂණික සම්පත්
- ආ පුවත්පත්, විද්‍යුත් මාධ්‍ය හා තොරතුරු තාක්ෂණ ව්‍යාප්තිය

ප්‍රවර්ගය

1

ප්‍රකාශනයේ නිදහස,
බහුවිධභාවය හා
මාධ්‍ය විවිධත්වය සඳහා
හිතකර වන
නියාමන පද්ධතියක්

ප්‍රධාන දර්ශක

ඇ නීති හා ප්‍රතිපත්ති රාමුව

- 1.1 ප්‍රකාශනයේ නිදහස නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම
- 1.2 තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම
- 1.3 කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම
- 1.4 පුවත්පත් කලාවේදීන්ට තම මූලාශ්‍ර ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම
- 1.5 මාධ්‍ය සඳහා පොදු ප්‍රතිපත්ති හැඩගැස්වීම කෙරෙහි මහජන හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සහභාගිත්වය

ඈ විද්‍යුත් මාධ්‍ය සඳහා නියාමන පද්ධතියක්

- 1.6 නියාමන ආයතනවල ස්වාධීනත්වය නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම
- 1.7 නියාමන ආයතන මාධ්‍ය බහුවිධභාවය, ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය

ඈ අපහාස නීති හා ජනමාධ්‍යකරුවන්ට බලපාන වෙනත් නීතිමය බාධක

- 1.8 රාජ්‍යය විසින් මාධ්‍ය වෙත අනවශ්‍ය නීතිමය සම්බාධක නොපණවයි
- 1.9 අපහාස නීති විසින් කරනු ලබන්නේ පුද්ගලයන්ගේ ගරුත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පටු ම ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම පමණි
- 1.10 ප්‍රකාශනයේ නිදහසට බාධාකාරී වන ජාතික ආරක්ෂාව, වෛරී ප්‍රකාශ, පෞද්ගලිකත්වය, අධිකරණයට අපහාස කිරීම හා අසහනත්වය මත පදනම් වන වෙනත් නීති පැහැදිලිව හා පටු ලෙස නිර්වචනය කර තිබිය යුතු ය. ඒවා ජාත්‍යන්තර නීති අනුව ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක් උදෙසා සාධාරණ ඒවා විය යුතුය.

ඈ වාරණය

- 1.11 මාධ්‍ය නීතියෙන් හෝ භාවිතයෙන් පූර්ව වාරණයකට ලක් නො කළ යුතු ය
- 1.12 රාජ්‍ය සංවේදී හා අහිතකර අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන්ට බාධා කිරීමට හෝ ඒවා පෙරහන් කිරීමට රාජ්‍යය කටයුතු නො කළ යුතු ය

සංදර්භය : ප්‍රකාශනයේ නිදහස සහ මාධ්‍ය නිදහස

ප්‍රකාශනයේ නිදහස යනු ලෝකයේ රාජ්‍ය විසින් 1948දී පිළිගන්නා ලද විශ්ව මානව හිමිකම් ප්‍රකාශනයෙහි මූලිකාංගයකි. දේශපාලන පක්ෂ පිහිටුවීමේ, දේශපාලන අදහස් බෙදා හදා ගැනීමේ, මහජන නිලධාරීන්ගේ ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රශ්න කිරීමේ වැනි වෙනත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී නිදහස් අවස්ථාවන් තහවුරු කිරීම සඳහා එය අත්‍යවශ්‍ය යයි පුළුල්ව විශ්වාස කෙරේ.

අයිතීන් භාවිතා කිරීම සඳහා යොදා ගත හැකි පොදු වේදිකාවක් සපයන බැවින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස සඳහා ජනමාධ්‍ය ඉතා වැදගත් වේ. මාධ්‍ය ප්‍රජාතන්ත්‍ර ක සංවාදයේ වේදිකාවක් ලෙස සැලකීමේ අදහස තුළට එකිනෙක මත අතිපිහිත වන ක්‍රියාකාරිත්වයන් රැසක් අයත් වේ. මෙම සංදර්භයේදී මෙහිදී මාධ්‍ය යන්නෙන් ප්‍රචායනි හා මහජන තොරතුරු ප්‍රචාරණය කරන සියලු නාලිකා හා නිකුත් කරන ස්ථාන අදහස් කෙරේ. මෙම සංදර්භය තුළ මාධ්‍ය පහත ආකාරයෙන් දැකිය හැකි ය:

- පුරවැසියන්ට එකිනෙකා සමග සන්නිවේදනය කළ හැකි තොරතුරු හා අධ්‍යාපන නාලිකාවක්
- කතන්දර, අදහස් හා තොරතුරු බෙදාහරින්නෙක්
- පාලකයන් හා පාලිතයන් අතරත්, තරගකාරී පෞද්ගලික නියෝජිතයන් අතරත් 'නිර්මිතියේ ස්වාභාවික අසමමිතිය' නිවැරදි කරන්නක්
- විවිධ සමාජ ක්‍රියාකාරිකයන් අතර ප්‍රජාතන්ත්‍ර ආකාරයෙන් වියවුල් විසඳා ගැනීම සඳහා දිරිගන්වන තොරතුරු මත පදනම් වූ විවාදයක පහසුකම් සලසන්නෙක්
- සමාජය තමන් ගැන ම ඉගෙන ගන්නා ආකාරයක්, සමාජ හැඟීම ඇති කරන්නක්, වටිනාකම්, වාරිත හා වාරිත තේරුම් ගැනීම හැඩගස්වන්නක්
- ජාතීන් තුළ හා ජාතීන් අතර සංස්කෘතික ප්‍රකාශනයට හා සංස්කෘතික ඒකීය සමස්තය ඇති කිරීමට වාහකයක්
- දූෂණ, පරිපාලන වැරදි හා සමාගම් වැරදි හෙළිදරව් කරමින්, පොදුජන ජීවිතයේ

- පාරදෘෂ්‍යභාවය හා බලය දරන අය මහජන නිරීක්ෂණයට ලක් කිරීම ප්‍රවර්ධනය කරමින් රජයේ සියලු ස්වරූපයන් පිළිබඳ පරීක්ෂාවෙන් සිටින්නෙක්. එසේම, අකාර්යක්ෂමතාවන් ආමන්ත්‍රණය කරන්නෙක් හා පොදු සහභාගිත්වය තහවුරු කරන්නෙක්. වැරදි තීරණ පිටුදකින්නෙක්. එවැනි අකාර්යක්ෂමතාවන් ආමන්ත්‍රණය කරන බවට, මහජන සහභාගිත්වය තහවුරු කරන බවට හා වැරදි තීරණ නො ගන්නා හා ඒවා පිළිබඳ කටයුතු කරන බවටත් වග බලා ගනියි.
- ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාව දිරිගන්වන මෙවලමක්
- ප්‍රජාතන්ත්‍ර ක්‍රියාවලියේ අත්‍යවශ්‍ය පහසුකම් සපයන්නෙක්. නිදහස් හා සාධාරණ මැතිවරණ තහවුරු කරන්නෙක්
- බහුවිධ වටිනාකම්වලට ගරු කරන අතර, තමන්ගේම අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින සමාජ ක්‍රියාකාරිකයෙක්

කෙසේ වෙතත්, අවදානමට පත් හා ආන්තික කණ්ඩායම්වල හඬ බැහැර කිරීමෙන් සහ බලවත් මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ හඬට ප්‍රමුඛතාව දීමෙන් ඇතැම් විට ජනමාධ්‍ය ඇතැම් බලවේගයන්ගේ අවශ්‍යතාවන්ගේ බලය වැරගැන්වීමට හා සමාජ අසමානතාවන් වඩාත් අයහපත් තත්වයට පත් කිරීමට ක්‍රියා කරති. ශ්‍රී ලංකාවේ සිදු වී ඇති ආකාරයට ජනමාධ්‍යවලින් ගැටුම් හා සමාජය බෙදීම දිරිගැන්වීම ද සිදු විය හැකි ය.

ඒ අනුව, ප්‍රකාශනයේ නිදහස, යහපාලනය හා මානව සංවර්ධනය පිළිබඳ අවධානය යොමු කරන සෑම කෙනෙකුම සැලකිලිමත් වන වැදගත් ම කාරණය වන්නේ මෙම අතිශය වැදගත් අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා දායක වන මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරී රාමුව හා භාවිතාවන් දිරිගැන්විය හැකි ආකාරයයි. අලුත් හා නැවත පිහිටුවන ලද ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයන් තුළ මෙය විශේෂයෙන් වැදගත් වේ. ඒවායේ මාධ්‍ය පද්ධති මර්දනය, දූෂණය, යුද්ධයේ හා ඌන සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵල හේතුවෙන් විකෘති වී තිබේ.

නීති හා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාකාරී රාමුව

101 ප්‍රකාශනයේ නිදහස
නීතියෙන් තහවුරු
කර ඇති අතර භාවිතයේදී
ද ඊට ගරු කිරීම

1 978දී සම්මත කරන ලද ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා කතා කිරීමේ නිදහස සහතික කර තිබේ. එහි 14 (1) වගන්තියෙහි මෙසේ දැක්වේ. “සෑම පුරවැසියෙකුට ම කථා කිරීමේ හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස, ප්‍රකාශන ප්‍රසිද්ධ කිරීමේ අයිතිය ද තිබේ.”⁶

එහෙත්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ වෙනත් වගන්තිවලින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස සීමා කෙරේ. ඒ මෙසේ ය:

- 15 (2) වගන්තියෙහි සඳහන් වන ආකාරයට ‘14 වැනි ව්‍යවස්ථාවේ (1) වැනි අනුව්‍යවස්ථාවේ (අ) ඡේදයෙන් ප්‍රකාශ කොට පිළිගෙන ඇති මූලික අයිතිවාසිකම භුක්ති විඳිය හැක්කේ ද, ක්‍රියාත්මක විය හැක්කේ ද, වාර්ගික හා ආගමික සහයෝගිතාව තහවුරු කිරීම සඳහා හෝ පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද, අධිකරණයට අපහාස කිරීම, අපහාසය හෝ වරදකට පෙළඹවීම හා සම්බන්ධව නීතියෙන් නියම කරනු ලැබිය හැකි සීමා කිරීම්වලට යටත්ව ය.

- 15 (7) වගන්තිය අනුව ‘ව්‍යවස්ථාවෙන් ප්‍රකාශ කොට පිළිගෙන ඇති සියලුම මූලික අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳිය හැක්කේ ද, ක්‍රියාත්මක විය හැක්කේ ද, රාජ්‍ය ආරක්ෂාව ද, රටේ යථා පැවැත්ම ද, තහවුරු කිරීම පිණිසත්, මහජන සෞඛ්‍යය හෝ සඳාචාරය ආරක්ෂා කිරීම පිණිසත්, අන්‍යයන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා නන් වැදෑරුම් නිදහස නිසි පරිදි පිළිගන්නා බවට සහ ඊට නිසි පරිදි ගරු කරන බවට වගබලා ගැනීම පිණිසත්, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක පොදු සුභසාධනය

⁶ <http://www.parliament.lk/constitution/main>

සඳහා යුක්ති සහගතව අවශ්‍ය දෑ සපුරාලීම පිණිසත්, නීතියෙන් නියම කරනු ලැබිය හැකි සීමා කිරීම්වලට යටත්ව ය.' මෙම අනුව්‍යවස්ථාවේ කාර්ය සඳහා 'නීතිය' යන්නට මහජන ආරක්ෂාව පිළිබඳව තත්කාලයේ අදාළ වන නීතිය යටතේ සාදන ලද නියෝග ද ඇතුළත් වන්නේ ය.

එසේම 14 (1) වගන්තිය සියලු පුද්ගලයන්ට අදාළ නො වන අතර, අදාළ වන්නේ පුරවැසියන්ට ය. නීති ප්‍රකාරව, පුද්ගලයා යන යෙදුමෙහි පුරවැසියා යන යෙදුමට වඩා පුළුල් අරුතක් තිබේ. පුද්ගලයා යන යෙදුමට පුරවැසි නො වන පුද්ගලයන් ද, සමාගම් හෝ නීතිගත ආයතන ද අන්තර්ගත වේ. පුරවැසියන්ගේ මෙන් ම පුරවැසියන් නො වන අයගේ ද හිමිකම් එක ලෙස තහවුරු කිරීම ශ්‍රී ලංකාව විසින් ද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ පරාවර්තනය කළ යුතු ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතියයි. වෙනත් වචනවලින් කියන්නේ නම්, හිමිකම් පුරවැසියන්ට පමණක් සීමා කිරීමෙන් ශ්‍රී ලංකාව සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය ප්‍රකාර ජාත්‍යන්තර වගකීම් ඉටු නො කරයි.

ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් හා අනුකූල වීමට අසමත් වීම හේතුවෙන් 14වන වගන්තියේ සීමාවන්ගේ පරාසය විවේචනයට ලක් වේ. පළමුව, 15 (2) හා (7) යන වගන්තිවල ඇති පරීක්ෂාව සිදු වන්නේ පහත ලැයිස්තුවේ එක් කොටසක උවමනාවන් වෙනුවෙනි. ජාත්‍යන්තර නීතියේදී පරීක්ෂාව එහි අවශ්‍යතාවට වඩා දැඩි එකක් වේ. ඇතැම් අවස්ථාවලදී ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණය විසින් ඇතැම් නඩුවල අර්ථ

නිරූපණයන් හරහා මෙම කාරණය ආමන්ත්‍රණය කර තිබේ. එහෙත් එහි දුර්වල තත්ත්වයක් ඇත. දෙවනුව, 15 (2) හා (7) වගන්තිවල ඇති අවශ්‍යතාවන් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති සමග සම්පූර්ණයෙන් අනුගත නොවේ. එමඟින් අවශ්‍යතාවන් සුරක්ෂා කිරීමට නීති වර්ගවලට වඩා වැඩි ඉඩකඩක් ලබා දෙයි. (එනම්, අපහාසයට වඩා කීර්තිය සහ අධිකරණයට අපහාස කිරීමට වඩා අධිකරණයේ අධිකාරයයි.) මෙහිදී 15 (7) වගන්තියෙහි හමු වන 'ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක සාමාන්‍ය සුබසාධනයේ හුදු අවශ්‍යතාව සපුරා ගැනීම' ඉතා සාමාන්‍ය වන අතර එමඟින් ප්‍රායෝගික ඕනෑම කරුණක් අර්ථ නිරූපණය කළ හැකි ය.

2015 අප්‍රේල් 28 දින සම්මත කරන ලද 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙහි, තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය මූලික හිමිකමක් බවට පත් කරන විධිවිධාන ද ඇතුළත් වේ. එමඟින් මෙහි පහත අංක 1.2 යටතේ සාකච්ඡා කරනු ලබන තොරතුරු දැනගැනීමේ පනතට අදාළ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රමිති සකසයි.⁷

ප්‍රකාශනයේ නිදහස සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට තිබෙන ජාත්‍යන්තර බැඳීම්වලට සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය අයත් වේ. ශ්‍රී ලංකාව 1980දී එයට අත්සන් තැබූ අතර 1997දී අතිරේක ප්‍රඥප්තියටද අත්සන් තැබුවේ ය. 2007දී පාර්ලිමේන්තුව විසින් අංක 56 දරන සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්ති පනත සම්මත කරන ලදී. එමඟින් සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ

⁷ <https://www.parliament.lk/files/pdf/constitution/19th-amendment-act.pdf>

ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තියේ ඇතැම් වගන්ති නීතිගත කරන ලදී. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ මානව හිමිකම් පරිච්ඡේදය හා සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්ති පනත මඟින් එකී ප්‍රඥප්තියේ හිමිකම් මුළුමනින් ම ක්‍රියාත්මක වන බව 2008දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් මතයක් ලෙස ප්‍රකාශ කරන ලදී.⁸

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තියේ 19වන වගන්තිය 2007 සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්ති පනතට⁹ වඩා පුළුල් පරාසයක් තුළ විහිදෙයි. සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය විසින් ඉඩ ලබා දෙනුයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට වඩා සංඛ්‍යා සීමාවන්ටයි. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නැති සම්බාධක පැනවීමෙහිදී සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය තුළ සාධාරණීකරණය සඳහා ඉහළ ප්‍රමිති තිබිය යුතු ය.¹⁰

ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ගිවිසුම් හා ලේඛන අතරින් සියලු ආකාරයේ වාර්ගික අගතීන් පිටුදැකීමේ ජාත්‍යන්තර සම්මුතියට (1982) ද, ළමා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතියට (1991) ද ශ්‍රී ලංකාව අත්සන් කර තිබේ. ඒවා ප්‍රකාශනයේ නිදහසට ද අදාළ වේ.

1996 අංක 21 දරණ පනත යටත් ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂම පිහිටුවනු ලැබුවේ 'රටේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිණිස ය'.¹¹ එය රජයෙන් නිදහස් වීමේ අවශ්‍යතාව මානව හිමිකම්

ක්‍රියාකාරීන් හා සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් විසින් වසර ගණනාවක් තිස්සේ අවධාරණය කර තිබේ. නිදසුනක් ලෙස, 2013දී සිදු කරන ලද සවිස්තර විවරණයකට අනුව, නීතිය හා සමාජය භාරයේ බලපෑම් කණ්ඩායම විසින් ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂම හඳුන්වනු ලැබුවේ ආණ්ඩුවට පක්ෂපාතී රුකඩයක් ලෙසයි.¹²

1978 සිට, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස වෙත සපයන ලද ආරක්ෂාව බොහෝ අවස්ථාවලදී පරීක්ෂාවට ලක් කර තිබේ. ඒ අතරින් ඇතැම් ඒවා ඉහළ පෙළේ නඩුය. නීති විශ්ලේෂක අසංග වැලිකල පවසන පරිදි 14 (1) (අ) වගන්තියේ දැක්වෙන්න ප්‍රකාශනයේ නිදහස අත්හරින වන පරිදි අර්ථකථනය කිරීමේ ලිබරල් ප්‍රවේශයක් වෙත ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ නඩු නීතිය මඟින් ප්‍රවේශ වී තිබේ.

ඔහු මෙසේ ද පවසයි: 'ඒ අනුව ඡන්දය දීමේ හිමිකම (උදා: ප්‍රධාන ඇමති නඩුව) හා දේශපාලන විරෝධ කථන නොවන ස්වරූප, ප්‍රකාශනයේ නිදහසේ විෂය පථයට (ජන සෝෂා නඩුව අනුව) හා විසම්මුතියේ හිමිකමට (යුක්තිය නඩුව) අයත් වේ. ප්‍රකාශනයේ නිදහසට ඇතැම් තොරතුරු ස්වරූප ලබාගැනීමේ හා බෙදාහැරීමේ නිදහස ද අයත් වන බව අධිකරණය පිළිගෙන තිබේ (උදා: ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවට එදිරිව විමල් ප්‍රනාන්දු නඩුව).'¹³

'ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට මෙම කරුණු සම්බන්ධයෙන් නිල ලිබරල් ස්ථාවරයක් පිළිබඳ වාර්තා නැති බැවින්' නඩු නීති හා අධිකරණ අර්ථකථනයන් මත රඳා පැවතීම ප්‍රමාණවත් නො වන බව වැලිකල

8 2007 ජාත්‍යන්තර සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පනත යනු යුරෝපා සංගමය විසින් පිරිනමනු ලබන ජී.එස්.පී. ජලස් බදු සහන සඳහා කොන්දේසි සපුරා ඇති බව පෙන්වීම පිණිස ව්‍යාජ ලෙස සම්මත කර ගන්නා ලද පනතක් ලෙස නීති විශ්ලේෂකයෝ දකිති. එය දුර්වල නීති සම්පාදනයක් වන්නේ කෙසේ ද යන්න 2015 ජනවාරි

මස නීති විශාරදයන් වන රොහාන් එදිරිසිංහ හා අසංග වැලිකල විසින් පළ කරන ලද විවරණයක පෙන්වා දෙයි. එමඟින් අදාළ තත්වයන් සම්පූර්ණ වන්නේ ද නැත. <http://www.cpalanka.org/wp-content/uploads/2015/01/ICCPR-Chapter-Final.pdf>

9 International Covenant on Civil and Political Rights <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

10 ශ්‍රී ලාංකික රාමුව තුළ මූලික හිමිකම් සීමා කිරීමේ අවශ්‍යතා සංකල්පය ඇතැම් නඩුවලදී සාකච්ඡා කිරීමට ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය උත්සාහ කර තිබේ. උදා: ආර්ය රුබසිංහ හා වෙනත් අයට එදිරිව සුනිලා අබේසේකර (2001; 1 SLR 315) එහි මෙය ප්‍රමාණවත් නැති අතර අධිකරණය විසින් ස්ථාවර ලෙස ඉන් පසු නඩුවලදී අනුගමනය කර ද නැත.

පෙන්වා දෙයි. බොහෝ අවස්ථාවලදී, අධිකරණ තීන්දු ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිවලට අනුකූල වන්නේ නැත. මෑතදී වැඩිහිටි ප්‍රේක්ෂකයන් සඳහා නිෂ්පාදනය කරන ලද වෘත්තාන්ත චිත්‍රපටයක් තහනම් කිරීමේදී (අක්ෂරය නඩුව) ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය සංස්කෘතිය හා සදාචාරය පිළිබඳ තමන්ගේ ම දෘෂ්ටිය මත කටයුතු කරන ලදී. ඒ හා සමානව ම, අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ නීතියේදී බලතල හිතුවක්කාර හා ප්‍රතිගාමී ලෙස භාවිතා කිරීම හේතුවෙන් ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස සම්බන්ධයෙන් හරක බලපෑමක් ඇති වී තිබේ. පාර්ලිමේන්තුව විසින් ද තෝරා ගත් පුවත්පත්කලාවේදීන්ට දඩුවම් කිරීම සඳහා වරප්‍රසාද බලය පාවිච්චි කරන ලදී.¹⁴

පර්යේෂණ හා බලපෑම් සංවිධානයක් වන විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය 2011 වසරේදී ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රකාශනයේ නිදහස පිළිබඳ විවරණයෙහි සටහන් කළේ ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා සම්බන්ධ නඩු කීපයකදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් සහතික කරන ලද ප්‍රකාශනයේ නිදහස සීමා කිරීම සඳහා අතිශය පුළුල් හා අපැහැදිලි ආරක්ෂක නීති පාවිච්චි කර ඇති බවයි.

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය මෙසේ ද පවසයි: ‘ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා හිමිකම් ලිබරල් පදනමකින් අර්ථකථනය කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට ඇත්තේ දුර්වල වාර්තාවකි. ව්‍යවස්ථා හිමිකම් පිළිබඳ නඩුවලදී අධිකරණය සාමාන්‍යයෙන් රජයට පක්ෂපාතී වීමේ ප්‍රවණතාවක් ප්‍රදර්ශනය කර තිබේ. විශේෂයෙන් ම හදිසි නීති සීමාවන්ට අදාළ නඩුවලදී මෙය දක්නට ලැබේ.

‘සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රඥප්තිය මෙන් නොව, ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ ව්‍යවස්ථාමය හිමිකම් ‘සාධාරණ හෝ අවශ්‍ය’ බවට ප්‍රකාශිත අවශ්‍යතාවක් නැත. එවැනි අවශ්‍යතාවක් නොමැතිවීම විසින් සීමා පැනවීමේදී රජයකට පුළුල් ඉඩක් ලබා දෙයි. එසේම අධිකරණයකට කිසියම් සීමාකිරීමක් අර්ථකථනය කිරීමේදී එයින් ලැබෙන ප්‍රයෝජනය සීමාසහිතය.’¹⁵

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රකාශනයේ නිදහසේ භාවිතාව පසුගිය දශක තුනෙහි උතුරු නැගෙනහිර සිදු වූ යුද්ධය හා 1971, 1987-89 මාක්ස්වාදී තරුණ කැරැලි සමග බණ්ඩනය කළ නොහැකි ලෙස බැඳී තිබේ. ඒවා යුදමය වශයෙන් මර්දනය කරන ලදී. මෙම ගැටුම්වල පාර්ශ්වයන් විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස විවිධාකාරයෙන් යටපත් කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රකාශනයේ නිදහස ප්‍රධාන වශයෙන් නීතිමය විධිවිධාන දෙකක් මඟින් අවදානමට පාත්‍ර වේ.

- හදිසි නීතිය (1947 අංක 25 දරණ මහජන ආරක්ෂක පනත අනුව පණවන ලද) 1971 සිට කෙටි කාලසීමාවකදී හැර¹⁶ වසර 40ක් ක්‍රියාත්මකව පැවති අතර 2011දී පාර්ලිමේන්තුව විසින් මාසිකව දීර්ඝ කළ යුතු මෙම විධිවිධානය 2011 අගෝස්තු 31 සිට අහෝසි වී යන්නට ඉඩ හරින ලදී.
- 1979 අංක 48 දරණ ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත’ මෙම පනත 1982 අංක

¹¹ <http://hrcls.lk/english/about-us/establishment/>

¹² The National Human Rights Commission of Sri Lanka: Marionette of the State. Paper by Miyuru Gunasinghe, Law & Society Trust (LST), Sri Lanka. FORUM ASIA, Bangkok 2013 http://www.lawandsociety-trust.org/PDF/resource/marionette_state.pdf

¹³ Securing the Freedom of Expression in the New Sri Lanka: Essential Institutional Reforms, by Asanga Welikala. Groundviews.org 17 January 2015. <http://groundviews.org/2015/01/17/securing-the-freedom-of-expression-in-the-new-sri-lanka-essential-institutional-reforms/>

¹⁴ Freedom of Expression on the Internet in Sri Lanka, Centre for Policy Alternatives, Colombo. November 2011. <http://cpalanka.org/wp-content/uploads/2011/11/FOE-REPORT-NOV-2011-FINAL-CPA.pdf>

¹⁵ Public Security Ordinance No 25 of 1947, <https://goo.gl/HcAZOi>

¹⁶ Prevention of Terrorism (Temporary Provisions) Act No. 48 of 1979 http://www.satp.org/satporgtp/countries/shrilanka/document/actsandordinance/prevention_of_terrorism.htm

10 හා 1988 අංක 22 යටතේ සංශෝධනය කර තවමත් නීති පොත්වල තිබේ එය දැන් ස්ථාවර නීතියකි.¹⁷ ඕනෑම අවස්ථාවක පුවත්පත් ප්‍රකාශන ආචරණය කිරීමේ හා විශේෂ ආකාරයේ අන්තර්ගතයන් අනුමත කිරීම සඳහා නිසි බලධාරියකු පත් කිරීමේ විධිවිධාන එයට ඇතුළත් වේ (මෙයින් අදහස් වන්නේ වාරණයයි).

ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනතේ අඩංගු වන වචන මෙසේ ය:

- (a) No person shall, without the approval in writing of a competent authority, print or publish in any newspaper any matter relating to -
  - (i) the commission of any act which constitute an offence under this Act or the investigation of any such offence; or
  - (ii) incitement to violence, or which is likely to cause religious, racial or communal disharmony or feeling of ill-will or hostility between different communities or racial or religious groups.
- (b) No person shall, without the approval in writing of a competent authority, distribute or be concerned in the distribution of any newspaper printed or published in Sri Lanka or outside Sri Lanka in respect of any matter the printing and publication of which is prohibited under paragraph (a).

හදිසි බලතල පාලනය වන්නේ 'සාමාන්‍ය තත්ත්වය' හා 'ව්‍යතිරේඛය' අතර ඇති මූලික වෙනස අනුවයි. විධායකය විසින් විශේෂිත බලතල භාවිතා කිරීමට පෙර විශේෂිත

තත්ත්වයක් පවතින බව ප්‍රකාශ කර එය සාධාරණීකරණය කළ යුතු ය. මේවා කාලානුරූප වන අතර කලින් කලට යාවත්කාලීන කළ යුතු ය. එම ප්‍රකාශයට පත් කිරීම, පවත්වාගෙන යාම හා හදිසි අවස්ථාවකදී විශේෂිත බලතල පාවිච්චි කිරීම දැඩි ව්‍යවස්ථාදායක හා අධිකරණ පාලනයකට යටත් වේ. මේ ලක්ෂණ බොහොමයක් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අඩංගු වේ. එහෙත් භාවිතාවේදී එය අසමත් වී ඇත. ඇතැම් ආණ්ඩු ඒවා නො තකා හරියි. හදිසි නීති බලතල ඇතැම් අවස්ථාවලදී සාමාන්‍ය නීතිය මගහැර යන්නට ද භාවිතා කර තිබේ.

අනෙක් අතට ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ බලතල තර්ජනයේ කාල වකවානුවට පමණක් අදාළ වන්නේ නැත. මූලික හිමිකම්වලට බැරැරුම් ලෙස බලපාන අතිරේක බලතල එයට අයත් වේ. විධායකව විසින් ඒවා භාවිතා කළ යුත්තේ දැඩි ලෙස ප්‍රවේසම්සහගතව වන අතර නිසි පරීක්ෂා කිරීම් හා තුලනයන් සිදු විය යුතු ය.¹⁸

හදිසි නීතිය යටතේ පැවරෙන බලය විධායකය විසින් අපහරණය කිරීම නව සංසිද්ධියක් නො වේ. සිය විරුද්ධවාදීන් මර්දනය කිරීම සඳහා සෑම රජයක් විසින්ම එය භාවිතා කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රකාශනයේ නිදහසේ තත්ත්වය පිළිබඳ ආටිකල් 19 විසින් සිය වාර්තාවේ දක්වා ඇත්තේ මෙසේ ය: 'පොලිස්පතිගේ අවසරය නොමැතිව පෝස්ටර් ඇලවීම හෝ පත්‍රිකා බෙදීම, මහජන රැස්වීම් හා පෙළපාලි, පුවත්පත් තහනම් කිරීම සඳහා ද, ප්‍රකාශන වාරණය කිරීම, මුද්‍රණාල සිල් තැබීම, තොරතුරු මූලාශ්‍ර ආරක්ෂා කිරීමේ ලා වැදගත් පුවත්පත් කලා මූලධර්ම උල්ලංඝනය කිරීම, සිවිල් නීති කඩ කිරීමේ ව්‍යාපාරයන් බෙදුම්වාදයන් ලෙස නම් කිරීම හා දේශපාලන පක්ෂ

¹⁷ විස්තර සඳහා බලන්න: A State of Permanent Crisis: Constitutional Government, Fundamental Rights and States of Emergency in Sri Lanka, by Asanga Welikala, 2008. <http://cpalanka.org/wp-content/uploads/2009/5/States%20of%20Emergency%20%2830%2010%202008%29.pdf>

¹⁸ An Agenda for Change: The Right to Freedom of Expression in Sri Lanka. Article 19. October 1994 <http://www.article19.org/data/files/pdfs/publications/sri-lanka-agenda-for-change.pdf>

තහනම් කිරීමට ද විවිධ වකවානුවලදී හදිසි නීති භාවිතා කර තිබේ.¹⁹

මාධ්‍යවේදී ජේ. එස්. තිස්සනායගම් රඳවා ගැනීම, නඩු පැවරීම, වරදකරු කිරීම හා සිරගත කිරීම ඔස්සේ ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනතේ ප්‍රතිඵල පැහැදිලිව නිරූපණය විය. 2006 දී ඔහු විසින් සංස්කරණය කරන ලද “නෝන් ඊස්ටර්න් මන්ත්ලි” සඟරාවෙහි පළ කරන ලද ලිපි මගින් වාර්ගික අසමගිය ඇති කිරීමේ හා එම සඟරාව පළ කිරීම සඳහා අරමුදල් රැස් කිරීමේ චෝදනාව මත 2009 අගෝස්තුහිදී ඔහු බරපතල වැඩ සහිතව වසර 20කට සිර ගෙව නියම කරන ලදී.²⁰ ඔහුට එල්ල කරන ලද චෝදනා හා ඉතා බරපතල වූ දඬුවම් ලොව පුරා හෙළා දැකීමට ලක් විය. ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ විසින් අවසානයේදී 2010 මැයි 03 දින තිස්සනායගම් නිදහස් කරන ලදී.

දැන් අහෝසි වී තිබෙන හදිසි නීති රෙගුලාසි හා දැනටත් පවතින ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රකාශනයේ නිදහසට ඇති කර තිබෙන බලපෑම අති මහත් ය. නීති විශ්ලේෂක නිරාන් ඇන්කටෙල් හා ගෙනාන් ගුණතිලක 2011දී ඒ පිළිබඳව මෙසේ සටහන් කළ හ: ‘හදිසි නීතිය යටතේ කරනු ලබන විශේෂිත මාධ්‍ය මර්දනය මෑත කාලයේදී අඩු වී තිබේ. කෙසේ වෙතත්, මර්දනසංස්කෘතිය හා හදිසි නීතිය හා ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත්අඩංගුවට ගැනීම හා රඳවා තබා ගැනීම සඳහා තිබෙන නිරන්තර තර්ජනය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය විසින් වර්තමානයේ ස්වයං වාරණයක් පනවාගෙන තිබේ.’²¹

¹⁹ <http://www.pen.org/defending-writers/test-first-name-test-middle-name-test-last-name/j-s-tissainayagam>

²⁰ <http://www.pmaward.org/recipients/j-s-tissainayagam/>

²¹ Emergency Law in the Context of Terrorism – Sri Lanka. By Niran Anketell & Gehan Gunatilleke. South Asians for Human Rights, 2011. <http://www.southasianrights.org/wp-content/uploads/2009/10/SL-Security-Laws-Final.pdf>

නිර්දේශ:

- ප්‍රකාශනයේ නිදහස සඳහා වන මූලික හිමිකම ආරක්ෂා වන පරිදි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ යුතු ය. පුරවැසියන්ගේ පමණක් නො ව, සියලු පුද්ගලයන්ගේ තොරතුරු රටේ නීතියේ පාලනයට යටත් විය යුතු ය.
- හදිසි නීති රෙගුලාසි (මහජන ආරක්ෂක පනත යටතේ) භාවිතාව ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීති යටතේ අර්ථකථනය කරන ලද ජාතියේ පැවැත්මට තර්ජනයක් ඇති වීම වැනි ඉතාම සුවිශේෂ අවස්ථාවන්ට සීමා කිරීම සඳහා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ යුතු ය. සාමාන්‍ය නීති අතික්‍රමණය කරන්නට මෙවැනි නීති භාවිතා නො කළ යුතු ය. හදිසි නීතිවල අවශ්‍යතාව එම නීතියෙහි පැහැදිලිව දක්වා තිබිය යුතු ය. හදිසි නීති පැනවීම සාධාරණදැයි තක්සේරු කිරීමේ බලය අධිකරණයට ලබා දිය යුතු ය.
- සිවිල් හා දේශපාලන හිමිකම් පනතේ 19 (3) වගන්තිය හා සම්බන්ධ ප්‍රකාශනයේ හා තොරතුරු ලබා ගැනීමේ නිදහස හා සම්බන්ධ මූලික හිමිකම් සීමා කිරීම සඳහා අවසර ඇත්තේ කුමන විශේෂ තත්ත්වයන් යටතේ ද යන්න ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සඳහන් විය යුතු ය. සීමා කිරීමක් සාධාරණ වන අභිලාෂයන් හා එම අභිලාෂයන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සීමා කිරීමක් අවශ්‍ය වන හේතු එයට ඇතුළත් විය යුතු ය.
- ප්‍රකාශනයේ නිදහස සීමා කරන සියලු පවත්නා නීති රජය විසින් විවරණය කළ යුතු ය. එහිදී අරමුණ විය යුත්තේ ඒවා ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීති හා ඊති සමග සම්පූර්ණයෙන් ම අනුගත වීමට අවශ්‍ය පරිදි සංශෝධනය කිරීමයි.

102 තොරතුරු ලබා ගැනීමේ අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම

● එක් විකල්පයක් වන්නේ නීති, අධිකරණයෙන් (ව්‍යවස්ථා) අර්ථකථනය කිරීම නැවත හඳුන්වා දීමයි. එමඟින් නීති මත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අධිකාරිත්වය තහවුරු වේ. මෙමඟින් පැරණි නීති සම්බන්ධ ප්‍රශ්න රැසක් ආමන්ත්‍රණය කරනු ඇත. ඒවා ව්‍යවස්ථාවට අනුව පරීක්ෂා කරන්නට ද පුළුවන.

රජය හා ආණ්ඩුව පාර්ශවයෙන් පාරදෘෂ්‍යභාවයක් නොමැතිකම ශ්‍රී ලංකාවේ පාලනයෙහි ඇති ප්‍රධාන අඩුපාඩුවකි. සම්පූර්ණ රාජාණ්ඩු පාලනයක් පැවති සියවස් ගණන් කාලයේ කිසිදු විවෘත සංස්කෘතියක් නොපැවති අතර, ඉන් පසු යටත් විජිත පාලනය විසින් ද භාවිතා කරනු ලැබුවේ අධිකාරිත්වයේ හා රහස්‍යභාවයේ සංස්කෘතියකි.

නිල රහස් පනත (1955 අංක 32) විසින් කිසිදු නිල රහස්‍ය මාධ්‍ය වෙත ලබා දීම සීමා කර තිබේ. පසුගිය දශක ගණනාවක් පුරා මහජන වැදගත්කමකින් යුත් පුළුල් පරාසයක තොරතුරු ආවරණය කිරීම සඳහා මෙම නීතිය අර්ථකථනය කරනු ලැබුවේ ය. මෙම පනතට පදනම් වන්නේ 1911 බ්‍රිතාන්‍ය නිල රහස් පනතයි. එය සම්මත කර ගැනුණේ පළමු ලෝක යුද්ධ වාතාවරණය තුළ ය. එය පසුකාලීනව බ්‍රිතාන්‍ය නීති විශාරදයන්ගේ දැඩි විවේචනයට ලක් වූ අතර 1989 නිල රහස් පනත ඉවත් කරන ලදී.²²

ශ්‍රී ලංකාව විසින් තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය හඳුන්වා දීම සඳහා දරන ලද උත්සාහයන් 2001 වසර දක්වා දිව යයි. 2003 දී විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, කර්තෘ සංසදය හා නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය, අගමැති කාර්යාලයේ, නීතිපතිවරයාගේ හා අධිකරණ අමාත්‍යාංශයේ සහාය ඇතිව තොරතුරු දැනගැනීමේ නිදහස පිළිබඳ පනතක් සම්පාදනය කරන ලදී. එයට 2003 අග භාගයේදී කැබිනට් අනුමැතිය හිමි විය. ජනාධිපති විසින් 2004 මුලදී එය අනුමත කරන ලදී.

²² <http://www.sundaytimes.lk/090208/Columns/focus.html>

²³ Information Ministry Sec's comment draws fire from media associations. The Sunday Times, 5 Aug 2012. <http://www.sundaytimes.lk/120805/news/information-ministry-secs-comment-draws-fire-from-media-associations-8001.html>

එහෙත් 2004 වසරේ මුල පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීමට පෙර එය සම්මත කර ගැනීමට නොහැකි විය.

ඉන් පසු බලයට පැමිණි ආණ්ඩුව එම පනතට කැමැත්තක් දැක්වූයේ නැත. 2012 ජූලි මාසයේදී, රජය තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ නීති හඳුන්වා නො දෙන බව ප්‍රසිද්ධියේ කියමින් ජනමාධ්‍ය හා තොරතුරු අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයා විසින් මතභේදකාරී තත්ත්වයක් නිර්මාණය කරන ලදී. එමඟින් රටේ ජාතික ආරක්ෂාවට තර්ජනයක් ඇති වන බව ඔහු පැවසී ය.²³

තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කිරීම විපක්ෂයේ පොදු අපේක්ෂක මෙමතීපාල සිරිසේනගේ 2015 ජනවාරි ජනාධිපතිවරණ ප්‍රකාශයේ පැහැදිලිව ඇතුළත් විය.²⁴ 2015 ජනවාරි මැතිවරණයෙන් පසු නව රජය විසින් 2003 තොරතුරු දැනගැනීමේ පනත සංශෝධනය කර යාවත්කාලීන කරමින් ඒ හා සම්බන්ධ නීති සම්පාදනය කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. පෙබරවාරි හා ඔක්තෝබර් අතර කාලය තුළදී කෙටුම්පත් කීපයක් සකසන ලදී. කැබිනට් මණ්ඩලය එය 2015 දෙසැම්බරයේදී අනුමත කළ අතර 2016 මුල් කාර්තුවේදී පාර්ලිමේන්තුවේ විවාද කිරීමට සූදානම් කළේය.²⁵

මෙම වාර්තාව පළ කරන අවස්ථාවේ තොරතුරු දැනගැනීමේ පනත 2016 මාර්තු 24 දා පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කර තිබිණි.²⁶

කැනඩාවේ නීතිය හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පිළිබඳ මධ්‍යස්ථානය විසින් 2015 දෙසැම්බරයේදී කෙටුම්පත්

පනත පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් කරන ලදී. එම පනත සම්මත වුවහොත් එය ලොව සත්වෙනි ශක්තිමත් ම පනත වනු ඇතැයි ඔවුහු පැවසූ හ.²⁷

මේ අතර, රජය විසින් තොරතුරු දැන ගැනීමේ හිමිකම් පනත 2015 අප්‍රේල් මස සම්මත කර ගන්නා ලද 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මඟින් මූලික හිමිකමක් බවට පත් කර ඇත.²⁸

අදාළ කොටසෙහි මෙසේ කියවේ :

- 14 අ. (1) සෑම පුරවැසියකුට ම
- (අ) රජය, අමාත්‍යාංශයක් හෝ යම් ආණ්ඩුවේ දෙපාර්තමේන්තුවක් හෝ යම් නීතියක් මඟින් හෝ නීතියක් යටතේ හෝ පිහිටුවනු ලැබූ හෝ ඇති කරනු ලැබූ යම් ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩලයක් සතුව පවත්නා වූ
  - (ආ) යම් පළාත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයක අමාත්‍යවරයකුගේ යම් අමාත්‍යාංශයක් හෝ යම් දෙපාර්තමේන්තුවක් හෝ පළාත් සභා ප්‍රඥප්තියක් මඟින් පිහිටුවනු ලැබූ හෝ ඇති කරනු ලැබූ යම් ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩලයක් හෝ සතුව පවත්නා වූ
  - (ඇ) යම් පළාත් පාලන ආයතනයක් සතුව පවත්නා වූ සහ
  - (ඈ) මේ අනු ව්‍යවස්ථාවේ (අ), (ආ) හෝ (ඇ) ඡේදවල සඳහන් ආයතනවලට අදාළව වෙනත් යම් තැනැත්තකු සතුව පවත්නා වූ, සහ පුරවැසියකුගේ අයිතියක් ශ්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා හෝ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වූ යම්

²⁴ Maithripala Sirisena: Compassionate Government, Stable Country: Election Manifesto, December 2014. pp 51-52. <http://www.president.gov.lk/wp-content/uploads/2015/01/Manifesto-EN.pdf>

²⁵ <http://www.sundaytimes.lk/151206/sports/right-to-information-bill-to-be-gazetted-soon-174329.html>

²⁶ <http://www.law-democracy.org/live/sri-lanka-proposes-strong-right-to-information-act/>

²⁷ <http://www.lankabusinessonline.com/sri-lankas-right-to-information-bill-presented-to-parliament/>

²⁸ Sri Lanka Constitution updated with all amendments as at 15 May 2015, accessed from: <http://www.parliament.lk/files/pdf/constitution.pdf>

- තොරතුරක් වෙත නීතියෙන් සලසා ඇති පරිදි ප්‍රවේශ වීමේ අයිතිවාසිකම ඇත්තේ ය.
- (2) ජාතික ආරක්ෂාව, භෞමික අඛණ්ඩතාව හෝ මහජන ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම පිණිස ද, විෂමාවාර හෝ අපරාධ වැළැක්වීම පිණිස ද, සෞඛ්‍යය හෝ සදාචාරය ආරක්ෂා කිරීම පිණිස ද, අන් අයගේ කීර්තිය හෝ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පිණිස ද, පෞද්ගලිකත්වය ආරක්ෂා කිරීම පිණිස ද, අධිකරණයට අපහාස කිරීම වැළැක්වීම පිණිස ද, පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධයෙන් ද විශ්වාසය මත දැනුම් දෙන ලද තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම වැළැක්වීම පිණිස ද හෝ අධිකරණයේ අධිකාරී බලය හා අපක්ෂපාතීත්වය පවත්වාගෙන යාම පිණිසද, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයකට අවශ්‍ය වන්නා වූ නීතියෙන් නියම කරනු ලැබිය හැකි සීමා කිරීම් හැර වෙනත් කවර හෝ සීමාකිරීමක් මේ ව්‍යවස්ථාවෙන් ප්‍රකාශ කොට පිළිගෙන ඇති අයිතිවාසිකම මත නොපැනවිය යුත්තේ ය.
- (3) මේ ව්‍යවස්ථාවේ 'පුරවැසියා' යන්නට, යම් ව්‍යවස්ථාපිත වූ හෝ ව්‍යවස්ථාපිත නොවූ මණ්ඩලයක සාමාජිකයන්ගෙන් හතරෙන් තුනකට නොඅඩු සංඛ්‍යාවක් පුරවැසියන් වන්නේ නම්, එවැනි මණ්ඩලයක් ඇතුළත් වේ.

ඇතැම් විශ්ලේෂකයන් පවසන්නේ මෙතරම් සවිස්තර වීම ආණ්ඩුක්‍රම විධිවිධානයක් ලෙස උච්චතාවට වැඩි බව හා සරළ වාක්‍යයක් ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් වන්නට තිබුණු බවයි. සියලු විස්තර අදාළ නීතියෙහි සපයන්නට තිබේ.²⁹

එහි සඳහන් වන ආකාරයට සංශෝධනය විසින් පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද ආරක්ෂා කිරීම වෙනුවෙන් තොරතුරු සීමා කරයි. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රජාතන්ත්‍රික පද්ධතියකදී පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද ආරක්ෂා කිරීම පිණිස ඔවුන් පත් කළ ජනතාවගෙන් තොරතුරු වසන් කිරීමේ සාධාරණ අවශ්‍යතාවක් නැත. නැවත වතාවක්, මෙම හිමිකම පුරවැසියන්ට සීමා කිරීම හා පුරවැසියන් නො වන අය එම හිමිකමෙන් බැහැර කිරීම ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නො වේ.

තොරතුරු දැනගැනීමේ පනත විසින් මෙම හිමිකම ක්‍රියාත්මක කරනු ඇත. එවැනි නීති සම්මත කරන ලද බොහෝ රටවල නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සාධාරණ පමා කාලයක් දී තිබේ. ඒ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය සම්පූර්ණයෙන් ම තේරුමක් සහිතව ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා පරිපාලන පටිපාටිවල සිදු විය යුතු ගැඹුරු වෙනස්කම් සිදු කිරීම සඳහා ය. එවැනි පමා කාල සීමාවක් ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක නො කළහොත් එමඟින් ප්‍රමාදයන් හා කලකිරීම් ඇති විය හැකි ය.

ඒ වෙනුවෙන් නීති සම්පාදකයන්ට බලපෑම් කරන අතර බලපෑම් සංවිධාන විසින් තොරතුරු දැනගැනීමේ හිමිකමේ විශේෂ භාවිතාවන් හා වාසි පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් හා ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය විසින් කොළඹ පදනම් කර ගත් පුවත්පත් කලාවේදීන් හා ප්‍රාදේශීය පුවත්පත් කලාවේදීන් කණ්ඩායම් මේ පිළිබඳව දැනුවත් කරන ලදී.³⁰ මෙම ප්‍රයත්නයන් විසින් දැනුවත්භාවය වැඩි

²⁹ <http://www.ft.lk/article/483191/Clear-thinking-and-professional-drafting-needed-for-Constitution-making>

³⁰ See, for example, TISL public opinion survey on RTI: <http://www.tisrilanka.org/wp-content/uploads/2015/03/RTI-final-report-for-web-28-Feb.pdf>

කරන ලද අතර තොරතුරු දැනගැනීමේ හිමිකම සඳහා ප්‍රජාව සුදානම් කරන ලදී.

තොරතුරු දැනගැනීමේ හිමිකම ක්‍රියාත්මක කිරීම දිගු ගමනක ආරම්භය සලකුණු කරයි. එය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දේශපාලන අධිෂ්ඨානයක්, පරිපාලන සැලසුම් හා පොදු අරමුදල් අවශ්‍ය ය. සමස්ත ක්‍රියාවලිය ම අවුල් සහගත වීම හා නොවුවමනා රෙගුලාසිවලින් යුක්ත වීම වළක්වා ගැනීම සඳහා සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් හා මාධ්‍ය විසින් අඛණ්ඩ නිරීක්ෂණයක් පවත්වාගෙන යාම ද අවශ්‍ය ය.³¹

හිරිදේශ :

- උපරිම හෙළිදරව් කිරීම මත පදනම් වූ තොරතුරු දැන ගැනීමේ හිමිකම් නීතියක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. 1955 අංක 32 දරණ නිල රහස් පනත එක්කෝ අහෝසි කළ යුතු ය. නැතිනම් තොරතුරු දැන ගැනීමේ හිමිකම් මූලධර්මය මත සංශෝධනය කළ යුතු ය. යහපත් අරමුණු මත හා ප්‍රමාණවත් සාධක සහිතව වැරදි ක්‍රියා හෙළිදරව් කරන පුද්ගලයන් ආරක්ෂා කිරීමේ විධිවිධාන තොරතුරු දැන ගැනීමේ පනතෙහි අඩංගු විය යුතු ය.
- පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද ආරක්ෂා කිරීමේ පදනමින් තොරතුරු සීමා කරන විධිවිධාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් ඉවත් කළ යුතු ය. සියල්ල අඩංගු වන පරිදි මෙම නීතිමය ලේඛනයේ පරාසය පුළුල් කළ යුතු ය.

කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය යනු මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ හෝ ව්‍යාපාර කළමනාකරුවන්ගේ හෝ නිලධාරීන් ඇතුළු වෙනත් තුන්වන පාර්ශ්වවල බාධා කිරීමකින් තොරව අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කිරීමට සංස්කාරකවරුන්ට හා පුවත්පත් කලාවේදීන්ට තිබෙන නිදහසයි. කර්තෘ මණ්ඩල නිදහසේ මූලධර්මය වන්නේ පුවත්පත් කලාවේදීන් හා විද්‍යුත් මාධ්‍යකරුවන් තීරණ ගතයුත්තේ මහජනයාට දැන ගැනීමට තිබෙන අයිතිය මත පදනම් වූ වෘත්තීය නිර්නායකය මත වීමයි. එය නීතියෙන් තහවුරු කර, භාවිතාවෙහිදී ගරු කළ යුතු ය.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි කර්තෘ මාණ්ඩල ස්වාධීනත්වය පිළිබඳව නීතිමය වශයෙන් තහවුරු කිරීමක් නැත. මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ වෙබ් අඩවියේ සඳහන් කර තිබෙන මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙහි ඇපකැපවීම පිළිබඳ වගන්තියක් අඩංගු වේ. සියලු මාධ්‍ය පිරිස්වල කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය තහවුරු කරනු ලබන බව එහි සඳහන් වේ.³²

එහෙත් යථාර්ථය වන්නේ මාධ්‍ය අන්තර්ගතය පිළිබඳ තීරණ මාධ්‍ය ආයතන තුළින් මෙන්ම ඒවාට පිටතින් ද පීඩනයට ලක්වීමයි.

පෞද්ගලික හිමිකාරිත්වය සහිත මාධ්‍ය ආයතන තුළ, ප්‍රවෘත්ති ආවරණය හා අදහස් දැක්වීම්වලදී හිමිකරුවන් හා කළමනාකරුවන් සිය දේශපාලන හා වානිජ අවශ්‍යතාවන් ඉටු කර ගැනීමට මැදිහත් වීම සුලබ තත්ත්වයකි. රජයේ මාධ්‍යවල (ඒවා නියම

³¹ Beyond RTI: Moving towards Open Data and Open Government. By Nalaka Gunawardene. *Daily Mirror*. 14 September 2015. <http://www.dailymirror.lk/87099/beyond-rti-moving-to-open-data-and-open-govt>

³² http://www.media.gov.lk/images/pdf_word/media-policy_english.pdf

මහජන මාධ්‍ය නොවේ. මේ බව 3.3 හි සාකච්ඡා කර ඇත. පාලක පක්ෂයේ දේශපාලකයන් ප්‍රවෘත්ති ආචරණ හා අදහස් දැක්වීම් තමන්ට පක්ෂපාතී ලෙස සිදු වීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ කරුණු අවධාරණය කරන ආකාරය ඒ අන්දමින් ම සුලබ ය.

මාධ්‍ය සංස්කාරක නිදහස සම්බන්ධ බාහිර පීඩනය පැති ගණනාවකින් එල්ල විය හැකි ය. දේශපාලකයන්, රජයේ නිලධාරීන්, වෙළඳ දැන්වීම්කරුවන්, මහජන සම්බන්ධතා නියෝජිතයන්, විවිධ බලපෑම් කණ්ඩායම් ආදී විවිධ ස්වරූප එහි තිබේ. වෙනත් බලපෑම් ආකාරයක් වන්නේ කිසියම් මහජන රුවියක් තිබෙන සිද්ධියක් ආචරණය නොකර සිටීමට බලපෑම් කිරීමයි.

හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ ජාතික පුවත්පත් කර්තෘවරුන් සහ මාධ්‍ය කළමනාකරුවන් මාසිකව හමුවීමේ භාවිතාවක් තිබිණි. එහිදී අදාළ වකවානුව තුළ අවධානයට ලක්වී තිබෙන මතබේදාත්මක කරුණු නො නිල වශයෙන් සාකච්ඡා කරන ලදී. මෙවැනි භාවිතාවන් විරුද්ධ පක්ෂයේ හා ඇතැම් කර්තෘවරුන්ගේ (එළිපිට නො වන) විවේචනයට ලක් විය. ඒවා මාධ්‍යවල සංස්කාරක අන්තර්ගතයන්ට බලපෑම් කිරීමේ උත්සාහයන් ලෙස සැලකිණි.³³

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය විද්‍යුත් මාධ්‍ය සන්නිවේදකයන්ට සංස්කරණ ස්වාධීනත්වය අවම ය. මහජන සේවා වටිනාකම් වෙනුවෙන් සේවය කිරීම වර්තමානයේදී ඔවුන්ගෙන් අපේක්ෂා නො කෙරේ. 2006 ඔක්තෝබර්

මස ජාත්‍යන්තර ධූත පිරිසක් නිරීක්ෂණය කළ ආකාරයට අදාළ කාරණය ගැන සිදු වන පොදු සංවාදය හා විවිධ නිල නිර්දේශ පසෙක තිබියදී රජය විසින් මේතාක් රාජ්‍ය විද්‍යුත් මාධ්‍ය කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය සහිත සැබෑ මහජන සේවා මාධ්‍ය බවට පත් කිරීම සඳහා පියවර ගෙන නොමැත.³⁴

දශකයකට පමණ පසුව පවා මෙම තත්ත්වයෙහි මූලික වෙනසක් සිදු වී නැත.

ජනමාධ්‍ය වල සංස්කරණ ස්වාධීනත්වය නීතියෙන් තහවුරු කර භාවිතාවෙහිදී ගරු කළ යුතු බව මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ ක්‍රියාකාරික හා හිටපු විද්‍යුත් මාධ්‍යවේදී විජයානන්ද ජයවීර විසින් මැතදී ප්‍රකාශ කරන ලදී. සංස්කරණ ස්වාධීනත්වය ශක්තිමත් කරන විධිවිධානවලට මාධ්‍ය ආයතන විසින් වෘත්තීය වටිනාකම් මත පදනම්ව මාධ්‍ය වගකීම දිරිගැන්වීම හා සංවර්ධනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. කර්තෘ මණ්ඩල නීති භාවිතා කළ යුත්තේ ව්‍යාපාර හා කර්තෘ මණ්ඩලික කටයුතු වෙන් කිරීම තහවුරු කිරීමට ය.³⁵

ඔහු තවදුරටත් සඳහන් කළේ: ආණ්ඩුවේ මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ හෝ බැහැරින් සිටින්නන්ගේ බලපෑමෙන් සහ මැදිහත්වීමෙන් තොරව මාධ්‍ය ආයතන වල කර්තෘ ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් අවශ්‍ය බවයි. එය මාධ්‍ය නිදහස සහ කර්තෘ නිදහස ආරක්ෂා කරන මාධ්‍ය මණ්ඩලයක් විය හැකිය. නිදසුනක් වශයෙන් මාධ්‍ය වෘත්තිකයින් විසින් පත්කරනු ලබන බුද්ධිමතුන්, ප්‍රවීණ මාධ්‍යවේදීන්ගෙන් සමන්විත ඉන්දුනීසියානු ස්වාධීන

³³ <http://dbsjeyaraj.com/dbsj/archives/13756>

³⁴ Press Freedom and Freedom of Expression in Sri Lanka: Struggle for Survival. Report of the International Press Freedom and Freedom of Expression Mission to Sri Lanka. January 2007. <http://www.article19.org/data/files/pdfs/publications/sri-lanka-mission-rpt.pdf>

³⁵ Identifying Requirements for Structural Changes in Our Media System. Wijayananda Jayaweera. World Press Freedom Day lecture, organised by Free Media Movement and the Sri Lanka Press Institute. 5 May 2015 [http://srilankabrief.org/2015/05/sri-lanka-identifying-requirements-](http://srilankabrief.org/2015/05/sri-lanka-identifying-requirements-for-structural-changes-in-our-media-system/)

[for-structural-changes-in-our-media-system/](http://srilankabrief.org/2015/05/sri-lanka-identifying-requirements-for-structural-changes-in-our-media-system/)

මූලාශ්‍ර ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම

පුවත්පත් මණ්ඩලය පෙන්වාදිය හැකිය. ඉන්දුනීසියානු පුවත්පත් මණ්ඩල නීතියට අනුව සියලුම පුවත්පත් ස්වාධීන පුවත්පත් මණ්ඩලයේ තීරණ පිළිගැනීමට බැඳී සිටියි.³⁶

නිර්දේශ :

- මහජන සේවා මාධ්‍යවල කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය නීතියෙන් තහවුරු කළ යුතු ය. අනෙකුත් මාධ්‍ය විසින් කර්තෘ මාණ්ඩලික නීති හා වගවීමේ පද්ධති වෘත්තීය වටිනාකම් හා මහජන සේවා නැඹුරුවකින් යුතුව අනුගමනය කිරීම දිරිගැන්වීම අවශ්‍යවේ. එවැනි ප්‍රකාශ මගින් කර්තෘ මණ්ඩල නිදහස ශක්තිමත් විය යුතුය. මාධ්‍ය සමාගම්වල කර්තෘ මාණ්ඩලික කටයුතු හා ව්‍යාපාර කටයුතු වෙන් විය යුතු ය. අනවශ්‍ය බලපෑමෙන් කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කිරීමේ බලතල මාධ්‍ය ස්වයං නියාමන හෝ සහනියාමන යාන්ත්‍රණයන් සතු විය යුතු ය.
- කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ ජාතික සංවාදයකට ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අවධානය යොමු කළ යුතු ය. එය ඇති කිරීම සඳහා හැකි සෑම පියවරක් ම ගත යුතු ය.

මහජන උනන්දුව සහිත තොරතුරු සෙවීමේදී ජනමාධ්‍ය බොහෝ විට මහජනතාව මත යැපේ. බොහෝ විට, මාධ්‍ය සිය මූලාශ්‍ර උපුටා දැක්වීමට සතුටු ය. ඇතැම් පුද්ගලයෝ සංවේදී ස්වභාවයේ තොරතුරු මාධ්‍ය වෙත රැගෙන එති. නිදසුනක් ලෙස දූෂණය, අයථා පාලනය හෝ සංවිධානගත අපරාධකරුවන් සම්බන්ධ පුවත් රැගෙන එනු ලැබේ. එවැනි අවස්ථාවලදී තොරතුරු රැගෙන එන පුද්ගලයාගේ අනන්‍යතාව සඟවා තැබීම හෝ සහභාගිත්වය සැඟවීම මූලික කොන්දේසියක් වේ. තම හෙළිදරව් වුවහොත් පිළිගැනීම්වලට ලක් වන්නට ඉඩ තිබීම එයට ප්‍රධාන හේතුවයි.

ජනමාධ්‍ය මූලාශ්‍ර ආරක්ෂා කර ගැනීම මාධ්‍ය නිදහසෙහි මූලික කොන්දේසියකි. එවැනි ආරක්ෂණයක් නොමැති විට මහජන උනන්දුවක් ඇති කාරණා සම්බන්ධයෙන් ජනතාවට දැනුම් දීම සඳහා මාධ්‍යවලට උදව් කිරීමට මූලාශ්‍ර පෙළඹෙන්නේ නැත. එසේ වුවහොත්, සමාජයේ මුරබල්ලකු ලෙස මාධ්‍ය කරන වැදගත් මෙහෙවර යටපත් වී නිවැරදි හා විශ්වසනීය තොරතුරු ලබා දීමට මාධ්‍යවලට ඇති හැකියාවට බාධා පැමිණේ.³⁷

ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ තොරතුරු මූලාශ්‍රවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කර ගැනීම තහවුරු කිරීම සඳහා නිශ්චිත නීති නැත. නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නිලධාරීන් වෙතින් එල්ල වන තම මූලාශ්‍ර හෙළිදරව් කිරීමේ පීඩනයට ජනමාධ්‍යකරුවන් හා මාධ්‍ය ආයතන කලින් කලට ලක් වේ.

³⁶ <http://www.theguardian.com/media/greenslade/2015/sep/28/financial-times-nikkei-guarantee-of-independence>

³⁷ <https://www.article19.org/pages/en/protection-of-sources-more.html>

1981දී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩලය නම් රාජ්‍ය ආයතනය විසින් 1973 අංක 5 දරණ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩල පනත යටතේ ජනමාධ්‍යකරුවන් සඳහා මාධ්‍ය ආචාරධර්ම සංග්‍රහයක් සම්පාදනය කරන ලදී. මෙම ආචාරධර්ම සංග්‍රහය 1981 ඔක්තෝබර් 08දා සම්මත කර ගනු ලැබූව ද පුවත්පත් කලාවේදීත් එය එතරම් පිළි ගත්තේ නැත. එහි නීතිමය බැඳීමක් ද නැත. එම ආචාරධර්ම සංග්‍රහයෙහි එක් වගන්තියක් මෙසේ ය: 'තොරතුරු ලබා දෙන්නා විසින් සිය අනන්‍යතාව හෙළිදරව් කිරීම සඳහා අවසර දී නොමැති නම්, සෑම ජනමාධ්‍යකරුවෙක් ම තොරතුරු මූලාශ්‍රය පිළිබඳ රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කර ගැනීමට බැඳී සිටියි.'³⁸ මෙමඟින් මූලාශ්‍රයේ රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම හිමිකමකට වඩා වගකීමක් බවට පත් වේ.

මාධ්‍ය නිදහසට හා මාධ්‍ය ප්‍රකාශනයට බලපාන නීති ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ කමිටුවට උපදෙස් දීම සඳහා පත් කරන ලද ආර්. කේ. ඩබ්ලිව්. ගුණසේකර කමිටුව විසින් 1996දී සම්පාදනය කරන ලද වාර්තාවට අනුව මූලාශ්‍රයේ රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා නීති නැතිකමින් ගවේෂණාත්මක පුවත්පත් කලාවට හා මහජනතාවට එරෙහි අයහපත් හා වැරදි ක්‍රියා හෙළිදරව් කිරීමට දැඩි බලපෑමක් ඇති වේ. ජනමාධ්‍යකරුවන්ට සිය මූලාශ්‍රය හෙළිදරව් නො කර සිටීමට ඇති අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කළ යුතු බව ආර්.කේ.ඩබ්ලිව්. ගුණසේකර කමිටුව නිර්දේශ කරන ලද මුත් එය සිදු වූයේ නැත. දශක දෙකකට පසුවත් එවැනි නීතියක් තවම හඳුන්වා දී නොමැත.

³⁸ <http://www.slpc.lk/images/doc/1981-10-14-English.pdf>

යුද්ධය අතරතුරදී හා යුද්ධයෙන් පසුව කාලයේදී ආරක්ෂාව, පොදු වියදම්, දේශපාලන කුමන්ත්‍රණ හා වෙනත් සංවේදී මාතෘකා සම්බන්ධ ලිපි සම්බන්ධයෙන් මූලාශ්‍ර හෙළිදරව් කිරීමට රජව විසින් ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා කර්තෘවරුන්ට නිරතුරු බලපෑම් කරන ලදී. ජාතික හා ජාත්‍යන්තර බලපෑම් කණ්ඩායම් මේ පිළිබඳ නිරතුරු විරෝධය පළ කරන ලදී. නිදසුනක් ලෙස, ජනමාධ්‍යකරුවන් කීපදෙනෙකු ප්‍රශ්න කිරීම සඳහා කැඳවන ලද ආකාරය හා මූලාශ්‍ර හෙළිදරව් කිරීමට බලපෑම් කරන ලද ආකාරය ද කිහිප දෙනෙකු රඳවා තබා ගන්නා ලද ආකාරය ද මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ 2007 වාර්තාවෙහි විස්තර කර තිබේ.³⁹

2008 වසරේ මාධ්‍ය නිදහස හා සමාජ වගකීම පිළිබඳ කොළඹ ප්‍රකාශයෙහි (සංස්කරණය කරන ලද පිටපතෙහි) 11 කොටසේ මෙසේ දැක්වේ. 'මාධ්‍ය මූලාශ්‍ර ආරක්ෂා කර ගැනීමේ නීති හඳුන්වා දිය යුතු අතර ඒවා අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ නීතිවල කොටසක් විය යුතු ය. මාධ්‍ය මූලාශ්‍ර හෙළිදරව් කිරීම සම්බන්ධ කොන්දේසි එහි පැහැදිලිව නිර්ණය කර තිබීම අවශ්‍ය වේ.'⁴⁰

³⁹ https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2007/sri-lanka#.VUYKc_DkqSo

⁴⁰ Colombo Declaration on Media Freedom and Social Responsibility (2008 revised version) https://ict4peace.files.wordpress.com/2009/03/declaration_eng.pdf

නිර්දේශ :

- වෘත්තීය මට්ටමෙන් හෝ ස්ථාවරව හෝ පොදු යහපත පිණිස මාධ්‍ය හරහා තොරතුරු බෙදා දෙන ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා වෙනත් මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට සිය තොරතුරු මූලාශ්‍රවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කර ගැනීමේ හිමිකමට නීතිය විසින් ශක්තිමත් ආරක්ෂාවක් සැපයිය යුතු ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිපත්ති, නීති හා නියාමන සැකසීමේ ක්‍රියාවලියට පොදු ජනතාවට හා සිවිල් සංවිධානවලට සම්බන්ධ වීම සඳහා එතරම් අවස්ථා ලබා දෙන්නේ නැත. එහෙත්, පොදුබව පිළිබඳ හැඟීමක් ඇති පුද්ගලයන් හා අවදියෙන් සිටින සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් නව ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ අදහස් දැක්වීමට හා නො නිසි ප්‍රතිපත්ති, නීති හා භාවිතාවලට එරෙහිව කරුණු දැක්වීමට මාධ්‍ය, වෘත්තික සංසද හා වෙනත් වේදිකාවන් භාවිතා කරනු ලැබේ. ඔවුහු ඇතැම් විට විරුද්ධ පක්ෂ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ද සහාය ලබා ගනිති.

තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ නව පනත පිළිබඳ සාකච්ඡාවලට බොහෝ විද්වත්තු, ක්‍රියාකාරිකයෝ හා ජනමාධ්‍යකරුවෝ සහභාගි වූහ. වත්මන් ආණ්ඩුව පාර්ලිමේන්තුවේ වඩා හොඳ ආදර්ශයක් මෙමඟින් ලබාදී තිබේ.

මාධ්‍ය සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්තිවලදී ජනමාධ්‍ය වෘත්තීය සමිති හා වෙනත් මාධ්‍ය ආයතන අවශ්‍ය පීඩනය පවත්වාගෙන යන අතර ඇතැම් විට එය මහජන උද්ඝෝෂණ ව්‍යාපාර දක්වා දිග්ගැසේ. මෑත නිදසුනක් ලෙස 2013 වසරේ දී මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් ආචාරධර්ම සංග්‍රහයක් හඳුන්වා දීමට දරන ලද උත්සාහයේදී කර්තෘවරු හා ජනමාධ්‍යකරුවෝ එය සාර්ථක ලෙස වළක්වා ගත් හ. අවසානයේදී ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ එම ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය සම්බන්ධ කටයුතු නවත්වන ලෙස අදාළ අමාත්‍යාංශයට උපදෙස් දුන්නේ මෙසේ කියමිනි:

“වර්තමානයේදී ශ්‍රී ලාංකික මාධ්‍ය සිය වගකීම් අමතක කර අයාලේ යනු පෙනේ. එබැවින් අපට කඩිනමින් මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍යය. එමඟින් අවශ්‍ය වන්නේ අපගේ කර්මාන්තය හා වෘත්තීය ආපසු මූලික තත්ත්වයට රැගෙන ඒමයි. මට්ටම් කීපයකදී ම ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය ය. මාධ්‍ය නීති ආවරණය කිරීම, මාධ්‍ය ආචාර ධර්ම හා මාධ්‍යයෙහි පුළුල් වෘත්තිකභාවයක් ආරක්ෂා කිරීම සිදු විය යුතු ය. වර්තමාන පරිහානියට හේතු වී තිබෙන්නේ කුමක් ද යන්න අප විසින් තේරුම් ගත යුතුව ඇති අතර එම හේතු ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු ය.

“දෙමළ භාෂාවේ මාධ්‍යවල සිටින අපි සිංහල භාෂා මාධ්‍යවල තිබෙන තොරතුරු සඳහා හිමිකමින් හා භාෂණයේ නිදහසින් භාගයක්වත් හුක්කි විදින්නේ නැත. ඇතැම් සහෝදර පුවත්පත් කලාවේදියෝ පවා අපට

හිංසා කරති. නිදසුනක් ලෙස දෙමළ මාධ්‍යවල සිටින අපටත්, මේ රටේ ජනතාවටත් උතුරේ පෙර යුද කලාපයේ සිදු වන දේ දැන ගැනීමේ නිදහස නැත. අපගේ දෙමළ පාඨකයන් වෙනුවෙන් තොරතුරු ලබා ගැනීම හා ඉදිරිපත් කිරීම අපට දෛනික අරගලයකි. යුද්ධය පැවති කාලය හා වර්තමානය (2015 ජුනි) අතර වෙනසක් නැත.

“ප්‍රකාශනයේ නිදහස ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් සහතික කර ඇති බව ඇත්තකි. එහෙත් භාවිතාවේදී විවිධ සම්බාධක තිබේ. එමඟින් ස්වයං වාරණයට මග සැකසේ. ප්‍රකාශනයේ නිදහස මූලික අයිතිවාසිකමක් වන අතර එය මාධ්‍යකරුවන්ට පමණක් නොව සියලු පුරවැසියන්ට හිමි ය.”

එස්. ශ්‍රීකපන්
කර්තෘ, දිනපතා විරකේසරී

‘එවැනි ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් නිර්මාණය කර ගත යුත්තේ මාධ්‍ය විසින් ම ය.’ කර්තෘ සංසදය විසින් සම්පාදනය කරන ලද ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් (ඇත්තෙන් ම වෘත්තීය භාවිතා සංග්‍රහයක්) දැනටත් භාවිතාවේ තිබෙන බව ද ඔහු සඳහන් කළේ ය.⁴¹

⁴¹ <http://www.sundaytimes.lk/130623/news/move-to-impose-standards-on-media-thwarted-49939.html>

නිර්දේශ :

- ප්‍රකාශනයේ හෝ මාධ්‍ය නිදහසට බලපාන නීති හෝ ප්‍රතිපත්ති හෝ සම්මත කර ගැනීමේදී රජය විසින් අදාළ පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් අදහස් විමසීමේ පුළුල් ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කළ යුතු ය.

ආ

විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සඳහා නියාමන පද්ධති

106 නියාමන ආයතනවල ස්වාධීනත්වය
නීතියෙන් තහවුරු කර ඇති අතර භාවිතයේදී ද ඊට ගරු කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යුත් මාධ්‍ය නියාමන පද්ධතිය හොඳින් අර්ථකථනය කර නොමැති සේම එය ස්වාධීන ද නොවේ.

ගුවන්විදුලි සහ රූපවාහිනී විකාශ ආරම්භ කිරීමට අවසර ඉල්ලන අයදුම්පත් සලකා බැලීමේ හා බලපත් නිකුත් කිරීමේ අයිතිය තිබෙන්නේ ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයටයි. මේ වෙනුවෙන් නිශ්චිත නීතියක් නොමැති බැවින්, බලපත් නිකුත් කරනු ලබන්නේ 1966 අංක 37 ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථා පනතේ 44වන කොටස යටතේ ය. එම කොටස යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඕනෑම ප්‍රදේශයක පෞද්ගලික විද්‍යුත් විකාශ මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීමට හා නඩත්තු කිරීමට අවසර ලබා දීමේ බලය ඇත්තේ ඇමතිවරයාට ය.

එවැනි බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා අයදුම්පත් කැඳවමින් ගැසට් නිවේදනයක් පුවත්පත්වල පළ කිරීමට ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවට එමඟින් නියම කරනු ලැබේ. කිසිදු පුද්ගලයකුට අයදුම්පත විමසා බැලීමෙන් තොරව බලපත්‍ර නිකුත් කරනු නො ලැබේ යයි ද එහි සඳහන් වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය පාලනය කිරීම සඳහා නීති සම්පාදනය කරනු ඇති බව පනතේ සඳහන් වුව ද එම නීති ක්‍රියාත්මකව පැවති පසුගිය අඩ සියවසක් පුරා ම එවැනි නියාමනයක් සම්පාදනය වී නොමැත.

භාවිතාවෙහිදී විකාශ බලපත් නිකුත් කිරීමේ බලය ලැබී තිබෙන්නේ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවට නොව ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයටයි. 1992 සිට විකාශ බලපත් නිකුත් කරන ලද ආයතන 41ක ලේඛනයක්

අමාත්‍යාංශයේ වෙබ් අඩවියෙහි දැක්වේ.⁴² ගුවන් විදුලි, රූහැන් හා රූපවාහිනී විකාශ පද්ධති මෙයට ඇතුළත් වේ. අයදුම්පත් සලකා බැලීමට හා තීරණ ගැනීමට නිර්ණායක පැහැදිලි කර නොමැත. එය තනිකර ම ස්වකැමැත්ත මත වන අතර එම බලපත් ඕනෑම අවස්ථාවකදී අවලංගු කළ හැකි ය. එවැනි අවස්ථාවකදී අභියාචනා කිරීමේ අයිතියක් ද නොමැත.

මෙම සංදර්භය තුළ විකාශ බලපත් ලබාදීමේ බලය බලයේ සිටින ආණ්ඩුවේ පාලනය යටතට පත් වේ. ජෝර්ජ් ඩ්වයන් මාධ්‍යවේදීන් දෙදෙනෙකු විසින් මෙසේ පවසන ලදී: “බලපත් දීමේ ක්‍රියාවලිය රඳා පවතින්නේ තනිකර ම ඇමතිවරයාගේ කැමැත්ත මත ය. පසුව මෙම බලපත් වාර්ෂිකව අලුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ද හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ මඟින් විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආයතන වැඩි වශයෙන් ඇමතිවරයාගේ පාලනය යටතට පත් වේ. ඊට අමතරව, ඕනෑම අවස්ථාවකදී විකාශ නැවැත්වීමේ හිමිකම රජයට තිබේ. එබැවින්, පෞද්ගලික මාධ්‍ය ආයතන නිරන්තරයෙන් ම රජය සතුටින් තැබීමේ පීඩනයකට ලක් වේ.”⁴³

බලපත්‍රයක් නිකුත් කළ පසු එම බලපත්‍රය කොන්දේසි අනුව පවත්වාගෙන යන්නේ ද යන කරුණ නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා පැහැදිලි ක්‍රමයක් නැත. කලාතුරකින් අමාත්‍යාංශය විසින් බලපත් අවලංගු කරන ලද අවස්ථා ද තිබේ. සන්, ගෝල්ඩ්, හිරු, ෂා හා සූරියන් යන එෆ්.එම්. ගුවන්විදුලි නාලිකා සම්බන්ධයෙන් 2007දී මෙය සිදු විය. එය සිදු වූයේ එක් නාලිකාවක් විසින් ප්‍රචාරය කරන ලද ව්‍යාජ

ප්‍රවෘත්තියක් හේතුවෙනි. දකුණු පළාතේ ගමකට දෙමළ ක්‍රස්තවාදීන් පැමිණ ඇති බව එම වාර්තාවෙන් කියැවිණි. එම නාලිකාව විසින් කෙටි කාලයක් තුළදී එම ප්‍රවෘත්තිය නිවැරදි කර සමාව අයදින ලදී. එහෙත් ආණ්ඩුව එය තවදුරටත් සැලකුවේ ප්‍රකාශනයේ නිදහස දැඩි ලෙස අවහා විතා කිරීමක් ලෙසයි.⁴⁴

අදාළ පෞද්ගලික විද්‍යුත් මාධ්‍ය සමාගම විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ පිහිට පනත ලද මුත් එය අසාර්ථක විය.⁴⁵ බලපත්‍ර මාස හයකට පසු ආපසු ලබා දෙන ලදී. එහෙත්, සමස්ත තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ම තුළ පාරදෘෂ්‍යභාවයක් තිබුණේ නැත. පෞද්‍ය යහපතට වඩා දේශපාලන අරමුණු එහි තිබුණු බව පෙනේ.

ඉහත සඳහන් කරන ලද තත්ත්වය මත, 19වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා රාමුව තුළ ස්වාධීන මාධ්‍ය කොමිෂමක් හෝ අඩු තරමේ ස්වාධීන විකාශ කොමිෂමක් හෝ පත් කිරීමේ අවශ්‍යතාව අවධාරණය වේ. නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය වැනි මාධ්‍ය ආයතන අතීතයේදී ස්වාධීන මාධ්‍ය කොමිෂමක් වෙනුවෙන් පෙනී සිටිය හ. නීති විශාරද අසංග වැලිකල පවසන පරිදි ස්වාධීන මාධ්‍ය කොමිෂමක් පත් කළ යුත්තේ ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ නිර්දේශ මත ය. වෙනත් කාරණා අතර, එහි සංයුතිය තුළ වෘත්තීය විශාරද මාධ්‍යවේදීන්, අදාළ ක්ෂේත්‍රයේ ශාස්ත්‍රඥයන්, හිමිකරුවන් හා නව මාධ්‍යකරුවන් ද ඇතුළත් විය යුතු ය.⁴⁶

පහත අංක 2.8 යටතේ එන සාකච්ඡාව බලන්න.

⁴² Registered Institutions for Radio and TV License, as listed on Ministry of Media website, accessed on 31 January 2016: http://www.media.gov.lk/images/pdf_word/licensed-institutions-tv-radio.pdf

⁴³ Political Economy of the Electronic Media in Sri Lanka. Tilak Jayaratne & Sarath Kellapotha. Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka (Sage Publications, 2015), p129

⁴⁴ http://www.bbc.co.uk/sinhala/news/story/2007/10/071029_fm.html

⁴⁵ <http://en.rsfo.org/sri-lanka-court-upholds-withdrawal-of-abc-s-02-11-2007,24177>

අරාජිකඛව මගහැරීම සඳහා විද්‍යුත් මාධ්‍ය ක්‍ෂේත්‍රය තාක්‍ෂණික වශයෙන් නියාමනය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

මෙරට ස්වාධීන නියමනයක් නොමැති තත්ත්වය තුළ මෙය අදාළ නොවේ. මෙරට ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් බහුවිධ භූමිකා ඉටු කරනු ලැබේ. ඒ අතර, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන, විකාශ නියාමනය මෙන් ම සම්පූර්ණයෙන් ම රජයට අයත් ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව හා ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව වැනි ආයතන පවත්වාගෙන යාම ද වේ.

බහුවිධභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ විධිමත් බැඳීමක් අමාත්‍යාංශයට නොමැත. සැබවින්ම රජයට අයත් විද්‍යුත් මාධ්‍ය මහජන සේවා මාධ්‍ය බවට පත් කිරීමේ සිවිල් සමාජ බලපෑම් රජය විසින් මේ දක්වා නො තකා හැර තිබේ.

නිර්දේශ :

- විකාශ සම්බන්ධයෙන් විස්තීර්ණ නීති සම්මත කර ගත යුතු ය. එහිදී වෙනත් දේ අතර බලපත්‍ර දීම සඳහා හෝ නැතිනම් විකාශයන් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් අනුව නියාමනය කිරීම සඳහා පාර්ලිමේන්තුව හරහා ජනතාවට වග කියන ස්වාධීන පාරදෘෂ්‍ය ව්‍යුහයක් පත් කිරීම ද වේ. මෙම ව්‍යුහය වගකීමක් සහිත හා පාරදෘෂ්‍ය විය යුතු අතර එය ක්‍රියාත්මක විය යුතු ප්‍රතිපත්ති රාමුව නීතියෙන් සම්පාදනය කළ යුතු ය.

46 Securing the Freedom of Expression in the New Sri Lanka: Essential Institutional Reforms, by Asanga Welikala. Groundviews.org 17 January 2015. <http://groundviews.org/2015/01/17/securing-the-freedom-of-expression-in-the-new-sri-lanka-essential-institutional-reforms/>

“මා සිතන අන්දමින් ලෝකයේ නරක ම මාධ්‍ය මෙහෙයවීම තිබෙන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ ය. මාධ්‍ය හිමිකාරත්වය, නිදසුනකට ගන්නොත් මේ බව දැකිය හැකි ය. අපේ රජයට විශාල පුවත්පත් ප්‍රකාශන කර්මාන්තයක් අයිති ය. එය මහජනතාවට අයිති විය යුතු එකකි. එබැවින් ලේක්හවුස් ආයතනය විකුණා දැමිය යුතු යයි මම යෝජනා කරමි.

අපේ මාධ්‍ය විසින් දේශපාලනයන්ට සලකන්නේ දෙවියන්ට මෙනි. එම නිසා මාධ්‍ය මහජනයාට වැදගත් තොරතුරුවලට වැදගත් තැනක් දෙන්නේ නැත. එවැනි මාධ්‍ය අන්තර්ගත නිශ්පාදන ක්‍රියාවලියකින් බිහිවන්නේ නාට්‍යයක් පමණි. වර්තමානයේදී විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය නැතිනම් ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනයක් ද නැත. එසේම, දේශපාලනයක් නොමැතිව විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය වලට ද පැවතිය නො හැකි ය. මේ දෙකට එතරම්ම එකට බැඳෙන්නට අපි ඉඩ දී ඇත්තෙමු. හැම කෙනෙක් ම වැඩ කරන්නේ කෙටි කාලීන වාසි වෙනුවෙනි. හැම කෙනෙක් ම උත්සාහ කරන්නේ තමන්ගේ රැකියාව බේරාගන්නට ය. අපි මෙම සංස්කෘතිය වෙනස් කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ මාධ්‍ය ආයතනවලට ලාභ ලැබීමේ උවමනාවවත් වැදගත්දැයි මට සහතික නැත. ඔවුන් කර්මාන්තයේ ඉන්නේ වෙනත් ව්‍යාපාරික අරමුණු වෙනුවෙනි. එබැවින් මහජන අභිලාෂයන් වෙනුවෙන් සේවය කිරීම හෝ හොඳ දේ කිරීම ඔවුන්ට වැදගත් නැත. ඔවුන් කරන්නේ යම් අන්තර්ගතයක් සකස් කිරීම පමණි. ඇතැම් විට ආකෘති හා අදහස් අනුකරණය කිරීමවත් හරියට කරන්නේ නැත.

මගේ දැක්ම අනුව, මුල් ප්‍රමුඛතාව දිය යුත්තේ අපගේ මාධ්‍යයේ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා ය. මාධ්‍ය ආචාරධර්ම වැනි අනෙකුත් වැදගත් කාරණා යෙදෙන්නේ ඉන් අනතුරුව ය. කෙක් ගෙඩිය නොමැතිව අයිසින් ගැන කතා කිරීම වැඩක් නැත. ආර්.කේ.ඩබ්. ගුණසේකර කමිටුවේ වාර්තාව (1997) හා සිදත් නන්දලෝචන කමිටු (1997) වාර්තාවලින් පටන් ගන්න.”

මහාචාර්ය රොහාන් සමරජිව,
සන්නිවේදන ශාස්ත්‍රඥ, ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂමේ හිටපු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, සමාරම්භක සභාපති ලීරන් ඒෂියා පර්යේෂණ ආයතන

අප

අපහාස නීතිය සහ මාධ්‍යවේදීන්ට අදාළ වන වෙනත් නීතිමය බාධක

අපහාස නීතිය පවතින්නේ ව්‍යාජ තොරතුරුවලින් හෝ වෝදනාවලින් පුද්ගලයකුගේ කීර්ති නාමයට සිදු වීමට හැකි හානි වළක්වා ගැනීමට ය. කෙසේ වෙතත්, ආටිකල් 19 මාධ්‍ය බලපෑම් කණ්ඩායම විසින් පෙන්වා දී ඇති පරිදි බොහෝ රටවල අපහාස නීති අනවශ්‍ය හා අසාධාරණ අන්දමින් පුළුල් ලෙස ප්‍රකාශනයේ නිදහසට බාධාකාරී වේ.⁴⁷

ආටිකල් 19 පවසන පරිදි අපහාස නීතිවල අර්ථකථන අනවශ්‍ය තරම් පුළුල් ය. එමඟින් ප්‍රමාණවත් අන්දමින් නීතිමය ආරක්ෂාව සැපයෙන්නේ නැත. එය ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් පෙනී සිටීමේ කාර්යය කළ නො හැකි තරම් ය. එමඟින් සිර දඬුවම් හා විශාල දඩ වැනි දැඩි දණ්ඩනයන්ට යටත් කරනු ලැබේ. මනා අපහාස නීතියකින් ඉලක්ක කරනුයේ පුද්ගල කීර්තිය ආරක්ෂා කර ගැනීම හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස අතර යහපත් සමතුලනයක් පවත්වාගෙන යාමයි.

ලෝක ප්‍රවණතාව වන්නේ අපහාසය සිවිල් කරුණක් ලෙස සැලකීමයි. අපහාසය අපරාධ ක්‍රියාවක් ලෙස සැලකීමෙන් ප්‍රකාශනයේ නිදහස දැඩි ආතතියකට ලක් වේ. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය සහ ආරක්ෂාව හා සහයෝගිතාව පිළිබඳ යුරෝපා සංවිධානය (OSCE) විසින් මගපෙන්වනු ලබන්නේ අපහාසය අපරාධ නීතිය යටතේ නො සැලකීමට ය.⁴⁸

2002 වසරේ දී ආසියාවේ පළමු වරට ශ්‍රී ලංකාව විසින් අපහාසය අපරාධයක් ලෙස සැලකීම වළක්වන ලදී.⁴⁹

සියලු ජනමාධ්‍යකරුවන් සිය වෘත්තීය කටයුතුවල යෙදීමට පෙර ලියාපදිංචි වීම අනිවාර්ය කිරීම සඳහා නීතියක් නොමැත. එහෙත්, 1902 සිට භාවිත මුද්‍රණාල ආඥා පනත යටතේ කර්තෘවරු ලියාපදිංචි විය යුතු ය. මෙවැනි කොන්දේසියක් කර්තෘවරුන්ට පැනවිය නො හැකිය. ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිවලට මෙය පටහැණි ය.

නීතිමය අවශ්‍යතාවක් නොමැති වුව ද, ජනමාධ්‍ය අනන්‍යතා හඳුනාගැනීමට නිකුත් කිරීම පිළිබඳ පරිපාලනමය අවශ්‍යතා තිබේ. එම අනන්‍යතා හඳුනාගැනීමට නිකුත් කිරීම කරනු ලබන්නේ ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව විසිනි. එම හඳුනාගැනීම අත ඇති පුද්ගලයාට නිල රාජ්‍ය උත්සව හා පුවත්පත් සාකච්ඡාදිය ආවරණය කිරීමට අවසර ලැබේ. වාරිකා සඳහා පැමිණෙන විදේශ වාර්තාකරුවෝ ද මෙරට විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ අනුමැතිය ඇතිව තාවකාලික මාධ්‍ය හඳුනාගැනීමකට සඳහා අයදුම් කළ යුතු ය.⁵⁰

මාධ්‍ය හඳුනාගැනීමට නිකුත් කිරීම සඳහා පටිපාටියක් තිබේ. එහෙත් එය තීරණය කිරීමේ බලය ඇත්තේ දෙපාර්තමේන්තුවටයි. අතීතයේ ඇතැම් අවස්ථාවලදී ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව මෙම දොරටු පාස්පත රජය විවේචනය කරන මාධ්‍ය ආයතන වෙත නිකුත් කිරීම අත්හිටුවා තිබේ.

පවතින සම්ප්‍රදායට අනුව, පුවත්පත් හා සඟරා තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි විය යුතු ය. ඒ ඔවුන් තැපැල් ගාස්තු සහන යටතේ පුවත්පත් හා සඟරා තැපැලෙන් බෙදාහරින්නට

⁴⁷ Article 19 (2006). Defamation ABC: A Simple Introduction to Key Concepts of Defamation Law. Article 19. London. <https://www.article19.org/data/files/pdfs/tools/defamation-abc.pdf>

⁴⁸ <https://www.article19.org/pages/en/defamation-more.html>

⁴⁹ <http://www.sundaytimes.lk/151004/news/lankas-efforts-to-be-rid-of-criminal-defamation-lauded-by-indian-editor-166701.html>

⁵⁰ <http://www.dgi.gov.lk/divisions/media-accreditation-unit>

109 අපහාස නීති විසින් කරනු ලබන්නේ පුද්ගලයන්ගේ ගරුත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පටුම ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම පමණි

බලාපොරොත්තු වන්නේ නම් ය. ඊට අමතරව ජාතික ලේඛනාරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවේ ද ලියාපදිංචි විය යුතු ය. එහි අධ්‍යක්ෂවරයා පොත් හා පුවත්පත් ලේඛකාධිකාරීවරයා ද වේ.⁵¹

1970 සිට මුද්‍රිත පුවත්පත් රජයේ පුවත්පත් මණ්ඩලයේ ද වාර්ෂිකව ලියාපදිංචි විය යුතු ය. ප්‍රකාශකයා හා කර්තෘවරයා පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. එහි වෙබ් අඩවියේ දැක්වෙන ආකාරයට මෙම ලියාපදිංචිය පුවත්පතක් පළ කිරීමට පෙර කළ යුතු නැත. ලියාපදිංචිය සඳහා සැලකිය යුතු තොරතුරු ලබා දීමක් ද, පුවත්පතේ පළමු කලාප තුනේ පිටපත් ද අවශ්‍ය ය.⁵²

ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව, පුවත්පත් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රම සැකයට භාජනය කර තිබේ. ඒවා යුක්තිසුක්ත නරනුයේ ප්‍රතික්ෂේප කළ නො හැකි ලියාපදිංචි කිරීම්වලදී හා පවත්නා පුවත්පතකට බාධා පැනවීමක් නො වන්නේ නම් පමණි. ලේඛනගත කර නිරීක්ෂණය කිරීම හැර පුවත්පත් මණ්ඩලයේ ලියාපදිංචියෙහි ඇති අරමුණ කුමක් ද යන්න පැහැදිලි නැත.

ලංකා ගණනාවක් තිස්සේ බලයට පත් වන සෑම ආණ්ඩුවක් විසින්ම රාජ්‍ය නායකයා හෝ රජයේ ඇමතිවරුන් හෝ විවේචනය කළ මාධ්‍ය වලට එරෙහිව සාපරාධී අපහාස නීති යටතේ නඩු පැවරීමට කටයුතු කර තිබේ. ඒ වෙනුවෙන් රාජ්‍ය සම්පත් (නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව) භාවිතා කර ඇත. 1980, 1990 දශකවල එවැනි නඩු පැවරීම් මාලාවක් ම සිදු විය. ඒ සමගම මාධ්‍ය හිමිකම් සංවිධාන විසින් සාපරාධී අපහාස නීති අහෝසි කිරීම සඳහා උද්ඝෝෂණ ආරම්භ කරන ලදී.

විශේෂයෙන් ම, දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 479 කොටස හා ඒ හා පුවත්පත් මණ්ඩල පනතේ ඒ හා සම්බන්ධ වන විධිවිධාන අහෝසි කරන ලෙස ඔවුහු ඉල්ලා සිටිය හ. එමඟින් අපහාසය සිර දඩුවම් ලබා දිය හැකි සාපරාධී වරදක් බවට පත් කර තිබේ. එම ඉල්ලීම මාධ්‍ය නිදහස හා සමාජ වගකීම පිළිබඳ පළමු කොළඹ ප්‍රකාශනයේ ප්‍රධාන කොටසක් විය. එය 1998 අප්‍රේල් මස බොහෝ මාධ්‍ය ආයතන වල හා ජාත්‍යන්තර බලපෑම් කණ්ඩායම්වල සහභාගිත්වයෙන් පවත්වන ලද ජාත්‍යන්තර සම්මන්ත්‍රණයකදී සම්මත කර ගන්නා ලදී.

මෙම නීතිය 2002 වසරේ ජුනි මාසයේදී ඉවත් කරන ලදී. ස්වයං පාලනය ආයතනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාව අගය කරමින් මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ සංවිධාන එක්ව ස්වේච්ඡා යාන්ත්‍රණයක් ලෙස 2003 ඔක්තෝබරයේදී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම පිහිටුවන ලදී. (3.7 යටතේ සාකච්ඡා කෙරේ.)

⁵¹ http://www.archives.gov.lk/web/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=158&lang=en

⁵² <http://www.slpc.lk/news-paper-registrations.html>

මාධ්‍යයක පළ වන අන්තර්ගතයකින් තමන්ට හරක සහ අයහපත් බලපෑමක් වේ යයි කිසියම් පුද්ගලයෙක් හෝ ආයතනයක් සිතන්නේ නම්, ඒ වෙනුවෙන් සිවිල් අපහාස නීතිය ඔස්සේ නීතිමය සහන ලබා ගත හැකිය. එවැනි ප්‍රකාශනයක් ද්වේෂ සහගත යයි ඔප්පු කළ හැකි නම්, සිවිල් අපහාසය තහවුරු කළ හැකිය. එහෙත්, මෙම අංශයෙහි යුක්තිය පසිඳලීමෙහි ඇති පමාව නිසා මෙම නීති ක්ෂේත්‍රය භාවිතාවෙහිදී සම්පූර්ණයෙන් ම වාගේ අරුත් සුන් වී තිබේ.

සිවිල් අපහාසය පාලනය වන්නේ පොදු නීතිය යටතේය. එය ඉංග්‍රීසි නීතියේ කොටසකි. එය උකහාගෙන තිබෙන්නේ සම්මත නීතිවලට වඩා වාරිත හා පූර්ව අධිකරණ තීන්දුවලිනි. ඒ නිසා නීති පොත්වල ඒ තරම් සිවිල් අපහාස නීති දක්නට නොලැබේ.

ජනමාධ්‍යකරුවන්ට එරෙහිව සාපරාධී අපහාස නඩු පවරන අතර ම, සිවිල් නඩුවලදී ඇතැම් විට විශාල වන්දි මුදල් ද ඉල්ලා සිටිනු ලැබේ. විවේචන කරන මාධ්‍යවලට එරෙහිව රජයේ නිලධාරීන්, දේශපාලනඥයන් හා ව්‍යාපාරිකයන් විසින් එවැනි නඩු පැවරීම දිගට ම සිදු වේ.⁵³

⁵³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2014/sri-lanka>

නිර්දේශ:

- ජාත්‍යන්තර හා ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන සේ සිවිල් අපහාසය නීතියක් ගෙන ආ යුතුයි. වෙනත් කාරණාවලට අමතරව, අපහාස නඩු තමන්ගේ නමින් ම ඉදිරිපත් කිරීමට පොදු බලධාරීන්ට බලතල නැති බව මෙම නීතිය විසින් තහවුරු කළ යුතුයි. පොදු ප්‍රතිරූප ඇති අය සාමාන්‍ය පුරවැසියන්ට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් විවේචන ඉවසා ගත යුතුයි. අපහාස වග උත්තරකරුවන්ට ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාවක් තිබිය යුතුයි. එසේම, පනවනු ලබන දණ්ඩනයන් සිදු වී ඇති හානියේ තරමට ප්‍රමාණවත් විය යුතුයි.

110 ප්‍රකාශනයේ නිදහසට බාධාකාරී වන ජාතික ආරක්ෂාව, වෛරී ප්‍රකාශ, පෞද්ගලිකත්වය, අධිකරණයට අපහාස කිරීම හා අසහනත්වය මත පදනම් වන වෙනත් නීති පැහැදිලිව හා පටු ලෙස නිර්වචනය කර තිබිය යුතු ය. ඒවා ජාත්‍යන්තර නීති අනුව ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක් උදෙසා සාධාරණ ඒවා විය යුතුය.

අධිකරණයට අපහාස කිරීම

මාධ්‍යවේදීන් වරින් වර අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ වෝදනාවට ලක් වෙති. ඒ හා සම්බන්ධ නීතියෙහි හා අර්ථකථනය කිරීමෙහි සැලකිය යුතු උභයාර්ථයක් තිබේ. ‘අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වයට අදාළ වන වැදගත් කරුණු වාර්තා කිරීමට බාධාකාරී ලෙස හා මාධ්‍යවලට එරෙහිව කටයුතු කිරීමේ අධිකරණ ප්‍රවණතාව’ පිළිබඳ නීති පර්යේෂක කිෂාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන හා ගෙනන් ගුණතිලක පෙන්වාදී තිබේ.⁵⁴ මෙය අවධානය යොමු විය යුතු කරුණකි.

2008දී සංස්කරණය කරන ලද, කොළඹ ප්‍රකාශනයේ සිව්වන කොටසෙහි මෙසේ ඉල්ලා සිටිනු ලැබේ. ‘අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ පනතක් තිබිය යුතු ය. එමඟින් අදාළ නීතිය ප්‍රමාණවත් ලෙස පැහැදිලි කළ යුතු ය. එමඟින් විනිශ්චයට භාජනය වන අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ නීතිවල පරාසය නිශ්චිතව අර්ථකථනය කළ යුතු ය. එක්සත් රාජධානියේ 1981 දරණ අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ පනත හා 1971 ඉන්දියාවේ අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ පනත අනුව එය සැකසිය යුතු ය. නඩු තීන්දු, අධිකරණ මෙහෙයුම් හා ක්‍රියාවලි පිළිබඳ සාධාරණ හා හේතු සහිත විවේචනයට නීතිය විසින් ඉඩ ලබා දිය යුතු ය. එහිදී එම නීතිමය ක්‍රියාවලි විභාගයට ලක් වෙමින් තිබියදී එම ප්‍රකාශ පිළිබඳ අධිකරණ පරිපාලනයේදී ප්‍රමාණවත් පූර්ව විනිශ්චයක් නොවිය යුතු ය. වෙනත් කරුණුත් සමග, මූලාශ්‍රයේ

රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අදාළ වන සාමාන්‍ය නීතිය හා සම්බන්ධ නො තකා හැරීම් ද පටු ලෙස අර්ථකථනය කළ යුතු ය. අපහාස වෝදනා නිර්ණය කිරීමේදී සාධාරණ ක්‍රියාවලි නිර්දේශ කළ යුතු ය. අපහාසය පිළිබඳ කරුණු ඔප්පු වන්නේ නම් පැනවිය හැකි උපරිම දඩුවම් නියම කළ යුතු ය.’

අධිකරණයට අපහාස කිරීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ලේඛනගත නීතියක් නොමැත. නීතිඥ සංගමයේ විශේෂ කමිටුවක් මඟින් කෙටුම්පත් කරන ලද අපහාස නීතියක් 2006දී රජයට භාරදී තිබේ. එහි විධිවිධාන අතර ඇති විශේෂ කරුණක් වන්නේ විභාග කර හෝ තීන්දු දී හෝ ඇති නඩුවක ප්‍රතිඵල පිළිබඳ සාධාරණ අදහසක් පළ කිරීම සම්බන්ධයෙන් පුද්ගලයකු වැරදිකරුවකු නො කළ යුතු බවයි. පොදු වැදගත්කමක් ඇති කරුණක් සම්බන්ධයෙන් අවංක හා සාධාරණ විවේචනයක යෙදීම හෝ අධිකරණ තීන්දුවක නීතිමය ප්‍රතිඵල පිළිබඳ හෝ අදහස් පළ කිරීම සම්බන්ධයෙන් ද පුද්ගලයකු වැරදිකරුවකු නො කළ යුතු ය.

කර්තෘ සංසඳය හා ජාතික මානව හිමිකම් කොමිෂම වැනි ආයතන විසින් ද 2003දී කෙටුම්පත් නීති ලක්ෂ්මන් කදිරගාමර් ඇමතිවරයා සභාපතිත්වය දැරූ අපහාසය සඳහා පාර්ලිමේන්තු තේරීම් කාරක සභාව වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මෙම තේරීම් කාරක සභාව සිය කටයුතු සම්පූර්ණ කිරීමට පෙර පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවන ලදී.⁵⁵

⁵⁴ In Media Law Reform Examined, by Kishali Pinto-Jayawardena and Gehan Gunatilleke, in *Embattled Media Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka* (Sage Publications, 2015), pp 199-203

⁵⁵ <http://www.sundaytimes.lk/060226/news/12.html>

පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද

56 පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද නීති යනු අවධානයට ලක් වී තිබෙන තවත් කරුණකි. 1953 අංක 21 දරණ හා සංශෝධිත පාර්ලිමේන්තු බලතල හා වරප්‍රසාද පනත මඟින් එම වරප්‍රසාද දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමේ බලය පාර්ලිමේන්තුවට පවරා තිබේ.⁵⁶ අතීතයේදී පාර්ලිමේන්තුව විසින් මෙම අර්ථයෙන් අධිකරණ බලය ඇතැම් කර්තව්‍යවලට දැඩිවම කිරීම සඳහා යොදාගෙන තිබේ. 1997 සංශෝධනයෙන් එවැනි බලතල පාර්ලිමේන්තුවෙන් ඉවත් කර තිබේ. එහෙත් පාර්ලිමේන්තු කටයුතු වාර්තා කරන මාධ්‍යවේදීන් අසහනයට පත් කරන වෙනත් නීති තවමත් ක්‍රියාත්මක ය.

පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද පිළිබඳව ආර්.කේ.ඩබ්ලිව්. ගුණසේකර කමිටුවේ නිගමනය වන්නේ පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද, ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා මාධ්‍ය නිදහස සීමා කිරීමේ පදනමක් බවට පත් කර ගැනීම ශ්‍රී ලංකාව බැඳී සිටින ජාත්‍යන්තර නීතිවලට සහමුලින් ම නො ගැලපෙන බවයි.

2008 කොළඹ ප්‍රකාශනයේ 1.3 කොටසේ දැක්වෙන පරිදි පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාදවලට අනුව සීමා පනවා තිබෙන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධාන ඉවත් කළ යුතු ය. 'එමඟින් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ට අනවශ්‍ය වරප්‍රසාදයක් ලැබේ. එය කතා කිරීමේ, ප්‍රකාශනයේ හා තොරතුරු නිදහස හා සම්බන්ධ නවීන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන්නේ නැත.'

පාර්ලිමේන්තු බලතල හා වරප්‍රසාද පනත 1953දී එය තිබුණු මට්ටමට ආපසු ගෙන ආ යුතු බව ද, පසුව එයට එකතු කරන ලද සංශෝධන විශේෂයෙන් ම ඉවත් කළ යුතු බව ද කොළඹ ප්‍රකාශනය පවසයි.

මේ අතර, ඒ හා මුළුමනින් ම අනුගතව, පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගේ කතා කිරීමේ නිදහස පිළිබඳ වරප්‍රසාද පවත්වාගෙන යා යුතු බව ද සත්‍යයකි. එහෙත් එය සංශෝධනය කළ යුතු ය. අපහාස ක්‍රියාමාර්ගවලදී ආරක්ෂාවක් තිබිය යුතු ය. සිවිල් නඩුකර හෝ ආණ්ඩු / බලවත් පුද්ගලයන් විසින් නඩු මාර්ගයෙන් හිරිහැර කිරීම වැළැක්වීම පිණිස නවීන ප්‍රජාතාන්ත්‍රික රාජ්‍යවල මන්ත්‍රීවරුන්ට මෙම වරප්‍රසාදය ලබා දෙයි. මහජනයාට වැදගත් කාරණා ව්‍යවස්ථාදායකය වෙත ගෙන ඒමට එමඟින් ඔවුන්ට බලය ලැබේ. මාධ්‍ය ද ඇතුළු වෙනත් අය එවැනි සාකච්ඡාවකදී වෙනත් අයගේ කීර්තියට හානි සිදු කළහොත් සිවිල් අපහාස නීතිය යටතේ වගකිව යුතු වේ.

ස්වභාවයෙන් ම, මෙම වැදගත් වරප්‍රසාදය සීමා කර පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය ය. එහෙත් එය සම්පූර්ණ ආවරණයක් නො විය යුතු ය. අනුගමනය කළ හැකි පොදුරාජ්‍ය මණ්ඩලීය උදාහරණ රැසක් තිබේ. ව්‍යවස්ථාදායක ස්වාධීනත්වය හා නිදහස පුද්ගලයන්ගේ කීර්තියත් සමග තුලනය කිරීමෙහි ලා ඒවා අනුගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා සම්බන්ධ ශ්‍රී ලංකාවේ නීති පද්ධතිය වෙනත් නීතිවලින් ද අර්ථකථනය වේ.

56 http://www.parliament.lk/files/pdf/powers_privileges.pdf

නිදසුන්:

- දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 120වන වගන්තිය රාජ්‍යයට එරෙහි වැරදිවලට අදාළ ය. ඒ අනුව, ජනාධිපතිට, ආණ්ඩුවට, යුක්තිය පසිඳලීමේ ක්‍රියාවලියේ පරිපාලනයට හෝ 'ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ පංතිවල ජනතාවට' ව්‍යාපාදය ඇති වන පරිදි හෝ ව්‍යාපාදයක් ඇති කිරීමට උත්සාහ කරමින් හෝ භාවිතා කරනු ලබන වචනවලට වසර දෙකක සිර දඩුවමක් ලබා දිය හැකි ය.

මෙය රාජද්‍රෝහී නීතියේ කොටසකි. එය ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව යුක්ති යුක්ත නැති බව කලක සිට සැලකේ.

- 1912 අංක 07 දරණ මහජන රැගුම් පනත මගින් මහජන රැගුම් නියාමනය වන අතර නාට්‍ය, චිත්‍රපට හා වීඩියෝ දර්ශන සඳහා රජය විසින් පත් කර ඇති මහජන රැගුම් පාලක මණ්ඩලයේ පූර්ව අවසරය අනිවාර්ය කරයි. යුද සමයේදී හා පශ්චාත් යුද සමයේදී ද සමාජමය වශයෙන් සංවේදී හා විවේචනාත්මක චිත්‍රපට නිර්මාණය කළ සිනමාකරුවන්ගේ නිර්මාණ වාරණය කිරීමට හා තහනම් කිරීමට මෙම නීතිය භාවිතා කරන ලදී.

පර්යේෂක සිවමෝහන් සුමති විසින් 2014දී වාර්තා කරන ලද පරිදි, ජාතිය ගැන අලුතින් සිතීමට ඉවහල් වන පරිදි නිර්මාතකරණයේ යෙදුණු ප්‍රසන්න විතානගේ, විමුක්ති ජයසුන්දර, සංජීව පුෂ්පකුමාර, අශෝක හඳගම වැනි වෘත්තාන්ත

ප්‍රබන්ධ සිනමාකරුවන්ට මහජන රැගුම් පාලන පනත යටතේ, බොහෝ විට රජයේ වාරණයන්ට හා අති දක්ෂිණාංශික විවේචනයන්ට මුහුණ දීමට සිදු විය.⁵⁷

ඉහත දක්වන ලද ආකාරයේ නීතිමය හා නියාමන බාධාවලින් බොහෝ විට අදහස් වන්නේ දූෂණ, ශ්‍රෝති සංග්‍රහ, මිත්‍ර සංග්‍රහ වැනි විවාදසම්පන්න කාරණා මහජන අවකාශය වෙත ළඟා නො විය යුතු බවයි.

⁵⁷ Surveillance and Survival. By Sumathy Sivamohan. Frontline, 14 February 2014. <http://www.frontline.in/arts-and-culture/cinema/surveillance-and-survival/article5652190.ece>

මාධ්‍යවලට බලපාන වෙනත් නීති අතර

පුර්ණ හෝ අර්ධ වශයෙන් මාධ්‍ය මෙහෙයුම්වලට බලපාන තවත් නීති කිපයක් තිබේ. එම ඇතැම් ඒවා බ්‍රිතාන්‍ය පාලන කාලයේ හඳුන්වා දුන් ඒවා ය.

ඒවා නම්,

- 1839 පුවත්පත් ආඥා පනත
- 1885 අංක 1 දරණ මුද්‍රණකරුවන්ගේ හා ප්‍රකාශකයන්ගේ ආඥාපනත
- 1902 අංක 16 දරණ මුද්‍රණාල ආඥා පනත
- 1927 අංක 4 දරණ අසහ්‍ය ප්‍රකාශන පනත
- 1958 අංක 41 දරණ ආගම් විරෝධී ප්‍රකාශන පනත
- 1973 අංක 48 දරණ ජාතික ලේඛනාගාර පනත
- 1979 බුද්ධිමය දේපල සංග්‍රහ පනත

මේවාට අමතරව දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ රාජ්‍යයට එරෙහි වැරදි (118 හා 120 කොටස්) හා පොදු විනීතභාවයට හෝ සදාචාරයට හෝ ආගමික සංහිදියාවට හානිකර වැරදි (285-287 කොටස් හා 291 අ හා ආ) ද මාධ්‍යයට අදාළ වේ.

මූලාශ්‍රය: ෂෙල්ටන් ඒ. ගුණරත්න හා වානුක වත්තේගම විසින් සකසන ලද Handbook of the Media in Asia (Sage Publications, 2000) ශ්‍රී ලංකා පරිච්ඡේදය පිටු 182-216

නිර්දේශ :

- කේතගත කරන ලද හා ලිහිල් කරන ලද අධිකරණ අපහාස නීතියක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. තීන්දු, අධිකරණ ක්‍රියාවලි හා මෙහෙයුම් සාධාරණ අන්දමින් විවේචනය කිරීමට එමඟින් ඉඩ දිය යුතු ය. එවැනි ක්‍රියාවලි දිගු කලක් ගනිමින් තිබියදී ද, එම නඩුවේ සාධාරණත්වයට බලපෑමක් නො වන්නේ නම් එවැනි විවේචනවලට ඉඩ දිය යුතු ය. විශේෂ නඩුවලදී ද, යුක්තිය පසිඳලීමෙහිදී ද එය එසේ විය යුතු ය.
- පාර්ලිමේන්තුව, මන්ත්‍රීවරුන් හෝ පාර්ලිමේන්තු නිලධාරීන් හෝ විවේචනය කිරීම වැළැක්වීමේ බලතල පාර්ලිමේන්තුවට නො තිබිය යුතු ය. පොදු යහපත වෙනුවෙන් තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ හිමිකම නීතියෙන් ආරක්ෂා කළ යුතු ය. එයට පාර්ලිමේන්තු ක්‍රියාමාර්ග විවේචනය මෙන් ම එහි මන්ත්‍රීවරුන් විවේචනය කිරීමේ අයිතිය ද ඇතුළත් ය.
- රාජද්‍රෝහිත්වය හා සම්බන්ධ දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 120 කොටස ඉවත් කළ යුතු ය. එමඟින් ආචරණය වන ඕනෑම තර්ජනයක් සම්බන්ධයෙන් ආරක්ෂාව සැපයීම පිණිස අපරාධවලට අනුබල දීම හා සම්බන්ධ නීති ප්‍රමාණවත් ය.
- ප්‍රකාශනයේ නිදහස එසේ සීමා කරන වෙනත් එවැනි නීති ද නැවත විවරණය කළ යුතු ය. අවශ්‍ය පරිදි සංශෝධනය කළ යුතු ය. ඒවා ව්‍යවස්ථාව හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා සම්බන්ධ ජාත්‍යන්තර තහවුරු කිරීම් සමග අනුගත කළ යුතු ය.

අප

වාරණය

ප්‍ර වෘත්තීය යනු වටිනාකම අඩු වන භාණ්ඩයකි. එය ඉදිරිපත් කිරීම පමා වීමෙන් ප්‍රකාශනයේ නිදහසට බරපතල ගැටළුවක් ඇති වේ.

ජාත්‍යන්තර නීතිය විසින් විසින් පූර්ව වාරණය සඳහා අවසර දෙනු ලබන්නේ සුවිශේෂ තත්ත්වයක් තිබේ නම් පමණි. එවැනි කිසියම් සීමා කිරීමක් අවශ්‍ය නම් එය කළ යුත්තේ සාධාරණීකරණය කළ හැකි පොදු වැදගත්කමක් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ය. එය පටු ලෙස අර්ථකථනය කර, එම අවශ්‍යතාවට ප්‍රමාණවත් තරමට සකසා තිබිය යුතු ය. එහෙත්, ජාත්‍යන්තර සම්මුතිවලට අත්සන් කර නීතිගත කර තිබෙන ඇතැම් රටවල් පවා, තමන්ගේ ම නීති උල්ලංඝනය කරමින් පූර්ව වාරණයන් පැනවීමට දිගටම කටයුතු කරන බව පෙනේ.

උවමනාවට වඩා පුළුල් හා නිවැරදිව අර්ථකථනය නො කරන ලද නීති මඟින් ප්‍රකාශනයේ නිදහසට හානි විය හැකි ය. එසේ වන්නේ ඒවා යොදා ගන්නා අයට සීමාවන් තීරණය කිරීම සඳහා අධිකතර බලයක් ලබා දීමෙනි. උදාහරණයක් ලෙස යහපැවැත්මට, සුවර්තයට හෝ ආරක්ෂාවට හෝ විදේශ රටවල් සමඟ තිබෙන සම්බන්ධතාවලට හානි වෙන පරිදි ප්‍රකාශන කිරීම හෝ විකාශ සිදු කිරීම තහනම් කිරීම අර්ථකථනය සඳහා පුළුල් පරාසයක් සහිත ය.

විශාල දඩ පැනවීම, මාධ්‍ය ආයතන වසා දැමීම හෝ වසා දමන බවට තර්ජනය කිරීම හෝ වැනි ආන්තික දඬුවම් මඟින් ස්වයං වාරණ වාතාවරණයක් නිර්මාණය කරනු ලැබේ. එය තමන් විසින් ම

111 මාධ්‍ය නීතියෙන් හෝ භාවිතයෙන් පූර්ව වාරණයකට ලක් නො කළ යුතු ය

ප්‍රකාශනයේ නිදහස උල්ලංඝනය කර ගැනීමකි. එයට ප්‍රතිපක්ෂව, මාධ්‍ය නියාමනයේ කාර්යක්ෂම ක්‍රමයක් මඟින් රාජ්‍ය මැදිහත් වීම අනවශ්‍ය තත්ත්වයට පත් කරනු ලැබේ. (බලන්න 3.7 හා 3.8, මාධ්‍ය ස්වයං නියාමනය)

වාරණය : එරික් ඩොරොක

ශ්‍රී ලංකාවේ යුද්ධය අතරතුර, ජාතික ආරක්ෂාව හා සම්බන්ධ සියලු කාරණා සම්බන්ධයෙන් පූර්ව වාරණයක් වසර ගණනාවක් තිස්සේ ආණ්ඩු ගණනාවක් විසින් පවත්වාගෙන යන ලදී. එය පනවනු ලැබුවේ හදිසි නීති යටතේ ය. එය 2011 අගෝස්තු සිට අහෝසි වී යාමට හරින ලදී. වාරණ නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම බොහෝ විට හිතුවක්කාර හා අනිධාවනකාරී වන බව විවිධ සංවිධාන විසින් පෙන්වා දෙන ලදී.

අලුතින් පිහිටුවන ලද ජාතික ආරක්ෂාව පිළිබඳ මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථානය විසින් 2006දී ජාතික ආරක්ෂාව හා ආරක්ෂාව සම්බන්ධ කාරණා පිළිබඳ නිල නො වන පූර්ව වාරණයක් පනවන ලදී. මෙම කාරණය සම්බන්ධයෙන් සියලු තොරතුරු සන්නිවේදනය කිරීමේ වගකීම මෙම ආයතනය විසින් භාර ගන්නා ලදී. කෙසේ වෙතත්, 2013 දෙසැම්බර් මාසයේදී මෙම ආයතනය විසුරුවා හරින ලදී.⁵⁸

ශ්‍රී ලංකාව තුළ වසර ගණනාවක් තිස්සේ නිල වාරණයක් ක්‍රියාත්මක නොවේ. එහෙත්, 2015 දක්වා පැවති මිත්‍රශීලී නො වන, අනතුරුදායක වාතාවරණය තුළ බොහෝ මාධ්‍ය ආයතන සහ ජනමාධ්‍යකරුවෝ ස්වයං වාරණයක් පනවා ගත් හ.

⁵⁸ Freedom of the Press 2014 Report on Sri Lanka. Freedom House. <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2014/sri-lanka#.VUhQvfDkqSo>

112 රාජ්‍ය සංවේදී
 හා අභිනවකර අන්තර්ජාල
 අන්තර්ගතයන්ට බාධා කිරීමට
 හෝ ඒවා පෙරහන් කිරීමට
 රාජ්‍යය කටයුතු නො කළ යුතු ය

“අපි නිරතුරුව ම මාධ්‍ය නිදහස වෙනුවෙන් සටන් කළ යුතු ය. එය අඛණ්ඩ අරගලයකි. දැනට අපි අරගල කරන්නේ ජනමාධ්‍යකරුවෙකුට හෝ මාධ්‍ය ආයතනයකට තර්ජනයක් එල්ල වූ විට පමණි. එය වෙනස් විය යුතු ය.”

විජිත යාපා,
 සමාරම්භක කර්තෘ, දී අයිලන්ඩ් හා
 සන්ඩේ ටයිම්ස්

හිරි දේශ :

- මාධ්‍යවලට පූර්ව වාරණයන් නො පැනවිය යුතු ය. අවශ්‍ය නම්, අධිකරණවලට මාධ්‍ය අන්තර්ගතයේ නීත්‍යානුකූලභාවය පළ කිරීමෙන් පසුව හදිසි පදනමකින් විභාග කළ හැකි ය. වාරණයට ඉඩ දෙන මහජන රැඟුම් පාලන පනත වැනි නීති හා රෙගුලාසි නැවත විවරණය කළ යුතු අතර ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන සේ සංශෝධනය කළ යුතු ය.

වෙබ් අඩවියකට ප්‍රවේශය වැළැක්වීමේ වාර්තාගත පළමු අවස්ථාව වන්නේ 2007 ජුනි මාසයේදී ටැම්ල්නෙට් (www.tamilnet.com) වෙබ් අඩවිය වෙත පිවිසීම ඉහළ නියෝග මත සියලු ප්‍රධාන අන්තර්ජාල සේවා සපයන්නන් විසින් බාධා කිරීමයි.⁵⁹ මෙම වෙබ් අඩවිය ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සිට පවත්වාගෙන යන පුළුල් පාඨක පිරිසක් ඇති ප්‍රකට මාධ්‍යයකි. එතැන් පටන්, දේශපාලන අදහස් දැක්වීම් රැගත් වෙබ් අඩවි රැසකට ග්‍රාහක පිවිසීම අන්තර්ජාල සේවා සපයන්නන් විසින් වළක්වන ලදී. ප්‍රසිද්ධ කරන ලද නියෝගයක් නො තිබිණි. මෙම ක්‍රියාමාර්ගය දේශීය හා ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය හිමිකම් හා උද්ඝෝෂක කණ්ඩායම් විසින් හෙළා දකින ලදී.^{60 61}

මෙම බාධා කිරීම් මුළුමනින් ම හිතුවක්කාර ඒවා වූ අතර, ඒ වෙනුවෙන් අධිකරණමය වලංගුභාවයක් ලබා ගැනුණේ නැත (එහෙත්, ලිංගික දර්ශන රැගත් ඇතැම් වෙබ් අඩවි වාරණය කිරීම සිදු කරනු ලැබුවේ පොලිසිය විසින් ලබා ගන්නා ලද විශේෂ අධිකරණ අවසරයන් අනුවයි). ඒ අනුව ප්‍රවෘත්ති හා දේශපාලන වෙබ් අඩවි වාරණය නිල නො වන වාරණයක් විය.

අප දන්නා පරිදි, ශ්‍රී ලංකාවේ කිසිදු අන්තර්ජාල සේවා සපයන්නෙක් මෙම නියෝග අධිකරණයේදී අභියෝගයට ලක් කළේ නැත. එසේ ම තමන්ගේ බාධා කිරීම වෙනුවෙන් අධිකරණ වලංගුභාවයක් ලබා ගත්තේ ද නැත. එයට හේතුව වූයේ තම මෙහෙයුම් බලපත්‍රය අවලංගු කරනු ඇතැයි බියයි.

⁵⁹ Tamilnet blocked in Sri Lanka, BBC Sinhala. com http://www.bbc.co.uk/sinhala/news/story/2007/06/070620_tamilnet.shtml

⁶⁰ <https://www.article19.org/data/files/pdfs/press/sri-lanka-tamilnet-blocked.pdf>

⁶¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2012/sri-lanka>

“අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන් නියාමනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවේ නීති නොමැත. වෙබ් අඩවි වාරණය කිරීම සිදු වූයේ අනියම් අන්දමින් (2015ට පෙර). එය කරනු ලැබුවේ ඒවා ශ්‍රී ලංකාව තුළ වළක්වන ලෙස අන්තර්ජාල සේවා සපයන්නන්ට (සාමාන්‍යයෙන් වාචිකව) උපදෙස් දීමෙනි. එහෙත්, එම වෙබ් අඩවිවලට ලෝකයේ වෙනත් තැන්වලින් පිවිසිය හැකි විය. එම නියෝග ලේඛනගත වූයේ නැත.”

වර්ත හේරන්,
ප්‍රවෘත්ති හා ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ
හිටපු ලේකම් (2012 - 14)

(කිසිදු වෙබ් අඩවියක් වාරණය කර ඇති බව ඔවුන් පාරිභෝගිකයන් හමුවේ පිළි ගත්තේ ද නැත.)

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් 2011දී නිකුත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තර්ජාල නිදහස පිළිබඳ වඩාත් ම සවිස්තර වාර්තාවට අනුව, ‘ජාතික අභිලාෂයන් හා මහජන සුවර්තය සැකසෙන්නේ කෙසේ ද යන්න සම්බන්ධයෙන් ජාතික ආරක්ෂාව පිළිබඳ වකුලේඛ හා රජයේ නිලධාරීන් විසින් දෙන ලද හිතුවක්කාර

හින්දු මගින් විරුද්ධ මත මෙල්ල කිරීමටත්, වැරදි යයි සලකන ලද අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන්ට බාධා කිරීමටත් කටයුතු කර ඇත. ජාතික ආරක්ෂක විධිවිධාන හා නියාමන ප්‍රමිතීන් නාමයෙන් සිවිල් නිදහස සීමා කිරීමට ඉවහල් වන පුළුල් විධිවිධාන අඩංගු නීතිමය ක්‍රියාකාරී රාමුවක් ස්ථාපිත කිරීමෙන් තත්ත්වය තවත් තීව්‍ර විය. ඒවා විසින් ස්වාධීන නියාමන කොමිෂමක් හෝ පාරදෘෂ්‍ය පරිපාලනමය භාවිතාවක් හා දත්ත හා පෞද්ගලිකත්වය වෙනුවෙන් ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාවක් ඉල්ලා සිටියේ නැත.”⁶²

ශ්‍රී ලංකාවේ හිතුවක්කාර අන්තර්ජාල වාරණය ජාත්‍යන්තර වශයෙන් හෙළා දැකීමට ලක් වී තිබේ. 2014 වසරේ අන්තර්ජාල නිදහස පිළිබඳ වාර්තාවෙහි ශ්‍රීඩම් හවුස් මෙසේ පවසයි: ‘අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන් සීමා කිරීමට විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂමේ මැදිහත්වීම් හා අන්තර්ජාල නියාමනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා නිවේදන පක්ෂපාතී, නීතිමය අන්තවාදී හා මර්දනකාරී විය.’

එම වාර්තාවෙහි මෙසේ ද සඳහන් විය: ‘ඉලක්ක කරන ලද, දේශපාලනික වාරණය 2013 හා 2014 වසර තුළ ද කරගෙන යන ලදී. කලමිබු ටෙලිග්‍රෑම් වෙබ් අඩවිය කලින් කල වාරණය කරනු ලැබුවේ එහි තිබුණු රටේ දේශපාලන කටයුතු සම්බන්ධයෙන් විවේචනාත්මක අන්තර්ගතයන් නිසා ය. අතීතයේ මෙන්ම, මෙහිදී ද රජය සිය වගකීම පිළි ගත්තේ නැත. පසුගිය වසර තුළ අන්තර්ජාලයේ වෛරී ප්‍රකාශ අඩු වන්නට විය. ප්‍රවණ්ඩ මුස්ලිම් විරෝධී සිදුවීම් දිගින් දිගටම සිදු වෙද්දී සමාජ මාධ්‍යවල

⁶² Freedom of Expression on the Internet in Sri Lanka, Centre for Policy Alternatives, Colombo. November 2011. <http://cpalanka.org/wp-content/uploads/2011/11/FOE-REPORT-NOV-2011-FINAL-CPA.pdf>

ඒවා සාකච්ඡාවට භාජනය විය. ගේස්ට්බුක් භාවිතා කරන්නන් අතර මුස්ලිම් ප්‍රජාවට සහයෝගය ප්‍රකාශ කරන පණිවුඩ ද පැතිරිණි.⁶³

ශ්‍රී ලංකාව හා එහි ජනතාව පිළිබඳ අන්තර්ගතයන් ශ්‍රී ලංකාවේ සිට හෝ වෙනත් කොහේ හෝ සිට ඇතුළත් කරන වෙබ් අඩවි ලියාපදිංචි කළ යුතු බවට නීතියක් 2011 නොවැම්බරයේදී ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පනවන ලදී. ලියාපදිංචි කිරීමේ අධිකාරිය වූයේ ජනමාධ්‍ය හා තොරතුරු අමාත්‍යාංශයයි. මෙම ක්‍රියාවලියෙහි අපැහැදිලි හා උචමනාවට වැඩි ස්වභාවය සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් විසින් නිවේදනයක් නිකුත් කරමින් පෙන්වා දෙන ලදී. 'අපහාසය හා පෞද්ගලිකත්වයේ හිමිකම පිළිබඳ සැලකිලිමත් වීම් කෙසේ වෙතත්, ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජ වටිනාකම් හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස සම්බන්ධයෙන් පැනවිය හැකි නීති පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති අනුව මෙම ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහා යුක්ති සහගත තර්කනයක් ඉදිරිපත් කිරීමට රජය අසමත් වී තිබේ.'⁶⁴

ප්‍රවෘත්ති හා කාලීන සිදුවීම් පිළිබඳ වෙබ් අඩවි කීපයක් ලියාපදිංචි කරන ලද මුත් සෙසු වෙබ් අඩවි විසින් ලියාපදිංචිවීම ප්‍රතික්ෂේප කරන ලදී. ලියාපදිංචි නො වූ ඇතැම් වෙබ් අඩවි වෙත රට තුළින් පිවිසීමට පසුව බාධා කරන ලදී. 2012 මුලදී, ලියාපදිංචි නො කරන ලද වෙබ් අඩවි පහක් වෙත පිවිසීම බාධා කිරීමට රජය විසින් ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ගවල පදනම අභියෝගයට ලක් කරමින් නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය විසින් මූලික හිමිකම්

පෙන්සමක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. මාස කීපයකට පසුව ශ්‍රේණිගාමිකරණය විසින් මෙම පෙන්සම නිෂ්ප්‍රභ කරන ලදී.

ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන බලයට පත් වීමෙන් අනතුරුව, 2015 ජනවාරි මැදදී දේශපාලන හා විවේචනාත්මක වෙබ් අඩවිවලට බාධා කිරීම නතර කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, ලිංගික දර්ශන අඩංගු වෙබ් අඩවිවලට බාධා කිරීමේ අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගය තව දුරටත් ක්‍රියාත්මකව පවතී.

ජෝෂ් ජෝර්ජ් දේශපාලන නායකයින් හා නිලධාරීන් සිය ඇතැම් ප්‍රසිද්ධ ප්‍රකාශවලින් සමාජ මාධ්‍ය විවේචනය කරන ලද මුත්, ශ්‍රී ලංකාව විසින් කිසිදු කෙටි කාලීනව හෝ සමාජ මාධ්‍ය වේදිකාවක් වෙත පිවිසීම බාධා කර නැත. 2013 ඔක්තෝබරයේදී හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ ගේස්ට්බුක් ළමයින්ට අහිතකර දෙයක් බව පැවසී ය. එහෙත්, සිය ඡන්දදායකයන් වෙත ප්‍රවේශ වීම සඳහා ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ විසින් ගේස්ට්බුක් හා ටිව්ටර් පුළුල් ලෙස භාවිතා කරන ලදී.⁶⁵ 2014 මාර්තු මාසයේදී ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් සමාජ මාධ්‍ය නියාමනය කිරීම සඳහා කමිටුවක් පත් කරන ලදී. එහෙත්, එහි පරාසය පැහැදිලි නොවූ අතර ක්‍රියාමාර්ග ඉදිරියට ගියේ ද නැත.

අන්තර්ජාල ඝාතක ස්විචය අවභාවිතා කිරීමේ ඉඩකඩ කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කළ යුතු ය. එය වනාහි මුළු රටේ ම හෝ රටේ කොටසක

⁶³ <https://freedomhouse.org/sites/default/files/resources/Sri%20Lanka.pdf>

⁶⁴ Arbitrary Blocking and Registration of Websites: The Continuing Violation of Freedom of Expression on the Internet. Civil society statement issued on 9 November 2011. <http://www.cpalanka.org/arbitrary-blocking-and-registration-of-websites-the-continuing-violation-of-freedom-of-expression-on-the-internet/>

⁶⁵ <http://www.therepublicsquare.com/politics/2013/10/president-says-facebook-is-a-disease-in-sri-lanka/>

“මානව හිමිකම් නීතියට අනුව සන්නිවේදන “සාතක” (සමස්ත සන්නිවේදන ව්‍යුහයම වසා දැමීම) යොදාගෙන අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන් වාරණය කිරීම හෝ විද්‍යුත් මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථාන පවරා ගැනීම කිසිවිටෙක සාධාරණීකරණය කල නොහැකිය”.

- ගැටුම් වාතාවරණයක් තුළ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස පිළිබඳ ඒකාබද්ධ ප්‍රකාශනය
UN Office of the High Commissioner of Human Rights.
4 May 2015.
<https://shar.es/1YhNPC>

2005 පෙබරවාරි 1 දා සාක් කලාපයේ එවැනි වසා දැමීමක් සිදු විය. ඒ නේපාලයේ ය. ගයානේන්ද්‍ර රජු නේපාල රජය විසුරුවා හැර මුළු බලය ම රජු වෙත පවරා ගත් අවස්ථාවේදී රටේ සියලු ජංගම දුරකථන හා අන්තර්ජාල පද්ධති වසා දමන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ මෙවැනි පූර්ණ වසා දැමීමක් සිදු වී නැති මුත්, යුද මෙහෙයුම් හේතුවෙන් උතුරු නැගෙනහිර ජංගම දුරකථන සේවාවන් නිශ්චිත කාල වකවානුවලදී වසා දමන්නැයි රජය විසින් සේවා සපයන්නන්ට දැනුම් දෙන ලදී.⁶⁶ ප්‍රකාශනයේ නිදහසට දරුණු ලෙස බල පෑ හැකි මෙම ඝාතන ස්විචය ගැන පුළුල් සාකච්ඡාවක අවශ්‍යතාව සන්නිවේදන ශාස්ත්‍රඥ ආචාර්ය රොහාන් සමරජීව විසින් පෙන්වාදී තිබේ.⁶⁷

අන්තර්ජාල පද්ධති වසා දැමිය හැකි ක්‍රමයකි. දරුණු සයිබර් ප්‍රහාරයකදී ආරක්ෂාව සඳහා යොදා ගත හැකි මෙය අන්තර්ජාලය භාවිතා කරන්නන්ගේ ප්‍රකාශනයේ නිදහසට බාධා කිරීමට අසාධාරණ ලෙස යොදා ගැනීමට ඇති ඉඩකඩ ගැන ක්‍රියාධරයන් විසින් අනතුරු අඟවා තිබේ.

⁶⁶ Over 200,000 in Jaffna deprived of phone service now for two months. LIRNEasia, 30 October 2006. <http://lirneasia.net/2006/10/over-200000-in-jaffna-deprived-of-phone-service-now-for-two-months/>

⁶⁷ <http://old.himalmag.com/component/content/article/4319-technologies-and-freedom.html>

නිර්දේශ :

- ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ හා ජාත්‍යන්තර නීතියේ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව හැර අන් ආකාරවලින් අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන් හෝ ක්‍රියාකාරකම් සීමා කිරීමට උත්සාහයක් නො දැරිය යුතු ය. අසහ්‍ය හෝ නීති විරෝධී අන්තර්ගතයන් අධිකරණ අවසරයක් මගින් වැළැක්විය හැකි ය. එහෙත් විවේචනාත්මක දේශපාලන අදහස් හා දූෂණ හෙළිදරව් කිරීම කිසි කලෙක වැළැක්විය යුතු නැත. අවහිර කරන ලද වෙබ් අඩවිවල පූර්ණ ලේඛනයක් පවත්වාගෙන යා යුතු අතර මහජන විවරණය සඳහා ලබා දිය යුතු ය.
- රජය විසින් රට තුළ අන්තර්ජාල ඝාතක ස්විචය භාවිතා කරන ආකාරය පිළිබඳ පැහැදිලි නියාමනයක් හා මාර්ගෝපදේශ තිබිය යුතු ය. එමගින් දේශපාලන අරමුණු වෙනුවෙන් හා විරුද්ධ මත පළ කිරීම වැළැක්වීම වෙනුවෙන් එය අපහරණය කිරීම අවම කළ යුතු ය.
- වෙබ් අඩවි ලියාපදිංචිය අනවශ්‍ය විය යුතු ය. වෙබ් ලෝකයට අදාළ කරන නීති විසින් පහත සඳහන් කරුණට ගරු කළ යුතු ය. එනම්, ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා අදාළ නියාමන බලතල භාවිතා කළ යුත්තේ දේශපාලන හා වාණිජ බලපෑම්වලින් තොර ව්‍යුහයක් විසින් ය.

පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස්

“දේශපාලනඥයන් හා රජය සමග මාධ්‍ය ද රටේ අවාසනාවන්ත තත්ත්වය පිළිබඳ වගකීම භාර ගත යුතු ය. අපි අපගේ මාධ්‍ය අපේ සංස්කෘතියට හා සමාජ යථාර්ථයට ගැලපෙන පරිදි සකසා ගත යුතු ය. අපට බිබීසී ආයතනය මහජන සේවා මාධ්‍ය ආයතනයක් ලෙස ගොඩනැගුණු ආකාරය ආදර්ශයට ගත හැකි ය. එහෙත්, අවසානයේදී අප විසින් අපගේ ම ආදර්ශයන් ගොඩනගා ගත යුතු ය.”

**එඩ්මන්ඩ් රණසිංහ,
දිවයින හා දී අයිලන්ඩ් පුවත්පත්වල හිටපු
ප්‍රධාන කර්තෘ**

“යුද්ධයට පෙර කාලයේත්, යුද්ධය පවතිද්දීත්, යුද්ධයෙන් පසුවත් අපගේ මාධ්‍යවල වාර්තාකරණය හා සම්බන්ධ බරපතල ගැටලු තිබිණි. සාමය ගොඩනැගීමේ හා සංහිදියාව ඇති කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී අපගේ මාධ්‍ය ප්‍රමුඛ පෙළේ භූමිකාවක් ඉටුකල යුතුය.”

**සී.වී. විග්නේශ්වරන්,
ප්‍රධාන අමාත්‍ය, උතුරු පළාත් සභාව**

“අද අප මාධ්‍යවල දකින බොහෝ ප්‍රශ්න, ඇත්ත වශයෙන් ම, සමාජයේ හා අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ ගැඹුරු ගැටළුවල පරාවර්තනයන් ය. අපගේ පාසල්වලින් තව දුරටත් සිතන මතන, නිර්මාණාත්මක මිනිසුන් බිහි වන්නේ නැත. ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ බරපතල ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය ය. හොදින් සිතා බැලීමෙන් අනතුරුව සම්පූර්ණ ප්‍රතිසංස්කරණයක් කළ යුතු ය.”

**සමන් අනාවුදහෙට්ටි,
අග්‍රාමාත්‍යවරයාගේ අතිරේක ලේකම් (මාධ්‍ය)**

“කලින් පැවති ආණ්ඩුව ඇතැම් වෙබ් අඩවි වාරණය කරන්නට උත්සාහ කළේ ය. එමඟින් අනවශ්‍ය ප්‍රශ්නයක් ඇති විය. පුවත් වෙබ් අඩවි මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ලියාපදිංචි කරන්නට නීති දමන ලදී. එය මුග්ධ ක්‍රියාවකි. නුදෙක් ලියාපදිංචි කිරීමෙන් පමණක් අන්තර්ගතයන්ට බලපෑම් කළ හැකි වූයේ නැත. එසේම, දේශපාලන වෙබ් අඩවි වාරණය කළ විට

ජනතාව තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා වෙනත් ක්‍රම සොයා ගත් හ.

මම වෙබ් අඩවි වාරණයට මුළුමනින් ම විරුද්ධ වෙමි. වැදගත් වෙබ් අඩවි වාරණය කිරීමෙන් තොරතුරු ගලා යාම වැළැක්විය හැකි යයි කිසියම් ආණ්ඩුවක් සිතන්නේ නම් එය වැරදි ය. තාක්ෂණිකව මෙන් ම ප්‍රායෝගිකව ද, එය වැරදි උපදෙස් මත පදනම් වූ ක්‍රියාවකි. කලින් ආණ්ඩුව කළ ලොකු ම වරද එයයි.”

**ආචාර්ය හර්ෂ විජයවර්ධන,
කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ පරිගණක පාසලේ
අංශ ප්‍රධානි / උපදේශක**

“වෙබ් අඩවි අන්තර්ගතයන් රජය මඟින් නියාමනය හෝ පාලනය කරනවාට අපි විරුද්ධ ය. අපි බලපෑම් කරන්නේ වගකීම් සහගත අන්තර්ජගතයන් නිර්මාණයට හා බෙදා ගැනීමටයි. වෘත්තීය වෙබ් මාධ්‍යකරුවන්ගේ සංගමය විසින් වෘත්තීය වෙබ් මාධ්‍යකරුවන් වෙනුවෙන් ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් නිර්මාණය කරමින් තිබේ. අප සාමාජිකයන් ලෙස බදවා ගන්නේ මම ආචාරධර්ම සංග්‍රහය පිළිගෙන ඒ අනුව කටයුතු කරන අය පමණි. ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් පුවත් වෙබ් අඩවි ලියාපදිංචි කරනවාට අප විරුද්ධ නැත. එහෙත්, මේ වන විට ඒ සඳහා ගාස්තුව වසරකට රු. 35,000 වන අධික ගාස්තුවකි. එය අඩු කරනු ඇතැයි අපි බලාපොරොත්තු වෙමු.

කලින් ආණ්ඩුව විසින් දේශපාලන වෙබ් අඩවි හා අන්තර්ජාලය වාරණය කරන්නට උත්සාහ කරන ලදී. එහෙත් එයට නීතිමය පදනමක් නො තිබිණි. වෙබ් අඩවි අටක් එසේ වාරණය කිරීමට එරෙහිව අපි සටන් කළෙමු. විමර්ශනවලදී අප සොයා ගත් කරුණක් වූයේ මෙම වෙබ් අඩවිවල ලිපිනයන් වාරණය කර තිබුණේ ඇතැම් නිලධාරීන්ගේ දුරකථන ඇමතුම් නිසා බවයි. දැන් (2015 අප්‍රේල්) එවැනි වාරණයක් නොමැත. එහෙත් අනාගතයේදී කුමක් වේදැයි කිව හැක්කේ කාට ද?”

**ග්‍රේඩ් ගමගේ,
සභාපති, වෘත්තීය වෙබ් ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමය**
ජනතාවට වග කියන මාධ්‍ය කර්මාන්තයක් උදෙසා

ප්‍රකාශනයේ නිදහස, බහුවිධතාවය සහ මාධ්‍ය විවිධත්වය සඳහා හිතකර වන හිඟාමන පද්ධතියක්

හිරි දේශ

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>1.1 ප්‍රකාශනයේ නිදහස නීතියෙන් තහවුරු කර තිබීම හා භාවිතාවේදී ගෞරවයට ලක් කිරීම</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ප්‍රකාශනයේ නිදහස සඳහා වන මූලික හිමිකම ආරක්ෂා වන පරිදි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ යුතු ය. පුරවැසියන්ගේ පමණක් නො ව, සියලු පුද්ගලයන්ගේ තොරතුරු රාජ්‍ය නීතියේ පාලනයට යටත් විය යුතු ය. 2. හදිසි නීති රෙගුලාසි (මහජන ආරක්ෂක පනත යටතේ) භාවිතාව ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීති යටතේ අර්ථකථනය කරන ලද ජාතියේ පැවැත්මට තර්ජනයක් ඇති වීම වැනි ඉතාම සුවිශේෂ අවස්ථාවන්ට සීමා කිරීම සඳහා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ යුතු ය. සාමාන්‍ය නීති අතික්‍රමණය කරන්නට මෙවැනි නීති භාවිතා නො කළ යුතු ය. හදිසි නීතිවල අවශ්‍යතාව එම නීතියෙහි පැහැදිලිව දක්වා තිබිය යුතු ය. එය දැඩි ලෙස ම අවශ්‍යතාවේ කාලයට පමණක් සීමා කළ යුතු ය. හදිසි නීති පැනවීම සාධාරණදැයි තක්සේරු කිරීමේ බලය අධිකරණයට ලබා දිය යුතු ය. 3. සිවිල් හා දේශපාලන හිමිකම් පනතේ 19 (3) වගන්තිය හා සම්බන්ධ ප්‍රකාශනයේ හා තොරතුරු ලබා ගැනීමේ නිදහස හා සම්බන්ධ මූලික හිමිකම් සීමා කිරීම සඳහා අවසර ඇත්තේ කුමන විශේෂ තත්ත්වයන් යටතේ ද යන්න ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ සඳහන් විය යුතු ය. සීමා කිරීමක් සාධාරණ වන අභිලාෂයන් හා එම අභිලාෂයන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සීමා කිරීමක් අවශ්‍ය වන හේතු එයට ඇතුළත් විය යුතු ය. 4. ප්‍රකාශනයේ නිදහස සීමා කරන සියලු පවත්නා නීති රජය විසින් විවරණය කළ යුතු ය. එහිදී අරමුණ විය යුත්තේ ඒවා ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීති හා ඊනි සමග සම්පූර්ණයෙන් ම අනුගත වීමට අවශ්‍ය පරිදි සංශෝධනය කිරීමයි. එක් විකල්පයක් වන්නේ නීති අධිකරණයෙන් (ව්‍යවස්ථා) අර්ථකථනය කිරීම නැවත හඳුන්වා දීමයි. එමඟින් නීති මත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අධිකාරිත්වය තහවුරු වේ. මෙමඟින් පැරණි නීති සම්බන්ධ ප්‍රශ්න රැසක් ආමන්ත්‍රණය කරනු ඇත. ඒවා ව්‍යවස්ථාවට අනුව පරීක්ෂා කරන්නට ද පුළුවන.

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>1.2 තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කර තිබීම හා භාවිතාවෙහිදී ගරු කිරීම</p>	<p>5. උපරිම හෙළිදරව් කිරීම මත පදනම් වූ තොරතුරු දැන ගැනීමේ හිමිකම් නීතියක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. 1955 අංක 32 දරන නිල රහස් පනත එක්කෝ අහෝසි කළ යුතු ය. නැතිනම් මෙම මූලධර්මය මත සංශෝධනය කළ යුතු ය. යහපත් අරමුණු මත හා ප්‍රමාණවත් සාධක සහිතව වැරදි ක්‍රියා හෙළිදරව් කරන පුද්ගලයන් ආරක්ෂා කිරීමේ විධිවිධාන තොරතුරු දැන ගැනීමේ පනතෙහි අඩංගු විය යුතු ය.</p> <p>6. කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ ජාතික සංවාදයට ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අවධානය යොමු කළ යුතු ය. එය ඇති කිරීම සඳහා හැකි සෑම පියවරක් ම ගත යුතු ය.</p>
<p>1.3 කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය නීතියෙන් තහවුරු කර භාවිතාවෙහිදී ගරු කිරීම</p>	<p>7. මහජන සේවා මාධ්‍යවල කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය නීතියෙන් තහවුරු කළ යුතු ය. වෙනත් මාධ්‍ය විසින් කර්තෘ මාණ්ඩලික නීති හා වගවීමේ පද්ධති වෘත්තීය වටිනාකම් හා මහජන සේවා නැඹුරුවකින් යුතුව අනුගමනය කළ යුතු ය. එවැනි නීති මගින් කර්තෘ මණ්ඩල ශක්තිමත් විය යුතු ය. මාධ්‍ය සමාගම්වල කර්තෘ මාණ්ඩලික කටයුතු ව්‍යාපාර කටයුතු වලින් වෙන් විය යුතු ය. අනවශ්‍ය බලපෑමෙන් කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කිරීමේ බලතල මාධ්‍ය ස්වයං නියාමන හෝ සහ-නියාමන යාන්ත්‍රණයන් සතු විය යුතු ය.</p> <p>8. ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය තහවුරු කරන හොඳම ආකාර පිළිබඳ ජාතික සංවාදයක් පිළිබඳ අවධානය යොමුකළ යුතුය.</p>
<p>1.4 මූලාශ්‍රය ආරක්ෂා කර ගැනීමට ජනමාධ්‍යකරුවන්ට ඇති අයිතිය නීතියෙන් තහවුරු කර භාවිතාවෙහිදී ගරු කිරීම</p>	<p>9. වෘත්තීය මට්ටමෙන් හෝ අඛණ්ඩව හෝ පොදු යහපත පිණිස මාධ්‍ය භරහා තොරතුරු බෙදා දෙන ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා වෙනත් මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට සිය තොරතුරු මූලාශ්‍රවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කර ගැනීමේ හිමිකමට නීතිය විසින් ශක්තිමත් ආරක්ෂාවක් සැපයිය යුතු ය.</p>

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
1.5 මාධ්‍ය සම්බන්ධ මහජන ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම සඳහා මහජන හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සහභාගි වීම	10. ප්‍රකාශනයේ හෝ මාධ්‍ය නිදහසට බලපාන නීති හෝ ප්‍රතිපත්ති හෝ සම්මත කර ගැනීමේදී රජය විසින් අදාළ පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් අදහස් විමසීමේ පුළුල් ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කළ යුතු ය.
1.6 නියාමන පද්ධතිවල ස්වාධීනත්වය නීතියෙන් තහවුරු කර තිබීම හා භාවිතාවෙහිදී ගරු කිරීම	
1.7 නියාමන ක්‍රම විසින් මාධ්‍ය බහුවිධභාවය, ප්‍රකාශනයේ හා තොරතුරුවල නිදහස ආරක්ෂා කරනු ලැබීම	11. විද්‍යුත් විකාශ සම්බන්ධයෙන් විස්තීර්ණ නීති සම්මත කර ගත යුතු ය. එහිදී වෙනත් දේ අතර බලපත්‍ර දීම සඳහා හෝ නැතිනම් විද්‍යුත් විකාශයන් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් අනුව නියාමනය කිරීම සඳහා පාර්ලිමේන්තුව හරහා ජනතාවට වග කියන ස්වාධීන පාරදෘෂ්‍ය ආයතන ව්‍යුහයක් පිහිටුවිය යුතුය. මෙම ව්‍යුහය වගකීමක් සහිත හා පාරදෘෂ්‍ය විය යුතු අතර එය ක්‍රියාත්මක විය යුතු ප්‍රතිපත්ති රාමුව නීතියෙන් සම්පාදනය කළ යුතු ය.
1.8 රාජ්‍යය විසින් ජනමාධ්‍ය වෙත අනවශ්‍ය නීතිමය සීමා පනවනු නො ලැබීම	
1.9 අපහාස නීති විසින් පුද්ගලයන්ගේ කීර්තිය ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය පටු ම සීමා පනවනු ලැබීම	12. සිවිල් අපහාසය පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර හා ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන සේ නීතියක් ගෙන ආ යුතුයි. වෙනත් කාරණාවලට අමතරව, අපහාස නඩු තමන්ගේ නමින් ම ඉදිරිපත් කිරීමට පොදු බලධාරීන්ට බලතල නැති බව මෙම නීතිය විසින් තහවුරු කළ යුතුයි. පොදු ප්‍රතිරූප ඇති අය සාමාන්‍ය පුරවැසියන්ට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් විවේචන ඉවසා ගත යුතුයි. අපහාස වගඋත්තරකරුවන්ට ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාවක් තිබිය යුතුයි. එසේම, පනවනු ලබන දණ්ඩනයන් සිදු වී ඇති හානියේ තරමට ප්‍රමාණවත් විය යුතුයි.

දර්ශක

අදාල නිර්දේශ

1.10 ප්‍රකාශනයේ නිදහස මත පැනවෙන වෙනත් සම්බාධක, ඒවා ජාතික ආරක්ෂාව, වෛරී ප්‍රකාශ, පෞද්ගලිකත්වය, අධිකරණයට අපහාස කිරීම හා අසහායත්වය මත පදනම් වූණ ද, පටු අන්දමින් නීතියෙන් අර්ථකථනය කර තිබිය යුතු අතර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයකදී ජාත්‍යන්තර නීතිය අනුව සාධාරණීකරණය කළ හැකි වීම

- 13. කේතගත කරන ලද හා ලිහිල් කරන ලද අධිකරණ අපහාස නීතියක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. තීන්දු, අධිකරණ ක්‍රියාවලි හා මෙහෙයුම් සාධාරණ අන්දමින් විවේචනය කිරීමට එමඟින් ඉඩ දිය යුතු ය. එවැනි ක්‍රියාවලි දිගු කලක් ගනිමින් තිබියදී ද, එම නඩුවේ සාධාරණත්වයට බලපෑමක් නො වන්නේ නම් එවැනි විවේචනවලට ඉඩ දිය යුතු ය. විශේෂ නඩුවලදී ද, යුක්තිය පසිඳලීමෙහිදී ද එය එසේ විය යුතු ය.
- 14. පාර්ලිමේන්තුව, මන්ත්‍රීවරුන් හෝ පාර්ලිමේන්තු නිලධාරීන් හෝ විවේචනය කිරීම වැළැක්වීමේ බලතල පාර්ලිමේන්තුවට නො තිබිය යුතු ය. පොදු යහපත වෙනුවෙන් තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමේ හිමිකම නීතියෙන් ආරක්ෂා කළ යුතු ය. එයට පාර්ලිමේන්තු ක්‍රියාමාර්ග විවේචනය මෙන් ම එහි මන්ත්‍රීවරුන් විවේචනය කිරීමේ අයිතිය ද ඇතුළත් ය.
- 15. රාජද්‍රෝහිත්වය හා සම්බන්ධ දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ 120 කොටස ඉවත් කළ යුතු ය. එමඟින් ආචරණය වන ඕනෑම තර්ජනයක් සම්බන්ධයෙන් ආරක්ෂාව සැපයීම පිණිස අපරාධවලට අනුබල දීම හා සම්බන්ධ නීති ප්‍රමාණවත් ය.
- 16. ප්‍රකාශනයේ නිදහස එසේ සීමා කරන වෙනත් එවැනි නීති ද නැවත විවරණය කළ යුතු ය. අවශ්‍ය පරිදි සංශෝධනය කළ යුතු ය. ඒවා ව්‍යවස්ථාව හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා සම්බන්ධ ජාත්‍යන්තර තහවුරු කිරීම් සමග අනුගත කළ යුතු ය.

1.11 මාධ්‍ය නීතියෙන් මෙන් ම භාවිතාවෙහිදී ද පූර්ව වාරණයට ලක් නොවීම

- 17. මාධ්‍යවලට පූර්ව වාරණයන් නො පැනවිය යුතු ය. අවශ්‍ය නම්, අධිකරණවලට මාධ්‍ය අන්තර්ගතයේ නීත්‍යානුකූලභාවය පළ කිරීමෙන් පසුව හදිසි පදනමකින් විභාග කළ හැකි ය. වාරණයට ඉඩ දෙන මහජන රැඟුම් පාලන පනත වැනි නීති හා රෙගුලාසි නැවත විවරණය කළ යුතු අතර ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන සේ සංශෝධනය කළ යුතු ය.

දර්ශක

1.12 රජය රජයට සංවේදී හෝ හානිකර විය හැකි අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන්වලට බාධා නොකිරීම

අදාළ නිර්දේශ

18. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ හා ජාත්‍යන්තර නීතියේ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව හැර අන් ආකාරවලින් අන්තර්ජාල අන්තර්ගතයන් හෝ ක්‍රියාකාරකම් සීමා කිරීමට උත්සාහයක් නො දැරිය යුතු ය. අසහාය හෝ නීති විරෝධී අන්තර්ගතයන් අධිකරණ අවසරයක් මඟින් වැළැක්විය හැකි ය. එහෙත් විවේචනාත්මක දේශපාලන අදහස් හා දූෂණ හෙළිදරව් කිරීම කිසි කලෙක වැළැක්විය යුතු නැත. අවහිර කරන ලද වෙබ් අඩවිවල පූර්ණ ලේඛනයක් පවත්වාගෙන යා යුතු අතර මහජන විවරණය සඳහා ලබා දිය යුතු ය.
19. රජය විසින් රට තුළ අන්තර්ජාල ඝාතක ස්විචය භාවිතා කරන ආකාරය පිළිබඳ පැහැදිලි නියාමනයක් හා මාර්ගෝපදේශ නිබ්දිය යුතු ය. එමඟින් දේශපාලන අරමුණු වෙනුවෙන් හා විරුද්ධ මත පළ කිරීම වැළැක්වීම වෙනුවෙන් එය අපහරණය කිරීම අවම කළ යුතු ය.
20. වෙබ් අඩවි ලියාපදිංචිය අනවශ්‍ය විය යුතු ය. වෙබ් ලෝකයට අදාළ කරන නීති විසින් පහත සඳහන් කරුණට ගරු කළ යුතු ය. එනම්, ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා අදාළ නියාමන බලතල භාවිතා කළ යුත්තේ දේශපාලන හා වානිජ බලපෑම්වලින් තොර වූහයක් විසින් ය.

ප්‍රවර්ගය

2

මාධ්‍යවල බහුවිධභාවය සහ
විවිධත්වය,
සමාන ආර්ථික අවස්ථා සහ
හිමිකාරිත්වයේ පාරදෘශ්‍යභාවය

ප්‍රධාන දර්ශක

අ මාධ්‍ය සංකේන්ද්‍රණය

- 2.1 රජය බහුත්වවාදී මාධ්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රවර්ධනය කිරීමට පියවර ගැනීම
- 2.2 බහුත්වවාදී මාධ්‍ය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග සමග අනුකූලතාව රජය තහවුරු කිරීම

ආ මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍යවල විවිධත්වයේ සම්මිශ්‍රණයක්

- 2.3 රජය සක්‍රීය ලෙස විවිධ මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍ය ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- 2.4 ස්වාධීන හා පාරදෘෂ්‍ය නියාමන පද්ධතියක්
- 2.5 රජය හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන ප්‍රජා මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරීව ප්‍රවර්ධනය කිරීම

ඇ බලපත්‍ර හා විද්‍යුත් තරංගමාලා ලබාදීම

- 2.6 රජයේ විද්‍යුත් තරංගමාලා වෙන් කර දීමේ සැලැස්ම විසින් පොදු අභිලාෂයන් සඳහා ප්‍රශස්ත භාවිතය තහවුරු කරනු ලැබීම
- 2.7 රජයේ විද්‍යුත් තරංගමාලා වෙන් කර දීමේ සැලැස්ම විසින් හිමිකාරිත්වයේ හා අන්තර්ගතයේ විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කරනු ලැබීම
- 2.8 ස්වාධීන හා පාරදෘෂ්‍ය නියාමන පද්ධතියක්

ඈ බදු හා ව්‍යාපාර ලියාපදිංචි කිරීම

- 2.9 රජය බදු හා ව්‍යාපාර නියාමනය මාධ්‍ය සංවර්ධනය දිරි ගැන්වීම සඳහා සමානාත්මතා පදනමකින් භාවිතා කිරීම

ඉ වෙළෙඳ දැන්වීම්කරණය

- 2.10 රජය රජයේ වෙළෙඳ දැන්වීම් ලබාදීමේ ප්‍රතිපත්තිය තුළදී වෙනස් සැලකීම් නොකිරීම
- 2.11 මාධ්‍යවල වෙළෙඳ දැන්වීම් පාලනය කිරීමේ කාර්යක්ෂම නියාමනයක්

'ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවල පුරවැසියෝ තමන් පාවිච්චි කරනු ලැබීමෙන් හා පාලනය කරනු ලැබීමෙන් ආරක්ෂා වනු වස් හා අරුත්බර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක පදනම දමනු වස් බුද්ධිමය ස්වයං ආරක්ෂාවක් පවත්වාගෙන යා යුතු ය'යි ඇමරිකානු වාග් විද්‍යාඥ හා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක මාධ්‍යවල භූමිකාව පිළිබඳ විචාරක නෝම් වොම්ස්කි පවසා තිබේ.

තනි පුද්ගල, සමාගම්, රාජ්‍ය හෝ වෙනත් මාධ්‍ය ආයතනයක් වුවත්, එහි සංස්කාරක කටයුතු එහි හිමිකාරිත්වය සමග වෙන්කල නො හැකි ලෙස බැඳී තිබේ. මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වය හා හිමිකරුවන් විසින් කර්තෘ සහ සංස්කාරක තනතුරුවලට කරන බලපෑම විමසා බැලිය යුතු වන්නේ නූතන සමාජයන්ගේ මහජන මතය හැඩගැස්වීමෙහි හා එයට බලපෑම් කිරීමෙහි ලා මාධ්‍යවලට කෙතරම් බලපෑමක් කළ හැකි ද යන කාරණය සැලකිල්ලට ගනිමින් ය.

මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වය, සමාගම් හා පුද්ගලයන් අතලොස්සක් අතට පත් වූ විට, හිමිකාරිත්වය කුමක් වුවත්, මාධ්‍ය විසින් සේවය කළ යුතුව තිබෙන පොදු අභිලාෂයන් වෙනුවට පෞද්ගලික අභිලාෂයන් මතු විය හැකි ය. එවැනි පෞද්ගලික අභිලාෂයන් දේශපාලන පක්ෂ, තනි සමාගම් හෝ වෙනත් විවිධ බලපෑම් කණ්ඩායම් ආදී පරාසයක විහිදිය හැකි ය.

සියලු විද්‍යුත් විකාශකයන් විසින් භාවිතා කරනු ලබන්නේ පොදු හිමිකාරිත්වය තුළ ඇති රජය විසින් භාරකාරිත්වය දරනු ලබන විද්‍යුත් තරංගමාලාවයි.

සුළුතර ප්‍රභූ පැළැත්තියක් විසින් විද්‍යුත් සංඛ්‍යාත පාලනය කරන විට වෙළඳපොළ පදනම් වූ නියම තරගකාරිත්වක් පැවතිය නො හැකි ය. එය අනෙක්

පැත්තෙන් ඉහළ මිළ වැනි ඒකාධිකාරී භාවිතාවන්ට හා අඩු නිර්මාණශීලිත්වයකට හේතු වෙයි.

ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයන් විසින් මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වයේ ප්‍රවණතා නිරීක්ෂණය කරමින් හිමිකාරිත්වය සුළු පිරිසක් අතට යාම වළක්වා ගත යුතු ය. එක්, එක් මාධ්‍ය අංශවල පුද්ගල, පවුල්, සමාගම් හා කණ්ඩායම් බලපෑම සීමා කිරීම සඳහා රජයන් විසින් නීති සම්පාදනය කළ යුතු ය. නිසි මාධ්‍ය නියාමනයක් හරහා අවශ්‍ය තරම් මාධ්‍ය විකාශ මධ්‍යස්ථාන පැවතීම තහවුරු කිරීමේ වගකීමක් ද රජයට තිබේ.

එම නීති අතරට මනෝමූලික නිර්නායක මත පදනම් වූ පර්යන්තයන්, ප්‍රේක්ෂක කොටස, සංසරණය, ආදායම, කොටස් බෙදී යාම හෝ ඡන්දය දීමේ හිමිකම් ආදිය ඇතුළත් වේ. එවැනි නීති විසින් හරස් අනුකලනය හෙවත් එකම ක්‍රියාකාරිත්ව ශාඛාව තුළ සම්බන්ධ වීම් හා තිරස් අනුකලනය හෙවත් තනි පුද්ගලයන්, සමාගම්, කණ්ඩායම් හෝ නිෂ්පාදන හා බෙදාහැරීම් ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධාන බලවේග විසින් පාලනය කිරීම හා වෙළඳ දැන්වීම්කරණය වැනි අදාළ ක්‍රියාකාරකම් ද සැලකිල්ලට ගනියි.

නියාමනය විසින් ගනු ලබන නියම ස්වරූපය රඳා පවතින්නේ මාධ්‍ය වෙළඳපොළෙහි වපසරිය හා සංවර්ධන මට්ටම අනුවයි. මාධ්‍ය නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් වගකියන අධිකාරිත්ව ස්වාධීනව හා දේශපාලන පීඩනයෙන් තොරව සිය භූමිකාව ඉටු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් බලතල තිබිය යුතු ය. විශේෂයෙන් ම මාධ්‍ය බහුවිධභාවය තර්ජනයට ලක් වූ විට හෝ පිළිගත නො හැකි මට්ටමට සුළු පිරිසක් අත සංකේන්ද්‍රණය වූ විට හෝ අවශ්‍ය මාධ්‍ය මෙහෙයුම් සිදු කිරීමට හා වැඩිදුරටත් අවශ්‍ය නම් සම්බාධක පැණවීමට ද ඔවුන්ට බලතල තිබිය යුතු ය.

මාධ්‍ය බහුවිධභාවය යනු අන්තේ ම කුමක් ද?

මාධ්‍ය මහජන අවධානයට ලක් වන කරුණු සම්බන්ධයෙන් තතු සහිත, විකෘති නො කරන ලද, ඇතුළත් කර ගන්නා සුළු සාකච්ඡාවකට සියලු කල්හි අවස්ථාව දෙන ලෙස බහු කේන්ද්‍රීය හා ප්‍රමාණවත් තරම් විවිධ වන්නේ නම් ඒවා බහුවිධ වේ.

මාධ්‍ය බහුවිධභාවයෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ පහත සඳහන් ලක්ෂණ තිබෙන මාධ්‍ය ව්‍යුහයකි.

- එකිනෙකින් ස්වාධීන, මධ්‍යම හිමිකාරිත්වයක හෝ වෙනත් ආකාරයක බලපෑමකින් තොර තරකාරී මාධ්‍ය ආයතනවලින් සමන්විත විය යුතු ය.
- හිමිකාරිත්වය, දේශපාලන දැක්ම, සංස්කෘතික ප්‍රකාශනය හා කලාපීය අභිලාෂයන් යන අංශවලදී වෙන වෙන ම ක්‍රියාත්මක වෙමින් එකිනෙක මත අතිපිහිත වීම.
- සමාජයේ සෑම අස්සක් මුල්ලක් නැර ම සන්නිවේදනය කළ හැකි වීම
- පුළුල් විවිධත්වයක තොරතුරු හා අදහස් බෙදා දීමේ හැකියාව
- විවිධ මූලාශ්‍රයන්ගෙන් තොරතුරු උකහා ගැනීමට සකස් කර තිබීම

මූලාශ්‍රය:

Media Pluralism and Human Rights, produced by the Council of Europe Commissioner for Human Rights, 2011 <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1881589>

මාධ්‍ය සංකේන්ද්‍රණය

මාධ්‍යවල හරස් හිමිකාරිත්වය

මාධ්‍ය සංකේතද්‍රව්‍යය හෙවත් පුද්ගලයන් හෝ සමාගම් අනලොස්සක් විසින් කිසියම් වෙළඳපොළක මාධ්‍යවලින් සැලකිය යුතු පංගුවක් අත් පත් කර ගැනීම විසින් මාධ්‍ය බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය යටපත් වේ. එමඟින් මාධ්‍ය අදහස්වල, භාෂාවේ හා සංස්කෘතියේ බහුවිධභාවයට අහිතකර වාතාවරණයක් නිර්මාණය කරනු ලැබේ. අනෙක් අතට එමඟින් ප්‍රජාවේ සියලු අංශවලට පොදු සාකච්ඡාවේ හා විවාදයේ සහභාගි වීමට ඇති අවස්ථා බොහෝ විට වළක්වනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය රජයට හිමි, එය විසින් පාලනය කරනු ලබන හා විවිධ මාධ්‍ය සමාගම්වලට අයිති පෞද්ගලික මාධ්‍ය ලෙස පුළුල් ලෙස වර්ග කළ හැකි ය. කැපී පෙනෙන විහිදීමක් ඇති, සත්‍ය වශයෙන් ම ප්‍රජාවන්ට හිමි මාධ්‍ය දක්නට නොලැබේ. බොහෝ පෞද්ගලික විකාශ නාලිකා විකාශ කටයුතු කරන්නේ කොළඹ සිටයි. රජයේ හිමිකාරිත්වය සහිත ප්‍රාදේශීය ගුවන්විදුලි මධ්‍යස්ථාන 7 ක් තිබේ. කෙසේ නමුත් ප්‍රාදේශීය මට්ටමේදී විවිධ මාධ්‍ය වෙත ප්‍රවේශ වීමට පුරවැසියන්ට ඇති අවස්ථා සීමා වී ඇත.

මාධ්‍ය හරස් හිමිකාරිත්වය යනු එක් සමාගමක් විසින් මාධ්‍ය ව්‍යාපාර කීපයක් හිමි කර ගැනීමයි. මෙම ව්‍යාපාරවලට විකාශ, රැහැන් රූපවාහිනී, චිත්‍රපට, රේඩියෝ, පුවත්පත්, සඟරා, පොත් ප්‍රකාශන, සංගීත, වීඩියෝ ක්‍රීඩා හා විවිධ වෙබ් අඩවි අයත් විය හැකි ය. එහෙත්, තනි පුද්ගලයකුට හෝ සමාගමකට සමානුපාතික නො වන ආකාරයෙන් මහජන මතයට දැඩි බලපෑමක් කිරීමේ හැකියාවක් නො තිබිය යුතු ය.

එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් සන්නිවේදන කොමිෂම විසින් එක් ආයතනයකට හිමි කර ගත හැකි විකාශ මධ්‍යස්ථාන (රේඩියෝ හා රූපවාහිනී) සංඛ්‍යාව සීමා කර ඇත. එසේ ම, විකාශ ස්ථානවල හා පුවත්පත්වල පොදු හිමිකාරිත්වය ද සීමා කර ඇත. මෙම සීමා සෑම සිව් වසරකට ම වරක් විවරණය කරනු ලැබේ.

විස්තර:
<https://transition.fcc.gov/cgb/consumerfacts/reviewrules.pdf>

201 රජය බහුත්වවාදී
මාධ්‍ය වපසරියක්
ප්‍රවර්ධනය කිරීමට පියවර
ගැනීම

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට සුවිශේෂී ප්‍රතිපත්ති ඇති බව පෙන්වීමට සාක්ෂි නොමැත.

එසේම, මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වය සංකේන්ද්‍රණය වීම පාලනය කිරීම සඳහා කිසිදු නීතියක් ද ශ්‍රී ලංකාවේ නැත. මාධ්‍ය හරස් හිමිකාරිත්වය වර්තමානයේදී නියාමනය කරනු නො ලැබේ. එවැනි නීති තිබුණත්, ඒවා ක්‍රියාත්මක කරවීම සඳහා ස්වාධීන නියාමන ව්‍යුහ හෝ යාන්ත්‍රණ නොමැත.

මෑත කාලයේදී ප්‍රධාන ජාතික මැතිවරණ වෙනුවෙන් දියත් කරනු ලබන දේශපාලන පක්ෂ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශවල මාධ්‍ය නිදහස අවධාරණය කර තිබේ. එහෙත් මාධ්‍ය බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ඉවහල් වන ප්‍රතිපත්තිවල සමාන වැදගත්කම සලකා බැලීමට එම ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන අසමත් වී තිබේ. විශේෂයෙන් ම, බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ වරමක් ඇති ස්වාධීන නියාමන ව්‍යුහයන් දක්නට නොලැබේ.

රූපවාහිනී නාලිකා හා එෆ්.එම්. ගුවන්විදුලි නාලිකා සංඛ්‍යාව වැඩි වෙමින් තිබෙන බව සත්‍යයකි. මෙම වැඩි වීම විසින් වඩා ඇතුළත් කර ගන්නා සුළු පොදු අවකාශයක් නිර්මාණය කර නැත. ඒ වෙනුවට, පුවත් ආවරණය අන්තර්ගතය හා වැඩසටහන් ආකෘති සියල්ල එක හා සමාන වී තිබේ. නව නිර්මාණශීලීත්වයට වඩා අනුකරණය සුලබ ය.

2014 අවසානය තෙක් පැවති දේශපාලන වාතාවරණය විද්‍යුත් විකාශ ක්ෂේත්‍රයේ අන්තර්ගත බහුවිධභාවයට බලපෑවේ ය. මාධ්‍ය හිමිකරුවෝ විවිධ හා වෙනස් අදහස් වෙනුවෙන් ඉඩකඩ සලස්වා අවදානම් ගන්නවා වෙනුවට පැවති පාලනයේ අවශ්‍යතාවන් අනුව ආරක්ෂාකාරී අන්දමින් කටයුතු කරන්නට පෙළඹුණ හ. රජයේ මාධ්‍ය ද බලයේ සිටින ආණ්ඩුවේ ප්‍රචාරණ යන්ත්‍ර ලෙස භාවිතා කරන ලදී. මේ අනුව සමස්ත ක්ෂේත්‍රය ම රාජපක්ෂ රජයේ මතවාදීමය ඒකාධිකාරයකට යටත් කෙරිණි. විකල්ප දැක්ම සඳහා වේදිකාවක් විය හැකි ස්වාධීන ප්‍රජා මාධ්‍ය කිසිවක් නොමැතිකම හේතුවෙන් තත්ත්වය තවත් තීව්‍ර විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ආයතන රැසක් තිබීම විසින් විවිධත්වය පිළිබඳ ඇති කරනු ලැබුවේ අතිශය නො මග යවනසුළු විත්‍රයකි. එම ආයතන විසින් විකාශය කරනු ලැබුවේ එක ම තේමාවක විවිධ ස්වරූපයි. මාධ්‍ය නිදහස වෙනුවෙන් කැප වී සිටින බව පවසන නව රජය යටතේ එම විශේෂ ජීවිතය තව දුරටත් නො පැවතිය යුතු ය. එබැවින් සැබෑ මාධ්‍ය විවිධත්වයක් හා බහුවිධභාවයක් ඇති කිරීමට දැන් කාලය එළඹ තිබේ.

නාලිකා ප්‍රගුණනය

විද්‍යුත් මාධ්‍ය නාලිකා සංඛ්‍යාව විමසන විට 2011 වන විට (මේ වන විට තිබෙන අලුත් ම දත්ත අනුව) මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ලාංකික මාධ්‍ය නාමාවලිය තුළ ලැයිස්තුගත වීම් මෙසේ ය:⁶⁸

68 මෙම නාමාවලිය 2015 අප්‍රේල් 30 වන විට මේ අන්දමින් අමාත්‍යාංශ වෙබ් අඩවියේ තිබිණි: http://www.media.gov.lk/english/images/stories/pdf/guide_to_media.pdf

- ගුවන් විදුලි විකාශයේ යෙදෙන ආයතන 16කි (රජයට අයිති දෙකක් හා සෛසු ඒවා පෞද්ගලික). එමඟින් සිංහල, දෙමළ, ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයන්ගෙන් එෆ්.එම් නාලිකා 50ට වඩා විකාශය කෙරේ.
- රූපවාහිනී විකාශයේ යෙදෙන ආයතන 12කි (රජයට අයත් දෙකක් හා සෛසු ඒවා පෞද්ගලික) එමඟින් රූපවාහිනී නාලිකා 20ක් නොමිලේ ගුවනින් විකාශය කෙරේ.

පූර්ණ ලේඛනය පළමු ඇමුණුමෙහි ඇත.

මෙම ගුවන් රූපවාහිනී විකාශවලට අමතරව කේබල් රූපවාහිනී, වන්දිකා රූපවාහිනී හා එක් IP-TV විකාශයක් ද තිබේ. මෙමඟින් බොහෝ විට දේශීය රූපවාහිනී හා විදේශීය වන්දිකා රූපවාහිනී නාලිකා විකාශය කෙරේ. ඔවුන්ගේ වෙළඳපොළ කොටස කුඩා වුවත් පුළුල් වෙමින් තිබේ. නිදසුනක් ලෙස ඩයලොග් ටී.වී. මෙහි ප්‍රධාන අලෙවිකරුවා වන අතර 2015 මාර්තු අග වන විට ග්‍රාහකයන් 504,000කට ආසන්න වූයේ ය.⁶⁹ දායකත්ව පැකේජ වෙනස් වන අතර අවම මාසික ගාස්තුව රු. 450ක් වේ. දෛනික දායකත්ව ගාස්තු ද තිබේ.

රජය ද මාධ්‍ය ආයතන කීපයක් හිමි කරගෙන කළමනාකරණය කරයි. ඒවාට ද සැලකිය යුතු ග්‍රාහක පිරිසක් සිටියි. එම මාධ්‍ය ආයතන වන්නේ;

- එක්සත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර සමාගම හෙවත් ලේක්හවුස්. ලේක්හවුස් යනු රටේ විශාලතම හා පැරණි ම පුවත්පත් ප්‍රකාශන ආයතනයයි. (එය 1973දී රජයට පවරා ගන්නා ලදී)
- ජාතික ගුවන් විදුලිය හෙවත් ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව
- ජාතික රූපවාහිනිය හෙවත් ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව
- ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවය නම් වානිජ රූපවාහිනී මධ්‍යස්ථානය (1979දී එහි හිමිකරුවන්ගෙන් රජයට පවරා ගන්නා ලදී)

මෙම මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථානවලට විශාල ග්‍රාහක පිරිසක් ඇත. දැනට වෙනත් කිසිදු මාධ්‍ය ආයතනයකට (හිමිකාරත්වයකට) සන්සන්දනාත්මකව මෙතරම් සුවිසල් ග්‍රාහක ප්‍රජාවක් නැත. ලේක්හවුස්, ජාතික රූපවාහිනිය හා ජාතික ගුවන් විදුලිය විසින් සිය ඓතිහාසික වාසිය උපයෝගී කර ගනු ලැබේ.

කිසිදු පෞද්ගලික සමාගමක් තවමත් සියලු මාධ්‍යයන් අතර පැතිර යන්නට සමත් වී නැත. කෙසේ වෙතත් විකාශ සමාගම් විසින් රේඩියෝ, රූපවාහිනී හා වෙබ් විකාශ අත්පත් කරගෙන තිබේ. පහත සටහනෙන් මෙම ප්‍රවණතාව නිරූපණය වේ.

⁶⁹ <https://www.dialog.lk/dialog-delivers-growth-of-6-in-first-quarter>

අයිතිකාර සමාගම	FM චේඛයෝ නාලිකා	රූපවාහිනී නාලිකා	වෙනත් මාධ්‍ය මෙහෙයුම්
Capital Maharaja Organisation Ltd. www.capitalmaharaja.com	Sirasa FM Shakthi FM YES FM Y FM මෙහෙයවනු ලබන්නේ MBC Networks (Pvt) Ltd	Sirasa TV Shakthi TV TV 1 මෙහෙයවනු ලබන්නේ MTV Channel (Pvt) Ltd.	පුවත් වෙබ් අඩවිය: News 1st http://newsfirst.lk
EAP Holdings www.eapholdings.lk	Shree FM E FM Ran FM	Swarnawahini ETv	සිනමා ජාලය: EAP Films and Theatres (Pvt) Ltd.
Asian Broadcasting Corporation (Pvt) Ltd. www.asiabroadcasting.lk	Hiru FM Sun FM Sooriyan FM Gold FM Shaa FM	Hiru TV	පුවත් වෙබ් අඩවිය: Hiru News www.hirunews.lk
Power House (Pvt) Ltd.	FM Derana	TV Derana (කේබල් රූපවාහිනී Ada Derana 24/7)	පුවත් වෙබ් අඩවිය and SMS පුවත් සේවය : Ada Derana http://www.adaderana.lk

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රසාරණය වීම හා ප්‍රේක්ෂක රුචිකත්වයන් වේගයෙන් වෙනස් වීම නිසා ඇතැම් කුඩා සමාගම් මාධ්‍ය කර්මාන්තය තුළ රැදී සිටින්නේ මහත් අසීරුවෙනි. මෙය වෙනත්

ව්‍යාපාරික කටයුතු නො කරන, දැන්වීම් හා අලෙවිය මත මුළුමනින් ම රඳා පවතින මාධ්‍ය සමාගම්වලට විශේෂ අභියෝගයකි. වෙළඳපොළ අත්පත්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ ඇතැම් මාධ්‍යවල

හිමිකාරීත්වයේ වෙනස්කම් මෑත වසරවලදී සිදු විය. (ඒවා වඩා විශාල සමාගම් විසින් මිල දී ගන්නා ලදී). ඉහත ද සඳහන් කරන ලද පරිදි මේ සඳහා නිල නීතිමය බාධාවක් නැත.

මාධ්‍ය හිමිකම් ක්‍රියාකාරීකයන් විසින් වාර්තාගත කර තිබෙන ආකාරයට රාජපක්ෂ ආණ්ඩුවේ හිතවතුන් විසින් විවේචනාත්මක මාධ්‍ය ආයතන මිල දී ගන්නා ආකාරයක් දක්නට ලැබීණි. එයින් කෙටි කලකට පසු එම ආයතනවල සංස්කාරක අන්තර්ගතය කැපී පෙනෙන අන්දමින් වෙනස් විය.⁷⁰

මෙරට මාධ්‍ය සමාගමක හිමිකරුවන්ගේ, අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ හෝ කොටස් හිමියන් සිටි නම් ඔවුන්ගේ නම් හෙළිදරව් කළ යුතු යයි නීතියක් නොමැත. 2.9හි සඳහන් කරන ආකාරයට සමාගම් නියාමකයින්ට අනිවාර්යයෙන් අවශ්‍ය වන්නේ වාර්ෂික ආදායම් පිළිබඳ මූලික හෙළිදරව්වක් පමණි. (එහෙත් ඉන්දියාවේ නම් රජය විසින් පත් කරනු ලබන පුවත්පත් ලියාපදිංචිකරු විසින් සෑම පුවත්පත් පිටපතක ම මුද්‍රණකරු, ප්‍රකාශක, හිමිකරු, කර්තෘ හා මුද්‍රණය කළ ස්ථානය සඳහන් වේ ද යන්න පිළිබඳ වග බලා ගනු ලැබේ. සෑම වසරක ම පෙබරවාරි මස අවසන් දිනයෙන් පසු නිකුත් වන පළමු කලාපයේදී වඩා සවිස්තර දැන්වීමක් පළ කළ යුතු ය.⁷¹)

ඇතැම් දේශපාලනඥයන් තම පවුල් සාමාජිකයන් හෝ විශ්වාසවන්තයන් වන නියෝජිතයන් මාර්ග යෙන් කෙළින් ම හෝ වක්‍රව ප්‍රධාන මාධ්‍ය ආයතන හිමි කර ගනු ලැබේ. උදාහරණයක් ලෙස 2010 - 2015

පාර්ලිමේන්තුවේ මන්ත්‍රීවරුන් පස්දෙනෙකුගේවත් පවුල් පෞද්ගලික පුවත්පත් ප්‍රකාශන සමාගම් සමග සම්බන්ධ ය. තවත් මන්ත්‍රීවරයකුගේ සහෝදරයකුට ප්‍රධාන පෙළේ විකාශ සමාගමක්, රූපවාහිනී හා රේඩියෝ නාලිකා කීපයක් හිමි ය. අවම වශයෙන් මන්ත්‍රීවරු දෙදෙනෙකුට තවත් ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථාන දෙකක අයිතිය හිමිය.

දේශපාලකයන් හෝ ඔවුන්ගේ පවුල් හෝ මාධ්‍ය සමාගම් හිමි කර ගැනීම හෝ ඒවා සමග සමීපව සම්බන්ධ වීම හා අදාළ වන නීති ශ්‍රී ලංකාවේ නොමැත. බොහෝ දේශපාලනඥයෝ මාධ්‍ය ආයතන හිමි කර ගැනීමට කැමැත්තක් දක්වති. ඇතැම් මාධ්‍ය හිමිකරුවෝ තමන්ගේ දේශපාලන අභිලාෂයන් පැහැදිලිව ම හෙළිදරව් කර තිබේ.⁷²

⁷⁰ Rajapaksa and the media: Someone has to undo the damage. Daily Mirror, 8 Dec 2014. <http://www.dailymirror.lk/58351/rajapaksa-and-media-someone-else-has-to-undo-the-damage>

⁷¹ <http://rni.nic.in/cenrule.asp>

⁷² Parliament of Sri Lanka has a total of 225 members. <http://www.parliament.lk/en/members-of-parliament/directory-of-members>

නිර්දේශ :

- මාධ්‍යවල සැබෑ බහුත්වවාදයක් විවිධත්වයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා රජය විසින් සියලු පාර්ශව ඇතුළත් කරගන්නා, බහු පාර්ශ්වික සාකච්ඡාවක් දියත් කළ යුතු ය. මෙය වැඩිපුර ම කළ යුතු වන්නේ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සන්නිවේදන බලය වැඩිදියුණු කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස ය. එය පොදු අවකාශය සමග අන්තර්ග්‍රාහී විය යුතු අතර හුදු පාරිභෝගික රුවියට හා වෙළඳපොළ තරගයට සැපයුම් නො කළ යුතු ය.
- මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වයේ විස්තර විවෘත හා පාරදෘෂ්‍ය කිරීම සියලු මාධ්‍ය ආයතනවලට අනිවාර්ය වන නීතියක් සම්මත කළ යුතු ය. ඒවා නිශ්චිත කාලයකට වරක් මහජනයාට හෙළිදරව් කළ යුතු ය. මාධ්‍ය කර්මාන්තය හිමිකාරිත්වය වාර්ෂිකව හෙළිදරව් කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් සැකසිය යුතු ය. (මාධ්‍ය සමාගම්වල හිමිකාරිත්වය හා ප්‍රධාන කොටස්කරුවන් ප්‍රසිද්ධ කරන ක්‍රමවේදයක් ඉන්දියාවේ තිබේ.) එය සිදු වන තෙක්, හිමිකාර විස්තර ප්‍රසිද්ධ කිරීමෙන් මාධ්‍ය කර්මාන්තයට තම මහජන වගවීම වැඩි කළ හැකි ය.
- මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වය හා හරස් හිමිකාරිත්වය (එක සමාගමක් රේඩියෝ, රූපවාහිනී, පුවත්පත් ආදී බහුවිධ මාධ්‍ය හිමි කර ගැනීම) සුළු පිරිසක් අතට පත් වීම වැළැක්වීමේ නීති පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කළ යුතු ය.

- පර්යේෂකයන් හා සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් විසින් තම මාධ්‍ය නිරීක්ෂණ කටයුතු අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයන්ගෙන් හා කර්තෘ මණ්ඩල භාවිතය පිළිබඳ ආචාර ධාර්මික සලකා බැලීම්වලින් ඔබ්බට ගෙන යා යුතු ය. එමඟින් මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ දේශපාලන පක්ෂපාතිත්වයන් හා මාධ්‍ය නො වන ව්‍යාපාර අභිලාෂයන් ද නිරීක්ෂණය කළ යුතු යි මෙම තොරතුරු අන්තර්ජාලයේ ප්‍රසිද්ධ කරන ක්‍රමයක් සැකසිය යුතු ය.

මාධ්‍ය බහුවිධභාවය ප්‍රවර්ධනය කරන සුවිශේෂ නීති, රෙගුලාසි ශ්‍රී ලංකාවේ නොමැත. පවතින හිමිකාර ව්‍යුහයන් විසින් මාධ්‍යවල බහුවිධභාවය සඳහා ඉඩ ප්‍රස්ථාව ලබා නොදෙයි.

එහෙත්, ශ්‍රී ලාංකික සමාජය සංවිධානය වී ඇති ආකාරය හා ආර්ථික තීරණ ගන්නා ආකාරය අනුව මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වය ඉතා වැදගත් වේ. අවාසනාවට මෙන්, මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ විද්‍යුත් විකාශ අංශයේ වැඩි වන පෞද්ගලික හිමිකාරිත්වය විසින් ස්වාධීන මාධ්‍ය ඇත්තෙන් ම දිරි ගන්වන්නේ නැත.

Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka නම් මෑතදී පළ කරන ලද ග්‍රන්ථය විසින් රජයේ හෝ වාණිජ පීඩනයන් මඟින් අවදානමට ලක් වන ව්‍යාපාර හිමි, මහජන අභිලාෂයන්ට සේවය කිරීමට අවධානය යොමු නොකරන පිරිස් විසින් පෞද්ගලික විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සමාගම් හිමි කර ගන්නා ආකාරය පෙන්වා දී තිබේ. විද්‍යුත් මාධ්‍යයන්ගේ දේශපාලන ආර්ථිකය විවරණය කරන මෙම ග්‍රන්ථය විසින් සමස්ත මාධ්‍ය හිමිකාරිත්ව ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳව ම අලුතෙන් සලකා බැලීම හා අදහස් හා හඬ පැත්තෙන් විවිධත්වය දිරිගැන්වීම පිළිබඳ අවධානය යොමු කරයි.⁷³

⁷³ Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka (Sage Publications, Feb 2015). pp 101-150 <http://www.sagepub.in/books/Book244886?siteId=sage-india&prodTypes=any&q=Embattled+Media&fs=1>

නිර්දේශ :

- ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය තුළ සැබෑ බහුත්වභාවයක් හා විවිධත්වයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති වෙනුවෙන් රජය විසින් බහු පාර්ශ්වීය සාකච්ඡාවක් දියත් කළ යුතු ය. මෙය කළ යුත්තේ සියල්ලට ඉඩ සලසන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සන්නිවේදන බලය වර්ධනය කිරීමේ මාර්ගයක් ලෙස මිස හුදු පාරිභෝගික තෝරා ගැනීම හෝ වෙළඳපොළ තරගකාරිත්වය වෙනුවෙන් නො වේ.

ආ

පොදු, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍යවල විවිධත්වයේ සම්මිශ්‍රණයක්

203 රජය සක්‍රීය ලෙස විවිධ මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍ය ප්‍රවර්ධනය කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ රජය විසින් මාධ්‍ය විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කරනු නො ලැබේ.

විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශයේදී පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය 1990 සිට ම විවෘතව තිබෙන්නේ විවිධ රජයන්ගේ ව්‍යාපාරික සහවරයන්ට පමණි. බලපත්‍ර ලබා දෙන්නේ විවෘත, තරගකාරී පදනමකින් නො වේ. ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රජා ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී මධ්‍යස්ථාන නොමැති අතර ප්‍රජා කණ්ඩායම්වලට හෝ ලාභ නො ලබන සංවිධානවලට බලපත්‍ර නිකුත් කරන්නේ නැත.

මුද්‍රිත වාර ප්‍රකාශනයක් ආරම්භ කිරීම පහසු ය. ඒ වෙනුවෙන් ආරම්භක ගාස්තුවක් හෝ වෙනත් සීමා කිරීමක් නැත. ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පත් හා සඟරා විශාල සංඛ්‍යාවක් තිබේ. එහෙත්, ඒ බොහොමයක් ආර්ථික වශයෙන් අරගලයක යෙදී සිටී.

ප්‍රජා මාධ්‍ය සඳහා කිසිදු නීතිමය හඳුනා ගැනීමක් නොමැත. එහෙත් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිය අනුව ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය සුවිශේෂ විකාශ ස්වරූපයක් ලෙස හඳුනා ගත යුතු ය.

ප්‍රකාශනයේ හා අදහස් දැරීමේ නිදහස ආරක්ෂා කිරීමේ හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ එක්සත් ජාතීන්ගේ හිටපු විශේෂ මැදිහත්කරු ෆ්‍රැන්ක් ලා රූ 2010දී අවධාරණය කළ පරිදි 'ප්‍රකාශනයේ හා අදහස් දැරීමේ නිදහස තුළට සුළුතරයන්ට හා බැහැර කරන ලද කණ්ඩායම්වලට තොරතුරු ලබා දීමට, සම්ප්‍රේෂණයට හා ලබා ගැනීමට තිබෙන අයිතිය ද ඇතුළත් විය.

“අදහස් දැරීමේ හා ප්‍රකාශනයේ නිදහසට සුළුතරයේ හා බැහැර කරන ලද ප්‍රජාවන්ගේ තොරතුරු ලබා ගැනීමේ, බෙදා දීමේ, හා හුවමාරු කිරීම් නිදහස ද අයත් වේ. ඒ සඳහා ප්‍රජා පාදක මාධ්‍ය කාර්යක්ෂම ක්‍රමයකි. එසේ කිරීමට ඔවුන්ට පහසුකම් සැලසීම හා ඔවුන්ට සාධාරණ ප්‍රවේශයක් ලබා දීම රජයේ කාර්යයකි.”

ෆ්‍රැන්ක් ලා රූ,
අදහස් දැරීමේ හා ප්‍රකාශනයේ හිමිකම
ආරක්ෂා කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිළිබඳ
එක්සත් ජාතීන්ගේ විශේෂ මැදිහත්කරු
2010දී

මූලාශ්‍ර:
<http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/14session/A.HRC.14.23.pdf>

යුතු ය. ප්‍රජා පාදක මාධ්‍ය වනාහි එය අත්පත් කර ගැනීමට සාර්ථක ක්‍රමයකි. එයට උපකාර කිරීම හා සාධාරණ ප්‍රවේශයක් ලබා දීම රජයේ වගකීමකි.’

බොහෝ ග්‍රාමීය ප්‍රජාවන්ට පහසුවෙන් ළඟා විය හැකි ප්‍රජා ගුවන් විදුලියට පළාත් පාලනයේ

කාර්යක්ෂමතාව හා පාරදෘෂ්‍යභාවය දිරි ගන්වමින් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයේ උත්ප්‍රේරකයක් විය හැකි ය. දෙමළ කතා කරන චතුකරයේ ප්‍රජාව, දුරබැහැර පදිංචි ගොවි ප්‍රජා ආදී ආන්තික ප්‍රජාවන්ගේ අවශ්‍යතාවන්ට විසඳුම් සෙවීමේ හැකියාවක් ප්‍රජා ගුවන් විදුලියට තිබේ. විශ්වවිද්‍යාල ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථාන මඟින් සරසවි ප්‍රජාව හා අසල්වැසි ප්‍රජාවන් සමග සම්බන්ධතා ගොඩනගා ගත හැකි ය.

හිරි දේශ :

- රජය හා මාධ්‍ය කර්මාන්තය සාමූහිකව මාධ්‍යවල අන්තර්ගත විවිධත්වය ඇති කිරීම සඳහා ඇපකැප විය යුතු ය. එය මැනිය යුත්තේ මාධ්‍ය ආයතන තිබෙන ගණනින් නොව එමඟින් කරනු ලබන සමාජ නියෝජනය හා ඒවායේ ඇතුළත් කර ගැනීමේ හැකියාවේ පරාසය මත ය. සමාජ, දේශපාලන, සංස්කෘතික දැක්ම හි පූර්ණ පරාසයක් හසු කර ගැනීමේ හැකියාව ඒවාට තිබිය යුතු ය. යෝජන මහජන සේවා විද්‍යුත් මාධ්‍ය මඟින් කරන වෙනත් දේ සමග එවැනි අන්තර්ගත විවිධත්වයක් ද ප්‍රවර්ධනය කළ හැකි ය. වෙළඳපොළ මඟින් දිවෙන මාධ්‍ය විසින් නිෂ්පාදනය කරනු නො ලබන වැදගත් මාධ්‍ය නිෂ්පාදන සිදු කිරීමට ස්වාධීන අන්තර්ගත නිෂ්පාදකයන්ට අවස්ථාව ලබා දිය හැකි ය.
- විද්‍යුත් විකාශයට අදාළ නීති සම්පාදනය කළ යුත්තේ හිමිකාරිත්ව විවිධත්වය මෙන් ම මාධ්‍ය අන්තර්ගතයේ විවිධත්වය ද ප්‍රවර්ධනය වන ආකාරයටයි. වෙනත් කාරණා අතර, හිමිකාරිත්ව විවිධත්වය ද විකාශ බලපත්‍රකරණය ඔස්සේ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ක්‍රම නීතිය විසින් යෝජනා කළ යුතු ය.

විද්‍යුත් මාධ්‍ය විසින් භාවිතා කරනු ලබන විද්‍යුත් තරංග සංඛ්‍යාතයන් සීමිත පොදු සම්පතකි. ඒ අනුව එය දුලබ සම්පතකි. විකාශ හා විදුලි සංදේශ, හදිසි සන්නිවේදන, හමුදා කටයුතු වැනි වෙනත් කටයුතු සඳහා තිබෙන්නේ එම සම්පත් ප්‍රමාණය පමණි. එම සීමිතකම නිසා ඒවායේ වටිනාකම වැඩි ය.

ඩිජිටල් විකාශ ක්‍රමය හඳුන්වා දීමත් සමග ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී නාලිකා සංඛ්‍යාව වැඩි වන මුත් එහි ද සීමාවක් ඇත. එබැවින් සංඛ්‍යාත භාරකාරත්වය දරන රජයට එම සම්පත් භාවිතා කරන විකාශකයන් වගවීමට යටත් කිරීමේ හැකියාව තිබේ. ඕනෑම නියාමන යාන්ත්‍රණයක් විසින් වැඩි අවධානය යොමු කළ යුතුව තිබෙන්නේ වෙනත් අභිලාෂයන්ට වඩා මහජන අභිලාෂයන්ට ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ නියාමන පද්ධතිය ස්වාධීන හෝ පාරදෘෂ්‍ය නැත.

දශක ගණනාවක් පුරා රාජ්‍ය ඒකාධිකාරයක් වූ විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ අංශය අවසානයේදී 1992දී පෞද්ගලික සහභාගිත්වයට විවෘත කෙරිණි. කෙසේ වෙතත්, මෙම තීරණය සමග ඒ සඳහා කිසිදු විශේෂිත නීතියක් රෙගුලාසියක් සම්පාදනය නොවීය. එතැන් සිට ම එය තිබෙන්නේ අවිධිමත් ආකාරයකට ය.

ඒ අනුව පැහැදිලි නීති හෝ නියාමන යාන්ත්‍රණයන්ගේ පැහැදිලි ස්වාධීන ක්‍රියාකාරීත්වයක් මෙරට තුළ දක්නට නොලැබේ.

විකාශ බලපත් ලබාදීමේ ක්‍රියාවලියට පැහැදිලි පටිපාටියක් නොමැත. රජය හා මාධ්‍ය නිලධාරීන් විසින් එය මෙහෙයවනු ලබන්නේ නො පැහැදිලි, හිතුවක්කාර ස්වරූපයකිනි. ඒ වෙනුවෙන් ප්‍රකාශිත මාර්ගෝපදේශ හෝ නිර්ණායක ද නැත. එබැවින් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම හරහා මහජන සේවා මාධ්‍ය හෝ ප්‍රජා මාධ්‍ය දිරි ගැන්වීමේ නීතිමය විධිවිධාන නොමැත. මේ දක්වා පැවති බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ ක්‍රම මඟින් රජය පාර්ශ්වයෙන් එවැනි අභිලාෂයක් පෙන්නුම් කර නොමැත.

2.8 කොටස ද බලන්න.

ස්වාධීන විකාශ නියාමනයක ව්‍යාප් ආරම්භය - 1997

1997 මාර්තු මාසයේදී ජනාධිපති චන්ද්‍රිකා බණ්ඩාරනායක කුමාරතුංග විසින් ශ්‍රී ලංකා විකාශ අධිකාරි පනත යෝජනා කරන ලදී. එහි අරමුණ විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය වෙනුවෙන් නියාමන අධිකාරියක් පිහිටුවීමයි. විකාශ ස්ථාන පිහිටුවීම හා නියාමනයත්, විකාශ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමත් එහි අරමුණු විය.

මෙම පනත මගින් රාජ්‍ය විකාශ ආයතනවලට එක් ආකාරයක වගවීමක් ද රාජ්‍ය නො වන විකාශකයන්ට වෙනත් ආකාරයක වගකීමක් ද යෝජනා කිරීමෙන් විෂමතාවක් ඇති කර තිබේ යන පදනමින් බලපෑම් කණ්ඩායම් මෙම පනතට එරෙහිව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට පැමිණිලි කළ හ. එය ව්‍යවස්ථානුකූල වන්නට නම්, තාර්කික පදනමක් අවශ්‍ය බව පෙන්වා දෙන ලදී. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය එවැන්නක් නො දුටු අතර පනතට එරෙහිව තීන්දුව දුන්නේ ය.

අතුකෝරල හා තවත් අයට එදිරිව නීතිපතිවරයා ලෙස ප්‍රකට මෙම නඩුවෙහිදී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් යෝජිත විකාශ අධිකාරිය ව්‍යවස්ථාවට අනුකූල ද යන්න පරීක්ෂා කරන ලදී.

විකාශ අධිකාරි ස්වාධීන හා අපක්ෂපාතී වීමේ ප්‍රමිතියට අනුකූල විය යුතු ය යන ස්ථාවරයේ හිඳිමින් ආටිකල් 19හි විකාශ නිදහස හා සම්බන්ධ ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති හා මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් උපුටා දක්වන ලදී. එහි මෙසේ දැක්වේ: 'බලපත්‍ර ලබා දෙන ව්‍යුහය රජයෙන් ස්වාධීන විය යුතු ය. එය පොදු විකාශ

කළමනාකරණය කරන අධිකාරිය හෝ වෙනම අධිකාරියක් විය හැකි ය. කෙසේ වෙතත්, පොදු හා පෞද්ගලික විකාශයන් හා සම්බන්ධයෙන් එක් අධිකාරියක් නිර්දේශ කරනු ලැබේ. එමගින් විකාශ ප්‍රතිපත්ති සංවර්ධනය හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පහසුකාරකත්වය සපයනු ලැබේ. සමස්ත විකාශ පද්ධතිය තුළ ම සමස්තයක් ලෙස බහුවිධභාවය අත්පත් කර ගැනීම තහවුරු කරන සම්බන්ධීකරණය කරන ලද මූලෝපායක් එයට ඇතුළත් විය යුතු ය. ස්වාධීන බලපත් දීමේ ව්‍යුහයට සංඛ්‍යාත බෙදා දීමේ වගකීම හා වෙනත් තාක්ෂණික සාධක ද තිබිය යුතු ය.'

මෙම ඉතා වැදගත් තීන්දුවෙන් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් මාධ්‍ය බහුවිධභාවය ද අගය ලදී. ඒ මෙසේ ය: 'සිතීමේ නිදහස හා සම්බන්ධ මූලික හිමිකම ඇගයිය යුතු නම්, පොදු ප්‍රශ්න සම්බන්ධ ප්‍රමාණවත් ආවරණයක් තිබිය යුතු ය. එකිනෙකට ප්‍රතිවිරුද්ධ අදහස්වල නිදහස් හා සාධාරණ තරගයකට අවස්ථා තිබිය යුතු ය. බලපත්‍ර වෙනුවෙන් කොන්දේසි පැනවීමෙන් ප්‍රකාශනයේ නිදහසට බාධා නො විය යුතු ය. ග්‍රාහකයන්ට විවිධ දැක්මවලට ප්‍රවේශය ලබා දෙමින්, තමන් ගැන සිතමින් පෞද්ගලික තේරීම් කිරීමට අවස්ථාව ලබා දෙන සේ එය උසස් විය යුතු ය.'

මූලාශ්‍රය:
<http://www.article19.org/resources.php/resource/2472/en/sri-lanka-athukorale-and-others-v-attorney-general-of-sri-lanka>

ප්‍රජා ශ්‍රවණවිදුලිය සඳහා මාර්ගෝපදේශ

සෑ බැ ප්‍රජා මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථාන පහත
ආකාරයේ විය යුතු ය.

කර්තෘ ස්වාධීනත්වය තිබිය යුතු අතර පැහැදිලිව
ම ලාබ නො ලබන සේවා විය යුතු ය.

භූගෝලීය හෝ වෙනත් සුවිශේෂ නිශ්චිත
ප්‍රජාවකගේ අවශ්‍යතාවන් වෙනුවෙන් සේවා
සැපයිය යුතු ය.

කළමනාකරණය සිදු විය යුත්තේ අදාළ
ප්‍රජාවගේ නියෝජනයෙනි.

සේවා සපයනු ලබන ප්‍රජාවගේ අවශ්‍යතාවන්ට
අනුව වැඩසටහන් සකස් කළ යුතු ය.

නිර්දේශ :

- විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ බලපත්‍ර ක්‍රමය විධිමත් කිරීමට රජය ඉක්මන් පියවර ගත යුතු ය. එය විවෘත, තරගකාරී, සාධාරණ හා වගවිය හැකි ක්‍රියාවලියක් විය යුතු ය. සමස්ත ක්‍රියාවලිය ම කළමනාකරණය කළ යුත්තේ ස්වාධීන නියාමකයකු විසිනි. එය මහජන විමසුමට ලක් කිරීමට හා අදහස් දැක්වීමට පැහැදිලි ක්‍රම තිබිය යුතු ය. 1992 සිට අනුගමනය කරන ලද හිතවත්කම මත අපිළිවෙලට බලපත්‍ර ලබා දෙන ක්‍රමය හැකි ඉක්මණින් අවසන් කළ යුතු ය. බලපත්‍ර දීමේ ක්‍රමය ප්‍රමිතිකරණය කළ යුතු ය. එය දැනට දී ඇති සියලු බලපත්‍රවලටත් අදාළ කළ යුතු ය.

යුනෙස්කෝ සංවිධානයට අනුව, ප්‍රජා මාධ්‍යවල මූලික ලක්ෂණය වන්නේ ඔවුන් සේවය කරන ප්‍රජාවන්ට වග වීමයි. ඒවා පැන නැගෙන්නේ ඒ වෙනුවෙන් වන මහජන ව්‍යාපාර විසින් දේශපාලන හා වානිජ ඇඟිලිගැසීම්වලින් නිදහස් ව කටයුතු කිරීම සඳහා කරන අරගලයක් ඔස්සේ ය.⁷⁴

ප්‍රජා මාධ්‍ය ප්‍රජාව තුළ, ප්‍රජාව වෙනුවෙන්, ප්‍රජාව පිළිබඳ, ප්‍රජාව විසින් ම පවත්වාගෙන යයි. මෙම ප්‍රජාව ගමක්, නගරයක්, දිස්ත්‍රික්කයක්, දූපතක් වැනි භූගෝලීය සාධකයක් විය හැකි ය. එසේම, කිසියම් අභිලාෂයක් වෙනුවෙන් කටයුතු කරන කණ්ඩායමක් විය හැකි ය. එහිදී ඔවුන් අනිවාර්යයෙන් ම කිසියම් භූගෝලීය කලාපයකට අයත් විය යුතු නැත.

විශේෂයෙන්ම, ප්‍රජා ගුවන් විදුලියට සමාජ බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය වෙනුවෙන් සුවිසල් වැඩකොටසක් ඉටු කළ හැකි ය. ප්‍රජා ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථාන බැහැර කරනු ලැබූ ප්‍රජා කණ්ඩායම් වලට සහභාගීවීම සඳහා පොදු අවකාශයක් නිර්මාණය කරයි.

දිවයින පුරා විහිදුණු ප්‍රජා පාදක සංවිධාන දහස් ගණනක් හා ජාලයන් කිහිපයක් ශ්‍රී ලංකාවේ තිබේ. බොහෝ දෙනෙක් ප්‍රජා මාධ්‍ය ප්‍රවර්ධනය කරන්නේ නැත. ඊට හේතුව ඔවුන්ට බිම් මට්ටමේ මාධ්‍ය ගැන අවබෝධයක් නැති වීමයි.

එහෙත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින බංග්ලාදේශය, ඉන්දියාව, ඉන්දුනීසියාව, නේපාලය හා පිලිපීනය

වැනි වෙනත් ආසියානු රටවල ඇතැම් ප්‍රජා පාදක සංවිධාන විසින් ප්‍රජා ගුවන් විදුලි සේවා පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. සංවිධාන කිහිපයක් විසින් ප්‍රජා රූපවාහිනී ද ආරම්භ කර තිබේ. එම රටවල විද්‍යුත්

ශ්‍රී ලංකාවේ සැබෑ ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය නැත

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය යනු සැබෑවින් ම රජය විසින් පරිපාලනය කරනු ලබන ඒවා මිස ප්‍රජාව විසින් පවත්වාගෙන යන ඒවා නො වේ. රජය එහි අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් ද පාලනයක් පවත්වාගෙන යයි. (රජය විවේචනයට ඉඩ නැත. ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය කෘත්‍රීම අන්දමින් අදේශපාලනිකව පවත්වාගෙන යයි.)

⁷⁴ <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/community-media/>

විකාශ නියාමන ක්‍රමය රාමුව තුළ ඒවාට අවස්ථාව ලැබේ. ප්‍රජා මාධ්‍ය දිරි ගන්වනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ සැබෑ ප්‍රජා ගුවන් විදුලි සේවා නැති බව ද 'ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය පිළිබඳ තිබෙන්නේ දුර්මතයක් බව ද පැවසිය යුතු ය.

වසර ගණනාවක් තිස්සේ සිදු වන සිවිල් සමාජ බලපෑම් තිබියදී, බලයට පත් වන ආණ්ඩු විසින් ප්‍රජා ගුවන් විදුලි සේවාවන් පිහිටුවීමට බලපත්‍ර ලබා දිය හැකි හා ඒවා දිරි ගන්වන නීති සම්පාදනය කර නොමැත. ඇතැම් විශ්ව විද්‍යාල හා ශක්තිමත් පදනමක් ඇති සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් ප්‍රජා ගුවන් විදුලි සේවා පිහිටුවීමට ඉල්ලීම් කර තිබෙන මුත් ඒවා සාර්ථක වී නැත.

මෑත කාලයේදී ඇතැම් පුරවැසි කණ්ඩායම් විසින් රට පුරා විහිදුණු බ්‍රෝඩ්කාස්ට් ජාල භාවිතා කරමින් සම්පූර්ණයෙන් ම අන්තර්ජාලය මත පදනම් වූ ගුවන්විදුලි සේවා ආරම්භ කිරීමට උත්සාහ කර තිබේ.

උදාහරණ:

- කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ ශ්‍රීපාලි මණ්ඩපයේ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන සිසුන් විසින් පවත්වාගෙන යන කැම්පස් රේඩියෝ (www.campusradio.lk)
- උනන්දුව දක්වන පිරිසක් විසින් පවත්වාගෙන යන රේඩියෝ කථනර (www.radiokalutara.com)

- කුරුණෑගල, අස්වැද්දුම අභිනවාරාම සංවර්ධන පදනම විසින් පවත්වාගෙන යන නැණසල රේඩියෝ (www.nenasalaradio.lk)

විකාශ තරංග මෙන් නොව අන්තර්ජාලයට අවකාශයේ හිඟයක් නැත. එබැවින් සම්ප්‍රදායික ඇරුතින් විකාශය නියාමනය කිරීම පිළිබඳ තර්ක වෙබ් පාදක රේඩියෝවට අදාළ වන්නේ නැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම විශ්ව විද්‍යාල ගුවන්විදුලි මධ්‍යස්ථානය - "කැම්පස් රේඩියෝ" කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ ශ්‍රී පාලි මණ්ඩපයේදී ආරම්භ වීම

නිර්දේශ :

- ප්‍රජාවට හිමි හා ප්‍රජාව විසින් පවත්වාගෙන යන ලබන ප්‍රජා ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී මධ්‍යස්ථාන වෙනුවෙන් විස්තීර්ණ බලපත්‍ර ක්‍රමයක් සම්පාදනය කළ යුතුය. එය ස්වාධීන නියාමන ව්‍යුහයක් විසින් නියාමනය කළ යුතු ය. මෙහි ප්‍රධාන ඉලක්කයක් වන්නේ විද්‍යුත් විකාශ ක්ෂේත්‍රය තුළ විවිධත්වය හා ප්‍රජා සහභාගිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමයි. ඒ වෙනුවෙන් විද්‍යුත් මාධ්‍ය පද්ධතිය තුළ ප්‍රජා විකාශකයන් සම්බන්ධ පැහැදිලි නිර්වචනයක් හා ඔවුන්ට බලපත්‍ර ලබා දීමේ සුවිශේෂ නීති තිබිය යුතු ය. ඒ වෙනුවෙන් සරල අයදුම්පත් ක්‍රමයක් තිබිය යුතු ය. එය නොමිලේ හෝ අඩු මුදලකට ලබා දිය යුතු ය. සියලු බලපත්‍ර ක්‍රියාවලි පැහැදිලි නිර්ණායක මත පදනම් විය යුතු අතර නීති කලින් සම්පාදනය කළ යුතු ය. එය විවෘත විය යුතු අතර මහජන සහභාගිත්වයට ඉඩ දිය යුතු ය.
- අඩු සම්ප්‍රේෂණ බලයක් සහිත ප්‍රජා ගුවන් විදුලි විකාශ වෙනුවෙන් සංඛ්‍යාත පරාසයක් වෙන් කළ යුතු ය. විවිධ ස්ථානවල සිට සංඛ්‍යාත භාවිතය උපරිම කළ යුතු ය. ඒවා කෙරෙහි අධිබල සම්ප්‍රේෂණ විකාශ සංඛ්‍යාතවල බලපෑම අවම කළ යුතු ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය: මිථ්‍යාව හා යථාර්ථය

1981දී, සම්පූර්ණයෙන් ම රජයට අයත් ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව විසින් මහවැලි ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය ආරම්භ කරන ලදී. එහි අරමුණ වූයේ මහවැලි ව්‍යාපෘතිය යටතේ පදිංචි කරන ලද ජනතාවට සන්නිවේදන අවශ්‍යතා සහයෝගය ලබා දීමයි.

වෙනත් රටවල අත්දැකීම් අනුසාරයෙන් මහවැලි ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය විසින් එහි සේවා ලබා ගන්නා ප්‍රජාවගේ සහභාගිත්වය දිනා ගැනීමට මූලෝපාය සකසන ලදී. යුනෙස්කෝ සංවිධානයේ, ඩෙන්මාර්ක් රජයේ සහ වෙනත් මූලාශ්‍රවල සහයෝගයෙන් ගිරාදුරුකෝට්ටේ, කොත්මලේ හා මහඉලුප්පල්ලම යන ස්ථානවල ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවන ලදී. ප්‍රජා සහභාගිත්වය අන්තර්ගතයන් නිර්මාණයට අමතරව, සහභාගිත්ව ගුවන් විදුලි ක්‍රම පිළිබඳව පුහුණු කිරීම් සඳහා ද ලබාගනු ලැබීය.

එහෙත්, ප්‍රජා ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථාන සඳහා අඛණ්ඩව සහයෝගය ලබා දීමට ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව අසමත් වූ අතර 1990දී ජාත්‍යන්තර ආධාර තහර විමෙන් පසු එම ව්‍යාපෘතිය පවත්වාගෙන යාමට නො හැකි විය. ඒක මාර්ගික සන්නිවේදනයට හුරු වි සිටි ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව කුළ ප්‍රජා ගුවන් විදුලි මාදිලිය ජනප්‍රිය නො වූ බව සංස්ථාවේ හිටපු මාධ්‍ය පර්යේෂක සහ වැඩසටහන් නිශ්පාදක එම්.ජේ. ආර්. ඩේවිඩ් පසුව වාර්තා කළේ ය.

2003දී ශ්‍රී ලංකාවේ වඩාත් ම අඩු සංවර්ධන දිස්ත්‍රික්කයක් වන බදුල්ලෙහි ප්‍රජා ගුවන් විදුලි සේවාවක් පිහිටුවීමට යුනෙස්කෝව සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන අරමුදල ආධාර කළේ ය. ප්‍රජාවට තමන්ගේ ප්‍රශ්න පිළිබඳ ගුවන්විදුලි වැඩසටහන් අඩු පිරිවැයක් යටතේ ඩිජිටල් තාක්ෂණය යොදාගෙන නිශ්පාදනයකර ප්‍රචාරය කිරීමට ඉඩ සැලසීම මෙම උච්ච ප්‍රජා ගුවන්විදුලි මධ්‍යස්ථානයේ ඉලක්කය විය. ඒ වෙනුවෙන් තරුණ නිෂ්පාදකයන් 20ක් හා ස්වේච්ඡා සේවකයන් 400ක් ප්‍රජා හා සහභාගිත්ව ගුවන් විදුලි වැඩසටහන් නිෂ්පාදනය සඳහා පුහුණු කරන ලදී.

මහවැලි හා උච්ච ප්‍රජා ගුවන් විදුලි සේවා ස්ථාවරව පවත්වා ගත නො හැකි විය. විදේශ ආධාර මත ඕනෑවට වඩා යැපීම එක් දුර්වලතාවයකි. මහවැලි ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය පසුව ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව විසින් පවරා ගන්නා ලද අතර සේවාවන් අත්හිටුවන ලදී.

මෙම ප්‍රජා ගුවන්විදුලි මධ්‍යස්ථානයන්හි ප්‍රධාන අඩුපාඩුවක් වන්නේ ඒවා ඇත්තෙන් ම ප්‍රජා පාදක නො වීමයි. ඒවා සරල ව ගතහොත් රාජ්‍ය ගුවන් විදුලියේ ග්‍රාමීය සේවා විය. පුවත්පත් කලාවේදී නාලක ගුණවර්ධන 2003දී සටහන් කළේ මෙසේ ය: 'මෙම ගුවන් විදුලි ස්ථාන පවත්වාගෙන යාමේදී ශ්‍රාවකයන්ට කාර්යභාරයක් නො තිබිණි. ඒවා කළමනාකරණය කරනු ලැබුවේ කොළඹ නිලධාරීන්ගේ දැඩි පාලනය තුළයි. ඔවුහු අන්තර්ගතය දැඩි ලෙස පාලනය කළ හ. දේශපාලනය තහනම් විය. රජයට විරුද්ධ අදහස් මාත්‍රයක්වත් පළ කළ නො හැකි විය. ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය යයි කීවාට ඒවා ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවේ කොටසක් මිස ප්‍රජා ගුවන් විදුලි සේවාවක් නො වේ. ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය අරමුණු කරන්නේ නිෂ්පාදනයේදී, තීරණ ගැනීමේදී හා මූල්‍ය සම්පාදනයේදී මහජන සහභාගිත්වය දිරිගැන්වීමයි. සෑම අසන්නකු ම සුළු වශයෙන් හෝ දායක වීමට ඉඩ තිබිය යුතුය'.

2012දී තිලක් ජයරත්න හා සරත් කැල්ලපත සටහන් කළේ මෙසේ ය: 'ජනතාවට මාධ්‍යයක් හිමි කර ගැනීමට නම්, එමඟින් මාධ්‍ය මැදිහත්වීම් ඔස්සේ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික හිමිකම් ස්ථාපිත කිරීමේ වේදිකාවක් සැකසිය යුතුය. අවාසනාවකට මෙන්, ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය ප්‍රජාවට අයත් වූයේ නැත. අයත් වූයේ සාමාන්‍යයෙන් අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කරන්නා වන රජයටයි.

එබැවින් සැබෑ ප්‍රජා ගුවන් විදුලිය ශ්‍රී ලංකාවේදී සිහිනයක් විය. එය යථාර්ථයක් බවට පත් කළ හැක්කේ ගුවන් විදුලි තරංග සැබැවින් ම ප්‍රජාතන්ත්‍රීකරණය කිරීමෙනි.'

මූලාශ්‍ර:
Chapter on Mahaweli Community Radio by M J R David in: A Passion for Radio, Ed. Bruce Girard (2001). <http://comunica.org/passion/contents.htm>
Description of Uva Community Radio (2003). The Communications Initiative. <http://www.comminit.com/global/content/uva-community-radio>
Radio suffers as Colombo bosses call the shots. Panos Features, London. October 2003. <http://panos.org.uk/features/radio-suffers-as-colombo-bosses-call-the-shots/>
The Political Economy of Electronic Media in Sri Lanka. Tilak Jayaratne and Sarath Kellapotha. 2012. <http://goo.gl/uapyDM>

අප

බලපත්‍ර සහ විද්‍යුත් තරංගමාලා වෙන් කර දීම

විද්‍යුත් විකාශ බලපත්‍ර යනු විවිධත්වය ලබා ගැනීමේ ක්‍රමයකි. එබැවින් ඒවා ලබා දීමේදී මෙම සාධකය ගැන සැලකිලිමත් විය යුතු ය. විවිධ ස්වරූපයේ විකාශකයන්ට සාධාරණ අන්දමින් බලපත්‍ර ලබා දීම මෙන් ම විකාශය සඳහා ප්‍රමාණවත් තරම් සංඛ්‍යාත ලබා දීම ද වැදගත් ය (තරගකාරී භාවිතාවන් සලකමින්, විශේෂයෙන් ම විද්‍යුත් සම්ප්‍රේෂණය සඳහා)

206 රජයේ විද්‍යුත් විකාශ තරංගමාලා වෙන් කර දීමේ සැලැස්ම විසින් පොදු අභිලාෂයන් සඳහා ප්‍රශස්ථ භාවිතය තහවුරු කිරීම

විද්‍යුත් සංඛ්‍යාත පරාසය වනාහි එය භාවිතා කරන විවිධ සේවාවන්ට කාර්යක්ෂම හා සාධාරණ ප්‍රවේශය ලැබෙන සේ මැනවින් කළමනාකරණය කළ යුතු වටිනා දූලබ සම්පතකි.

වැඩි වන අයදුම්පත් සංඛ්‍යාව හේතුවෙන් සංඛ්‍යාත භාවිතය සංකීර්ණ වී තිබේ. මෙරට විද්‍යුත් විකාශ සංඛ්‍යාත පරාස භාවිතය පහත ආකාරයට වර්ධනය විය.

- 1920 දශකයේදී ආරම්භ කළ ගුවන් විදුලි විකාශ
- ආරක්ෂක, මහජන ආරක්ෂාව (සාමුද්‍රික, ගුවන්, පොලිස්), සම්පත් කළමනාකරණය, ප්‍රවාහනය හා රේඩියෝ තාරකා විද්‍යාව ඇතුළත් රාජ්‍ය හා පර්යේෂණ භාවිතා
- මහජනයාට සපයනු ලබන වාණිජ සේවා (හඬ, දත්ත, ගෘහස්ථ ජාල) සහ
- දුරස්ථ වෛද්‍ය විද්‍යාව හා දුරස්ථ පාලක සේවා ඇතුළත් කර්මාන්ත, විද්‍යාත්මක හා වෛද්‍ය සේවා

විද්‍යුත් සංඛ්‍යාත කළමනාකරණය යනු ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත කාර්යක්ෂම ලෙස භාවිතාව වෙනුවෙන් හා වඩා ප්‍රශස්ත සමාජ වාසි ලබාගැනීම වෙනුවෙන් නියාමනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි. ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත යන්තෙන් සාමාන්‍යයෙන් අදහස් වන්නේ රැහැන් රහිතව සංදේශ සම්ප්‍රේෂණය සඳහා යොදා ගත

හැකි 3kHz සිට 300kHz දක්වා සම්පූර්ණ සංඛ්‍යාත පරාසයටයි. සංඛ්‍යාත කළමනාකරණයේ අරමුණ වන්නේ ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත දුර්වල වීම අවම කරමින් භාවිතාව උපරිම කර ගැනීමයි. රජය යනු ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාතවල භාරකරු ය. රජය එය කළමනාකරණය කළ යුත්තේ පාරදායක ආකාරයටයි.

සීමිත විද්‍යුත් සංඛ්‍යාත පරාසය වෙනුවෙන් තරග කරන විවිධ අංශ හේතුවෙන් විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම විසින් ජාතික සංඛ්‍යාත වෙන් කර දීමේ සැලැස්මක් අනුගමනය කරනු ලැබේ.

සංඛ්‍යාත පැවරීම යනු විශේෂිත භාවිතාවන් සඳහා සුදුසු ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත හෝ නාලිකා සංඛ්‍යාත ඉංජිනේරු මූලධර්ම, ජාතික නියාමන ප්‍රතිපත්ති හා ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති අනුව හඳුනා ගැනීමයි.

මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ නිසි පරිදි සිදු වී නොමැත. 1990 දශකයේදී විද්‍යුත් තරංගමාලා පෞද්ගලික අංශයට නිදහස් කිරීම සිදු වූ කාලයේ පටන් ම, පුද්ගලයන්ට හා සමාගම්වලට සංඛ්‍යාත පවරනු ලැබුවේ විධිමත් පටිපාටියකින් තොරවයි. මේ හේතුවෙන් සමස්ත සංඛ්‍යාත පරාසය ම එඟ්.එම්. නාලිකා වලින් පිරී තිබේ. ඇතැම් අවස්ථාවලදී ඇතැම් බලවත් අංශ විසින් සංඛ්‍යාත වෙන් කරගෙන තිබෙන ආකාරය ද දැකිය හැකි ය.

මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශයෙන් බලපත්‍රය ලබා ගත් පසු, සියලු ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී විකාශකයන් විසින් විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසමෙන් සිය සංඛ්‍යාත

වෙන් කර ගත යුතු ය. ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත පරාසය පාලනය හා කළමනාකරණය, ස්ථාවර කක්ෂගත

“ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යුත් මාධ්‍ය බලපත්‍රවල කිසිදු කොන්දේසියක් සඳහන් නොවේ. බලපත්‍රලාභීන්ට තමන් කැමති ඕනෑම දෙයක් කළ හැකිය. මෙරට විද්‍යුත් තරංගමාලා බරපතල ලෙස අයථා ලෙස කළමනාකරණය කිරීම නිසා දැන් කිසිදු තරංගමාලාවක් ඉතිරි වී නොමැත. විද්‍යුත් තරංගමාලා බෙදාදී තිබෙන ආකාරය අපි හොඳින් දැනී. මහජන පොදු දේපලක් වන විද්‍යුත් තරංගමාලා හොඳින් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ක්‍රමවේද තිබේ. විද්‍යුත් තරංගමාලා ප්‍රසිද්ධියේ වෙන්දේසි කිරීම ශ්‍රී ලංකාව සඳහා මම යෝජනා කරමි. එය ඒ පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශව වලට මිල ගණන් ඉදිරිපත් කිරීමටත් රජයට අරමුදල් රැස්කර ගැනීමටත් ඉඩ සලසයි.”

- මහාචාර්ය රොහාන් සමරජීව,
හිටපු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසම
(1998 - 1999)

වන්දිකා සම්බන්ධ කටයුතු, එම කටයුතු හා සම්බන්ධ අවසරයන් ඉවත් කර ගැනීම, අත්හිටුවීම හා තහනම් කිරීම සඳහා බලතල විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම සතු ය.⁷⁵ එම බලතල හිමි වන්නේ 1991 අංක 25 දරණ ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ පනත යටතේ ය.⁷⁶

බලපත්‍ර ලබා දීමට අමතරව, විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම විසින් සංඛ්‍යාත වෙන් කර ගැනීම, ලබා දීම, නිරීක්ෂණය හා වාර්ෂික අලුත් කිරීම පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ ද ප්‍රසිද්ධ කර තිබේ.⁷⁷ මාධ්‍ය සමාගමකට විකාශ බලපත්‍රයක් නිකුත් කිරීමෙන් පසු, විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම විසින් ඒ පිළිබඳ තාක්ෂණ අවශ්‍යතා පිළිබඳ තක්සේරු කර නිදහස්ව තිබෙන අවකාශයෙන් සංඛ්‍යාත ලබා දෙයි. මාධ්‍ය සමාග මට සංඛ්‍යාත වෙනුවෙන් ගෙවීමක් කිරීමට නියම වේ. එය ලබා ගන්නා සංඛ්‍යාත හා සම්ප්‍රේෂණ බලය අනුව මිල නියම වන වාර්ෂික ගාස්තුවකි.⁷⁸

සංඛ්‍යාත වෙන් කර දීමේ තාක්ෂණික විස්තර ද සමග ම විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂමෙහි වෙබ් අඩවියෙහි පළ කරනු ලැබේ.⁷⁹ මෙම ක්‍රියාවලිය විසින් එම අවකාශය මහජන උවමනාවන් අභිලාෂයන් සඳහා යොදා ගැනෙන බව තහවුරු කරන්නේ නැත.

ජාතික හා ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවාවල හිටපු සභාපතිවරයකු වූ මහාචාර්ය ධම්මික ගංගානාත් දිසානායක මෙසේ පවසයි: 'අපගේ ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත පරාසය වර්තමානයේදී කළමනාකරණය කරනු ලබන්නේ විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම

විසිනි. එය මෙහෙයවන්නේ කෙසේ ද යන්න මහජනතාව දන්නේ නැත. එහි පාරදෘෂ්‍යභාවයක් නැත. එය වෙනස් විය යුතු ය. අපට විවෘත හා වගවීමෙන් යුත් විකාශ පරාස කළමනාකරණ ක්‍රමයක් අවශ්‍ය ය. එසේම, අප ඇතලොත් සිට ඩිජිටල් විකාශය වෙත මාරු වූ විට තවත් පාර්ශ්වවලට අවස්ථාව ලැබෙනු ඇත. ඒ අතර, විශ්ව විද්‍යාල හා සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් ද තිබිය හැකි ය. එය දැනට ජනප්‍රිය නාලිකාවලට ද අදාළ වේ.'

මධ්‍ය කාලීනව හා දිගු කාලීනව විකාශ පරාස දුලබ බව පිළිබඳ තර්කනය අදාළ නොවන තත්ත්වයක් ඇති බව ආචාර්ය රොහාන් සමරජීව පවසයි. ඔහු තර්ක කරන පරිදි, "ශ්‍රී ලංකාව වේගයෙන් ඩිජිටල් විකාශය වෙත යා යුතු ය. එමඟින් දැනට පවතින පුළුල් විකාශයන් වැඩි වැඩියෙන් පටු විකාශයන් බවට පත් වනු ඇත. ඒ අන්තර්ජාලයේ දුලබ නැති පරාසයන් තුළ ය. වත්මන් ග්‍රාහක ආකර්ශන මෙහෙයුම් වැඩි වැඩියෙන් නව ක්‍රම වෙත අනුගත වනු ඇත.

⁷⁵ <http://www.trc.gov.lk/spectrum-management/spectrum-management-in-sri-lanka.html>

⁷⁶ http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/slt25o1991337/

⁷⁷ <http://www.trc.gov.lk/frequency-licensing.html>

⁷⁸ TRCSL Frequency reservation fees gazetted on 1 November 1999 under the Sri Lanka Telecommunications Act No 25 of 1991: <http://www.trc.gov.lk/images/stories/spectrum/Gazette.pdf>

⁷⁹ <http://www.trc.gov.lk/frequency-assignments.html>

207 රජයේ විද්‍යුත් විකාශ පට වෙන් කර දීමේ සැලැස්ම විසින් නිමිකාරිත්වයේ හා අන්තර්ගතයේ විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කරනු ලැබීම

නිර්දේශ :

- යෝජිත ස්වාධීන විකාශ නියාමක ව්‍යුහය විසින් රජය හා විකාශ පරාස සැලසුම් කර බෙදා දීම අතර සමීප සම්බන්ධීකරණයක් පවත්වාගෙන යා යුතු ය. එමඟින් විද්‍යුත් තරංගමාලා වෙන් කර දීම සාධාරණ බව තහවුරු විය යුතු ය. විද්‍යුත් තරංගමාලා මහජන සේවා, වානිජ හා ප්‍රජා විකාශ අතර සාධාරණ අන්දමින් බෙදා දිය යුතු ය.
- විකාශ තරංග පරාසය යාවත්කාලීන කිරීම විවෘත, සිවිල් සමාජයේ හා වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස් ලබා ගන්නා ක්‍රියාවලියක් විය යුතු ය. මෙම ක්‍රියාවලියෙන් මතු වන සැලැස්ම තුළට සංඛ්‍යාත මාලා (එෆ් එම් පරාසය වැනි) විවිධ විකාශකයන් අතර කොටස් කර වෙන් කර දීම් ද ඇතුළත් විය යුතු ය. මෙම උප වෙන් කිරීම් හේතුවෙන් විද්‍යුත් විකාශයේ විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඉටු විය යුතු ය. එම පද්ධතිය පරිස්සමෙන් සැලසුම් කළ යුතු අතර ඉහත විස්තර කරන ලද ප්‍රජා විකාශ බලපත්‍ර දීමේ අරමුණු සමග අනුගතව ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය.

සි සීමා සහිත තරංග පරාසයක් වෙනුවෙන් විවිධ අංශ ගණනාවක් තරග කරන සංදර්භය තුළ රජය විසින් ජාතික සංඛ්‍යාත වෙන් කර දීමේ සැලැස්මක් භාවිතා කරනු ලැබිය යුතුය.

ජාත්‍යන්තර විදුලි සංදේශ සංගමය නම් එක්සත් ජාතීන්ගේ ආයතන විසින් සංඛ්‍යාත මැනවින් භාවිතා කිරීම සඳහා ගෝලීය ක්‍රියාකාරී රාමුවක් සකසා තිබේ. එමඟින් සංඛ්‍යාත වෙන් කර දීම කළමනාකරණය කිරීමට ප්‍රමිති ගොඩනගා ඇති අතර, වෙන් කර දීමේ ගෝලීය ක්‍රමය කළමනාකරණය කරනු ලැබේ. ජාතික සැලැස්ම ජාත්‍යන්තර විදුලි සංදේශ සංගමයේ නීතිවලට අනුකූල විය යුතු අතර ඊට තුළ සංඛ්‍යාත මැනවින් භාවිතා කරන බව තහවුරු කළ යුතු ය.

විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂමේ වෙබ් අඩවිය පවසන පරිදි 'කොමිෂම විසින් සමාජයේ වෙනස් වන අවස්ථා සැලකිල්ලට ගෙන පවත්නා ඉල්ලුමට ගැලපෙන පරිදි අවස්ථා සුරක්ෂා කරයි. ඒ සඳහා සංඛ්‍යාත පරාස සැලසුම් සැකසීමේදී තාක්ෂණය නව භාවිතාවන් ඔස්සේ අලුත් යෙදවුම් යොදා ගනියි.'⁸⁰

රජයේ තාක්ෂණ නියෝජිතායතනයක් ලෙස විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම අරමුණු කරන්නේ සංඛ්‍යාත 'අති නවීන පරාස කළමනාකරණ මෙවලම් භාවිතා කරමින් ජාත්‍යන්තර වශයෙන් භාවිතා කරනු ලබන නිර්නායක හා අවකාශ දත්ත පදනම හා පරිපාලන දත්ත පදනම් මත කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී අන්දමින්' වෙන් කර දීමයි.⁸¹

⁸⁰ <http://www.trc.gov.lk/spectrum-planning.html>

⁸¹ TRCSL Frequency assignment procedure, <http://www.trc.gov.lk/frequency-assignments.html>

ඉහත කාරණයෙන් පැහැදිලි වන්නේ ඉතා හොඳ තාක්ෂණික ප්‍රවේශයක් යෝජනා කරන බවයි. එහෙත් ප්‍රායෝගික භාවිතයේදී එය මාධ්‍ය බහුවිධභාවය හෝ සියල්ල අන්තර්ගත කර ගන්නා වූ තොරතුරු සමාජයක් හෝ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ලා පොදු දේපලක් වන සංඛ්‍යාත පරාසය භාවිතා කිරීමෙහි ලා අවශ්‍ය පුළුල් දැක්ම සපයන්නේ නැත. එවැනි මගපෙන්වීමක් කළ යුතුව තිබෙන්නේ ඉහළ මැදිහත්වීමකිනි.

2015 මැයි 01දා සිට ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී විකාශ සඳහා සංඛ්‍යාත ලබා දෙන ආකාරය විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසමෙහි වෙබ් අඩවියේ පළ කර තිබේ.⁸²

සංඛ්‍යාත භාවිතය වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම විසින් වාර්ෂික ගාස්තුවක් අය කරනු ලැබේ. වර්තමාන ගාස්තු 1999 නොවැම්බර් 01දා ගැසට් නිවේදනය මඟින් දැනුම් දී 1999 නොවැම්බර් 5දා සිට ක්‍රියාත්මක වේ. මෙම ගාස්තු පිළිබඳ විමසා බැලීමේදී වාණිජ හා වාණිජ නොවන සංඛ්‍යාත භාවිතාවන් අතර ගාස්තු වෙනසක් නොමැති බව පෙනේ. සහන ගාස්තු නැත. උදාහරණයක් ලෙස මහජන සේවා හෝ ප්‍රජා විකාශකයන් සඳහා සහන ගාස්තු නොමැත.⁸³

⁸² <http://www.trc.gov.lk/frequency-assignments-in-sound-fm-and-television-tv-broadcasting-in-sri-lanka.html>

⁸³ <http://spectrum.trc.gov.lk/Broadcasting/FM/download/Gazette.pdf>

හිරි දේශ :

- විකාශ තරංග පරාසය යාවත්කාලීන කිරීම විවෘත, සිවිල් සමාජයේ හා වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස් ලබා ගන්නා ක්‍රියාවලියක් විය යුතු ය. මෙම ක්‍රියාවලියෙන් මතු වන සැලැස්ම තුළට සංඛ්‍යාත මාලා (එෆ් එම් පරාසය වැනි) විවිධ විකාශකයන් අතර කොටස් කර වෙන් කර දීම් ද ඇතුළත් විය යුතු ය. මෙම උප වෙන් කිරීම් හේතුවෙන් විද්‍යුත් විකාශයේ විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඉටු විය යුතු ය. එම පද්ධතිය පරිස්සමෙන් සැලසුම් කළ යුතු අතර ඉහත විස්තර කරන ලද ප්‍රජා විකාශ බලපත්‍ර දීමේ අරමුණු සමග අනුගතව ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය.
- විද්‍යුත් තරංගමාලා නම් පොදු සම්පත මහජන අභිලාෂ වෙනුවෙන් විකාශය හා විදුලි සංදේශනය සඳහා මැනවින් කළමනාකරණය කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම සියලු උනන්දුව දක්වන පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස් ලබා ගනිමින් ජාත්‍යන්තර යහ භාවිතාවක් ඔස්සේ විද්‍යුත් තරංගමාලා උපරිම අයුරින් භාවිතා කිරීම සඳහා පැහැදිලි දැක්මක් සහ ජාතික සැලැස්මක් සකස් කළ යුතු ය.
- රජය විසින් විකාශ ක්ෂේත්‍රයේ හිමිකාරිත්ව වර්ගවල විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය. ඒ සඳහා පෞද්ගලික හිමිකාරිත්වය ඇති වාණිජ විකාශ, කර්තෘ ස්වාධීනත්වය සහිත මහජන සේවා විකාශ හා ස්වාධීන ප්‍රජා විකාශ යන තල තුන අනුගමනය කළ හැකි ය.

ස්වාධීනත්වය හා විනිවිද පෙනෙන සුළුභාවය කෙසේ වෙතත්, විකාශ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා විධිමත් ක්‍රමවේදයක් නොමැත. වර්තමානය දක්වා ම විකාශ බලපත්‍ර නිකුත් කරන ක්‍රමය අවිධිමත් ය. අස්ථාවර ය. එය නිසි පරිදි ලේඛන ගත වන්නේ ද නැත. එහි කිසිදු පාරදෘෂ්‍යභාවයක් ද නැත.

ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී බලපත්‍ර ලබා දීමේදී 1992 සිට නීති තුනක් භාවිතා කෙරේ.

- 1966 අංක 37 දණ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථා පනත මෙය මුලින් ම සකසනු ලැබුවේ එවකට පැවති ගුවන් විදුලි දෙපාර්තමේන්තුව රජයට අයත් ගුවන් විදුලි සංස්ථාව බවට පත් කිරීම සඳහා ය. එහි 44 වගන්තිය විසින් තවමත් ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යවරයා පෞද්ගලික ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීමේදී බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ අධිකාරිවරයා ලෙස දැක්වේ.
- 1992 අංක 6 දරණ ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථා පනත මෙය මඟින් ජාතික රූපවාහිනිය පිළිබඳ විස්තර කරයි. එහි 17, 28 හා 30 යන වගන්තිවල බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම හා වෙනත් රජයේ හා පෞද්ගලික රූපවාහිනී විකාශ මධ්‍යස්ථාන පිළිබඳ නීති සඳහන් වේ.
- 1991 අංක 25 දරණ විදුලි සංදේශ පනත

හා 1996 අංක 27 දරණ විදුලි සංදේශ (සංශෝධන) පනත මෙමඟින් විදුලි සංදේශ සේවා පුළුල්

“පුළුල් පරාසයක පැතිරුණු ස්වාධීන සහ ස්වතන්ත්‍ර මාධ්‍ය කර්මාන්තයක් පැවතීමට සුදුසු සහ ප්‍රමාණවත් නියාමනයන් ඒ සඳහා අවශ්‍ය වේ. එමඟින් මාධ්‍ය නිදහස සහතික වනවා පමණක් නොව නිදහස සහ නෛතික අයිතීන් සහ සමාජීය උවමනාවන් අතර තුලනයක් ඇතිකළ හැකිය. ක්‍රියාශීලී සහ ශක්තිමත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රියාවලියක් සඳහා රජය විසින් විද්‍යුත් මාධ්‍ය සඳහා ස්වාධීන නියාමන ආයතනයක් පිහිටුවිය යුතුය. කථා කිරීමේ නිදහස සුරක්ෂිත කිරීමට නම් රජයේ අරමුදල් සහ අධිකරණ බලය සීමාසහිත වුවද ස්වාධීන නියාමන ආයතනය රජයේ බලපෑමෙන් බැහැර වූවක් විය යුතුය.”

- විද්‍යුත් මාධ්‍ය නියාමනය සඳහා මාර්ගෝපදේශ යුනෙස්කෝව සහ පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය විද්‍යුත් මාධ්‍ය සංගමය. (CBA), 2006.
<http://otp.unesco-ci.org/training-resource/film-production/guidelines-broadcasting-regulation>

ලෙස අර්ථකථනය කරයි. ඒ අනුව විදුලි සංදේශ යනු ඕනෑම සංඥා හෝ සංඥා පද්ධතියක් භාවිතාවෙන් ලබා දෙන 'සංදේශය'. එය සංගීතය, සාකච්ඡා, කතා, දේශන, වේදිකා ඉදිරිපත් කිරීම්, ලේඛන, ඡායා පිටපත්, පිළිබිඹු, පිංතූර විකාශය හෝ යන්ත්‍ර හා උපකරණ පාලනය ක්‍රියාවෙහි යෙදවීම විය හැකි ය.

මෙම කිසිදු නීතියක් පනවා තිබෙන්නේ බහුත්වවාදී මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රක් බිහි කිරීමට නො වේ. විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශය සම්බන්ධ සිද්ධි අධ්‍යයනයක (CBNSat) එක් පර්යේෂකයකු විසින් සටහන් කර තිබෙන ආකාරයට 'ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථා පනතේ හා රූපවාහිනී සංස්ථා පනතේ විවිධ විකාශ තාක්ෂණ ක්‍රම හා ඒවා නීතිගත අයුරින් පවත්වාගෙන යාම සඳහා ලබා ගත යුතු බලපත්‍ර ගැන විස්තර වන්නේ ඉතා මද වශයෙනි.'⁸⁴

මෙම තත්ත්වය විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහසට හා මාධ්‍ය බහුවිධභාවයට බරපතල ගැටළු ඇති කරනු ලැබේ. 2005දී කරන ලද මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍ර තක්සේරුවකදී සඳහන් වූ ආකාරයට 'අභිමතය අනුව සිදු වන විකාශ බලපත්‍ර ක්‍රමය සම්පූර්ණයෙන් ම පාරදෘෂ්‍යභාවයෙන්, වගවීමෙන් හා ස්ථාවරභාවයෙන් තොර ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ඇතැම් කර්තෘ මණ්ඩල ස්ථාවරයන් මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ හා සංස්කාරකවරුන්ගේ දේශපාලන ප්‍රමුඛතාවන් අනුව සිදු විය හැකි අවදානම් තත්ත්වයක් තිබේ.'⁸⁵

නීති විශ්ලේෂක කිෂාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන හා නීතිඥ ගෙනාන් ගුණතිලක විසින් 2012දී මෙසේ සටහන් කරන ලදී: 'වැඩි දුරටත් 44(4) වගන්තිය විසින්, එවැනි විකාශ මධ්‍යස්ථාන එහි සංයුතිය හා වැඩසටහන් ස්වභාවය පැත්තෙන් පවතින ආකාරය පාලනය කිරීම සඳහා අමතීවරයාට පුළුල් බලතල ලබා දෙයි. එසේම, එය මඟින් මාධ්‍ය මත අධික රාජ්‍ය පාලනයක් ඇති වන බවට ද විවේචන එල්ල වේ. එබැවින්, පෞද්ගලික විකාශකයන්ට බලපත් ලබා දීම පාලනය කිරීමට ස්වාධීන විකාශ අධිකාරියක් පිහිටුවීම සඳහා බලපෑම් කණ්ඩායම් විසින් සක්‍රියව බලපෑම් කර තිබේ. එහි අරමුණ වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍යවලට රාජ්‍යයේ පටිපාටිමය හා ප්‍රාමාණික බලපෑම්වලින් නිදහස්ව කටයුතු කිරීමට අවස්ථාව ලබා දීමයි.'⁸⁶

නීතිඥ ජේ.සී. වැලිඅමුණ ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් ආයතනයේ හිටපු විධායක අධ්‍යක්ෂවරයා ය. ඔහු වරක් විස්තර කළ පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත ලබා දීමේ ක්‍රියාවලිය දැවැන්ත දූෂණයකි. එහිදී නිදසුන් ලෙස ඔහු 2011 මාර්තු 7දා ආරම්භ කරන ලද කාල්ටන් ක්‍රීඩා ජාලය නම් පෞද්ගලික ක්‍රීඩා නාලිකාව පෙන්වා දුන්නේ ය. හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂගේ දෙවෙනි පුතාට හා ඔහුගේ ව්‍යාපාර සගයන්ට අයිති මෙම නාලිකාවට විකාශ බලපත්‍රයක් පමණක් නොව තරගකාරී මිළ කැඳවීමකින් තොරව ශ්‍රී ලංකා ක්‍රිකට් ආයතනයේ තරග විකාශ අයිතිය ද වසර තුනක් සඳහා ලබා දෙන ලදී.'⁸⁷

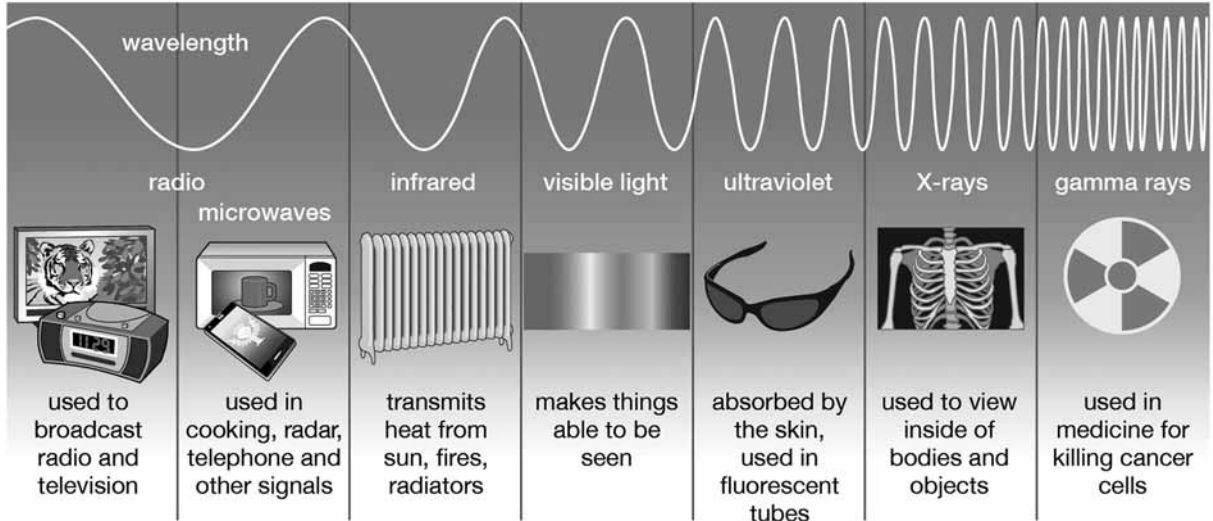
⁸⁴ An Investigation into the Closure of CBNSat and Implications for Sri Lankan Broadcast Media. 2006. Ruha Devanesan. <http://www.cpalanka.org/n-investigation-into-the-closure-of-cbnsat-and-implications-for-sri-lankan-broadcast-media/>

⁸⁵ Grunnet, Henrik, Lebbe Yakoob, Umar & Weiss LaRs "Assessment of the need for a Radio and TV journalist training unit in Sri Lanka," The Sri Lanka Press Institute (SLPI) April 2005.

⁸⁶ Legal, Industry and Educational Reforms Pertaining to the Print Media. 2012 paper by Kishali Pinto-Jayawardena & Gehan Gunetilleke. Media Reform Sri Lanka website. <http://goo.gl/wObuRv>

⁸⁷ <https://www.colombotelegraph.com/index.php/surrendering-airwaves-and-liberty-to-nepotism/>

විද්‍යුත් චුම්බක විකිරණය

© 2013 Encyclopædia Britannica, Inc.

නිර්දේශ:

- සියලු බලපත්‍ර ක්‍රියාවලි හා සංඛ්‍යාත වෙන් කර දීම පැහැදිලි නිර්ණායක මත පදනම් විය යුතු ය. නීති කලින් සකසා මහජන සහභාගිත්වයට විවෘත කළ යුතු ය.

වගුව 1 : ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය නියාමන ක්‍රියාකාරී රාමුව - සංක්ෂිප්තව

අදාළ නීතිය	සැකැස්ම / ආචරණය	නියාමන අධිකාරිය	ලබා දෙන හිමිකම්
ජාතික මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය	මාධ්‍ය හා විකාශයට සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති	ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය	මාධ්‍ය / අන්තර්ගත / විකාශ හිමිකම්
1996 අංක 27 යටතේ සංශෝධනය කරන ලද 1991 අංක 25 දරණ ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ පනත	ගුවන් විදුලි සංඛ්‍යාත සම්ප්‍රේෂණය හා විකාශය සම්බන්ධ මෙහෙයුම් හා ආයතන හා සම්බන්ධ නීතියකි.	ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂන් සභාව	සංඛ්‍යාත හිමිකම්
1966 අංක 37 දරණ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථා පනත	විකාශ අන්තර්ගතය නියාමනය කිරීමේ නීති හා රෙගුලාසි	මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය	අන්තර්ගත / විකාශ හිමිකම්

උපුටා ගැනීම: *Roadmap for the Transition from Analogue to Digital Terrestrial Television Broadcasting in Sri Lanka (ITU, 2012)*

විකාශ නීති පිළිබඳ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස්

“ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී විකාශය ගත් විට, රටේ සංඛ්‍යාත පරාසය සීමිත ය. එය පොදු දේපලකි. සංඛ්‍යාත කිසිදු විකාශකයකුගේ දේපලක් නො වේ. මගේ දැක්ම අනුව, රජය මෙම දේපලෙහි භාරකරු ලෙස කළ යුතු වන්නේ ඒවා බද්දට හා කුලියට දීමයි. කිසි කලෙක එය සම්පූර්ණ භුක්තියට නො දිය යුතු ය. නිදසුනක් ලෙස සංඛ්‍යාත මහරාජා සමාගමට විකුණා ඇති ආකාරය අනුව ඒවා පරම්පරා ගණනාවක් භාවිතා කළ හැකි ය.

දැනට පවතින නීති අතරින් ශක්තිමත් ම නීතිය වන්නේ විදුලි සංදේශ පනතයි. අපි මහජන විකාශ පනත හා ඩිජිටල් විකාශ පනත (2010 - 2014 සමයේදී) කෙටුම්පත් කළෙමු. එය නීතිගත කළ යුතු ය.”

වරිත හේරත්,
ජනමාධ්‍ය හා තොරතුරු අමාත්‍යාංශයේ හිටපු ලේකම් (2012 - 14)

“ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යුත් විකාශ බලපත්‍ර ලබා දීම සිදු වන්නේ අත යටින් දෙන ප්‍රතිපත්තියකට ය. එය අතිශය අවිධිමත් ය. එබැවින් එය සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රතිසංවිධානය කළ යුතුව තිබේ. ඉන්දියාව නිදසුනකට ගන්න. විකාශ බලපත්‍ර දීමේදී එරටට පාරදෘෂ්‍ය ක්‍රමයක් තිබේ. ඉන්දියාවේ විකාශ බලපත්‍ර ශ්‍රී ලංකාවේ මෙන් අවසානය විවෘත ඒවා නො වේ. ඒවා දෙන්නේ නිශ්චිත කාල පරිච්ඡේදයකට ය. පැහැදිලිව දක්වන ලද බලපත්‍ර කොන්දේසි තිබේ. ඒවා කඩ කළහොත් ඕනෑම මොහොතක බලපත්‍ර ආපසු ලබා ගත හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාවේ විකාශ බලපත්‍ර දෙන්නේ නෑකමට, යාච්කමට හෝ දේශපාලන සම්බන්ධතා මත ය. දැන් අපගේ සංඛ්‍යාත අවසන් වෙමින් තිබේ. ඇතැම් රටවල සංඛ්‍යාත අලෙවි කරන්නේ ප්‍රසිද්ධ වෙන්දේසියේ ය. ඉහළ ම මිල ඉදිරිපත් කරන්නාට

එය මිල දී ගත හැකි ය. ඇතැම් මාධ්‍ය සමාගම් ප්‍රකාශනයේ නිදහස අව භාවිතා කරති. තමන්ට අවශ්‍ය දේ ප්‍රකාශ කරවා ගැනීම ප්‍රකාශනයේ නිදහසෙහි මුළු අරුත නො වේ. දකුණු අප්‍රිකාවේ හා ඉන්දියාවේ ආදර්ශ මත ගොඩනගන ලද විකාශ අධිකාරියක් ශ්‍රී ලංකාවට අවශ්‍ය ය.”

සමන් අනාවුදහෙට්ටි,
අගමැතිවරයාගේ අතිරේක ලේකම් (මාධ්‍ය)

“ශ්‍රී ලංකාවේ විකාශය සම්බන්ධ රාජ්‍ය අධිකාරය කුඩා මෙහෙයුම්කරුවන් පිරිසක් විසින් මෙහෙයවනු ලබන වෙළඳපොළක කතිපයාධිකාරයකට යටත් කර තිබේ. මෙය සමාජයට වාසිදායක තත්ත්වයක් නො වේ. මෙම ඇතැම් මෙහෙයුම්කරුවන් උත්සාහ කරන්නේ මහජනතාව මුග්ධත්වයේ ගිල්වන්නට ය. නව තොරතුරු දැන ගැනීමේ පනත ඉතා වැදගත් වන්නේ මෙම තත්ත්වය තුළයි.

මා සිතන පරිදි, අපට රාජ්‍ය මාධ්‍ය නම් පුවර්ගය අවශ්‍ය නොවේ. අද වන විට විකාශ බලපත්‍ර 50ක් පමණ නිකුත් කර තිබේ. එහෙත්, අපට තිබෙන්නේ රාජ්‍ය මාධ්‍ය හා පෞද්ගලික මාධ්‍ය පමණි. විකාශ තරංග යනු පොදු දේපලකි. එය තහවුරු කරන නඩු තීන්දුවක් ද තිබේ. එහෙත්, කිසිදු පොදු සංවිධානයකට විකාශ තරංග හිමිකාරත්වය ලැබී නැත. එය ඉතා වැරදි තත්ත්වයකි. ස්වාධීන සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම්වලට ද විකාශ බලපත්‍ර හා මාධ්‍ය නාලිකා ලබා ගැනීමේ අවස්ථාව තිබිය යුතු ය.”

නිලිණ සමරසූරිය,
අධ්‍යක්ෂ - පුහුණු හා විදේශ සම්බන්ධතා, ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව

ඇප

බදු හා ව්‍යාපාර ලියාපදිංචි කිරීම

209 රජය බදු හා ව්‍යාපාර නියාමනය මාධ්‍ය සංවර්ධනය දිරි ගැන්වීම සඳහා සමානාත්මතා පදනමකින් භාවිතා කරන්නේද?

වෙ නත් ව්‍යවසාය මෙන් ම මාධ්‍ය සමාගම් ද රජයේ සමාගම් ලේකම් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි විය යුතු ය. ඒ අනුව අනුගමනය කළ යුතුව තිබෙන ක්‍රියාවලිය ද ඒ හා සමාන ය. විගණනය කරන ලද ගිණුම් වාර්තාව සමග වාර්ෂික වාර්තාව ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. ඇතැම් සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් පුණ්‍යායතන ලෙස ලියාපදිංචි වී ඇති අතර ඇතැමෙක් සීමාසහිත සමාගම් ලෙස සමාගම් ලේකම් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි වෙයි.

මාධ්‍ය සමාගම්වලට මාධ්‍ය වීම නිසා විශේෂිත බදු සහන ලැබෙන්නේ නැත. පුවත්පත් මුද්‍රණ කඩදාසි, මුද්‍රණ තීන්ත හා විකාශ උපකරණ වෙනුවෙන් විශේෂ සහන ද නැත. ඇතැම් විට රාජ්‍ය මාධ්‍ය ආයතනවලට බදු සහන හිමි වේ (විශේෂයෙන් ම ද්විපාර්ශ්වීය එකඟතාවන් මත උපකරණ ලැබෙන විට).

වසර ගණනාවක් තිස්සේ මාධ්‍ය සමාගම් හා ක්‍රියාකාරකයන් විසින් මුද්‍රණ කඩදාසිවල අධික මිල, විවිධ ආනයන හා වෙනත් බදු ආදී මාධ්‍ය මෙහෙයුම්වලට හා ආර්ථික හැකියාවට බලපාන යටිතල පහසුකම් පිළිබඳ අවධාරණය කරමින් තිබේ. මාධ්‍ය නිදහස හා සමාජ වගකීම පිළිබඳ කොළඹ ප්‍රකාශනයේ (2008) දැක්වෙන ආකාරයට, එම වකවානුවේදී ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පතක නිෂ්පාදන වියදමෙන් 55-65% අතර වැය වෙන්නේ මුද්‍රණ කඩදාසි වෙනුවෙනි. එහෙත් බටහිර රටවල එය 25-30% අතර ය.⁸⁸

⁸⁸ As noted in the Colombo Declaration on Media Freedom and Social Responsibility (2008), section 8. <http://www.pccsl.lk/sites/default/files/Colombo%20Declaration%202008%20%28English%29.pdf>

මාධ්‍යවලට බදු සහන වැනි විශේෂ සැලකිලි තිබිය යුතු ද යන්න සම්බන්ධයෙන් ඒකමතිකත්වයක් නැත. එය රජයට මාධ්‍ය මත බලපෑම් සිදු කළ හැකි තවත්

ආකාරයකැයි ඇතැමෙක් සලකති. ඔවුන්ගේ ස්ථාවරය වන්නේ මාධ්‍යවලට ද අනෙකුත් කර්මාන්තවලට පරිද්දෙන් ම සැලකිය යුතු බවයි. විශේෂිත සහන හෝ විශේෂිත බරක් ලබා නො දිය යුතු ය.

“ශ්‍රී ලංකා රජය රූපවාහිනියේ පෙන්වන සිංහලට හඬ කවන ලද විදේශ චිත්‍රපටවලට, වැඩසටහන්වලට පැය භාගයකට රු. 25,000 සිටරු. 90,000 දක්වා බදු අය කරයි. විදේශ රූපවාහිනී දැන්වීම්වලට වසරකට රු. 500,000ක බද්දක් පනවයි. ඉංග්‍රීසි නො වන විදේශ වැඩසටහන්වල බද්ද වැඩි ය.”

- US Trade Representative (USTR) National Trade Estimate Report on Sri Lanka, 2013 <https://ustr.gov/sites/default/files/2013%20NTE%20Sri%20Lanka%20Final.pdf>

එහෙත්, මෑත වසරවලදී රජය විසින් මාධ්‍ය හා විදුලි සංදේශ කර්මාන්ත වෙනුවෙන් පනවා තිබෙන බදු සමාජයේ කතාබහට ලක් වී තිබේ.

ආනයනික අන්තර්ගතයන් වෙනුවෙන් 2006දී පනවන ලද මතභේදාත්මක හා අසාධාරණ ආනයන බද්ද මඟින් විකාශකයන් කිහිප දෙනෙකුට දැඩි බලපෑමක් ඇති විය. අන්තර්ගතය ආනයනය කරනු ලබන රට අනුව, රජයට ආනයන බදු ගෙවිය යුතු විය. වානිජමය වශයෙන් එතරම් ශක්තිමත් නො වූ විකාශ ආයතනවලට එවැනි අන්තර්ගතයන් ආනයනය කිරීම හා ඒවා විකාශය කිරීමේදී ඒ වෙනුවෙන් වැයවූ පිරිවැය දැන්වීම් අලෙවියෙන් ආපසු ලබා ගැනීම දුෂ්කර විය.

මෙම සංරක්ෂණවාදී බද්ද බටහිර රටවලින් ආනයනය කරන ලද ඉංග්‍රීසි භාෂා අන්තර්ගතයන්ට මෙන් ම ඉන්දියාවෙන් ගෙන්වන දෙමළ හා හින්දි අන්තර්ගතයන්ට ද බලපෑවේ ය. මේ හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ බහු සංස්කෘතික ප්‍රේක්ෂකයන්ට ලැබෙන අන්තර්ගතයන්ගේ විවිධත්වය අඩු වූවා පමණක් නොව, ඇතැම් කුඩා රූපවාහිනී නාලිකා වසා දැමීම හේතුවෙන් රැකියා දුසිම් ගණනාවක් ද නැති විය.⁸⁹

එම නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් දශකයකට පමණ පසු මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ එක් ප්‍රධාන මෙහෙයුම්කරුවකු

⁸⁹ Sri Lanka TV industry hit by penal tax. Story by Lanka Business Online (LBO) on 7 July 2007, now archived at: <https://shaqmark.wordpress.com/2007/07/08/sri-lanka-tv-industry-hit-by-penal-tax/>

විසින්කරන ලද තක්සේරුව අනුව ඒ වන විට ඔවුන් රුපියල් බිලියනයක් පමණ රජයට බදු ගෙවා තිබේ. මූලින් පැවසුවේ එම ආදායම දේශීය රූපවාහිනී අන්තර්ගතයන් වැඩි දියුණු කිරීමට යොදවන බවයි. එහෙත්, එම අරමුදල භාවිතා කළ ආකාරය පිළිබඳ විස්තර ඉදිරිපත් කර නොමැත.

නිර්දේශ :

- රජය විසින් තාක්ෂණයන් වෙනුවෙන් බදු පැනවීම නො කළ යුතු ය (උදා: ජංගම දුරකථන හා කේබල් රූපවාහිනී පමණක් ඉලක්ක කිරීම). එය විශේෂිත තාක්ෂණයන්, සමාගම් හා ඔවුන්ගේ පාරිභෝගිකයන් සම්බන්ධයෙන් අසාධාරණ ලෙස සැලකීමක් විය හැකි ය.

වෙළෙඳ දැන්වීම්කරණය

210 රජය රජයේ වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ ප්‍රතිපත්තිය තුළදී වෙනස් සැලකීම් නොකිරීම

වෙළෙඳ දැන්වීම් ප්‍රචාරණය ශ්‍රී ලංකාවේ මූලික හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය වල විශාලතම හා වැදගත් ම ආදායම් මාර්ගයයි. මාධ්‍ය කර්මාන්ත නිරීක්ෂක නිලධාරීන් ශ්‍රී ලංකා සමාගම විසින් තක්සේරු කර තිබෙන පරිදි මාධ්‍යවල වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ වියදම 2014දී රු. බිලියන 77ක් විය.⁹⁰

රජයේ දෙපාර්තමේන්තු, සංස්ථා, ව්‍යවසාය, අධිකරණ පද්ධතිය හා සන්නද්ධ හමුදා ඇතුළත් රජය යනු තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලතම දැන්වීම් පළ කරන්නා ය. එය සමස්ත දැන්වීම් ප්‍රචාරණයෙන් 30%ක් බව එක් කර්මාන්ත මූලාශ්‍රයක සඳහන් වේ. එහෙත්, මෙම වටිනාකම වසරින් වසරට වෙනස් වේ.

විවිධ මාධ්‍ය ආයතනවලට දැන්වීම් ලබා දීමේදී රජය කටයුතු කරන්නේ විෂමතා ඇති වන පරිදි ය. අලෙවිය හෝ ග්‍රාහක ප්‍රතිචාර නො තකා රජයේ මූලික හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය වලට වැඩි දැන්වීම් ප්‍රමාණයක් ලබා දෙයි.

තවත් ගැටලු සහගත කරුණක් වන්නේ පෞද්ගලික මාධ්‍ය වෙත බලපෑම් ඇති කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස ආණ්ඩු විසින් රජයේ දැන්වීම් භාවිතා කර තිබෙන ආකාරයයි. රජයේ දැන්වීම් කප්පාදු කරනු ඇතැයි තර්ජනය නිරන්තරයෙන් ම පවතී. එහෙත්, එසේ කර තිබෙන්නේ කලාතුරකිනි.

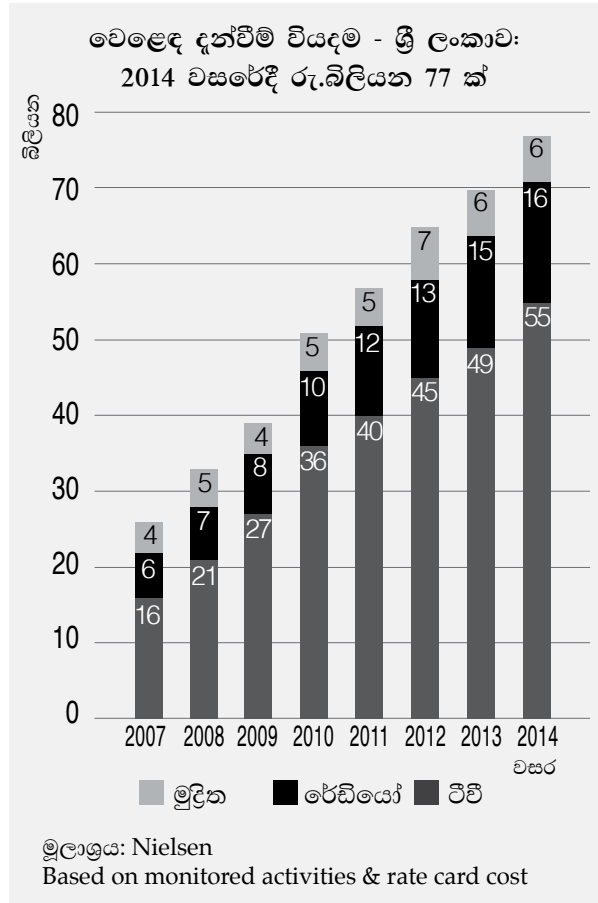
රසිකා මනෝබුද්ධි, අර්ජුන රණවත හා ක්ෂමා රණවත විසින් 2014දී පෙන්වා දී ඇති ආකාරයට, 'රජයත් සමග අනුගත ව කටයුතු කරනු හැර වෙනත්

⁹⁰ This is based on 'rack rates' for above-the-line media only. According to an industry leader, in reality the advertising industry (print, radio and TV) is around LKR 30 billion. Digital advertising in 2014 was worth around LKR 1 billion, but this amount is steadily increasing.

විසඳුමක් පෞද්ගලික මාධ්‍යවලට නැත. රජය ආර්ථිකයෙන් 70%ක් පාලනය කරන අතර විශාලතම තනි දැන්වීම්කරුවා ය. ඉන්දියාවේ මෙන් අලෙවි සංඛ්‍යාලේඛන අනුව සාධාරණ අන්දමින් දැන්වීම් බෙදී යන ආකාරයට රජයේ දැන්වීම් නියාමනය කිරීමේ නීති ලංකාවේ නැත. පෞද්ගලික මාධ්‍යවල අත ඇඹරීම කලක සිට තිබෙන සුලබ භාවිතාවකි. රජය අමනාප කර ගන්නා ඕනෑ ම පෞද්ගලික මාධ්‍ය ආයතනයකට ලබා දෙන දැන්වීම් කපා හරිනු ලැබේ. එය සමාගමේ ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයක් නිසා ඉන් පසු සමාගමට සිය පැවැත්ම රැක ගැනීම දුෂ්කර වේ. එහෙයින් සියලු ප්‍රධාන ව්‍යාපාරවලට රජය සමග කටයුතු කිරීම මිස වෙනත් විකල්පයක් නැත. රජය විවේචනය කරන මාධ්‍ය ආයතනවලට දැන්වීම් ලබා නො දෙන ලෙස විශාල පරිමාණ ව්‍යාපාරවලට බලපෑම් කළ අවස්ථා තිබේ.⁹¹

රාජ්‍ය ආයතනවල අරමුදල් භාවිතා කරමින් දේශපාලකයන් හා දේශපාලන ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කිරීම පසුගිය ආණ්ඩුව යටතේ පෙර නො වූ විරූ තරම් ඉහළ නැගිණි. ජනාධිපති පදවියට පත් වී කෙටි කාලයකට පසු ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මෙම භාවිතාව නතර කරන්නැයි රාජ්‍ය ආයතනවලට උපදෙස් දුන්නේ ය.

⁹¹ Sri Lanka's media, five years after the end of war. By Rasika Manobuddhi, Arjuna Ranawana and Kshama Ranawana. Groundviews.org 13 May 2014. <http://groundviews.org/2014/05/13/sri-lankas-media-five-years-after-the-end-of-war/>

රජයේ ආයතන විසින් පුවත්පත් දැන්වීම් සීමා කිරීම

මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් 2015 ජනවාරි 29 දින පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරන ලද අන්තර්කාලීන අයවැය යෝජනාවල පහත සඳහන් කරුණු අඩංගු විය.

9.43 දේශපාලන ප්‍රචාරය පිණිස රජයේ ආයතන විසින් පුවත්පත්වල පළ කරනු ලබන දැන්වීම් බොහෝ විට අධික බව පෙනේ. දේශපාලන අරමුණු සහිතව එසේ පළ කරනු ලබන දැන්වීම් බොහෝ විට ඇති කරන්නේ රජයේ වියදම්වලට බරක් පමණක් බව පෙනේ.

9.44 දේශපාලනික දැන්වීම් පුවත්පත්වල පළ කිරීම අමාත්‍යාංශ හා දෙපාර්තමේන්තු විසින් වහා නතර කළ යුතු බව මම යෝජනා කරමි. සුවිශේෂ අවස්ථාවලදී ඒවා පළ කළ හැක්කේ අදාළ අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයාගේ අනුමැතිය මත ය.

9.45 රජයේ ආයතනවල සභාපතිවරු හා අධ්‍යක්ෂවරු එවැනි දැන්වීම් පුවත්පත්වල පළ කිරීමෙන් වැළකිය යුතුවා පමණක් නොව අනවසර දැන්වීම් වෙනුවෙන් වන වියදම් සම්බන්ධයෙන් පෞද්ගලිකව වග කිව යුතු ද වේ. ඔවුන් ඒවා අනුමත කර තිබේ නම්, එම වියදම් ඔවුන් විසින් දැරිය යුතු ය.

9.46 කැලැන්ඩර, දිනපොත් ආදියෙහි දේශපාලකයන් පෙනී සිටින ඡායාරූප හා වෙනත් දේ, ඒවා මුද්‍රණය කරන්නේ රජයේ ආයතන විසින් නම්, අනාගතයේදී තහනම් වනු ඇත.

මූලාශ්‍රය: <http://www.treasury.gov.lk/images/depts/fpd/docs/budgetspeech/2015-jan29/InterimBudget2015-20150129-eng.pdf>
(page 39)

නිර්දේශ :

- රජයේ දැන්වීම් විධිවිධාන සියලු රාජ්‍ය නියෝජිතායතනවලට හා රජයට අයත් සමාගම්වලට අදාළ වන මාර්ගෝපදේශ කට්ටලයක් මඟින් නියාමනය විය යුතු ය. එමඟින් අපේක්ෂිත පාඨක ප්‍රජාව මත දැන්වීම් ලබා දෙන නිර්ණායක සැකසිය යුතු ය. එවැනි මාර්ගෝපදේශ අවශ්‍ය වන්නේ රාජ්‍ය දැන්වීම් අනුග්‍රහය ලබා දීමේදී දැනට පවතින වෙනස් කොට සැලකීමේ භාවිතාවන් දුරලීමට හා රාජ්‍ය අංශයේ දැන්වීම් මාධ්‍ය ආයතනවලට සාධාරණ හා විෂයමූලික පදනමකින් බෙදා දීම සඳහා ය.
- මාධ්‍ය ආයතනවලට බලපෑම් හා තර්ජන කිරීම වෙනුවෙන් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික වෙළෙඳ ප්‍රචාරණයන් භාවිතා කිරීම සම්බන්ධයෙන් මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය නීතිමය සීමා හා දඩ පැනවිය යුතු ය.

211 මාධ්‍යවල වෙළෙඳ ප්‍රචාරණය
 කිරීමේ කාර්යක්ෂම නියාමනයක්

ආ ලදායි වීම සඳහා වෙළෙඳ ප්‍රචාරණය විසින් පාරිභෝගිකයන්ගෙන් ඉහළ පෙළේ විශ්වාසයක් දිනා ගත යුතු ය. එය නීත්‍යානුකූල, විනිත, අවංක හා සත්‍යගරුක විය යුතු ය. දැන්වීම් විසින් පාරිභෝගිකයන් නො මග යවන්නේ නම්, ඔවුන් ඒවා නැවත මිල දී නො ගනු ඇත. දැන්වීම පාරිභෝගිකයන්ට ගෝචර නොවන්නේ නම් ඔවුන් එම භාණ්ඩ මිල දී නොගනියි.

නරක දැන්වීම් ලෙස සැලකෙන්නේ ඉතා සුළු ප්‍රතිශතයක් වුවද, එමගින් පාරිභෝගික විශ්වාසය පළුදු වෙයි. වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ ක්‍රියාවලියට හානි පැමිණෙයි. එබැවින් ප්‍රචාරණය මැනවින් නියාමනය කර ගැනීම දැන්වීම් කර්මාන්තයේ වගකීමකි.

සම්ප්‍රදායිකව, මේ සඳහා ක්‍රම දෙකක් තිබේ. එකක් නම් රජය විසින් සම්මත කර ගන්නා නීති මාර්ගයෙන් එසේ කිරීමයි. අනෙක වන්නේ ස්වයං නියාමනයයි.⁹²

ශ්‍රී ලංකාවේ දැන්වීම් කර්මාන්තය සමස්තයක් ලෙස නියාමනය කිරීම සඳහා පැහැදිලි ක්‍රමයක් නැත. දැන්වීම් ප්‍රමිති අධිකාරියක් හෝ ස්වයං නියාමන යාන්ත්‍රණයක් නොමැත. ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් ද නැත.

පාරිභෝගික ආරක්ෂණ නීති තිබෙන මුත් ඒවා ක්‍රියාත්මක කරවීම දුර්වල ය. දැන්වීම් විසින් ඇතැම් විට මහජනතාව පාවිච්චි කරනු ලැබේ. විශේෂිත භාණ්ඩ හා සේවා සම්බන්ධ දැන්වීම් වලට සුවිශේෂයෙන් අදාළ වන නීති දැනට පවතින්නේ අල්පයකි.

උදාහරණ:

- 2006 අංක 27 දරණ දුම්කොළ හා මත්පැන් ජාතික අධිකාරි පනත විසින් මත්පැන් හා දුම්කොළ දැන්වීම් මුද්‍රිත, විද්‍යුත් මාධ්‍යවල මෙන් ම පොදු ස්ථානවල ද ප්‍රදර්ශනය තහනම් කර ඇත.⁹³
- 'කිසිදු පුද්ගලයකු විසින් ආහාරයක ස්වභාවයට වටිනාකම, ගුණය, අන්තර්ගතය, යහගුණ හා ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාජ, නො මග යවනසුළු හෝ වැරදි හෝ අදහසක් ඇති වන පරිදි ලේබල්, ඇසුරුම්, සත්කාර, විකසන, අලෙවි හා ප්‍රචාරක කටයුතු නො කළ යුතු බව' 1986 අංක 26 දරණ ආහාර පනතෙහි විධිවිධානවල දැක්වේ.⁹⁴
- 1980 අංක 27 දරණ සුවද විලවුන්, රූපලාවණ්‍ය ද්‍රව්‍ය හා ඖෂධ පනත යටතේ ඖෂධ, රූපලාවණ්‍ය ද්‍රව්‍ය හා උපකරණවලට ද මෙවැනි ම සීමා අදාළ වේ. මේවා අදාළ ආයතන විසින් පනවා තිබේ. එහෙත්, ඒවායේ ධාරිතාව හා තාක්ෂණික සීමා නිසා ඒවා ක්‍රියාත්මක වීම ප්‍රමාණවත් නැත.
- පලිබෝධනාශක පාලන (සංශෝධිත) පනත යටතේ අනතුරුදායක කෘෂි රසායනික සම්බන්ධ දැන්වීම් පාලනය කරනු ලැබේ.
- 2003 අංක 9 දරණ පාරිභෝගික අධිකාරි පනත යටතේ පාරිභෝගිකයන් නො මග

⁹² Why regulate advertising? European Advertising Standards Alliance (EASA): <http://www.easa-alliance.org/page.aspx/165>

⁹³ <http://www.sundaytimes.lk/061203/FinancialTimes/ft313.html>

⁹⁴ <http://documents.gov.lk/Acts/1980/Act%20No.26/Act26%28E%29-1980.pdf>

උවමනාවට වඩා දැන්වීම්

මාධ්‍ය ආයතන විසින් අන්තර්ගතය හා දැන්වීම් අතර පැහැදිලි කුලනයක් පවත්වාගෙන යා යුතු ය. ඕනෑවට වඩා දැන්වීම් හේතුවෙන් පාරිභෝගිකයන් ඉවත්ව යන අතර, අප්‍රමාණවත් දැන්වීම් හේතුවෙන් ආර්ථික ශක්තිය හීන වේ.

අතීතයේදී ප්‍රචන්දන විසින් 60% කර්තෘ අන්තර්ගතය හා 40% දැන්වීම් යන අනුපාතිකය අනුගමනය කරන ලදී. මෙම අනුපාතිකය දැන් දැඩිව අනුගමනය කරනු නො ලැබේ. වැඩි වන දැන්වීම් ලිපි හේතුවෙන් තත්ත්වය සංකීර්ණ වී තිබේ. දැන්වීම් ලිපි යනු ප්‍රචර්ධනය සඳහා වන දැන්වීම් බව නො දන්නා පළ කරනු ලබන අන්තර්ගතයන් වේ.

විකාශයන්හිදී ග්‍රාහකයෝ අසීමාන්තික දැන්වීම් නිසා වෙහෙසට පත් වෙති. එක්සත් ජනපදයේ ප්‍රධාන ජාල විසින් රූපවාහිනී දැන්වීම් පැයකට විනාඩි 10කට සීමා කරන ලදී. එහෙත්, මෙම සීමා උල්ලංඝනය කිරීම ද සිදු වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ අවිධිමත් දැන්වීම් හේතුවෙන් අන්තර්ගතය බොහෝ විට අඩු කරනු ලබයි. ඇතැම් නාලිකාවල දැන්වීම් විරාමයන් අධික ය. නරක ම තත්ත්වය දකින්නට ලැබෙන්නේ ප්‍රධාන ක්‍රීකටි තරග සජීවීව විකාශය කරන අතරතුර ය.

දැන්වීම් හා අන්තර්ගතයන් අතර වඩා හොඳ සමතුලනයක් මාධ්‍ය කර්මාන්තයට දැඩි ව අවශ්‍ය ය.

යවන දැන්වීම් පිළිබඳ විමර්ශනය කරන්නට පාරිභෝගික අධිකාරියට බලය ඇත.

- නීතියක් නො වුණද, ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා නියුක්ති කාර්යාංශය විසින් බලපත්‍ර සහිත විදේශ රැකියා නියෝජිතයන් සඳහා 2013 නොවැම්බරයේදී ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් සම්පාදනය කළේ ය. එහි විදේශ රැකියා ඇබැරුතු සම්බන්ධයෙන් දැන්වීම් පළ කිරීම පිළිබඳ සම්පූර්ණ කොටසක් ම තිබේ. එම දැන්වීම්වල නිරවද්‍යභාවය, පැහැදිලිබව හා අවශ්‍ය විස්තර අඩංගු වීම එහිදී අවධාරණය කර තිබේ.⁹⁵

මාධ්‍ය දැන්වීම් සඳහා ළමයින් යොදා ගැනීම පිළිබඳ විවාදයක් කලක සිට තිබේ. ළමා අයිතිවාසිකම් හා වෙනත් කණ්ඩායම් විසින් සීමා කිරීම ඉල්ලා සිටින ලදී. දැඩි වෙළෙඳ දැන්වීම් ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් හා එය උල්ලංඝනය කරන්නන්ට එරෙහිව දැඩි දඬුවම් හඳුන්වා දිය යුතු බව පර්යේෂණ හා උපදේශන ආයතනයක් වන විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය 2008දී නිර්දේශ කරන ලදී. තමන්ට අසාධාරණ විවේචනයකට මුහුණ දීමට සිදු වන බව දැන්වීම්කරුවන්ට හා අලෙවිකරුවන්ට හැඟේ නම් ඒ පිළිබඳ පැමිණිලි කළ හැකි බේරුම්කරණ මණ්ඩලයක් පත් කිරීමට ද යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කරන ලදී.⁹⁶ එහෙත් එය සිදු වූයේ නැත.

ප්‍රසිද්ධ කළ යුතු හා නො කළ යුතු දැන්වීම් පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ මලාවක් මාධ්‍යවලට නොමැත.

⁹⁵ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/--asia/---ro-bangkok/---ilo-colombo/documents/publication/wcms_233369.pdf

ඇතැම් මාධ්‍ය ආයතන විසින් තමන්ගේ ම මාර්ගෝපදේශ මාලාවක් සංවර්ධනය කර තිබේ. නිදසුනක් ලෙස රජයේ විකාශකයන් වන ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව හා ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව විසින් වෙළෙඳ දැන්වීම් පිළිබඳ තමන්ගේ ම මාර්ගෝපදේශ සකසා ගෙන තිබේ. එහෙත්, විකාශ කර්මාන්තය තුළ මෙම සම්මතයන් අනුව කටයුතු කරන බවක් නො පෙනේ. ජ්‍යෙෂ්ඨය, සාත්තර කීම, සුව කිරීමේ මෙහෙයන් හා වෙනත් අසාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ප්‍රචාරණ රැල්ලක් මෑත කාලයේදී තිබිණි. මේවා රටේ පාරිභෝගික නීතිවලින් හෝ ප්‍රචාරණ ආචාර ධර්ම සංග්‍රහවලින් ආවරණය වන්නේ නැත.

කලක් ස්වාධීන රූපවාහිනියේ සභාපති තනතුර දැරූ ජ්‍යෙෂ්ඨ මාධ්‍යවේදී නිව්ටන් ගුණරත්න මෙසේ සිහිපත් කරයි: 'මම ගුවන් විදුලි සංස්ථාවේ වැඩ කරන කාලේ වෙළෙඳ දැන්වීම් සඳහා ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් තිබුණා. එය හැඳින්වූණේ කොළ පාට පොත කියලායි. උදාහරණයක් ලෙස වෙළෙඳ දැන්වීම්වලින් ජනතාව බිය ගන්වීම කරන්නට ඉඩ දුන්නේ නැහැ. ඇතැම් වෙළෙඳ දැන්වීම් කෑම වෙලාවන්වලදී ප්‍රචාරණය කරන්නට දුන්නේ නැහැ. රූපවාහිනිය ද තමන්ගේ ම දැන්වීම් ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් සිය මුල් යුගයේදී සංවර්ධනය කළා. පෞද්ගලික රූපවාහිනී නාලිකා විසින් මෙම ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය උසස් තත්ත්වයට ගෙන ආ යුතු බවට අවබෝධයක් තිබුණා. එහෙත් එය බොහෝ කාලයක සිට අමතක කර දමා තිබෙනවා.'

විකාශකයන් විසින් මුහුණ දෙනු ලබන තවත් ප්‍රශ්නයක් ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාවේ හිටපු සභාපති මොහාන් සමරනායක විසින් පෙන්වා දෙන ලදී. 'රූපවාහිනියේ අපි උත්සාහ කරන්නේ අපේ වැඩසටහන් අන්තර්ගතයේ මෙන් ම වෙළෙඳ දැන්වීම්වල ද ගුණාත්මක ප්‍රමිති පවත්වාගෙන යාමටයි. එහෙත්, අප විසින් ඇතැම් දැන්වීම් ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද විට දැන්වීම්කරුවන් පෞද්ගලික නාලිකා වෙත යනවා. එයින් අපේ ආදායම් අඩු වෙනවා.'

දැන්වීම් පිළිබඳ මහජන පැමිණිලි

ප්‍රශ්නකාරී හෝ වැරදි දැන්වීම් සම්බන්ධයෙන් මහජන පැමිණිලි යාන්ත්‍රණයක් ශ්‍රී ලංකාවේ නොමැත. නීතිය විසින් ආවරණය කරනු ලබන දුම්කොළ, මත්පැන්, ඖෂධ වැනි විශේෂිත ප්‍රවර්ග සම්බන්ධයෙන් හැර, වෙනත් සුවිශේෂ දැන්වීම් සම්බන්ධයෙන් ඒ ගැන සැලකිලිමත් වන පුරවැසියන්ට පැමිණිලි කළ හැකි ආකාරයක් නැත.

නීතිගත රෙගුලාසි හා ස්වයං නියාමනයක් නැති තත්ත්වය තුළ ක්‍රියාකාරිකයන් හා උපදේශන කණ්ඩායම් ඇතැම් විට ඔවුන් සඳාචාර විරෝධී හා පිළිගත නො හැකි යයි සලකන විශේෂිත දැන්වීම්වලට හා දැන්වීම් ප්‍රචාරණ ව්‍යාපාරයන්ට එරෙහිව ප්‍රතිචාර දක්වනු ලැබේ.

නිදසුනක් ලෙස, බලපෑම් කණ්ඩායමක් වන මත්පැන් හා ඖෂධ තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය (ADIC)

96 Children in Advertising in Sri Lanka – A Media Study. CPA, 2009. <http://www.cpalanka.org/children-in-advertising-in-sri-lanka-media-study/>

“ඇතැම් පුවත්පත්වල පිටපත් කියක් මුද්‍රණය කරනවා ද යන්න අපි නො දනිමු. ඇතැමෙක් පිටපත් 5000කවත් මුද්‍රණය කරන්නේ නැත. එහෙත් ලක්ෂ ගණනක් අලෙවි වන බව පවසති. මෙමඟින් ජනතාව නො මග යවනු ලැබේ. වෙනත් රටවල පුවත්පත් හා සඟරා අලෙවිය විගණනය කරන ස්වාධීන ආයතන තිබේ. බොහෝ කාලයකට පෙර ශ්‍රී ලංකාවේ ද මෙවැනි ක්‍රමයක් පැවති අතර එවැනි හොඳ සම්ප්‍රදායන් නැවත පණ ගැන්විය යුතු ය.”

**විජිත යාපා,
සමාරම්භක කර්තෘ, දී අයිලන්ඩ් හා සන්ඩේ
ටයිම්ස් පුවත්පත්**

“මා සිතන ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය වෘත්තීය මිය ගොස් තිබේ. අප කතා කරන්නේ මළකඳකට පණ දීම ගැන ය. මේ සම්බන්ධයෙන් මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථාන ශ්‍රේණිගත කරන සමාගම් වග කිව යුතු ය. ඒවා පාක්ෂික වන අතර වැඩ කරන්නේ වාසිය පිණිසයි. විකාශ මධ්‍යස්ථාන ශ්‍රේණිගත කිරීම විශ්වවිද්‍යාල වැනි ස්වාධීන, වෘත්තික කණ්ඩායම් විසින් කළ යුතුව තිබේ. එහි ක්‍රමවේදය පාරදෘෂ්‍ය විය යුතු ය. අපට අඩු තරමේ එවැනි සමාගම් තුනක්වත් අවශ්‍ය ය.”

**ප්‍රියන්ත කාරියප්පෙරුම,
සියත පෞද්ගලික රූපවාහිනියේ උපදේශක**

“දැන්වීම්කරුවන් තීරණ ගන්නේ මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථාන ශ්‍රේණිගත කිරීම් අනුව ය. අපට ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රේණිගත කිරීම් පිළිබඳ වඩා හොඳ නියාමනයක් අවශ්‍ය ය. නැතිනම් බොහෝ විට බාල වැඩසටහන් ඉතාම ජනප්‍රිය ඒවා ලෙස ශ්‍රේණිගත කිරීම දිගට ම සිදු වනු ඇත.”

**රොස්මන්ඩ් සේනාරත්න,
හිටපු සභාපති, ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවය
හිටපු සාමාන්‍යාධිකාරී, ස්වර්ණවාහිනී
පෞද්ගලික සමාගම**

මත්පැන් හා දුම්කොළ සමාගම් විසින් කරගෙන යනු ලබන මෘදු ප්‍රවර්ධන හා අනුග්‍රාහකත්වයන් පිළිබඳ නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ. මත්පැන් හා දුම්කොළ අංශයේ සෘජු දැන්වීම් 2006 සිට තහනම් කර තිබේ.⁹⁷

වඩා ක්ෂණික පාරිභෝගික විරෝධතා ද සිදු වේ. එයට නිදසුනක් වන්නේ 2014දී විස්කෝතු වර්ගයක රූපවාහිනී දැන්වීමකට එරෙහිව සමාජ මාධ්‍යවලින් මතු වූ විරෝධයයි. එම දැන්වීමෙන් කියවුණේ සුදු පැහැයට හුරු කාන්තාවන් කළු පැහැයට හුරු කාන්තාවන්ට වඩා කමතිය බවයි. විරෝධයෙන් තුන් දිනකට පසු මෙම දැන්වීම ඉවත් කර ගන්නා ලද අතර අදාළ සමාගම ප්‍රසිද්ධියේ සමාව ඉල්ලුවේ ය.⁹⁸

වැඩි වන සමාජ සැලකිලිමත්භාවයන් හමුවේ (ඇතැම් විට ඒවා ප්‍රකාශ වන්නේ සමාජ මාධ්‍ය හරහායි) අලෙවි වෘත්තිකයන් හා දැන්වීම් කර්මාන්තය විසින් ස්වයං නියාමනයේ වැදගත්කම වටහා ගනිමින් සිටියි. ඇතැම් මාධ්‍ය නිවේදකයන් විසින් ද මෙම අදහස ප්‍රතිරාවය කර තිබේ.⁹⁹

පිළිගත් දැන්වීම් නියෝජිතයන්ගේ සංගමය පිහිටුවනු ලැබුවේ ස්වයං-පාලනයකරන ලද ශක්තිමත් කර්මාන්තයක් පවත්වාගෙන යාමේ අරමුණෙනි. එහෙත්, දැන්වීම් ප්‍රචාරණය, නියෝජිතයාගේ හරහා පමණක් නොව කෙළින් ම දැන්වීම්කරුවා හා මාධ්‍ය සමාගම් අතර ද සිදු වන නිසා මාධ්‍ය කර්මාන්තය විසින් ස්වයං නියාමනයක් පවත්වාගෙන යාම පහසු නැත. (මෙය විශේෂයෙන් ම මෑත කාලයේ පුවත්පත්

⁹⁷ <http://www.adicsrilanka.org/2013/05/30/world-no-tobacco-day-2013-ban-tobacco-advertising-promotion-and-sponsorship-press-release/>

⁹⁹ For example, see: Regulating Advertising, Business Times, 10 March 2013 <http://www.sundaytimes.lk/130310/business-times/regulating-advertising-35523.html>

⁹⁸ <http://www.globalpressjournal.com/asia/sri-lanka/responding-public-outrage-sri-lankan-biscuit>

මෙන් ම රූපවාහිනියේ ද මතු වූ ලුහුඬු දැන්වීම් රැල්ලෙන් පෙනේ.)

පොදු ප්‍රමිතිවලට හා ආචාර ධර්මවලට එකඟ වීම සම්බන්ධයෙන් වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ හා මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ මේ දක්වා දක්නට ලැබෙන අසාර්ථකභාවය සැලකිල්ලට ගත් විට සම්පූර්ණයෙන් ම ස්වේච්ඡා ස්වයං නියාමන යාන්ත්‍රණයක් ප්‍රමාණවත් වේ ද යන්න පැහැදිලි නැත.

නිර්දේශ :

- රජය දැන්වීම් කර්මාන්තය සමග සහයෝගීව අදහස් විමසමින් මහජන අභිලාෂයන් වෙනුවෙන් දැන්වීම් නියාමනය කිරීම සඳහා ස්වාධීන නියාමන ව්‍යුහයක් ගොඩනැගිය යුතු ය. එයට මාර්ගෝපදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලය ද තිබිය යුතු ය. දැන්වීම් වෙනුවෙන් සමස්ත ප්‍රමිති හා ආචාර ධාර්මික මාර්ගෝපදේශ සකසා මහජනමාධ්‍ය වෙත මෙන් ම වෙනත් ස්වරූපවල වෙළෙඳ ප්‍රචාරණයන්ට හා අලෙවියට ද ලබා දිය යුතු ය.
- නීතිගත නියාමන ආයතනයක් පිහිටුවන තෙක් දැන්වීම් කර්මාන්තය තමන්ගේ ම ස්වයං නියාමන පද්ධතියක් සංවර්ධනය කර ගත යුතු ය. එය පාරිභෝගික ආරක්ෂාව හා හැඟීම් ගැන සංවේදී හා ප්‍රතිචාරාත්මක විය යුතු ය. මාධ්‍ය ආයතන තමන්ගේ පැත්තෙන් දැන්වීම් අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ සීමා අනුගමනය කළ යුතු අතර එය ඔවුන්ගේ ගුවන් හෝ මුද්‍රිත අවකාශයේ සමස්ත අන්තර්ගතය සමග සමානුපාතික විය යුතු ය.

මාධ්‍යවල බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය, සමාන ආර්ථික ක්ෂේත්‍රයක් හා හිමිකාරිත්වයේ විනිවිද පෙනෙනසුළුභාවය

සංයුක්ත නිර්දේශ

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>2.1 රජය බහුත්වවාදී මාධ්‍ය ප්‍රචර්ධනය කිරීමට පියවර ගනියි</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. මාධ්‍යවල සැබෑ බහුත්වවාදයක් විවිධත්වයක් ප්‍රචර්ධනය කිරීම සඳහා රජය විසින් සියල්ල සහභාගීකරගන්නා බහු පාර්ශ්වික සාකච්ඡාවක් දියත් කළ යුතු ය. මෙය වැඩිපුර ම කළ යුතු වන්නේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සන්නිවේදන බලය වැඩිදියුණු කිරීමේ ක්‍රමයක් ලෙස ය. එය පොදු අවකාශය සමග අන්තර්ග්‍රාහී විය යුතු අතර හුදු පාරිභෝගික රුචියට හා වෙළෙඳපොළ තරගයට සැපයුම් නො කළ යුතු ය. 2. මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වයේ විස්තර විවෘත හා පාරදෘෂ්‍ය කිරීම සියලු මාධ්‍ය ආයතනවලට අනිවාර්ය වන නීතියක් සම්මත කළ යුතු ය. ඒවා නිශ්චිත කාලයකට වරක් මහජනයාට හෙළිදරව් කළ යුතු ය. මාධ්‍ය කර්මාන්තය හිමිකාරිත්වය වාර්ෂිකව හෙළිදරව් කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් සැකසිය යුතු ය. (මාධ්‍ය සමාගම්වල හිමිකාරිත්වය හා ප්‍රධාන කොටස්කරුවන් ප්‍රසිද්ධ කරන ක්‍රමවේදයක් ඉන්දියාවේ තිබේ.) එය සිදු වන තෙක්, හිමිකාර විස්තර ප්‍රසිද්ධ කිරීමෙන් මාධ්‍ය කර්මාන්තයට තම මහජන වගවීම වැඩි කළ හැකි ය. 3. මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වය හා හරස් හිමිකාරිත්වය (එක සමාගමක් ටේබ්ලයෝ, රූපවාහිනී, පුවත්පත් ආදී බහුවිධ මාධ්‍ය හිමි කර ගැනීම) සුළු පිරිසක් අතට පත් වීම වැළැක්වීමේ නීති පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කළ යුතු ය. 4. පර්යේෂකයන් හා සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් විසින් තම මාධ්‍ය නිරීක්ෂණ කටයුතු අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයන්ගෙන් හා කර්තෘ මණ්ඩල භාවිතය පිළිබඳ ආචාර ධාර්මික සලකා බැලීම්වලින් ඔබ්බට ගෙන යා යුතු ය. එමඟින් මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ දේශපාලන පක්ෂපාතිත්වයන් හා මාධ්‍ය නො වන ව්‍යාපාර අභිලාෂයන් ද නිරීක්ෂණය කළ යුතු ය. මෙම තොරතුරු අන්තර්ජාලයේ ප්‍රසිද්ධ කරන ක්‍රමයක් සැකසිය යුතු ය.
<p>2.2 බහුත්වවාදී මාධ්‍ය ප්‍රචර්ධනය කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග සමග අනුකූලතාව රජය තහවුරු කරයි</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය තුළ සැබෑ බහුත්වභාවයක් හා විවිධත්වයක් ප්‍රචර්ධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති වෙනුවෙන් රජය විසින් සියල්ල සහභාගීකරගන්නා බහු පාර්ශ්වකාර සාකච්ඡාවක් දියත් කළ යුතු ය. මෙය කළ යුත්තේ සියල්ල සහභාගී කරගන්නා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සන්නිවේදන බලය වර්ධනය කිරීමේ මාර්ගයක් ලෙස ය. එසේ නොමැතිව හුදු පාරිභෝගික තෝරා ගැනීම හෝ වෙළෙඳපොළ තරගකාරිත්වය වෙනුවෙන් නො වේ.

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>2.3 රජය සක්‍රීය ලෙස විවිධ මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා මාධ්‍ය ප්‍රවර්ධනය කරයි</p>	<p>6. රජය හා මාධ්‍ය කර්මාන්තය සාමූහිකව මාධ්‍යවල අන්තර්ගත විවිධත්වය ඇති කිරීම සඳහා ඇපකැප විය යුතු ය. එය මැනිය යුත්තේ මාධ්‍ය ආයතන තිබෙන ගණනින් නොව එමඟින් කරනු ලබන සමාජ නියෝජනය හා ඒවා ඇතුළත් කර ගැනීමේ හැකියාවේ පරාසය මත ය. සමාජ, දේශපාලන, සංස්කෘතික දැක්මවල පුර්ණ පරාසයක් හසු කර ගැනීමේ හැකියාව ඒවාට තිබිය යුතු ය. යෝජිත මහජන සේවා විකාශ මඟින් කරන වෙනත් දේ සමග එවැනි අන්තර්ගත විවිධත්වයක් ද ප්‍රවර්ධනය කළ හැකි ය. වෙළෙඳපොළ මඟින් දිවෙන මාධ්‍ය විසින් නිෂ්පාදනය කරනු නො ලබන වැදගත් මාධ්‍ය නිෂ්පාදන සිදු කිරීමට ස්වාධීන අන්තර්ගත නිෂ්පාදකයන්ට අවස්ථාව ලබා දිය හැකි ය.</p> <p>7. විද්‍යුත් විකාශයට අදාළ නීති සම්පාදනය කළ යුත්තේ හිමිකාරීත්ව විවිධත්වය මෙන් ම මාධ්‍ය අන්තර්ගතයේ විවිධත්වය ද ප්‍රවර්ධනය වන ආකාරයටයි. වෙනත් කාරණා අතර, හිමිකාරීත්ව විවිධත්වය ද විකාශ බලපත්‍රකරණය ඔස්සේ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ක්‍රම නීතිය විසින් යෝජනා කළ යුතු ය.</p>
<p>2.4 ස්වාධීන හා පාරදෘෂ්‍ය නියාමන පද්ධතියක්</p>	<p>8. විද්‍යුත් විකාශ බලපත්‍ර ක්‍රමය විධිමත් කිරීමට රජය ඉක්මන් පියවර ගත යුතු ය. එය විවෘත, තරගකාරී, සාධාරණ හා වගවිය හැකි ක්‍රියාවලියක් විය යුතු ය. සමස්ත ක්‍රියාවලිය ම කළමනාකරණය කළ යුත්තේ ස්වාධීන නියාමකයකු විසිනි. එය මහජන අවධානයට ලක් කිරීමට හා අදහස් දැක්වීමට පැහැදිලි ක්‍රම තිබිය යුතු ය. 1992 සිට අනුගමනය කරන ලද හිතවත්කම මත අපිළිවෙලට බලපත්‍ර ලබා දෙන ක්‍රමය හැකි ඉක්මණින් අවසන් කළ යුතු ය. බලපත්‍ර දීමේ ක්‍රමය ප්‍රමිතිකරණය කළ යුතු ය. එය සියලු දැනට දී ඇති බලපත්‍රවලටත් අදාළ කළ යුතු ය.</p>

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>2.5 රජය හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන ක්‍රියාකාරීව ප්‍රජා මාධ්‍ය ප්‍රචර්ධනය කිරීම</p>	<p>9. ප්‍රජාවට හිමි හා ප්‍රජාව විසින් පවත්වාගෙන යන ලබන ප්‍රජා ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී මධ්‍යස්ථාන වෙනුවෙන් විස්තීර්ණ බලපත්‍ර ක්‍රමයක් සම්පාදනය කළ යුතුය. එය ස්වාධීන නියාමන ව්‍යුහයක් විසින් නියාමනය කළ යුතු ය. මෙහි ප්‍රධාන ඉලක්කයක් වන්නේ විද්‍යුත් විකාශ ක්ෂේත්‍රය තුළ විවිධත්වය හා ප්‍රජා සහභාගිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමයි. ඒ වෙනුවෙන් විද්‍යුත් මාධ්‍ය පද්ධතිය තුළ ප්‍රජා විකාශකයන් සම්බන්ධ පැහැදිලි නිර්වචනයක් හා ඔවුන්ට බලපත්‍ර ලබා දීමේ සුවිශේෂ නීති තිබිය යුතු ය. ඒ වෙනුවෙන් සරළ අයදුම්පත් ක්‍රමයක් තිබිය යුතු ය. එය නොමිලේ හෝ අඩු මුදලකට ලබා දිය යුතු ය. සියලු බලපත්‍ර ක්‍රියාවලි පැහැදිලි නිර්නායක මත පදනම් විය යුතු අතර නීති කලින් සම්පාදනය කළ යුතු ය. එය විවෘත විය යුතු අතර මහජන සහභාගිත්වයට ඉඩ දිය යුතු ය.</p> <p>10. අඩු සම්ප්‍රේෂණ බලයක් සහිත බල ප්‍රජා ගුවන් විදුලි විකාශ වෙනුවෙන් සංඛ්‍යාත පරාසයක් වෙන් කළ යුතු ය. විවිධ ස්ථානවල සිට සංඛ්‍යාත භාවිතය උපරිම කළ යුතු ය. ඒවා කෙරෙහි අධිබල සම්ප්‍රේෂණ විකාශ සංඛ්‍යාතවල බලපෑම අවම කළ යුතු ය.</p>
<p>2.6 රජයේ විද්‍යුත් විකාශ තරංගමාලා වෙන් කර දීමේ සැලැස්ම විසින් පොදු අභිලාෂයන් සඳහා ප්‍රශස්ථ භාවිතය තහවුරු කිරීම</p>	<p>11. යෝජිත ස්වාධීන විකාශ නියාමක ව්‍යුහය විසින් රජය හා විකාශ පරාස සැලසුම් කර බෙදා දීම අතර සමීප සම්බන්ධීකරණයක් පවත්වාගෙන යා යුතු ය. එමඟින් විද්‍යුත් තරංග මාලා වෙන් කර දීම සාධාරණ බව තහවුරු විය යුතු ය. විද්‍යුත් තරංගමාලා මහජන සේවා, වාණිජ හා ප්‍රජා විකාශ අතර සාධාරණ අන්දමින් බෙදා දිය යුතු ය.</p> <p>12. විකාශ තරංග පරාසය යාවත්කාලීන කිරීම විවෘත, සිවිල් සමාජයේ හා වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස් ලබා ගන්නා ක්‍රියාවලියක් විය යුතු ය. මෙම ක්‍රියාවලියෙන් මතු වන සැලැස්ම තුළට සංඛ්‍යාත මාලා (එෆ් එම් පරාසය වැනි) විවිධ විකාශකයන් අතර කොටස් කර වෙන් කර දීම් ද ඇතුළත් විය යුතු ය. මෙම උප වෙන් කිරීම් හේතුවෙන් විද්‍යුත් විකාශයේ විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඉටු විය යුතු ය. එම පද්ධතිය පරිස්සමෙන් සැලසුම් කළ යුතු අතර ඉහත විස්තර කරන ලද ප්‍රජා විකාශ බලපත්‍ර දීමේ අරමුණු සමග අනුගතව ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය.</p>

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>2.6 රජයේ විද්‍යුත් විකාශ තරංගමාලා වෙන් කර දීමේ සැලැස්ම විසින් පොදු අභිලාෂයන් සඳහා ප්‍රශස්ත භාවිතය තහවුරු කිරීම</p>	<p>13. විද්‍යුත් තරංගමාලා නම් පොදු සම්පත මහජන අභිලාෂ වෙනුවෙන් විකාශය හා විදුලි සංදේශනය සඳහා මැනවින් කළමනාකරණය කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම සියලු උනන්දුව දක්වන පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස් ලබා ගනිමින් ජාත්‍යන්තර යහ භාවිතාවක් ඔස්සේ විද්‍යුත් තරංගමාලා උපරිම අයුරින් භාවිතා කිරීම සඳහා පැහැදිලි දැක්මක් සහ ජාතික සැලැස්මක් සකස් කළ යුතු ය.</p>
<p>2.7 රජයේ විද්‍යුත් විකාශ පඨ වෙන් කර දීමේ සැලැස්ම විසින් හිමිකාරිත්වයේ හා අන්තර්ගතයේ විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කරනු ලැබීම</p>	<p>14. රජය විසින් විකාශ ක්ෂේත්‍රයේ හිමිකාරිත්ව වර්ගවල විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය. ඒ සඳහා පෞද්ගලික හිමිකාරිත්වය ඇති වාණිජ විකාශ, කර්තෘ ස්වාධීනත්වය සහිත මහජන සේවා විකාශ හා ස්වාධීන ප්‍රජා විකාශ යන තල තුන අනුගමනය කළ හැකි ය.</p>
<p>2.8 ස්වාධීන හා පාරදෘෂ්‍ය නියාමන පද්ධතියක්</p>	<p>15. සියලු බලපත්‍ර ක්‍රියාවලි හා සංඛ්‍යාත වෙන් කර දීම් පැහැදිලි නිර්ණායක මත පදනම් විය යුතු ය. නීති කලින් සකසා මහජන සහභාගිත්වයට විවෘත කළ යුතු ය.</p>
<p>2.9 රජය බදු හා ව්‍යාපාර නියාමනය මාධ්‍ය සංවර්ධනය දිරි ගැන්වීම සඳහා සමානාත්මතා පදනමකින් භාවිතා කරන්නේද?</p>	<p>16. රජය විසින් තාක්ෂණයන් වෙනුවෙන් බදු පැනවීම නො කළ යුතු ය (උදා: ජංගම දුරකථන හා කේබල් රූපවාහිනී පමණක් ඉලක්ක කිරීම). එය විශේෂිත තාක්ෂණයන්, සමාගම් හා ඔවුන්ගේ පාරිභෝගිකයන් සම්බන්ධයෙන් අසාධාරණ ලෙස සැලකීමක් විය හැකි ය.</p>
<p>2.10 රජය රජයේ වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ ප්‍රතිපත්තිය තුළදී වෙනස් සැලකීම් නොකිරීම</p>	<p>17. රජයේ දැන්වීම් විධිවිධාන සියලු රාජ්‍ය නියෝජිතයන්ගෙන් හා රජයට අයත් සමාගම්වලට අදාළ වන මාර්ගෝපදේශ කට්ටලයක් මඟින් නියාමනය විය යුතු ය. එමඟින් අපේක්ෂිත පාඨක ප්‍රජාව මත දැන්වීම් ලබා දෙන නිර්ණායක සැකසිය යුතු ය. එවැනි මාර්ගෝපදේශ අවශ්‍ය වන්නේ රාජ්‍ය දැන්වීම් අනුග්‍රහය ලබා දීමේදී දැනට පවතින වෙනස් කොට සැලකීමේ භාවිතාවන් දුරලීමට හා රාජ්‍ය අංශයේ දැන්වීම් මාධ්‍ය ආයතනවලට සාධාරණ හා විෂයමූලික පදනමකින් බෙදා දීම සඳහා ය.</p>

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>2.10 රජය රජයේ වෙළෙඳ ප්‍රචාරණ ප්‍රතිපත්තිය තුළදී වෙනස් සැලකීම් නොකිරීම</p>	<p>18. මාධ්‍ය ආයතනවලට බලපෑම් හා තර්ජන කිරීම වෙනුවෙන් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික වෙළෙඳ ප්‍රචාරණයන් භාවිතා කිරීම සම්බන්ධයෙන් මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය නීතිමය සීමා හා දඩ පැනවිය යුතු ය.</p>
<p>2.11 මාධ්‍යවල වෙළෙඳ ප්‍රචාරණය පාලනය කිරීමේ කාර්යක්ෂම නියාමනයක්</p>	<p>19. රජය දැන්වීම් ක්‍රමානුකූලව සමග සහයෝගීව අදහස් විමසමින් මහජන අභිලාෂයන් වෙනුවෙන් දැන්වීම් නියාමනය කිරීම සඳහා ස්වාධීන නියාමන ව්‍යුහයක් ගොඩනැගිය යුතු ය. එයට මාර්ගෝපදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලය ද තිබිය යුතු ය. දැන්වීම් වෙනුවෙන් සමස්ත ප්‍රමිති හා ආචාර ධාර්මික මාර්ගෝපදේශ සකසා මහජනමාධ්‍ය වෙත මෙන් ම වෙනත් ස්වරූපවල වෙළෙඳ ප්‍රචාරණයන්ට හා අලෙවියට ද ලබා දිය යුතු ය.</p> <p>20. නීතිගත නියාමන ආයතනයක් පිහිටුවන තෙක් දැන්වීම් ක්‍රමානුකූලව තමන්ගේ ම ස්වයං නියාමන පද්ධතියක් සංවර්ධනය කර ගත යුතු ය. එය පාරිභෝගික ආරක්ෂාව හා හැඟීම් ගැන සංවේදී හා ප්‍රතිචාරාත්මක විය යුතු ය. මාධ්‍ය ආයතන තමන්ගේ පැත්තෙන් දැන්වීම් අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ සීමා අනුගමනය කළ යුතු අතර එය ඔවුන්ගේ ගුවන් හෝ මුද්‍රිත අවකාශයේ සමස්ත අන්තර්ගතය සමග සමානුපාතික විය යුතු ය.</p>

ප්‍රවර්ගය

3

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කතිකාවේ
වේදිකාවක් ලෙස
ජනමාධ්‍ය

ප්‍රධාන දර්ශක

අ මාධ්‍ය විසින් සමාජයේ විවිධත්වය නිරූපණය කිරීම

- 3.1 මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා පාදක මාධ්‍ය සමාජයේ සියලු කණ්ඩායම්වලට සේවය කරයි
- 3.2 මාධ්‍ය ආයතන විසින් සිය වෘත්තීය භාවිතාවන් තුළින් සමාජ විවිධත්වය පරාවර්තනය කරයි

ආ මහජන සේවා මාධ්‍ය ආදර්ශනයක්

- 3.3 මහජන සේවා විකාශවල අරමුණු නීතිමය වශයෙන් අර්ථකථනය කර සුරක්ෂා කර තිබීම.
- 3.4 මහජන සේවා විකාශක මෙහෙයුම් මඟින් කිසිදු ක්ෂේත්‍රක විෂමතාවක් ඇති කරනු නො ලැබීම.
- 3.5 ස්වාධීන හා පාරදෘෂ්‍ය රාජ්‍ය පාලනයක් තිබීම.
- 3.6 මහජන සේවා විකාශය මහජනතාව හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සමග සම්බන්ධ වීම.

ඇ මාධ්‍ය තමන් විසින් තමන් ම නියාමනය කර ගැනීම

- 3.7 මූලික හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සතුව ශක්තිමත් ස්වයං නියාමනයක් තිබීම.
- 3.8 මාධ්‍ය විසින් ස්වයං නියාමන සංස්කෘතියක් නිරූපණය කරනු ලැබීම.

ඈ සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතීත්වය සඳහා අවශ්‍යතා

- 3.9 සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතීත්වය පිළිබඳ අවශ්‍යතා නිරූපණය වන කාර්යක්ෂම විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක්
- 3.10 විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාවේ යෙදවීම

ඉ මාධ්‍යවල පොදු විශ්වාසය හා අධිෂ්ඨානශීලිත්වයේ මට්ටම

- 3.11 මහජනතාව මාධ්‍ය පිළිබඳ ඉහළ විශ්වාසයක් ප්‍රදර්ශනය කිරීම
- 3.12 මාධ්‍ය ආයතන මහජනතාව තම කටයුතු සම්බන්ධයෙන් දක්වන හැඟීම් කෙරෙහි සංවේදීවීම.

ඊ මාධ්‍යකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව

- 3.13 පුවත්පත් කලාවේදීන්ට, ආශ්‍රිත මාධ්‍යකරුවන්ට හා මාධ්‍ය ආයතනවලට සිය වෘත්තීය ආරක්ෂාව සලස්වා ගත හැකි ය.
- 3.14 අනාරක්ෂිත පරිසරය නිසා මාධ්‍ය භාවිතාවට බාධා නොපැමිණීම.

“අවසානයේදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පදනම් වන්නේ මහජන මතය මත ය. එහෙත්, මහජන මතය බොහෝ විට පදනම් වන්නේ ඔවුන් මාධ්‍යවලින් අසන දේ මත ය. මාධ්‍ය විසින් ඔවුන්ට අසමබර දැක්මක් දෙන්නේ නම්, මහජන මතය ද පැත්තකට නැඹුරු වූ එකක් වේ. ආචාරධර්ම පද්ධතියක වැදගත්කම අවධාරණය කරද්දී නීතියට පුවත්පත් කලාවේදියකු විසින් කළ යුතු සෑම කාර්යයක් ම සංවේදනය කළ නො හැකි ය. එය කළ හැක්කේ පුවත්පත් කලාවේදීන්ට ම ය. ඔවුන් එකතු වී තමන් වෙනුවෙන් ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් සකස් කර ගත යුතු ය.”

ආචාර්ය ක්‍රිස්ටෝපර් ජේ. විරමන්ති

ජාත්‍යන්තර යුක්ති අධිකරණයේ හිටපු උප සභාපති
ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමේ 10වන සංවත්සරය
නිමිත්තෙන් පැවති සමුළුව අමතමින්

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, යහපාලනය හා මානව හිමිකම් පෝෂණය කිරීමේ හා විරස්ථායී කිරීමේ වගකීමක් මාධ්‍යවලට තිබේ. එය කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ එක අදහසක් නොමැත. එහෙත් ඒ වෙනුවෙන් ඉතා පැහැදිලි ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිති තිබේ.

එම සංකීර්ණත්වයට හේතුව වන්නේ මාධ්‍යවලට එකිනෙක මත ක්‍රියාත්මක වන පැහැදිලි භූමිකාවන් දෙකක් තිබීමයි. එය එක අතකින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංවාදය සිදු වන, තොරතුරු හුවමාරු කර ගන්නා, සංස්කෘතික ප්‍රකාශනය ක්‍රියාත්මක වන ස්ථානයකි. අනිත් අතට එය සමාජ ක්‍රියාකරුවකු ද වෙමින් රජයේ හා පෞද්ගලික ආයතනවල බලවත් මුරබල්ලකු ලෙස ද ක්‍රියා කරයි. රජයේ වගවීම අවධාරණය කරයි.

සමාජ ක්‍රියාකරුවකු ලෙස එයට පක්ෂග්‍රාහී භූමිකාවක් ද තිබේ. ඇතැම් විට එය සමාජ බෙදීම් ඇති කිරීමට හා ගැටුම් ඇති කිරීමට ද ඉවහල් වේ. මෙම හේතුව නිසා, මාධ්‍ය සිය ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ වගවිය යුතු ය. එහෙත්, සමාජ සංවාද සිදු වන ස්ථානයක් ලෙස එය වැදගත් වේ. රජයේ හෝ වෙනත් නියෝජිතායතනයක පාලනයෙන් තොරව විවාද කිරීමේ අවස්ථාව මාධ්‍යවලට තිබේ.

මාධ්‍ය සමාජය එය වගකීමකින් කටයුතු කරන බව නියාමනය කිරීමට දරණ උත්සාහයන්ට නිතර විරුද්ධ වන්නේ ඒ නිසා ය. නියාමකයන් මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය වල වගකීම් ගැන සැලකිලිමත් වන්නේත්, මහජන සේවා

විකාශකයන්ට සුවිශේෂ ප්‍රජාතන්ත්‍රික භූමිකාවන් නියම කරන්නේත් ඒ නිසා ය.

සමාජයක විවිධත්වයේ අත්දැකීම් හැඩගැස්වීමේ බලයක් මාධ්‍ය ආයතනවලට තිබේ. එහි පැතිකඩ ගණනාවකි තිබේ. එනම්, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය, වයස, ජනවාර්ගිකත්වය, කුලය, භාෂාව, ආගමික විශ්වාස, ශාරීරික හැකියා, ලිංගික නැඹුරුව, ආදායම හා සමාජ පංතිය ආදියයි. මාධ්‍යවලට සිය ප්‍රජාතන්ත්‍රික විභවයන් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා දළ ලෙස හෝ සමාජ විවිධත්වය පරාවර්තනය කරන්නට සිදු වේ.

සමාජ විවිධත්වය හා සම්බන්ධ මාධ්‍ය මෙහෙයුම විධිමත් නියාමනය හා සම්බන්ධ වන්නට හැකි ය. නිදසුනක් ලෙස, සමාජයේ සියලු අංශවලට සේවය කිරීමට හා සියලු දේශපාලන පක්ෂවලට ප්‍රවේශය ලබා දීමට මහජන සේවා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය වලට ඇති අවශ්‍යතාව සැලකිය හැකි ය. මාධ්‍ය මෙහෙයුම නීති මගින් නියාමනය විය යුතු ය. වෛරී ප්‍රකාශ මේ සඳහා නිදසුනකි.

මාධ්‍ය විවිධත්වය ස්වයං නියාමනයේ, සම ආයතනවල පරීක්ෂාවට ලක් වීමේ හා ග්‍රාහක ප්‍රතිචාරවලට ලක් වීමේ ආයතනික සංස්කෘතිය තුළට කිඳා බැස තිබේ. එහෙත්, නව තාක්ෂණයේ පැතිරීම සමග බ්ලොග්, පුරවැසි වාර්තාකරණයන්, ග්‍රාහකයන් විසින් නිර්මාණය කරනු ලබන අන්තර්ගතයන් හා ග්‍රාහකයන්ගේ මාධ්‍ය මැදිහත්වීමේ වෙනත් සෘජු ස්වරූප වැඩි වීම දක්නට ලැබීම උනන්දුව ඇති කරයි.

අ

මාධ්‍ය විසින් සමාජයේ විවිධත්වය නිරූපණය කිරීම

301 මහජන සේවා,
පෞද්ගලික හා ප්‍රජා
පාදක මාධ්‍ය සමාජයේ සියලු
කණ්ඩායම්වලට සේවය කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ නූතන ස්වරූපයේ ජනමාධ්‍ය ඉතිහාසය සියවස් දෙකක් ඇතට විහිදේ. යටත් විජිත රජය විසින් පළමු මුද්‍රිත වාර ප්‍රකාශනය වන Ceylon Government Gazette ආරම්භ කළේ 1802දී ය. එය තවමත් රජයේ නිල ගැසට් පත්‍රය ලෙස ප්‍රකාශයට පත් වේ. පළමු ඉංග්‍රීසි පුවත්පත 1832දී නිකුත් කරන ලද අතර ගුවන්විදුලි විකාශ ආරම්භ වූණේ 1925දී ය. රූපවාහිනිය දියත් වූයේ 1979දී ය. වානිජමය අන්තර්ජාල සේවා භාවිතාවට පැමිණියේ 1995දී ය.

පසුගිය දශක කීපය තළ මාධ්‍ය සමාගම්, සංවිධාන හා නිෂ්පාදන ආයතන සංඛ්‍යාව ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ ගොස් තිබේ. කෙසේ වෙතත්, සංඛ්‍යාවෙන් ඉහළගිය තරමට ම මාධ්‍ය නිෂ්පාදනවල හා රටේ බහු වාර්ගික ජනගහණයේ ජනවාර්ගික, ආගමික හා භාෂා කණ්ඩායම්වලට සේවය කරන අන්තර්ගතයන්ගේ විවිධත්වය වැඩි වී නැත. විවිධ භූගෝලීය කලාපවල ඇතැම් ජන කණ්ඩායම් වෙනුවෙන් ඇති අන්තර්ගතයන් ද ප්‍රමාණවත් නොවේ.

අත්දැකීම් සහිත විද්‍යුත් මාධ්‍යවේදීන් දෙදෙනෙක් මෑතදී මෙසේ ප්‍රකාශ කළ හ: ‘සුළුතරයේ හා ආන්තික ජනයා සම්බන්ධ මාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ හා ආවරණයේ දැවැන්ත අසමතුලනයක් තිබේ. මෙය පුදුම විය යුතු කාරණයක් නො වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් මාධ්‍ය ප්‍රධාන වශයෙන් ම සේවය කරනුයේ ප්‍රභූ සමාජයටයි. එහිදී වාර්ගික විෂමතා සැලකිල්ලට ගන්නේ නැත.’¹⁰⁰

100 Putting the Citizen First: New Approaches to Media Literacy, by Tilak Jayaratne and Sarath Kellapothe, in Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka (Sage Publications, 2015), pp 281-293

පුවත්පත්, සගරා මෙන් ම ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී නාලිකා ද සිංහල, දෙමළ, ඉංග්‍රීසි යන භාෂා තුනෙන් ම ඉදිරිපත් වේ. එහෙත් මාධ්‍ය නාලිකා හා නිෂ්පාදන වෙත රටේ සෑම තැනක ම සිට එක ලෙස පිවිසිය නො හැකි ය. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ හා බස්නාහිර පළාතේ පදිංචිකරුවන්ට රටේ සෙසු ප්‍රදේශවල වැසියන්ට වඩා රූපවාහිනී හා ගුවන් විදුලි ගුවන් විකාශ වැඩි ගණනක් වෙත ප්‍රවේශය තිබේ.

රටේ මාධ්‍ය නිෂ්පාදනවලින් 80%ක අති බහුතරයක් ප්‍රවේශවන්නේ කොළඹ අග නාගරික දිස්ත්‍රික්කයටයි. ඒ නිසා ඒවායේ කිසියම් නාගරික පාක්ෂිකත්වයක් ඇත. 2012 ජන සංගණනය අනුව නාගරික ජනගහණය රටේ සමස්ත ජනගහණයෙන් 18.2% ක් පමණක් වන අතර ග්‍රාමීය ජනගහණය 77.4% ක් වේ. ඉතිරි 4.4% වතුකරයේ ජීවත් වෙති.¹⁰¹ කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිතා කරනු ලබන නාගරික යන පටු අර්ථ නිරූපණය හේතුවෙන් මෑත දශකවලදී නාගරීකරණය වී ඇති ප්‍රදේශ රැසක් නො තකා හරියි. එක් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයකු විසින් ඇස්තමේන්තු කර ඇති පරිදි සත්‍ය නාගරික ජනගහණය 40% ඉක්මවයි.¹⁰²

නගර කේන්ද්‍රීය මාධ්‍ය තමන්ගේ අවශ්‍යතාවන්ට ආමන්ත්‍රණය නො කරන විට ඇතැම් ප්‍රජාවෝ විකල්ප සොයති. නිදසුනක් ලෙස, උතුරු පළාතේ මෙන් ම මධ්‍යම පළාතේ වතුකරයේ ද ඇතැම් දෙමළ කතා කරන ප්‍රේක්ෂකයෝ කොළඹින් විකාශය කරන දෙමළ නාලිකාවලට වඩා දකුණු ඉන්දීය රූපවාහිනී නාලිකා වන්දිකා තාක්ෂණය ඔස්සේ නැරඹීමට ප්‍රිය

කරති. වන්දිකා ඔස්සේ වෙනත් රටවල රූපවාහිනී නැරඹීම වතුකරයේ වැඩිපුර දක්නට ලැබේ.

විවිධ අධ්‍යයනයන්ට අනුව බොහෝ ජාතික පුවත්පත්වල ඇත්තේ සීමිත බහුසංස්කෘතික අන්තර්ගතයකි. සිංහල පුවත්පත්, සමස්තයක් ලෙස සේවා සපයන්නේ තම වාර්ගික කණ්ඩායමටයි. දෙමළ පුවත්පත් ද එසේ ය. බොහෝ මුස්ලිම් ජනයා සිංහල හෝ දෙමළ භාෂා කතා කරනමුත් එම භාෂා මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් සමග සම්බන්ධ වන්නේ නැත (මුස්ලිම් පාඨකයන් ඉලක්ක කරන වාර සගරාවලදී හැර). මේ හා සමානව, සිංහල හා දෙමළ වාර්ගික කණ්ඩායම් අතර ජීවත් වන ක්‍රිස්තියානීන්ගේ සංස්කෘතික අවශ්‍යතා ද ජාතික මාධ්‍ය විසින් හරි හැටි නියෝජනය කරන්නේ නැත. මෙය මාධ්‍ය කළමනාකරුවන්ගේ හා වෘත්තිකයන්ගේ වැඩි අවධානයට යොමු විය යුතු තත්ත්වයකි.

ළමයින් සඳහා ද සැලකිය යුතු මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් ප්‍රමාණයක් තිබේ. එමඟින් 2012 ජන සංගණනය අනුව ජනගහණයෙන් 25.2%ක් වන වයස අවුරුදු 14 අඩු පිරිසට සේවා සැපයේ. එහෙත්, රටේ ජනගහණයෙන් 13%ක් හා වේගයෙන් වර්ධනය වෙමින් පවතින වයස් කාණ්ඩයක් වන වයස අවුරුදු 60ට වැඩි වැඩිහිටි ජනතාව වෙනුවෙන් කැප වූ වැඩ සටහන් අල්ප ය. තවත් බොහෝ විවිධ ජන කණ්ඩායම්වලට ද එක්කෝ සේවා සැපයෙන්නේ නැත. එසේ නැතිනම් ප්‍රමාණවත්ව සැපයෙන්නේ නැත.

¹⁰¹ Results of Census of Population and Housing, 2012 <http://www.statistics.gov.lk/PopHouSat/CPH2011/index.php?fileName=FinalPopulation&gp=Activities&tpl=3>

¹⁰² <http://www.dailymirror.lk/94975/let-s-get-real-about-sri-lanka-s-urbanization>

කෙසේ නමුත් වැදි ජනතාවගේ සංස්කෘතික අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් කැප වූ දඹාන එෆ් එම් 95෨4 නම් නාලිකාවක් ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.¹⁰³

ඒ හා සමානව ම, විවිධ ආබාධ සහිත ජනයාට භාවිතා කළ හැකි වීමේ ගුණය ද ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය විසින් වැඩි දියුණු කර ගත යුතුව තිබේ. ඔවුන් මාධ්‍යයෙන් සහිතව නිකුත් වන සඟරා ඇත්තේ එකකි.¹⁰⁴ රූපවාහිනී නාලිකාවල සංඥා භාෂා භාවිතය සිදු වන්නේ එක්කෝ ඉතා කලාතුරකිනි. නැතිනම් භාවිතා වන්නේ නැති තරම් ය. ආබාධ සහිත ජනයාගේ අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීමට මාධ්‍ය ප්‍රමුඛතාවක් දිය යුතු ය.

සමස්තයක් ලෙස මාධ්‍ය සේවාවන්ගේ පුළුල් වැඩිදියුණු කිරීමක් අවශ්‍ය ය.

¹⁰³ <http://www.slbc.lk/index.php/tamil-news-update/3497-leader-of-the-veddah-community-commends-the-service-rendered-by-the-dambana-service-of-the-slbc-to-protect-the-language-of-the-indigenous-community.html>

¹⁰⁴ www.wijeyanewspapers.lk/?page_id=41

නිර්දේශ :

- ළමයින්, කාන්තාවන්, වාර්ගික හා ආගමික සුළුතරයන්, වැඩිහිටියන්, වතුකරයේ ජනතාව, ආබාධ සහිත ජනයා ආදී කොටස්වලට මාධ්‍ය සේවා සැපයෙන පරිදි යෝග්‍ය ප්‍රතිපත්ති, නියාමන හා වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග ඔස්සේ රජය මාධ්‍ය බහුත්වවාදය ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය. අන්තර්ග්‍රාහී මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ඔස්සේ, විකාශකයන්ට විශේෂිත බලපත්‍ර කොන්දේසි මගින්, විකාශ ක්ෂේත්‍රයේ ස්වාධීන නියාමනයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන්, මහජන සේවා, වාණිජ හා ප්‍රජා යන තල තුනේ විකාශ හඳුනා ගැනීමෙන් සහ ස්වාධීන නිෂ්පාදකයන්ට මූල්‍ය සහයෝගය ලබා දීමෙන් අන්තර්ගත විවිධත්වය දිරි ගැන්වීමෙන් මෙය සපුරා ගත හැකි ය.
- විශේෂයෙන් ම ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී විකාශ ස්ථාන ඇතුළු මාධ්‍ය විසින් සංස්කෘතික හා භාෂා විවිධත්වයටත්, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවටත් දිරි දෙන අවකාශයක් නිර්මාණය කළ යුතු ය. විශේෂිත අවදානමට පාත්‍ර වූ කණ්ඩායම්වල අභිලාෂයන් ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු ය. කාන්තාවන් ඒකාකෘතිකරණයට ලක් නො වන සේ නිරූපණය කළ යුතු ය. මෙම අරමුණ වෙනුවෙන් වැඩිපුර කාන්තාවන් ප්‍රවෘත්ති නිෂ්පාදනයේ හා විකාශයේ යෙදිය යුතු ය. මහජනමාධ්‍ය විසින් සමස්ත දේශපාලන පරාසයේ ම මතයන් සමාන ලෙස නිරූපණය කළ යුතු ය.

සමාජ විවිධත්වය නිරූපණය කිරීමෙහි ලා මාධ්‍යවල ධාරිතාව පාර්ශ්විකව රඳා පවතින්නේ ඒවායේ සේවක පිරිස මත ය. නිදසුනක් ලෙස මාධ්‍යවේදීන් හා මාධ්‍ය විධායක නිලධාරීන් අතර කාන්තාවන් හා සුළුතර කණ්ඩායම් අතරින් පැමිණෙන්නන්ගේ සංඛ්‍යාවන් අතර තුලනයක් තිබිය යුතු ය.

අවාසනාවට මෙන් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික මූලික හා විද්‍යුත් මාධ්‍යවල මානව සම්පත් පිළිබඳව ස්ථීර දත්ත රැස් කිරීමක් නැත. ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව වාර්ෂිකව කර්මාන්ත සංගණනයක් පවත්වයි. එයට ප්‍රකාශන, මුද්‍රණ හා පටිගත කරන ලද මාධ්‍ය ප්‍රතිනිෂ්පාදන යනුවෙන් අංශයක් ද අයත් වේ. එහෙත් එමඟින් මාධ්‍ය කර්මාන්තය පිළිබඳ සවිස්තර දත්ත ලබා දීමක් සිදු නො වේ. කරන ලද සමීක්ෂණයක් මඟින් 2012/13 කාලයේදී ආයතන 82ක් ගණනය කරන ලදී. ඒවායේ සේවකයෝ 14975ක් සේවය කළ හ. එහෙත් ඒ තුළ විවිධ පසුබිම් හා කුසලතා පිළිබඳ දත්ත විශ්ලේෂණයක් නොමැත.¹⁰⁵

ඇතැම් දත්ත ලබා දෙනු ලබන්නේ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත පමණි. 2011දී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය විසින් පවත්වනු ලැබූ අධ්‍යයනයකට අනුව සිංහල, දෙමළ, ඉංග්‍රීසි පුවත්පත් 31ක කාන්තා ජනමාධ්‍යවේදිනියෝ 192ක් සේවය කළ හ. ඒ හා සන්සන්දනාත්මකව පිරිමි ජනමාධ්‍යවේදීන් 464ක් සේවය කළ හ. ඒ අනුව කාන්තා ජනමාධ්‍යවේදිනියන්ගේ ප්‍රතිශතය 29.5%කි. (මෙම අධ්‍යයනය මඟින් විද්‍යුත් මාධ්‍ය හා අන්තර්ජාල මාධ්‍ය අධ්‍යයනය කර නැත.)

¹⁰⁵ Annual Survey of Industries 2013. <http://www.statistics.gov.lk/industry/ASI%202013%20report.pdf>

¹⁰⁶ http://www.ifj.org/fileadmin/images/Asia_Pacific/IFJ_AP/reports-etc/Gender_and_Media_in_Sri_Lanka

මාධ්‍ය හා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ 2015 මාර්තු මාසයේදී අන්තර්ජාතික ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ සම්මේලනය (IFJ) විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාවේ මෙසේ දැක්වේ: 'ශ්‍රී ලංකාවේ කාන්තා ජනමාධ්‍යවේදිනියන් සංඛ්‍යාව වැඩි වී තිබේ. කාන්තාවන් කිහිප දෙනෙක් විශේෂයෙන් ම ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යවල ජ්‍යෙෂ්ඨ තනතුරු හොබවති. ඔවුන්ගේ සංඛ්‍යාවේ වැඩි වීමක් ඇතත්, තවමත් මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වාතාවරණය කාන්තාවන්ට හිතකර හෝ ආරක්ෂිත නැත. ඊට අමතරව ගැටලුකාරී සේවා තත්ත්වයන් ද තිබේ. සේවයෙන් උසස් වීමේ අවස්ථා මද වීම, ප්‍රවෘත්ති මැදිරිවල තිබෙන දැඩි පිරිමි පක්ෂපාතිත්වය වැනි හේතු මත මාධ්‍ය කර්මාන්තය කාන්තාවන්ට අභියෝගාත්මක සේවා ස්ථානයක් බවට පත් වී තිබේ.'¹⁰⁶

මේ පිළිබඳ ඇති තොරතුරුවලින් ලැබෙන සාක්ෂි හා මෙම අධ්‍යයනය වෙනුවෙන් කරන ලද සම්මුඛ සාකච්ඡාවලින් පෙනී ගියේ ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය කර්මාන්තය ප්‍රමාණවත් අන්දමින් සමාජ විවිධත්වය නිරූපණය නො කරන බවයි.

නිර්දේශ :

- මාධ්‍ය කර්මාන්තය විසින් මාධ්‍ය බහුත්වවාදය දිරි ගැන්විය යුතු ය. කර්තෘ මණ්ඩල, පිරිස් හා කළමනාකරණ මට්ටම්වලදී එයට ඇපකැප විය යුතු ය. කුසලතා මත පදනම් වූ බඳවා ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන අතර, මාධ්‍ය සමාගම් විසින් තමන්ගේ කාර්ය මණ්ඩලය තුළ වාර්ෂික විවිධත්වය වඩා හොඳින් නිරූපණය වන්නට වග බලා ගත යුතු ය. සුළුතර වාර්ෂික හා භාෂා ප්‍රජාවන් අතරින් මෙන් ම ආබාධ සහිත ජනයා අතරින් ද බඳවා ගැනීම් කළ යුතු ය.

ආ

මහජන සේවා මාධ්‍ය ආදර්ශනයක්

303 මහජන සේවා
විකාශවල අරමුණු
නීතිමය වශයෙන් අර්ථකථනය
කර සුරක්ෂා කර තිබීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසිකව පරිණාමය වූ රජයට අයත් ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී විකාශ පද්ධතියක් තිබේ. එහෙත් ඒවා ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් අර්ථකථන අනුව මහජන සේවා විකාශ ලෙස සැලකිය නො හැකි ය. (පහත සටහන බලන්න)

- 1966 අංක 37 දරණ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථා පනත විසින් එවකට පැවති ගුවන් විදුලි දෙපාර්තමේන්තුව සංස්ථාවක් බවට පත් කරන ලදී.¹⁰⁷ පනත අනුව ගුවන් විදුලි සංස්ථාවට ශ්‍රී ලංකාව තුළ විකාශ සේවා පවත්වාගෙන යා හැකි අතර කාලෙන් කාලට පොදු අවශ්‍යතා අනුව ඒවා සංවර්ධනය, පුළුල් කිරීම හා වැඩිදියුණු කිරීම කළ හැකි ය.
- 1982 අංක 6 දරණ ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී පනත මගින් ජාතික රූපවාහිනී මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවන ලදී. එහි විධිවිධාන අනුව එයට ශ්‍රී ලංකාව තුළ රූපවාහිනී සේවා පවත්වාගෙන යාම හා සංවර්ධනය කළ හැකි අතර පොදු අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් ඉහළ ගුණාත්මක තත්වයේ වැඩසටහන් පවත්වාගෙන යා හැකි ය.¹⁰⁸

ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව හා ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව රජයට අයත් වන අතර ඒවා නඩත්තු කරන්නේ අර්ධ වශයෙන් බදු ආදායමෙන් හා දැන්වීම් ආදායමෙනි. ඒවායේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලවල සියලු සාමාජිකයන් පත් කරනු ලබන්නේ මාධ්‍ය අමාත්‍යවරයා විසිනි. අමාත්‍යාංශයට කැමති ඕනෑම අවස්ථාවක හේතු දැක්වීමකින් තොරව ඔවුන් තෙරපා දැමීමේ

107 http://www.commonlii.org/lk/legis/consol_act/slbc365375.pdf

108 http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/slrca601982386/s7.html

හැකියාව ද තිබේ. කාර්ය මණ්ඩලය රාජ්‍ය සංස්ථා හෙවත් අර්ධ රාජ්‍ය සේවකයන් ලෙස සැලකේ. මෙමඟින් රාජ්‍ය විද්‍යුත් මාධ්‍යන්ට සංස්කරණ වගකීමවලදී පක්ෂපාතීව කටයුතු කිරීමට සිදු වේ.

වත්මන් නීති අනුව ඒවායේ සංස්කාරක ස්වාධීනත්වයක් නැත. නිදසුනක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථා පනතෙහි අංක 5 යටතේ මෙවැනි විධිවිධානයක් තිබේ. 'සංස්ථාව විකාශය සම්බන්ධයෙන් රජයේ පොදු ප්‍රතිපත්තිය සමග අනුගත වන අතර ඇමතිවරයා විසින් රජයේ

ප්‍රතිපත්ති අනුව ලබා දෙන සාමාන්‍ය හෝ විශේෂ මාර්ගෝපදේශ අනුව කටයුතු කළයුතුය.'

ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවය ද රාජ්‍ය හිමිකාරිත්වයට යටත්ය. එය මුල් කාලයේ පෞද්ගලික සමාගමකි. 1979දී පිහිටුවන ලද එම වසරේ ම රජයට පවරා ගන්නා ලදී. 1992දී එය සම්පූර්ණයෙන් ම රජයට හිමි සමාගමක් බවට පත් කරන ලදී. කලින්කලට සාකච්ඡා කරන ලද මුත් එහි හිමිකාරිත්වයේ පුළුල් කිරීමක් සිදු වූයේ නැත.¹⁰⁹

මෙම විද්‍යුත් විකාශකයන් කිසිවෙකුට කර්තෘ මණ්ඩල භාවිතාවෙහිදී හා අන්තර්ගත නිර්මාණයෙහිදී නීතිමය වශයෙන් අර්ථකථනය කරන ලද හා තහවුරු කරන ලද ස්වාධීනත්වයක් නැත. ඒවා දශක ගණනාවක් තිස්සේ භාවිතා කරනු ලබන්නේ පාලක පක්ෂයේ ප්‍රචාරණය සඳහා ය.

පොදු අභිලාෂයන් බොහෝ විට බලයේ සිටින ආණ්ඩුවේ අවශ්‍යතාවන්ට ලඝු කරනු ලැබේ. කර්තෘ මාණ්ඩලික තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිවලට ආණ්ඩුව සෘජුව අත පෙවීම සුලබ ය.

අතීතයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ සියලු ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී යන්ත්‍ර භාවිතා කරන්නන් විසින් වාර්ෂික බලපත්‍ර ගාස්තුවක් ගෙවිය යුතු විය. රජය එම ආදායම ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව, ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවය අතර බෙදා දෙන ලදී. මෙම ක්‍රමය 2000 වසරේ ජනවාරි සිට අවලංගු කරන ලදී. එය

මංජුසාව
II

මහජන සේවා විද්‍යුත් විකාශ

යුනෙස්කෝ විසින් මහජන සේවා විකාශ අර්ථකථනය කර තිබෙන්නේ මහජනයා විසින් මුදල් වැය කර, පාලනය කර, මහජනයා වෙනුවෙන් විකාශය කරනු ලබන සේවා ලෙසයි. ඒවා වානිජමය හිමිකාරිත්වයට යටත් නො වන අතර, දේශපාලන මැදිහත්වීම්වලින් නිදහස් ය. මහජන සේවා විකාශවලින් මහජනතාවට තොරතුරු ලබා දීම, අධ්‍යාපනය හා විනෝදාස්වාදය ලබා දීම ද සිදු වේ. බහුවිධභාවය, වැඩසටහන් විවිධත්වය, සංස්කාරක ස්වාධීනත්වය, යෝග්‍ය අරමුදල්, වගවීම හා පාරදෘෂ්‍යභාවය තහවුරු කළ විට මහජන සේවා විකාශවලට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කළ හැකි ය.

මූලාශ්‍රය: <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/public-service-broadcasting/>

¹⁰⁹ <http://www.itn.lk/about-itn/>

පෙන්වනු ලැබුවේ ජනතාවට බරක් වූ ගාස්තුවක් ඉවත් කරන ආකාරයට ය. එහෙත්, ඇතැම් මාධ්‍ය නිරීක්ෂකයන් පැවසුවේ මෙමඟින් රජය අරමුණු කළේ මහජන සේවා විකාශ සම්බන්ධයෙන් රජයට ඇති වගකීමෙන් නිදහස් වීම බවයි. ගාස්තු ගෙවන ග්‍රාහකයන්ට අයිතිවාසිකම් ප්‍රමාණයක් තිබිණි. එය ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවට එදිරිව විමල් ප්‍රනාන්දු ඓතිහාසික නඩු තීන්දුවෙන් (1996) තහවුරු විය.¹¹⁰

රාජ්‍ය හිමිකාරිත්වය සහිත විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආයතන මහජන සේවා විකාශ බවට පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ

මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශයේ අරමුණු

මංජුකාව
12

රජයේ රූපවාහිනී ආයතන දෙකෙහි ම හිටපු සභාපතිවරයෙකු වන මහාචාර්ය ධම්මික ගංගානාත් දිසානායක ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශයේ අරමුණු පැහැදිලි කරන ලෙස ඉල්ලා සිටියි. සම්මුඛ සාකච්ඡාවකදී ඔහු මෙසේ පැවසී ය:

‘ශ්‍රී ලංකාවේ අපට ඇත්තෙන් ම මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ අවශ්‍ය ද යන්න අප පැහැදිලි කර ගත යුතු ය. ඒවා සම්පූර්ණයෙන් ම වෙළඳපොළ බලවේග මත යැපිය යුතු නම් මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ ශක්තිමත් කිරීමේ නීති ගෙන ඒමෙහි එලක් නැත. එබැවින්, මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ සඳහා ප්‍රමාණවත් තරම් බදු මුදල් යෙදවීමට සමාජය කැමති විය යුතු ය. එවැනි මහජන සේවා විකාශ පාර්ලිමේන්තුවට පමණක් වග කිව යුතු අතර, රජයේ විධායක ශාඛාවට වග කිව යුතු නැත. කර්මාන්තය ස්වාධීන නියාමකයකු විසින් මැනවින් නියාමනය කරන තෙක් විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය හොඳ ය. වෙනත් බොහෝ රටවල් කරමින් සිටින්නේ එයයි.’

කොටසක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව තමන්ගේ සමාජ සංස්කෘතික හා දේශපාලන සංදර්භයන්ට අනුකූල වන ලෙස තම මහජන සේවා විකාශ අරමුණු නැවත අර්ථකථනය කර ගත යුතු ය. සැබෑ මහජන සේවා මාධ්‍ය සමාජයේ විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමේ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික කාර්යයේදී වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කරයි. එහිදී පෞද්ගලික මාධ්‍ය කරනුයේ තනිකර ම වෙළඳපොළ තර්කනය මත පදනම්ව වැඩි ප්‍රේක්ෂක පිරිසක් අතර ජනප්‍රිය වීමට උත්සාහ කිරීමයි.

මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශයේ අරමුණ විය යුත්තේ පහත සඳහන් ලක්ෂණ සහිත මහජනභාවයට නිමග්න විය හැකි අවකාශයක් සැපයීමයි.

- සියලු විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයන්ට වැඩසටහන් ප්‍රමිති සැකසීමෙන් ගුණාත්මක තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා මහජනභාවයට ඇති හිමිකම් සපිරීම
- විශාල ග්‍රාහක පිරිසක් නොමැති විශේෂ අවශ්‍යතා ද ඇතුළත් වන පරිදි නියෝජනාත්මක බහුත්වවාදය පෝෂණය කිරීම
- වෙනත් සංස්කෘතීන් තේරුම් ගැනීම දිරිගැන්වෙන හා සමාජයේ සංස්කෘතික මට්ටම ඉහළ නැංවෙන පරිදි අධ්‍යාපනික හා සංස්කෘතික මානසයට සේවය කිරීම
- කර්තෘ මණ්ඩල අරමුණුවලට හැම විට ම සමාජයේ හඬ බවට පත් වන්නට හැකි වීම (ස්වාධීන නිෂ්පාදකයන්ට මහජන සේවා විකාශ

110 Wimal Fernando v Sri Lanka Broadcasting Corporation [1996] 1 Sri Law Reports 157

වේදිකාවක් ලෙස භාවිතා කිරීමට අවස්ථාව ලබා දීම ද මෙයට ඇතුළත් විය යුතු ය.)

- මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් නිෂ්පාදනයේ හා කළමනාකරණයේ යෙදෙන්නන් මහජන අභිලාෂයන් කෙරෙහි සංවේදී හා ඒ වෙත අභිප්‍රේරණය වූ පිරිසක් වීම

මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ පැවැත්මෙහි තර්කනය වන්නේ ඒවා වානිජ විකාශකයන් විසින් ලබාදෙනු ලබන අන්තර්ගතයන්ට වඩා වෙනස් අන්තර්ගතයන් පිරිනැමීමයි. උදාහරණයක් ලෙස, තමන්ට වැඩි ජනප්‍රියත්වයක් ලැබේ නම් වානිජ විකාශකයෝ මිථ්‍යාව ප්‍රවර්ධනය කරති. මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ තාර්කික චින්තනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා බැඳී සිටියි.

හිටපු විද්‍යුත් මාධ්‍යවේදියෙකු හා යුනෙස්කෝවේ හිටපු අධ්‍යක්ෂවරයෙකු වන විජයානන්ද ජයවීර පවසන පරිදි, සැබැවින් ම ස්වාධීන මහජන සේවා විකාශයක් යනු හුදෙක් ම වෙනස් අන්තර්ගතයක් ඇති වේදිකාවක් පමණක් නො වේ. එය ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය ආයතනයක් ද විය යුතු ය.

'එය ජාතික රූපවාහිනිය / ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව බිබිසියක් බවට පත් කිරීම නො වේ. මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ සඳහා තිබෙන එක ම ආදර්ශය බිබිසි පමණක් නොවේ. යුරෝපයෙන් එවැනි ආදර්ශ රැසක් සොයා ගත හැකි ය.

විශේෂයෙන් ම, ප්‍රංශය, ජර්මනිය, නෝඩික් රටවල් හා ජපානය වැනි රටවල ඒවා තිබේ. සිය රාජ්‍ය මාධ්‍ය විකාශයන් සාර්ථක මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ බවට පත් කිරීම පිළිබඳ පෝලන්තයේ අන්දැකීමෙන් අපට බොහෝ දේ උගත හැකි ය.' විජයානන්ද ජයවීර විශ්වාස කරන පරිදි මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ මැතිවරණ අතරතුරදී සිය කාර්යසාධනය පිළිබඳ පුරවැසියන්ට ප්‍රතිචාර දක්වන මෙවලම් බවට පත් වීම ව්‍යවස්ථාවෙන් ම තහවුරු කරන ලද අවශ්‍යතාවක් බවට පත් කළ යුතු ය.

මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ සඳහා අරමුදල් සැපයීම

මේ මොහොතේ සියලු රාජ්‍ය මාධ්‍ය පිරි ඉතිරි යමින් තිබෙන්නේ විවිධ ආණ්ඩුවලින් දේශපාලන පත්වීම් ලද අකාර්යක්ෂම නිලධාරීන්ගෙනි. මෙම තත්ත්වය යුක්ති යුක්ත කිරීමේ දුෂ්කර අභියෝගය ද ප්‍රතිසංස්කරණ සමග බැඳී තිබේ.

මේ මොහොතේ ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාවේ හා ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවයේ ප්‍රධාන ආදායම් වන්නේ වෙළෙඳ දැන්වීම් සඳහා ගුවන් කාලය අලෙවි කිරීමයි. අධ්‍යාපනික හා වෙනත් මහජන වැදගත්කමක් ඇති අන්තර්ගතයන්ට වාණිජ අරමුණු සහිත අන්තර්ගතයන් සමග සෘජුව තරග කරන්නට සිදු වී තිබේ. 2012දී නිදසුනක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව රු. බිලියන 1.85ක ආදායමක් ගුවන් කාලය විකිණීමෙන් ද, රු. මිලියන 168ක් වෙනත් මූලාශ්‍රවලින් ද ලබා ගත්තේ ය. එයින් මිලියන 11ක් රජයේ ප්‍රදානයන්ය. ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව

නම් බොහෝ දුරට රදාපවතින්නේ මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් ලබා දෙනු ලබන ණය අරමුදල් මතය.¹¹¹

මහජන සේවා විකාශවල ස්වාධීනත්වය හා ක්‍රියාකාරීත්වය අනාගතයේ ඇති කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් හා තිරසාර අන්දමින් අරමුදල් තිබීම ඉතා වැදගත් ය. මහජන සේවා විකාශ වෙනුවෙන් ආයෝජනය කරනු ලබන බදු මුදල් පොදු යහපත වෙනුවෙන් කරන ආයෝජන ලෙස සැලකිය හැකි ය. එහිදී මහජන සේවා විකාශ විසින් ඉටු කරනු ලබන අධ්‍යාපන, සංස්කෘතික හා මාධ්‍ය භූමිකාව සැලකිල්ලට ගත හැකි ය.

මහජන සේවා විකාශ වෙනුවෙන් අරමුදල් සම්පාදනය කරන පදනම විවිධාංගීකරණය කිරීම සඳහා වෙනත් මූල්‍ය උපායමාර්ග ද සෙවිය යුතු ය. වාණිජ සහයෝගය ආකර්ශනය නො වන මෙවැනි පොදු යහපත සඳහා ඉවහල් වන ව්‍යාපෘති වෙනුවෙන් ලොතරැයි යොදා ගත හැකි ය. වෙනත් අරමුදල් විකල්ප අතර ගෘහස්ථ රූපවාහිනී හා රේඩියෝ භාවිතා කරන්නන්ගෙන් මුදලක් අය කිරීම, පෙට්‍රෝලියම් වැනි අධික අලෙවියක් ඇති භාණ්ඩවලින් සුළු බද්දක් අය කිරීම හෝ ඇතැම් පාරිභෝගික භාණ්ඩවලින් බද්දක් අය කිරීම සැලකිය හැකි ය.

නිදසුනක් ලෙස, තායිලන්ත මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ සඳහා ප්‍රධාන අරමුදල් සම්පාදන මාර්ගය වන්නේ මත්පැන් හා දුම්කොළවලින් අය කරනු ලබන බදු ය. සාමාන්‍ය අයවැය ක්‍රියාවලි හරහා ගමන් නො

කර, මේවා සෘජුව ම බදු නියෝජිතයන්වලින් අදාළ අරමුදල් වෙත යොමු වේ. මෙම ක්‍රමය මුලදී සකසනු ලැබුවේ මහජන සේවා විකාශකයන් දේශපාලන බලපෑමට ලක් වීම වැළැක්වීමටයි.¹¹²

එක්සත් ජනපදයේ කරන්නාක් මෙන් ලොතරැයි මණ්ඩලවලට සිය ලාභයෙන් කොටසක් මහජන සේවා විකාශවල ගුණාත්මක අධ්‍යාපනික හා ප්‍රාසංගික අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කිරීම සඳහා යෙදවිය හැකි ය.

මේ වන විට රු. බිලියනයක් පමණ වී තිබෙන බව විශ්වාස කරන, 2006 වසරේ සිට ආනයනික රූපවාහිනී අන්තර්ගතයන්ගෙන් අය කරන ලද බදුවලින් සැදී අරමුදල ද මහජන සේවා විකාශ වෙනුවෙන් යෙදවිය හැකි ය.

සන්නිවේදන ශාස්ත්‍රඥ ආචාර්ය රොහාන් සමරජීව සම්මුඛ සාකච්ඡාවකදී මෙසේ පැවසී ය: 'ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී පනත් දැන් සම්පූර්ණයෙන් ම යල් පැන ගිය ඒවා ය. ඒවා සම්පාදනය කරනු ලැබුවේ මීට දශක ගණනාවකට ඉහත පැවති ආර්ථික, සාමාජික හා තාක්ෂණික තත්වයන්ට ප්‍රතිචාරාත්මකව ය. ඒවා යාවත්කාලීන කළ යුතුව තිබේ. එහෙත් බිබිසි වැනි මහජන සේවා විකාශයක් ස්ථිරව පවත්වාගෙන යාමේ ධාරිතාවක් ශ්‍රී ලංකාවට තිබේ ද යන්න මට සහතික නැත.'

මෑතදී ලියන ලද ලිපියක ඔහු මහජන සේවා මාධ්‍ය අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් අරමුදලක් යෝජනා

¹¹¹ Sri Lanka Rupavahini Corporation Annual Report 2012. http://www.parliament.lk/uploads/documents/paperspresented/annual_report_srilanka_rupavahini_corporation_2012.pdf

¹¹² <http://www.nationmultimedia.com/opinion/Thai-PBS-belongs-to-the-people-not-those-in-power-30282141.html>

කළේ ය. එමඟින් වාණිජ අරමුණු සහිත පෞද්ගලික නිෂ්පාදකයන් විසින් කරනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු විය නො හැකි උසස් නිෂ්පාදන වෙනුවෙන් අනුග්‍රහය ලබා දිය යුතු ය.

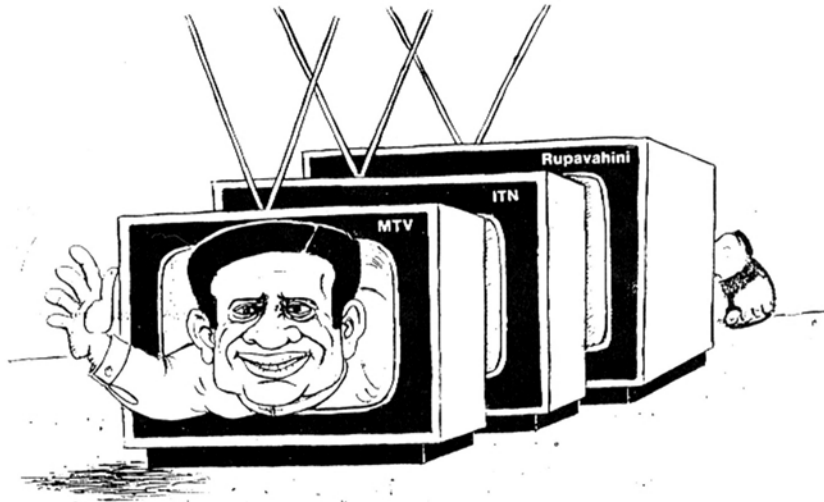
ආචාර්ය සමරජීව එය මෙසේ විස්තර කළේ ය. 'ගුණාත්මක අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කිරීමට කැමති ඕනෑම මාධ්‍ය නිෂ්පාදකයකුට වගකීම් සහගත, සාධාරණ හා විනිවිද පෙනෙන සුළු ලෙස සහනාධාර ලබා දීමට අරමුදලක් හා කළමනාකරණ ව්‍යුහයක් සකස් කළ හැකි ය. මුදල් ලැබිය යුත්තේ මහා භාණ්ඩාගාරයෙනි. මන්ද, පෞද්ගලික නිෂ්පාදකයන් මත අය කරනු ලබන ඕනෑම බද්දක් හේතුවෙන් ඔවුන්ට අන්තර්ජාල පාදක ආරක්ෂාවක් අවශ්‍ය විය හැකි ය. අන්තර්ගතය විනික සමාජයක් වෙනුවෙන් අවශ්‍ය එකක් නම් හා අප එය අගය කරන්නේ නම්, අප එය වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු ය. අපට අනවශ්‍ය බලපෑම් අධෛර්යය කරන්නට පුළුවන. එහෙත්, එහි සාර්ථකත්වය සම්බන්ධයෙන් වග විය නො හැකි ය. දේශපාලනිකව මෙහෙයවෙන මහජන සේවා මාධ්‍යවල අරමුදල් සීමිත වන්නට තිබෙන ඉඩ මෙහි ඇති වෙනසයි. මෙම මුදල් ප්‍රචාරණය වෙනුවෙන් යොදා ගැනීමට ඉඩ අවම ය. නරකම දෙය වන්නේ ස්වාධීන නිෂ්පාදකයන්ට වඩා වැඩියෙන් පාක්ෂික නිෂ්පාදකයන් මුදල් ලබා ගන්නට තිබෙන ඉඩයි.'¹¹³

113 Public media or public media organisations in Sri Lanka? Rohan Samarajiva. Lanka Business Online (LBO), 14 January 2015. <http://www.lankabusinessonline.com/public-media-or-public-media-organizations-in-sri-lanka/>

නිර්දේශ :

- රජය විසින් කළමනාකරණය කරනු ලබන රජයට අයත් ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව, රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවය සැබවින් ම ස්වාධීන මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ බවට පත් කිරීම සඳහා රජය නීති පනත් සංශෝධනය කළ යුතු ය. එමඟින් කිසිදු දේශපාලන ඇඟිලි ගැසීමකින් තොරව මහජන අභිලාෂයන් වෙනුවෙන් සේවය කිරීමට ඒවාට පුළුවන. මහජන සේවා විකාශවල පාලන ව්‍යුහ රජයෙන් ස්වාධීන විය යුතු අතර ඒවාට පූර්ණ සංස්කාරක නිදහස තිබිය යුතු ය. මහජන සේවා විකාශ රජයෙන් නිදහස් වීම නීතියෙන් තහවුරු කළ යුතු ය. ඒ සඳහා ස්වාධීන පාලන ව්‍යුහ පත් කළ යුතු ය. පාලක මණ්ඩලයන් ද සංස්කාරක නිදහස හා වෘත්තික නිදහස ආරක්ෂා කළ යුතු ය. මහජන සේවා විකාශ වෙනුවෙන් නීති සම්පාදනය කිරීමේදී යුරෝපයේ, කැනඩාවේ හා ආසියාවේ මාදිලි රැසක් අනුගමනය කළ හැකි ය.
- මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ අරමුදල්හි දිගුකාලීන සුරක්ෂිතබව රජය තහවුරු කළ යුතු ය. ඒවා හිතුවක්කාර දේශපාලන මැදිහත් වීම්වලින් හා වෙළෙඳපොළ බලවේගවලින් නිදහස් විය යුතු ය. මහජන සේවා විකාශ සඳහා පොදු අරමුදල් යාන්ත්‍රණයක් තිබිය යුතු ය.
- රටේ සුවිශේෂ මහජන සේවා අවශ්‍යතා කෙරෙහි විශේෂිත අවධානය යොමු කරමින් මහජනමාධ්‍යවල මහජන සේවා කාර්යයන් යම් ආකාරයකින් පැහැදිලි වන පරිදි නීති සම්පාදනය කළ යුතු ය.
- මහජන සේවා මාධ්‍ය ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතාවට වගකීමේ ධනාත්මක බැඳීමක් ඇති කිරීම පිණිස නීති ගෙන ආ යුතු ය. පාර්ලිමේන්තුව හරහා මෙන් ම ග්‍රාහක සමිති පිහිටුවීමෙන් හා සෘජුව මහජනයා සමග අන්තර් ක්‍රියාකාරී වීමෙන් වැඩසටහන් වලට ලබා ගන්නා ප්‍රතිචාර මඟින් එසේ කළ හැකි ය.

1993 මාර්තු මස 03 වැනිදා

Wijesoma

ඩබ්. ආර්. විජේසෝම
විසින් 1993 මාර්තු
3 ද අයිලන්ඩ්
පුවත්පතට අදින ලද
කාවුනයක්.

බෙරට විද්‍යුත් මාධ්‍යයේ විකාශනය - චිද්‍ර ඝීරි ඉදි දක්වා

© 1999 www.visham.com/

Visham

දර්ශන කරුණාතිලක
විසින් ලක්බිම
පුවත්පතට අදින ලද
කාවුනයක්.

304 මහජන සේවා මාධ්‍ය
විකාශක මෙහෙයුම්

මගින් කිසිදු ක්ෂේත්‍රයක
විෂමතාවක් ඇති කරනු
නො ලැබීම

ජ ත්‍යාගයෙන් පිළිගත් අර්ථ නිරූපණය හා
අදාළ මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ ශ්‍රී
ලංකාවේ නොමැත. රජයට අයත්
රූපවාහිනී විකාශ වන ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව
හා ස්වාධීන රූපවාහිනිය සතු සියලු නාලිකා කේබල්,

අන්තර්ජාල හා වන්දිකා සේවා ඔස්සේ විකාශය වන
නිසා විෂමතාවක් සිදු වන්නේ නැත. කෙසේ වෙතත්,
එය සිදු වන්නේ ග්‍රාහක ඉල්ලුම නිසා මිස කිසිදු
නීතිමය තත්ත්වයක් තුළ නො වේ.

“ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ ඵලදායී වීමට නම්,
රාජ්‍ය මාධ්‍ය වත්මන් වෙළෙඳපොළ රදා
පැවැත්මෙන් නිදහස් විය යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා
ගුවන් විදුලි සංස්ථාව හා ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී
සංස්ථාව නඩත්තු විය යුතු වන්නේ දැන්වීම්
හා අනුග්‍රාහකත්ව ආදායමෙනි. විවිධ රජයන්
විසින් රාජ්‍ය මාධ්‍ය භාවිතා කරන මුත් එයට
අරමුදල් සපයන්නේ නැත. එබැවින් රජයේ
මාධ්‍යවලට දැවැන්ත වානිජ ජීවිතයක් තිබේ.
එය රාජ්‍ය මාධ්‍ය මහජනයාට නිසි ලෙස
සේවය කිරීම වළක්වයි.

ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව මහජන සේවා
මාධ්‍ය විකාශ ආයතනයක් ලෙස පැහැදිලිව
ස්ථාපිත කර නැතිමුත්, පනතෙහි මහජන
සේවය ගැන සඳහන් වේ. අවාසනාවකට මෙන්
දේශපාලන මැදිහත්වීම් නිසා මෙය අඩපණ වී
තිබේ. අප මුල් පනතේ අරමුණු හා අභිප්‍රායන්
කරා ආපසු යා යුතු බව ද, සංස්ථාව දේශපාලන
බලවේගවල බලපෑමෙන් නිදහස් කළ යුතු බව
ද මම යෝජනා කරමි. ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී
සංස්ථාව ස්වාධීන මහජන සේවා මාධ්‍ය
විකාශයක් බවට පරිවර්තනය විය යුතු ය. එහෙත්
එය සපුරා ගැනීම පහසු කාර්යයක් නො වේ.”

මොහාන් සමරනායක,
මාධ්‍යවේදී හා විශ්ලේෂක,
ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාවේ හිටපු සභාපති

“ඇතැම් රූපවාහිනී නාලිකා ප්‍රවණත්වය
හා මරණ ගැන වාර්තා කරන ආකාරයෙන්
මම කම්පනයටත්, පිළිකුලටත් පත් වී සිටිමි.
මෙම ශෝඛජනක සිද්ධි අතීතය උද්වේගකර
ලෙස වාර්තා කරනු ලැබේ. එය අපගේ සමාජ
දේහයට හානියකි.

ශ්‍රී ලංකාවට මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශයක්
අවශ්‍ය ය. අපගේ ජාතික රූපවාහිනිය ජපානය
විසින් අපට දුන් තැග්ගක් වන අතර අපි එරට
එන්.එච්.කේ. මහජන සේවා විකාශයේ හොඳ
සම්ප්‍රදායන් ද ලැබුවෙමු. එහෙත්, දැන් ඒවා
කොහි ද? අපි රූපවාහිනිය පිහිටුවීමේදී පැවති
අදහස්වලින් සෑහෙන දුරක් විතැන් වී සිටිමු.
එහි මුල් අරමුණ වුණේ මහජන අධ්‍යාපනයට
අවධානය යොමු කිරීමයි.”

හේම නලින් කරුණාරත්න,
කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂ, හෙරිටේජ් ටීවී

ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාවේ හා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවේ සියලු අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සාමාජිකයන් පත් කරනු ලබන්නේ මාධ්‍ය භාර ඇමතිවරයා විසිනි. කිසිදු හේතු දැක්වීමකින් තොරව ඕනෑම අවස්ථාවක ඔවුන් තෙරපා හැරිය හැකි ය. කාර්ය මණ්ඩලය අර්ධ රාජ්‍ය සංස්ථා සේවකයෝ වෙති. මේ හේතු පක්ෂපාතී සංස්කාරක ආචරණයට හේතු වේ.

ජන විකාශ විවිධත්වය හෝ ආංශික නියෝජනයේ විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමට නීතිමය බැඳීමක් ඒවාට නොමැත. කලින් කලට, විවිධ ඇමතිවරුන් යටතේ විවිධ මට්ටම්වල වාර්ෂික සංයුතීන් තිබෙන කළමනාකරණ මණ්ඩල පත් කර තිබේ.

මෙම සැකැස්ම ස්වාධීන හෝ පාරදෘෂ්‍ය නැත. එය දිගු කලක් තිස්සේ දේශපාලන අරමුණු වෙනුවෙන් අපහරණය කරනු ලබන බවට නිතර චෝදනා එල්ල වේ. ප්‍රධාන මැතිවරණ සමයන්හිදී මේවායේ හැසිරීම උදාහරණයකට ගත හැක.

ඒ අනුව ස්වාධීන මාධ්‍ය විකාශ නියාමකවරයකුගේ අවශ්‍යතාව පැහැදිලි ය. එහෙත් එහි ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීම ඉතා වැදගත් ය.

නිර්දේශ :

- රජයට අයත් මූලික මාධ්‍යවල අනාගත තත්ත්වය තීරණය කිරීම සඳහා මහජන අදහස් විමසීමක් පැවැත්විය යුතු ය. ඒවා මහජන සේවා මාධ්‍ය බවට පත් කිරීම, සම්පූර්ණයෙන් ම පෞද්ගලිකරණය කිරීම හා හිමිකාරිත්වය පුළුල් කිරීම යනාදී සියලු විසඳුම් සලකා බැලිය යුතු ය.
- රාජ්‍ය විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයන් සැබෑ මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ බවට පත් කළ යුතු ය. ඒවා අධීක්ෂණය කළ යුත්තේ ස්වාධීන පාලක මණ්ඩල විසිනි. ඒවා පාර්ලිමේන්තුව ඔස්සේ මහජනතාවට වග විය යුතු ය.

සිඳු මහජන සේවා නැති නිසා මෙම අදහස අදාළ වන්නේ රජයේ විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයන්ටයි.

ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව සතුව ග්‍රාහක පර්යේෂණ ඒකක තිබේ. එමඟින් ස්ථාවරව සමීක්ෂණ සිදු කරන අතර මහජන ප්‍රතිපෝෂණය ලබා ගනු ලැබේ. එහෙත්, අභ්‍යන්තර තොරතුරු අනුව, එවැනි සොයා ගැනීම් වැඩසටහන් සම්පාදකයන්ට හා කළමනාකරුවන් අන්තර්ගතය හා ග්‍රාහක සහභාගිත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා යොදා නොගනී.

රාජ්‍ය විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයේ මෙන් ම බොහෝ වාණිජ විකාශකයේ ද ඇතැම් වැඩසටහන් ආකෘති මඟින් මහජනතාව සම්බන්ධ කර ගනිති. සජීවී සාකච්ඡාමය වැඩසටහන් සමග දුරකථනයෙන් සම්බන්ධ වීමට අවස්ථාව දීම උදාහරණයකි.

එහෙත්, මෙම අවස්ථා සීමා සහිත ය. වැඩසටහන් සමග ග්‍රාහකයන්ට දුරකථනයෙන් සම්බන්ධ වීමට ලබා දෙන අවස්ථා ඉතා නො ගැඹුරු ය. මතභේදාත්මක විෂයන් සම්බන්ධයෙන් ග්‍රාහකයන්ට අදහස් පළ කිරීමට අවස්ථා ලබා දෙන්නේ කලාතුරකිනි. එවැනි දුරකථන ඇමතුම් ලබා දෙන්නන් කලින් පරීක්ෂාවට භාජනය කර ක්‍රියාවලියට අනුගත කරනු ලැබේ. එබැවින් ඒවා සහභාගී සාකච්ඡා සඳහා අවස්ථා ලෙස සැලකිය නො හැකි ය.

අන්තර්ජාල ප්‍රතිචාර, ප්‍රසිද්ධ රැස්වීම් හා වෙනත් මහජනයා වෙත පිවිසෙන විකල්ප ක්‍රම මහජනතාව

සමග සම්බන්ධ වීම සඳහා යොදා ගැනීමේ උත්සාහයක් නැත.

රජයේ විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආයතනවල කළමනාකරණ මණ්ඩලවලට පුද්ගලයන් නම් කිරීමේ නිල අවස්ථාවක් මහජනතාවට හෝ සිවිල් සංවිධානවලට ලැබෙන්නේ නැත. විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයකු විසින් විකාශය කරන ලද ප්‍රශ්නකාරී අන්තර්ගතයක් සම්බන්ධයෙන් නිල වශයෙන් පැමිණිලි කළ හැකි ආකාරයක් නැත. රජයේ විකාශකයන් වගවීමේ හෝ මහජනයාට වැඩසටහන් ප්‍රතිපත්තිවලට බලපෑම් කිරීමේ ක්‍රමයක් නැත.

කාන්තාව හා මාධ්‍ය සාමූහිකය “ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල්” විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය වැනි බලපෑම් කණ්ඩායම් වන සිවිල් සමාජ සංවිධාන රාජ්‍ය විද්‍යුත් විකාශයන් නිරීක්ෂණය කරමින් විවරණය කරනු ලැබේ. ඒ මැතිවරණ, කාන්තාව නිරූපණය කිරීම වැනි විශේෂිත කාරණාවලට අදාළවයි. එහෙත්, විකාශකයන් එවැනි කණ්ඩායම් නිල ස්වරූපයෙන් සම්බන්ධකර ගන්නේ නැත.

නිර්දේශ :

- ස්වාධීන මහජන සේවා මාධ්‍ය විකාශ හඳුන්වා දීම සඳහා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සක්‍රීයව බලපෑම් කළ යුතු ය. ඒවා පවත්වාගෙන යාම සඳහා අරමුදල් සොයා ගැනීමට ද නිර්මාණාත්මක ක්‍රම සෙවිය යුතු ය.
- නිර්මාණාත්මක හා කාර්යක්ෂම ස්වරූපයෙන් මහජනතාව සමග සම්බන්ධ වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මහජනමාධ්‍ය ධනාත්මක ලෙස වගකිව යුතු තත්ත්වයට පත් කළ යුතු ය. එමඟින් වැඩසටහන් මහජන අවශ්‍යතා ඉටු කරන බව තහවුරු කළ යුතු ය. විශේෂයෙන් ම, ග්‍රාහක සමීනි නිර්මාණය කිරීමෙන් මහජන මතයට සවන් දීමට සැලැස්විය හැකි ය.

අප

මාධ්‍ය තමන් විසින් තමන් ම නියාමනය කරගැනීම

මාධ්‍ය නියාමනය යනු නීත්‍යානුකූලව පත් කරන ලද නියාමන ව්‍යුහයන් විසින් මාධ්‍යවලට මග පෙන්වීම හෝ පාලනය කිරීමයි. එවැනි නියාමනයන් කළ හැකි ආකාර මෙසේ ය:

- නීති, රෙගුලාසි, පටිපාටි
- විවිධ අරමුණු (උදා: මහජන අභිලාෂයන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා රජය මැදිහත් වීම)
- තරගකාරිත්වය හා කාර්යක්ෂම මාධ්‍ය වෙළඳපොළක් දිරි ගැන්වීමෙන්
- පොදු තාක්ෂණික ප්‍රමිති ඇති කිරීමෙන් විවිධාකාරයේ මාධ්‍ය නියාමන යාන්ත්‍රණයන් තිබේ. එහි සාරාංශයක් මෙසේ ය:

වගුව 2 : විවිධ මාධ්‍ය නියාමන යාන්ත්‍රණ

නියාමන ක්‍රමය	විස්තරය	උදාහරණ
රජයේ රෙගුලාසි	ව්‍යවස්ථාපිත ව්‍යුහයක් නීතියෙන් පිහිටුවා හෝ රජය විසින් පාලනය කර තිබෙන විට.	1973 අංක 5 පනතින් පිහිටුවන ලද ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩලය
ස්වාධීන ව්‍යවස්ථාපිත නියාමන	රජයෙන් මෙන් ම මාධ්‍යවලින් ද ස්වායක්ත වේ. නීතියෙන් පිහිටුවා තිබේ.	ඩෙන්මාර්කයේ පුවත්පත් මණ්ඩල
ස්වයං නියාමන	මාධ්‍යයේ ස්වයංව පනවන ලද නීති පද්ධතියක් අනුව කරනු ලබන සම කණ්ඩායම් විවරණය. එයට මාධ්‍ය වෘත්තීයේ නියෝජිතයන් අයත් වේ. සංකීර්ණ කාරණා සම්බන්ධයෙන් තීන්දු දීමේදී පුවත්පත් කලා ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් පාදක කර ගනී.	2003 සිට පවතින ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම
සම නියාමනය	රජයේ හා මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ නියාමන පද්ධතියක්. එහෙත් එමඟින් රජයේ මෙන් ම මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ බලපෑමෙන් ද ස්වාධීනත්වය තහවුරු වේ.	1999දී ව්‍යවස්ථාපිත නීතියක් මඟින් පිහිටුවනු ලැබූ ඉන්දුනීසියාවේ පුවත්පත් මණ්ඩල

307 මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සතුව ශක්තිමත් ස්වයං නියාමනයක් තිබීම

පසුගිය වසර 12 තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ මුද්‍රිත මාධ්‍ය ආයතන විසින් ස්වයං නියාමන ක්‍රමයක් සකස් කරගෙන සංවර්ධනය කර ගනිමින් තිබේ. කෙසේ වෙතත්, විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ අංශය එවැන්නක් සකස් කර ගත යුතුව තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාව යනු ස්වයං නියාමනයක් හඳුන්වා දුන් දකුණු ආසියාවේ පළමු රටයි. එයට පුවත්පත් කර්මාන්තයෙන් පුළුල් සහයෝගයක් ලැබීණි. පුවත්පත්, සඟරා හා පුවත්පත්වල අන්තර්ජාල සංස්කරණයන්ගේ වැරදි නිවැරදි කිරීමේ අරමුණින් 2003 ඔක්තෝබරයේදී ආරම්භ කරන ලද ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම ස්වේච්ඡා නියාමන යාන්ත්‍රණයකි. එහි සමාරම්භකයක් වූයේ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් සමාජය, කර්තෘ සංසදය, නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය හා ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍රකලාවේදීන්ගේ සංගමයයි.¹¹⁴

ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම ක්‍රියාත්මක වන්නේ 1995 අංක 15 දරණ පනතේ සමථ, මැදිහත්වීම් හා ක්‍රියාත්මක කිරීම් මූලධර්ම අනුවයි. මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් පිළිබඳ මහජන පැමිණිලි නිදහස්, සාධාරණ හා වේගවත් ලෙස විභාග කිරීම එහි අරමුණයි. සමථ කිරීමට උත්සාහ කර එය අසාර්ථක වුවහොත් මැදිහත්වීමෙන් හා අවසාන විසඳුම ලෙස ගැටුම් විසඳීමේ මණ්ඩලයක් මඟින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට එමඟින් කටයුතු කරනු ලැබේ. ක්‍රියාත්මක කරවීමේ බලය පනත යටතේ කොළඹ මහාධිකරණය වෙත පැවරේ.

ගැටුම් විසඳීමේ මණ්ඩලය සාමාජිකයන් 11කින් සමන්විත වේ. ඔවුන්ගෙන් හයදෙනෙක් සිවිල් සමාජ නියෝජිතයන් වන අතර ඉතිරි පස්දෙනෙක් හා ජ්‍යෙෂ්ඨ ජනමාධ්‍යකරුවෝ ය. කර්තෘ මණ්ඩල අන්තර්ගතය සඳහා ආචාර ධාර්මික ප්‍රමිතිය සකසනු ලබන්නේ ශ්‍රී ලංකා කර්තෘ සංසදය වෘත්තීය ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය අනුවයි. එය පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම විසින් පිළිගෙන තිබේ. 2014 වසරේදී අවසන් වරට සංස්කරණය කරන ලද එය විසින් මුද්‍රිත මාධ්‍ය සඳහා ආචාරධාර්මික ක්‍රියාකාරී රාමුවක් සකසා තිබේ. නිරවද්‍යභාවය වෙනුවෙන් කටයුතු කරමින් මහජන අභිලාෂයන් ඉහළට ඔසවා තබමින් කටයුතු කිරීමේ හැකියාව මුද්‍රිත මාධ්‍යවලට එයින් ලැබේ.¹¹⁵

“කර්තෘ සංසදයේ වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශ පිළිබඳව මහජනයා දැන් දැනුවත්ය. එහෙත් තව කළ යුතු දෑ බොහෝය.”

- කුමාර් නඩේසන් සභාපති පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම (වාර්ෂික වාර්තාව, 2014)

¹¹⁴ <http://www.pccsl.lk/>
¹¹⁵ <http://www.pccsl.lk/sites/default/files/Code-English.pdf>

මංජුකාව 13 ශ්‍රී ලාංකික මාධ්‍ය සඳහා වෘත්තීය ආචාරධර්ම භාවිතය

වෘත්තීය ආචාරධර්ම මූලින් ම සකසනු වෘ ෧෭ බුවේ 2003 - 4 සමයේදී මාධ්‍ය සඳහා සඳාචාරාත්මක වැඩරාමුවක් ලෙසයි. එය භාවිතා කරමින් ඕනෑම ප්‍රතිගමනයක් තක්සේරු කිරීමට මහජනතාවට අවස්ථාව සැලසිණි.

ආචාරධර්ම සංග්‍රහය ආරම්භ වන්නේ පහත සඳහන් වචනවලිනි. පුවත්පත් ප්‍රකාශන සමාගම්, කර්තෘවරු සහ ඔවුන්ගේ පුවත්පත් කලාවේදීන්/වේදිනියන් මෙන්ම මූලිකසහ අන්තර්ජාල ලියුම්කරුවන්, කෙරෙහි බලපාන මේ මාධ්‍ය වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති සංග්‍රහය, ශ්‍රී ලංකා මාධ්‍ය නිදහස්ව ද පාඨක අවශ්‍යතා සහ අපේක්ෂා පිළිබඳ වගකීමෙන් හා සංවේදිතාවෙන් යුතුව ද පවත්වා ගැනීමත් ඒ අතරම පුවත්පත් කලාවේ උසස්තම ප්‍රමිති ආරක්ෂා කිරීමත් අරමුණු කොට ගත්තකි.'

ආචාරධර්ම සංග්‍රහයෙහි කොටස් 12ක් තිබේ. ඒ මෙසේ ය:

පූර්විකාව, නිවැරදි වාර්තාකරණය, නිවැරදි කිරීම් හා සමාව ගැනීම්, පිළිතුරු දීමේ අවස්ථාව, මූලාශ්‍රවල රහස්‍යභාවය, සාමාන්‍ය වාර්තාකරණය හා ලිවීම, පෞද්ගලිකත්වය, හිරිහැර හා කපටිකම් වෘත්තීය ගෞරවය, අර්ථ නිරූපණය

එය ආරම්භයේ ම මෙසේ දැක්වේ. 'මේ මාධ්‍ය වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාව, පුද්ගලයාගේ අයිතිය මෙන්ම කරුණු දැන ගැනීමට පොදු ජනතාවට ඇති අයිතිය ද ආරක්ෂා කරයි. ඒ අයිතිය ප්‍රකාශනයෙන් මෙන්ම හරයෙන් ද සම්පූර්ණයෙන්ම ආරක්ෂා විය යුතු අතරම පුද්ගල අයිතිය කෙරෙහි දැක්වෙන ගෞරවයට අදාලව එහි අන්තර්ගත වගකීම අත් කිසිවකට හිලවූ වන තරමට පටු අන්දමින් හෝ පොදුජන සුබසිද්ධිය උදෙසා කැරෙන ප්‍රකාශය වැළැකෙන තරමට පුළුල්ව හෝ නිර්වචනය නොවිය යුත්තේය.'

පූර්විකාවෙහි මෙසේ ද දැක්වේ: 'පැමිණිලි විසඳීමේ දී කර්තෘවරුන්/වරියන් ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම සමග ක්ෂණික සහයෝගිතාවෙන් කටයුතු කළ යුතුය. වෘත්තීය ප්‍රතිපත්ති මාලාව උල්ලංඝනය කර ඇතැයි නිගමනය වන සෑම ප්‍රකාශනයක්ම එම තීන්දුව නිසි ප්‍රමුඛතාවක් හා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම පිළිබඳ සඳහනක් සහිත සිරස්තලයක් ද ඇතිව පළ කළ යුත්තේය.'

1980 දශකයේදී ජෝෂ්ඨ මාධ්‍යවේදීන් විසින් සකසන ලද පැරණි ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් ද තිබේ. එය ප්‍රකාශයට පත් කර තිබෙන්නේ '1973 අංක 5 දරණ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩල නීතියේ 30 (ස) කොටස අනුව ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩලය විසින් පනවන ලද හා එම නීතියේ 30 (3) කොටස අනුව පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කරන ලද නීති' ලෙසයි. එය 1981 ඔක්තෝබර් 14 දින රජයේ ගැසට් නිවේදනය මගින් ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී.¹¹⁶

එම ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය මෙන් ම එය යෝජනා කළ පුවත්පත් මණ්ඩලය ද ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පත් කලාවේදීන් බොහෝ දෙනෙකු අතර දිගු කාලයක් තිස්සේ විචේචනයට ලක් වී තිබේ.

වසර 12ක කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමේ කාර්යසාධනය

මේ වන විට සියලු පුවත්පත් නොවුණද, බහුතරයක් සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි පුවත්පත් විසින් ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමේ ස්වයං නියාමනය පිළි ගෙන තිබේ. 2003 සිට 2014 අවසානය දක්වා ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම විසින් පැමිණිලි 1700ක් භාර ගෙන තිබේ. එය වසරකට 150ක සාමාන්‍යයකි.

2014දී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම විසින් පැමිණිලි 291ක් භාර ගන්නා ලදී. භාෂාව අනුව විශ්ලේෂණය කළ විට එය මෙසේ ය: සිංහල පුවත්පත්වලට එරෙහිව 167

¹¹⁶ http://www.mediareformlanka.com/sites/default/files/archival_files/Sri%20Lanka%20Press%20Council%20Code%20of%20Ethics%20for%20Journalists.pdf

දෙමළ පුවත්පත්වලට එරෙහිව 47
ඉංග්‍රීසි පුවත්පත්වලට එරෙහිව 70

මුද්‍රිත මාධ්‍යවලට අදාළ නො වන පැමිණිලි හතක් ද විය. එය ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ විෂය පථයට අදාළ නො වේ.

පසුගිය දශකය තුළ පැමිණිලිවලින් 80%ක් විභාග කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ පවසන්නේ දැන් මාධ්‍ය මෙන් ම මහජනතාව ද මෙම ස්වයං නියාමන සංකල්පය පිළි ගෙන ඇති බවයි.

මෙහිදී, ලේකම් කාර්යාලය විසින් හඳුනාගෙන තිබෙන කාරණයක් වන්නේ වැඩි පැමිණිලි සංඛ්‍යාවක් වින්දිත පාඨකයන් හා පුවත්පත් කතුවරුන් අතර සාකච්ඡා මගින් විසඳා ගනු ලබන බවයි. එයට ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ මැදිහත් වීමක් නැත. 2014 වසරේ වාර්ෂික වාර්තාව අනුව, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ නිල මැදිහත්වීමකින් තොරව නිවැරදි කිරීම්, පැහැදිලි කිරීම්, සමාව ගැනීම් හා පිළිතුරු දීමේ හිමිකම පිළිගැනීම් සංඛ්‍යාව වැඩි වීම ද කොමිෂම විසින් කරන ලද බලපෑම් හේතුවෙන් පාඨකයන් කෙළින් ම කර්තෘවරුන්ට කතා කර සිය හිමිකම් තහවුරු කර ගන්නා බව හා කර්තෘවරුන් ආචාර ධර්ම සම්බන්ධයෙන් වැඩිපුර සැලකිලිමත් වීම ද සාධනීය ලක්ෂණ වන අතර එය වෘත්තීය මාධ්‍යකරණයක අරමුණ වෙත ළගා වීමට ඉවහල් තිබේ.¹¹⁷

ශ්‍රී ලංකාවේ රූපවාහිනී විකාශකයන් අතර කර්මාන්ත සන්ධානයක් (ආයතන එකමුතුවක්) හෝ කර්මාන්තය

“කර්තෘවරුන්ගේ ආචාරධර්ම සංග්‍රහය හෝ පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ ආචාරධර්ම සංග්‍රහය හෝ පරමාදර්ශී ඒවා නො වේ. ඒවා වැඩිදියුණු කිරීමට ඉඩක් ඇති බවට සැකයක් නැත. එහෙත්, ස්වයං නියාමනයේ මූලධර්මය අවල, සත්‍ය එකකි. එයට විකල්පය ලෙස රජයේ ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනයක් පත් කිරීම පිළිතුර නො වේ. එය ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පත් නිදහස සඳහා අත්‍යවශ්‍ය කොන්දේසියකි. එහි යහපැවැත්ම පවතින්නේ එය අත ම ය. තම අභිලාෂයන් හා රටේ ජනතාවගේ අභිලාෂයන් අනුව එය ආරක්ෂා කර ගැනීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම කර්මාන්තයේත්, වෘත්තීයයේත් යෙදී සිටින්නන්ගේත් වගකීමකි.”

සිංහ රත්නතුංග,
ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ
අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සභාපති
(2014 ජනවාරියේ පැවති 10වන වාර්ෂික
සංවත්සරයේදී)
<http://www.pccsl.lk/sites/default/files/IC%20Final%20Report.pdf>

117 PCCSL 2014 Annual Report. <http://www.pccsl.lk/sites/default/files/AnnualReport-2014-Englis%28Updated%29.pdf>

පුරා විහිදුණු ස්වයං නියාමන යාන්ත්‍රණයක් දක්නට නැත. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ දඟවන සංවත්සරයේදී සඳහන් වූ කාරණයක් වන්නේ දැන්වීම් වෘත්තිකයන්, විකාශ කර්මාන්තය හා අන්තර්ජාල භාවිතා කරන්නන් අතර 'පුළුල් ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක්'¹¹⁸ වෙනුවෙන් ඒකමතිකත්වයක් ඇති කර ගැනීම සඳහා උත්සාහ ගනිමින් ඇති බවයි. එහෙත්, එය තවම සිදු වී නැත.

එක්සත් ජනපදයේ සංස්කාරක ආචාරධර්ම කමිටුවේ ලේකම් ඉයන් බ්ලේස් ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ දසවන ජාත්‍යන්තර සංවත්සර සභාව අමතමින් පැවසුවේ පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ ස්වයං නියාමනය හා ආචාර ධර්ම විසින් බුද්ධිමත්, සරල, සාධාරණ හා ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ප්‍රමිති ගොඩනැගිය යුතුව ඇති බවයි. අවශ්‍ය නම් එක් එක් සංස්කාරකවරුන්ට හා ප්‍රකාශකයන්ට ඉහළ ආචාර ධර්මික ප්‍රමිති පවත්වාගෙන යාමට නිදහස තිබිය යුතු ය.

'මාධ්‍ය පද්ධතිය සැබෑ, අව්‍යාජ ස්වයං නියාමනයක් සහිත විය යුතු ය. එය තුළ රජයේ හා වෙනත් අභිලාෂයන්ගේ බලපෑමෙන් ස්වාධීනත්වය තිබිය යුතු ය. සාධාරණත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා සාමාජික සහයෝගය ඉතා වැදගත් ය. එය හුදෙක් ම එක්, එක් සංස්කාරකවරුන් ඔවුන්ගේ වානිජ තරගකරුවන් අතින් උවමනාවට වඩා රළු ලෙස විනිශ්චය කිරීමට ලක් වීමෙන් වැළැක්වීමට පමණක් සීමා නො විය යුතු ය. දණ්ඩනයන් වරදෙහි ප්‍රමාණයට මිස අධික නො විය යුතු ය. මෙම

¹¹⁸ <http://www.pccsl.lk/sites/default/files/PCCSL%2010%20th%20Anniversary%20Souvenir.pdf>

"ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වයං නියාමනයේ ඉතිහාසය අත්‍යවශ්‍යයෙන් ම අධිකතර රාජ්‍ය පාලනයට හා ප්‍රභාසයන්ට ප්‍රතිචාරයකි. මාධ්‍යවල බලය යටපත් කිරීම දකින්නට අපට උවමනාවක් නැත. ස්වයං නියාමනය එයට ඇති විසඳුමෙහි කොටසකි. තවත් ප්‍රධාන මූලිකාංගයක් වනනේ මාධ්‍ය ස්වාධීනත්වයයි. එමඟින් ස්වයං වාරණය වැළැක්විය හැකි ය. රාජ්‍යය විසින් ස්වාධීනත්වය තර්ජනයක් ලෙස නො දැකිය යුතු ය. මක් නිසා ද යත් එය ජනතාව වෙත නිසි අන්දමින් තොරතුරු ගලා යාම තහවුරු කිරීමට උපකාර වන බැවිනි. අදහස් දැක්වීම නිදහස් ය යන මතය තවමත් මානව හිමිකම් වටිනාකම්වලට ගරු කිරීමේ අවශ්‍යතාව සමග බැඳී තිබේ. කාන්තාවන්ට එරෙහිව හෝ විවිධ කණ්ඩායම්වලට එරෙහිව හෝ වෙනස් මතවාදවලට එරෙහිව හෝ මාධ්‍යවල පක්ෂපාතිත්වය පිළි ගත නො හැකි ය. පුවත්පත් කලාවේදීන්ට ද නීතිඥයන් නීතිඥ සංගමය හරහා ලබා ගන්නා ආකාරයේ ආයතනික සහයෝගයක් අවශ්‍ය ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වයං නියාමනය විසින් සේවය කරන්නේ මෙම භූමිකාවටයි. එමඟින් ප්‍රකාශනයේ නිදහසට ද සහාය වේ."

මහාචාර්ය සාවිත්‍රී ගුණසේකර,
ගෞරව මහාචාර්ය,
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය
(පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමේ 10වන සංවත්සර සමුළුව අමතමින්)

මූලධර්ම විසින් සංස්කෘතික වෙනස්කම් සඳහා නිදහසට ඉඩ දෙනු ලැබේ.¹¹⁹

කලකට පෙර කල් ඉකුත් වී ගිය ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩලය

1973දී එවකට පැවති රජය විසින් ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩලය නම් ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනයක් පත් කරන ලදී (SLPC, <http://slpc.lk>) එයට මාධ්‍යවලට එරෙහි පැමිණිලි විභාග කිරීමේ හා දඬුවම් පැමිණවීමේ ද සැලකිය යුතු බලයක් තිබිණි. වසර 40ක් පමණ කාලයක් තිස්සේ එය ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ පිළිකුළට බඳුන් විය.

1973 අංක 5 දරන පුවත්පත් මණ්ඩල නීතිය යටතේ රජය විසින් මණ්ඩලයට සාමාජිකයන් හත්දෙනෙකු නම් කරන ලදී. ඒ අතරට ජනමාධ්‍ය සංගම් නියෝජනයකු හා පුවත්පත් කර්මාන්තයේ අවධානයකින් නියෝජනය කරන්නකු ද ඇතුළත් විය යුතු විය. පුවත්පත් මණ්ඩලයට වැරදිකරුවන් වන ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා සංස්කාරකවරුන්ට සිර දඬුවම් හා වෙනත් දඬුවම් දීමේ බලය ද තිබේ. එය දිස්ත්‍රික් උසාවි බලතලවලට සමාන ය. එම පනත විසින් ඇතැම් රාජ්‍ය මූල්‍ය හා ආරක්ෂක තොරතුරු අනාවරණය කිරීම තහනම් කර තිබේ.

පිහිටුවන ලද දින සිට පත් වූ විවිධ ආණ්ඩු විසින් ජනමාධ්‍යකරුවන් පෙළීම සඳහා භාවිතා කරන ලද පුවත්පත් මණ්ඩලය 2002දී පාර්ලිමේන්තුවේ ද්විපාර්ශ්වීය යෝජනාවක් මඟින් අක්‍රීය කරන

ලදී. කෙසේ වෙතත්, අදාළ නීතිය තව දුරටත් පවතින අතර, 2009දී සිවිල් යුද්ධය අවසන් වී මඳ කලකට පසු රාජපක්ෂ ආණ්ඩුව විසින් පුවත්පත් මණ්ඩලය යළි පණ ගන්වන ලදී. මෙයට මාධ්‍ය ආයතන හා බලපෑම කණ්ඩායම් විසින් දැඩි ලෙස විරෝධය පළ කරන ලදී.¹²⁰ සුළුවෙන් පටන් ගත් එය, එයට හැම මාධ්‍ය ආයතනයක් ම ආවරණය කිරීමේ බලය තිබෙන නිසා 2012 වන විට හැම අංශයක ම ක්‍රියාත්මක වෙමින් තිත්දු දීමට කටයුතු කරමින් තිබිණි.¹²¹

2015 ජනවාරියේදී බලය ලබා ගත් සිරිසේන වික්‍රමසිංහ ආණ්ඩුව විසින් බොහෝ කාලයක් තිස්සේ පුවත්පත් මණ්ඩලයට සාමාජිකයන් පත් නොකරන ලදී. එහෙත්, ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන විසින් 2015 ජූලි 02දා හිටිනැටියේ පුවත්පත් මණ්ඩලයට සාමාජිකයන් පත් කරමින් නැවත පණ ගන්වන ලදී.

එයට විරෝධය පළ කරමින් නිවේදනයක් නිකුත් කළ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් සංගමය, කර්තෘ සංසඳය, නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය හා වෘත්තීය ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමය පැවසුවේ ජනාධිපතිවරයාගේ ක්‍රියාමාර්ගය නීති විරෝධී බවයි. මෙම ක්‍රියාමාර්ගය ගැනීමේදී පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් අදහස් විමසීමේ මූලික ආචාරශීලීත්වය ඔහුට නො තිබුණු බව එම නිවේදනය පවසයි.

එහි මෙසේ ද දැක්වේ: 'රජය විසින් පත් කරනු ලබන පත්‍රකලා මණ්ඩලය නැවත පිහිටුවීම නිසා ජනමාධ්‍යකරුවන් සිරගත කිරීමට ද හැකි පුළුල්

¹¹⁹ Self Regulation and Ethical Reporting: Report on the Conference Celebrating 10th Anniversary of PCCSL, January 2014. <http://www.pccsl.lk/sites/default/files/IC%20Final%20Report.pdf>

¹²⁰ <http://www.wsws.org/en/articles/2009/07/sril-j01.html> and http://www.bbc.co.uk/sinhala/news/story/2009/06/090627_press.shtml

¹²¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2014/sri-lanka#VUL0uvDkqSo>

“ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් පිළිගත නො හැකිබව හා ඒවායේ වැරදි පිළිබඳව පුරවැසියන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන පැමිණිලි රැසක් මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය වෙත ලැබේ. එහෙත්, ඒවාට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය නීතිමය බලය අමාත්‍යාංශයට නැත. ඇතැම් ආචාරධර්ම සමග අනුගත වන්නැයි අපට රාජ්‍ය විකාශකයන්ට උපදෙස් දිය හැකි ය. එහෙත් පෞද්ගලික විකාශකයන් සම්බන්ධයෙන් කිසිදු අධිකාරියක් නැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ විකාශ කර්මාන්තය වෙනුවෙන් මහජන පැමිණිලි හෝ දුක්ගැන්විලි අසන ව්‍යුහයක අවශ්‍යතාව මෙමඟින් අවධාරණය කෙරේ. අප දැන් කෙටුම්පත් කරමින් සිටින විකාශ අධිකාරි පනතෙහි එවැනි පැමිණිලි යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීමෙහි විධිවිධාන තිබේ. මෙම පනත කෙටුම්පත් කිරීමෙහිදී 1966 ගුවන් විදුලි සංස්ථා පනත 1982 රූපවාහිනී සංස්ථා පනත සමග ගැටුම් ඇති විය. ඒවා දශක ගණනාවක් තිස්සේ යාවත්කාලීන කර නො තිබීම එයට හේතුවයි. නව විකාශ අධිකාරිය එලදායී වීමට නම් එම පනත්වල ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධ සම්බන්ධතා කීපයක් ඉවත් කළ යුතුව තිබේ.

ගුවන්විදුලි හෝ රූපවාහිනී විකාශකයන්ට බලපත්‍ර දීමේදී මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් ප්‍රධාන සාධක දෙකක් සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ. අයදුම්කරුට නාලිකාවක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා ප්‍රමාණවත් තරමින් මුදල් හා තාක්ෂණික කෞශල්‍යය තිබේ ද යන්න එම සාධකයි. අප එසේ කරන්නේ යමෙක් බලපත්‍රයක් ලබාගෙන එය වෙනත් පාර්ශ්වයකට විකිණීම වැළැක්වීමටයි. අතීතයේදී විකාශ බලපත්‍ර හිතවත්කම් මත ලබා දී තිබෙන අතර එය ගැටලුවකි. මා විශ්වාස කරන පරිදි විකාශ බලපත්‍ර ලබා දීම දේශපාලන අධිකාරිය වෙතින් ඉවත්කර ස්වාධීන නීත්‍යානුකූල නියාමන යාන්ත්‍රණයක් වෙත පවරා දිය යුතු ය.”

බී.කේ.එස්. රවිචන්ද්‍ර,
අතිරේක ලේකම්, මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය (2015 මැයි මාසයේදී පැවැති සම්මුඛ සාකච්ඡාවකදී)

පරාසයක දණ්ඩනයන් සහිත මෙතෙක් කල් නිදා සිටි නීති නැවත හඳුන්වා දී තිබේ. මෙය වනාහි මුද්‍රිත මාධ්‍ය ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා ඒවායේ හිමිකරුවන්ට සෘජුව හා වක්‍රව තර්ජනය කිරීම නැවැත්වීමට ඔහු විසින් දෙන ලද පොරොන්දුව සම්පූර්ණයෙන් ම ආපසු හැරවීමකි. සියලු ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ නිදහස ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ ඔහු විසින් ලබා දෙන ලද කෙටි කාලීන හා දිගු කාලීන පොරොන්දු මේවා ද යන ප්‍රශ්නය මතු වේ.¹²²

පුවත්පත් මණ්ඩලය ස්ථිරව ම අක්‍රිය කිරීම හා එය හා සම්බන්ධ නීතිය අහෝසි කර දැමීම මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයේ ප්‍රධාන කොටසකි.

¹²² Media groups slam Sirisena for bringing back Press Council. The Sunday Times, 5 July 2015. <http://www.sundaytimes.lk/150705/news/media-groups-slam-sirisena-for-bringing-back-press-council-155671.html>

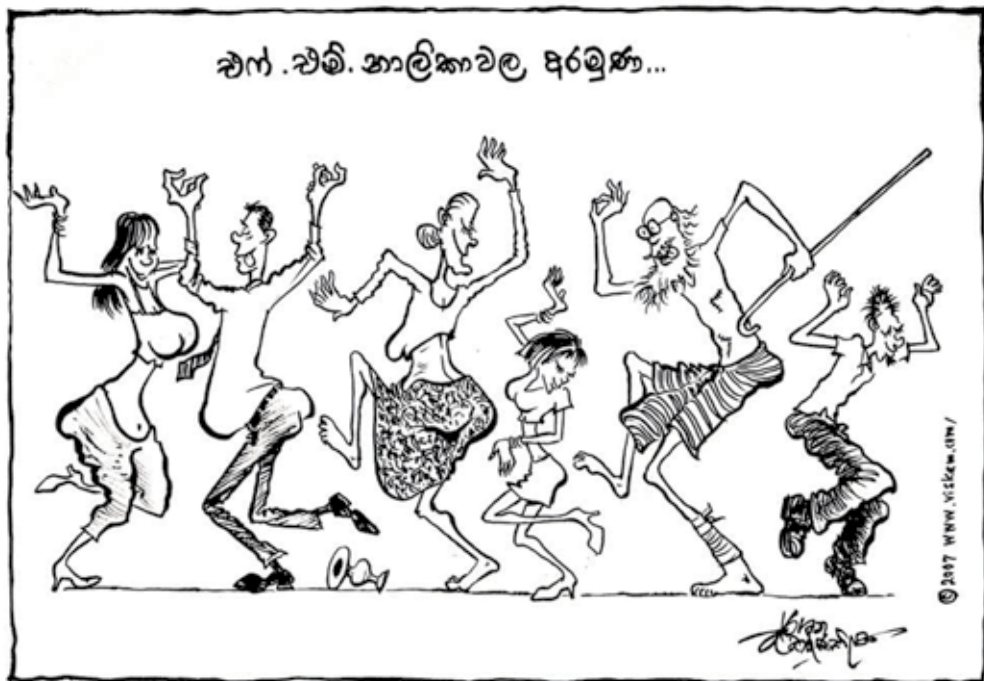
නිර්දේශ :

- 1973 අංක 5 දරණ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩල පනත අහෝසි කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම නම් ව්‍යුහය ස්ථාපිත කළ යුතු ය.
- මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා මාධ්‍ය වෘත්තීයයන් විසින් පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම ශක්තිමත් කළ යුතු ය. විද්‍යුත් මාධ්‍ය හා සම්පූර්ණයෙන් ම වෙබ් පාදක පුවත් මාධ්‍ය ආවරණය වන පරිදි එහි පරාසය පුළුල් කළ යුතු ය. එය හොඳින් ම කළ හැක්කේ කෙසේ ද යන්න නිර්ණය කිරීමට මහජන අදහස් කැඳවීමක් කළ යුතු ය. මේ වෙනුවෙන් සම නියාමන මාදිලියක් අනුගමනය කළ හැකි ය. එවැන්නක් ඉන්දුනීසියාවේ පුවත්පත් මණ්ඩලය විසින් නිර්දේශ කර තිබේ. පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමට සිය තීන්දු බලාත්මක කරවීම සඳහා නීතිමය බලතල ලබා දිය යුතු ය.
- විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයන් පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම සමග එක් වන්නට කැමති නැතිනම් ඔවුන් විකාශ අන්තර්ගතයන් සම්බන්ධයෙන් තමන්ගේ ම මහජන පැමිණිලි ක්‍රමයක් සකස් කළ යුතු ය. මේ සඳහා එක් විකල්පයක් වන්නේ යෝජනා ස්වාධීන විකාශ නියාමනයේ කොටස්කරුවකු වීමයි.

අවන්ත ආවිගල
 විසින් විජය
 පුවත්පත් සඳහා
 අදින ලද
 කාවුනයක්

දර්ශන
 කරුණාතිලක
 විසින් ලක්ෂිම
 පුවත්පතට අදින
 ලද කාවුනයක්

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය
ස්වයං නියාමනය පිළිබඳ
පාර්ශ්වකරුවන්ගේ
අදහස් නිර්දේශ
(මෙම අධ්‍යයනයේදී කරන ලද
සම්මුඛ සාකච්ඡාවලින්
උපුටා ගන්නා ලද කොටස්)

“මෑත අතීතයේදී, ජනමාධ්‍යකරුවන් හා ක්‍රියාකාරීකයන් විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස ඉල්ලා සිටි විට ඔවුහු ඊට පසු දින අතුරුදහන් වීමේ දැඩි අවදානමකට මුහුණ දුන්හ. ජනතාව වාචික හා ශාරීරික ප්‍රහාර කර්ජනවලට ලක් කරනු ලැබුවා. ඇතැම් විට මරා දමනු පවා ලැබුවා. දැන් එය තවදුරටත් සිදු වන්නේ නැහැ.

ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පත් සඳහා ඉතා හොඳ ස්වයං නියාමන ක්‍රමයක්. එහෙත් එයට ක්‍රියාත්මක විය හැක්කේ පැමිණිල්ලක් ලද විට පමණයි. එහි තීන්දු අනිවාර්යයෙන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු නැහැ. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම ශක්තිමත් කරනවා නම් මම කැමතියි. විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය ද එහි පාලනය යටතට ගෙන ආ යුතුයි (නැතිනම් එම කර්මාන්තය විසින් තමන්ගේ ම ස්වයං නියාමන යාන්ත්‍රණයක් ගොඩනගා ගත යුතුයි.)”

කේ. කුනරාසා,
ප්‍රවෘත්ති කර්තෘ, තිනකරන් පුවත්පත, ලේක්හවුස් /
එක්සත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර සමාගම

“අපේ රටේ ඇතැම් මාධ්‍ය කොටස් ලිංගික අපරාධ හා දූෂණය සම්බන්ධ වාර්තා අති සංවේදී ලෙස හා නාට්‍යමය ලෙස ඉදිරිපත් කරන්නේ වින්දිතයන් හා ඔවුන්ගේ පවුල් ගැන නො සිතායි. එහෙත්, 2012 දෙසැම්බරයේදී, ඉන්දියාවේ දිල්ලියේ නරුණු කාන්තාවක් දූෂණය කර මරා දැමූ අවස්ථාවේදී සිය ගණනක් වූ ඉන්දීය මාධ්‍ය ආයතනවලට වින්දිතයාගේ හා ඇගේ පවුලේ අනන්‍යතාව හෙළිදරව් නො කර සිටීමේ විනය තිබුණා. අපි ඇය හඳුනන්නේ මාධ්‍ය විසින් ඇයට දෙන ලද නිර්භයා කියන නමින් පමණයි.

එහෙත් ශ්‍රී ලංකාවේ ඇතැම් පුවත්පත් සියල්ල විස්තර කරනවා පමණක් නොවෙයි, මුල පිටුවේ ම පිංතූරන් පළ කරනවා. සංවේදී හා ගවේෂණාත්මක වාර්තාකරණය වෙනුවට සිංහල භාෂා පුවත්පතු කරන්නේ රළු හා ආවේගශීලී ලෙස ප්‍රවණ්ඩත්වය වාර්තා කිරීමයි. එහෙත් ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය පුවත්පත් හික්මිමකින් හා සංයමයකින් කටයුතු කරන ආකාරය දැකිය හැකියි.”

සුමිත්‍රා රාහුබද්ධ,
ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවයේ හිටපු නිලධාරී
සහ ලේඛක

“මම නීති හා රෙගුලාසි පැනවීම වෙනුවට මාධ්‍ය ස්වයං නියාමනය අගය කරනවා. එක් සන්ධිස්ථානයකදී, 2003දී, අපි රජයේ පුවත්පත් මණ්ඩලය අක්‍රිය කර පුවත්පත් කර්මාන්තයට තමන්ගේ ම ස්වයං නියාමන ව්‍යුහයක් සකසා ගන්නට ඉඩ දුන්හ. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම හැදුණේ ඒ අනුවයි. එය පරිපූර්ණ ආයතනයක් නොවෙයි. ඇතැම් පුවත්පත් හා මාධ්‍ය සමාගම් එයට සම්බන්ධ වී නැහැ.”

සමන් අනාවැද්දහෙට්ටි,
අග්‍රාමාත්‍ය අතිරේක ලේකම් (මාධ්‍ය)

“ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමට සියලු මාධ්‍ය ආවරණය කළ හැකි වන පරිදි පුළුල් බලතල ලබා දිය යුතුයි. කිසියම් පුවත්පතක් වෘත්තීය ආචාරධර්ම සංග්‍රහ කඩ කර ඇති බවට ඔප්පු වූ විට එයට දණ්ඩනයක් පැනවීමේ බලය ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමට තිබිය යුතුයි. මාධ්‍යවලට එරෙහිව කෝටි ගණන් වන්දි ඉල්ලා

නඩු නො පැවරෙන සේ පුවත්පත් හා එමඟින් පීඩාවට පත් පාර්ශ්ව අතර මැදිහත්කරුවකු සේ කටයුතු කිරීමේ හැකියාව ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමට තිබිය යුතුයි.”

විජිත යාපා, සමාරම්භක කර්තෘ,
Sunday Island, The Sunday Times

“ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සඳහා නියාමන පද්ධතියක් අවශ්‍යයි. සියල්ලට පෙර, මාධ්‍ය හිමිකරුවන් හා කළමනාකරුවන් මාධ්‍ය ගැන කිසියම් අධ්‍යාපනයක් ලැබිය යුතුයි. දැනට, සියලු මාධ්‍ය ආයතන හා සමාගම් සිය කර්මාන්තයට අත පෙවීමට දේශපාලනයට ඉඩ දෙනවා. මෙය වෙනස් විය යුතුයි. වඩා වගකිවයුතු තොරතුරු හා වඩා සමබර අදහස් බෙදා හරින ලෙස අපි පුවත්පත්වල ප්‍රමිතිය නැංවිය යුතුයි.”

ඒ අන්දමින් ම, මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ට මාධ්‍ය අන්තර්ගතයට ඇඟිලි ගැසිය නො හැකි විය යුතුයි. ජනමාධ්‍යවල ස්වාධීන නිරීක්ෂණයක් තිබිය යුතුයි.

ජාතික ප්‍රශ්නය සම්බන්ධයෙන් සිංහල හා දෙමළ පුවත්පත් වාර්තා කරන්නේ තමන්ගේ වාර්ගික හා ආගමික බෙදීම් අනුවයි. යුද්ධය දිග්ගැසුණේ හා නරක තත්ත්වයට පත් වුණේ මෙම පක්ෂපාතී වාර්තාකරණය නිසායි. සිංගප්පූරුවේ ප්‍රධාන වාර්ගික හා ආගමික කණ්ඩායම් හතරක් ගැටුමකින් තොරව පවතිනවා. එහෙත්, අපට එවැනි සමගියක් අතපත් කර ගන්නට බැරි වී තිබෙනවා. භාෂා බාධක මේ බෙදීම්වලට එක් හේතුවක්. අපට තවමත් සිංහල හා දෙමළ භාෂා අතර හොඳ පරිවර්තන නැහැ. එබැවින් මේ ප්‍රජාවන් දෙක අතර සංස්කෘතික හා භාෂාමය පාලම් තනන්නට බැරි වී තිබෙනවා.”

විනිසුරු සී.වී. විග්නේශ්වරන්,
ප්‍රධාන අමාත්‍ය, උතුරු පළාත් සභාව

“රජය මැදිහත් වීම අවශ්‍ය නො වන පරිදි අපගේ මාධ්‍යවලට ස්වයං නියාමන පද්ධතියක් පැවතීම ඇත්තෙන් ම හොඳ දෙයකි. අපට 2003 සිට පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම තිබේ. එහෙත්, තවමත් එය සම්පූර්ණයෙන් ම කාර්යක්ෂම

පද්ධතියක් නො වේ. මක් නිසා ද යත්, එය ස්වේච්ඡාවෙන් ක්‍රියාත්මක වන, එහි නිගමන සම්බන්ධයෙන් අනිවාර්යයෙන් බැඳී නැති ක්‍රමයක් වන හෙයිනි. තමන්ගේ ඔප්පු වූ වැරදි නිවැරදි නො කරන මාධ්‍යවලට දඩ පැනවීමේ බලය ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමට ලබා දිය යුතු ය. අපට ශ්‍රී ලංකාවේ රූපවාහිනී හා ගුවන් විදුලි විකාශකයන් වෙනුවෙන් පැමිණිලි යාන්ත්‍රණයක් හා ස්වයං නියාමන ව්‍යුහයක් තිබිය යුතු ය. 2009 - 2011 සමයේදී එවැනි ව්‍යුහයක් පත් කිරීම සඳහා සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. එහෙත්, එය ක්‍රියාත්මක නොවීය.”

ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් මාධ්‍ය සංසඳය සමග ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡාව

(2015 ජූනි 8). එට මාධ්‍ය පුහුණුකරු හා උපදේශක අමීන් හුසේන්, සංගමයේ සහකාර භාණ්ඩාගාරික ජාවඩි මුනාවර් හා උප සභාපති තහා මුසාමිල් මේ සඳහා සහභාගී වූහ.

“මාධ්‍ය ආයතනයක් ආචාර ධර්ම කඩ කළ විට හා පුද්ගලයන් හෝ ආයතනවලට හෝ අපහාස කළ විට, පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමට ප්‍රමාණවත් බලතල තිබේ ද යන්න පිළිබඳ අපි සැලකිලිමත් වන්නෙමු. අප දකින ආකාරයට, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසම ද නිරීක්ෂණයට හා නියාමනයට ලක් විය යුතු ය.

සෑම මාධ්‍ය සමාගමක් ම තමන්ගේ ම වන ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් අනුගමනය කළ යුතු ය. එය ජනතාවට හෙළිදරව් කළ යුතු ය. මාධ්‍ය පාරිභෝගිකයන්ට ඒ අනුව ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය තක්සේරු කළ හැකි ය. සෑම මාධ්‍ය සමාගමක් ම තමන්ගේ ම ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයකු පත් කළ යුතු ය. කාර්ය මණ්ඩලයේ හා පාඨකයන්ගේ පැමිණිලි විභාග කිරීමේ හා ඒ මට්ටමේදී ම විසඳුම් ලබා දීමේ හැකියාව ඔම්බුඩ්ස්මන්ට තිබිය යුතු ය.”

ශ්‍රී ලංකා පත්‍රකලා සංගමය සමග ඉලක්ක ගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡාව

(2015 ජූනි 8), මෙයට ජාතික සංවිධායක උපුල් ජනක ජයසිංහ, උප සභාපති නරේන්ද්‍ර රාජපක්ෂ, විධායක කමිටු සාමාජික පුෂ්පා ඉලංගන්තිලක සහභාගී වූ හ.

ලංකාවේ වර්තමානයේ පළ වන පුවත්පත් බහුතරයක් පිළිතුරු දීමේ අයිතිය පිළි ගනියි. එහෙත් ඒවා පළ කරන්නේ කර්තෘවරයාගේ අභිමතය පරිදි ය. භාවිතාවේදී, පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමේ නිරීක්ෂණය අනුව, පිළිතුරු දීමේ අයිතිය 70%ක් අවස්ථාවලදී ගරු කරනු ලැබේ. (පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමට දායක වී ඇති ආයතන)

මාධ්‍යකරණය හා කර්තෘ මාණ්ඩලික අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් වඩා පැහැදිලි ආචාරධාර්මික මාර්ගෝපදේශ සම්බන්ධයෙන් ද මාධ්‍ය ආයතනවල පිළිගැනීම වර්ධනය වී තිබේ. ඇතැම් මාධ්‍ය ආයතනවලට තමන් විසින් ම සකසා ගන්නා ලද අභ්‍යන්තර මාර්ගෝපදේශ තිබේ.

නිදසුනක් ලෙස රාවය සතිපතා පුවත්පත විසින් තමන්ගේ ම ආචාරධාර්මික මාර්ගෝපදේශ හඳුන්වා දී තිබේ. එය සකසා ඇත්තේ කර්තෘ සංසදයේ වෘත්තීය භාවිතාව පිළිබඳ ආචාරධර්ම සංග්‍රහයට අනුවයි. අභ්‍යන්තර ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයකු පත් කළ ශ්‍රී ලංකාවේ පළමු මාධ්‍ය ආයතනය රාවයයි. ආයතන සංවිධාන දුෂ්කරතා නිසා එය නවතා දැමුවත් යළි ආරම්භ කිරීම සැලසුම් කර තිබේ.

නිර්දේශ :

- පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ ආචාරධර්ම සංග්‍රහ, කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කිරීමේ විධිවිධාන, සංස්කාරක මාර්ගෝපදේශ ආදිය වෙනුවෙන් පෞද්ගලික හා පෞද් මාධ්‍ය යාන්ත්‍රණයන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. එක් විකල්පයක් වන්නේ මහජන පැමිණිලි ග්‍රහණකයන්ගේ සංස්කාරකවරයකු හරහා ලබා ගැනීමයි. එම සංස්කාරකවරයාට මහජන පැමිණිලි ලබා ගන්නා හා ඒවා සම්බන්ධ ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රගතිය, වෙනස්කම් කරන ආකාරය හා දණ්ඩනයන් හෝ වන්දි ලබා දී ඇති ආකාරය ද තහවුරු කළ හැකි ය.

- පෞද්ගලික, මහජන හා ප්‍රජා මාධ්‍ය විසින් අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වයෙන් ඔබ්බට යමින්, වැඩසටහන්වලට බලපෑම් කළ හැකි අන්දමින් හා අධ්‍යාපනික අරමුණු වෙනුවෙන් මැදිහත් විය හැකි ආකාරයෙන් පුරවැසි සහභාගිත්වය සඳහා විවිධ යාන්ත්‍රණයන් නිර්මාණය කළ යුතු ය. ඒවා තහවුරු කළ යුතු ය.
- ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගම් හා මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ නියෝජිතයන් අතර සංස්කාරකවරුන්ගේ, කර්තෘවරුන්ගේ හිමිකම් හා වගකීම් පිළිබඳ ගිවිසුම් සංවර්ධනය කළ යුතු ය. එය මාධ්‍ය ආයතන තුළ කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා කාර්යක්ෂම යාන්ත්‍රණයකි.
- තමන්ට ආචාරධර්ම සංග්‍රහ හා කර්තෘ මාණ්ඩලික මාර්ගෝපදේශ ඇති බව මාධ්‍ය විසින් තහවුරු කළ යුතු ය. පාරදෘෂ්‍යභාවය වැඩි කරනු හා ඒවා සැබවින්ම භාවිතා කරනු පිණිස ඒවා පුළුල් ලෙස ප්‍රසිද්ධ කළ යුතු ය. සෑම මාධ්‍යවේදියකුටම එය පරිහරණය කරන්නට පහසු විය යුතු ය. පුවත්පත් කලාවේදී සංගම් විසින් මෙම භාවිතාවන් දිරි ගැන්විය යුතු ය.

අප

සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතිත්වය සඳහා අවශ්‍යතා

309 සාධාරණත්වය හා
අපක්ෂපාතිත්වය
පිළිබඳ අවශ්‍යතා නිරූපණය
වන කාර්යක්ෂම විද්‍යුත්
මාධ්‍ය විකාශ ආචාර ධර්ම
සංග්‍රහයක් සැකසීම

සි යලූ ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී මාධ්‍ය විසින්
අනුගමනය කරනු ලබන විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආචාර
ධර්ම සංග්‍රහයක් නැත. 2013දී මාධ්‍ය
අමාත්‍යාංශය විසින් විකාශ බලපත්‍ර ක්‍රමය
ප්‍රමිතිගත කිරීමට උත්සාහ කරන ලදී. එයට ඇතැම්
විකාශකයෝ විරුද්ධ වූ හ.

පෞද්ගලික විකාශකයන්ට ප්‍රවෘත්ති ප්‍රචාරයට අවසර
නොදීමේ නීතිය 1994දී ඉවත් කරන ලදී. කර්තෘ
මණ්ඩල අන්තර්ගත තුලනය සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍ර
ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් නැත. කෙසේ වෙතත්,
මැතිවරණ කාලවලදී, මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයා
විසින් මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සාධාරණත්වය,
තුලනය හා අපක්ෂපාතිත්වය වෙනුවෙන් මාර්ග
ප්‍රදේශ නිකුත් කරනු ලැබේ. දේශපාලන පක්ෂ,
අපේක්ෂකයන් හෝ ඔවුන්ගේ ආධාරකරුවන් හෝ
සම්බන්ධ පුවත්, වර්තමාන තොරතුරු, සංවාද
වැඩසටහන් හා වෙනත් ඕනෑම වැඩසටහනක්
එමඟින් ආවරණය කරනු ලැබේ.

මැතිවරණ කාලයට පමණක් අදාළ වන මෙම
මාර්ගෝපදේශ හැමවිටම මැතිවරණ සමයේදී
අනුගමනය කරන්නේ නැත. නිදසුනක් ලෙස,
මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයා විසින් නිකුත් කරන
ලද මාර්ගෝපදේශ කිබියදී 2015 ජනවාරි මාසයේදී
ජනාධිපතිවරණය අතරතුර රාජ්‍ය විද්‍යුත් මාධ්‍ය
විසින් ඒවා නො තකා හරින හා උල්ලංඝනය
කරන ලදී.¹²³ එම මාධ්‍ය විවෘතව ම එවකට සිටි
ජනාධිපතිවරයාට සහයෝගය දුන් අතර වෙනත්
අපේක්ෂකයන්ට එරෙහිව කටයුතු කිරීමට එවකට

123 http://documents.gov.lk/Extgzt/2014/PDF/Nov/1890_02/1890_02%20E.pdf

බලයේ සිටි පක්ෂයට ඉඩ දෙන ලදී. මැතිවරණ දිනයේ කොමසාරිස්වරයාට පෞද්ගලිකව මැදිහත් වී රජයේ රූපවාහිනිය වැරදි ප්‍රචාරිකි විකාශය කිරීම වැළැක්වීමට සිදු විය.¹²⁴ ඇතැම් පෞද්ගලික විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයන්ට ද තමන්ගේ දේශපාලන පක්ෂපාතිත්වයන් තිබිණි. එහෙත් ඔවුහු අඩු තරමේ තුල්‍යයක් පවත්වාගෙන යන්නට හෝ වෙනත් අපේක්ෂකයන්ට පහර දීමෙන් වැළකී සිටින්නට හෝ උත්සාහ කළ හ. එහෙත්, රාජ්‍ය මාධ්‍ය විසින් ඒවා උල්ලංඝනය කරන ලදී.

රාජ්‍ය මාධ්‍යවල ක්‍රියාකාරිත්වය නිරීක්ෂණය කරන ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් ආයතනය මැතදී මෙසේ පැවසී ය: 'මැතිවරණයක් කැඳවූ පසු සියලු මාධ්‍ය ආයතන මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයාගේ හෝ මැතිවරණ කොමිෂමේ හෝ සුපරීක්ෂණයට ලක් විය යුතු ය. රජයේ මාධ්‍ය ආයතන පාලනය කිරීම වෙනුවෙන් නිසි බලධාරියකු පත් කිරීමේ බලය මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයාට තිබිය යුතු ය. සියලු පෞද්ගලික මාධ්‍ය ආයතන මැතිවරණ දූෂණ සිදුකරන්නේ ද යන්න නිරීක්ෂණය කිරීමට හා ඒවා වැළැක්වීමට බලය මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයාට තිබිය යුතු ය.'¹²⁵

ප්‍රායෝගිකව මෙය ක්‍රියාත්මක කිරීම දුෂ්කර විය හැකි ය. එය විද්‍යුත් මාධ්‍යයන්ගේ සංලේඛ්‍ය නිදහස සමග පැටලෙන දෙයක් විය හැකි ය. ඒ වෙනුවෙන් සුදුසු අතරමැදි අවකාශයක් සැකසිය යුතු ය. ඇතැම් විට, මැතිවරණ සමයේදී තීන්දු ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස මැතිවරණ කොමිෂමට බලය දීමෙන් හා සාමාන්‍ය

නීති සමග සම්බන්ධ කිරීමෙන් මැතිවරණ අතරතුර වැඩි සාධාරණත්වයක් ඇති කළ හැකි ය.

මැතිවරණ නීතිවල මාධ්‍ය සම්බන්ධ විධිවිධාන තිබේ. නිදසුනක් ලෙස, 1981 අංක 15 දරණ ජනාධිපතිවරණ පනතේ 117 කොටස මගින් අපේක්ෂකයන් විසින් කරනු ලබන සියලු විද්‍යුත් විකාශ ආවරණය කරනු ලැබේ. එමගින් ජාතික විද්‍යුත් විකාශකයන් වෙනුවෙන් බැඳීම් නිර්වචනය කරනු ලැබේ. (නිදසුනක් ලෙස, සියලු අපේක්ෂකයන්ට සමාන ගුවන් කාලය ලබා දීම සැලකිය හැකි ය.) එහෙත්, ඒවා කෙටුම්පත් කළේ පූර්ව වෙබ් යුගයේදී බැවින් යාවත්කාලීන කළ යුතු ය.¹²⁶

කෙසේ වෙතත්, මැතිවරණයක් අතරතුරදී අපේක්ෂකයකු හෝ දේශපාලන පක්ෂයක් හෝ විසින් ප්‍රචාරණය සම්බන්ධයෙන් කළ හැකි වියදම් පිළිබඳ නිශ්චිත සීමාවක් නැත. එසේම, රජයේ මාධ්‍ය විසින් පාලක පක්ෂයේ අපේක්ෂකයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා විවිධ ක්‍රම භාවිතා කරනු ලැබේ. නිදසුනක් ලෙස, ඒවා පවතින්නේ සම්මුඛ සාකච්ඡා, ජාතික සංවර්ධනය පිළිබඳ වැඩසටහන් ආදී ලෙස විය හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය වෙනුවෙන් වෘත්තීය ආචාර ධර්ම සංග්‍රහ සැකසීමෙහිදී සමස්ත ඉන්දීය රේඩියෝවේ¹²⁷ හා බීබීසී හි තිබෙන මාර්ගෝපදේශ¹²⁸ සැලකිල්ලට ගත හැකි ය.

¹²⁴ <http://www.ft.lk/2015/01/09/polls-chief-reads-riot-act-to-rupavahini-over-sajith-crossover-story-on-polling-day/>

¹²⁵ <http://www.tisirilanka.org/?p=12828>

¹²⁶ http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/pea15o1981280/s117.html

¹²⁷ All India Radio Code: http://www.newsonair.com/full_news.asp?type=link&id=71

¹²⁸ BBC Editorial Guidelines: <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidelines>

රාජ්‍ය මාධ්‍ය ආයතන වන ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව, ගුවන් විදුලි සංස්ථාව, ස්වාධීන රූපවාහිනිය හා ලේක්හවුස් ආයතනය දිගින් දිගට ම බලයේ සිටි ආණ්ඩු පක්‍ෂයේ ප්‍රචාරක කටයුතුවලට උපරිම වශයෙන් යොදා ගනිමින් තිබුණු අතර 2015 ජනාධිපතිවරණ සමයේ එය උපරිමයට පත් විය. 2014 නොවැම්බර් 20 ජනාධිපති මැතිවරණය ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙන් පසුව, ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් ආයතනය පොදු සම්පත් ආරක්ෂා කිරීමේ වැඩසටහන යටතේ රාජ්‍ය මාධ්‍ය නිරීක්ෂණය ආරම්භ කර, එවැනි අනිසි පරිහරණයන් පිළිබඳ සාක්ෂි රැස් කළේ ය.

‘සියලු රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය පාලනය ඇති මාධ්‍යවලට පුරවැසියන්ට නිවැරදි, අපක්ෂපාතී, සමබර තොරතුරු සැපයීමේ වගකීමක් තිබේ. පුරවැසි සංවිධාන, දේශපාලන පක්ෂ හා අපේක්ෂකයන් මාධ්‍ය සාධාරණත්වය, සමබරතාව හා නිරවද්‍යතාවය වෙනුවෙන් ඉල්ලීම් කිරීම හා රාජ්‍ය මාධ්‍ය ඡන්දදායකයන් ලෙස පුරවැසි අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා වන පරිදි කළමනාකරණය කරන්නැයි රජයේ බලධාරීන්ගෙන් ඉල්ලා සිටීම යෝග්‍ය මෙන් ම අවශ්‍ය ද වේ. (ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල්).

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් විසින් සියලු සිංහල, දෙමළ, ඉංග්‍රීසි රාජ්‍ය මාධ්‍ය 2014 නොවැම්බර් 21 සිට 2015 ජනවාරි 10 දක්වා නිරීක්ෂණය කරන ලදී. ප්‍රමාණාත්මක මෙන් ම ගුණාත්මක දත්ත ද ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍ර ඔස්සේ එක්රැස් කරන ලද අතර, අධ්‍යයනය කරන ලද කරුණු අතර සෑම අපේක්ෂකයකුට ම ලබා දෙන ලද පුවත් වාර්තා සංඛ්‍යාව, ඒ පුවත් මඟින් අපේක්ෂකයාගේ ප්‍රතිරූපයට වූයේ කුමක් ද යන්න, වාර්තාව අවධානය යොමු කළේ ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය කාරණාවලට ද නැතිනම් පුද්ගල ලක්ෂණවලට ද යන්න හා තොරතුරු හා ඡන්දදායක අධ්‍යාපනය ද විය.

පහත සඳහන් වන්නේ අතිශය පක්ෂපාතී රාජ්‍ය මාධ්‍ය හැසිරීම සම්බන්ධ මූලික නිරීක්ෂණ කීපයකි.

- රාජ්‍ය මාධ්‍ය විසින් අපේක්ෂකයන් ප්‍රවර්ධනය හෝ ඔවුන්ට අපහාස කිරීම

කරන බව පැහැදිලිව නිරීක්ෂණය කරන ලදී. ඒවා මැතිවරණ කොමිෂමේ මාර්ගෝපදේශ උල්ලංඝනය කිරීම් විය.

- එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයේ අපේක්ෂකයා වූ ඒ වන විට හිටපු ජනාධිපතිවරයා වෙනුවෙන් වෙන් කරන ලද ප්‍රවෘත්ති සංඛ්‍යාව පොදු අපේක්ෂකයා වෙනුවෙන් වෙන් කරන ලද ප්‍රවෘත්ති සංඛ්‍යාව මෙන් කීප ගුණයක් විය.
- ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ස්වාධීන රූපවාහිනිය විශාල තරඹන්නෝ පිරිසක් සිටින හා නොසිටින කාලයන්හිදී එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයේ අපේක්ෂකයා වෙනුවෙන් පෙර නො වූ විරූ දැන්වීම් ප්‍රමාණයක් මුදල් නො ගෙන ප්‍රචාරය කරන ලදී.
- අවසන් දින කීපයේදී ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ස්වාධීන රූපවාහිනිය විසින් එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයේ අපේක්ෂකයා වෙනුවෙන් පැයකට දැන්වීම් 40ක් විකාශය කරන ලද බව නිරීක්ෂණය කරන ලදී.
- 2015 ජනවාරි 4 හා 5 දිනවල පැවැත්වූණු එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයේ අවසන් රැළි ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ස්වාධීන රූපවාහිනිය විසින් සජීවීව විකාශය කරනු ලැබුවේ මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයාගේ මාර්ගෝපදේශ පැහැදිලිව උල්ලංඝනය කරමිනි.

මූලාශ්‍රය:

Electoral Integrity: A Review of the Abuse of State Resources and Selected Integrity Issues during 2015 Presidential Election in Sri Lanka (TISL, March 2015). <http://www.tisrilanka.org/during-an-election-all-state-media-institutions-should-come-under-election-commission/>

නිර්දේශ :

- සුදුසුකම් ලත් පුද්ගලයන්ගෙන් සැලැමිලත් ස්වාධීන ව්‍යුහයක් මඟින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන නවීන නීතිමය රාමුවක් මඟින් විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය නියාමනය කළ යුතු ය.
- එම පුද්ගලයන් දේශපාලන හා වාණිජ උවමනාවන්ගෙන් නිදහස් විය යුතු අතර පොදු උවමනාවන් නියෝජනය කළ යුතු ය. මෙම නියාමනය විසින් කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය ස්ථාපිත කළ යුතු ය. සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතිත්වය සියලු දෙනාට එක සේ අදාළ වන පරිදි විකාශ නීති සම්පාදනය කළ යුතුය. එහෙත් එවැනි නීති මඟින් කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වයට බාධා නො විය යුතු ය. එම නීති සැකසීමේදී විකාශකයන් එයට සහභාගි විය යුතු ය.
- මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය පාලනය කරන ආචාරධර්ම සංග්‍රහ විසින් විශේෂයෙන් ම, මැතිවරණ සමයේ මෙහෙයුම් ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු ය. සාධාරණත්වයේ හා අපක්ෂපාතිත්වයේ අවශ්‍යතාව එහිදී සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. සෑම මැතිවරණ කාල සීමාවකදී ම මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයා විසින් නිකුත් කරනු ලබන මාර්ගෝපදේශ මෙහි අදාළ කර ගත යුතු ය. නිදහස් විකාශ නියාමනය විසින් විකාශයන් එම නීති සමග අනුගත වන්නේ ද යන්න අධීක්ෂණය කළ යුතු ය.

310 විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාවේ යෙදවේ

විද්‍යුත් මාධ්‍ය කර්මාන්තය සඳහා පොදු ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් නොමැති සංදර්භය තුළ හා එවැනි ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් නියාමනය කිරීම සඳහා බලය ඇති පරිපාලකයකු නොමැති සංදර්භයක් තුළ මෙම අවශ්‍යතාව මතු වන්නේ නැත.

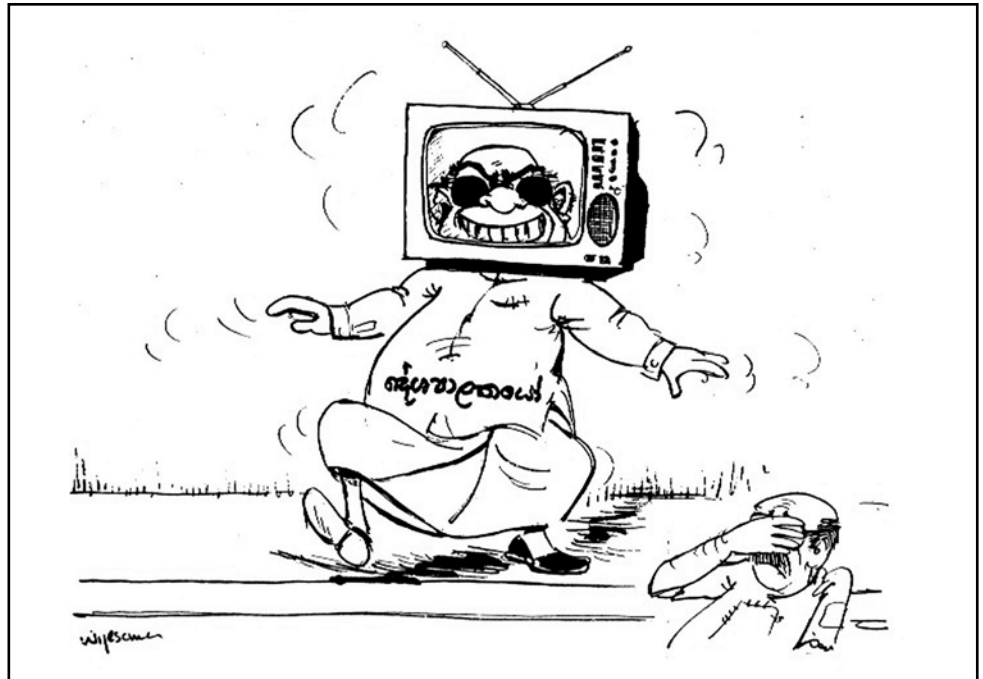
පෙර පැවති ආණ්ඩුව විසින් මාධ්‍ය සම්බන්ධ ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් කෙටුම්පත් කරන ලදී. එමඟින් මුද්‍රිත, විද්‍යුත් විකාශ හා වෙබ් මාධ්‍ය ආචරණය කරන්නට නියමිත විය. කෙසේ වෙතත්, පුවත්පත් කලාවේදීන් හා බලපෑම් කණ්ඩායම් මේ පිළිබඳ බරපතල ලෙස අවධානය යොමු කළ අතර එහි විධිවිධාන අනවශ්‍ය තරම් බලතල ඇති හා ඒ වන විටත් තර්ජනයට පත් වී තිබුණු මාධ්‍ය නිදහසට තව දුරටත් බාධා කරන ඒවා බව පෙන්වා දෙන ලදී. එම ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු නො කරන බව 2013 ජූලි මස හිටපු ජනාධිපතිවරයා කර්තෘ සංසදයට දැනුම් දුන්නේ ය.¹²⁹

¹²⁹ Sri Lanka withdraws controversial press code – AFP report dated 23 June 2013. <http://bit.ly/1DY74h1>

නිර්දේශ:

- පිහිටුවන්නට යෝජිත විද්‍යුත් විකාශ නියාමනයන්හි පිහිටුවීමෙන් පසු එය හා විද්‍යුත් විකාශ කර්මාන්තය හා එක්ව විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සඳහා වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශ හා ආචාරධාර්මික ප්‍රමිති සංවර්ධනය කර භාවිතාවට ගත යුතු ය. එවැනි වෘත්තීය ප්‍රමිතිවලට සියලු විකාශකයන් සාධාරණ හා අපක්ෂපාතී ලෙස දේශපාලන කාරණා හා වෙනත් මහජනයාට වැදගත් කරුණු සැලකිල්ලට ගන්නා බව අඩංගු විය යුතු ය.

ඩබ්. ආර්.
විජේසේම 1989
ජනවාරි 24 දින
දිවයින පුවත්පතට
අදින ලද කාටූනයක්

අවන්ත ආටිගල
විසින් 2014
දෙසැම්බර් 2
දින ඩේලි මිරර්
පුවත්පතට අදින
ලද කාටූනයක්

මාධ්‍ය සම්බන්ධයෙන් මහජන විශ්වාසයේ මට්ටම

311 මහජනතාව
මාධ්‍ය පිළිබඳ
ඉහළ විශ්වාසයක්
ප්‍රදර්ශනය කරයි

ශ්‍රී ලාංකික මහජනතාව කෙතරම් දුරට මාධ්‍ය කෙරෙහි විශ්වාස තබනවා ද යන්න පිළිබඳ දිගු කලක සිට සාකච්ඡා කර තිබේ. ඒ පිළිබඳව වැඩිදුර පර්යේෂණ අවශ්‍ය ය.

දේශගුණික විපර්යාසය පිළිබඳ දිවයින පුරා 1000ක් පුද්ගලයන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් 2010දී කරන ලද සමීක්ෂණයක් අනුව, බොහෝ ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට වත්මන් පුවත් හා සිද්ධි පිළිබඳ තොරතුරු ලබා දෙන ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය ජනමාධ්‍යයි. එහිදී රූපවාහිනිය ඉදිරියෙන් ම තිබෙන අතර ඉන් පසු පිළිවෙලින් ගුවන් විදුලිය හා පුවත්පත් තිබේ. ඔවුන් විශ්වාසය තබන්නේ කුමන මූලාශ්‍රවලට ද යන්න විමසූ කල, වැඩි ම පිරිසක් ප්‍රතිචාර දැක්වූයේ එය රූපවාහිනිය, අන්තර්ජාලය, රේඩියෝව හා පුවත්පත් බවයි. ඒවා කෙටි පණිවුඩ, අධ්‍යාපනික ආයතන හා සම වයස් කණ්ඩායම්වලට ඉදිරියෙන් සිටියි.¹³⁰

අහඹු ලෙස තෝරා ගන්නා ලද නියදියක් යොදාගෙන මෙම අධ්‍යයනය සඳහා විශේෂයෙන් කරන ලද පුරවැසි ප්‍රතිපෝෂණ සමීක්ෂණයකට අනුව, මාධ්‍ය පණිවුඩවල විශ්වසනීයත්වය පිළිබඳ 47%ක් දෙනා තෘප්තිමත් ය. 49% මධ්‍යස්ථය. එම සමීක්ෂණයෙන් ම සොයා ගත් ආකාරයට වඩාත් ම විශ්වාසවන්ත මාධ්‍ය වර්ගය වන්නේ රූපවාහිනියයි (56%). පුවත්පත් 20%ක් වන අතර අන්තර්ජාලය 21%කි.

මේ සමීක්ෂණයේ සොයාගැනීම් දෙවන ඇමුණුමෙහි දක්වා ඇත.

130 Survey on Public Perceptions on Climate Change in Sri Lanka, 2010. Conducted for Ministry of Environment. http://www.academia.edu/2921623/Survey_on_Public_Perceptions_of_Climate_Change_in_Sri_Lanka_2010

312 මාධ්‍ය ආයතන මහජනතාව තම කටයුතු සම්බන්ධයෙන් දක්වන හැගීම් කෙරෙහි සංවේදී විය

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ආයතන විසින් රට පුරා සිය ප්‍රේක්ෂක ප්‍රතිපෝෂණය පිළිබඳව අඛණ්ඩව සමීක්ෂණ කිරීමේ භාවිතාවක් දක්නට නොලැබේ.

අන්තර්ගතය පිළිබඳ ප්‍රතිචාර ලබා ගැනීම සඳහා පර්යේෂණ සිදුකර තිබේ. ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී සංස්ථා විසින් එවැනි පර්යේෂණ ඒකක පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. එහෙත්, ඒවායේ සොයාගැනීම් වැඩසටහන් සැලසුම්කරුවන් හා කළමනාකරණය විසින් සිය මහජන සම්බන්ධතා වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා යොදා නොගන්නා බව අභ්‍යන්තර ආරංචි මාර්ගවලින් හෙළි වේ. ඇත්තෙන්ම මෙම පර්යේෂණ ඒකක සැලකෙන්නේ ආයතනික ප්‍රමුඛතා අතින් පහත් පෙළේ ස්ථාන ලෙස වන අතර, දඬුවම් මාරු සඳහා එම අංශ යොදා ගනු ලැබේ.

ඇතැම් පෞද්ගලික විද්‍යුත් මාධ්‍ය සඳහා ද මහජනයා වෙත පිවිසීම සඳහා වැඩසටහන් තිබේ. පාසල් හෝ වෙළෙඳපොළවල් වෙත ගොස් අදහස් විමසන වැඩසටහන් නිදසුන් වශයෙන් දැක්විය හැකිය. එහෙත්, ඒවා ප්‍රේක්ෂක මනස තේරුම් ගැනීමට දරණ බැරැරුම් උත්සාහයන්ට වඩා සියුම් අලෙවි ව්‍යායාම ලෙස සැලකිය හැකි ය.

බොහෝ ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය සමාජ මාධ්‍ය ඔස්සේ සිදුවන අන්තර්ගතයන් සම්බන්ධ මහජන විවේචනයන්ට ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ නැත.

නිර්දේශ :

- මාධ්‍ය විසින් සිය කටයුතු සම්බන්ධයෙන් පුරවැසි අවබෝධය ශක්තිමත් කිරීමට ඉහළම වෘත්තීය ප්‍රමිති යොදා ගත යුතු ය.

මාධ්‍යකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව

313 ජනමාධ්‍යවේදීන්ට,
ආශ්‍රිත මාධ්‍යකරුවන්ට

හා මාධ්‍ය ආයතනවලට සිය
වෘත්තීය ආරක්ෂාව සලස්වා
ගත හැකි ය

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ආයතනවලට හා මාධ්‍යකරුවන්ට තිබෙන තර්ජන හා නීතියෙන් බැහැර පීඩනය හේතුවෙන් ඔවුන්ට බිය නැතිව සිය වෘත්තීය කරගෙන යාමට තිබෙන නිදහසට බාධා එල්ලවී තිබේ. රාජපක්ෂ ආණ්ඩුව විසින් මාධ්‍යවලට නිරතුරුව හරක ලෙස සැලකූ පුළුල් සංදර්භය තුළ මෙම කරුණ සලකා බැලිය යුතු ය. එහෙත් මාධ්‍ය මර්දනය කරන්නේ ආණ්ඩුව විසින් පමණක් නො වේ. සමාජයේ නො ඉවසීමේ හා අතිධාවනකාරීත්වයේ ගුණය වැඩි වෙමින් තිබේ. එමඟින් අදහස් විවෘතව හා නිදහසේ සාකච්ඡා කිරීමට බාධා පැමිණේ. පුවත් සම්පාදකයකු හා සංවාද වේදිකාවක් ලෙස මාධ්‍යයට පෙරමුණු රැසකින් බලපෑම් තිබේ.

2012 ජුනි මාසයේදී ප්‍රකාශනයේ හා අදහස් දැරීමේ නිදහස පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ මැදිහත්කරු විසින් විදි විරෝධතාවලදී හා පෙළපාලිවලදී ජනමාධ්‍යකරුවන් අත්අඩංගුවට ගැනීම්, රඳවා ගැනීම්, වාචිකව හා ශාරීරිකව පහර දීම්, උපකරණ රාජසන්නක හෝ විනාශ කිරීම් මෙන් ම මරා දැමීම් වැනි ප්‍රහාර එල්ල කරන රටවල් 16න් එකක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව නම් කරන ලදී.¹³¹

2014දී, ජනමාධ්‍යවේදීන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වන කමිටුව (CPJ) විසින් ජනමාධ්‍යකරුවන් මරා දමනු ලබන හා මිනීමරුවන්ට නීතියෙන් බේරී සිටිය හැකි රටවල් පිළිබඳ ගෝලීය දර්ශකයේ ජනමාධ්‍යවේදීන් සඳහා නරක ම රටවල් හතර අතරින් එකක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව නම් කරන ලදී. එහි මුල් තැන් තුනට ආවේ ඉරාකය, සෝමාලියාව හා පිලිපීනයයි. මූලික

අගමැතිවරයා ලෙස ද, පසුව ජනාධිපතිවරයා ලෙස ද, තම නායකත්වය යටතේ සිදු වූ පුවත්පත් කලාවේදී සාතන නවය සම්බන්ධයෙන් පවතින පූර්ණ මුක්තිය සම්බන්ධ වාර්තාව වෙනස් කිරීම සඳහා කිසිදු

ජනමාධ්‍යවේදියා මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයකු වශයෙන්

“... තොරතුරු එකතු කිරීම සහ ඒවා මහජනතාව අතර මුද්‍රිත, ගුවන්විදුලි සහ රූපවාහිනී මාධ්‍ය යොදා ගනිමින් බෙදා හැරීමේ වරමක් ජනමාධ්‍යවේදීන්ට හිමිව තිබේ. ජනමාධ්‍යවේදියා සතුව මූලික වශයෙන් මානව හිමිකම් සුරකීමේ භූමිකාවක් පැවරී නොමැත. එහෙත් බොහෝ ජනමාධ්‍යවේදීන් මානව හිමිකම් සුරකින භූමිකාව ඉටුකරන අවස්ථා තිබේ. නිදසුන් වශයෙන් මානව හිමිකම් කඩවීම් වාර්තා කිරීම සහ ඒ පිළිබඳ සාක්ෂිකරුවෙකු ලෙස ක්‍රියා කිරීම දැක්විය හැකිය.”

- මානව හිමිකම් සුරකින්නෝ කවරහුද? එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කාර්යාලය
<http://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Defender.aspx>

131 http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A-HRC-20-17_en.pdf

දේශපාලන අධිෂ්ඨානයක් මහින්ද රාජපක්ෂ රජයට නැති බව පුවත්පත් කලාවේදීන් ආරක්ෂා කිරීමේ කමිටුව පවසයි.¹³²

2014 ඔක්තෝබර් නිකුත් කරන ලද 'යුක්තියට මාවන' නම් වාර්තාවෙහි ජනමාධ්‍යවේදීන් ආරක්ෂා කිරීමේ කමිටුව විසින් 2004 ආරම්භයේ සිට 2013 අතර කාලය තුළ ඔවුන්ගේ මාධ්‍ය කටයුතු හේතුවෙන් මරා දමන ලද පුවත්පත් කලාවේදීන් 13කගේ ලැයිස්තුවක් ඉදිරිපත් කරන ලදී.¹³³ මේවා ප්‍රමාණවත් තරම් විමර්ශනය කර නැති අතර ඒවායේ ඝාතකයන්ට එරෙහිව නඩු පවරා ද නැත. එමඟින් සම්පූර්ණයෙන් ම නීති මුක්තිය සහිත වාතාවරණයක් නිර්මාණය වී තිබේ.

දිගින් දිගට ම පැවති හිංසා හා වරදකරුවන් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීම් හේතුවෙන් ඇතැම් පුවත්පත් කලාවේදීහු රටින් පලා ගිය හ (3.14 බලන්න). ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය වෘත්තීයයේ යෙදී සිටින අය ද පෙර යුද්ධය පැවති කලාපයට හා අවතැන් කඳවුරුවලට උතුරු නැගෙනහිර පුවත් වාර්තා කිරීම සඳහා ප්‍රවේශ වීමට අවස්ථාව ලබා ගැනීමේදී දුෂ්කරතාවලට මුහුණ දුන් හ. 2014 පුවත්පත් නිදහස පිළිබඳ වාර්තාවේ සඳහන් වන පරිදි 2013 වසර තුළ අවස්ථා කීපයකදී විදේශ මාධ්‍ය කණ්ඩායම් උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල පුවත් වාර්තා කිරීම වළක්වන ලදී. මෙම බාධක 2015 වසරේ ජනවාරි ජනාධිපතිවරණයෙන් පසු ඉවත් කරන ලදී. එහෙත් උතුරු නැගෙනහිර සේවය කරන ස්වදේශික මාධ්‍යකරුවන්ට නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන්නන්ගෙන්, හමුදා හා අතුරු හමුදා

කණ්ඩායම්වලින් දිගින් දිගට ම ගැටලුවලට මුහුණ දීමට සිදු වී තිබේ.

පෞද්ගලික හිමිකාරිත්වය සහිත, උතුරු පළාතේ ඉහළ ම අලෙවියක් ඇති, යාපනය පදනම් කර ගත් දෙමළ පුවත්පතක් වන උදයන් වනාහි වැඩියෙන් ම ප්‍රහාරයට ලක් වූ මාධ්‍ය ආයතන අතරින් එකකි. 1987 හා 2014 අතර කාලයේදී පුවත්පතේ කාර්ය මණ්ඩලය හා එහි කාර්යාලය විවිධ ප්‍රහාරවලට ලක් විය.

ජාත්‍යන්තර ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමයේ (IFJ) දකුණු ආසියා පුවත්පත් නිදහස පිළිබඳ 2014 - 15 වාර්තාවේ මෙසේ දැක්වේ: 'ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය මර්දනයේ දිගු ඉතිහාසය තුළ වැඩි ම ප්‍රහාර සංඛ්‍යාවකට ලක් වූයේ උදයන් පුවත්පතයි. ක්‍රස්තවාදයට එරෙහි යුද්ධයේ නාමයෙන් මාධ්‍ය මර්දනය ඉහළ නංවන ලද පසුගිය වසර දහය තුළ ද පුවත්පතට පහර දීම වැඩි විය. මෙම කාලය තුළ උතුරේ මාධ්‍යකරුවන්ට හිංසා කිරීමට හා මාධ්‍ය මර්දනය කිරීම සඳහා බරපතල ප්‍රහාර එල්ල කරන ලදී. යුද කලාපයේ ජීවත් වන ජනතාවගේ ජීවිතය පිළිබඳ මෙන් ම එහි ඇති ප්‍රශ්න පිළිබඳවද හෙළිදරව් වීම වැළැක්වීමේ අරමුණින් අදහස් යටපත් කිරීමේ චේතනාවෙන් ක්‍රස්තවාදීන් ලෙස නම් කරනු ලැබූ නිසා උතුරේ ජනමාධ්‍යකරුවන්ට රහසේ ජීවත් වීමට සිදු විය.'¹³⁴

ඇතැම් ක්ෂේත්‍ර වාර්තා කිරීම් අවස්ථාවලදී පොලිසිය සහ ආරක්ෂක හමුදා විසින් අමානුෂික ලෙස පුවත්පත් කලාවේදීන්ට පහර දෙනු ලැබේ. නිදසුනක් ලෙස,

¹³² <https://cpj.org/reports/2014/04/impunity-index-getting-away-with-murder.php>

¹³³ <https://cpj.org/reports/2014/10/the-road-to-justice-appendix1-impunity.php>

¹³⁴ <http://www.ifj.org/nc/news-single-view/backpid/33/article/the-freedom-frontier-south-asia-press-freedom-report-2014-15-launched/>

2013 අගෝස්තු 1 දා ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කයේ වැලිවේරියේ ජනතාව භූගත ජලය දූෂණය කරන බවට ඔවුන් විසින් වෝදනා කරන ලද කම්හලකට එරෙහිව උද්ඝෝෂණය කළ විට පෙර තිබුණු ආණ්ඩුව විසින් ප්‍රතිචාර දක්වනු ලැබුවේ අති විශාල බලයක් යොදමින් සන්නද්ධ නො වූ සිවිල් වැසියන්ට කුමන කාරණයක් හා මරා දමමිනි. එම සිද්ධිය ආවරණය කළ පුවත්පත් කලාවේදීන් ට තර්ජනය කරන ලද අතර ඇතැමෙක් සන්නද්ධ හමුදාවල ප්‍රහාරයට ලක් වූ හ.¹³⁵

පසුගිය දශකය තුළ ඇතැම් මාධ්‍ය ආයතන හා ජනමාධ්‍යවේදීන් ප්‍රසිද්ධියේ ම වෛරයට පාත්‍ර කරන ලද අතර ජාතිවාදීන් වැනි රාජ්‍ය නො වන කොටස් වෙතින් ප්‍රහාරයට ලක් වූ හ.

2010 ජනවාරි මස වෙබ් මාධ්‍යවේදී හා කාටුන් ශිල්පී ප්‍රගීත් එක්තැලිගොඩ අතුරුදහන් වීම එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමිසම ඇතුළුව ලෝක මට්ටමෙන් අවධානයට ලක් විය. මෙම නිදහස් මාධ්‍යකරුවා 2010 ජනවාරි 24 දින අතුරුදහන් වූයේ 2010 ජනාධිපතිවරණයට දින දෙකක් තිබියදී ය. ඔහු විපක්ෂ අපේක්ෂක සරත් ෆොන්සේකාගේ ජනාධිපතිවරණ ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරිකයකු විය. එවකට සිටි ආණ්ඩුව මෙම අතුරුදහන් වීම හා සම්බන්ධ බවට එක්තැලිගොඩ පවුල හා ඇමිනෙස්ටි ඉන්ටර්නැෂනල් වැනි මානව හිමිකම් සංවිධාන පවසති.¹³⁶ ආණ්ඩුව එම වෝදනාව ප්‍රතික්ෂේප කළේ ය. ආණ්ඩුව වෙනස් වීමෙන් පසුව ආරම්භ කරන ලද අලුත් අපරාධ පරීක්ෂණ මඟින් ප්‍රගීත් මරා දමනු ලැබුවේ හමුදා නිලධාරීන් විසින් බව හෙළි කරගෙන

තිබේ. මෙම වාර්තාව සකස් කරන ලද 2016 ජනවාරි වන විට අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ග ගෙන තිබිණි.¹³⁷

මාධ්‍ය නිදහස වෙනුවෙන් පෙනී සිටින කණ්ඩායම් හා ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගම් විසින් ජනාධිපතිවරණ සමයේදී මාධ්‍ය නිදහස මර්දනය කරන්නන්ට මුක්තිය ලබා දෙන වාතාවරණය අවසන් කිරීමට පොරොන්දුවක් ජනාධිපති අපේක්ෂක මෙමත්‍රීපාල සිරිසේනගෙන් ලබා ගන්නා ලදී. වත්මන් ආණ්ඩුව ඇතැම් දිගුකාලීනව නො තකා හරින ලද අපරාධ පරීක්ෂණ යළි ආරම්භ කර තිබේ.

2015 ජනවාරි මස වත්මන් රජය බලයට පත් වී දින ගණනක් ඇතුළත මාධ්‍ය නිදහස සම්බන්ධ වැදගත් පියවර ගෙන තිබේ. ජනාධිපති මෙමත්‍රීපාල සිරිසේන හා අගමැති රනිල් වික්‍රමසිංහ විසින් හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂගේ දැඩි අධිකාරිවාදී පාලන ව්‍යුහය ගලවා දැමීම ආරම්භ කරන ලදී. කලින් ආණ්ඩුව යටතේ නිදන්ගතව තිබුණු මාධ්‍ය මර්දනය අවසන් කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. රාජපක්ෂ ආණ්ඩුවේ දැඩි විවේචකයකු වී සිටියදී 2009 ජනවාරි මස මරා දමන ලද සන්ඩේ ලීඩර් පුවත්පතේ කර්තෘ ලසන්ත වික්‍රමතුංග ඝාතනය පිළිබඳ පරීක්ෂණය නැවත ආරම්භ කර ඇත.¹³⁸ මේ අතර, රජයේ ඔත්තු සේවාවන් විසින් පුරවැසියන්ගේ දුරකථනවලට සවන් දීම නවතා දමා ඇති බව කැබිනට් ප්‍රකාශකවරයා පැවසී ය.¹³⁹

කෙසේ වෙතත්, මාධ්‍ය නිදහස මාධ්‍යවලට නිරතුරුව මුහුණ දෙන්නට සිදු වන ප්‍රහාර වළක්වා ගැනීමට හා

¹³⁵ <http://en.rsf.org/sri-lanka-soldiers-attack-journalists-05-08-2013,45019.html>

¹³⁶ http://www.amnesty.org.uk/write-rights-prageeth-eknaligoda-sri-lanka#.VUL86_DkqSo

¹³⁷ <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/29/sri-lankas-missing-thousands-one-womans-six-year-fight-to-find-her-husband>

¹³⁸ <http://www.theguardian.com/world/2015/jan/10/sri-lanka-president-maithripala-sirisena-promise-change>

¹³⁹ <http://www.reuters.com/article/2015/01/11/us-sri-lanka-rights-media-idUSKBN0KK0G020150111>

2010 ජනවාරි මස 24 දින සිට අතුරුදහන් වූ ප්‍රශ්න එක්තැලිගොඩ මාධ්‍යවේදියාට සාධාරණත්වය ඉටුකරන ලෙස ඉල්ලූ පෝස්ටරයක්

එවැනි ප්‍රහාර පසුබිමේ සිටින වගදන්කරකරුවන්ට නීතියේ මුක්තිය ලැබෙන සංස්කෘතිය වෙනස් කිරීම සඳහා ගනු ලබන පියවර පිළිබඳ ක්‍රියාකාරකයෝ තවමත් බලාපොරොත්තුවෙන් බලා සිටිති.

නිර්දේශ:

- ජනමාධ්‍යවේදීන්ට හා වෙනත් මාධ්‍ය සේවකයන්ටත්, මුද්‍රණාල හා මාධ්‍ය ආයතනවලටත් එරෙහි ප්‍රහාර සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂණ පවත්වන්නටත්, සියලු වගදන්කරකරුවන් සම්බන්ධයෙන් නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් රජය සාර්ථක පියවර ගත යුතු ය. මෙමගින් දඬකයකට වැඩි කාලයක් පැවති මුක්තියේ සංස්කෘතිය වෙනස් වනු ඇත.
- සියලු මාධ්‍ය සමාගම් විසින් ක්ෂේත්‍රයේ අනතුරුදායක වාර්තාකරණයන්හිදී සිය කාර්ය මණ්ඩලවල ජීවිත ආරක්ෂා කර ගන්නට ආරක්ෂක ප්‍රතිපත්තියක් ස්ථාපිත කළ යුතු ය. එසේම, ආර්ථික අභිලාෂයන් හා විශේෂයෙන් ම දේශපාලන පක්ෂපාතිත්වයන්ගෙන් ආරක්ෂිත නිදහස් වාතාවරණයකට දායක විය යුතු ය. ජනමාධ්‍ය නිදහස ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු අතර ස්වයං වාරණය වළක්වා ගත යුතු ය.
- ශ්‍රී ලංකාවේ සිදු වූ සියලු ජනමාධ්‍යවේදී ඝාතන සම්බන්ධයෙන් සවිස්තරව හා වෘත්තික මට්ටමින් පරීක්ෂණ කිරීම තහවුරු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත් හා අවධානය යොමු කළ යුතු ය.

ස්වයං වාරණය හිසා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයට හානි වන ආකාරය හා සංහිඳියාවට බාධා වන ආකාරය

ස්වයං වාරණය ඇති වන්නේ මාධ්‍යකරුවන් තමන් විසින් ම අදහස් හා තොරතුරු පළ නො කිරීමට තීරණය කළ විට ය. ඔවුන් එසේ කරන්නේ එහි ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් ඇති බිය නිසා ය. පහරදීමේ, දැන්වීම් ලබා නො දීමේ, සිට දැඩි නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග දක්වා දේ සිදු විය හැකි ය. ඇතැම් විට පවුල්වලට හානි කිරීමේ හෝ නරක ම තත්ත්වය යටතේ මරණය පවා සිදු වී තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍යකරුවන් හා ජනමාධ්‍ය ආයතන විසින් වසර ගණනාවක් තිස්සේ ස්වයං වාරණ පවත්වාගෙන ගොස් තිබේ. ඒ දේශපාලකයන්ට, හමුදාවට, පූජ්‍ය පක්ෂයට හා ව්‍යාපාරික අවශ්‍යතාවලට ඇති බිය නිසා ය. මෙම භාවිතාව පෙර නොවූ විරූ සේ වැඩි වූයේ සිවිල් යුද්ධයේ අවසානයෙන් පසු පසුගිය වසර කීපය තුළ ය.

වර්ජනියා විශ්වවිද්‍යාලයේ නීති විද්‍යාලයේ පශ්චාත් උපාධි අපේක්ෂකයකු වන ක්ලෙයාර් බොරොනෝව් විසින් මෙම ප්‍රභවය 2012දී අධ්‍යයනය කරන ලදී. ඇය බොහෝ පුවත්පත් කලාවේදීන්, කර්තෘවරුන් හා ක්‍රියාකාරීකයන් සම්මුඛ සාකච්ඡාවට භාජනය කළා ය. ඇය මෙසේ පැවසුවා ය: 'ශ්‍රී ලාංකික ජනමාධ්‍යකරුවන් අතර පැතිර පවත්නා භීෂණ සංස්කෘතිය නිසා ඇති වී තිබෙන ස්වයං වාරණය හේතුවෙන් රජය හා මෑත කාලීන යුද්ධය ගැන පූර්ණ හා විවෘත සාකච්ඡා වැළැක්වී තිබේ.'

ඇය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද පත්‍රිකාවෙහි ඇය මෙසේ කීවා ය: 'එබැවින්, ප්‍රකාශිත ප්‍රකාශනයේ නිදහස කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව භාවිතාවෙහිදී එම හිමිකම ආරක්ෂා කිරීමට අසමත් වේ.'

ඇය මෙසේ ද කීවා ය: 'රාජ්‍ය මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන්ගේ ප්‍රතිඵලය බොහෝ විට දැකිය හැකි ය. එහෙත්, ස්වයං වාරණය විශේෂයෙන් ම ද්වේෂකාරී වේ. එය දකින්නට ලැබෙන අතර එහි ප්‍රතිඵල ප්‍රමාණ කළ නො හැක. විවේචනය සම්බන්ධයෙන් එක් ජනමාධ්‍යකරුවකු අත්අඩංගුවට ගෙන රැඳවීමෙන් රජය විසින් තවත් දහදෙනෙකු නිහඬ කරනු ලැබේ. අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ ජනමාධ්‍යකරුවාගේ අයිතිවාසිකම් සෘජුවම උල්ලංඝනය කරනු ලැබේ. ඒ සමග ම නිහඬ කරන ලද තවත් දහදෙනෙකුගේ හිමිකම් ද රජය විසින් උල්ලංඝනය කර තිබේ. එම තර්ජනය ඇත්තේ වක්‍රව ය. ඔප්පු කිරීම දුෂ්කර ය. ඔවුන් විසින් තර්ජනය හදවතින් ග්‍රහණය කරගෙන නිහඬව සිටිනු ලැබේ. ඔවුන්ගේ ප්‍රකාශනයේ නිදහස උල්ලංඝනය වීම නිරීක්ෂණය වන්නේ නැත. නිරීක්ෂකයන්ගේ භූමිකාව ද යටපත් කරනු ලැබේ.'

ඇගේ නිරීක්ෂණය අනුව, ප්‍රකාශනයේ නිදහස උල්ලංඝනය කිරීම හා එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වන ස්වයං වාරණය මඟින් සෑම ජාතියක ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රියාවලියට බාධා විය හැකි ය. එය ශ්‍රී ලංකාවේදී වඩා භයානක ය. රට දශක තුනක යුද්ධයෙන් ගොඩ එමින් තිබෙනවා පමණි. කොටි සංවිධානය පරාජය කර ඇතත්, යුද්ධය ඇති කළ වාර්ගික ආතතිය එසේම තිබේ. රාජපක්ෂ ආණ්ඩුව විසින් මහජන සාකච්ඡා නිහඬ කිරීම මඟින් 'සංහිඳියාව වළක්වා ඇත. සාමය ස්ථාවර කර ගැනීම සඳහා ඉදිරියට යාමට ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය ය.'

මූලාශ්‍රය: **Silencing the Media in Sri Lanka: How the Sri Lankan Constitution Fuels Self-Censorship and Hinders Reconciliation**
<http://www.vjil.org/assets/pdfs/vol53/Boronow-Finalized-v1.pdf>

314 අනාරක්ෂිත පරිසරය නිසා මාධ්‍ය භාවිතාවට බාධා නොපැමිණවීම

ප්‍රභව කර්ජන හා මැනදී ඇත්තට ම සිදු වූ ශාරීරික හිංසනය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍යවේදීන් අතර බිය හා ස්වයං වාරණය පැතිර තිබේ.

සැලකිය යුතු ජනමාධ්‍යවේදීන් සංඛ්‍යාවක් රටින් පිට වී යන්නට හේතු වූයේ කර්ජන හා වගඋත්තරකරුවන්ට එරෙහි මුක්තියයි. ලොව වටා පුවත්පත් කලාවේදීන්ට ඇති කර්ජන පිළිබඳ සොයා බලන ජාත්‍යන්තර පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ මධ්‍යස්ථානය (CPJ) පවසන පරිදි 2014 අවසානය වන විට පුවත්පත් කලාවේදීන්ට ජීවිතාරක්ෂාව සඳහා පළා යන්නට සිදු වන ප්‍රධාන රටවල් 10 අතරින් ලංකාව එකක් විය.¹⁴⁰

“ග්‍රිඩම් හවුස්” සිය 2014 වාර්තාවේ සඳහන් කරන ආකාරයට ‘දුසිම් කීපයක් පුවත්පත් කලාවේදීන් හා මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරිකයන් රටින් පිටව ගොස් හෝ රටින් පිට රැදී සිටිති. ඒ හේතුවෙන් ක්ෂේත්‍රයට බොහෝ පළපුරුදු වෘත්තිකයන් අහිමි වී තිබේ.’¹⁴¹

දේශසීමා විරහිත මාධ්‍යකරුවෝ 2010 දෙසැම්බරයේදී පැවසූ පරිදි මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරිකයන් ඇතුළු ශ්‍රී ලාංකික ජනමාධ්‍යකරුවන් 55ක්, 2008 හා 2010 අතර කාලයේදී ජීවිත බිය නිසා රටින් බැහැරව තිබේ. ‘රජය විසින් විවිධ හා නිදහස් අන්දමින් ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය වාර්තා කිරීම වැළැක්වීම සඳහා යොදා ගනු ලබන නව ආකාරයේ වාරණ හා බාධක දේශසීමා විරහිත මාධ්‍යකරුවෝ හෙළා දකිති. ශාරීරික ප්‍රහාර, කර්ජන හා සිරගත

කිරීම් සිදු වන අවස්ථා ගණනෙහි අඩු වීම පිළිගත හැකි ය. එහෙත්, සැබෑ කර්තෘ මාණ්ඩලික නිදහස යළි ඇති වීම වැළැක්වීමට පාලකයන් කටයුතු කිරීම කණගාටුවට කරුණකි.’¹⁴²

ශ්‍රී ලංකාවෙන් පළා ගිය ජනමාධ්‍යකරුවෝ යුරෝපා රටවල් ගණනාවක ජීවත් වෙති (වැඩි වශයෙන් ජීවත් වන්නේ ස්විට්සර්ලන්තයේ හා එක්සත් රාජධානියේ ය). කිහිප දෙනෙක් ඉන්දියාවේ හා තේපාලයේ සිටිති). ඇතැමෙක් මාධ්‍ය සම්බන්ධ විවිධ රැකියා වලට යොමු වී තිබේ. තවත් ඇතැමෙක් මේ වන විට ශක්තිමත් පදනමක් ගොඩනගාගෙන තිබෙන ඩයස්පෝරාවේ මාධ්‍යවලට සම්බන්ධ වී සිටිති. තවත් කිහිප දෙනෙක් තනිව හෝ තවත් අය සමග එක්ව තමන්ගේ ම වෙබ් අඩවි ආරම්භ කර තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා මාධ්‍යකරුවෝ යන සංවිධානය 2009 ජූලි මස යුරෝපයේ ජීවත් වන ශ්‍රී ලංකාවෙන් බැහැර වූ මාධ්‍යකරුවන් පිරිසක් විසින් පිහිටුවා ගන්නා ලදී. 2012 වන විට ඔවුන්ගේ සාමාජිකත්වය 30කි. මානව හිමිකම් හා ජනමාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳව ඔවුන්ගේ බ්ලොග් අඩවියෙහි සාකච්ඡා කරනු ලැබේ.¹⁴³ 2012දී නෝර්විජියානු ජනමාධ්‍යවේදී බීට් ආන්ස්ටේඩ් විසින් විනාඩි 60ක වාර්තා චිත්‍රපටයක් නිර්මාණය කරන ලදී. ‘නිහඬ කරන ලද හඬ’ නම් වන එහි ශ්‍රී ලාංකික ජනමාධ්‍යකරුවන් විදේශගතව ජීවත් වන ආකාරය මතු කර දක්වමින් ඔවුන්ගේ වෘත්තීය තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට උපකාර කරන ලදී. එහි විදේශගත ජනමාධ්‍යකරුවන් වන සොනාලි සමරසිංහ,

¹⁴⁰ <https://cpj.org/exile/>

¹⁴¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2014/sri-lanka#.VUL0uvDkq5o>

¹⁴² <http://en.rsfo.org/sri-lanka-less-anti-media-violence-in-2010-30-12-2010,39197.html>

¹⁴³ <http://www.jdslanka.org>

¹⁴⁴ <http://silencedvoicesfilm.com/synopsis.html>

භාෂණ අබේවර්ධන, ශර්මිලා ලෝගේස්වරන් හා ඒ. ලෝකීසන් අදහස් පළකර ඇත.¹⁴⁴

‘විදේශගත ජනමාධ්‍යකරුවෝ සහ විදේශගත කණ්ඩායම් බටහිර මාධ්‍ය සමග හොඳ සම්බන්ධකම් ගොඩනගාගෙන තිබේ. එම කණ්ඩායම් ශ්‍රී ලංකා රජය සමග එක්ව කටයුතු කරති. මෙම කණ්ඩායම් එක්සත් රාජධානියේ සාපේක්ෂ වශයෙන් ක්‍රියාකාරී වන අතර එහි මාධ්‍ය විසින් වඩා විවේචනාත්මක වාර්තා රැගෙන එනු ලැබේ. මෙම ප්‍රයත්නයන් හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා රජය සෑහෙන අපහසුතාවකට පත් වී තිබේ,’ යැයි බිබිසී ජනමාධ්‍යවේදී ස්වාමිනාදන් නඩරාජා ලියුවේ ය. ඔහු පශ්චාත් යුද කාලීන ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය නිදහස හා සංහිදියා ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් එහි බලපෑම පිළිබඳ පර්යේෂණ වාර්තාවක් 2012දී පළ කළේ ය.¹⁴⁵

2014 මැද, නව රජයේ මාධ්‍ය ඇමති ගයන්ත කරුණාතිලක පැවසුවේ නව රජය විසින් 2005 සිට සිදු වූ ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ ඝාතන විමර්ශනය කරනු ඇති බව හා පුවත්පත් කලාවේ සාර්ථකත්වය වෙනුවෙන් පසුබිම නිර්මාණය කරනු ඇති බවයි. සියලු විදේශගත ජනමාධ්‍යකරුවන් ආපසු සිය රට පැමිණ සිය වෘත්තියෙහි යෙදිය යුතු බව ඔහු පෙන්වා දෙයි. එහෙත්, මේ දක්වා ම සිය රට ආපසු පැමිණ ඇත්තේ කිහිප දෙනෙකු පමණි.¹⁴⁶

2009 ජනවාරි 6 දින පොද්ගලික හිමිකාරත්වය සහිත සිරස රූපවාහිනී සහ ගුවන්විදුලි ජාලයට එල්ල වූ ප්‍රහාරය පොලීසිය විසින් පරීක්ෂා කරන අයුරු. ඡායාරූපය: ඉෂාර එස් කොඩිකාර AFP

නිර්දේශ :

- මාධ්‍යවලට කරන තර්ජන හා ප්‍රහාරවලට මුක්තිය ලැබෙන සියලු නීති සංශෝධනය කළ යුතු ය. මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ සත්‍යය හෙළිදරව් වන හා වගඋත්තරකරුවන්ට පළා යාමට නො හැකි වන වාතාවරණයක් නිර්මාණය කළ යුතු ය.

¹⁴⁵ ‘Media Freedom in Post War Sri Lanka and its Impact on the Reconciliation Process’ in 2012. Reuters Institute for Study of Journalism. University of Oxford, 2012. <http://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/publication/media-freedom-post-war-sri-lanka-and-its-impact-reconciliation-process>

¹⁴⁶ As quoted in IFJ report of March 2015, p4: http://www.ifj.org/fileadmin/images/Asia_Pacific/IFJ_AP/reports-etc/Gender_and_Media_in_Sri_Lanka

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍යවලට එල්ලවන තර්ජනයට එරෙහි විරෝධතාවන්. ඡායාරූප අනුග්‍රහය: Colombo Gazette

මාධ්‍ය නිදහස ඉල්ලා සිටින ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ උද්දෝෂණයක් 2007 නොවැම්බර් 23 දින - කොළඹ, ඡායාරූපය: දුෂ්‍යන්තිනී කනගසොපතිපිල්ලේ

මාධ්‍ය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සාකච්ඡාවේ වේදිකාවක් ලෙස

සංයුක්ත නිර්දේශ

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>3.1 මහජන සේවා, පෞද්ගලික හා ප්‍රජා පාදක මාධ්‍ය සමාජයේ සියලු කණ්ඩායම්වලට සේවය කරයි</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ළමයින්, කාන්තාවන්, වාර්ගික හා ආගමික සුළුතරයන්, වැඩිහිටියන්, වතුකරයේ ජනතාව, ආබාධ සහිත ජනයා ආදී කොටස්වලට මාධ්‍ය සේවා සැපයෙන පරිදි යෝග්‍ය ප්‍රතිපත්ති, නියාමන හා වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග ඔස්සේ රජය මාධ්‍ය බහුත්වවාදය ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය. අන්තර්ග්‍රාහී මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ඔස්සේ, විකාශකයන්ට විශේෂිත බලපත්‍ර කොන්දේසි මගින්, විකාශ ක්ෂේත්‍රයේ ස්වාධීන නියාමනයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන්, මහජන සේවා, වානිජ හා ප්‍රජා යන තල තුනේ විකාශ හඳුනා ගැනීමෙන් සහ ස්වාධීන නිෂ්පාදකයන්ට මූල්‍ය සහයෝගය ලබා දීමෙන් අන්තර්ගත විවිධත්වය දිරි ගැන්වීමෙන් මෙය සපුරා ගත හැකි ය. 2. විශේෂයෙන් ම ගුවන්විදුලි හා රූපවාහිනී විකාශ මධ්‍යස්ථාන ඇතුළු මාධ්‍ය විසින් සංස්කෘතික හා භාෂා විවිධත්වයටත්, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවටත් දිරි දෙන අවකාශයක් නිර්මාණය කළ යුතු ය. විශේෂිත අවදානමට පාත්‍ර වූ කණ්ඩායම්වල අභිලාෂයන් ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු ය. කාන්තාවන් ඒකාකෘතිකරණයට ලක් නොවන සේ නිරූපණය කළ යුතු ය. මෙම අරමුණ වෙනුවෙන් වැඩිපුර කාන්තාවන් ප්‍රවෘත්ති නිෂ්පාදනයේ හා ඉදිරිපත් කිරීමේ යෙදිය යුතු ය. මහජන සේවා මාධ්‍ය විසින් සමස්ත දේශපාලන පරාසයේ ම මතයන් සමාන ලෙස නිරූපණය කළ යුතු ය.
<p>3.2 මාධ්‍ය ආයතන සිය වෘත්තීය භාවිතාවන් මගින් සමාජ විවිධත්වය පරාවර්තනය කරයි</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. මාධ්‍ය කර්මාන්තය විසින් මාධ්‍ය බහුත්වවාදය දිරි ගැන්විය යුතු ය. කර්තෘ මණ්ඩල, පිරිස් හා කළමනාකරණ මට්ටම්වලදී එයට ඇපකැප විය යුතු ය. කුසලතා මත පදනම් වූ බඳවා ගැනීමේ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන අතර, මාධ්‍ය සමාගම් විසින් තමන්ගේ කාර්ය මණ්ඩලය තුළ වාර්ගික විවිධත්වය වඩා හොඳින් නිරූපණය වන්නට වග බලා ගත යුතු ය. සුළුතර වාර්ගික හා භාෂා ප්‍රජාවන් අතරින් මෙන් ම ආබාධ සහිත ජනයා අතරින් ද බඳවා ගැනීම් කළ යුතු ය.

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>3.3 මහජන සේවා විකාශවල අරමුණු නීතිමය වශයෙන් අර්ථකථනය කර සුරක්ෂා කර තිබේ</p>	<p>4. රජය විසින් කළමනාකරණය කරනු ලබන රජයට අයත් ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව, රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවය සැබැවින් ම ස්වාධීන මහජන සේවා විකාශ බවට පත් කිරීම සඳහා රජය නීති ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කළ යුතු ය. ඇඟිලි ගැසීමකින් තොරව මහජන අභිලාෂයන් වෙනුවෙන් සේවය කිරීමට ඒවාට පුළුවන. මහජන සේවා විකාශවල පාලන ව්‍යුහ රජයෙන් ස්වාධීන විය යුතු අතර ඒවාට පූර්ණ කර්තෘ මණ්ඩල නිදහස තිබිය යුතු ය. මහජන සේවා විකාශ රජයෙන් නිදහස් වීම නීතියෙන් තහවුරු කළ යුතු ය. ඒ සඳහා ස්වාධීන පාලන ව්‍යුහ පත් කළ යුතු ය. පාලක මණ්ඩලයෙන් ද සංස්කාරක නිදහස හා වෘත්තික නිදහස ආරක්ෂා කළ යුතු ය. මහජන සේවා විකාශ වෙනුවෙන් නීති සම්පාදනය කිරීමේදී යුරෝපයේ, කැනඩාවේ හා ආසියාවේ මාදිලි රැසක් අනුගමනය කළ හැකි ය.</p> <p>5. මහජන සේවා විකාශ අරමුදල් හි දිගුකාලීනව සුරක්ෂිතබව රජය තහවුරු කළ යුතු ය. ඒවා හිතුවක්කාර දේශපාලන මැදිහත් වීම්වලින් හා වෙළෙඳපොළ බලවේගවලින් නිදහස් විය යුතු ය. මහජන සේවා විකාශ සඳහා පොදු අරමුදල් යාන්ත්‍රණයක් තිබිය යුතු ය.</p> <p>6. රටේ සුවිශේෂ මහජන සේවා අවශ්‍යතා කෙරෙහි විශේෂිත අවධානය යොමු කරමින් මහජනමාධ්‍යවල මහජන සේවා වරම යම් ආකාරයකින් පැහැදිලි වන පරිදි නීති සම්පාදනය කළ යුතු ය.</p> <p>7. මහජන සේවා මාධ්‍ය ශ්‍රී ලංකාවේ ජනතාවට වගකීමේ ධනාත්මක බැඳීමක් ඇති කිරීම පිණිස නීති ගෙන ආ යුතු ය. පාර්ලිමේන්තුව හරහා මෙන් ම ග්‍රාහක සමිති පිහිටුවීමෙන් හා සෘජුව මහජනයා සමඟ අන්තර් ක්‍රියාකාරී වීමෙන් වැඩසටහන් වලට ලබා ගන්නා ප්‍රතිචාර මඟින් එසේ කළ හැකි ය.</p>
<p>3.4 මහජන සේවා විකාශක මෙහෙයුම් මඟින් කිසිදු ක්ෂේත්‍රයක විෂමතාවක් ඇති කරනු නො ලැබේ</p>	

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>3.5 ස්වාධීන හා පාරදෘෂ්‍ය පාලනයක් තිබේ</p>	<p>8. රජයට අයත් මූලික මාධ්‍යවල අනාගත තත්ත්වය තීරණය කිරීම සඳහා මහජන අදහස් විමසීමක් පැවැත්විය යුතු ය. ඒවා මහජන සේවා මාධ්‍ය බවට පත් කිරීම, සම්පූර්ණයෙන් ම පෞද්ගලීකරණය කිරීම හා හිමිකාරිත්වය පුළුල් කිරීම යනාදී සියලු විසඳුම් සලකා බැලිය යුතු ය.</p> <p>9. රාජ්‍ය විකාශකයන් සැබෑ මහජන සේවා විකාශ බවට පත් කළ යුතු ය. ඒවා අධීක්ෂණය කළ යුත්තේ ස්වාධීන පාලක මණ්ඩල විසිනි. ඒවා පාර්ලිමේන්තුව ඔස්සේ මහජනතාවට වග විය යුතු ය.</p>
<p>3.6 මහජන සේවා විකාශ සඳහා මහජනතාව හා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සම්බන්ධ වේ</p>	<p>10. ස්වාධීන මහජන සේවා විකාශ හඳුන්වා දීම සඳහා සිවිල් සමාජ සංවිධාන සක්‍රීයව බලපෑම් කළ යුතු ය. ඒවා පවත්වාගෙන යාම සඳහා අරමුදල් සොයා ගැනීමට ද නිර්මාණාත්මක ක්‍රම සෙවිය යුතු ය.</p> <p>11. නිර්මාණාත්මක හා කාර්යක්ෂම ස්වරූපයෙන් මහජනතාව සමග සම්බන්ධ වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මහජනමාධ්‍ය ධනාත්මක ලෙස වගකිව යුතු තත්ත්වයට පත් කළ යුතු ය. එමඟින් වැඩසටහන් මහජන අවශ්‍යතා ඉටු කරන බව තහවුරු කළ යුතු ය. විශේෂයෙන් ම, ග්‍රාහක සමිති නිර්මාණය කිරීමෙන් මහජන මතයට සවන් දීමට සැලැස්විය හැකි ය.</p> <p>12. 1973 අංක 5 දරණ ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් මණ්ඩල පනත අහෝසි කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම නම් ව්‍යුහය ස්ථාපිත කළ යුතු ය.</p>
<p>3.7 මූලික හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සතුව ශක්තිමත් ස්වයං නියාමනයක් තිබේ</p>	<p>13. මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා මාධ්‍ය වෘත්තීයයන් විසින් පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම ශක්තිමත් කළ යුතු ය. විද්‍යුත් විකාශ හා සම්පූර්ණයෙන් ම වෙබ් පාදක පුවත් මාධ්‍ය ආචරණය වන පරිදි එහි පරාසය පුළුල් කළ යුතු ය. එය හොඳින් ම කළ හැක්කේ කෙසේ ද යන්න නිර්ණය කිරීමට මහජන අදහස් කැඳවීමක් කළ යුතු ය. මේ වෙනුවෙන් සම නියාමන මාදිලියක් අනුගමනය කළ හැකි ය. එවැනිනක් ඉන්දුනීසියාවේ පුවත් මණ්ඩලය විසින් නිර්දේශ කර තිබේ. පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂමට සිය තීන්දු බලාත්මක කරවීම සඳහා නීතිමය බලතල ලබා දිය යුතු ය.</p>

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>3.7 මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සතුව ශක්තිමත් ස්වයං නියාමනයක් තිබේ</p>	<p>14. විකාශකයන් පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිෂම සමග එක් වන්නට කැමති නැතිනම් ඔවුන් විකාශ අන්තර්ගතයන් සම්බන්ධයෙන් තමන්ගේ ම මහජන පැමිණිලි ක්‍රමයක් සකස් කළ යුතු ය. මේ සඳහා එක් විකල්පයක් වන්නේ යෝජනා ස්වාධීන විකාශ නියාමනයේ කොටස්කරුවකු වීමයි.</p>
<p>3.8 මාධ්‍ය ස්වයං නියාමන සංස්කෘතියක් නිරූපණය කරයි</p>	<p>15. පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ ආචාරධර්ම සංග්‍රහ, කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කිරීමේ විධිවිධාන, සංස්කාරක මාර්ගෝපදේශ ආදිය වෙනුවෙන් පෞද්ගලික හා පොදු මාධ්‍ය යාන්ත්‍රණයන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. එක් විකල්පයක් වන්නේ මහජන පැමිණිලි ග්‍රහකයන්ගේ සංස්කාරකවරයකු හරහා ලබා ගැනීමයි. එම සංස්කාරකවරයාට මහජන පැමිණිලි ලබා ගන්නා හා ඒවා විකලසනය කරන ආකාරය ද, වෙනස්කම් කරන ආකාරය හා දණ්ඩනයන් හෝ වන්දි ලබා දී ඇති ආකාරය ද තහවුරු කළ හැකි ය.</p> <p>16. පෞද්ගලික, මහජන හා ප්‍රජා මාධ්‍ය විසින් අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් ඔබ්බට යමින්, වැඩසටහන්වලට බලපෑම් කළ හැකි අන්දමින් හා අධ්‍යාපනික අරමුණු වෙනුවෙන් මැදිහත් විය හැකි ආකාරයෙන් පුරවැසි සහභාගිත්වය සඳහා විවිධ යාන්ත්‍රණයන් නිර්මාණය කළ යුතු ය. ඒවා තහවුරු කළ යුතු ය.</p> <p>17. ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගම් හා මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ නියෝජිතයන් අතර කර්තෘවරුන්ගේ සංස්කාරකවරුන්ගේ හිමිකම් හා වගකීම් පිළිබඳ ගිවිසුම් සංවර්ධනය කළ යුතු ය. එය මාධ්‍ය ආයතන තුළ කර්තෘ මාණ්ඩලික ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීම සඳහා කාර්යක්ෂම යාන්ත්‍රණයකි.</p> <p>18. තමන්ට ආචාරධර්ම සංග්‍රහ හා කර්තෘ මණ්ඩල මාර්ගෝපදේශ ඇති බව මාධ්‍ය විසින් තහවුරු කළ යුතු ය. පාරදෘෂ්‍යභාවය වැඩි කරනු හා ඒවා සැබවින්ම භාවිතා කරනු පිණිස ඒවා පුළුල් ලෙස ප්‍රචාරය කළ යුතු ය. සෑම මාධ්‍යවේදියෙකුටම එය පරිහරණය කරන්නට පහසු විය යුතු ය. ජනමාධ්‍යවේදී සංගම් විසින් මෙම භාවිතාවන් දිරි ගැන්විය යුතු ය.</p>

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>3.9 සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතිත්වය පිළිබඳ අවශ්‍යතා නිරූපණය වන කාර්යක්ෂම විද්‍යුත් මාධ්‍ය ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් සැකසීම</p>	<p>19. සුදුසුකම් ලත් පුද්ගලයන්ගෙන් සැදුම්ලත් ස්වාධීන ව්‍යුහයක් මඟින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන නවීන නීතිමය රාමුවක් මඟින් විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය නියාමනය කළ යුතු ය.</p> <p>20. එම පුද්ගලයන් දේශපාලන හා වාණිජ උචමතාවන්ගෙන් නිදහස් විය යුතු අතර පොදු උචමතාවන් නියෝජනය කළ යුතු ය. මෙම නියාමනය විසින් කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වය ස්ථාපිත කළ යුතු ය. සාධාරණත්වය හා අපක්ෂපාතිත්වය සියලු දෙනාට එක සේ අදාළ වන පරිදි විකාශ නීති සම්පාදනය කරනු ඇත. එහෙත් එවැනි නීති මඟින් කර්තෘ මණ්ඩල ස්වාධීනත්වයට බාධා නො විය යුතු ය. එම නීති සැකසීමේදී විකාශකයන් එයට සහභාගි විය යුතු ය.</p> <p>21. මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය පාලනය කරන ආචාරධර්ම සංග්‍රහ විසින් විශේෂයෙන් ම, මැතිවරණ සමයේ මෙහෙයුම් ආමන්ත්‍රණය කළ යුතු ය. සාධාරණත්වයේ හා අපක්ෂපාතිත්වයේ අවශ්‍යතාව එහිදී සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. සෑම මැතිවරණ කාල සීමාවකදී ම මැතිවරණ කොමසාරිස්වරයා විසින් නිකුත් කරනු ලබන මාර්ගෝපදේශ මෙහි දී අදාළ කර ගත යුතු ය. නිදහස් විද්‍යුත් විකාශ නියාමනය විසින් විකාශයන් එම නීති සමග අනුගත වන්නේ ද යන්න අධීක්ෂණය කළ යුතු ය.</p>
<p>3.10 විද්‍යුත් විකාශ ආචාර ධර්ම සංග්‍රහය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාවේ යෙදවේ</p>	<p>22. පිහිටුවන්නට යෝජිත විද්‍යුත් විකාශ නියාමනායතනය පිහිටුවීමෙන් පසු එය හා විකාශ කර්මාන්තය එක්ව විද්‍යුත් විකාශ මාධ්‍ය සඳහා වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශ හා ආචාරධර්මික ප්‍රමිති සංවර්ධනය කර භාවිතාවට ගත යුතු ය. එවැනි වෘත්තීය ප්‍රමිතිවලට සියලු විකාශකයන් සාධාරණ හා අපක්ෂපාති ලෙස දේශපාලන කාරණා හා වෙනත් මහජනයාට වැදගත් කරුණු සැලකිල්ලට ගන්නා බව අඩංගු විය යුතු ය.</p>
<p>3.11 මහජනතාව මාධ්‍ය පිළිබඳ ඉහළ විශ්වාසයක් ප්‍රදර්ශනය කරයි</p>	

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>3.12 මාධ්‍ය ආයතන මහජනතාව තම කටයුතු සම්බන්ධයෙන් දක්වන හැඟීම් කෙරෙහි සංවේදී ය</p>	<p>23. මාධ්‍ය විසින් සිය කටයුතු සම්බන්ධයෙන් පුරවැසි අවබෝධය ශක්තිමත් කිරීමට ඉහළම වෘත්තීය ප්‍රමිති යොදා ගත යුතු ය.</p>
<p>3.13 ජනමාධ්‍යවේදීන්ට, ආශ්‍රිත මාධ්‍යකරුවන්ට හා මාධ්‍ය ආයතන වලට සිය වෘත්තීය ආරක්ෂාව සලස්වා ගත හැකි ය</p>	<p>24. ජනමාධ්‍යවේදීන්ට හා වෙනත් මාධ්‍ය සේවකයන්ටත්, මුද්‍රණාල හා මාධ්‍ය ආයතනවලටත් එරෙහි ප්‍රහාර සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂණ පවත්වන්නටත්, සියලු වගඋත්තරකරුවන් සම්බන්ධයෙන් නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් රජය සාර්ථක පියවර ගත යුතු ය. මෙමඟින් දශකයකට වැඩි කාලයක් පැවති මුක්තියේ සංස්කෘතිය වෙනස් වනු ඇත.</p> <p>25. සියලු මාධ්‍ය සමාගම් විසින් ක්ෂේත්‍රයේ අනතුරුදායක වාර්තාකරණයන්හිදී සිය කාර්ය මණ්ඩලවල ජීවිත ආරක්ෂා කර ගන්නට ආරක්ෂක ප්‍රතිපත්තියක් ස්ථාපිත කළ යුතු ය. එසේම, ආර්ථික අභිලාෂයන් හා විශේෂයෙන් ම දේශපාලන පක්ෂපාතිත්වයන්ගෙන් ආරක්ෂිත නිදහස් වාතාවරණයකට දායක විය යුතු ය. මාධ්‍ය නිදහස ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු අතර ස්වයං වාරණය වළක්වා ගත යුතු ය.</p> <p>26. ශ්‍රී ලංකාවේ සිදු වූ සියලු ජනමාධ්‍යවේදී ඝාතන සම්බන්ධයෙන් සවිස්තරව හා වෘත්තික මට්ටමින් පරීක්ෂණ කිරීම තහවුරු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත් හා අවධානය ඇති කළ යුතු ය.</p>
<p>3.14 අනාරක්ෂිත පරිසරය නිසා මාධ්‍ය භාවිතාවට බාධා නොපැමිණේ</p>	<p>27. මාධ්‍යවලට කරන තර්ජන හා ප්‍රහාරවලට මුක්තිය ලැබෙන සියලු නීති සංශෝධනය කළ යුතු ය. මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ සත්‍යය හෙළිදරව් වන හා වගඋත්තරකරුවන්ට පළා යාමට නොහැකි වන වාතාවරණයක් නිර්මාණය කළ යුතු ය.</p>

ප්‍රවර්ගය

4

ප්‍රකාශනයේ නිදහස,
බහුවිධභාවය හා විවිධත්වය
වෙනුවෙන් පෙනී සිටින
ආයතනවල වෘත්තීය ධාරිතා
ගොඩනැගීම හා ඒවාට
උපකාර කිරීම

ප්‍රධාන දර්ශක

අ වෘත්තීය මාධ්‍ය පුහුණුව ලැබීමේ අවස්ථා

- 4.1 මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට තම අවශ්‍යතාවන්ට ගැලපෙන පුහුණුවීම් වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි ය.
- 4.2 මාධ්‍ය කළමනාකරුවන්ට, ව්‍යාපාර කළමනාකරුවන් ඇතුළුව, තම අවශ්‍යතාවන්ට ගැලපෙන පුහුණුවීම් වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි ය.
- 4.3 පුහුණුව මගින් මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලැබේ.

ආ මාධ්‍ය භාවිතය පිළිබඳ වෘත්තීය පාඨමාලා තිබීම

- 4.4 පුළුල් පරාසයක සිසුන් සඳහා අධ්‍යාපන පාඨමාලා තිබේ.
- 4.5 අධ්‍යාපන පාඨමාලා විසින් සිසුන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංවර්ධනය පිළිබඳ කුසලතා හා දැනුමෙන් පෝෂණය කරනු ලැබේ.

ඇ වෘත්තීය සමිතිවල හා සංවිධානවල පැවැත්ම

- 4.6 මාධ්‍ය සේවකයන්ට වෘත්තීය සමිතිවලට බැඳීමට හා සිය අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමට අවස්ථාව තිබේ.
- 4.7 වෘත්තීය සමිති හා වෘත්තික සංවිධාන විසින් වෘත්තීය සම්බන්ධ උපදෙස් දෙනු ලැබේ.

ඈ සිවිල් සමාජ සංවිධාන පැවතීම

- 4.8 සිවිල් සමාජ සංවිධාන සංවිධාන විසින් මාධ්‍ය විධිමත් ලෙස නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ.
- 4.9 සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස පිළිබඳ කාරණාවලදී සෘජුව බලපෑම් කරනු ලැබේ.
- 4.10 සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් ප්‍රජාවන්ට තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශය හා ඔවුන්ගේ හඬ අසන්නට සලස්වනු ලැබේ.

'අප නැවතත් පවසන කාරණයක් වන්නේ ප්‍රකාශනයේ නිදහස පොදුවේ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේදී හා විශේෂයෙන් ම මාධ්‍ය නිදහස ප්‍රවර්ධනය කිරීමේදී වැඩිදුරටත් සහයෝගය හා එක්සත්භාවය වෙනුවෙන් අපගේ ඇපකැප වීම ප්‍රකාශ කරන්නෙමු. එබැවින් අදහස් අතර වෙනස්කම් අතික්‍රමණය කරමින් මෙම පොදු අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීමට එක් වන ලෙස අපි මාධ්‍ය සංවිධානවලින් ඉල්ලා සිටින්නෙමු.'

මාධ්‍ය නිදහස හා සමාජ වගකීම පිළිබඳ කොළඹ ප්‍රකාශනයේ අවසන් වචන එසේ ය. එය නිකුත් කරනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකා කර්තෘ සංසඳය, නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් සමාජය, ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍ර කලාවේදීන්ගේ සංගමය හා විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් 1998 අප්‍රේල් මාසයේදී පවත්වන ලද විද්වත් සමුළුව අවසානයේදී ය.

මෙම ප්‍රකාශය රටේ ප්‍රකාශකයන්, කතුවරුන්, ජනමාධ්‍යවේදීන් හා මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරිකයන් පුළුල් මාධ්‍ය නිදහසක් හා ඉහළ මට්ටමේ වෘත්තීය වගකීමක් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා වූ සිය බලපෑම් ව්‍යාපාරවල යොදා ගත් මාධ්‍ය ප්‍රඥප්තිය බවට ඉක්මණින් ම පත් විය.

කොළඹ ප්‍රකාශනයේ එක් ප්‍රධාන ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා මාධ්‍ය වෘත්තීකයන් 2003දී එකට එක් වී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය පිහිටුවා ගැනීමයි. එය මාධ්‍ය සම්බන්ධ කටයුතු සඳහා මග පෙන්වීම හා නායකත්වය සැපයීම පිණිස කර්මාන්ත වේදිකාවක් විය. එහි සම නිර්මාතෘවරුන් වූණේ ශ්‍රී

ලංකා කර්තෘ සංසඳය, නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය, ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් සමාජය හා ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍ර කලාවේදීන්ගේ සංගමයයි.

ශ්‍රී ලංකා මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ධාරිතා ගොඩනැගීමේ හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස සඳහා වන ආධාරක ආයතන, බහුත්වවාදය හා විවිධත්වය තක්සේරු කළ යුත්තේ ඉහත සංදර්භය තුළයි.

එකිනෙක මත අතිපිහිත වන, එහෙත්, කැපී පෙනෙන සංකල්ප

මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය, මාධ්‍ය අධ්‍යයන හා ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය යන යෙදුම් එකිනෙක අතර මාරු වෙමින් භාවිතා කර තිබේ. එහෙත්, ඇත්ත වශයෙන් ම ඒවාට නිශ්චිත තේරුම් තිබේ.

ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය විසින් වගකීමකින් යුතු කාර්යක්ෂම ජනමාධ්‍ය භාවිතය සම්බන්ධ පදනම්, න්‍යාය, පර්යේෂණ හා පුහුණුව සපයනු ලැබේ. 2007දී ලෝක ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපන සභාවේ මූලධර්ම ප්‍රකාශය අනුව, ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ හරය වන්නේ සංකල්පීය, දාර්ශනික හා කුසලතා පාදක අන්තර්ගතයේ තුලනයකි. ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය යනු එයට ම ආවේණික දැනුම හා න්‍යාය ව්‍යුහයක් සහිත අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයකි. (බලන්න: <http://wjec.net/declaration-of-principles/>) මහජන සම්බන්ධතා, දැන්වීම්කරණය හෝ වෙනත් මහජන සන්නිවේදන පාඨමාලා හෝ එයට අයත් වන්නේ නැත.

මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය හා මාධ්‍ය අධ්‍යයන යනු කර්මාන්තයේ නිෂ්පාදන හා අදාල තාක්ෂණයන් පිළිබඳ සාමාන්‍ය නිපුණතා ලබා ගනිමින් පුහුණු වීම හා මාධ්‍ය ගැන ඉගෙනීමයි. එමඟින් හදාරන්නාට මාධ්‍ය ලේඛන (ලිඛිත, ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය හා ඩිජිටල් නිෂ්පාදන) විශ්ලේෂණය කිරීමේ වඩා හොඳ ධාරිතාවක් ලබා දෙයි. මෙය සමාජීය විද්‍යාත්මක විෂයකි. එමඟින් ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ කොටස් ද ආවරණය කරනු ලැබේ. එහෙත්, ප්‍රවේශය වෙනස් ය.

වෘත්තීය මාධ්‍ය පුහුණුව ලැබීමේ අවස්ථා

401 මාධ්‍ය වෘත්තීයයන්ට

කම අවශ්‍යතාවන්ට
ගැලපෙන පුහුණුවීම්
වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි ය

මීට වසර 20කට පෙර කාලය සමග සන්නිවේදනය කළ විට දැන් ජනමාධ්‍ය හා මාධ්‍ය පිළිබඳ වැඩි පුහුණු පාඨමාලා හා සේවා සපයන්නන් පිරිසක් සිටිති.

ඇතැම් ජනමාධ්‍ය පාඨමාලා විසින් අරමුණු කරනු ලබන්නේ ජනමාධ්‍ය කලාවේ මූලික හා අතරමැදි මට්ටම්වල කුසලතා ඇති කිරීමයි. අනෙක් ඒවා විශේෂිත මාතෘකා සම්බන්ධයෙන් තේමාත්මක පුහුණුව සපයයි.

ජනමාධ්‍ය හා මාධ්‍ය පුහුණු පාඨමාලා තිබෙනමුත් ඒවායේ ගුණාත්මකභාවය පාලනය කිරීම, භාවිතාව අදාළ වීම හා එවැනි පුහුණුවීම් ලබා ගැනීමේ පහසුව යන කාරණා ගැන ද අවධානය යොමු වී තිබේ.

ජනමාධ්‍යවේදීන් හා මාධ්‍ය කළමනාකරුවන් ද ඇතුළු මාධ්‍ය කර්මාන්තය සඳහා වඩා හොඳින් ඉලක්ක කරන ලද පුහුණුවීම් සඳහා හදිසි අවශ්‍යතාවක් තිබේ. එහෙත්, මේ වන විට කර්මාන්තයේ අවශ්‍යතාව හා තිබෙන පාඨමාලාවන් අතර පැහැදිලි නො ගැලපීමක් තිබේ. මෙමඟින් බොහෝ මාධ්‍ය වෘත්තීයයන් අතර ‘කුසලතා හිඟයක්’ ඇති වී තිබේ. එමඟින් මාධ්‍ය නිෂ්පාදනවල වෘත්තීය ප්‍රමිතීන්ගේ පැහැදිලි අඩුවක් තිබේ.

අවාසනාවකට මෙන්, බොහෝ මාධ්‍ය සමාගම්වලට මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව ප්‍රමුඛ කාරණයක් වන්නේ නැත. බොහෝ මාධ්‍ය සමාගම්වල මානව සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති මඟින්

ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයට අදාළ වන්නේ ඇයි?

“වෘත්තීය ප්‍රවෘත්ති මාධ්‍ය මහජන අභිලාෂයන්ගේ ආරක්ෂකයකු ලෙස ක්‍රියා කරයි. එය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ කොටසක් වන පිරික්සුම් හා සමබර කිරීම්වල වැදගත් උපාංග යකි. පුරවැසියන්ට තොරතුරු බෙදා දීමෙන්, සංවර්ධනයෙහි ලා සහ වගවීමේ ප්‍රතිපෝෂණ යාන්ත්‍රණයන් ශක්තිමත් කිරීමෙහි ලා පුරවැසියන්ගේ සහභාගිත්වය ප්‍රවෘත්ති මාධ්‍ය විසින් ශක්තිමත් කරනු ලැබේ. වැදගත් තොරතුරු හා දැනුම නොමැතිව පුරවැසියන්ට සිය පුරවැසි අයිතිවාසිකම් අභ්‍යාස කළ නො හැකි ය. මැනවින් පුහුණු වූ ජනමාධ්‍යවේදීන්ට එය වඩා හොඳින් කිරීමේ හැකියාව තිබේ.

“එබැවින් ජනමාධ්‍යකරුවන් තොරතුරු සොයා ගැනීමේ හා ඒවා අර්ථ නිරූපණය කිරීමේ ද, එය හැකි තරම් විෂය මූලික හා අපක්ෂපාති අන්දමින් සන්නිවේදනය කිරීමේ හා ඒ සම්බන්ධ තීරණ ගැනීමේ ද වෘත්තීය නිපුණතා සහිත අය බව සහතික කිරීමේ වගකීම සමාජයට තිබේ. මැනවින් පුහුණු කරන ලද හා විචාරශීලී මනසක් ඇති ජනමාධ්‍යවේදීන්ගෙන් සමන්විත පුවත් මැදිරිවල අවශ්‍යතාව ජනමාධ්‍ය කලාවේ හඳුනා වේ. ඔවුන්ට සිය සමාජයන් තුළ ප්‍රජාතන්ත්‍රීය ක්‍රියාවලි දිරිගැන්වීමේ හැකියාව තිබේ.”

ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව පිළිබඳව, යුනෙස්කෝ වෙබ් අඩවියෙන් <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/journalism-education-and-training/>

ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ අඛණ්ඩ අධ්‍යාපනයට අවස්ථාව ලබා දෙන්නේ නැත. නිදසුනක් ලෙස නව කුසලතා හා සුදුසුකම් ලබා ගැනීම ප්‍රවර්ධනය කරන්නේ නැත.

බොහෝ විට තනි තනි මාධ්‍යකරුවන් විසින් පුහුණුවීම් ලබා ගන්නේ පුද්ගල අභිප්‍රේරණය නිසා ය. ඒ වෙනුවෙන් භාවිතා කරනු ලබන්නේ තමන්ගේ ම අරමුදල් ය. ආයතන මඟින් මෙහෙයවනු ලබන පුහුණුවීම් සඳහා අරමුදල් බොහෝ විට සපයනු ලබන්නේ මාධ්‍ය කර්මාන්තයෙන් බාහිර ආයතන විසිනි. ඒ වනාහි සංවර්ධන ආධාරකරුවන් හා බලපෑම් කණ්ඩායම් ආදියයි.

පිවිසුම් මට්ටමේ ජනමාධ්‍යවේදීන් සඳහා විවිධ පාඨමාලා තිබේ. එහෙත්, මධ්‍යම මට්ටමේ වෘත්තිකයන්ට හා සේවයේ යෙදී සිටින අතරතුර පුහුණු වන්නට කැමති අයට ලැබෙන අවස්ථා සීමිත ය. දැනට පවතින පාඨමාලා ද තත්ත්වය පිළිබඳ ඇගයුම් මට්ටම සලකුණු කර නැත. එක් කර්මාන්ත නිරීක්ෂකයෙක් පැවසුවේ හොඳ පුවත් ජනමාධ්‍යකරුවන් නිෂ්පාදනය කරන ගුණාත්මක හා විශ්ලේෂණාත්මක කුසලතා සහිත පුහුණු පාඨමාලා නැති බව ය.

පුහුණුවේ වෙනත් අංශවලට ද අවධානය හා ආයෝජන අවශ්‍ය ය. ශික්ෂණය ලද පුහුණු මාධ්‍ය පුහුණුකරුවන් හා දේශීය සංදර්භයනට අනුකූල අධ්‍යාපනික පෙළපොත් හිඟකම මේවාට අයත් වේ.

රාජ්‍ය මාධ්‍ය ආයතනවලට තමන්ගේ ම අභ්‍යන්තර පුහුණු අංශ තිබේ. (ඒ අතර ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවේ පුහුණු ආයතනය හා ලේක්හවුස් ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පුහුණු ආයතනය අයත් වේ.)¹⁴⁷ ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාවේ පුහුණු පාඨමාලාවලට අධ්‍යාපන ගුවන් විදුලිය, ගුවන් විදුලිය වෙනුවෙන් සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම වැනි පාඨමාලා ද තිබේ. ඒවා බාහිර අයට ද මුදල් ගෙවා හැදෑරිය හැකි ය.

මාධ්‍ය කර්මාන්තය සඳහා ශ්‍රී ලංකා ජාතික මධ්‍යස්ථානයක්

ස්වාධීන ජනමාධ්‍යවේදී පුහුණු ස්ථානයක් සඳහා අවශ්‍යතාව දිගු කලක සිට ම දැනෙමින් තිබේ. 2002දී, ස්වීඩන ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගිතා නියෝජිතායතනය (SIDA) විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍ය පුහුණු අවශ්‍යතා පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදු කරවන ලදී. තුන් පුද්ගල කණ්ඩායම විසින් බොහෝ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අදහස් විමසා මෙසේ සටහන් කරන ලදී: 'ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලවල, අර්ධ රාජ්‍ය ආයතනවල හා පෞද්ගලික ආයතනවල ජනමාධ්‍ය පිළිබඳ අධ්‍යයන වැඩසටහන් තිබේ. විවිධ ගුණාත්මක තත්ත්වයන් සහිත පෞද්ගලික ආයතන විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන විවිධ වැඩසටහන් තිබේ. කණ්ඩායමට ලැබුණු කාල සීමාව තුළ ඒ පිළිබඳ අදහසක් ගොඩනගා ගැනීම දුෂ්කර විය. මේවාට අමතරව ද යම් දුරකට වෘත්තීය පුහුණුව සිදු වේ. එහෙත්, ඒවා සිදු වන්නේ අපිළිවෙලටයි.'¹⁴⁸

¹⁴⁷ <http://slbctraining.blogspot.com/>

¹⁴⁸ Journalism Training and Research in Sri Lanka. Stig Arne Nohrstedt, Sunil Bastian and Jöran Hök. April 2002. SIDA. http://www.sida.se/contentassets/2596a99da6904293b210766eb7735640/journalism-training-and-research-in-sri-lanka_784.pdf

ස්වීඛන ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගිතා නියෝජිතායතනය විසින් සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයේදී විශ්ව විද්‍යාල, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා මාධ්‍ය ආදී විවිධ සම්පත් එක් කරමින් 'නව සංවර්ධනයක් සඳහා ඉවහල් වන, අවශ්‍ය විශ්වසනීයත්වය හා ධාරිතාව සහිත නව පුහුණු ස්ථානයක් පිහිටුවිය යුතු බවට නිර්දේශ කරන ලදී. මෙම විකල්පයට මාධ්‍ය හිමිකරුවන්ගේ, මාධ්‍ය කළමනාකරුවන්ගේ, ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ හා රජයේ නියෝජිතයන්ගේ සහයෝගය ලැබෙන බව පෙනේ. ශ්‍රී ලංකාවේ නිදහස් මාධ්‍ය අවකාශයක් වෙනුවෙන් අරගල කරන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසින් ද මෙය දැඩිව අවධාරණය කරන ලදී.¹⁴⁹

ස්වීඛන ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සහයෝගිතා නියෝජිතායතනයේ දූත මෙහෙය 1998 කොළඹ ප්‍රකාශනය සමග සමගාමී විය. මෙම ක්‍රියාවලිවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය 2003දී පිහිටුවන ලදී. එයට රනිල් වික්‍රමසිංහ රජය විසින් ප්‍රතිපත්තිමය සහයෝගය ලබා දෙන ලද අතර ස්කැන්ඩිනේවියානු ආධාර ලැබිණි.

වර්තමානයේදී ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය විසින් ස්වයං නියාමනය සඳහා ඇති ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් පැමිණිලි කොමිසමට හා ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලයට ආයතනික වැඩරාමුවක් සපයනු ලැබේ. එය පිහිටුවීමෙන් වසර 12කට පසුව ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය තවමත් මාධ්‍ය කර්මාන්තය තුළ විවිධ පාර්ශ්වකරුවන් එක් කිරීමේ හැකියාව තිබෙන එක ම වේදිකාව ලෙස පවතී. කෙසේ

වෙතත්, දැන් එය බැරෑරුම් තක්සේරුවකට හා වෙනස් වන සමාජ ආර්ථික තත්ත්වයන්ට අනුකූලව නැවත නම්නීකරණයකට ලක් කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය මේ වන විට අරමුදල් හිඟය නිසා සිය පුහුණු අංශය ඇතුළු බොහෝ කොටස් කප්පාදු කර තිබේ.

ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය

ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය යටතේ 2004දී ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය පිහිටුවනු ලැබුවේ පුවත්පතු කලා අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස ය. එහි විෂයමාලාව සැලසුම් කරනු ලැබුවේ මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ වෘත්තිකයන් විසිනි. එයට ස්වීඛනයේ කල්මාර් විශ්ව විද්‍යාලයේ ජනමාධ්‍ය පුහුණු ආයතනය වන ෆෝරෝ මාධ්‍ය ආයතනය විසින් දායකත්වය සපයන ලදී.¹⁵⁰

ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය ප්‍රවර්ග තුනක ජනමාධ්‍යකරුවන්ට කලක සිට සේවා සපයයි. ඒ වනාහි ඇතුළත් වන මට්ටමේ ජනමාධ්‍යවේදීන්, සේවයේ යෙදී සිටින කොළඹ හා අවට ජනමාධ්‍යවේදීන් හා ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යවේදීන් වශයෙනි. එහි පාඨමාලා සංක්ෂිප්තව පහත දැක්වේ.

¹⁴⁹ Op cit

¹⁵⁰ <http://www.slj.lk/about/background/>

වගුව 3 : ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය සපයන පාඨමාලා

පාඨමාලා වර්ගය	හැදෑරීමේ සුදුසුකම්	විස්තර හා වත්මන් තත්ත්වය
<p>ජනමාධ්‍ය ඩිප්ලෝමාව: පූර්ව සේවා, පූර්ණ කාලීන, මාස 12</p>	<p>උසස් පෙළ සමත්, මාධ්‍ය වෘත්තීන්ට කැමැත්තක් දක්වන අය</p>	<p>විවිධ කුසලතා සහිත (මුද්‍රිත, රේඩියෝ, රූපවාහිනී හා වෙබ්), හොඳ න්‍යායික දැනුමක් හා ආචාරධර්මික පදනමක් ඇති මාධ්‍යකරුවන් බිහි කිරීම ඉලක්ක කරයි. මාධ්‍ය සමාගමක මාස දෙකක අභ්‍යන්තර ප්‍රායෝගික පුහුණුවක් ද ඇතුළත් වේ. සිංහල හා ඉංග්‍රීසි භාෂාවලින් පුහුණුව පැවැත්වේ. දෙමළ මාධ්‍ය පාඨමාලාවට ඉල්ලුම අඩු වීම නිසා නවත්වන්නට සිදු විය.</p>
<p>නව්‍යකරණ පාඨමාලාව: සේවයේ යෙදී සිටියදී හැදෑරිය හැකි කෙටි කාලීන පාඨමාලාවකි. (දින තුනක පූර්ණ කාලීන පුහුණුවකි.)</p>	<p>නවක හා තරමක් පුහුණු ජනමාධ්‍යකරුවන් හා මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ වෘත්තිකයන් සඳහා</p>	<p>ජනමාධ්‍යකරුවන්ට වැදගත් විවිධ තේමාවන් හා විශේෂිත මාතෘකා ආචරණය කිරීම සඳහා මේවා යොදා ගනු ලැබේ. ඉල්ලුම අඩු නිසා දැන් පැවැත්වෙන්නේ නැත. ඉදිරිපත් කිරීමේ කුසලතා පිළිබඳ මාස තුනක සහතිකපත් පාඨමාලාවක් සැලසුම් කර තිබේ.</p>
<p>ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් සඳහා පුහුණුව: සේවයේ යෙදී සිටියදී හැදෑරිය හැකි කෙටි කාලීන පාඨමාලාවකි.</p>	<p>බොහෝ විට කොළඹින් බැහැර ස්ථානගත වන ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් ඉලක්ක කරයි.</p>	<p>මේවා කාලීනව හා අවශ්‍යතා අනුව සංවර්ධන සංවිධාන සමග සහයෝගයෙන් පවත්වනු ලැබේ.</p>

මෙම සියලු පාඨමාලාවලදී මාධ්‍ය ආචාරධර්ම දැඩිව අවධාරණය කරන ලදී. 2010 සිට ඩිප්ලෝමා හා වෘත්තීය අතරතුර පුහුණුව විසින් මාධ්‍ය මෙවලම්, අවස්ථා හා අභියෝග ආචරණය කරනු ලැබේ.

එහි කළමනාකරණයට අනුව, 2005 සිට ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලයෙන් තරුණ තරුණියන් 600කට වඩා ඩිප්ලෝමා ලැබ පුහුණුව ලබා තිබේ. ඔවුන්ට පුවත් මාධ්‍ය මෙන්ම, වෙළඳ ප්‍රචාරණය, මහජන

සම්බන්ධතා වැනි ක්ෂේත්‍රවල රැකියා ලබා ගත හැකි විය. ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලයේ 2014 වසරේ වාර්ෂික වාර්තාව අනුව, කලින් වසරේ කණ්ඩායමේ රැකියා නියුක්ති අනුපාතිකය 90%කි. සිසුන් කිහිපදෙනෙක් උසස් අධ්‍යාපනයට ද යොමු වී තිබේ.

කෙසේ වෙතත්, 2010 පමණ සිට පාඨමාලා වෙනුවෙන් සිසුන්ගේ ඉල්ලුම අඩු විය. එසේම ඩිප්ලෝමාව ලබා ගත් අය සඳහා රැකියා වෙළඳපොළේ ඉල්ලුම ද අඩු විය. ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය ඒ සඳහා හේතු දෙකක් හඳුනා ගනියි.

- ක්ෂේත්‍රයට අලුතෙන් එක් වන අය අවශෝෂණය කර ගැනීමට තරම් කර්මාන්තය පුළුල් වී නොමැතිවීම.
- සංවර්ධන ආධාරක ආයතනවල සහයෝගය ද අවසන් වී තිබීම. (එම සහයෝගය නිසා පාඨමාලා ගාස්තුව අඩු කර තිබිණි.) දැන් සිසුන්ට රු. 185,000ක් පමණ ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව වෙනුවෙන් ගෙවීමට සිදු වේ.)

වෘත්තීය අතරමැද පාඨමාලා සඳහා ලියාපදිංචි වීම ද අඩු වී තිබේ. කලින් වසරවලදී ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය විසින් විවිධ තේමාත්මක පාඨමාලා සංවිධානය කරන ලදී. ඒ අතර ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, මානව හිමිකම් ආචරණය, මැතිවරණ වාර්තාකරණය හා පාර්ලිමේන්තු වාර්තාකරණය වැනි මාතෘකා තිබිණි. මෙසේ මෑත කාලයේදී මෙම පාඨමාලා සඳහා

උනන්දුව හා ලියාපදිංචිය අඩු වීම පිළිබඳ හේතු අපැහැදිලි ය. මන්ද, පුවත් මැදිරිවලට තවමත් පුහුණු ශ්‍රමය අවශ්‍යව තිබේ.

මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ පුවත් මැදිරි අවශ්‍යතා (උදා: මැතිවරණ වාර්තාකරණය, ප්‍රවණ්ඩ අපරාධ, සංකීර්ණ දූෂණ ආදිය වාර්තා කිරීම) හා ආධාර කරන සංවර්ධන ආධාරකරුවන්ගේ කැමැත්ත ඇති තේමා හා මාතෘකා (උදා: දේශගුණික විපර්යාස, පශ්චාත් යුද කාලීන සංවර්ධනය, ඒඩ්ස් වැනි) අතර නො ගැලපීමක් තිබේ.

2013දී ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලයේ ප්‍රධාන ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාවේ විෂයමාලාව විවරණය කර සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ සඳහා වන උපදේශන ක්‍රියාවලියට කර්තෘවරු, ජ්‍යෙෂ්ඨ ජනමාධ්‍යවේදීහු හා මාධ්‍ය වෘත්තීයයෝ සහභාගි වූ හ. මෙයට එක්සත් රාජධානියේ නොම්සන් පදනමේ විශේෂඥ සහයෝගය ලැබිණි. මාධ්‍ය වෘත්තීන් සඳහා සවිස්තර විෂය මාලාවක් සකසන ලදී. එය යුනෙස්කෝ සංවිධානය විසින් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ජනමාධ්‍ය ඉගැන්වීම සඳහා සකසන ලද, පුළුල්ව භාවිතා කරනු ලබන ආදර්ශ විෂයමාලාව අනුව සකසන ලදී.¹⁵¹

වර්තමානයේදී ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලයේ ඩිප්ලෝමා පාඨමාලාව සිසුන් 16ක් විසින් හදාරනු ලබමින් තිබේ. ප්‍රමිතිගත බඳවා ගැනීමේ පටිපාටිය අනුව ඇතුළත් කර ගන්නා ලද ඔවුහු 2016 ජූනිවලදී පාඨමාලාව අවසන් කිරීමට නියමිත ය.

¹⁵¹ <http://www.thomsonfoundation.org/news-and-features/2013/04/04/sri-lanka-shaping-the-future-of-journalism-training>

තවත් පුහුණු ආයතන දෙකක් ගැන ද සඳහන් කළ යුතු ය. මධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ රැකියා අවස්ථා සංඛ්‍යාවට එය සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රමාණවත් වනු ඇතැයි කළමනාකරණය සලකයි.

• මාධ්‍ය සම්පත් හා පුහුණු මධ්‍යස්ථානය

යාපනය විශ්වවිද්‍යාලයට අනුබද්ධ මෙම ආයතනය 2004දී උතුරේ ජනමාධ්‍යවේදී පුහුණුවට මුලපිරුවේ ය. මුලින් යුනෙස්කෝ හා IPDC ආධාර මත පිහිටුවන ලද එය පසුව ස්කැන්ඩිනේවියානු ආධාර මත පවත්වාගෙන යන ලදී. එය මඟින් ජනමාධ්‍ය පිළිබඳ විශ්ව විද්‍යාල සිසුන් සඳහා පූර්ණ කාලීන පාඨමාලාවක් ද සේවයේ යෙදී සිටින ජනමාධ්‍යවේදීන් සඳහා අර්ධ කාලීන ඩිප්ලෝමාවක් ද පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. පාඨමාලා දෙකෙන් ම මාතෘකා රැසක් ආවරණය කරනු ලබන අතර එයට ජනමාධ්‍ය කලාවේ න්‍යායික මෙන් ම ප්‍රායෝගික කාරණා ද ඇතුළත් වේ.¹⁵² මාධ්‍ය සම්පත් හා පුහුණු මධ්‍යස්ථානය විසින් මේ වන විටත් යාපනයේ සක්‍රීය ජනමාධ්‍යවේදීන් රැසක් පුහුණු කර තිබේ. එහෙත්, ගතානුගතික දේශපාලන බෙදීම් මෙම ආයතනයට ද බලපා තිබේ. විශ්වවිද්‍යාලය යටතේ ඇති පරිපාලන ව්‍යුහය හේතුවෙන් ආයතනය තුළ ඇතැම් විට නම්‍යශීලීත්වයෙන් අඩු නිලධාරීවාදයන්ට යටත් වීම සිදු වේ.

• ශ්‍රී ලංකා මාධ්‍ය පුහුණු ආයතනය

මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති මෙම ආයතනය කලින් දැන සිටියේ ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී පුහුණු ආයතනය ලෙසයි. එය විසින් විකාශ කරමාන්තය සඳහා තාක්ෂණික හා සංස්කාරක මට්ටමේ පූර්ව සේවා පුහුණුව හා සේවය අතරතුර පුහුණුව ලබා දෙනු ලැබේ. 1984දී ජර්මානු තාක්ෂණික හා මූල්‍ය ආධාර මත පිහිටුවන ලද මෙම ආයතනය පසුගිය කාලය තුළ සංවර්ධනය වී 2016 ජනවාරි වන විට ඉදිරිපත් කිරීම හා ප්‍රචාරණ කියවීම, රූපවාහිනී පුවත් ජනමාධ්‍යවේදය, ජනමාධ්‍ය සඳහා ඉංග්‍රීසි, ඩිජිටල් සිනමා තාක්ෂණය, රූපවාහිනී වැඩසටහන් නිෂ්පාදනය, ඩිජිටල් පසු නිෂ්පාදන තාක්ෂණය වැනි විෂයන් අද වන විට සහතික පත්‍ර, ඩිප්ලෝමා හා උසස් පාඨමාලා මඟින් ආවරණය කරනු ලැබේ. ඇතැම් පාඨමාලා සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි භාෂා තුනෙන් ම පිරිනමනු ලැබේ.¹⁵³

තේමාත්මක පුහුණුව ද්විපාර්ශ්වීය හුවමාරු වැඩසටහන්

ඉහත විස්තර කරන ලද ආයතනික පිළිවෙලවල්වලට අමතරව විවිධ කෙටි කාලීන වැඩමුළු හා සම්මන්ත්‍රණ රජය හා රාජ්‍ය නොවන, අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන කලින් කල විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. ඒවායේදී HIV/AIDS, දුම්කොළ පාලනය, ජෛව

¹⁵² <http://mrtc-uoj.blogspot.com>

¹⁵³ <http://www.sliti.lk>

විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම, යහපාලනය, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය, බුද්ධිමය දේපල, මානව හිමිකම් ආදී තේමාත්මක කාරණා විෂය කරගෙන ධාරිතා ගොඩනැගීම සිදු කරනු ලැබේ.

මෙම අවිධිමත් පුහුණු ක්‍රියාකාරකම්වල අන්තර්ගතය හෝ පුහුණු කර තිබෙන සංඛ්‍යාව පිළිබඳ මධ්‍යගත දත්ත නැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය කර්මාන්තය පිළිබඳ 2005 වසරේ කරන ලද අධ්‍යයනයේදී සටහන් කරන ලද දෙය හා වර්තමාන තත්ත්වය අතර එතරම් වෙනසක් සිදු වී නැත. 'රාජ්‍ය නොවන ක්ෂේත්‍රය වර්තමානය වන විට ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා පුවත්පත් කලාවේදීන්ට පුහුණුව සපයන ප්‍රධාන අංශය වෙයි. කෙසේ වෙතත්, මෙම සංවිධාන විසින් සපයනු ලබන පුහුණුවෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් අතරින් පතර පවත්වන අතර වැඩිමුළු කීපයකට සීමා වේ. එබැවින් පුහුණුව අඛණ්ඩ වන්නේ නැත. එම හේතුව නිසා ඒවායේ බලපෑම අවම ය. එසේම ඒවා සපයනු ලබන්නේ වසරකට 3,000ක් පමණ වන සුළු පිරිසකට පමණි. බොහෝ විට, ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යවේදීන්ට මෙම පුහුණුවීම් සඳහා ලැබෙන්නේ අඩු අවස්ථාවකි. එබැවින් ජනමාධ්‍යවේදීන් සඳහා සවිස්තර හා අඛණ්ඩ පුහුණුවීම්වල අවශ්‍යතාව තවමත් ඉතිරි වී තිබේ.'¹⁵⁴

ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සංවර්ධන සංවිධාන විසින් ද ඇතැම් තාක්ෂණික හා / හෝ තේමාත්මක පුහුණු වැඩසටහන් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. ඒවා ඇතැම් විට රට තුළ ද, ඇතැම් විට විදේශ පුහුණුවීම් ලෙස

ද පැවැත්වේ. මැලේසියාවේ ආසියා පැසිෆික් විකාශ සංවර්ධන ආයතනය, ජර්මනියේ ඩොයිෂ් වෙලේ, ස්විඩනයේ ෆෝරෝ මාධ්‍ය ආයතනය, ඉන්ටර්නිවිස් හා රේඩියෝ නෙදර්ලන්ත පුහුණු ආයතනය එවැනි සංවිධාන කීපයකි.

ජපානයේ එන්.එච්.කේ., සමස්ත ඉන්දීය ගුවන්විදුලිය හා දුර්දර්ශන්, වැනි ආයතන සමග ද්විපාර්ශ්වීය හුවමාරු වැඩසටහන්වලින් ජනමාධ්‍යවේදීන්ට හා වෙනත් මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට ද රාජ්‍ය මාධ්‍ය ආයතනවලට ද වාසි සැලසේ. සාක් රටවල් අතර ද ශ්‍රව්‍ය, දෘෂ්‍ය හුවමාරු වැඩසටහනක් ද තිබේ. එමඟින් දකුණු ආසියානු රටවල් අතර රාජ්‍ය මාධ්‍යකරුවන්ගේ ජාලයක් ගොඩනැගී තිබේ.

ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යවේදීන් සඳහා පුහුණුව

ප්‍රාදේශීය මාධ්‍යකරුවන් සංඛ්‍යාව කීයක් ද යන්න පිළිබඳ විශ්වසනීය දත්ත නැත. දශකයක් පමණ පැරණි එක් මූලාශ්‍රයකට අනුව ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් 2,100ක් ලැයිස්තුගත කර තිබේ. 'ඔවුන් ශ්‍රී ලංකාව පුරා විහිදී පුවත්පත්, සඟරා, පුහුණු ආයතන, ගුවන් විදුලිය හා රූපවාහිනී ස්ථාන වෙනුවෙන් සේවය කරති.'¹⁵⁵

එක් කර්මාන්ත මූලාශ්‍රයකට අනුව, ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් විසින් විශේෂයෙන් ම සිංහල හා දෙමළ මාධ්‍ය මුද්‍රිත හා විකාශ මාධ්‍යයන්ගේ ප්‍රචාරක හා කාලීන තොරතුරු අන්තර්ගතයෙන් අඩු තරමේ 30 -50%ක්වත් ජනනය කරනු ලැබේ. එහෙත්, බොහෝ

¹⁵⁴ A Study of Media in Sri Lanka (excluding the North and East). April 2005. Centre for Policy Alternatives, Colombo. <http://www.cpalanka.org/a-study-of-media-in-sri-lanka-excluding-north-and-east/>

¹⁵⁵ Sri Lanka Directory of Provincial Journalists, Sep 2005. http://www.environmentaljournalists.org/images/Sri_Lanka_Directory_of_Provincial_Journalists.pdf

“ජාතික මාධ්‍ය ආයතන වලට වඩා ප්‍රාදේශීය මාධ්‍ය ආයතන බිම් මට්ටමේ ජනතාවට සමීපය. ප්‍රාදේශීය මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථානවල තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා ප්‍රාදේශීය මාධ්‍යවේදීන්ගේ අධ්‍යාපනය සහ කුසලතා ඉහළ නැංවීම අවශ්‍ය වේ. ප්‍රාදේශීය මාධ්‍ය ආයතනවලට විවිධ පළාත්වල ජනතාවගේ විවිධ අදහස් මත ප්‍රකාශයට පත්කරන වේදිකාවක් ලෙස ක්‍රියාකළ හැකිය. එමඟින් සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයන් වඩාත් අර්ථාන්විත කළ හැකිය. සංවර්ධනය යනු මාර්ග හෝ ගොඩනැගිලි ගොඩනැගීම පමණක් නොවේ.”

- විනිසුරු සී.වී. විග්නේෂ්වරන්
ප්‍රධාන අමාත්‍ය
උතුරු මැද පළාත් සභාව

ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන්ට ජනමාධ්‍යවේදයේ මූලික කරුණු පිළිබඳව කිසිදු විධිමත් පුහුණුවක් ලැබී නැත. බොහෝ දෙනෙකුට පුවත් එක් රැස් කිරීම හා වාර්තා කිරීම අර්ධ කාලීන ක්‍රියාකාරකම් වේ. ජනමාධ්‍ය ඔවුන්ගේ මූලික ආදායම් මාර්ගය වන්නේ නැත. ඔවුහු වෘත්තීය වශයෙන් ගුරු වෘත්තීය, තැපැල් සේවාව වැනි වෙනත් බොහෝ කටයුතුවල යෙදී සිටින අතර වෘත්තිකභාවයේ අඩුපාඩු හා බැඳියා පිළිගැටුම් සහිත වෙති.

2005 අධ්‍යයනයේදී විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය රට පුරා ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් දුසිම් ගණනක් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා කරන ලදී. විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් සොයා ගන්නා ලද කරුණක් වූයේ පසුගිය වසර දෙකක කාලය තුළ මාධ්‍ය ආයතන විසින් ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන්ට කිසිදු පුහුණුවක් සපයා නැති බවයි.

අධ්‍යයන වාර්තාව මෙසේ ද පැවසීය: ‘කිසිදු ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යවේදියකුට සිය මාධ්‍ය ආයතනය විසින් වෘත්තීය ආචාර ධර්ම සංග්‍රහයක් සපයා නැත. ඔවුන්ට ඒ පිළිබඳ කිසිදු අධ්‍යාපනයක් ද ලැබී නැත. නිදසුනක් ලෙස සෑම ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවෙක් ම සියදිවි නසා ගැනීම් පිළිබඳ අඩු තරමේ එක් වාර්තාවක් හෝ සපයා ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඔවුන් කිසිවෙක් සියදිවි නසා ගැනීම් හා සම්බන්ධ සංවේදී වාර්තාකරණය ගැන මාර්ගෝපදේශ කියවා නැත. බොහෝ ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන්ට ජනමාධ්‍ය ගැන මූලික පුහුණුව හෝ නැත. ඔවුහු සිය ප්‍රදේශයේදී එවැනි

පුහුණු පාඨමාලාවලට සහභාගි වීමට කැමැත්තක් දක්වති.¹⁵⁶

වත්මන් තොරතුරු පවසන්නේ අද වන විට ද තත්ත්වය එවැනි ම බවයි.

වසර ගණනාවකට පෙර ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය විසින් ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් වෙනුවෙන් අවශ්‍යතා තක්සේරුවක් කරන ලදී. එය පදනම් කරගෙන කෙටි කාලීන පුහුණු වැඩසටහන් කිහිපයක් සැලසුම් කරන ලදී. එමඟින් තනි පුද්ගල විධියේ පුවත් වාර්තාකරණ කුසලතා, පුවත් රැස් කිරීමේ ආචාර ධාර්මික කාරණා සහ මූලික රේඩියෝ නිෂ්පාදන කුසලතා වැඩිදියුණු කරන ලදී.

මෙම ජනමාධ්‍යකරුවන්ගේ ධාරිතා සංවර්ධනය හා ඔවුන්ගේ වෘත්තීය තත්ත්වය සංවර්ධනය කිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ විෂයෙහි ලා ඉතා වැදගත් ය. එහෙත්, ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් පුහුණු කිරීම සඳහා කර්මාන්තය පුරා විහිදුණු, විධිමත් ප්‍රවේශයක් නැත.

ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනයේ හිටපු අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ආචාර්ය රංග කලන්සූරිය මෙසේ පවසයි: 'ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් පුහුණු කිරීම හැම විට ම පාහේ ආධාර වැඩසටහන් මත රඳා පවතින්නකි. බොහෝ වැඩමුළු මෙහෙයවනු ලබන මුත්, ඒවායින් මූලික කුසලතා සංවර්ධනය ආමන්ත්‍රණය කරන්නේ නැත. දශක ගණන් අත්දැකීම් තිබෙන, එහෙත් වාර්තාකරණයේ මූලික ප්‍රශ්න හය

පුහුණු පාසලක් පවත්වාගෙන යන මාධ්‍ය නිවහන

ඉන්දියාවේ චෙන්නායි හි තිබෙන ආසියානු ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය (ACJ), ජනමාධ්‍ය කර්මාන්තයේ සහයෝගය ඇතිව පවත්වාගෙන යනු ලබන ජනමාධ්‍ය පුහුණු ආයතනයකි. එය ශ්‍රී ලංකාවට ද ආදර්ශයට ගත හැකිය.

බී.ඩී. ගොන්කා පදනම විසින් ආරම්භ කළ අතර පසුව මාධ්‍ය සංවර්ධන පදනම නම් මහජන භාරකාර මණ්ඩලය යටතට පත්කරනු ලැබීය. මූලික අරමුණු වූයේ ජනමාධ්‍ය ස්වාධීන, ගවේෂණාත්මක, සමාජීය වගකීම් සහිත සහ ආචාරධර්මීය භාවිතාවන් සහිත වෘත්තීයත් බවට පත් කිරීමයි. හින්දු භාෂාමය මාධ්‍ය කණ්ඩායමක් මේ සඳහා ආයෝජනය කරනු ලැබූ අතර, මේ වන විට සමස්ත ඉන්දීය මාධ්‍ය කර්මාන්තය මෙන්ම සමාජය ද එහි ප්‍රතිලාභ ලබයි.

<http://www.asianmedia.org/aboutus/mdf.asp>

156 A Study of Media in Sri Lanka (excluding the North and East). April 2005. Centre for Policy Alternatives, Colombo. <http://www.cpalanka.org/a-study-of-media-in-sri-lanka-excluding-north-and-east/>

නො දන්නා ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යකරුවන් මට හමු වී තිබේ. මූලික මූලධර්ම හා පුවත්පත් කලාවේ ආචාරධර්ම පිළිබඳ දැනුමක් නැතිකම නිසා දූෂණය වැනි දේ සුලබ වී තිබේ.’

ජනමාධ්‍ය කලාව පිළිබඳ ගුණාත්මක අතින් ඉහළ සිංහල හා දෙමළ කියවීම් ද්‍රව්‍ය නොමැතිකම හේතුවෙන් පුහුණුව හා ස්වයං අධ්‍යාපනය සඳහා අවස්ථා ද වැළකේ.

ඉංග්‍රීසි භාෂාව හා පරිගණක පුහුණුව

මාධ්‍ය කාර්යාල මට්ටමේදී මෙන් ම ප්‍රාදේශීය මට්ටමේදී ද ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍යවේදීන්ට වෘත්තීය අතරතුර ඉංග්‍රීසි භාෂා කුසලතා පිළිබඳ පුහුණුව ලබා ගැනීමට සැලැස්වීමෙන් ඔවුන්ට වාසි සැලසේ. එය කෙතරම් දුරට අවශ්‍ය ද යන්න අවශ්‍යතා තක්සේරුවකින් හඳුනා ගත හැකි ය.

නිර්දේශ :

- මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ අවශ්‍යතා හා පුහුණුව විසින් සපයනු ලබන දේ අතර නො ගැලපීම අධ්‍යයනය කළ යුතු ය. ඒ අතරතුර මාධ්‍ය මෙන් ම පුවත්පත් කලාවේදී පුහුණුව ද විසින් මාධ්‍ය අන්තර්ගත නිෂ්පාදනය හා පාරිභෝජනය තුළ සිදු වෙමින් තිබෙන වේගවත් වෙනස්කම් සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. ඒ වෙනස සමග ගනුදෙනු කිරීමට මාධ්‍ය වෘත්තිකයන් හා කළමනාකරුවන් සුදානම් කළ යුතු ය. රජය හා සංවර්ධන ආධාරකරුවන් මධ්‍ය කාලීන (පස් අවුරුදු) මූලෝපායික පුහුණු සැලැස්මකට උපකාර කළ යුතු ය.
- ඉහළ වෘත්තිකභාවයක හා මානව සම්පත් සංවර්ධනය වටිනාකම මාධ්‍ය ආයතන විසින් හඳුනාගත යුතු ය. එය මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ සංවර්ධනයේ අභ්‍යන්තර කොටසකි. එහි අංගයක් ලෙස මාධ්‍ය සමාගම් විසින් අභ්‍යන්තර පුහුණුව සඳහා ඉහළ ප්‍රමුඛතාවක් දිය යුතු ය. එය හැම විට ම ආයතනය තුළ ම සිදු විය යුතු නැත. එහිදී ජනමාධ්‍ය, සංස්කාරක හා කළමනාකරණ විෂයවලට විශේෂත්වයක් දැක්විය යුතු ය. ඔවුන් ඒ වෙනුවෙන් අරමුදල් වෙන් කළ යුතු අතර පුහුණු අවස්ථා හා ශිෂ්‍යත්ව පිළිබඳ සොයා බැලිය යුතු ය.
- මාධ්‍ය සමාගම් විසින් සිය මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්තිය විවරණය කර සංශෝධනය කළ යුතුව තිබේ. වෙනත් කාරණා අතර, අඛණ්ඩ අධ්‍යාපනය ජනමාධ්‍යවේදීන්ට අවධාරණය කළ යුතු ය. වැටුප් වර්ධක හා උසස්වීම් වඩා තාර්කික හා පාරදෘෂ්‍ය ලෙස කාර්යසාධනය හා නව කුසලතා අත්පත් කර ගැනීම සමග සම්බන්ධ කළ යුතු ය.

● ජාත්‍යන්තර ආධාරකරුවන් හා ශ්‍රී ලංකා රජය දැනට පවතින මාධ්‍ය පුහුණු පහසුකම් සම්බන්ධයෙන් ආධාර කළ යුතු ය. ඒ අතර ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය, ශ්‍රී ලංකා මාධ්‍ය පුහුණු ආයතනය හා යාපනයේ මාධ්‍ය සම්පත් හා පුහුණු මධ්‍යස්ථානය වේ. ඒවා මගින් ඉහළ ප්‍රමිතියේ පුහුණුව බොහෝ පුද්ගලයන්ට සහන මිලට ලබා දෙයි. එසේ නොමැති නම් බොහෝ පුද්ගලයන්ට ඒවා ලබා ගැනීම අපහසු ය. මෙම ආයතනවලට ලබා දෙන ආධාර අතර මාධ්‍ය පුහුණුකරුවන් පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන් සඳහා ආධාර හා දේශීය සංදර්භය තුළ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපන පෙළ පොත් සම්පාදනය සඳහා ආධාර ලබා දීම ඇතුළත් විය යුතු ය. පාර්ලිමේන්තුව විසින් නිර්මාණය කරන ලද භාරකාර අරමුදලක් මගින් මෙය ස්වාධීනත්වය අහිමි නො වන පරිදි කළ හැකි ය.

● සියලු බලපත්‍ර හිමියන් අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර මාධ්‍ය පුහුණුවේ කිසියම් මට්ටමක් දක්වා ආධාර කළ යුතු බවට වගබලා ගැනීම යෝජනා ස්වාධීන විකාශ නියාමක ආයතනය විසින් නව විකාශ බලපත්‍ර ක්‍රමයක් යටතේ කළ යුතු ය.

● මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ ඒකාබද්ධ සංවිධානයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය විසින් පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ ධාරිතා වර්ධන හැකියා ශක්තිමත් කර ගත යුතු ය. එයට ජාත්‍යන්තර ආධාර, මාධ්‍ය සමාගම්වල ආධාර හා ජාත්‍යන්තර බලපෑම් කණ්ඩායම්වල ආධාර ලබා ගත යුතු ය. එමගින් ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් කලා ආයතනය මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රතිසංස්කරණ දියත් කළ හැකි සාර්ථක වේදිකාවක් වනු ඇත.

කළමනාකරුවන්ට,
ව්‍යාපාර කළමනාකරුවන්
ඇතුළුව, තම අවශ්‍යතාවන්ට
ගැලපෙන පුහුණුවීම් වෙත
ප්‍රවේශ විය හැකි ය

මාධ්‍ය සමාගම්වල දෙවර්ගයක කළමනාකරණයක් තිබේ. ඒ ව්‍යාපාර කළමනාකරණය හා කර්තෘ මණ්ඩල හෝ ප්‍රවෘත්ති මැදිරි කළමනාකරණය වශයෙනි. මෙම වර්ග දෙකේ මාධ්‍ය කළමනාකරුවන්ගේ සුවිශේෂ අවශ්‍යතා දැනට පවතින මාධ්‍ය පාඨමාලාවලින් ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන්නේ කලාතුරකිනි. ඒවායින් වැඩි වශයෙන් ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන්නේ කර්තෘ මාණ්ඩලික ක්‍රියාකාරිත්වය හා අන්තර්ගතයයි.

එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය පුහුණුව ලද, සුදුසුකම් සහිත මාධ්‍ය කළමනාකරුවන්ගේ හිඟයක් තිබේ. බොහෝ විට, සමාගම් විසින් ජ්‍යෙෂ්ඨ ජනමාධ්‍යවේදීන් හා විකාශකයන් කළමනාකරණ තනතුරු සඳහා උසස් කරනු ලැබේ. එහෙත්, ඔවුන් බොහෝ දෙනෙකුට උපායික චින්තනය හා මානව සම්පත් කළමනාකරණ කුසලතා අවම ය.

මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ කළමනාකරණ අභියෝග හා සම්බන්ධ මූලිකාංග ඇතැම් ව්‍යාපාර කළමනාකරණ පාඨමාලාවල හා අලෙවිකරණ හෝ සැලසුම් පාඨමාලාවල අඩංගු වේ. ඒවා ප්‍රයෝජනවත් වනමුත්, ප්‍රමාණවත් නැත. එම පාඨමාලා හෝ ඒවායින් පුහුණු කරනු ලබන සංඛ්‍යාවන් ගැන මධ්‍යගත දත්ත නැත.

ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය 2009දී ප්‍රවෘත්ති මැදිරි කළමනාකරණ පාඨමාලා පිරිනමන විට කර්මාන්තයෙන් ඉල්ලුමක් තිබුණ මුත් පුහුණුකරුවන් විදේශවලින් ගෙන්වා ගැනීමට සිදු විය. එහෙයින් දිගට පවත්වාගෙන යාම පිරිවැය අධික කාර්යයක් විය.

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ජනමාධ්‍ය අංශය විසින් ජනමාධ්‍ය පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධි ඩිප්ලෝමාවක් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ. මාධ්‍ය විශ්ලේෂණය හා මාධ්‍ය පර්යේෂණ පිළිබඳ න්‍යාය හා භාවිතාව පිළිබඳ ඉගෙනීමට අවස්ථාව ලබා දෙන මෙය මධ්‍යම මට්ටමේ මාධ්‍ය කළමනාකරුවන් ඉලක්ක කර ගත් එකකි.¹⁵⁷

මෙම අධ්‍යයනය සඳහා සම්මුඛ සාකච්ඡාවට භාජනය කරන ලද ඇතැම් මාධ්‍ය වෘත්තිකයන් විසින් පෙන්වා දෙනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සමාගම්වල වර්තමානයේදී තනතුරු දරණ බොහෝ කළමනාකරුවන් මාධ්‍ය කළමනාකරණය සම්බන්ධ විශේෂිත පුහුණුවීම්වල අවශ්‍යතාවක් නො දැකින බවයි. එයට හේතුව බොහෝ දෙනෙක් පුවත් මැදිරි කළමනාකරණ සංකල්පය තේරුම් නො ගැනීමයි. එය මාධ්‍ය පරිපාලනයෙන් හා ව්‍යාපාර කළමනාකරණයෙන් වෙනස් කරුණකි.

නිර්දේශ :

- කර්මාන්තයේ මාධ්‍ය කළමනාකරණ ධාරිතා සංවර්ධනය කිරීම පිණිස වෘත්තීය මාධ්‍ය කළමනාකරුවන් බඳවා ගැනීමට හා වැඩිදුර පුහුණු කිරීමට මාධ්‍ය සමාගම් විසින් ආයෝජන කළ යුතුව තිබේ.

157 http://spc.cmb.ac.lk/?q=PG_Dip_MAMainMass_Media

403 පුහුණුව මගින් මාධ්‍ය වෘත්තීයයන්ට

ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලැබේ

සමස්තයක් ලෙස බොහෝ ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා සංස්කාරකවරුන්ට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, මානව හිමිකම්, ආර්ථික සංවර්ධනය හා දූෂණය වැනි කාරණා එකට බැඳී ඇති ආකාරය ගැන අවබෝධයක් හෝ සංකල්පීය පැහැදිලිකමක් නැත. එසේම, ක්‍රියාවලි හා පාලන ආයතන ශක්තිමත් කිරීමේදී මාධ්‍ය සතු භූමිකාව ගැන ද අවබෝධයක් නැත. (බලන්න: සියලු ජනමාධ්‍යකරුවන් දැන ගත යුතු කරුණු)

ඉහත 4.1හි සඳහන් කරන ලද ආකාරයට, රජය, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන විසින් සංවිධානය කරනු ලබන කෙටි කාලීන තේමාත්මක සම්මන්ත්‍රණ හා වැඩමුළු මගින් මෙම අවශ්‍යතාව ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන්නේ පාර්ශ්විකව ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් වැනි කණ්ඩායම් රාජ්‍ය පාලන කාරණා සම්බන්ධයෙන් මාධ්‍ය ධාරිතා ගොඩනැගීමේ කාර්යයෙහි නිමග්නව සිටියි. නිදසුනක් ලෙස තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය, ගවේෂණාත්මක ජනමාධ්‍ය වැනි තේමා ඔවුන් විසින් ආමන්ත්‍රණය කර තිබේ.

ඇතැම් දේශපාලන බලවේග එවැනි මාධ්‍ය ධාරිතා ගොඩනැගීමේ වැඩසටහන් රිස්සුවේ නැත. 2013-14 වසරවලදී, නිදසුනක් ලෙස, ඇතැම් පුවත්පත් කලාවේදී පුහුණු වැඩසටහන් අන්තවාදීන්ගේ හා පොලිසියේ තර්ජනයට ලක් විය. ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටර්නැෂනල් ආයතනය විසින් දෙමළ හා මුස්ලිම් මාධ්‍යකරුවන් වෙනුවෙන් සංවිධානය කරන ලද පුහුණු වැඩසටහන් තුන් වතාවක්

අන්තවාදී විරෝධතාකරුවන්ගේ කඩකප්පල් කිරීම්වලට ලක් විය. ඔවුන් වෝදනා කළේ මෙම වැඩමුළු පැවැත්වූණේ ත්‍රස්තවාදීන්ට ජාත්‍යන්තර විමර්ශනවලදී ශ්‍රී ලංකාවට එරෙහිව සාක්කි දීම සඳහා පුහුණු කිරීමට බවයි. ජාතික හා ජාත්‍යන්තර සංවිධාන විසින් ජනමාධ්‍යකරුවන් පුහුණු කිරීම සඳහා පවත්වන ලද වෙනත් පුහුණුවීම් ද ජාතික විරෝධී කටයුතු ලෙස වැරදියට අර්ථකථනය කළ අවස්ථා කිහිපයක් වාර්තා විය.¹⁵⁸

සිද්ධි අධ්‍යයනය: ශ්‍රී ලංකාව හා එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමිසම පිළිබඳ මාධ්‍යවල අඩු අවබෝධය

ජාත්‍යන්තර දේශපාලනය හා එමගින් ශ්‍රී ලංකාවට තිබෙන බලපෑම පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීමේ හා වාර්තා කිරීමේ ලා ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍යවලට තිබෙන ධාරිතා අඩුකම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමිසම ශ්‍රී ලංකාව සමග සම්බන්ධ වීම වාර්තා කළ ආකාරය නිදසුනකි. 2014 මාර්තු මාසයේදී 'ශ්‍රී ලංකාවේ සංහිදියාව, වගවීම හා මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා' සම්මත කර ගන්නා ලද A A/HRC/25/1 යෝජනාව අනුව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමිසම විසින් 'උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසම විසින් ආවරණය කරන ලද කාල පරිච්ඡේදය තුළදී ශ්‍රී ලංකාවේ දෙපාර්ශ්වය විසින් ම කරන ලද මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් හා ආශ්‍රිත අපරාධ පිළිබඳ වෝදනා සම්බන්ධයෙන් විස්තීර්ණ පරීක්ෂණයක් කිරීම සඳහාත්, එවැනි අපරාධ සම්බන්ධයෙන් මුක්තිය ලැබීම වළක්වමින්, වගවීම

¹⁵⁸ Transparency International condemns repeated intimidation at investigative journalism workshop. 10 June 2014 http://www.transparency.org/news/pressrelease/arbitrary_disruption_of_transparency_international_sri_lankas_investigative

සහතික කිරීමටත්, එම අපරාධ සිදු වූ හේතු තහවුරු කර ගැනීමටත්, අදාළ විශේෂඥයන්ගේ ආධාර හා විශේෂ විධිවිධාන අනුව කටයුතු කිරීමටත්¹⁵⁹ එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමසාරිස්වරයාගෙන් ඉල්ලා සිටින ලදී.

මෙම වරම අනුව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමසාරිස්වරයා විසින් ජීනීවා පාදක කර ගත් පරීක්ෂණ සභාවක් පත් කරන ලදී. එහි වාර්තා දෙක එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් සභාවේ 30වන සැසි වාරයේදී 2015 සැප්තැම්බර් 30දා නිකුත් කරන ලදී.

- A/HRC/30/61: ශ්‍රී ලංකාවේ සංහිදියාව, වගවීම හා මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම - එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමසාරිස්වරයාගේ කාර්යාලයේ වාර්තාව¹⁶⁰
- A/HRC/30/CRP.2: එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කොමසාරිස්වරයාගේ කාර්යාලයේ පරීක්ෂණය පිළිබඳ වාර්තාව¹⁶¹

2014 - 15 සමයේදී මෙම ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සමබර ලෙස වාර්තා කළේ ශ්‍රී ලාංකික මාධ්‍ය අතලොස්සක් පමණි. එහි සංකීර්ණතා හා ශ්‍රී ලංකාව එක්සත් ජාතීන්ගේ සාමාජික රටක් ලෙස නිමග්න විය යුතු අන්තර් රාජ්‍ය ක්‍රියාවලිවල පටිපාටි පිළිබඳ තේරුම් ගැනීමට බොහෝ මාධ්‍ය ආයතන අසමත් විය. ස්වාධීන විමර්ශන දෙමළ ඩයස්පෝරාවේ රැකියා කොටස් විසින් මෙහෙයවනු ලබන බව ඇතැමෙක්

පැවසූ හ. තවත් ඇතැමෙක් එය හැඳින්වූයේ බටහිර කුමන්ත්‍රණයක් ලෙසයි. එක්සත් ජාතීන්ගේ හා එහි අනුබද්ධ ආයතනවලත් වෙනත් බහු පාර්ශ්වීය ව්‍යුහයන්ගේත් මූලික පටිපාටි පිළිබඳ පුවත් මැදිරිවල පැවති මෙම අනවබෝධය හේතුවෙන් මහජනයා අතර වැරදි අදහස් හා සංකල්ප ප්‍රවර්ධනය කරන ලදී. ජනමාධ්‍යකරුවෝ බොහෝ විට එවැනි වැදගත් හා සංවේදී කාරණා සංදර්භය ගැන අවබෝධයකින් තොරව වාර්තා කරති. එමඟින් මහජනතාව අතර අවුල් සහගතබව හා වැරදි අවබෝධයන් විශාල වශයෙන් ඇති වේ. මේ අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් දේශපාලන පරිසරය තුළ ගෝලීය සමාජයේ වගකිවයුතු සාමාජිකයකු ලෙස ශ්‍රී ලජය විසින් අත්සන් කර හා ක්‍රියාත්මක කර තිබෙන ගිවිසුම් අනුව ලංකාවේ ජාත්‍යන්තර හා අන්තර් රාජ්‍ය සම්බන්ධතා හා වගකීම් පිළිබඳ සෑම පුවත් මැදිරියක ම ධාරිතාව වර්ධනය කිරීම වැදගත් ය. මාධ්‍යවල විශාල කොටසක් අතර පැතිර පවත්නා අනාරක්ෂිත හා ප්‍රතිරෝධී හැඟීම් හේතුවෙන් සංහිදියාව හා දේශපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ සාර්ථක කර ගත නො හැකි ය.

¹⁵⁹ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/OISL.aspx>

¹⁶⁰ http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session30/Documents/A_HRC_30_61_ENG.docx

¹⁶¹ http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session30/Documents/A_HRC_30_CRP_2.docx

ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් මාධ්‍ය සංසදය සමග ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡාව (2015 ජූනි 8). එයට මාධ්‍ය පුහුණුකරු හා උපදේශක අමීන් හුසේන්, සංගමයේ සහකාර භාණ්ඩාගාරික ජාවඩ් මුනාවර් හා උප සභාපති තහා මුසාමිල් සහභාගි වූ හ.

- අපගේ ජනමාධ්‍යකරුවන්ට පුහුණුව හා දැනුම, කුසලතා හා ආචාරධර්ම පැත්තෙන් ධාරිතා ගොඩනැගීම අවශ්‍ය ය. එහෙත්, මෙය අහඹු කෙටි කාලීන වැඩමුළුවලින් සිදු වන්නේ නැත. අපට වඩා විධිමත් පුහුණු ප්‍රවේශයක් අවශ්‍ය ය. ඇතැම් මාධ්‍ය ආයතන හා ජනමාධ්‍යකරුවන් පුහුණුවේ වටිනාකමක් නො දකිති. එබැවින් අප ඉල්ලුම පැත්ත ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය.
- අප කොපමණ මහත්සී වී වැඩ කරන්නේ ද යන කාරණය පසෙක තිබියදී, ඇතැමෙකුට ආකල්පමය ප්‍රශ්නයක් තිබේ. ඔවුන්ට පුහුණුවක් අවශ්‍ය නැති බව ඔවුහු සිතති. මෙය වෙනස් කළ යුතු ය.
- සිය පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ ධාරිතාවන් ගොඩනැගීම හා පුවත්පත් කලාවේ ප්‍රමිති ඉහළ යාම සම්බන්ධයෙන් මාධ්‍ය හිමිකරුවන් තුළ කැමැත්තක් නැත. මන්ද, එවිට ජනමාධ්‍යකරුවන්ට වැඩිපුර මුදල් ගෙවීමට සිදු වේ.

නිර්දේශ :

- ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සංවර්ධන සංවිධාන සමග එක්ව ලාංකික මාධ්‍ය සමාගම් විසින් ජනමාධ්‍යකරුවන් සඳහා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, පාලනය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ ප්‍රශ්න හා අන්තර් සම්බන්ධතා පිළිබඳ යෝග්‍ය පුහුණු අවස්ථා නිර්මාණය කළ යුතු ය. ඒවා තුළ ශ්‍රී ලංකාව අත්සන් කර හා ක්‍රියාත්මක කර ඇති ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් හා මානුෂීය හිවිසුම් අනුව ශ්‍රී ලංකාවට තිබෙන වගකීම් පිළිබඳ තාක්ෂණික නොවන හා නීතිමය නොවන ආචරණ පිළිබඳව ද අඩංගු විය යුතු ය.

සෑම ජනමාධ්‍යවේදියකු ම දැන යුතු දේ

ජනමාධ්‍ය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ වැදගත් කොටසකි. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය පිළිබඳ හොඳ පරීක්ෂාවක් වන්නේ පුරවැසි සහභාගිත්වයයි. පුරවැසි දැනුවත්භාවය මඟින් ප්‍රජාතන්ත්‍රික සමාජයන් ගොඩ නැඟීමේදී පුවත්පත් කලාවේ හා මාධ්‍යවල භූමිකාව පිළිබඳ මාධ්‍ය වෘත්තිකයන් හා භාවිතා කරන්නන් අතර ඇගයීමක් ඇති වේ. මාධ්‍යවල ප්‍රාමාණික ස්වභාවය අනුව සාකච්ඡා සඳහා මාවත් විවර වේ. එමඟින් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ප්‍රජාතන්ත්‍රික අත්දැකීම් ගැඹුරු කිරීමට මාධ්‍යවලට හැකිවේ.

ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය විසින් ප්‍රජාතන්ත්‍ර-වාදයේ මූලික දර්ශක පිළිබඳ ගැඹුරු අවබෝධයක් ඇති කළ යුතුව ඇති බව යුනෙස්කෝ විසින් අවධාරණය කර තිබේ. සියලු ජනමාධ්‍යවේදීන් පහත සඳහන් සංකල්ප අවබෝධ කර ගත යුතු ය.

- මහජන ස්වෛරීභාවය: සියලු නීත්‍යානුකූල බලයන් අවසානයේදී රඳා පවතින්නේ ජනතාව මත
- පොදු යහපත: දේශපාලන ප්‍රජාවේ එක් කොටසක අභිලාෂයන් අනෙක්

කොටස්වල අභිලාෂයන් යටපත් වන පරිදි ප්‍රවර්ධනය කිරීම වෙනුවට දේශපාලන ප්‍රජාවට යෝග්‍ය දෙය සමස්තයක් ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම

- ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවාදය: බලාත්මක කළ හැකි ලිඛිත හා අලිඛිත ව්‍යවස්ථාවක් මඟින් රජය බලගන්වීම හා සීමා කිරීම. ව්‍යවස්ථාවාදයට නීතියේ ආධිපත්‍යය පිළිබඳ අදහස ද ඇතුළත් වේ. ව්‍යවස්ථාවාදය විසින් නීතිය ව්‍යවස්ථාව සමග නො ගැළපේ නම් එය අතාර්කික වන බවට ඇති මූලධර්මයට ද ගරු කරනු ලැබේ.
- සමානාත්මතාව: සමාජයේ පුද්ගලයකුට සමාන ලෙස සැලකුම් ලැබීමට ඇති අයිතිය
- බහුතර පාලනය / සුළුතර අයිතිවාසිකම්: සුළුතර ප්‍රජාවේ සාමාජිකයන්ට බහුතර ප්‍රජාව හා සමානව වරප්‍රසාද මෙන් ම ගැටලු ද දරා ගැනීමට තිබෙන අයිතිය සීමා කරන බහුතර පාලනයේ හිමිකම්
- යුක්තිය හා සාධාරණත්වය: වරප්‍රසාද හා ගැටලු පිළිබඳ රජයේ තීරණ විශේෂිත කණ්ඩායම්වලට වාසිදායක වන ඒවා නො විය යුතු ය. සාධාරණ තත්ත්වයන් හෝ

මූලික සාධාරණත්වය පරාවර්තනය වන පටිපාටි ඔස්සේ මෙම ක්‍රියාමාර්ග ඉදිරියට ගෙන යා යුතු ය.

- පුරවැසියන්ගේ දේශපාලන හිමිකම්: ප්‍රකාශනයේ හා මාධ්‍යවල නිදහස, සංවිධානය වීමේ, රැස්වීමේ, පෙළපාලි යාමේ, පෙත්සම් ඉදිරිපත් කිරීමේ හිමිකමේ සහ විවෘත, නිදහස්, සාධාරණ, නියමිත කලට පවත්වන මැතිවරණවලදී ඡන්දය දීමේ වැනි දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් රජය පාලනය කරන හා වගකීමට ලක් කරන අධිකාරය.
- ස්වාධීන අධිකරණය: නීතිය විනිශ්චයේ උපරිම නිර්ණායකය ලෙස සලකමින් සාධාරණ පදනමකින් තීන්දු සපයන අධිකරණ පද්ධතිය. ඒ අනුව, අධිකරණ පද්ධතිය වෙනත් රාජ්‍ය නියෝජිතයන්ගෙන්, සමාජ සංවිධානයකින් හෝ දූෂිත බලපෑමකින් ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය.
- හමුදාව හා පොලිසිය සිවිල්වැසියන්ගේ පාලනයට ලක් වීම: හමුදාව හා පොලිසිය සිවිල් පුරවැසියන්ගේ බලාධිකාරයේ පාලනයට ලක් විය යුතු ය.

- දේශපාලන තරගකාරිත්වය: විවිධ දේශපාලන පක්ෂ හා සංවිධිත කණ්ඩායම්වලට බලය වෙනුවෙන් තරග කිරීමට හා සමාජයට බලපෑම් කිරීමට හැකි විය යුතු ය.
- දේශපාලන හා සමාජ බහුවිධත්වය: සමාජයේ අභිලාෂයන් හා අදහස් වෙනුවෙන් බහුවිධ, විකල්ප තොරතුරු හා ප්‍රකාශන මාධ්‍ය තිබිය යුතු ය.
- බියෙන් නිදහස: පිටුවහල් කිරීමෙන්, භීෂණයෙන්, හිංසනයෙන්, රජය විසින් පෞද්ගලිකත්වය ආක්‍රමණය කිරීමෙන් හා බලහත්කාර හෝ අසාධාරණ රඳවා තබා ගැනීමෙන් සුරක්ෂා වී නීතියේ ආධිපත්‍යයෙන් ආරක්ෂා වීමේ ලා පුද්ගලයන්ට හා කණ්ඩායම්වලට තිබෙන හිමිකම

මූලාශ්‍රය: Civic education for media professionals: A training manual (UNESCO, 2009)
<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/publications-and-communication-materials/publications/full-list/civic-education-for-media-professionals-a-training-manual/>

සිංහල හා දෙමළ මාධ්‍යවල වෘත්තීය තත්ත්වය හැඩවීම

ආ ආචාර්ය රංග කලන්සූරිය යනු සිංහල හා ඉංග්‍රීසි මුද්‍රිත මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ක්‍රියා කරන අයෙකි. ඔහු ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනයේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ලෙස ද සේවය කරයි. ඔහු 2015 පෙබරවාරි මස මතවාද කතුවැකියක් ලියමින් මෙසේ පැවසී ය:

“ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය මෙන් නොව, සිංහල හා දෙමළ මාධ්‍ය, රජයේ වේවා, පෞද්ගලික වේවා, අභියෝග රැසකට මුහුණ දෙති. ඒවා ප්‍රධාන පුවර්ග දෙකකට වර්ග කළ හැකි ය. එනම් වෘත්තීය හා හිමිකාරිත්ව ගැටලු ලෙසයි.

මගේ ආචාර්ය උපාධි පර්යේෂණය ප්‍රධාන වශයෙන් ම කරනු ලැබුවේ සිංහල හා දෙමළ මුද්‍රිත මාධ්‍ය පිළිබඳවයි. දුර්වල වෘත්තීය තත්ත්වය සිංහල හා දෙමළ පුවත් මැදිරිවල ආවේණික තත්ත්වයක් බව ද එය ජනවාර්ගික ගැටුම ආරම්භ වීමට පෙර පවා පැවති බව ද පෙන්වා දෙන්නට මම උත්සාහ කළෙමි. වාර්තා කරන ආකෘතිය එක් මූලාශ්‍රයකින් ඔබ්බට යන්නේ කලාතුරකිනි. පරස්පර දැක්ම රැගෙන එමින් ශක්තිමත් විශ්ලේෂණාත්මක හා

ජනමාධ්‍යවේදී කුසලතා සිය වාර්තා තුළට ගෙන ඒමට අසමත් වී තිබේ.

එමඟින් ඔවුහු පැහැදිලිව ම ජනමාධ්‍යවේදයේ ආචාරධාර්මික පදනම් උල්ලංඝනය කරති. වාර්ගික වශයෙන් විවිධත්වයක් නැති දෙපැත්තේ ම පුවත් මැදිරි විසින් සමාජය වාර්ගික රේඛාවන් මත දෙපැත්තට බෙදීම තීව්‍ර කර තිබේ. මෙම ප්‍රපංචය විසින් මාධ්‍ය තමන්ගේ ග්‍රාහකයන් දැන ගත යුතු දේවලට වඩා ඔවුන් දැන ගන්නට ඕනෑ යයි තමන් සිතන දේ වාර්තා කිරීමට පෙළඹී තිබේ. මෙම ප්‍රවණතාව යුද්ධයෙන් පසුව ද එසේ ම පවතී.

විකාශ මාධ්‍යවලට මුද්‍රිත මාධ්‍යවලට සාපේක්ෂව කිසියම් වාසියක් තිබේ. එය සම්පූර්ණයෙන් ම වෘත්තීය ප්‍රමිතීන්ගෙන් යුක්ත බවක් එයින් අදහස් වන්නේ නැත. එහෙත්, වාර්තාවක කෙටි කාලීන ස්වරූපය නිසා ඔවුන්ට කිසියම් දුරකට වෘත්තීය ප්‍රමිතීන් පවත්වා ගැනීමට හැකි වී තිබේ.

මෙම සංදර්භය තුළ සිංහල හා දෙමළ පුවත්පත්වලට නව අවස්ථාවන් භාවිතා

කිරීමට වෘත්තීය ධාරිතාව නැති වීම ද, ශක්තිමත්, ගැඹුරු විශ්ලේෂණ පාඨකයන්ට සැපයීමට නො හැකි වීම ද පැහැදිලිව දැකිය හැකි ය. එමඟින් තවමත් දෛනික සිදුවීම් එක් මූලාශ්‍රයක් මත පදනම්ව වාර්තා කිරීම හා තොරතුරු පිළිබඳ දැනුවත් සමාජයකට පිළිගනු වූ වාර්තා සැපයීම ද දිගට ම කරගෙන යනු ලැබේ. මෙමඟින් ජනමාධ්‍ය හා දේශපාලන හා සමාජ ක්‍රියාකාරිත්වය අතර තුනී කඩඉම බොද වී යන අතර වෘත්තිකභාවය ඉක්මවා යමින් දේශප්‍රේමිත්වය ඉස්මතු වේ. ඇතැම් විට, මෙම සුවිශේෂ තර්කනය ඉංග්‍රීසි ජනමාධ්‍යවේදයේ ඇතැම් අංශවලට ද අදාළ වේ.

එහෙත් මෙම තත්ත්වය ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් සුවිශේෂ එකක් නො වේ. ඔනෑම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටක දේශීය භාෂා මාධ්‍ය මෙවැනි ය. විශේෂයෙන් ම වෘත්තීය තත්ත්වයන් සම්බන්ධයෙන් පසුබිම එයයි. ඉන්දියාවේදී මෙය බොහෝ විට ජාතිකවාදය වන අතර පකිස්තානයේදී රැඩිකල්වාදය වෘත්තිකභාවය අභිභවයි. මෙම තත්ත්වය පසුබිමේ තිබෙන හේතු

කීපයක් වන්නේ ලෝකයට නිරාවරණය වීමේ අඩුව, භාෂාමය බාධක, ගුණාත්මක මානව සම්පත් ආකර්ශනය නො වන දුර්වල වැඩ තත්ත්වයන් ආදිය මේ පසුපස තිබෙන හේතු කීපයකි. සමාගම් හිමිකාරිත්වය විසින් මෙම දුබලකම් සිය ආර්ථික, දේශපාලන හා වෙනත් අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා භාවිතා කරනු ලැබේ.

අපට සිංහල හා දෙමළ මාධ්‍යවල වෘත්තීය ප්‍රමිතියේ සුසමාදර්ශීය වෙනසක් අවශ්‍ය ය. මුද්‍රිත මාධ්‍යයන්හි පමණක් නොව වෙනත් අංශවල ද එය අවශ්‍ය ය. පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේත් මාධ්‍ය දොරටුපාලකයන්ගේත් ධාරිතා ගොඩනැගීම ඉතා වැදගත් ය. ඒ හා සමාන්තරව, රටට කාර්යක්ෂම හා ප්‍රතිඵල ඇති කළ හැකි නියාමන යාන්ත්‍රණයක් අවශ්‍ය ය. එමඟින් වෘත්තීය ප්‍රමිතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම තහවුරු කළ හැකි ය.”

මූලාශ්‍රය: *Daily Mirror*, 27 February 2015
<http://www.dailymirror.lk/64923/pm-ranil-kick-starts-focus-on-media-protocol>

▲ ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය පුහුණු සැසිවාරයක් ඡායාරූපය: බර්ට්මි නිහාල් අනුග්‍රහයෙනි

▼ රූපවාහිනී වැඩසටහන් ඉදිරිපත්කරන්නන් සඳහා මානසික හා ශාරීරික පුහුණුව ලබාදෙන ක්ෂේත්‍ර සැසියක් ඡායාරූපය: ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව

▲ ගුවන්විදුලි වැඩසටහන්
 නිෂ්පාදනය පිළිබඳ
 පුහුණුව, යාපනය
 - MRTC
 ඡායාරූපය : Media
 Helping Media

▼ ගුවන්විදුලි සම්මුඛ
 සාකච්ඡා පැවැත්වීමේ
 පුහුණුව

ආ

මාධ්‍ය භාවිතය පිළිබඳ වෘත්තීය පාඨමාලා තිබීම

“නිරවද්‍යභාවය, අපක්ෂපාතිත්වය හා වගකීම්සහගතබව යන ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය ප්‍රමිතිවලින් තොර වීම ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණයකි. මෙයට සෘජු හේතුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ තත්ත්වය හෝ එහි අඩුපාඩු යයි කියනු ලැබේ. වර්තමානය වන විට ජනමාධ්‍ය අපගේ සමාජයේ කොටසක් වී ඇති කරම අනුව හොඳින් ව්‍යුහගත කරන ලද ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයක් අන් කිසිදු කලකටත් වඩා අදට වැදගත් ය.”

ආචාර්ය ප්‍රදීප් එන්. විරසිංහ,
මාධ්‍ය අධ්‍යයනය පිළිබඳ ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය,
අංශාධිපති, ජනමාධ්‍ය අංශය,
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය

“සිවිල් යුද්ධය හා වාර්ගික ප්‍රජාවන් දෙපැත්තට බෙදීම හා වසර ගණනාවක සිවිල් යුද්ධයේ තුවාල කැළැල් තවමත් රටෙහි පවතින සංදර්භයක් තුළ පුවත්පත් කලාවේ භූමිකාව ඉතා වැදගත්. මාධ්‍ය විසින් රජයේ කාර්යයන් මෙන් ම එහි අසාර්ථකත්වයන් ද පෙන්වා දිය යුතුව තිබේ. ශිෂ්‍යයන්ට, පුවත්පත් කලාවේදීන්ට හා විශේෂයෙන් ම සිවිල් සමාජයට මග පෙන්වීම් කළ යුතු ය. මෙම අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීමේදී මාධ්‍ය අධ්‍යාපනයට වැදගත් භූමිකාවක් තිබේ.”

ආචාර්ය එස්. රසුරාමි,
පීඨාධිපති, සන්නිවේදන හා ව්‍යාපාර අධ්‍යයන පීඨය,
නැගෙනහිර විශ්වවිද්‍යාලයේ ත්‍රිකුණාමලය
මණ්ඩපය

“ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන අර්බුදය මඟින් මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය පිළිබඳ කතිකාවට දැවැන්ත සංදර්භීය බලපෑමක් කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කරන්නන්ට අත්පත් කර ගත හැකි නීතිමය හා ආයතනික අවකාශයන්ගේ බැරැරුම් සීමා තිබේ. අවධාරණය කරනු ලබන බොහෝ කාරණා තුළ දිගු කාලීන අධ්‍යාපනික ප්‍රතිසංස්කරණවලින් පමණක් ආමන්ත්‍රණය කළ හැකි පැතිකඩ තිබේ. නිදසුනක් ලෙස, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ කාරණා පැත්තෙන් වෘත්තියේ දක්නට ලැබෙන අසංවේදිත්වය හෝ වාර්ගිකත්වය සම්බන්ධයෙන් දක්නට ලැබෙන පක්ෂපාතිත්වයන් එක් රැයින් පරිවර්තනය කළ නො හැකි ය. සමකාලීන මාධ්‍ය මූලපිරුම් මඟින් හඳුනාගෙන ඇති ආකාරයට එවැනි මූලධාර්මික අභියෝග ආමන්ත්‍රණය කළ හැක්කේ අනාගත මාධ්‍ය වෘත්තිකයන් හා පුවත්පත් කලාවේදීන් හැඩගස්වන පංති කාමරයෙන් පමණි.”

කිශාලි පිංටෝ ජයවර්ධන හා
ගෙනාන් ගුණතිලක,
***Embattled Media: Democracy,
Governance and Reform in Sri Lanka***
(Sage Publications, 2015)

1 973 සිට ම තෘතීයක මට්ටමේදී ජන සන්නිවේදනය උගන්වනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ පළමු ජනසන්නිවේදන උපාධි පාඨමාලාව දියත් කරනු ලැබුවේ කැලනිය විශ්ව විද්‍යාලය විසිනි. වර්තමානය වන විට බොහෝ පූර්ණ කාලීන හා අර්ධ කාලීන පාඨමාලා තිබේ. එහෙත් මෙම ඇතැම් පාඨමාලාවල ගුණාත්මකභාවය හා කර්මාන්ත අදාළත්වය පිළිබඳ ගැටලු ඇත. විශ්වවිද්‍යාල විසින් මෙහෙයවනු ලබන පාඨමාලා සම්බන්ධයෙන් ද එම ගැටලුව ම තිබේ.

රජයේ විශ්ව විද්‍යාල කීපයක් විසින් ම උපාධි හා පශ්චාත් උපාධි මට්ටමේ පුවත්පත් කලා, ජනසන්නිවේදන හා ජනමාධ්‍ය පාඨමාලා පිරිනමනු ලැබේ. ඩිප්ලෝමා හා සහතිකපත් පාඨමාලා ද තිබේ. එවැනි පාඨමාලා පිරිනමන රජයේ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනවල පහත ලැයිස්තුව සකසා තිබෙන්නේ නිශ්චිත පිළිවෙලකින් තොරව බව ද කරුණාවෙන් සලකන්න.

- කැලනිය විශ්වවිද්‍යාලයේ ජනසන්නිවේදන අධ්‍යයන අංශය
- කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ කලා පීඨයේ ජනමාධ්‍ය ඒකකය
- කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ශ්‍රීපාලි මණ්ඩපයේ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන අංශය
- ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ සිංහල හා ජන සන්නිවේදන අධ්‍යයන අංශය
- විවෘත විශ්වවිද්‍යාලයේ සමාජ අධ්‍යයන පීඨය
- සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලයේ භාෂා අධ්‍යයන අංශය
- යාපනය විශ්ව විද්‍යාලයේ කලා පීඨයේ වාග් විද්‍යා

- අධ්‍යයන අංශය
- නැගෙනහිර විශ්වවිද්‍යාලයේ ත්‍රිකුණාමලය මණ්ඩපයේ භාෂා හා සන්නිවේදන අධ්‍යයන අංශය
- අග්නිදිග විශ්වවිද්‍යාලයේ සමාජ විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය
- රජරට විශ්වවිද්‍යාලයේ මානව විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය

එම විශ්ව විද්‍යාල විසින් සිසුන්ට නොමිලේ පිරිනමනු ලබන උපාධි පාඨමාලා වෙනුවෙන් වියදම් දරනු ලබන්නේ බදු ගෙවන ජනතාව විසිනි. පශ්චාත් උපාධි මට්ටමේදී වෘත්තීය සංවර්ධනය අරමුණු කර ගනිමින් සිය ගණන් සිසුවෝ ඒවාට බැඳෙති.

බොහෝ අධ්‍යාපන පාඨමාලා සම්බන්ධයෙන් දැකිය හැකි වන්නේ පෞද්ගලික අවශ්‍යතා හා මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ යථාර්ථයන් සම්බන්ධයෙන් අප්‍රමාණවත් ආවරණයකි. ඒ වෙනුවට විශ්වවිද්‍යාල විසින් අවධාරණය කරනු ලබන්නේ ජනසන්නිවේදන න්‍යාය ඉගැන්වීමයි. එය වැඩිපුර අදාළ වන්නේ සමාජීය විද්‍යාවන්ටයි. එම පුහුණුවීම්වලින් සිසුන් තුළ ජනමාධ්‍ය සඳහා අවශ්‍ය මූලික කුසලතා ගොඩ නැගෙන්නේ නැත.

අතීතයේදී මෙසේ න්‍යායට වැඩි අවධානයක් යොමු කරනු ලැබුවේ ප්‍රායෝගික ඉගැන්වීම සඳහා පහසුකම් අඩු වීම නිසාය. එය විශේෂයෙන් ම ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය අන්තර්ගතයන් නිෂ්පාදනය කිරීමට අදාළ විය. එහෙත් මෑත කාලයේදී විශ්ව විද්‍යාල කීපයක ඩිජිටල් මාධ්‍ය මැදිරි පිහිටුවා තිබේ.

මෙවැනි නො ගැලපීමක් පැවතීමට හේතු වන්නේ සංකල්පීය වෙනස්කම් ය. ව්‍යතිරේකයන් දෙක තුනක් සම්බන්ධයෙන් හැර මෙම විෂයයන් උගන්වන බොහෝ විශ්වවිද්‍යාල ආචාර්යවරුන්ට මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ වෘත්තීය අත්දැකීම් නොමැත. තවත් සීමාවක් වන්නේ බොහෝ විශ්වවිද්‍යාල පාඨමාලා විසින් අවධානය යොමු කරන්නේ ජනසන්නිවේදනයට මිස ජනමාධ්‍යට නො වීමයි. විශ්වවිද්‍යාලයන්හි ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන අංශවල ජනමාධ්‍ය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් අධ්‍යාපනයක් නොලැබූ සහ ජනමාධ්‍ය ආයතනයන්හි වෘත්තීය අත්දැකීම් නොමැති ආචාර්යවරු ද ජනමාධ්‍ය විෂය ඉගැන්වීමේ යෙදී සිටිති.

මෙහිදී දක්නට ලැබෙන තවත් වැදගත් කාරණයක් වන්නේ මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ දිගු කාලීන අත්දැකීම් ඇති බොහෝ ජනමාධ්‍යවේදීන්ට විශ්‍රාම ගැනීමෙන් පසුව හෝ විශ්වවිද්‍යාල ආචාර්යවරුන් ලෙස පූර්ණකාලීන හෝ තාවකාලික පදනමින් සේවයේ යෙදීමට අවශ්‍ය නිල සුදුසුකම් හා අධ්‍යාපන කුසලතා නොමැති වීමයි. විශ්වවිද්‍යාල බලධාරීන් විසින් බොහෝ විට ඉල්ලා සිටින්නේ ඉහළ උපාධි ය. මේ හේතුවෙන් විශ්වවිද්‍යාල හා මාධ්‍ය ආයතන අතර පරතරය පුළුල් වී තිබේ.

2012දී කිශාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන හා ගෙනාන් ගුණතිලක විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ තෘතීයක මට්ටමේ ජනමාධ්‍ය හා ජනසන්නිවේදන අධ්‍යාපන විෂයමාලා ගැන අධ්‍යයනයක් කරන ලදී. ඔවුන්ගේ වාර්තාවේ ඔවුහු මෙසේ ලියූ හ. 'උගන්වනු ලබන දෙය හා

මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ක්‍රියාත්මක වන දෙය අතර පුළුල් පරතරය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය දුර්වල බවට නිල අදහසක් තිබේ. මාධ්‍ය පුහුණුවීම් විසින් ආචාර ධර්ම, මූලධර්ම හා වෘත්තීය සංග්‍රහ අනුගමනය කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතු බවට නිවැරදිව අවබෝධ කරගෙන තිබේ. එහෙත්, ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හොඳින් සේවා සපයන ආයතනවලින් පිරිනමනු ලබන පුහුණුවල ද ආචාරධාර්මික ප්‍රමිතිවලට ප්‍රමුඛතාව දීම පැත්තෙන් පුහුණුව සැපයෙන්නේ මද වශයෙන් බවට පුළුල් එකඟත්වයක් තිබේ.¹⁶²

මෙම පරතරයට හේතු කීපයක් තිබේ. ඒවා නම්:

- ජනමාධ්‍ය විෂය පිළිබඳ සුදුසුකම් ලත් විශ්වවිද්‍යාල ආචාර්යවරුන් හිඟකම (විශේෂයෙන් ම පුවත් මැදිරි සහ ජනමාධ්‍ය කර්මාන්තයේ අත්දැකීම් ඇති අය මදකම)
- විශ්වවිද්‍යාලවල අතිශය යල්පැනගිය විෂයමාලා (පවතින තත්ත්වයන්ට අවුරුද්දක් දෙකක් හෝ ඉදිරියෙන් සිටීම වෙනුවට මෙම බොහෝ විෂයමාලා ඇත්තේ පරම්පරාවක් හෝ දෙකක් පසුපසිනි.)
- මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යයන ආයතන අතර නියම සම්බන්ධයක් නැතිකම (එයට හේතුව විය හැක්කේ ලාංකික විශ්වවිද්‍යාලවල ගතානුගතිකත්වයයි.)

¹⁶² Media Education: A Curricular Review, by Kishali Pinto-Jayawardena and Gehan Gunatilleke, in *Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka* (Sage Publications, 2015), pp 245-266

ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනික පාඨමාලා තක්සේරු කිරීම

ප්‍රභත සඳහන් නිර්නායක මත ශ්‍රී ලංකාවේ උසස් අධ්‍යාපනික ආයතනවල ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය තක්සේරු කළ හැකි ය.

- විෂය මාලා හා ඒවා ප්‍රධාන නිපුණතාවලට හා ජනමාධ්‍යයන්හි මතු වෙමින් තිබෙන අවශ්‍යතාවන්ට අදාළ වීම (යුනෙස්කෝවේ ආදර්ශ විෂයමාලාවේ සඳහන් ප්‍රධාන අක්ෂ තුන මත පදනම්ව)
- ඉගැන්වීම් ධාරිතා: ගුරුවරු දැනුම, ධාරිතාව හා ජනමාධ්‍ය ප්‍රජාව අතර පිළිගැනීම ඇති අය ද යන කාරණය
- ආයතනයට තිබෙන බාහිර සබඳතා, මහජන පිළිගැනීම හා මාධ්‍ය කර්මාන්තය විසින් පිළි ගැනීම
- පාඨමාලාවලින් උපාධි ලබා ගන්නා සිසුන්ට රැකියා ලබා ගත හැකි වීම (ඔවුන්ට රැකියා ලැබෙන්නේ මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ ද නැද්ද යන වග)
- ඉගැන්වීමට අමතර ආධාරක ක්‍රියාකාරකම්. උදා: මහජන විවාද, පුවත්පත් කලා විවරණ සඟරා, කර්තෘ ප්‍රකාශන ආදිය
- පාඨමාලාවන්ගේ විරස්ථායීභාවය
- අනාගත සැලසුම්

උතුරු නැගෙනහිර පළාත්වල මාධ්‍ය හා පුවත්පත් කලා අධ්‍යාපනය

ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල ප්‍රාදේශීය පාඨකයන්ට දෙමළෙන් මෙන් ම ඉංග්‍රීසි බසින් ද සේවා සැපයීමේ දිගු කාලීන පුවත්පත් කලා සම්ප්‍රදායක් තිබේ. එහෙත්, මෙම පළාත්වල විශ්වවිද්‍යාලවල ව්‍යුහගත මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය හඳුන්වා දුන්නේ වෙනත් විශ්වවිද්‍යාලවලට වඩා කල් පසු වී ය.

නැගෙනහිර විශ්වවිද්‍යාලයේ ත්‍රිකුණාමලය මණ්ඩපයේ සන්නිවේදන හා ව්‍යාපාර අධ්‍යයන පීඨයේ අධිපති ආචාර්ය එස්. රගුරාම් පවසන්නේ දිගු කාලීන යුද්ධයේ හා එහි ප්‍රතිඵලවල බලපෑම එයට හේතුව බවයි. අධ්‍යාපනය සමස්තයක් ලෙස ම බිඳවැටුණ අතර ප්‍රාදේශීය මාධ්‍ය ක්‍රියාත්මක වූයේ දැඩි පීඩනයන් මැද ය.

‘ඒවා ලොකු ලාභ ලැබුවේ නැත. ජනමාධ්‍ය අඩුවෙන් වැටුප් ගෙවන අනතුරුදායක වෘත්තීයක් විය. සාමාන්‍යයෙන් දෙමළ පවුල් විසින් දරුවන් දිරි ගන්වනු ලැබුවේ අඩුවෙන් අනතුරුදායක හා වඩා හොඳ වැටුප් ලැබිය හැකි වෙනත් වෘත්තීය ක්ෂේත්‍රවලටයි. එසේම, රජයේ රැකියා අපේක්ෂා කිරීමේ මානසිකත්වය ද ඔවුන් ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය කෙරෙන් දුරස් කළේ ය.’

විද්‍යාර්ථීන් අතරින් මෙම විෂයන් උගැන්වීම සඳහා ගුරුවරුන් සොයා ගැනීමේ අර්බුදයකට ද උතුරු නැගෙනහිර විශ්වවිද්‍යාල මුහුණ දෙයි. ආචාර්ය රගුරාම් මෙසේ ද පවසයි: ‘උපාධි නැති

මාධ්‍ය විශාරදයන් සිටින අතර ඔවුහු ප්‍රාදේශීයව සේවය කිරීමට ද කැමැත්තක් දක්වති. එහෙත්, පරිපාලනමය බාධක නිසා ඔවුන්ගේ සේවය ලබා ගත නො හැකි ය. අප්‍රමාණවත් වැටුප් ව්‍යුහයන් වෘත්තීය මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයෙන් ගුරුවරුන් බඳවා ගැනීමට බාධාවකි. උපාධි හා ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් අතර තිබෙන මෙම විෂමතාව තුළනය කිරීමට විශ්වවිද්‍යාල අසමත් වී තිබේ.¹⁶³

¹⁶³ Media Education and the Tamil Community: A View from the North and the East, by S Raguram in Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka (Sage Publications, 2015), pp 267-280

මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව පිළිබඳ යාපනය විශ්වවිද්‍යාලයේ ගුරුවරුන්ගේ දැක්ම

“යාපනය විශ්වවිද්‍යාලයේදී අපි ගවේෂණාත්මක ජනමාධ්‍ය උගන්වන්නෙමු. තවත් මාධ්‍ය මාතෘකා ද තිබේ. එහෙත්, මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට ගවේෂණාත්මක ජනමාධ්‍ය පිළිබඳ දැනුම හා අවබෝධය මඳ බවට සාක්කි තිබේ. මෙමඟින් අවධාරණය වන්නේ ජනමාධ්‍යකරුවන්ට වෘත්තීය පුහුණුවේ තිබෙන අවශ්‍යතාවයි. සිය කාර්ය මණ්ඩලවල විශේෂිත කුසලතා වැඩි දියුණු කිරීම පිළිබඳව මාධ්‍ය ආයතන උනන්දුවක් දක්වන්නේ නැත. බොහෝ දෙනෙක් සිතන්නේ ගවේෂණාත්මක ජනමාධ්‍ය තුළ මගහැරිය යුතු කරදර ඇති බවයි. අපට මෙම ආකල්පය වෙනස් කළ හැකි නම් මාධ්‍ය අන්තර්ගතයේ කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් දැකිය හැකි වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරේ හා දකුණේ මාධ්‍ය ආයතන අතර පුළුල් හුවමාරුවක් හා සහයෝගයක් ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය. එවැනි සම්බන්ධකම් ප්‍රමාණවත් නැත. එයට එක් හේතුවක් වන්නේ භාෂා බාධකයි. එහෙත්, පෞද්ගලික මට්ටමේ හුවමාරු සෑම කලක ම සිදු වන බව මම දනිමි. අපේ උපාධි අපේක්ෂකයන්ට කොළඹ මාධ්‍ය කාර්යාල බලන්නට යන්නට අවස්ථා ද අපි සලස්වා දෙන්නෙමු. එහෙත්, එවැනි සහයෝගයන් උතුරේ හා දකුණේ ජනමාධ්‍යකරුවන් අතර පෞද්ගලික හා වෘත්තීය මට්ටමේ සම්බන්ධකම් ප්‍රවර්ධනය වන පරිදි පුළුල් හා ආයතනගත කර ගත යුතු ය.”

කපිකාවාර්ය කෘතීකා ධර්මරාජා සහ බාහිර කපිකාවාර්ය රුබන් මාරියම්පිල්ලේ පියතුමා

නිර්දේශ :

- උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂම හා වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන් සමග එක්ව පුවත්පත් කලාව, ජනමාධ්‍ය හා ජනසන්නිවේදනය හා සම්බන්ධ විෂයමාලා විවරණය කළ යුතුයි. එහි අරමුණ විය යුත්තේ දැනුම, සම්පත් හා කුසලතා අතර ඇති පරතරය හඳුනා ගැනීමයි. එවැනි විවරණයකින් පසුව මෙම ආයතන විසින් විෂයමාලා සංශෝධනය ක්‍රියාවලියකට පිවිසිය යුතු ය. එමඟින් ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය බුද්ධිමය අභියෝගවලට මුහුණ දිය හැකි හා මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ හා සමස්තයක් ලෙස සමාජයේ අවශ්‍යතාවලට ප්‍රතිචාර දැක්විය යුතු ය.
- නව අධ්‍යාපන මාදිලි ඇතුළත් කර ගත හැකි පරිදි උසස් අධ්‍යාපන ආයතන හා මාධ්‍ය පුහුණු මධ්‍යස්ථාන විසින් සිය පරාසය පුළුල් කළ යුතු ය. එයට ඔන්ලයින් හෙවත් අන්තර්ජාලය හරහා හැදෑරිය හැකි පාඨමාලා ඇතුළත් විය යුතු ය. සම්බන්ධ වන සිසුන්ට වැඩි නම්‍යශීලීත්වයක් තිබිය යුතු ය. අනාගත පුහුණුවට පරිගණක ආශ්‍රය කරගෙන කරනු ලබන අධ්‍යාපනය ද ඇතුළත් විය යුතු ය.
- විශ්වවිද්‍යාල හා මාධ්‍ය බලපෑම් කණ්ඩායම් විසින් ජනමාධ්‍ය පිළිබඳ පෙළ පොත් මාලාවක් සිංහල හා දෙමළ භාෂාවලින් සැකසීම සඳහා එක්ව වැඩ කළ යුතු ය. ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළි ගත් ජනමාධ්‍ය පෙළ පොත්වලින් අවශ්‍ය උපුටා ගැනීම් සිදු කිරීම සලකා බැලිය හැකි ය. එම පෙළ පොත් අන්තර්ජාල ස්වරූපය ද ඇතුළුව විවිධාකාරයෙන් පුළුල්ව ලබා ගත හැකි විය යුතු ය.

- ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ හා පුහුණුවේ නියුක්ත විශ්වවිද්‍යාල විසින් පීඨ ආයතනික සංවර්ධනය සඳහා දිගු කාලීන දැක්මක් අනුව කටයුතු කළ යුතු ය. ඒ සඳහා වන උපායමාර්ග අතරට හොඳ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයක් සඳහා කීර්තියක් ඇති විදේශ විශ්වවිද්‍යාලවල අධ්‍යාපන අවස්ථා, දකුණු ආසියානු හා වෙනත් විශ්වවිද්‍යාල සමග සහයෝගී පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති හා පුවත්පත් කලාවේ වත්මන් ගැටලු සම්බන්ධ කලාපීය සම්මේලන සංවිධානය කිරීම ද වේ.
- ජනමාධ්‍යවේදය හා / හෝ ජන සන්නිවේදන පාඨමාලා උගන්වන විශ්වවිද්‍යාල විසින් මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය සමග තම සම්බන්ධතා ශක්තිමත් කර ගත යුතු ය. එමඟින් කර්මාන්තයේ තිබෙන ප්‍රායෝගික අත්දැකීම්වලින් වාසි අත්පත් කර ගත යුතු ය. එමඟින් කර්මාන්තයට ද ශක්තියක් ලැබේ.

405 අධ්‍යාපන පාඨමාලා විසින්

සිසුන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංවර්ධනය පිළිබඳ කුසලතා හා දැනුමෙන් පෝෂණය කරනු ලැබේ

ඉහත 4.4හි දැක්වූ පරිදි අධ්‍යාපනික පාඨමාලා හා මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ ප්‍රායෝගික ඉල්ලුම අතර පරතරයක් තිබේ. මෙය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංවර්ධනය හා සම්බන්ධ දැනුම හා කුසලතාවලට ද එය අදාළ වේ. වත්මන් ජනසන්නිවේදන විෂයමාලාවෙන් එය ප්‍රමාණවත් ලෙස ආවරණය වන්නේ නැත.

ජනසන්නිවේදනයේ හෝ ජනමාධ්‍යවේදයේ බොහෝ අධ්‍යාපනික පාඨමාලා විසින් සිසුන් ප්‍රමාණවත් පරිදි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංවර්ධනය පිළිබඳ දැනුවත් කරනු නො ලැබේ. ඒ වෙනුවට එමඟින් වැඩිපුර උගන්වනු ලබන්නේ සමාජීය විද්‍යා විෂය පථයට වැටෙන න්‍යායයි. එවැනි අධ්‍යාපනයක් මඟින් ජනමාධ්‍යවේදයේ මූලික නිපුණතා ගොඩ නැගෙන්නේ නැත.

බොහෝ විශ්වවිද්‍යාල හා වෙනත් තෘතීයක මට්ටමේ පාඨමාලා ද මාධ්‍යයේ දේශපාලන ආර්ථිකය හෝ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලනයේදී මාධ්‍යවල භූමිකාව ආමන්ත්‍රණය කිරීමට අසමත් වෙයි. ඇතැම් විශ්වවිද්‍යාල විෂයමාලාවල තවමත් තිබෙන්නේ සීතල යුද සමයේ අදහස් හා සංවර්ධන සන්නිවේදනය පිළිබඳ න්‍යායයි. එමඟින් මාධ්‍ය කාර්යභාරය සරළ ලෙස අර්ථ නිරූපණය කරනු ලබන්නේ මාධ්‍ය විසින් රජයේ සංවර්ධන කටයුතු අවිච්චිතවමකව වර්ණනා කළ යුතු බවයි. ඒවා වත්මන් යථාර්ථයන්ට ගැලපෙන පරිදි යාවත්කාලීන කර නැත. නිදසුනක් ලෙස ගවේශණාත්මක ජනමාධ්‍ය මඟින් රජයේ පාරදෘෂ්‍යභාවය හා වගවීම තහවුරු කිරීම එයට

ඇතුළත් වන්නේ නැත. වර්තමාන ජනමාධ්‍යවේදය වැඩිපුර සමාන වන්නේ සංවර්ධනය විචාරයට ලක් කිරීමට මිස අන්ධ ලෙස සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමට නො වේ. එහෙත්, ශ්‍රී ලාංකික විශ්වවිද්‍යාලවල ඉගැන්වීම්වලදී මෙම කාරණය නො සලකා හැර තිබේ.

පුවත්පත් කලාව හා ජනමාධ්‍ය පිළිබඳ විශ්වවිද්‍යාල පාඨමාලාවල 2012 / 2013 විෂයමාලා විවරණය කරමින් කිශාලි පින්ටෝ ජයවර්ධන හා ගෙහාන් ගුණතිලක මෙසේ ලිවූ හ: 'ශ්‍රී ලංකාවේ බුද්ධිමත් අධ්‍යාපන වැඩරාමුවක් නො තිබීම හේතුවෙන් සිය වෘත්තියට බලපාන ප්‍රධාන කාරණා සමග රජය සමග නිමග්න වීම සඳහා අනාගත පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ හා මාධ්‍යකරුවන්ගේ විභවයන් දුර්වල කරනු ලැබේ. මෙම නොපැවැත්ම හේතුවෙන් අවසානයේදී අනාගත ප්‍රතිසංස්කරණවලට ද බලපෑමක් ඇති වේ. එබැවින් අධ්‍යාපන ආයතන විසින් සිය විෂයමාලාවලට වත්මන් නීතිමය හා ආයතනික ව්‍යුහයන් පිළිබඳව බැරැරැම් අධ්‍යයනයක් ඇතුළත් කළ යුතු බව දැඩිව නිර්දේශ කරනු ලැබේ. මෙම බරපතල ප්‍රශ්න පිළිබඳ එවැනි අවංක සාකච්ඡාවක් විසින් නිසැකව ම මාධ්‍ය සේවකයන් වඩා කාර්යක්ෂම ලෙස ප්‍රතිසංස්කරණ වෙනුවෙන් වැඩ කිරීමට පොළඹවනු ඇත.'

පාඨමාලා ඒකක හා පීඨ සාමාජිකයන් අතර නො ගැලපීම පිළිබඳව ද ඔවුහු සාකච්ඡා කළ හ. 'මාධ්‍ය නීති හා ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ අධ්‍යාපනයේ තත්ත්වය ඉතා දුර්වල ය. පර්යේෂණ කණ්ඩායම විසින් සබරගමුව, යාපනය හා ත්‍රිකුණාමලය විශ්වවිද්‍යාලවල

කරන ලද සම්මුඛ සාකච්ඡා මඟින් හා මාධ්‍ය හා ජන සන්නිවේදන දේශකයන් සමග කරන ලද සාකච්ඡා මඟින් හෙළිදරව් වූයේ මාධ්‍ය නීතිය උගන්වනු ලබන්නේ නීතිඥයන් නො වන, එසේම මාධ්‍ය නීතිය භාවිතාවේදී අදාළ වන ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධයක් නැති දේශකයන් විසින් බවයි. එබැවින් එය උගන්වනු ලබන්නේ ප්‍රායෝගික දෙයක් නොවන ලෙසයි.¹⁶⁴

ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලවල පුවත්පත් කලා, ජන සන්නිවේදන හෝ ජනමාධ්‍ය විෂයමාලා ඒවායේ සංකල්පීය වැඩරාමුව තුළ සාකච්ඡා නැත. තිබෙන තොරතුරු අනුව, මේ දෙක අතර නිරෝගී සමතුලනයක් පවත්වා ගැනීමට උත්සාහයක් දරා තිබෙන්නේ කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ශ්‍රීපාලි මණ්ඩපය පමණි. මාධ්‍යවල ප්‍රජාතාන්ත්‍රික භූමිකාව හිමිකම් පාදක වැඩරාමුවක් තුළ ස්ථානගත කිරීමට ද එමඟින් සිසුන්ට අවස්ථාව ලබා දී තිබේ. ඔවුන්ගේ විෂයමාලාව ද තව දුරටත් විධිමත් හා යාවත්කාලීන කළ යුතු ය.

යාපනය විශ්වවිද්‍යාලයේ මාධ්‍ය පර්යේෂණ හා පුහුණු විද්‍යාලය හැර වෙනත් කිසිදු විශ්වවිද්‍යාලයක

කර්මාන්තයේ ප්‍රධාන අවශ්‍යතා වන ගවේශණාත්මක ජනමාධ්‍ය, පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ ආරක්ෂාව, මුක්තිය ආශ්‍රිත ප්‍රශ්න හා ගැටුම් සංවේදී ජනමාධ්‍ය උගන්වනු නො ලැබේ. සිසුන් මෙන් ම ගුරුවරු ද නිතර ම ප්‍රකාශනයේ නිදහස හා තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය වැනි මූලික කාරණා සම්බන්ධයෙන් සංකල්පීය අවබෝධයෙන් අඩු ය.

නිර්දේශ :

- විශ්වවිද්‍යාල ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සංවර්ධන සංවිධාන සමග සහයෝගිතාවෙන් යෝග්‍ය විෂයමාලා විවරණ සිදු කළ යුතු ය. සිසුන්ට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, හා සංවර්ධනය අතර අන්තර් සම්බන්ධයන් තේරුම් ගැනීමට ඉවහල් වන මොඩියුල සංවර්ධනය කළ යුතු ය. සංවර්ධන සන්නිවේදන ඉගැන්වීම් සරළ ලෙස රජය කරන සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන් ඔබ්බට යා යුතු ය. සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵලවලින් ජනතාවට ඇති බලපෑම ගැන ගැඹුරින් විවරණය කළ යුතු ය.

164 Media Education: A Curricular Review, by Kishali Pinto-Jayawardena and Gehan Gunatilleke, in *Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka* (Sage Publications, 2015), pp 245-266

ජනමාධ්‍ය කලා අධ්‍යාපනය සඳහා පරමාදර්ශී විෂයමාලාවක්

විෂයමාලාව සැලසුම් කළ යුත්තේ ජනසන්නිවේදන පද්ධතිය හෝ ක්ෂේත්‍රය හෝ තුළ ජනමාධ්‍ය කෙසේ ස්ථානගත වන්නේ ද යන්න තේරුම් ගැනීමට වඩා සිසුන් ජනමාධ්‍ය වෙත යොමු කිරීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරමිනි. ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය පිළිබඳ දැඩි අර්ථකථනයක් තුළට මහජන සම්බන්ධතා, දැන්වීම් කලාව හෝ සන්නිවේදනයේ වෙනත් ස්වරූප පිළිබඳ පාඨමාලා ඇතුළත් නො විය යුතු ය.

විශ්වවිද්‍යාලවල ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය සාමාන්‍යයෙන් සංවිධානය කර තිබෙන්නේ විෂය මාලා අක්ෂ හෝ සංවර්ධනයන් තුනක් ඔස්සේ ය.

- ධර්මතා, වටිනාකම්, මෙවලම්, ප්‍රමිති හා ජනමාධ්‍ය භාවිතාවන් අඩංගු අක්ෂය
- ජනමාධ්‍යයේ සමාජ, සංස්කෘතික, දේශපාලන, ආර්ථික, නීතිමය හා ආචාරධාර්මික පැතිකඩ අඩංගු අක්ෂය
- ලෝක දැනුම හා ජනමාධ්‍යවේදයේ බුද්ධිමය අභියෝගවලට සුදානම් වීමේ දැනුමින් සපිරි අක්ෂය

විෂයමාලාව පිළිබඳ මූලික අවබෝධයක් වන්නේ ජනමාධ්‍ය භාවිතාව බුද්ධිමය අභියෝගයක් බවයි. විශේෂයෙන් ම, පුවත්පත් කලාවේදීන් එයට සුලබ නොවන තොරතුරු වේගයෙන් ඇතුළත් කිරීම හා අධිකාරිත්වයකින් යුතුව එය වාර්තා කිරීමේ හැකියාවෙන් යුතු වීම අවශ්‍ය වේ.

ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ විෂයමාලාවක් පුවත්පත් ජනමාධ්‍යවේදයේ පදනම ලෙස හඳුන්වන ඒකකවලින් සමන්විත විය යුතු ය. ඒවා සැලසුම් කර තිබෙන්නේ බුද්ධිමය හා වෘත්තීය කුසලතා ප්‍රවර්ධනය කරන්නට ය. මෙම පදනම්වලට පහත සඳහන් කරුණු අඩංගු වේ.

- අවබෝධ කර ගැනීමේ, විශ්ලේෂණය කිරීමේ, සංස්ලේෂණය කිරීමේ හා සුලබ නොවන ද්‍රව්‍ය ඉක්මණින් හා හොඳින් අනෙක් අයට පැහැදිලි කළ හැකි පරිදි හොඳින් කක්සේරු කිරීම මෙන් ම සාක්ෂි හා පර්යේෂණ ක්‍රම පිළිබඳව මූලික අවබෝධය කුසලතා සම්බන්ධ කර ගනිමින් විචාරශීලීව සිතීමේ හැකියාව
- විස්තර කිරීමේ හා විශ්ලේෂණය කිරීමේ ක්‍රම භාවිතා කරමින් පැහැදිලිව ලිවීමේ හැකියාව
- ස්වදේශික, කලාපීය, ජාතික හා ජාත්‍යන්තර දේශපාලන, ආර්ථික, සංස්කෘතික, ආගමික හා සමාජ ආයතන හා කාරණා පිළිබඳ දැනුම
- වර්තමාන ප්‍රශ්න හා කාරණා පිළිබඳ දැනුම හා ඉතිහාසය හා භූගෝලය පිළිබඳ සාමාන්‍ය දැනුම

මූලාශ්‍රය: **Model Curricula for Journalism Education. UNESCO, 2007**

<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/publications-and-communication-materials/publications/full-list/model-curricula-for-journalism-education/>

අප

වෘත්තීය සමිතිවල හා සංවිධානවල පැවැත්ම

406 මාධ්‍ය සේවකයන්ට වෘත්තීය සමිතිවලට බැඳීමට හා සිය අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමට අවස්ථාව තිබේ

ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව විසින් සංවිධානය වීමේ හිමිකම පිළිගනු ලැබේ. සංවිධිත කම්කරු හිමිකම් ව්‍යාපාරවල ඉතිහාසය සියවසක් පසුපසට ඇදේ. සමස්තයක් ලෙස ගත් කල, රටේ රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශවල ශක්තිමත් වෘත්තීය සමිති තිබේ.

රජයට අයත් මුද්‍රිත ප්‍රකාශන ආයතනය වන ලේක්හවුස්හි මෙන් ම විකාශ ආයතන වන ශ්‍රී ලංකා ගුවන් විදුලි සංස්ථාව, ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව හා ස්වාධීන රූපවාහිනිය තුළද වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීව පවතිනු දැකිය හැකි ය. විවිධ දේශපාලන පක්ෂවලට සම්බන්ධ ජාතික මට්ටමේ වෘත්තීය සමිතිවල ශාඛා ද, ආයතනවලට සුවිශේෂ වෘත්තීය සමිති ද මෙම ආයතනවල ඇත.

එහෙත් එයට පරස්පරව, බොහෝ පෞද්ගලික මාධ්‍ය සමාගම් වෘත්තීය සමිති පිහිටුවන්නට ඉඩ දෙන්නේ නැත. දීප ව්‍යාප්ත හෝ කර්මාන්ත පාදක වෘත්තීය සමිතිවලට තම සේවකයන් සහභාගි වීම ද වළක්වනු ලැබේ.

සාමකාමී වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වීම නිසා මාධ්‍ය සේවකයන්ට හා පුවත්පත් කලාවේදීන්ට රැකියා අහිමි කිරීම පිළිබඳ සවිස්තරව වාර්තාගත කරන ලද රැස්වීම් හා අත්සන් එකතු කිරීම් වැනි සිද්ධි තිබේ.

ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවකදී ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ සංගමයේ සභාපති

වෘත්තීය සමිති ඵදිරිව කර්තෘ මණ්ඩල නිදහස?

මාධ්‍ය ආයතනයක් වෘත්තීය සමිතිවල පටු දේශපාලන න්‍යාය පත්‍රයකට හසු විය හැකිය. රජයක් වෙනස්වන සෑම විටකම රාජ්‍ය මාධ්‍ය ආයතන වල සිදුවන දේ පෙන්වා දෙන වෙරටේ රිසර්ච් ආයතනයේ දේශපාලන විශ්ලේෂක සුමිත් වාමිනිද් මහතා මෙසේ පවසයි.

“ආණ්ඩුව වෙනස් වී දින කිහිපයක් තුළ ලේක් හවුස් ආයතනයේ පරිපාලන ධුරාවලියේ වෙනස්කම් ගණනාවක් එහි වෘත්තීය සමිතිවල මැදිහත්වීම යටතේ සිදුවිය. මැතිවරණ ප්‍රතිඵල නිකුත් වී නව පක්ෂයක් බලයට පත්වන බවට සංඥා ලැබුණු වහාම එහි වෘත්තීය සමිතිය විසින් එහි කර්තෘවරු, පරිපාලන වෙනස්කර තමන් විසින්ම එම තනතුරුවලට නම් කර ගනු ලැබීය.”

මූලාශ්‍රය: සිංහල මාධ්‍යයන්හි දෘෂ්ඨිවාදය සහ දේශපාලනය: බලය සහ අරගලය. සුමිත් වාමිනිද්, 1 ජූනි 2011 <http://divergences.be/spip.php?article2534&lang=fr>

ලසන්ත රුහුණගේ පෙන්වා දුන්නේ මෙසේ ය: ‘අපේ මාධ්‍ය සමාගම් තුළ පරිපාලන හා පුද්ගල කළමනාකරණයන් බොහොමයක් කරන්නේ නොනිල වශයෙන් සම්බන්ධතා හා පක්ෂපාතිත්වයන් අනුවයි. ඇතැම් පුවත්පත් කලාවේදීන් මේ ගැන තෘප්තිමත්. ඔවුන් වෘත්තීය සමිති ලෙස සංවිධානය වීමේ අවශ්‍යතාවක් දකින්නේ නැහැ. එහෙත්, ක්ෂේත්‍රය වෘත්තීයකරණය සඳහා අපට එවැනි පරිණාමයක් අවශ්‍ය ය.’

‘බෝඩ් උස්සාගෙන යන, සටන් පාඨ කියන වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වයේ සිට මාධ්‍ය හිමිකරුවන් ද ඇතුළු සියලු පාර්ශ්වකරුවන් සමග සාකච්ඡා කරන වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වයක් වෙත යාමේ අවශ්‍යතාව’ ඔහු අවධාරණය කළේ ය. ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා පදනමක් ලෙස ඔහු හඳුනා ගත්තේ ය.

තවත් ඉලක්කගත සාකච්ඡාවකදී ජාතික ප්‍රාදේශීය මාධ්‍යකරුවන්ගේ එකමුතුවේ සභාපති කාංචන කුමාර ආරියදාස මෙසේ පැවසී ය: ‘අපි සංවිධානය වීමට අරගල කරමින් ඉන්නවා. නිලධාරී තත්වයේ ප්‍රශ්න නිසා අපගේ සංවිධානය ලියාපදිංචි කිරීම වසර තුනක් තිස්සේ පමා වෙනවා. අපට අවශ්‍ය වෘත්තීය සමිතියක් බවට පත් වන්නටයි.’

මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වෘත්තීය සමිති අතර කාන්තා සහභාගිත්වය අවම ය. සමාජ, සංස්කෘති හේතු මත ජනමාධ්‍යවේදිනියන් වෘත්තීය සමිති කටයුතුවලට සහභාගි වීම සීමිත ය.

මෑත කාලීන අධ්‍යයන වාර්තාවක මෙසේ දැක්විණි. 'වෘත්තීය සමිති යනු තම සේවකයන් මත ඇති පාලනය දිය කර හරින මැදිහත්කාරී බලවේගයක් ලෙස තේරුම් ගන්නා කළමනාකරණය විසින් වැරදිකරුවන් කිරීම හේතුවෙන් ම වැඩි වැඩියෙන් ජනමාධ්‍යවේදිනියෝ වෘත්තීය සමිති සමග සම්බන්ධ වන්නට මැලිකමක් දක්වති. මාධ්‍ය ආයතනවල හා වෘත්තීය ව්‍යුහවල ද කාන්තා සාමාජිකත්වය සීමිත වීමේ ප්‍රවණතාවක් තිබේ. ඔවුන්ගේ නිවෙස්වල තහනම් වචන දෙකක් ඇති බව ජනමාධ්‍යවේදිනියෝ පවසති. ඒවා නම්, ස්ත්‍රීවාදය හා වෘත්තීය සමිතිවාදයයි.'¹⁶⁵

ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍ර කලාවේදීන්ගේ සංගමය මෑතදී වෘත්තීය සමිතියක් ලෙස ලියාපදිංචි කරන ලදී. එමඟින් එම සංවිධානයට වඩා හොඳින් සාමාජිකයන්ට සේවා සැපයීමේ අවස්ථාව ලැබේ.

නිර්දේශ:

- විනය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ඇතැයි බිය නොමැතිව තමන් කැමති වෘත්තීය සමිතියකට සම්බන්ධ වීමට හා එහි කටයුතුවල යෙදීමට පුවත්පත් කලාවේදීන් හා වෙනත් මාධ්‍ය සතු මූලික මානව හිමිකම් හා ව්‍යවස්ථාමය හිමිකම් පිළිබඳ සියලු මාධ්‍ය සංවිධාන විසින් හඳුනාගෙන ගරු කළ යුතු ය.

¹⁶⁵ Media and Gender in Sri Lanka: Part of the IFJ Media and Gender in Asia-Pacific Research Project. March 2015. http://www.ifj.org/fileadmin/images/Asia_Pacific/IFJ_AP/reports-etc/Gender_and_Media_in_Sri_Lanka

තම වෘත්තීය අයිතිවාසිකම් වෙනුවෙන් ජනමාධ්‍යවේදීන් හා මාධ්‍ය කර්මාන්ත සේවකයන් එක්සත් කරන වෘත්තීය සමිති හා වෘත්තීය සංවිධාන කීපයක් තිබේ.

ඒවා මෙසේ ය:

- ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍ර කලාවේදීන්ගේ සංගමය
- නිදහස් මාධ්‍ය ව්‍යාපාරය
- ශ්‍රී ලංකා දෙමළ මාධ්‍ය සන්ධානය
- යාපනය මාධ්‍ය සමාජය
- ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් මාධ්‍ය සංසදය
- මාධ්‍ය සේවක වෘත්තීය සමිති සම්මේලනය
- දකුණු ආසියානු නිදහස් මාධ්‍ය සංගමයේ ශ්‍රී ලංකා ශාඛාව

වැඩි වැටුප්, වරප්‍රසාද, සේවා තත්වයන් පිළිබඳ කාරණා මතු කරනවාට අමතරව ඇතැම් කණ්ඩායම් විසින් සමස්ත මාධ්‍ය කර්මාන්තයට ම අදාළ වන පුළුල් කාරණා සම්බන්ධයෙන් බලපෑම් කරනු ලැබේ. මාධ්‍ය නිදහස ආරක්ෂා කිරීම, ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හෝ මාධ්‍ය සංවිධානවලට එල්ල කරන ලද ප්‍රහාර හා තර්ජනවලට එරෙහිව විරෝධය දැක්වීම හා මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ඉල්ලා සිටීම ද ඒවා අතර වේ.

2005 - 2014 දශකයේදී මෙම සංවිධානවල ඇතැම් නායකයෝ බලපෑම් හා උද්ඝෝෂණ නිසා පෞද්ගලික ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් දැඩි අවදානම්වලට මුහුණ දුන් හ. ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය නිදහස හා ප්‍රකාශනයේ නිදහස බිඳවැටීම ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය හිමිකම් සාකච්ඡාවල ස්ථාවර මාතෘකාවක් වූණේ ඔවුන්ගේ

නො පසුබස්නා අරගලය නිසා ය. එහෙත්, පසුගිය දශකයේදී ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරීකයන් කීපදෙනෙකුට ම රටින් පිට වී යන්නට සිදු වීමත් සමගම ආරක්ෂක තර්ජන හේතුවෙන් බොහෝ මාධ්‍ය සංවිධානවල විභවතාවන් දිය වී ගියේ ය.

2005 සැප්තැම්බර් 9 සිට 11 දක්වා තෝලංගමුවේදී පැවැත්වුණු සමස්ත ලංකා ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සම්මේලනයේදී 'ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී හා බහුත්වවාදී මාධ්‍ය සංස්කෘතියක් හා ශ්‍රී ලංකාවේ පුළුල්පත් කලාවේදීන් හා මාධ්‍ය සඳහා සමාජ හා වෘත්තීය හිමිකම් පිළිබඳ ප්‍රඥප්තියක් සම්මත කර ගන්නා ලදී. මෙය දැන් තෝලංගමුව ප්‍රකාශනය ලෙස ප්‍රකට ය. එමඟින්, එයට සහභාගි වූ මාධ්‍ය සංවිධාන එක්ව දෙවසරක් ඇතුළත ජනමාධ්‍යවේදීන් සඳහා වන ජාතික කොංග්‍රසයක් වෙනුවෙන් යෝජනාවක් ගෙන ඒම සඳහා ජාතික මාධ්‍ය සන්ධානයක් නිර්මාණය කිරීමට යෝජනා කරන ලදී. ජාතික මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථානයක් හා ජාතික ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ වෘත්තීය සංගමයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා ඇති හැකියාව අධ්‍යයනය කිරීම ද එයට ඇතුළත් විය.¹⁶⁶

දශකයකට පසුව පවා එය ක්‍රියාත්මක වී නැත. එහෙත් එය වටිනා වෘත්තීය අරමුණක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

වෘත්තීය සමිති හා මාධ්‍ය සංවිධාන තේමාත්මක කාරණා සමග ද වැඩ කරයි. නිදසුනක් ලෙස 2006දී මාධ්‍ය සංවිධාන පහක් එක්ව මාධ්‍යවල හා පුළුල්පත් කලාවේ ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවේ ප්‍රඥප්තියක් ප්‍රවර්ධනය කරන ලදී. එය 2014 ජූලි මස දකුණු

¹⁶⁶ Tholangamuwa Charter. <http://mediareformlanka.com/tholangamuwa-media-charter-2005>

ආසියානු මාධ්‍ය සහයෝගීතා ජාලයේ කලාපීය ප්‍රඥප්තියක් ලෙස පිළි ගන්නා ලදී.

මාධ්‍ය ප්‍රකාශන ආයතන හයක සන්ධානයක් වන ශ්‍රී ලංකාවේ පුවත්පත් සමාජය ප්‍රකාශකයන්ගේ මට්ටමේදී පුවත්පත් කලාවේ හා මාධ්‍ය නිදහසේ ඉහළ ප්‍රමිතියක් පිළිබඳ කරුණු ඉදිරිපත් කරයි. විද්‍යුත් මාධ්‍යවලට එවැනි සන්සන්දනාත්මක කර්මාන්ත සන්ධානයක් නැත. වඩා මෑතදී ඔවුන් ජනමාධ්‍යවේදීන්ට හා මාධ්‍ය සමාගම්වලට ඇති තර්ජන සම්බන්ධයෙන් වැඩිපුර කතා කරන්නට පටන් ගත්තේ ය. ප්‍රධාන ප්‍රභාචලදී ඒ පිළිබඳ සාධාරණ පරීක්ෂණ පවත්වන්නැයි ඉල්ලා සිටින්නට ඔවුහු වෙනත් සංවිධාන සමග එක් වූ හ.¹⁶⁷

මෑත කාලයේදී වඩා තරුණ ජනමාධ්‍යකරුවෝ ද සංවිධානය වී වැඩි වෘත්තිකභාවයක් හා වඩා ආචාරධාර්මික මාධ්‍ය මෙහෙයුමක් වෙනුවෙන් බලපෑම් කිරීමට පටන් ගෙන තිබේ. ඔවුහු තරුණ ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමය නමින් පිරිසිදු ස්වේච්ඡා හා විප්ලවීය කණ්ඩායමක් පිහිටුවාගෙන තිබේ. ඔවුන් විසින් වඩා සම්ප්‍රදායික හඩවලට වඩා විකල්ප හඬක් විසින් මතු කරනු ලැබේ. තරුණ ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සංගමයේ සාමාජිකයෝ වැඩි වශයෙන් ම ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලයේ ආදි සිසුවෝ වෙති.

සියලු වෘත්තීය සමිති හා වෙනත් වෘත්තීය සංගම් මුහුණ දෙන උද්දේශනය පිළිබඳ සුවිසල් ම ප්‍රශ්නයක් වන්නේ බොහෝ ජනමාධ්‍යකරුවන් හා වෙනත් මාධ්‍ය සේවකයන් වැඩ කරන්නේ ඉතා අඩු වැටුපට

ඉතා අයහපත් ශ්‍රම තත්ත්වයන් යටතේ ය යන යථාර්ථයයි. මේ හේතුවෙන් දූෂණයටත් ව්‍යාපාරිකයන් හා දේශපාලකයන් විසින් මාධ්‍ය හසුරුවා ගැනීමටත් මග පාදයි. සත්‍ය වාර්තා පළ නො කර සිටීම හා බොරු වාර්තා පළ කිරීම ද කළ හැකි ය. නිර්මාණාත්මක මනස ඇති බොහෝ දෙනෙකු අවසානයේදී වෙළඳ ප්‍රචාරණයට යොමු වෙති.

167 The War Against Media Rages on. The Sunday Times, 6 July 2008. <http://www.sundaytimes.lk/080706/News/timesnews0019.html>

නිර්දේශ :

- මාධ්‍ය සමාගම් කළමනාකාරවරුන් හා හිමිකරුවන් විසින් ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ හා වෙනත් මාධ්‍ය සේවකයන්ගේ වැටුප් ව්‍යුහයන් විවරණය කර වැටුප් වැඩි කළ යුතු ය. එමඟින් කර්මාන්තයට දක්ෂ හා ඇපකැපවීමෙන් යුතු සේවකයන් ආකර්ශනය කර ගත හැකි වේ.
- වෘත්තීය සමිති තමන්ගේ පැත්තෙන් මාධ්‍ය හිමිකරුවන් හා කළමනාකරුවන් සමඟ කරන සාමකාමී සාකච්ඡා ඔස්සේ තම සේවකයන්ගේ හිමිකම් තහවුරු කළ යුතු ය. දේශපාලන පක්ෂ සමග සම්බන්ධ වීමේ අයිතියක් වෘත්තීය සමිතිවලට තිබේ. එහෙත් එවැනි ඒකාබද්ධ වීම් මඟින් ජනමාධ්‍ය වෘත්තිකභාවයට හා සංස්කාරක ස්වාධීනත්වයට හානි සිදු නො විය යුතු ය.
- මාධ්‍ය සමාගම් හා පීඩන කණ්ඩායම් විසින් ප්‍රාදේශීය ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ වෘත්තීය ප්‍රමිති ඉහළ නැංවීමේ ක්‍රම පිළිබඳ විශේෂයෙන් සොයා බැලිය යුතු ය. එහි කොටසක් ලෙස ඔවුන්ගේ ගෙවීම්, වෙනත් වරප්‍රසාද හා පහසුකම් වහා වැඩි දියුණු කළ යුතු ය. එමඟින් ඔවුන්ට හුදු මාධ්‍ය කාර්යාලවලට අමුද්‍රව්‍ය සපයන්නන් නො වී මාධ්‍ය ප්‍රජාවේ පූර්ණ සාමාජිකයන් විය හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පත්‍ර කලාවේදීන්ගේ සංගමය සමඟ ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සාකච්ඡාව (2015 ජුනි 4)

සහභාගි වූවෝ:

ලසන්ත රුහුණගේ, (සභාපති)

කාංචන මාරසිංහ (උප සභාපති)

උපුටන

- අපට මාධ්‍ය සංවිධාන හා සංගම් තිබේ. එහෙත් අප විසින් මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍ර වෘත්තීය සංගමයක් ගොඩනගා ගත යුතු ය. 2005දී අප විසින් සකසන ලද තෝලංගමුව ප්‍රකාශය ලෙස ප්‍රසිද්ධ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික හා බහුත්වවාදී මාධ්‍ය සංස්කෘතියක් සහ ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය හා පුවත්පත් කලාවේ සමාජ සහ වෘත්තීය හිමිකම් ප්‍රඥප්තියෙහි අපි මෙය අවධාරණය කළෙමු.
- සේවා යෝජකයන්ගෙන් නරක ප්‍රතිඵලවලට මුහුණ නො දී හා රැකියාව අහිමි වීමේ තර්ජනයකින් තොරව ජනමාධ්‍යකරුවන්ට හා වෙනත් මාධ්‍ය සේවකයන්ට තම සේවා ස්ථානවල වෘත්තීය සමිති හදුන්වන හා / හෝ තිබෙන වෘත්තීය සමිතිවලට සම්බන්ධ වන්නට නිදහස තහවුරු කළ යුතු ය.
- සියලු ජනමාධ්‍යකරුවන් හා වෙනත් මාධ්‍ය සේවකයන්ට පත්වීම් ලිපි අවශ්‍ය ය. එහෙත්, එපමණක් සෑහෙන්නේ නැත. හිමිකරුවා හා සේවකයා අතර බල තුලනය සමබර එකක් නො වේ. මෙම භාවිතාව කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රය පුරා ම සුලබ ය. මාධ්‍ය ආයතන එසේ වීම ගැන පුදුම විය යුතු ද?
- බොහෝ මාධ්‍ය හිමිකරුවන් වර්තමානය වන විට මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණවල අවශ්‍යතාව අවබෝධ කරගෙන ඇති බව අපි දන්නෙමු. මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා අපට ඔවුන්ගේ සහාය අවශ්‍ය ය.

ඇප

සිවිල් සමාජ සංවිධාන පැවතීම

408 සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් මාධ්‍ය විධිමත් ලෙස නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ

ලංකාවේ කලින් කලට සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් මාධ්‍ය අන්තර්ගතය හා ආචරණය පිළිබඳ ප්‍රවණතා නිරීක්ෂණය කරනු දැකිය හැකි ය.

බොහෝ විට දැකිය හැකි වන්නේ තේමාත්මක හා කාරණා පාදක නිරීක්ෂණයන් ය. උදා:

- කාන්තාව හා මාධ්‍ය සාමූහිකය කරන ආකාරයට ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය හා කාන්තා හිමිකම් දෘෂ්ටි කෝණයෙන් මාධ්‍ය ආචරණය තක්සේරු කිරීම¹⁶⁸
- ව්‍යාප්තියේ ඉන්ටර්නැෂනල් කරන ආකාරයට දූෂණය හා පාලනය සම්බන්ධ මාතෘකා සම්බන්ධයෙන් මාධ්‍ය ආචරණය නිරීක්ෂණය කිරීම. උදා: මැතිවරණ කාලවලදී මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරිත්වය¹⁶⁹
- ජාත්‍යන්තර ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ සම්මේලනය වැනි ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය ජාල, යුනිසෙෆ් වැනි අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන හෝ සේවි ද විල්රන් වැනි ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ඇතැම් විට ළමයින්, මාධ්‍ය නිදහස හෝ මානව හිමිකම් වැනි මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් විශ්ලේෂණය කරයි.

කෙසේ වෙතත්, මාධ්‍ය හිමිකාරිත්වය පිළිබඳ කාරණා සම්බන්ධයෙන් විරස්ථායී හා අඛණ්ඩ අන්දමින් විධිමත් නිරීක්ෂණ හා සාකච්ඡා සිදු වන්නේ නැත.

¹⁶⁸ <http://womenandmedia.org>

¹⁶⁹ See, for example, electoral integrity report on the Presidential Election in January 2015: http://www.tisirilanka.org/wp-content/uploads/2015/02/PPPR_2015_ENG_Final.pdf

මෙහිදී වර්තමානයේ පවතින ආසන්න ම මාධ්‍ය විශ්ලේෂණය වන්නේ වෙරිටේ රිසර්ච් නම් බුද්ධි මණ්ඩපය විසින් කරනු ලබන විශ්ලේෂණයයි. එය වනාහි ජාතික ප්‍රශ්න හා අදාළ කතිකාවන් පිළිබඳ සපයනු ලබන ගැඹුරු විශ්ලේෂණයකි. එමඟින් එහි දායකයන්ට දේශීය ප්‍රශ්න පිළිබඳ ගැඹුරු අවබෝධයක් ලබා ගැනීමේ හා අනාගත දේශපාලන හා ආර්ථික ප්‍රවණතා පිළිබඳ පුරෝකථනය කිරීමේ අවස්ථාව ලැබේ. එමඟින් ඔවුන්ට සිය අනාගත කටයුතු ජාතික සංවර්ධනයට අනුකූලව උපායකව සැලසුම් කිරීමේ හැකියාව ලැබේ.¹⁷⁰

ස්ථාවරව මාධ්‍ය නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා සහ මහජන අභිලාෂයන් ලේඛනගත කිරීම සඳහා පර්යේෂණ ව්‍යුහයක් හෝ සිවිල් සමාජ ව්‍යුහයක් ශ්‍රී ලංකාවට අවශ්‍ය ය. ඒවායේ නිකුත් කිරීම් ඉන්දියාවේ මාධ්‍ය අධ්‍යයන සඳහා මධ්‍යස්ථානයේ¹⁷¹ මෙන් දත්ත මත පදනම් වූ ඒවා විය යුතු ය. නැතිනම් ඉන්දියාවේ මාධ්‍ය විචාර වෙබ් අඩවියක් වන ද්‍රි ඩ්‍රි¹⁷² හි මෙන් සාකච්ඡා පාදක හෝ බලපෑම් ඉලක්ක කර ගත් ඒවා විය යුතු ය. එවැනි ප්‍රයත්නයන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පහළ මට්ටමක තිබෙන මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව නැංවිය හැකි ය.

නිර්දේශ :

- ශ්‍රී ලංකාවේ සිවිල් සමාජ සංවිධාන, බලපෑම් කණ්ඩාඹ හා විද්වතුන් ප්‍රධාන ධාරාවේ ජනමාධ්‍ය සමග ඔවුන්ගේ සම්බන්ධය ශක්තිමත් කර ගත යුතු ය. ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වයන් නිරීක්ෂණය කළ යුතු ය. මෙය මට්ටම් කීපයකදී සිදු විය හැකි ය. එනම්, අන්තර්ගතයන් සැපයීම, විද්‍යුත් මාධ්‍ය වැඩසටහන්වලට සහභාගි වීම, වෘත්තීය ප්‍රමිති නැංවීම සම්බන්ධයෙන් කර්මාන්තයට උපදෙස් දීම, බිම් මට්ටමේ සාකච්ඡා වේදිකාවන් ඇති කිරීම හා මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් නිරීක්ෂණය කිරීම වැනි මට්ටම්වලදී එය කළ හැකි ය.

¹⁷⁰ <http://www.veriteresearch.org/the-media-analysis.cfm>

¹⁷¹ <http://www.cmsindia.org/>

¹⁷² <http://www.thehoot.org/>

409 සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින්

ප්‍රකාශනයේ නිදහස පිළිබඳ කාරණාවලදී සෘජුව බලපෑම් කරනු ලැබේ

මාධ්‍ය අයිතීන් සහ මානව හිමිකම් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින සංවිධාන අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස ආශ්‍රිත ගැටළු වෙනුවෙන් සෘජුව මෙන්ම මාධ්‍ය වෘත්තීය සමිති සමග එක්වීද මැදිහත්වන අවස්ථා තිබේ.

නිදසුන් වශයෙන්,

- විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය (CPA) සැලකිය යුතු පර්යේෂණ හා විශ්ලේෂණ සංඛ්‍යාවක් කර තිබේ. ඒ ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තර්ජාලයට තිබෙන පීඩනය,¹⁷³ සමාජ මාධ්‍ය භාවිතා කරන සුළුතර ප්‍රජාවන්ට එරෙහි වෛරී කතා,¹⁷⁴ ජාතික අන්තවාදී කොටස් සමාජ මාධ්‍ය භාවිතා කරමින් භයානක අදහස් පැතිරවීම¹⁷⁵ යන කරුණු වේ.
- ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා වන සාමූහිකය මෙය ලාභ නො ලබන, අපක්ෂපාතී සංවිධානයකි. එය නීතිමය, ශාරීරික හා ඩිජිටල් ආරක්ෂාවන් හා සම්බන්ධ තර්ජනවලදී මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට සිය ධාරිතාවන් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා දායක වෙයි.¹⁷⁶
- ආසියානු මානව හිමිකම් කොමිසම (AHRC) හොංකොං හි සිට ක්‍රියාත්මක වන මෙම සංවිධානය ගෝලීය කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන අතරම ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් සහ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කෙරේ.¹⁷⁷

- වෙනස් ව සැලකීම සහ ජාතිවාදයට එරෙහි ජාත්‍යන්තර ව්‍යාපාරය (IMADR) ශ්‍රී ලාංකිකයෙක් සභාපති ධුරය දරන ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ජාලයක් වන මෙය එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය වෙත ශ්‍රී ලංකාවේ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස සම්බන්ධ ඔවුන්ගේ නිරීක්ෂණ ඉදිරිපත් කරයි.¹⁷⁸
- ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා මාධ්‍යවේදියෝ (JDS) ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති අයහපත් වාතාවරණය නිසා රටින් පිටුවහල් වී සිටින ලේඛකයන්, ජනමාධ්‍යවේදීන් සහ මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරීන් විසින් මෙම සංවිධානය පිහිටුවාගෙන තිබේ. 2009 ජූලි මාසයේ දී පිහිටුවා ගනු ලැබූ මෙම සංවිධානය ජර්මනියේ බර්ලින් හි සිට අන්තර්ජාලය ඔස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් සහ අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස වෙනුවෙන් පෙනී සිටී.¹⁷⁹

මීට අමතරව නිදහසේ චේදිකාව සහ අන්තර් විශ්ව විද්‍යාල ආචාර්ය සමිති සම්මේලනය (FUTA) අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස ආශ්‍රිත ගැටළු වලට කාලයෙන් කාලයට මැදිහත් වී සිටී.

¹⁷³ <http://www.cpalanka.org/freedom-of-expression-on-the-internet-in-sri-lanka/>

¹⁷⁴ <http://www.cpalanka.org/liking-violence-a-study-of-hate-speech-on-facebook-in-sri-lanka/>

¹⁷⁵ <http://www.cpalanka.org/saving-sunil-a-study-of-dangerous-speech-around-a-facebook-page-dedicated-to-sgt-sunil-rathnayake/>

¹⁷⁶ http://www.rightsnow.net/?page_id=4851

¹⁷⁷ <http://www.humanrights.asia/countries/sri-lanka>

¹⁷⁸ <http://imadr.org/activity/srilanka/>

¹⁷⁹ <http://www.jdslanka.org/index.php/2012-01-30-11-50-09>

410 සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින්

ප්‍රජාවන්ට තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශය හා ඔවුන්ගේ හඬ අසන්නට සලස්වනු ලැබේ

නිර්දේශ :

- විද්වතුන් හා සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් විසින් මාධ්‍ය පර්යේෂණ ක්‍රියාකාරකම්වල ගැඹුර හා පුළුල්කම වැඩි කළ යුතු ය. එහි අරමුණ වන්නේ මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා භාවිතාවන් අඛණ්ඩව වර්ධනය කළ හැකි සාක්ෂිමය පදනමක් සැපයීමයි. මෙම අධ්‍යයනවලට විශේෂයෙන් ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන විද්වතුන් සම්බන්ධ කර ගත යුතු ය.

මාධ්‍ය හා සිවිල් සමාජ අවකාශය පසුගිය ආණ්ඩුව සමයේ තිබුණු රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විරෝධය හේතුවෙන් පීඩනයට ලක් විය. ඇතැම් මාධ්‍ය විසින් ද ඒවා විග්‍රහයකින් තොරව වැඩි වර්ධනය කරන ලදී. ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍යවල එදිරිවාදිත්වය හේතුවෙන් ඇතැම් සිවිල් සමාජ සංවිධාන හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන තමන්ගේ ම විකල්ප සන්නිවේදන උපායමාර්ග සංවර්ධනය කර ගැනීමට පියවර ගත් හ. නිදසුනක් ලෙස වෙබ් පාදක වේදිකාවන් සමාජ මාධ්‍ය භාවිතය වැඩි කරන ලදී.

ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය ආවරණ හා නිමග්න වීම් නැතිව ඇතැම් සිවිල් සමාජ සංවිධාන තොරතුරු තාක්ෂණ සාක්ෂරතාව විශේෂයෙන් ම බිම් මට්ටමේදී ප්‍රවර්ධනය කරති. නිදසුනක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ විශාලතම සංවර්ධන සංවිධානය වන විසින් සර්වෝදය ෆියුෂන් නමින් මේ වෙනුවෙන් ඇපකැප වූ අනු ආයතනයක් බිහි කළේ ය.¹⁸⁰

මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව වර්ධනය කිරීම

මාධ්‍ය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය තේරුම් ගැනීම නවීන ලෝකයේ සියලු පුරවැසියන් සතු විය යුතු කුසලතාවක් වී තිබේ. මෙය මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව නම් වේ. ඒ වනාහි මාධ්‍ය වෙත ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව හා මාධ්‍යවල විවිධ සාධක හා අන්තර්ගතය විවේචනාත්මක තක්සේරු කිරීමේ හැකියාවයි.

මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව වැදගත් වන්නේ මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ රැකියා කරන්නට බලාපොරොත්තු වන්නන්ට පමණක්

¹⁸⁰ <http://fusion.lk>

මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව යනු කුමක් ද?

ප්‍රකාශන මාධ්‍ය හා නව තාක්ෂණයන් ප්‍රගුණතය වීම මඟින් මානව සන්නිවේදන ක්‍රියාවලියට හා හැසිරීමට තීරණාත්මක වෙනස්කම් සිදු කර තිබේ.

මාධ්‍ය සාක්ෂරතාවෙන් ඉලක්ක කරනුයේ පුරවැසියන්ට සම්ප්‍රදායික මාධ්‍ය හා නව තාක්ෂණයන් සමග නිමග්න වීම සඳහා පුරවැසියන්ට අවශ්‍ය දැනුම, කුසලතා ආකල්ප සැපයීමයි. එයට පහත සඳහන් මූලිකාංග හා ඉගෙනුම් ප්‍රතිඵල අන්තර්ගත වේ.

- ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයේ භූමිකාව හා ක්‍රියාකාරිත්වයේ භූමිකාව තේරුම් ගැනීම
- මාධ්‍යවලට තම කාර්යය සම්පූර්ණ කිරීමට තිබෙන තත්ත්වයන් තේරුම් ගැනීම
- මාධ්‍ය අන්තර්ගතය බැඳුරුම් අන්දමින් තක්සේරු කිරීම
- ස්වයං ප්‍රකාශනය හා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සහභාගිත්වය වෙනුවෙන් මාධ්‍ය සමග නිමග්න වීම

භාවිතා කරන්නන් විසින් නිර්මාණය කරනු ලබන අන්තර්ගතයන් වෙනුවෙන් අවශ්‍ය තොරතුරු තාක්ෂණ කුසලතා ඇතුළු කුසලතා විවරණය කිරීම

මාධ්‍යයන්ගේ ගුණාත්මක මාධ්‍ය හා තොරතුරු අන්තර්ගතයන් හා සහභාගිත්වයන් වෙත ද, සන්නිවේදන ජාලයන් වෙත ද ප්‍රවේශය විශ්ව මානව හිමිකම් ප්‍රඥප්තියේ 19වන වගන්තිය යථාර්ථවත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ය.

මූලාශ්‍රය: UNESCO website
<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/>

නො වේ. මාධ්‍ය පරිහරණය කරන සියලු දෙනාට එය අදාළ වේ. එය ශක්තිමත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක් විෂයෙහි අතිශය වැදගත් ය.

2012දී පවත්වන ලද අවසන් සංගණනයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත වැඩිහිටි සාක්ෂරතා අනුපාතිකය 95.7%ක් බව ගණනය කරන ලදී.¹⁸¹ මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ගණනය කිරීම සඳහා දීප ව්‍යාප්ත සමීක්ෂණයක් නො පැවතුණත්, සාමාන්‍ය සාක්ෂි අනුව මාධ්‍ය සාක්ෂරතා මට්ටම ඉතා පහත් ය. වෘත්තීයයන් හා විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය ලැබූ වෙනත් වෘත්තීයයන් හා මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව පාසල්වල උගන්වන අය අතර ද තත්ත්වය එසේ ය.

මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ප්‍රජා අධ්‍යාපන ව්‍යාපාරයක් බවට පත් විය යුතු බව යුනෙස්කෝ / IPDC හිටපු අධ්‍යක්ෂ විජයානන්ද ජයවීර පවසයි. 'මාධ්‍යවලට ද මාධ්‍ය සාක්ෂරතා ව්‍යාපාරයේ කොටස්කරුවන් විය හැකි ය. එහෙත්, මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ මූලික වගකීමක් වේ.'¹⁸²

සතිපතා මාධ්‍ය විවරණ වැඩසටහනක් මාධ්‍ය භාවිතා කරන්නන් අතර රූපවාහිනියෙන් හෝ ගුවන් විදුලියෙන් විකාශය කිරීම යෝග්‍ය යයි ඔහු නිදසුනක් ලෙස යෝජනා කරයි. විශේෂඥයන්ට, සිවිල් සමාජ නියෝජිතයන්ට හා පළපුරුදු පුවත්පත් කලාවේදීන්ට එවැනි වැඩසටහනකදී ජනතාව මාධ්‍ය හා පුවත් ආචාර ධර්ම පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම සඳහා එකතු කිරීම සිදු කළ හැකි ය.

¹⁸¹ Census of Population and Housing 2012: Key Findings. Department of Census and Statistics, Sri Lanka. March 2015. <http://countryoffice.unfpa.org/srilanka/?publications=12333>

¹⁸² Developing Sri Lanka's Media: The State's Obligations. By Wijayananda Jayaweera. Colombo Telegraph, 29 January 2015. <https://www.colombotelegraph.com/index.php/developing-sri-lanka-media-the-states-obligations/>

එහෙත්, දිගු කාලීනව ගත් කල, ද්විතීයක මට්ටමේ පාසල්වල විධිමත් මාධ්‍ය අධ්‍යාපනයක් කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍ය ය. එම ක්‍රියාවලිය 2006දී ආරම්භ කරන ලද අතර අ.පො.ස. සාමාන්‍ය පෙළ හා උසස් පෙළ මට්ටම්වලදී සන්නිවේදනය හා මාධ්‍ය අධ්‍යයනය විෂය හඳුන්වා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, එවැනි විෂයමාලා සංශෝධනවල ප්‍රතිඵල නිරීක්ෂණය කර තක්සේරු කළ යුතුව තිබේ.

ඇත්තෙන් ම, ජයවීර මෙම විෂයමාලාව පිළිබඳ අතිශය විවේචනාත්මක ය. ඔහු මෙසේ පවසයි: 'එය දැඩි ලෙස සන්නිවේදනය වෙත යොමු වී තිබෙන අතර මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය සමග සම්බන්ධ වන්නේ ඉතා අඩුවෙනි.' ඔහු පවසන ආකාරයට මෙම විෂයට දී තිබෙන සන්නිවේදනය හා මාධ්‍ය අධ්‍යයනය නම් නාමය ම මාධ්‍ය සාක්ෂරතාවේ හා ද්විතීයක මට්ටමේ මාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ අරමුණ පිළිබඳ අනවබෝධය ප්‍රදර්ශනය කරයි. (මාධ්‍ය අධ්‍යයනය විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමේ විෂයක් විය යුතු අතර එය සමාජීය විද්‍යා විෂය පථයට වැටෙන බැරෑරුම් න්‍යාය මත පදනම් විය යුතු ය.)

ජයවීර යෝජනා කරන්නේ පාසල් මට්ටමේ මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය තුළදී වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු වන්නේ එය ඉල්ලුම පැත්තේ සංවර්ධනයට යොමු වන බවට සැලකිල්ලෙන් යුතුව බවයි. අවසානයේදී එය මාධ්‍ය කාර්යභාරය හා වාර්තාකරණයේ ගුණාත්මකභාවය මත බලපෑමක් ඇති කරයි. එය පුරවැසි අධ්‍යාපනයේ අත්‍යවශ්‍ය කොටසක් වන අතර සක්‍රීය පුරවැසිභාවයක් නිර්මාණය කිරීමට ඉවහල් වේ.

ද්විතීයක මට්ටමේ මාධ්‍ය අධ්‍යාපනයක් විසින් සිසුන්ට පහත කාරණා අවබෝධ කර ගැනීමට සැලැස්විය යුතු ය.

- ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය තුළ මාධ්‍යවලට පැවරෙන කාර්යභාරය
- මාධ්‍ය එම කාර්යභාරය ඉටු කරන කොන්දේසි
- එම කාර්යභාරයන්ට අනුව මාධ්‍ය වාර්තාවක් තක්සේරු කිරීම
- විවිධ මාධ්‍ය වෙනුවෙන් ග්‍රාහකයන්ට ම අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කළ හැකි කුසලතා
- පුරවැසියන්ට මාධ්‍ය සමග නිමග්න විය හැකි ආකාර

මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව නැංවීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතන්ත්‍රීය අඩුව පියවිය යුතු ය. එනම් පුරවැසියන් බලමුළු ගැන්වීමෙන් හා සහභාගිත්වයෙන් පියවිය යුතුව තිබෙන පාලනය හා දේශපාලනය අතර පරතරයයි.

මාධ්‍ය පර්යේෂකයන් බවට පත් වූ ජෝෂ්ඨ විද්‍යුත් මාධ්‍යවේදීන් දෙදෙනෙකු වන තිලක් ජයරත්න හා සරත් කැල්ලපත 2012දී ඔවුන් විසින් ලියන ලද ලේඛනයක මෙය මෙසේ හඳුනා ගන්නා ලදී:

'මෙරට මාධ්‍ය අධ්‍යාපනය අවුල් සහගත බව අපගේ අදහසයි. එයට ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් නැත. එය කර්මාන්තයේ ඇතැම් අවශ්‍යතාවන්ට ඕනෑවට වඩා යොමු වී තිබේ. රටේ අවශ්‍යතාවන්ට සමස්තයක් ලෙස යොමු වී නැත. මාධ්‍යවල ගැටලු පිළිබඳ පුළුල් ප්‍රචාරයක් ඇතත්, ඒවා කෙරෙහි මාධ්‍ය තුළදී පවා ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු වන්නේ නැත. බැඳු

බැල්මට ම රටේ ඊට වඩා වැදගත්, හදිසි අවධානය අවශ්‍ය දැවෙන ප්‍රශ්න ඇතැයි පෙනේ. එහෙත්, මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව බොහෝ ප්‍රශ්නවල හේතුව හා එලය සමග සම්බන්ධ බව කිසිවෙක් ඒවා ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කර බැලූවොත් පෙනේ. මේ අරුතින් ගත් කල, මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව හුදෙක් ම මාධ්‍ය සම්බන්ධ අයගේ හා අධ්‍යාපනඥයන්ගේ පමණක් ප්‍රශ්නයක් නො වී, මාධ්‍ය නිදහස වෙනුවෙන් සටන් කරන්නන්, මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරිකයන්, නීති වෘත්තිකයන්, සිවිල් සමාජය, ආගමික නායකයන්, බුද්ධිමතුන්, ශාස්ත්‍රඥයින් හා බොහෝ පුරවැසියන් ආදී පුළුල් පරාසයක පාර්ශ්වකරුවන්ගේ විෂයක් විය යුතු ය. (අවධාරණය එකතු කර ඇත.)¹⁸³

නිර්දේශ:

- අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය විසින් පාසල්වල උගන්වනු ලබන සන්නිවේදනය හා මාධ්‍ය අධ්‍යයනය විෂය පිළිබඳ තක්සේරුවක් කළ යුතු ය. එහි සොයාගැනීම් මත පදනම්ව, විෂයමාලාව සංශෝධනය කළ යුතු ය. එහිදී අනාගත පුරවැසියන්ගේ පුරවැසි අධ්‍යාපනයෙහිදී මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව අනිවාර්ය අංගයක් විය යුතු ය.
- රජය, මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ වෘත්තීය සංවිධාන යන සියල්ල විසින් ජනතාව අතර මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය. එමඟින් ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් ගැඹුරින් විචරණය කිරීමේ හැකියාව පුරවැසියන්ට ලැබෙන අතර, මාධ්‍ය සඳහා නව අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කිරීමේ කුසලතා ද වර්ධනය වේ.
- නිල හා නො නිල අධ්‍යාපනය හරහා මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා රජය විසින් ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කළ යුතු ය. මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ශක්තිමත් කිරීම සමස්ත අධ්‍යාපනික අරමුණක් විය යුතු ය.

183 Putting the Citizen First: New Approaches to Media Literacy, by Tilak Jayaratne and Sarath Kellapotha, in Embattled Media: Democracy, Governance and Reform in Sri Lanka (Sage Publications, 2015), pp 281-293

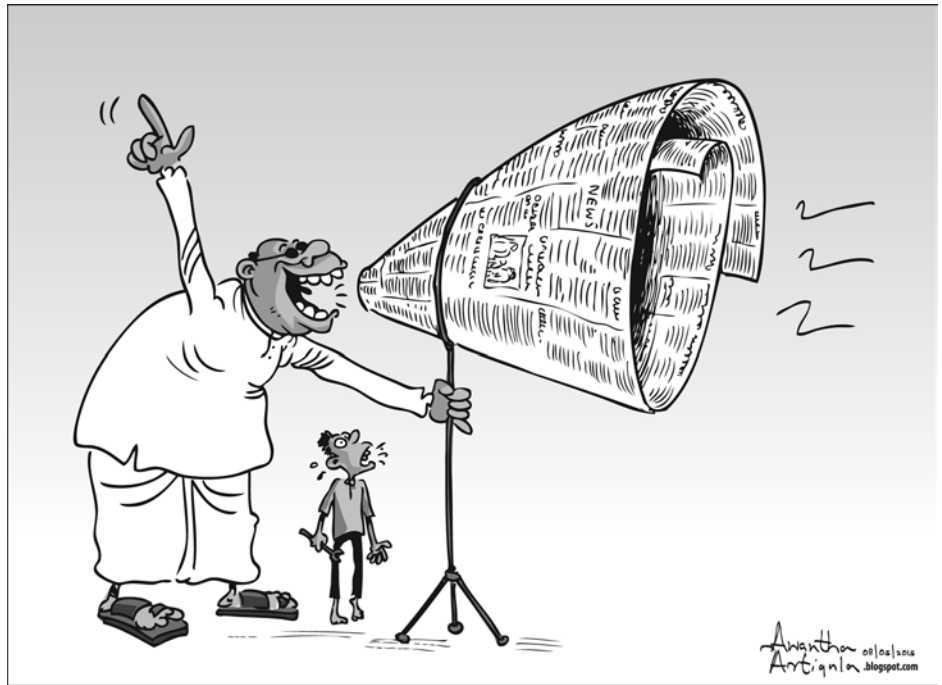

തറുങ്ങ പത്രമാධ്യമവേറ്റിംഗ് സെമിനാർ ഇന്റർനാഷണൽ യൂണിയൻ Young Journalists' Association

തറുങ്ങ പത്രമാധ്യമവേറ്റിംഗ് സെമിനാർ ഇന്റർനാഷണൽ യൂണിയൻ Young Journalists' Association

- ▲ ഫാ. അർച്ചിസ്റ്റി അമരജ്ജിത്ത്
 മതേതര കമ്മ്യൂണിറ്റി
 സെമിനാർ
- ▼ ഡോ. വി. പി. ശങ്കരൻ
 മതേതര കമ്മ്യൂണിറ്റി
 സെമിനാർ

▲ මාධ්‍ය අන්තර්ගතය දේශපාලනඥයින්ගේ ආධිපත්‍යයට නතු වී තිබෙන අයුරු - අවන්ත ආවිගලගේ කාටුනයක් විජය පුවත්පත්

▼ පාසල් සිසුන්ට රූපවාහිනී මැදිරියක් නිරීක්ෂණයට අවස්ථාවක් - ඡායාරූප අනුග්‍රහය ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාව

ප්‍රකාශනයේ නිදහස, ධනාත්මකතාවය හා විවිධත්වය වෙනුවෙන් පෙනී සිටින ආයතනවල වෘත්තීය ධාරිතා ගොඩනැගීම හා ඒවාට උපකාර කිරීම

සංයුක්ත නිර්දේශ

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>4.1 මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට තම අවශ්‍යතාවන්ට ගැලපෙන පුහුණුවීම් වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි ය</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ අවශ්‍යතා හා පුහුණුව විසින් සපයනු ලබන දේ අතර නො ගැලපීම අධ්‍යයනය කළ යුතු ය. ඒ අතරතුර මාධ්‍ය මෙන් ම පුවත්පත් කලාවේදී පුහුණුව ද විසින් මාධ්‍ය අන්තර්ගත නිෂ්පාදනය හා පාරිභෝජනය තුළ සිදු වෙමින් තිබෙන වේගවත් වෙනස්කම් සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. ඒ වෙනස සමග ගනුදෙනු කිරීමට මාධ්‍ය වෘත්තිකයන් හා කළමනාකරුවන් සූදානම් කළ යුතු ය. රජය හා සංවර්ධන ආධාරකරුවන් මධ්‍ය කාලීන (පස් අවුරුදු) මූලෝපායික පුහුණු සැලැස්මකට උපකාර කළ යුතු ය. 2. ඉහළ වෘත්තිකභාවයක හා මානව සම්පත් සංවර්ධනය වටිනාකම මාධ්‍ය ආයතන විසින් හඳුනාගත යුතු ය. එය මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ සංවර්ධනයේ අභ්‍යන්තර කොටසකි. එහි අංගයක් . ලෙස මාධ්‍ය සමාගම් විසින් අභ්‍යන්තර පුහුණුව සඳහා ඉහළ ප්‍රමුඛතාවක් දිය යුතු ය. එය හැම විට ම ආයතනය තුළ ම සිදු විය යුතු නැත. එහිදී ජනමාධ්‍ය, සංස්කාරක හා කළමනාකරණ විෂයවලට විශේෂත්වයක් දැක්විය යුතු ය. ඔවුන් ඒ වෙනුවෙන් අරමුදල් වෙන් කළ යුතු අතර පුහුණු අවස්ථා හා ශිෂ්‍යත්ව පිළිබඳ සොයා බැලිය යුතු ය. 3. මාධ්‍ය සමාගම් විසින් සිය මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්තිය විවරණය කර සංශෝධනය කළ යුතුව තිබේ. වෙනත් කාරණා අතර, අඛණ්ඩ අධ්‍යාපනය ජනමාධ්‍යවේදීන්ට අවධාරණය කළ යුතු ය. වැටුප් වර්ධක හා උසස්වීම් වඩා තාර්කික හා පාරදෘෂ්‍ය ලෙස කාර්යසාධනය හා නව කුසලතා අත්පත් කර ගැනීම සමග සම්බන්ධ කළ යුතු ය.

දර්ශක

4.1 මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට තම අවශ්‍යතාවන්ට ගැලපෙන පුහුණුවීම් වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි ය

4.2 මාධ්‍ය කළමනාකරුවන්ට, ව්‍යාපාර කළමනාකරුවන් ඇතුළුව, තම අවශ්‍යතාවන්ට ගැලපෙන පුහුණුවීම් වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි ය

අදාළ නිර්දේශ

4. ජාත්‍යන්තර ආධාරකරුවන් හා ශ්‍රී ලංකා රජය දැනට පවතින මාධ්‍ය පුහුණු පහසුකම් සම්බන්ධයෙන් ආධාර කළ යුතු ය. ඒ අතර ශ්‍රී ලංකා ජනමාධ්‍ය විද්‍යාලය, ශ්‍රී ලංකා මාධ්‍ය පුහුණු ආයතනය හා යාපනයේ මාධ්‍ය සම්පත් හා පුහුණු මධ්‍යස්ථානය වේ. ඒවා මගින් ඉහළ ප්‍රමිතියේ පුහුණුව බොහෝ පුද්ගලයන්ට සහන මිලට ලබා දෙයි. එසේ නොමැති නම් බොහෝ පුද්ගලයන්ට ඒවා ලබා ගැනීම අපහසු ය. මෙම ආයතනවලට ලබා දෙන ආධාර අතර මාධ්‍ය පුහුණුකරුවන් පුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන් සඳහා ආධාර හා දේශීය සංදර්භය තුළ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන පෙළ පොත් සම්පාදනය සඳහා ආධාර ලබා දීම ඇතුළත් විය යුතු ය. පාර්ලිමේන්තුව විසින් නිර්මාණය කරන ලද භාරකාර අරමුදලක් මගින් මෙය ස්වාධීනත්වය අහිමි නො වන පරිදි කළ හැකි ය.
5. සියලු විද්‍යුත් මාධ්‍ය බලපත්‍ර හිමියන් අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර මාධ්‍ය පුහුණුවේ කිසියම් මට්ටමක් දක්වා ආධාර කළ යුතු බවට වගබලා ගැනීම යෝජනා ස්වාධීන විකාශ නියාමක ආයතනය විසින් නව විකාශ බලපත්‍ර ක්‍රමයක් යටතේ කළ යුතු ය.
6. මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ ඒකාබද්ධ සංවිධානයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය විසින් ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ ධාරිතා වර්ධන හැකියා ශක්තිමත් කර ගත යුතු ය. එයට ජාත්‍යන්තර ආධාර, මාධ්‍ය සමාගම්වල ආධාර හා ජාත්‍යන්තර බලපෑම් කණ්ඩායම්වල ආධාර ලබා ගත යුතු ය. එමගින් ශ්‍රී ලංකා පුවත්පත් ආයතනය මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රතිසංස්කරණ දියත් කළ හැකි සාර්ථක වේදිකාවක් වනු ඇත.
7. කර්මාන්තයේ මාධ්‍ය කළමනාකරණ ධාරිතා සංවර්ධනය කිරීම පිණිස වෘත්තීය මාධ්‍ය කළමනාකරුවන් බඳවා ගැනීමට හා වැඩිදුර පුහුණු කිරීමට මාධ්‍ය සමාගම් විසින් ආයෝජන කළ යුතුව තිබේ.

දර්ශක	අදාල නිර්දේශ
<p>4.3 පුහුණුව මගින් මාධ්‍ය වෘත්තිකයන්ට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලැබේ</p>	<p>8. ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සංවර්ධන සංවිධාන සමග එක්ව ලාංකික මාධ්‍ය සමාගම් විසින් ජනමාධ්‍යකරුවන් සඳහා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, පාලනය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ ප්‍රශ්න හා අන්තර් සම්බන්ධතා පිළිබඳ යෝග්‍ය පුහුණු අවස්ථා නිර්මාණය කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකාව අත්සන් කර හා ක්‍රියාත්මක කර ඇති ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් හා මානුෂීය ගිවිසුම් අනුව ශ්‍රී ලංකාවට තිබෙන වගකීම් පිළිබඳ තාක්ෂණික නොවන හා නීතිමය නොවන ආචරණ පිළිබඳව ද අඩංගු විය යුතු ය.</p>
<p>4.4 පුළුල් පරාසයක සිසුන් සඳහා අධ්‍යාපන පාඨමාලා තිබේ</p>	<p>9. උසස් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය, විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසම හා වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන් සමග එක්ව පුවත්පත් කලාව, ජනමාධ්‍ය හා ජනසන්නිවේදනය හා සම්බන්ධ විෂයමාලා විවරණය කළ යුතු ය. එහි අරමුණ විය යුත්තේ දැනුම, සම්පත් හා කුසලතා අතර ඇති පරතරය හඳුනා ගැනීමයි. එවැනි විවරණයකින් පසුව මෙම ආයතන විසින් විෂයමාලා සංශෝධනය ක්‍රියාවලියකට පිවිසිය යුතු ය. එමගින් ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය බුද්ධිමය අභියෝගවලට මුහුණ දිය හැකි හා මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ හා සමස්තයක් ලෙස සමාජයේ අවශ්‍යතාවලට ප්‍රතිචාර දැක්විය යුතු ය.</p> <p>10. නව අධ්‍යාපන මාදිලි ඇතුළත් කර ගත හැකි පරිදි උසස් අධ්‍යාපන ආයතන හා මාධ්‍ය පුහුණු මධ්‍යස්ථාන විසින් සිය පරාසය පුළුල් කළ යුතු ය. එයට ඔන්ලයින් හෙවත් අන්තර්ජාලය හරහා හැදෑරිය හැකි පාඨමාලා ඇතුළත් විය යුතු ය. සම්බන්ධ වන සිසුන්ට වැඩි නම්‍යශීලීත්වයක් තිබිය යුතු ය. අනාගත පුහුණුවට පරිගණක ආශ්‍රය කරගෙන කරනු ලබන අධ්‍යාපනය ද ඇතුළත් විය යුතු ය.</p> <p>11. විශ්වවිද්‍යාල හා මාධ්‍ය බලපෑම් කණ්ඩායම් විසින් ජනමාධ්‍යවේදය පිළිබඳ පෙළ පොත් මාලාවක් සිංහල හා දෙමළ භාෂාවලින් සැකසීම සඳහා එක්ව වැඩ කළ යුතු ය. ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළි ගත් ජනමාධ්‍ය පෙළ පොත්වලින් අවශ්‍ය උපුටා ගැනීම් සිදු කිරීම සලකා බැලිය හැකි ය. එම පෙළ පොත් අන්තර්ජාල ස්වරූපය ද ඇතුළුව විවිධාකාරයෙන් පුළුල්ව ලබා ගත හැකි විය යුතු ය.</p>

දර්ශක

4.4 පුළුල් පරාසයක සිසුන් සඳහා අධ්‍යාපන පාඨමාලා තිබේ

4.5 අධ්‍යාපන පාඨමාලා විසින් සිසුන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සංවර්ධනය පිළිබඳ කුසලතා හා දැනුමෙන් පෝෂණය කරනු ලැබේ

4.6 මාධ්‍ය සේවකයන්ට වෘත්තීය සම්භවලට බැඳීමට හා සිය අයිතිවාසිකම් හුක්ති විඳීමට අවස්ථාව තිබේ

අදාළ නිර්දේශ

12. ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයේ හා පුහුණුවේ නියුක්ත විශ්වවිද්‍යාල විසින් පීඨ ආයතනික සංවර්ධනය සඳහා දිගු කාලීන දැක්මක් අනුව කටයුතු කළ යුතු ය. ඒ සඳහා වන උපායමාර්ග අතරට හොඳ ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනයක් සඳහා කීර්තියක් ඇති විදේශ විශ්වවිද්‍යාලවල අධ්‍යාපන අවස්ථා, දකුණු ආසියානු හා වෙනත් විශ්වවිද්‍යාල සමග සහයෝගී පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති හා ජනමාධ්‍යයන්හි වත්මන් ගැටලු සම්බන්ධ කලාපීය සම්මේලන සංවිධානය කිරීම ද වේ.
13. ජනමාධ්‍යවේදය හා / හෝ ජන සන්නිවේදන පාඨමාලා උගන්වන විශ්වවිද්‍යාල විසින් මාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය සමග තම සම්බන්ධතා ශක්තිමත් කර ගත යුතු ය. එමඟින් කර්මාන්තයේ තිබෙන ප්‍රායෝගික අත්දැකීම්වලින් වාසි අත්පත් කර ගත යුතු ය. එමඟින් කර්මාන්තයට ද ශක්තියක් ලැබේ.
14. විශ්වවිද්‍යාල ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සංවර්ධන සංවිධාන සමග සහයෝගිතාවෙන් යෝග්‍ය විෂයමාලා විවරණ සිදු කළ යුතු ය. සිසුන්ට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය, හා සංවර්ධනය අතර අන්තර් සම්බන්ධයන් තේරුම් ගැනීමට ඉවහල් වන මොඩියලු සංවර්ධනය කළ යුතු ය. සංවර්ධන සන්නිවේදන ඉගැන්වීම් සරළ ලෙස රජය කරන සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙන් ඔබ්බට යා යුතු ය. සංවර්ධනයේ ප්‍රතිඵලවලින් ජනතාවට ඇති බලපෑම ගැන ගැඹුරින් විවරණය කළ යුතු ය.
15. විනය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ඇතැයි බිය නොමැතිව තමන් කැමති වෘත්තීය සමිතියකට සම්බන්ධ වීමට හා එහි කටයුතුවල යෙදීමට ජනමාධ්‍යවේදීන් හා වෙනත් මාධ්‍ය සතු මූලික මානව හිමිකම් හා ව්‍යවස්ථාමය හිමිකම් පිළිබඳ සියලු මාධ්‍ය ආයතන විසින් හඳුනාගෙන ගරු කළ යුතු ය.

දර්ශක

අදාළ නිර්දේශ

4.7 වෘත්තීය සමිති හා වෘත්තික සංවිධාන විසින් වෘත්තීය සම්බන්ධ උපදෙස් දෙනු ලැබේ

- 16. මාධ්‍ය සමාගම් කළමනාකාරවරුන් හා හිමිකරුවන් විසින් ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ හා වෙනත් මාධ්‍ය සේවකයන්ගේ වැටුප් ව්‍යුහයන් විවරණය කර වැටුප් වැඩි කළ යුතු ය. එමඟින් කර්මාන්තයට දක්ෂ හා ඇපකැප විමෙන් යුතු සේවකයන් ආකර්ෂණය කර ගත හැකි වේ.
- 17. වෘත්තීය සමිති තමන්ගේ පැත්තෙන් මාධ්‍ය හිමිකරුවන් හා කළමනාකරුවන් සමග කරන සාමකාමී සාකච්ඡා ඔස්සේ තම සේවකයන්ගේ හිමිකම් තහවුරු කළ යුතු ය. දේශපාලන පක්ෂ සමග සම්බන්ධ විමේ අයිතියක් වෘත්තීය සමිතිවලට තිබේ. එහෙත් එවැනි ඒකාබද්ධ විම මඟින් ජනමාධ්‍යවේදී වෘත්තිකභාවයට හා සංස්කාරක ස්වාධීනත්වයට හානි සිදු නො විය යුතු ය.
- 18. මාධ්‍ය සමාගම් හා බලපෑම් කණ්ඩායම් විසින් ප්‍රාදේශීය පුවත්පත් කලාවේදීන්ගේ වෘත්තීය ප්‍රමිති ඉහළ නැංවීමේ ක්‍රම පිළිබඳ විශේෂයෙන් සොයා බැලිය යුතු ය. එහි කොටසක් ලෙස ඔවුන්ගේ ගෙවීම්, වෙනත් වරප්‍රසාද හා පහසුකම් වහා වැඩි දියුණු කළ යුතු ය. එමඟින් ඔවුන්ට හුදු මාධ්‍ය කාර්යාලවලට අමුද්‍රව්‍ය සපයන්නන් නො වී මාධ්‍ය ප්‍රජාවේ සුර්ණ සාමාජිකයන් විය හැකි ය.

4.8 සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස පිළිබඳ කාරණාවලදී සෘජුව බලපෑම් කරනු ලැබේ

19. ශ්‍රී ලංකාවේ සිවිල් සමාජ සංවිධාන, බලපෑම් කණ්ඩායම් හා විද්වතුන් ප්‍රධාන ධාරාවේ ජනමාධ්‍ය සමග ඔවුන්ගේ සම්බන්ධය ශක්තිමත් කර ගත යුතු ය. ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වයන් නිරීක්ෂණය කළ යුතු ය. මෙය මට්ටම් කීපයකදී සිදු විය හැකි ය. එනම්, අන්තර්ගතයන් සැපයීම, විද්‍යුත් මාධ්‍ය වැඩසටහන්වලට සහභාගි වීම, වෘත්තීය ප්‍රමිති නැංවීම සම්බන්ධයෙන් කර්මාන්තයට උපදෙස් දීම, බිම් මට්ටමේ සාකච්ඡා වේදිකාවන් ඇති කිරීම හා මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් නිරීක්ෂණය කිරීම වැනි මට්ටම්වලදී එය කළ හැකි ය.

දර්ශක

අදාල නිර්දේශ

4.9 සිවිල් සමාජ සංවිධාන විසින් ප්‍රකාශනයේ නිදහස පිළිබඳ කාරණාවලදී සෘජුව බලපෑම් කරනු ලැබේ

20. විද්වතුන් හා සිවිල් සමාජ කණ්ඩායම් විසින් මාධ්‍ය පර්යේෂණ ක්‍රියාකාරකම්වල ගැඹුර හා පුළුල්කම වැඩි කළ යුතු ය. එහි අරමුණ වන්නේ මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා භාවිතාවන් අඛණ්ඩව වර්ධනය කළ හැකි සාක්ෂිමය පදනමක් සැපයීමයි. මෙම අධ්‍යයනවලට විශේෂයෙන් ජනමාධ්‍ය අධ්‍යයන විද්වතුන් සම්බන්ධ කර ගත යුතු ය.

4.10 සිවිල් සමාජ සංවිධාන තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වීම සඳහා ප්‍රජාවන්ට උපකාර කරයි

- 21. අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය විසින් පාසල්වල උගන්වනු ලබන සන්නිවේදනය හා මාධ්‍ය අධ්‍යයනය විෂය පිළිබඳ තක්සේරුවක් කළ යුතු ය. එහි සොයාගැනීම් මත පදනම්ව, විෂයමාලාව සංශෝධනය කළ යුතු ය. එහිදී අනාගත පුරවැසියන්ගේ පුරවැසි අධ්‍යාපනයෙහිදී මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව අනිවාර්ය අංගයක් විය යුතු ය.
- 22. රජය, මාධ්‍ය කර්මාන්තය හා ජනමාධ්‍යවේදීන්ගේ වෘත්තීය සංවිධාන යන සියල්ල විසින් ජනතාව අතර මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු ය. එමඟින් ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් ගැඹුරින් විවරණය කිරීමේ හැකියාව පුරවැසියන්ට ලැබෙන අතර, මාධ්‍ය සඳහා නව අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කිරීමේ කුසලතා ද වර්ධනය වේ
- 23. නිල හා නො නිල අධ්‍යාපනය හරහා මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා රජය විසින් ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කළ යුතු ය. මාධ්‍ය සාක්ෂරතාව ශක්තිමත් කිරීම සමස්ත අධ්‍යාපනික අරමුණක් විය යුතු ය.

ප්‍රවර්ගය

5

ස්වාධීන හා
බහුවිධ මාධ්‍යවලට
සහයෝගය දීම සඳහා
යටිතල පහසුකම්
ධාරිතාව

ප්‍රධාන දර්ශක

අ මාධ්‍ය විසින් පරිහරණය කරනු ලැබීම සඳහා තාක්ෂණික මූලාශ්‍ර තිබීම

5.1 මාධ්‍ය සංවිධාන සතුව පුවත් එක් රැස් කිරීම, නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීම සඳහා නවීන තාක්ෂණික පහසුකම් වෙත ප්‍රවේශය තිබේ.

ආ පුවත්පත්, විකාශ මාධ්‍ය හා තොරතුරු තාක්ෂණ ව්‍යාප්තිය

5.2 කොන් කරන ලද කණ්ඩායම්වලට ඔවුන්ට භාවිතා කළ හැකි සන්නිවේදන ස්වරූප වෙත ප්‍රවේශය තිබේ.

5.3 කොන් කරන ලද ප්‍රජාවන්ගේ අවශ්‍යතා සැපිරීම ඉලක්ක කරන පැහැදිලි තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණික ප්‍රතිපත්තියක් රටෙහි තිබේ.

තො

රතුරු සමාජයක් යනු තොරතුරු නිර්මාණය, බෙදාහැරීම, භාවිතය, ඒකාබද්ධ කිරීම හා උපයෝගී කර ගැනීම, කැපී පෙනෙන ආර්ථික, දේශපාලන හා සංස්කෘතික ක්‍රියාකාරකමක් වන සමාජයකි. එහි ප්‍රධාන ධාවකය වන්නේ ඩිජිටල් තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයයි. එමඟින් තොරතුරු පිපිරීමක් හා සමාජ සංවිධානයේ සියලු සාධකවල ගැඹුරු වෙනස් වීමක් සිදු වී තිබේ. එයට ආර්ථිකය, අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය, යුද කටයුතු, රජය හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ඇතුළත් වේ.¹⁸⁴

පසුගිය දශක කීපය තුළ ශ්‍රී ලංකාව තොරතුරු සමාජයක් බවට වේගයෙන් පරිණාමය වෙමින් තිබේ. 1989දී ජංගම දුරකථන සේවා හඳුන්වා දීම විසින් සම්බන්ධතාවේ නව යුගයක් ඇති කරන ලදී. එය මුලින් හඬ සේවාවල සිදු වූ අතර පසුව දත්ත සම්ප්‍රේෂණය හා සම්බන්ධ බොහෝ වටිනාකම් එකතු කළ සේවාවන්හි එය සිදු විය. ජංගම දුරකථනය වැඩිපුර භාවිතාකරුවන් හා සේවා සංඛ්‍යාවක් එක් කරන අභිසාරී උපකරණය බවට පත් වී තිබේ. ශ්‍රී ලංකාව වැනි නැගී එන ආර්ථිකයන්හි එය සමාජ සමානතාව ඇති කිරීමේ ප්‍රධාන උපකරණයක් වී තිබේ. එමඟින් මිලියන් ගණනක් දුප්පතුන්ට සම්බන්ධ වීමේ හැකියාව ලැබී තිබේ.¹⁸⁵

තොරතුරු සමාජයේ මතු වීම 1995දී ශ්‍රී ලංකාව විසින් අන්තර්ජාලය සමග ස්ථාවරව සම්බන්ධ වීමත් සමග වේගවත් විය. වානිජ අන්තර්ජාල සේවාවන්ගේ

¹⁸⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Information_society

¹⁸⁵ The Mobile Revolution. By Nalaka Gunawardene. Echelon magazine. 8 August 2014. <http://www.echelon.lk/home/mobile-revolution/>

මංජුකාව
22

මාධ්‍ය අභිසාරීතාව යනු කුමක් ද?

මාධ්‍ය අභිසාරීතාව යනු සන්නිවේදන හා තොරතුරු තාක්ෂණ, පරිගණක ජාල හා මාධ්‍ය අන්තර්ගතයන් එකිනෙක හා සම්බන්ධ වීම සමග සිදු වන ක්‍රියාවලියකි. එමඟින් ඉංග්‍රීසි සී අකුරු තුනක් ඒකාබද්ධ කරනු ලැබේ.

එනම්, computing, communication සහ content ය. එහි අරුත පරිගණකකරණය, සන්නිවේදනය හා අන්තර්ගතයයි. එය වනාහි මාධ්‍ය අන්තර්ගතය ඩිජිටල්කරණයේ හා අන්තර්ජාලය ජනප්‍රිය වීමේ සෘජු ප්‍රතිඵලයකි.

මාධ්‍ය අභිසාරීතාව විසින් පවත්නා කර්මාන්ත, සේවා හා වැඩ භාවිතාවන් පරිවර්තනය කරමින් සම්පූර්ණයෙන් ම නව අන්තර්ගත ස්වරූපයන්ගේ මතු වීමට මග සලසයි. එමඟින් මාධ්‍ය කර්මාන්තයේ හා අන්තර්ගතයන්ගේ දීර්ඝ කාලයක් පුරා පැවති පිළිගත් ස්වරූපයන් වෙනස් විය. එසේම ඒවා සුවිශේෂ මාධ්‍ය උපකරණ සමග සම්බන්ධ වීමෙන් ගලවා ගනිමින් පොදු ප්‍රතිපත්ති හා නියාමනයන්ට නව අභියෝග නිර්මාණය කරයි.

මූලාශ්‍රය: **Britannica.com**
<http://global.britannica.com/topic/media-convergence>

ධාරිතාව වැඩි විය.(1990 සිට තිබුණු සම්බන්ධතාවය විද්‍යාර්ථීන්ගේ භාවිතයට සීමා විය.)

සමස්තයක් ලෙස තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයේ සමාජ භාවිතාව හා ව්‍යාප්තිය පුළුල් වීමේ වේගය වැඩි වීම හේතුවෙන් රජයට එයට ප්‍රමාණවත් අන්දමින් ප්‍රතිපත්තිමය හා නියාමන ප්‍රතිචාර දක්වමින් කටයුතු කිරීමේ හැකියාව අඩු වී තිබේ. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ විදුලි සංදේශනය, තොරතුරු තාක්ෂණය, ඩිජිටල් බුද්ධිමය දේපල හා ජනමාධ්‍ය සම්බන්ධයෙන් නීති රෙගුලාසි හා ප්‍රතිපත්ති ගණනාවක් තිබේ. මේවා අභ්‍යන්තරිකව හා ඇතැම් විට හුදකලාව පරිණාමය වූ ඒවා බැවින් ඒවායෙහි මාධ්‍ය අභිසාරිතාව විසින් මතු කර තිබෙන නව අභියෝගවලට මුහුණ දීම සඳහා දැක්ම හා අනුකූලතාව අඩු ය.¹⁸⁶

අන්තර්ජාල සේවා හඳුන්වා දී මුල් වසර 12 තුළ මහජන කතිකාව තුළ වැඩිපුර තිබුණේ සම්බන්ධතාව හා මූලික ප්‍රවේශය පිළිබඳ කාරණා ය. මෙමඟින් සමාජ ආර්ථික කණ්ඩායම් ලෙස හා නාගරික - ග්‍රාමීය වශයෙන් තිබූ විෂමතා අඩු විය. ශ්‍රී ලංකාව දැන් මුහුණ දී සිටින්නේ වඩා සංකීර්ණ හා සුවිශේෂ අභියෝග මාලාවකට ය. මේවා ඇතැම් විට පශ්චාත් සම්බන්ධතා අභියෝග හෙවත් තොරතුරු සමාජයක වර්ධනය වන වේදනාවන් ලෙස සැලකේ.

186 INET Colombo 2015 – 20 Years of Internet in Sri Lanka. ReadMe.lk magazine. 16 June 2015. <http://readme.lk/inet-colombo-2015-20-years-internet-sri-lanka/>

මාධ්‍ය විසින් පරිහරණය කරනු ලැබීම සඳහා තාක්ෂණික මූලාශ්‍ර තිබීම

501 මාධ්‍ය සංවිධාන
සතුව පුවත් එක්
රැස් කිරීම, නිෂ්පාදනය හා
බෙදාහැරීම සඳහා නවීන
තාක්ෂණික පහසුකම් වෙත
ප්‍රවේශය තිබේ

ශ්‍රී ලංකාවේ පරිණාමයේ වසර 200ක පමණ මූලාශ්‍රයක් වන මාරු වෙමින් තමන්ව නවීකරණය කර ගත් හ. මුලින් ම සම්පූර්ණ වර්ණයෙන් මුද්‍රණය කිරීම ආරම්භ කළේ වික්‍ර කතා පත්තරයි. අදවන විට සියලුම පුවත්පත් සඟරා පාහේ වර්ණ, ග්‍රැෆික් හා ඡායාරූප බෙහෙවින් භාවිතා කෙරෙමින් මුද්‍රණය කරනු ලැබේ. 1980 දශකයේදී පුවත්පත් නිෂ්පාදකයන්ගේ නිෂ්පාදන මැදිරිවලට පරිගණක හඳුන්වා දෙන ලද මුත්, ඒවා පුවත් මැදිරි වෙත පිවිසියේ තවත් වසර කීපයකට පසුවයි. විශාල මාධ්‍ය සමාගම් හා ඉංග්‍රීසි භාෂා මාධ්‍ය මුලින් ම කර්තෘ මාණ්ඩලික මෙහෙයුම් සඳහා පරිගණක හඳුන්වා දුන්නේ ය. අද වන විටත්, කුඩා මාධ්‍ය සමාගම් හා ස්වදේශික මාධ්‍ය ජනමාධ්‍යකරුවන් කර්තෘ මාණ්ඩලික අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කිරීම සඳහා පරිගණක භාවිතා කරන්නේ නැත. කිහිපදෙනෙක් තවමත් තමන්ගේ පිටපත් ලියන්නේ අත් අකුරෙනි.

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සමස්තයක් ලෙස ගත් කල පුවත් එක් රැස් කිරීමේ, විකසනය කිරීමේ හා බෙදාහැරීමේ කාර්යයන් සඳහා නව තොරතුරු තාක්ෂණික දැනුම වෙත ඉක්මණින් හා පහසුවෙන් හැඩගැසෙන්නේ නැත. සීමාසහිතකමට පාර්ශ්විකව හේතු වන්නේ මුල්‍ය ප්‍රාග්ධනයේ හිඟයයි. එහෙත්, එය වැඩිපුර

සිදු වන්නේ මාධ්‍ය කළමනාකරුවන් හා භාවිතා කරන්නන් ඒවා ග්‍රහණය කර ගැනීමේ හෝ ඩිජිටල් තාක්ෂණය හා වෙබ් පාදක වේදිකා විසින් පිරිනමනු ලබන අවස්ථා ලබා ගැනීමේ ලා දක්වන මන්දගා-මිත්වය නිසා ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍යවේදීන්ට හා මාධ්‍ය කර්මාන්තයට වඩාත් ම පරිවර්තනය තොරතුරු තාක්ෂණ මෙවලම වී තිබෙන්නේ ජංගම දුරකථනයයි. මේ වන විට සියලු ජනමාධ්‍යකරුවෝ ජංගම දුරකථන භාවිතා කරන අතර බොහෝ දෙනෙක් පුවත් එක් රැස් කිරීමේ සහ අදහස් ලබා ගැනීම සඳහා අන්තර්ජාලය පරිහරණය කරති. තවමත් ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ජනමාධ්‍යකරුවන් අතර හා ස්වදේශික භාෂාවන්ගෙන් වැඩ කරන්නන් අතර ඇතැම් සම්පත් හා ධාරිතා සීමා තිබේ. ඒවා ධාරිතා සංවර්ධනය සඳහා ආයෝජනය කිරීමෙන් මගහැරිය හැකි ය.

බහු වේදිකා සම්ප්‍රේෂණ පද්ධති

ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ආයතනික මට්ටමින් නව තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයන්ට පරිවර්තනය වීම ඉතා මන්දගාමී ය. 1995 අවසානයේ සිට පුවත්පත් වෙබ් සංස්කරණ පළ කිරීම ආරම්භ කළේ ය. බොහෝ පුවත්පත්වලට දැන් විද්‍යුත් පුවත්පත් තිබේ. ඇතැම් ඒවා පැය 24 පුරා යාවත්කාලීන කරනු ලබන පුවත් වෙබ් අඩවි පවත්වාගෙන යති. ඇතැම් මාධ්‍ය විසින් තමන්ගේ ම ෆෙස්බුක් හා ටිවිටර් වැනි ජනප්‍රිය මාධ්‍ය පෝෂක හඳුන්වා දී තිබේ.

රූපවාහිනී හා රේඩියෝ අන්තර්ගතයන් වෙබ්ගත කිරීම සඳහා කල් ගත විය. එයට හේතුව පුළුල් පරාස අන්තර්ජාල සම්බන්ධතා භාවිතයට පැමිණියේ 2003 - 2004 සමයේ වීමයි.¹⁸⁷ බොහෝ ප්‍රධාන ධාරාවේ විකාශකයන් දැන් සජීවී රේඩියෝ හා රූපවාහිනී සේවාවන් ලබා දෙයි. වර්තමානයේදී ශ්‍රී ලාංකික විකාශකයෝ ඒ වෙනුවෙන් විවිධ ක්‍රම භාවිතා කරති. ඒ අතර යූටියුබ් ද වේ . ජංගම දුරකථන, ටැබ්ලට් පරිගණක, පෞද්ගලික පරිගණක හා ස්මාර්ට් රූපවාහිනී ඇතුළු සියලු උපකරණවලින් ප්‍රවේශ විය හැකි ප්‍රමිතිගත ධාවකයක් නැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය ද අදාළ ග්‍රාහකයන් සමග සම්බන්ධ වීමේ හා අන්තර් ක්‍රියාකාරී වීමේ සත්‍ය උච්චතාවෙන් වෙබ් හා සමාජ මාධ්‍ය භාවිතා කිරීමේදී සිටින්නේ පසුපසිනි.¹⁸⁸ බොහෝ පුවත්පත් හා ගුවන් විදුලි නාලිකා අමතර අන්තර්ගතයන් බෙදාහැරීම සඳහා තමන්ගේ ම වෙබ් අඩවි හා සමාජ මාධ්‍ය භාවිතා කරයි. එහෙත්, බොහෝ ඒවාට ස්ථාවර ප්‍රේක්ෂක සම්බන්ධයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා උපායමාර්ගයක් නැත.

සුබවාදී පැත්තේදී, පුවත්පත් කර්තෘට යවන ලියුම් ඊමේල් මගින් භාර ගනු ලැබේ. ඇතැම් ප්‍රකාශන කෙටි පණිවුඩ මගින් එවනු ලබන පාඨක අදහස් මුද්‍රිත හා සමාජ මාධ්‍ය ඔස්සේ පළ කරනු දැකිය හැකි ය. බොහෝ රේඩියෝ හා රූපවාහිනී ස්ථාන ග්‍රාහක සහභාගිත්වය සඳහා සජීවී දුරකථන සම්බන්ධතා, කෙටි පණිවුඩ හෝ ෆෙස්බුක් පිටු භාවිතා කරනු ලැබේ.

එහෙත්, බොහෝ විට, මේවා ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම්වලට එකතු කිරීම් හෝ පරිවාරීය කටයුතු වේ. පුවත්පත් කලාවේදීන් හා නිෂ්පාදකයන් තවමත් අන්තර්ගතය මුළුමනින් ම නිදහස් කිරීමේ ලා අකැමැත්තක් හා මැලිකමක් දක්වති. සාමූහික ක්‍රම මගින් අන්තර්ගතයන් නිර්මාණය කිරීම සිදු වන්නේ ඉතා කලාතුරකිනි. කිසිදු ප්‍රධාන මාධ්‍ය ආයතනයක් හෝ පුවත් සංවිධානයක් තමන්ගේ අන්තර්ජාල පිරිනැමුම් සඳහා සාර්ථක ලෙස බ්ලොග්කරුවන් හෝ බ්ලොග්කරණය යොදා ගැනීමට අසමත් වී තිබේ.

ඩිජිටල් විකාශ

බොහෝ රටවල රූපවාහිනී අන්තර්ගත නිෂ්පාදන, විකාශ හා ඒවා සංරක්ෂණය කිරීමේ තාක්ෂණයන් ඇතලොත් ක්‍රමයේ සිට ඩිජිටල් ක්‍රමය වෙත මාරු කරමින් සිටියි. විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශකයන් මෙම දශකය තුළදී ඩිජිටල් තාක්ෂණය වෙත මාරු වෙමින් සිටිති.

ඩිජිටල් විකාශය විසින් බොහෝ වාසි සපයනු ලැබේ. එමඟින් වැඩි වැනල් සංඛ්‍යාවක්, අඩු මෙහෙයුම් වියදමකින් ලබා ගත හැකි අතර නව ව්‍යාපාර අවස්ථා විවර කරයි. ග්‍රාහකයන්ට ද වාසි රැසක් සැලසේ. අන්තර් ක්‍රියාකාරී රූපවාහිනී, ඉලෙක්ට්‍රොනික් වැඩසටහන් මාර්ගෝපදේශ සහ ඉහළ තත්ත්වයේ රූපවාහිනී සේවා ආදිය එයට ඇතුළත් වේ. ඩිජිටල්කරණය විසින් ප්‍රතිපත්ති, නියාමනය හා තාක්ෂණය පැත්තෙන් විවිධ අභියෝග ඇති කරයි. මෙය ආරම්භ කරන්නේ කවදා ද යන්න සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ දැන් වසර හයක සිට සිටින්නේ අතීතයකයි. 2015 අග වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ නොමිලේ විද්‍යුත්

¹⁸⁷ Internet in Sri Lanka: The First Five Years. Nalaka Gunawardene and Chanuka Wategama. 2000. http://www.academia.edu/4378630/Internet_in_Sri_Lanka_The_First_Five_Years_book_chapter_written_in_late_2000_

¹⁸⁸ Why mainstream media must embrace social media. David Brewer. 23 November 2012 <http://www.mediahelpingmedia.org/training-resources/media-strategy/587-the-social-network-challenge-for-traditional-media>

මාධ්‍ය විකාශ සිදු කරන රූපවාහිනී නාලිකා 24ක් තිබිණි. ඒවා විකාශ ස්ථාන 16ක් විසින් විකාශය කරනු ලබන අතර සියලු දෙනා දැනට විකාශ සිදු කරන්නේ ඇනලොග් මාදිලියෙනි. ඇතැම් ඒවා විසින් අන්තර්ගතයන් ඩිජිටල් තාක්ෂණයෙන් නිෂ්පාදනය කරන මුත් විකාශය කරන්නේ ඇනලොග් ආකාරයටයි. ග්‍රාහකයන් තවමත් ඩිජිටල් සංඥා හසුරුවා ගැනීමට සැරසී නො සිටීම එයට හේතුවයි.

2010දී මාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය විසින් විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ රූපවාහිනී ඩිජිටල්කරණය වෙනුවෙන් ප්‍රතිපත්තිමය වැඩරාමුවක් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා අනු කමිටුවක් පත් කරන ලදී. එම කණ්ඩායමට ඉංජනේරුවරුන් කිහිපදෙනෙක් හා සිනමා කර්මාන්තයේ ප්‍රවීණයකු වන ආචාර්ය ඩී.බී. නිහාල්සිංහ ඇතුළත් වූ හ. ඔවුහු සිය වාර්තාව වසර අවසානයේදී සම්පාදනය කළ හ.

යුරෝපයේ නිර්මාණය කරන ලද DVB-T2 ක්‍රමය ශ්‍රී ලංකාවේ ඩිජිටල් විද්‍යුත් මාධ්‍ය විකාශ රූපවාහිනී සඳහා ප්‍රමිතිය ලෙස යොදා ගත යුතු බව එම කමිටුව විසින් නිර්දේශ කරන ලදී.

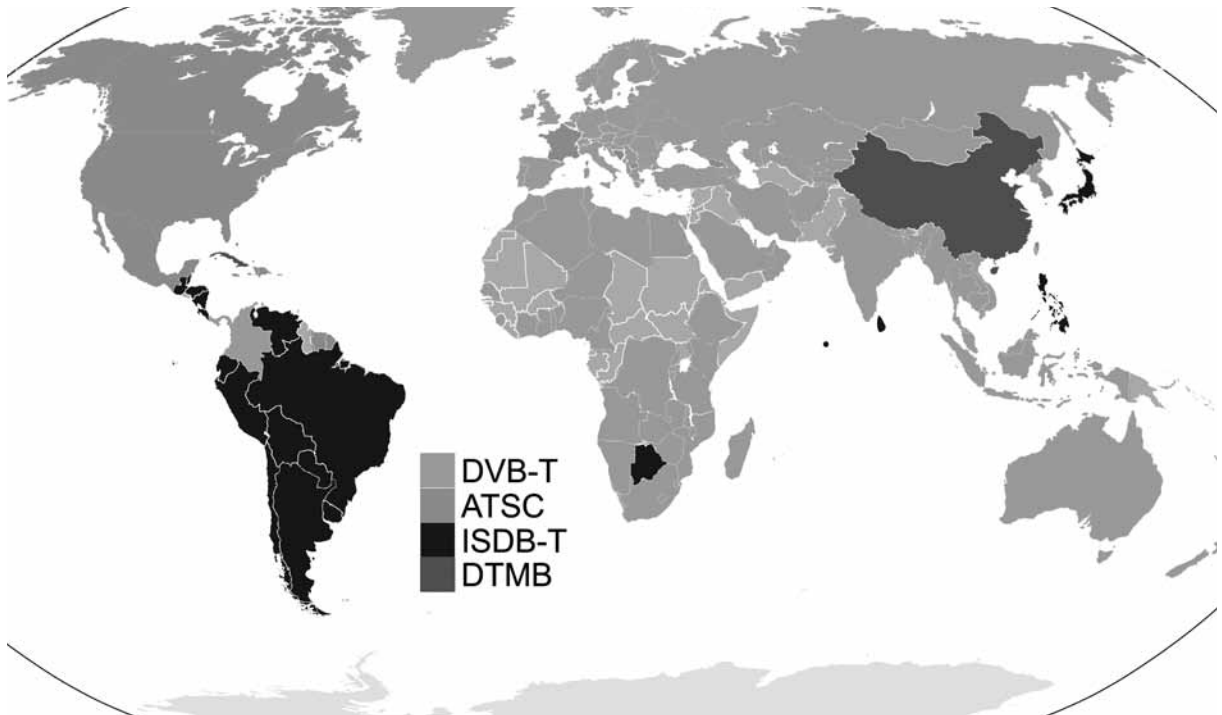
DVB-T2 යනු ඉහළ කාර්යක්ෂමතාවකින්, ඔරොත්තු දීම් හැකියාවෙන් හා නම්‍යශීලීත්වයකින් ඩිජිටල් ගුවන් විකාශ සේවා සපයන වඩා උසස් පද්ධතියකි. දැනට පවතින ඇනලොග් රූපවාහිනී වැඩසටහන් සීමිත සංඛ්‍යාත නාලිකාවක් තුළ දෙයාකාරයෙන් ම විකාශය කිරීමේ හැකියාව තිබෙන එකම ඩිජිටල් ගුවන් විකාශ රූපවාහිනී ක්‍රමය එයයි.

වාර්තාව විසින් විකාශකයන්ගේ අන්තර්ගතයන් ප්‍රේක්ෂකයන් වෙත විකාශය කිරීමේ සේවා සඳහා නව මෙහෙයුම්කාර ප්‍රවර්ගයක් හඳුන්වා දීමට ද නිර්දේශ කරන ලදී. එය ඩිජිටල් විකාශ ජාල මෙහෙයුම්කරු ලෙස හැඳින්වීමට නියමිත ය. එමඟින් මධ්‍යගත කරන ලද විකාශ පහසුකමක්, Digital Broadcast Network Operator (DBNO)" මෙහෙයවනු ලැබේ. එය සියලු විකාශකයන්ගේ ප්‍රධාන පාලන මැදිරි සමග සම්බන්ධ ය. විකාශකයන්ට නව උපකරණ මිළ දී ගැනීම සඳහා බදු සහන ද, නිවෙස්වලට අලුත් රූපවාහිනී මිළ දී ගැනීම සඳහා සහන ද දිය යුතු බව එමඟින් යෝජනා කෙරිණි.

2011 අවසාන භාගයේදී ජාත්‍යන්තර විදුලි සංදේශ සංගමයේ තාක්ෂණික විශේෂඥවරු ශ්‍රී ලංකාවේ විශේෂඥයන් සමග එක්ව රූපවාහිනී සේවා ඇනලොග් සිට ඩිජිටල් කරා පරිවර්තනය කිරීමේ මාර්ග සිතියමක් සකස් කළ හ. (ITU, Feb 2012) ¹⁸⁹

එම මාර්ග සිතියමෙහි මෙසේ දැක්වේ. "හැකි සෑම තැනකදී ම, දැනට පවතින යටිතලය භාවිතා කිරීම දිරිගැන්විය යුතු ය. ඒ වෙනුවෙන් දැනට සිටින විකාශකයන්, රජයේ නියෝජිතයාගත හා DBNO අතර ගිවිසුම් අත්සන් කළ යුතු ය. දෙවැන්නක් සඳහා බලපත්‍ර දිය යුතු නම් හඳුනා ගනු ලැබූ ස්ථානවල එම DBNO දෙක ම ස්ථානගත කළ යුතු ය. එබැවින් දෙවැනි DBNO ව පළමුවැන්නක් සමග පැවතීම සඳහා පහසුකම් සැපයීමට යටිතලයට හැකි විය යුතු ය.

¹⁸⁹ https://www.itu.int/ITU-D/tech/digital_broadcasting/project-dbasiapacific/Roadmaps/db_asp_roadmap_SriLanka.pdf

ලෝකය පුරා ඩිජිටල් විද්‍යුත් විකාශ ප්‍රමිතීන් - map courtesy Wikipedia, as at March 2016

මුල් යටිතලය සැකසීම සඳහා රු. බිලියන 2ක් ද ස්ථානීය පිහිටුවීම් සඳහා පසුව තක්සේරු කරනු ලබන පිරිවැය ද දරන්නට සිදු වන ව මාර්ග සිතියම විසින් ප්‍රකාශ කරන ලදී. “සමස්ත වියදම හා කාලරාමුව සකස් කළවිට, රජය විසින් DBNO පිහිටුවීම සඳහා අදියර අනුව කොටස් වශයෙන් හෝ සම්පූර්ණයෙන් ම හෝ අරමුදල් සැපයිය යුතු ය,” යි මාර්ග සිතියම පවසයි.

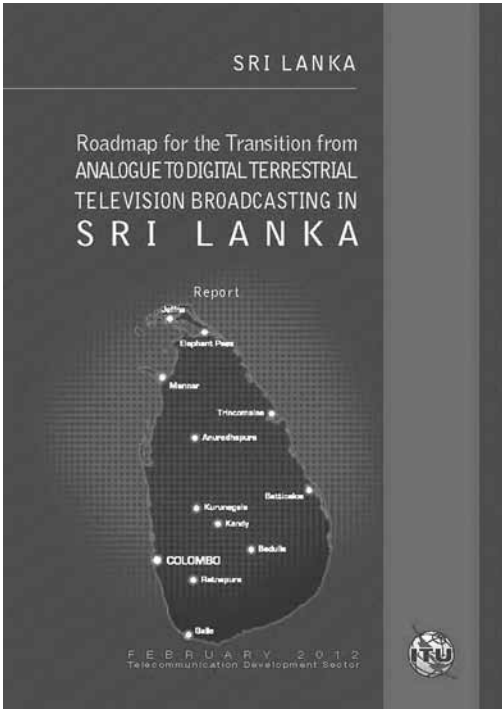
කාල රාමුව මෙසේ සැලසුම් කරන ලදී.

- 2011 අවසානය හා 2012 මැද - ඩිජිටල් ගුවන් විකාශ රූපවාහිනී සඳහා නියමු සම්ප්‍රේෂක උතුරු හා බස්නාහිර පළාත්වල සවි කිරීම
- 2014 මැද - ප්‍රධාන ඩිජිටල් විද්‍යුත් විකාශ රූපවාහිනී ස්ථාන 8 සඳහා සේවා පහසුකම් ලබා දීම.

- 2015 අග - බස්නාහිර පළාතේ ඇතලොග් රූපවාහිනී සේවා නැවැත්වීම
- 2017 අග - ඇතලොග් සේවා නතර කිරීම සම්පූර්ණ කිරීම

කෙසේ නමුත් මෙම සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක නොවීය. තුන් වසරක් පමණ කල් මැරීමෙන් පසු රාජපක්ෂ ආණ්ඩුව විසින් හදිසියේ ම 2014 මැදදී ජපානයේ ISDB-T ප්‍රමිතිය පිළි ගන්නා ලදී. විද්‍යුත් විකාශ රූපවාහිනී සේවා ඩිජිටල්කරණය සඳහා 2014 සැප්තැම්බරයේදී යෙන් මිලියන 13,177ක ණයක් ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා නියෝජිතායතනයෙන් (JICA) ලබා ගැනීම සඳහා රජය ගිවිසුම් අත්සන් කළේ ය.¹⁹⁰ එහෙත්, නව රජය ජපන් ප්‍රමිති අනුව කටයුතු කරාවි ද නැතිනම් කලින් සැලසුම් කරන ලද පරිදි

¹⁹⁰ <http://www.treasury.gov.lk/news-and-events/592-digitalization-of-terrestrial-television-broadcasting-project-ru-sankya.html>

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන ඩිජිටල් විකාශ මාර්ග සිතියම - ITU Report, 2012

DVB-T2 ප්‍රමිතිය වෙත ආපසු හැරවේ ද යන්න තවම පැහැදිලි නැත. ශ්‍රී ලංකාවේ විකාශ කර්මාන්තයේ බොහෝ කළමනාකරුවෝ හා ඉංජිනේරුවෝ DVB-T තාක්ෂණයට කැමැත්තක් දක්වති.

ප්‍රමිතිය කුමක් වුවත්, සියලු කාරණා සැලකිල්ලට ගත් විට, ඇතලොත් රූපවාහිනී සේවා අවසන් කිරීමේ හෝ ඩිජිටල් සේවා ආරම්භ කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් වසර 8 -10 අතර කාලයක් ගත වන බව පැවසේ. මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළදී සියලු රූපවාහිනී ග්‍රාහකයන් ඩිජිටල් රූපවාහිනියට හැරෙන තෙක් විකාශකයන්ට ඇතලොත් මෙන් ම ඩිජිටල් නාලිකා ද පවත්වාගෙන යන්නට සිදු වේ.

හීර් දේශ :

- ශ්‍රී ලංකාවේ ඇතලොත් රූපවාහිනී විකාශ ඩිජිටල්කරණය පිණිස යොදා ගනු ලබන්නේ කුමන ඩිජිටල් විද්‍යුත් විකාශ තාක්ෂණය ද යන්න රජය වහා ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතු ය. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ පැවති ප්‍රතිපත්තිමය අස්ථාවරත්වය හේතුවෙන් ආයෝජන අත්හිටුවා තිබේ. මෙම සංක්‍රමණය සඳහා සංශෝධිත කාලරාමුවක් හා නැවත සකසන ලද මාර්ග සිතියමක් තිබිය යුතු ය.

- විකාශ කර්මාන්තය සමග උපදේශන ක්‍රියාවලියක් ඔස්සේ රජය විසින් රූපවාහිනී විකාශ ඩිජිටල්කරණය සඳහා පැහැදිලි සැලැස්මක් හා කාලරාමුවක් සංවර්ධනය කළ යුතු ය. එමඟින් 2009 - 2015 සමයේ ප්‍රතිපත්තිමය අස්ථාවරත්වය හේතුවෙන් ඇති වූ අවුල් සහගත තත්ත්වය විසඳිය යුතු ය. එකඟ වූ පසු, සාධාරණ හා පාරදෘෂ්‍ය අන්දමින් සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම පිහිටුවීමට නියමිත ස්වාධීන විකාශ නියාමනායතනය විසින් කළ යුතු ය. ඇතලොත් යුගයේ අක්‍රමවත්කමට මෙම සංක්‍රමණය තුළ විසඳුම් ලැබෙන බවට වග බලා ගැනීම වැදගත් ය.

- බහු වේදිකා මාධ්‍ය අන්තර්ගත බෙදාහැරීමේදී රජයේ විකාශකයන් විසින් සිය වැඩසටහන් අන්තර්ජාලය තුළ සංරක්ෂණය කිරීමේ වගකීමක් ඇති කළ යුතු ය. එය බීබීසී අයිප්ලේයරයට (BBC's iPlayer: https://en.wikipedia.org/wiki/BBC_iPlayer) සමාන විය හැකි ය. එවැනි සංරක්ෂණය කිරීම් විශේෂයෙන් ම අධ්‍යාපනික හා පර්යේෂණ අරමුණු වෙනුවෙන් ප්‍රයෝජනවත් වේ.

- ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවිධාන විසින් ඩිජිටල් මාධ්‍ය මූලෝපායක් සංවර්ධනය කළ යුතු ය. එහිදී බහුවිධ ග්‍රාහකයන් සහභාගි කර ගත හැකි පරිදි වඩාත් ම සුදුසු ඩිජිටල් වේදිකා හා මෙවලම් ගැන සැලකිලිමත් විය යුතු ය. ඩිජිටල් මූලෝපායන් අතරට සමාජ මාධ්‍ය භාවිතාව පිළිබඳ ආයතනික ප්‍රතිපත්ති හා යහභාවිතාවන් ද, බුද්ධිමය දේපල හිමිකම්, සංරක්ෂණය හා ධාරිතා ගොඩනැගීම ද ඇතුළත් විය යුතු ය.

ආ

පුවත්පත්, විකාශ මාධ්‍ය හා තොරතුරු තාක්ෂණ ව්‍යාප්තිය

502 ආන්තික
කණ්ඩායම්වලට
ඔවුන්ට භාවිතා කළ හැකි
සන්නිවේදන ස්වරූප වෙත
ප්‍රවේශය තිබේ

මා මාධ්‍ය ප්‍රවේශයේ හිමිකාරිත්ව ක්‍රම මඟින්
ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය ශ්‍රී ලාංකික සමාජය
වෙත ළඟා වීම පිළිබඳ දර්ශකයක් ලබා දෙයි.

2012 ජන හා නිවාස සංගණනයෙන් පෙන්වා දී ඇති
ආකාරයට නිවෙස් අතරින් 78.9%ක තිබෙන ජංගම
දුරකථනය විසින් නිවෙස් අතරින් 78.3%ක ඇති
රූපවාහිනිය පසුබස්වමින් ඉතාම සුලබ සන්නිවේදන
උපකරණය බවට පත් වී තිබේ. තුන්වන ස්ථානයෙහි
තිබෙන රේඩියෝව තිබෙන්නේ ගෘහයන් 68.9%ක ය.
ස්ථාවර දුරකථන තිබෙන්නේ ගෘහයන්ගෙන් 42.4%
ක පමණි. මේස පරිගණක නිවෙස්වලින් 15%ක ද
ලැප්ටොප් පරිගණක 5.6%ක ද තිබේ.¹⁹¹

ජංගම දුරකථන හෝ රූපවාහිනී හිමි කර ගැනීම
සම්බන්ධයෙන් නාගරික හා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ අතර
සැලකිය යුතු විෂමතාවක් නැත. එහෙත්, වතුකරයේ
සියලු හිමිකාරිත්ව මට්ටම් පහත් ය.¹⁹²

ස්මාට් දුරකථන භාවිතාවත් සමග මාධ්‍ය
පාරිභෝජනය වාර්තා කර ගැනීම දුෂ්කර වී තිබේ.
2015 අග වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ස්මාට් දුරකථන
මිලියන 3.5ක් භාවිතා වන බව විශ්වාස කෙරේ.
ඇතැම් අය ස්මාට් දුරකථන හඬ ඇමතුම්, කෙටි
පණිවුඩ, ගුවන් විදුලියට සවන් දීම, අන්තර්ජාලයට
පිවිසීම, VOIP හා Viber හා WhatsApp වැනි
ක්ෂණික පණිවුඩ සේවාවන් සඳහා ද භාවිතා කරති.

2015සැප්තැම්බර් 30 වන විට සමුච්චිත විදුලි සංදේශ
සංඛ්‍යාලේඛන අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ සක්‍රීය ස්ථාවර

191 Census of Population
and Housing 2012: Key
Findings
<http://countryoffice.unfpa.org/srilanka/?publications=12333>

192 Household Income and
Expenditure Survey
(HIES) 2012-13, covering
sample of 25,000
households: http://www.statistics.gov.lk/HIES/HIES2012_13FinalReport.pdf

දුරකථන දායකත්වයන් 23,771,580ක් තිබේ. (2011 වසරේ උච්චතම සංඛ්‍යාව 3,608,392 සිට පහත වැටී තිබේ.) එයට පරස්පරව ජංගම දුරකථන 23,771,580ක් ඇත. ඇතැම් පුද්ගලයන්ට බහු සබඳතා ඇත.¹⁹³

2014 අවසානය වන විට අන්තර්ජාල දායකත්වයන් 3,396,295ක් තිබිණි. එයින් 82%ක් ම ජංගම දුරකථන හරහා ය. එක් සබඳතාවක් හරහා දෙදෙනෙකු අන්තර්ජාලයට පිවිසෙන්නේ යයි සැලකුවත් ජනගහණයෙන් 20,675,000ක සමස්තය (ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවේ 2014 මැද ප්‍රක්ෂේපණය අනුව) රටේ මුළු ජනගහණයෙන් 32.85%කි. අන්තර්ජාල සමාජය එහි 2014 වාර්තාවේ ඇස්තමේන්තු කර ඇති ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහණයෙන් 22%ක් ස්ථාවර ලෙස අන්තර්ජාලය පරිහරණය කරති. එබැවින් සෑම ලාංකිකයන් සිව් දෙනෙකුගෙන් ම එක් අයෙක් ස්ථාවරව අන්තර්ජාලය පරිහරණය කරන බව කීම සාධාරණ ය.

ආන්තික ජනයා විසින් සන්නිවේදන හා තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිතා කිරීම

සන්නිවේදන හා තොරතුරු තාක්ෂණ සේවා ආන්තික ජනයා වෙත ප්‍රවේශ වීම පිළිබඳ නිශ්චිත තොරතුරු නැත. කෙසේ වෙතත්, 1990 දශකයේ දුරට විහිදුණු ටෙලිකොම් රෙගුලාසි අනුව, ශ්‍රී ලංකාව ලොව අඩු ම හඬ හා දත්ත සම්ප්‍රේෂණ ගාස්තු ඇති රටකි. වෙළඳපොළ තරගකාරීත්වය එයට හේතුවයි. මේ හේතුවෙන් අඩු ආදායම් කණ්ඩායම්වලටත් තමන්ගේ ම වූ දුරකථනයක්, බොහෝ විට ජංගම දුරකථනයක් භාවිතා කිරීමේ අවස්ථාව ලැබී තිබේ.¹⁹⁴

ස්මාට් දුරකථන ඇතුළු ජංගම දුරකථන භාවිතා කිරීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ඩිජිටල් බෙදීම අඩු වෙමින් ඇති බවට මෑත කාලීන පර්යේෂණවලින් පෙන්වා දී තිබේ.

2005දී ඇරඹුණු කොළඹ පදනම් කර ගත් ආසියානු කලාපීය සන්නිවේදන හා තොරතුරු තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පර්යේෂණ ආයතනයක් වන LIRNEasia විසින් පිරමීඩයේ පහළ ම තලයේ දුරකථන භාවිතය අධ්‍යයනය කරමින් තිබේ. ආන්තික ජනයා විසින් ඉල්ලුම පැත්තේ කලාපීය සන්නිවේදන හා තොරතුරු තාක්ෂණ භාවිතය පිළිබඳ අධ්‍යයනයෙන් හෙළිදරව් වී තිබෙන්නේ එය වෙනත් ජනයා අතර සිදු වන ආකාරයෙන් ම සිදු වන බවයි. හදිසි සන්නිවේදනය, සමාජ ජාලගත වීම් ඇතුළු තමන්ගේ ම දුරකථනයක් (ශ්‍රී ලංකාවේ සංදර්භය අනුව නම් ජංගම දුරකථනයක්) භාවිතයෙන් ලැබෙන වැඩි දියුණු කරන ලද පෞද්ගලික ආරක්ෂාව සෑම කෙනෙක් ම අගය කරති. සමීක්ෂණ විසින් පෙන්වා දී ඇති තවත් කාරණයක් වන්නේ පිරිමි හා කාන්තාවෝ එක ම ආකාරයෙන් ජංගම දුරකථන භාවිතා කරන බවයි.¹⁹⁵

LIRNEasia ආයතනයේ Teleuse@BOP පර්යේෂණය අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ හා වෙනත් ආසියානු නැගී එන වෙළඳපොළ විසින් රජය විදුලි සංදේශනයේ වැදගත්කම තේරුම් ගැනීම ඔප්පු කර තිබේ. විශේෂයෙන් ම පිරමීඩය පතුලේ ජංගම දුරකථන භාවිතයට එය අදාළ ය. එහි සොයා ගැනීම් විශ්වීය සේවා ප්‍රතිපත්තිවලට, බදුකරණයට හා ආරක්ෂක අරමුණු වෙනුවෙන් දුරකථන ලියාපදිංචි කිරීමට පවා වැදගත් වී තිබේ. තාක්ෂණයේ, ව්‍යාපාර

¹⁹³ <http://www.trc.gov.lk/2014-05-13-03-59-39/statistical-overview.html>

¹⁹⁴ <http://lirneasia.net/projects/2010-12-research-program/teleusebop4/>

¹⁹⁵ <http://lirneasia.net/2007/12/documentary-film-highlights-telephone-revolution-in-asias-emerging-markets/>

සහභාගිත්ව තොරතුරු සමාජයක් වෙනුවෙන් ප්‍රජා මාධ්‍යය

ඇතුළත් කර ගන්නා සුළු තොරතුරු සමාජයකදී දුරස්ථව ජීවත් වන හා කොන් කරන ලද ප්‍රජාවන්ට ද සන්නිවේදනයට ප්‍රවේශය තිබිය යුතු ය. ඒ වෙනුවෙන් රජය විශේෂ අවධානය යොමු කර ආයෝජන කළ යුතු ය. මෙහිදී ප්‍රජා මාධ්‍යවලට ප්‍රධාන භූමිකාවක් කළ හැකි ය.

ප්‍රජා මාධ්‍ය විවිධ ස්වරූප ගනියි. ප්‍රජා පුවත්පත්, ප්‍රජා පුවත් හසුන් පුවරු, ප්‍රජා බහු මාධ්‍ය මධ්‍යස්ථාන ආදිය නිදසුන් ය. මේ දක්වා වඩාත් ම කාර්යක්ෂම ප්‍රජා මාධ්‍යය වී තිබෙන්නේ ප්‍රජා ගුවන් විදුලියයි. ගුවන් විදුලිය ඉතා සහභාගී ස්වරූපයකින් භාවිතා කළ හැකි ය. එහි මෙහෙයුම් වියදම ප්‍රජාවේ බොහෝ දෙනෙකුට දරා ගත හැකි මට්ටමක පවතී.

ප්‍රජා මාධ්‍යවල වඩාත් ම වැදගත් මානයන් වන්නේ ප්‍රවේශය හා සහභාගිත්වයයි. කෙසේ වෙතත්, මෙම මාන ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය විසින් කොන් කරන ලද ප්‍රජාවන්ගේ උවමනාවන් පිළිබඳ තෝරාගෙන වාර්තා කරන ආකාරය අනුව වෙනස් වේ.

මෙම වෙනස ෆ්‍රාන්සිස් බෙරිගන් විසින් 1994දී ප්‍රජා මාධ්‍ය අර්ථ නිරූපණය කරද්දී පැහැදිලි කරන ලදී. ඒ මෙසේය. “අතීතයේදී, ප්‍රජා මාධ්‍ය හා සමාන යෙදුම් භාවිතා කරනු ලැබුවේ

වාර්ගික හෝ සුළුතර කණ්ඩායම් වැනි විශේෂ අවශ්‍යතා හා අභිලාෂයන් ඇති විශේෂිත ප්‍රජා කණ්ඩායම් වෙනුවෙන් විශේෂයෙන් සැලසුම් කරන ලද වැඩසටහන් හැඳින්වීමටයි. සිතා මතා කරන ලද මෙම නම්නීකරණය හැරුණු විට, නිෂ්පාදන ක්‍රමයෙහි පැවතියේ සුළු වෙනසකි. මාතෘකා තෝරා ගනු ලැබුවේ ඒ විදියට ම ය. ඒ වෘත්තීය සන්නිවේදකයන් විසිනි. ඒවා ග්‍රාහකයන්ගේ අවශ්‍යතා හා අභිලාෂයන් වෙනුවෙන් ඉලක්ක කරන ලදී. එහෙත්, ප්‍රජා මාධ්‍ය යනු, ප්‍රජාව විසින් තීරණය කරනු ලබන අරමුණු වෙනුවෙන්, ප්‍රජාව විසින් මාධ්‍ය භාවිතාවට යොදා ගැනීමයි. ඒ වනාහි ප්‍රජාවේ සාමාජිකයන්ට තමන්ට අවශ්‍ය විටදී තොරතුරු, අධ්‍යාපනය, විනෝදාස්වාදය වෙනුවෙන් ප්‍රවේශය ඇති මාධ්‍යයකි. ඒ වනාහි ප්‍රජාවේ සාමාජිකයන් සැලසුම්කරුවන්, නිෂ්පාදකයන් හා ශිල්පීන් ලෙස සහභාගී වන මාධ්‍යයකි. ඒවා වනාහි ප්‍රජාව වෙනුවෙන් පවත්වගෙන යනවාට වඩා ප්‍රජාවේ ප්‍රකාශනය වෙනුවෙන් ඇති ඒවා ය.”

මූලාශ්‍රය: Community Communications: The Role of Community Media in Development. Frances J Berrigan. 1994 UNESCO. pp7-8. <http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000440/044035eo.pdf>

මාදිලිවල හා ප්‍රතිපත්තිවල නව නිර්මාණ පිරමීඩයේ පතුලට කාර්යක්ෂමව සේවය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය බව ඔවුන් විසින් පෙන්වා දී තිබේ. පිරමීඩයේ පතුලේ විදුලි සංදේශන සේවා ඉල්ලුමේ වැඩිවීම තේරුම් ගැනීම පිණිස එය වැඩිපුර වැදගත් වේ.¹⁹⁶

විවිධත්වය, පරිණාමයේ වේගය හා සමාජ මාධ්‍යවල වැඩි වන බලපෑම විසින් බලපෑම් කටයුතුවල හා ක්‍රියාකාරිත්වයේ යෙදී සිටින අයට අවස්ථා හා අභියෝග එල්ල කර තිබේ. අදාළ ප්‍රවණතා වටහා ගැනීමට හා විශේෂිත නිදසුන් ලේඛනගත කිරීමට තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නිරීක්ෂණයක් ශ්‍රී ලංකාවේ නැත. එබැවින් සාක්ෂි ප්‍රවණතාවල විශ්වසනීයත්වය අඩු ය.

මෙහිදී ඉන්දු-භෞමික Manthri.lk වෙබ් අඩවිය ගැන සඳහන් කිරීම වටී. එමගින් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීන් 225කගේ කාර්යසාධනය නිරීක්ෂණය කරන ලදී. එය විසින් සුවිශේෂ පද්ධතියක් ඔස්සේ නිල හැන්සාඩ් වාර්තා විශ්ලේෂණය හා සංඥාගත කිරීම කරයි. එම වෙබ් අඩවිය හිමි වෙරටේ රිසර්ච් ආයතනය යනු උපායික විශ්ලේෂණ හා තීරණ ගැනීමෙහි ලා හා අදහස් ගොඩනගා ගැනීමෙහි ලා උපකාර වන උපදෙස් ලබා දෙන බුද්ධි මණ්ඩපයකි.

බොහෝ සිවිල් සමාජ සංවිධානවල මෑත කාලීන අත්දැකීම් අනුව බලපෑම් ව්‍යාපාර වඩා සාර්ථක වන්නේ ඒවා විසින් අන්තර්ජාල / සමාජ මාධ්‍ය හා වඩා සම්ප්‍රදායික ක්‍රම වන පුවත්පත් සාකච්ඡා, මාධ්‍ය නිවේදන, මහජන පෙළපාලි හා ඉඩ තිබේ නම් සාමකාමී විදි විරෝධතා ආදී ප්‍රවේශයන්ගේ සංකලනයක් භාවිතා කරන්නේ නම් ය.

“වැඩි වැඩියෙන් ලාංකිකයෝ දැන් අන්තර්ජාලය පරිහරණය කරති. දැන් භාෂාමය බාධා නැත. යුනිකෝඩ් අක්ෂර හඳුන්වා දීමෙන් පසු ජනතාවට සිංහලෙන් හා දෙමළෙන් තොරතුරු සොයා ගැනීම හා භාවිතය කළ හැකි ය. බ්ලොග්, ඕපාදූප අඩවි හා වෙනත් අන්තර්ගතයන්හිදී දැන් භාෂාව තව දුරටත් බාධාවක් වන්නේ නැත. මගේ තක්සේරුව අනුව 90%ක් ලාංකික රජයේ නිලධාරීන් දැන් සිය නිල කටයුතු සඳහා අන්තර්ජාලය භාවිතා කරති. රජයේ සේවකයෝ පුළුල් ලෙස ජංගම දුරකථන ද භාවිතා කරති. ඒ අතරින් 40%ක් පමණ ස්මාට් දුරකථනයි. බොහෝ ලාංකිකයන්ට අන්තර්ජාලය සඳහා බිහි දොර වන්නේ ස්මාට් දුරකථනයයි.

ශ්‍රී ලාංකිකයන් විසින් නිර්මාණය කරනු ලබන වෙබ් අන්තර්ගතයන් ප්‍රමාණය තවමත් ඉතා අඩු ය. සිංහල අන්තර්ගතයන් ප්‍රමාණය තවත් අඩු ය. වෙබ් වේදිකාවන් තුළ අපගේ ජනතාව අන්තර්ගතයන් නිෂ්පාදනය කරන, හුවමාරු කර ගන්නා හා වැඩි දියුණු කරන දිනයක් වෙනුවෙන් අපට තව බොහෝ දුර යාමට තිබේ.”

ආචාර්ය හර්ෂ විජයවර්ධන,
අංශ ප්‍රධානී / උපදේශක, කොළඹ
විශ්වවිද්‍යාලයේ පරිගණක පාසල

¹⁹⁶ <http://lirneasia.net/projects/icts-the-bottom-of-the-pyramid/>

පුරවැසි ජනමාධ්‍යවේදයේ නැගී ඒම

ප්‍රජා මාධ්‍ය භාවිතා කිරීමෙහි පුරෝගාමියෙක් හා පර්යේෂකයකු වූ ඩැන් ගිල්මෝර් විස්තර කර ඇති පරිදි 'පුවත්පත් කලාවේ අහඹු ක්‍රියා' සිදු කිරීම සඳහා තොරතුරු හා සන්නිවේදන මෙවලම් හා වේදිකාවන් භාවිතා කිරීමෙහිදී පුරවැසියන්ට එවැනි බාධකවලට මුහුණ දෙන්නට සිදු වූයේ නැත. දිරිමත් කරන කාරණයක් ලෙස අලුත් පුරවැසි මාධ්‍යකරුවන් හා සමාජ මාධ්‍ය භාවිතා කරන්නන් පිරිසක් පසුගිය දශකය තුළ බිහි වී තිබේ. මවුහු තමන් වටා සිදු වන සිදුවීම්වලට වැඩි වැඩියෙන් ප්‍රතිචාර දක්වන්නට පටන් ගෙන තිබේ. ඒ විවෘත අදහස් ප්‍රකාශ කිරීම හා ඩිජිටල් අන්තර්ගතයන් බෙදා හදා ගැනීම හරහා ය.

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ ජනමාධ්‍ය ඒකකයේ ක්‍රියාත්මක සේ. සිරිවර්ධන මෙසේ සඳහන් කර තිබේ: 'මාධ්‍ය පාරිභෝගිකයන්ට සිය ප්‍රතිචාර ලබා දීමට, අදහස් බෙදා හදා ගැනීමට හා පිළිතුරු දීමට සම්ප්‍රදායික මාධ්‍යවල තිබුණේ සීමිත අවස්ථාවකි. එය පුවත්පත්, රූපවාහිනී හා රේඩියෝ මාධ්‍යවල ආවේණික ලක්ෂණයක් විය. එහෙත්, වෙබ් අඩවි, බ්ලොග් හා සමාජ මාධ්‍ය විසින් ග්‍රාහකයන්ට පිළිතුරු දෙන්නට පමණක් නොව තම අදහස් දක්වන්නට පමණක් නොව තමන්ගේ ම අන්තර්ගතයන් පුවත්පත් කලාවේදීන් සේ බෙදා ගන්නට ද අවස්ථාව ලබා දී තිබේ. නව මාධ්‍ය මෙවලම් ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිතා කරන්නන් අතර සුලබ වී තිබේ. ඊට තුළ පුරවැසි පුවත්පත් කලා භාවිතය වැඩි වී තිබේ.'¹⁹⁷

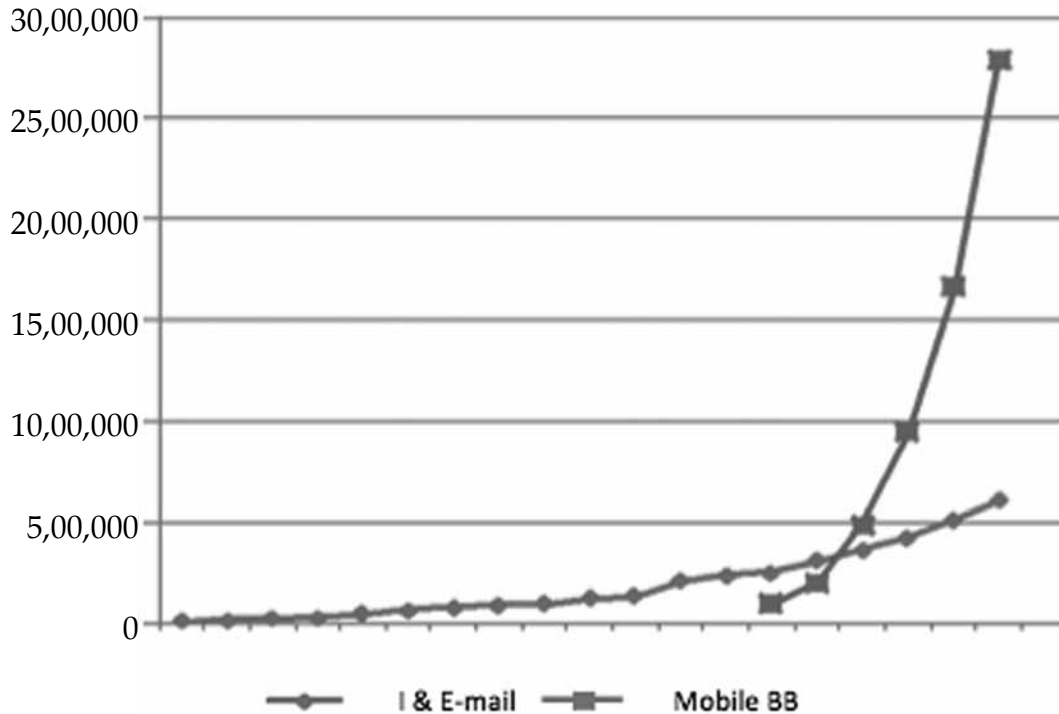
ශ්‍රී ලංකාවේ පුරවැසි ජනමාධ්‍ය

පුරවැසි ජනමාධ්‍ය මූලික අර්ථ නිරූපණය වන්නේ සාමාන්‍ය ජනතාව, පොදු අවකාශයකදී කිසිදු මාධ්‍ය මුරහටයකු නොමැතිව තම අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමයි. මේ වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවට දිගු ඉතිහාසයක් තිබේ. ක්‍රි.ව. 5වන සියවසට අයත්, කාශ්‍යප රජු විසින් නිර්මාණය කරන ලද සීගිරි බලකොටුවේ කැටපත් පවුරෙහි එය බැලීමට පැමිණි අමුත්තෝ සටහන් තැබූ හ. එම සටහන් 6වන සියවසේ සිට 13වන සියවස දක්වා කාලයට අයත් වේ. ඒවා කියවා වටහා ගැනීමෙන් එකල වැසියන්ගේ ජීවිතය හා බලාපොරොත්තු ගැන බොහෝ දේ උගත හැකි ය.

මෑත වකවානුවේදී පුරවැසියන්ගේ ප්‍රකාශන කවිකොළයේ සිට කැළෑ පත්තරය දක්වා විවිධ ස්වරූප ගත්තේ ය. හෙළිදරව් නො වන සිදුවීම් වාර්තා කරන්නට ද, අදහස්, දැක්ම හා විසඳුම් ඉදිරිපත් කරන්නට ද වෙබ් පාදක වේදිකා භාවිතා කරන්නට ශ්‍රී ලංකාවේ පුරවැසියන් යොමු වූණේ මෑත වසර 15 - 20 තුළ ය.

පුරවැසි ජනමාධ්‍යයේ මුල් ස්වරූපය ලෙස බ්ලොග්-කරණය මතු වූයේ 1990 දශකයේ අගභාගයේදී ය. පුළුල් පරාස අන්තර්ජාල සේවා ව්‍යාප්ත වීමත් සමග ම ටීවීටර් (ක්ෂුද්‍ර බ්ලොග්කරණය), ෆේස්බුක් (සමාජ ජාල), ඉන්ස්ටග්‍රෑම් (ඡායාරූප බෙදා හදා ගැනීම) හා යූටියුබ් (වීඩියෝ බෙදා හදා ගැනීම) වෙත බොහෝ දෙනා සම්බන්ධ වූ හ. මෑත සිට අමතර මෙවලම් ද ව්‍යාප්ත වී තිබේ. වටිස්ඇප්, වයිබර් වැනි අන්තර්

¹⁹⁷ Contribution of Citizen Journalism as a Tool for Development Communication in Sri Lanka. Krishan J Siriwardhana. <http://arts.cmb.ac.lk/sites/default/files/content/title22.pdf>

ශ්‍රී ලංකාවේ අන්තර්ජාල භාවිතයේ වර්ධනය 1996-2014-ටෙලිකොම් කර්මාන්තය
 data collated by TRCSL. December 2014. 16H <http://www.trc.gov.lk/2014-05-13-03-56-46/statistics.html>

ක්‍රියාකාරී රූප, සිතියම් හා මාධ්‍ය සේවා බෙදා හදා ගැනීමේ වැඩසටහන් මෑත ම කාලයේ සිට භාවිතයට පැමිණ තිබේ.

2004 සුනාමි ආපදාවෙන් පසු කාලයේ සිට, පොදු අභිලාෂයන් සඳහා වන බ්ලොග්කරණය ශ්‍රී ලංකාවේ සෙමින් නමුත් ස්ථාවරව වර්ධනය වෙමින් තිබේ. එම වකවානුව ශ්‍රී ලංකාවේ පුරවැසි මාධ්‍ය කලාවේ නව නැම්මක් ඇති කල සමයකි. ඉන් පසු එළඹුණු දශකය තුළ සිංහල, දෙමළ හා ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයන්ගෙන් බ්ලොග්කරණය ව්‍යාප්ත වූ අතර, එමඟින් ගද්‍ය, පද්‍ය, රූප, මිශ්‍ර මාධ්‍ය ආකෘති ආදී වශයෙන් අන්තර්තය විවිධාංගීකරණය තිබේ. ඇතැම් බ්ලොග් විසින් බැරෑරුම්

දේශපාලන හා සමාජ අදහස් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. තවත් සමහර ඒවා අලුත් කුසලතාවන් පෝෂණය කරති.¹⁹⁸ 2014 වන විට සිංහල බ්ලොග් 3,000කට වඩා ඇති බව එක් විශ්ලේෂකයකු විසින් ඇස්තමේන්තු කරන ලදී.¹⁹⁹ එහෙත් ඒ සියල්ල ම ජනප්‍රිය හෝ ස්ථිරව ක්‍රියාත්මක වන්නේ නැත. ජනප්‍රිය බ්ලොග්වල පාඨක අදහස් ඇතැම් විට සිය ගණනකි.

බ්ලොග්කරුවෝ පුරවැසි මාධ්‍යකරණයේ නව පරිසර පද්ධතිය සමග මනාව ගැලපෙති. එය ද අඛණ්ඩව වර්ධනය වෙමින් තිබේ. මාධ්‍ය පර්යේෂකයන් විසින් හොඳින් අධ්‍යයනය කර නැති මුත්, මෙය දැන් මහජන අවකාශයේ කොටසකි.

¹⁹⁸ Blogging in Sri Lanka: A New Platform for Creativity? <http://nalakagunawardene.com/2015/04/26/a-k-lit-fest-session-on-blogging-in-sri-lanka-a-new-platform-for-creativity/>

¹⁹⁹ <http://www.slideshare.net/NalakaG/media-reforms-in-lanka-big-picture-ideas-by-nalaka-gunawardene>

පර්යේෂක හා මාධ්‍ය ක්‍රියාකාරීක සංජන හත්තොටුව පවසන පරිදි, මරණ, මානුෂීය ගැටලු හා සිවිල් යුද්ධයේ සැඟවුණු සමාජ පිරිවැය අරුත්බර ලෙස වාර්තා කිරීමෙහිදී පුරවැසි ජනමාධ්‍යකරුවෝ ප්‍රධාන භූමිකාවක් රඟපෑවෝ ය. ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය විසින් මේවා එක්කෝ අතිශයෝක්තියට නගන ලදී. නැතිනම්, අති සංවේදී ලෙස වාර්තා කරන ලදී. එහෙත්, තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය ව්‍යාප්ත වූ පළියට පොදු හැඟීමකින් යුත් පුරවැසි ජනමාධ්‍යවේදයක් බිහි නො වන බව ඔහු පෙන්වා දුන්නේ ය.

ඔහු මෙසේ ද පවසයි. “බොහෝ විට, පුරවැසි ජනමාධ්‍යයේ නව යුගය තුළ පැරණි පුවත්පත් කලාවේ පැවති ධර්මතා හා විනය දක්නට නැත. සංවාද අමු, හැඟුම්බර, නො ඉවසිලිමත්, අගෞරවනීය, විස්තර රහිත හා ප්‍රකෝපකාරී වේ. කෙසේ වෙතත්, පුරවැසි මාධ්‍යකරණයේ තිබෙන විභවය වන්නේ, ගැහැනු - පිරිමි, සියලු ජාති, ආගම්, කුල, පංති, ආගම් ආදියට අයත් සියලු පුරවැසියන්ට සාකච්ඡා සංසදයක් සැපයීමට එයට තිබෙන හැකියාවයි. එමඟින් ඔවුන්ට තමන්ගේ අදහස් නිදහස් ලෙස ප්‍රකාශ කළ හැකි ය. සමාජය විසින් වඩා කැමැත්තෙන් ඉඩ දෙනු ලබන්නේ සාමය උපදවන අදහස් හා ක්‍රියාමාර්ගයි.”²⁰⁰

2006දී හත්තොටුව Groundviews.org නම් පුරවැසි මාධ්‍ය වෙබ් අඩවිය ආරම්භ කරන ලදී. එය සිවිල් යුද සමයේදී විවාදය හා සාකච්ඡාව සඳහා ආරක්ෂිත අවකාශයක් ලෙස සැලකිණි. රාජ්‍ය පාලනය, මානව

හිමිකම්, කලාව, සාහිත්‍යය, සාමය ගොඩනැගීම හා වෙනත් කාරණා සම්බන්ධයෙන් මෙම වෙබ් අඩවිය විසින් විවිධ අංශ ඔස්සේ කරුණු ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. එහි මූලික පිරිනැමුම වන්නේ පුළුල් පරාසයක දැක්ම මත පදනම් වූ අදහස් ලිපි වන මුත්, ගවේෂණාත්මක ජනමාධ්‍ය, දත්ත දෘෂ්‍යකරණය හා විවෘත දත්ත මඟින් මෙහෙයවෙන ජනමාධ්‍ය ද භාවිතා කරනු ලැබේ.

“අපි රටේ ඉතා දුර්ලභ දෙයක් නිර්මාණ කර ඇත්තෙමු. ඒ වනාහි ශිෂ්ට අන්දමින් විවාද කිරීමට හා සාකච්ඡාවටත්, විවිධත්වයන් අර්ථ නිරූපණය කිරීමටත් යොදා ගත හැකි ආරක්ෂිත අවකාශයකි,” යි හත්තොටුව පවසයි. “කතන්දර කීමේ විවිධ ස්වරූප ගැන දැන් අපි පරීක්ෂණ කරමින් සිටිමු. ඒ අතර ඡායාරූප, කෙටි විඩියෝ, දිගු පුවත්පත් වාර්තා ආදිය වේ. අපි ඒ වෙනුවෙන් රටෙහි ඇති එකම වේදිකාව වන්නෙමු.”²⁰¹

Groundviews.org තනි බෙබ් අඩවියක මට්ටම ඉක්මවා ගොස් ෆෙස්බුක් හා ටිවිටර් ගිණුම් ද පවත්වාගෙන යනු ලබන අතර, එය ශ්‍රී ලංකාවේ එවැනි ප්‍රයත්නයන් අතර වැඩියෙන් ම දකින්නට ලැබෙන්නේ වේ. සිංහල භාෂාවෙන් විකල්ප නමින් ද දෙමළ බසින් මාතූම් නමින් ද වෙබ් අඩවි හා සමාජ මාධ්‍ය පෝෂකයක් ද එයට අයත් වේ.

ඇත්තෙන් ම, පුරවැසියෝ නිරතුරුව ම වෙබ් හා පොදු කතිකාව සඳහා අලුත් ක්‍රම පිළිබඳ පරීක්ෂා කරමින් සිටිති. 2010 පමණ සිට, සාකච්ඡාව ෆෙස්බුක් හා ටිවිටර් වැනි ප්‍රධාන සමාජ මාධ්‍ය

²⁰⁰ WAN-IFRA Blog, 2013 interview with Sanjana Hattotuwa: <http://blog.wan-ifra.org/2013/05/02/citizen-journalism-platform-groundviews-thrives-in-sri-lanka>

²⁰¹ Opinion: The Promise of Citizen Journalism, by Sanjana Hattotuwa. https://www.opendemocracy.net/the_promise_of_citizen_journalism

වේදිකා වෙත චලනය වෙමින් තිබේ. දැන් ස්ථාවර බ්ලොග්කරුවෝ පවා සිය අන්තර්ගතයන් මේවායේ නැවත පළ කරති.²⁰²

පශ්චාත් යුද කාලීන ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රගතිශීලී, සමානාත්මතාවාදී හා සාධාරණ සමාජය ප්‍රවර්ධනය කරන්නන්ට ගැඹුරට කා වැදුණු වැඩවසම්වාදය, රාජ්‍ය ඒකාධිපතිවාදය හා ජාතිවාදී අන්තවාදය සමග ගැටෙන්නට සිදු විය. වෙනස් දැක්මක් දැරූ පමණින් ම, වාචික තර්ජනවලට පමණක් නොව, ඇතැම් විට ශාරීරික ප්‍රහාරවලට ද මුහුණ දෙන්නට සිදු විය. අවාසනාවකට මෙන් එකී නො ඉවසිලිවත්කම සමාජ මාධ්‍ය වෙත ද උතුරා ගොස් තිබේ. ජාතිවාදියෝ, ආගමික අන්තවාදියෝ, කුමන්ත්‍රණ න්‍යායවාදියෝ හා කුණු අවුස්සන්නෝ වෙබ් මාධ්‍යයන්ගේ නිර්නාමිකත්වයට හා ව්‍යාජ නාමවලට මුවා වෙමින් පුළුල් ලෙස දුෂ්ටත්වය හා යක්ෂාරෝපණය පතුරුවති. විශේෂයෙන් ම, ශ්‍රේණික වෛරී ප්‍රකාශනවල හා නො ඉවසීමේ තෝතැන්නක් වී තිබේ.

²⁰² <http://www.c3magazine.com/a-dying-breed-how-social-networks-killed-the-sri-lankan-blogosphere/>

නිර්දේශ :

- රජය විසින් මාධ්‍ය සංවර්ධන අරමුදලක් හා / හෝ මාධ්‍ය බහුවිධභාවය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ නියෝජ්‍යතායතනයක් පිහිටුවිය යුතු ය. එමඟින් ප්‍රජා විකාශයන්ට හා කුඩා වාණිජ මාධ්‍යයන්ගේ මෙහෙයුම්වලට සක්‍රීයව ආධාර කිරීමෙන් වඩා විවිධත්වයකින් යුතු මාධ්‍ය කර්මාන්තයකට සහයෝගය දිය යුතු ය.
- සිංහල අක්ෂර සම්බන්ධයෙන් ඇති ගැටලු විසඳීම සඳහා තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජ්‍යතායතනය කඩිනමින් පියවර ගත යුතු ය. මන්ද, මෙම කරුණ විසින් ඩිජිටල් අන්තර්ගතයන්ගේ සංවර්ධනයට බාධා කෙරේ. සිංහල හා දෙමළ අක්ෂර භාවිතය පහසු හා විධිමත් කිරීම තහවුරු කිරීම සඳහා එම නියෝජ්‍යතායතනය පියවර ගත යුතු ය.
- නැණසල ග්‍රාමීය තොරතුරු තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන සම්බන්ධයෙන් තම ප්‍රතිපත්තිය තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජ්‍යතායතනය විසින් විවරණය කළ යුතුව තිබේ. ස්මාට් ජංගම දුරකථනයේ ව්‍යාප්තිය හේතුවෙන් නාගරික හා ග්‍රාමීය ලාංකිකයන් තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වන ආකාරය සම්පූර්ණයෙන් ම වෙනස් කර තිබේ. ආබාධ සහිත ජනයා හා වැඩිහිටියන් ඇතුළුව, ඔවුන්ට සීමා නො කර, විවිධ කොණ කරන ලද කණ්ඩායම්වල තොරතුරු අවශ්‍යතා ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා වඩා විවිධාංගීකරණය කරන ලද ප්‍රවේශයක් සංවර්ධනය කළ යුතු ය.

503 ආන්තික
ප්‍රජාවන්ගේ

අවශ්‍යතා සැපිරීම
ඉලක්ක කරන පැහැදිලි
තොරතුරු හා සන්නිවේදන
තාක්ෂණික ප්‍රතිපත්තියක්
රටෙහි තිබේ

2016 ජනවාරි වන විට, නව රජය විසින් තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය සංස්කරණය කරන්නට නියමිතව තිබිණි. නව ප්‍රතිපත්තියක් හඳුන්වා දෙන තුරු රජයේ තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය පාදක වන්නේ ඊ ශ්‍රී ලංකා ව්‍යාපෘතිය මත යයි සැලකිය හැකි ය. 2003දී රනිල් වික්‍රමසිංහ රජය විසින් සම්පාදනය කරන ලද එය 2001 සිට 2004 දක්වා ක්‍රියාත්මක විය.

ඊ ශ්‍රී ලංකා ව්‍යාපෘතිය දියත් කරනු ලැබුවේ ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය සංවර්ධනය කිරීම, දිළිඳුකම අඩු කිරීම හා ජනතාවගේ ජීවන ගුණය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය භාවිතා කිරීම සඳහා ය. පහත අංග අඩංගු පංචවිධ වැඩසටහන් උපායමාර්ගයක් ඒ වෙනුවෙන් අනුගමනය කරන ලදී.

- ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ධාරිතාව ගොඩනැගීම
  - තොරතුරු යටිතලය ගොඩනැගීම හා පරිසරය ක්‍රියාත්මක කිරීම
  - තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයේ මානව සම්පත් සංවර්ධනය කිරීම
  - රජය පුරවැසි සේවා සම්පාදනය කිරීම නවීකරණය කිරීම
  - රජයේ හා පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වයෙන් ආර්ථික හා සමාජ සංවර්ධනය සඳහා තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය ඔසවා තැබීම
- ඊ සමාජයක් සඳහා වන සයවන උපායමාර්ගික කලාපයක් පසුව එකතු කරන ලදී.²⁰³

²⁰³ http://www.icta.lk/index.php?option=com_content&view=article&id=25&Itemid=233&lang=en

2003දී ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රමුඛ තොරතුරු තාක්ෂණ හා සන්නිවේදන ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ව්‍යුහය ලෙස තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජිතායතනය (ICTA) පිහිටුවන ලදී. එහි වරම වන්නේ තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් රජයේ ප්‍රතිපත්තිය හා ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සියලු අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමයි.²⁰⁴

තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජිතායතනයේ පහසුකම් සැපයීම හා ප්‍රවර්ධනය විසින් වසර 12ක පමණ කාලය තුළ වාසි රැසක් නිර්මාණය කර තිබේ.²⁰⁵ ඒ අතර,

- තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය සිංහල, දෙමළ භාෂාවලින් ජාතික, ජාත්‍යන්තර, අන්තර්මෙහෙයුම් සිදු කළ හැකි ප්‍රමිති මත පදනම්ව භාවිතා කළ හැකි බවට පත් කිරීම. සිංහල හා දෙමළ පහසුවෙන් භාවිතා කළ හැකි තත්ත්වයට පත් කිරීම. අද වන විට සිංහලෙන් හා දෙමළෙන් යතුරුලියනය හා පරිගණකය ඔස්සේ තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම, අන්තර්ජාලය පරිහරණය කිරීම හා විවිධ අක්ෂර වර්ග බාගත කර ගැනීම පහසු වී තිබේ.
- රටට ආවේණික .lk ඩොමේන් නාමයන්ට අමතරව 2011 වසරේ සිට සිංහලෙන් හා දෙමළෙන් ජාත්‍යන්තර ඩොමේන් නාමයන් ලබා ගැනීමේ හැකියාව ද තිබේ. මෙමගින් ඉංග්‍රීසි බස භාවිතා නො කරන පුද්ගලයන්ටත් පහසුවෙන් අන්තර්ජාල

²⁰⁴ An overview of Sri Lanka's ICT sector is found on this World Bank website: <http://broadbandtoolkit.org/Case/lk/3>

²⁰⁵ Main source: <http://www.icta.lk/attachments/article/1247/Ideas%20Actioned,%20v%205.pdf>

සම්පත් වෙත ප්‍රවේශය ලබා දී තිබේ. .ලංකා සහ . ශ්‍රී ලංකා ලෙස ද දැන් ඩොමේන් නාමයන් ලබා ගත හැකි ය.²⁰⁶

- ආබාධ සහිත ජනයා වෙත තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය වැඩිපුර සමීප කිරීම සඳහා ප්‍රයත්නයන් දරා තිබේ. ප්‍රමිතිකරණයේ අඩුපාඩු සැපිරීමට හා අධ්‍යාපන මෙවලමක් ලෙස සංඥා භාෂා ශබ්ද කෝෂයක් සිංහල හා දෙමළ භාෂාවලින් සංවර්ධනය කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ඕනෑම කෙනෙකුට සංඥා භාෂාව උගත හැකි ආකාරයට ඊ ඉගෙනුම් පාඨමාලාවක් ද තිබේ. (ලොව පුරා ශ්‍රවණ ආබාධ ඇති පුද්ගලයන් විසින් භාවිතා කරනු ලබන සංඥා භාෂා රටින් රටට වෙනස් වේ.) දෘෂ්‍යාබාධ මා ශ්‍රවණ ආබාධ ඇති අය සඳහා යෙදවුම් රැසක් මගින් පිරිනමා තිබේ. දේශීය භාෂා බ්‍රේල් ක්‍රමයට හැරවීමේ මෘදුකාංග ද එයට ඇතුළත් වේ.²⁰⁷
- ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට සිංහල හා දෙමළ කථනය ඉගෙනීම සඳහා භාෂා ගුරු උපකාර වේ. එය ගුගල් ඇප් ගබඩාව ඔස්සේ නොමිලේ බාගත කර ගත හැකි ය.²⁰⁸
- තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජිතයන්ගේ විසින් නැණසල නමින් හැඳින්වෙන මධ්‍යස්ථාන ජාලයක් රට පුරා පිහිටුවා තිබේ. එහි අරමුණ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් සහාය දීමයි. 2014 අග වන විට එවැනි මධ්‍යස්ථාන 800ක් පිහිටුවා තිබිණි. ඒවායේ ප්‍රජා සහභාගිත්වය විවිධ මට්ටම්වල තිබේ. නැණසල මගින්

අරමුණු කරන්නේ දරිද්‍රතා අධ්‍යාපනයට, ආර්ථික සංවර්ධනයට හා සාමය ගොඩනැගීමට තොරතුරු හා සන්නිවේදන සහාය ලබා දීමයි.²⁰⁹

- තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජිතයන්ගේ විසින් රජයේ තොරතුරු මධ්‍යස්ථානය පිහිටුවා තිබේ. විවිධ රාජ්‍ය ආයතන මගින් සලස්වනු ලබන පුරවැසි සේවා පිළිබඳ තොරතුරු එමගින් ලබා ගත හැකි ය. එහි වෙබ් අඩවිය <http://www.gic.gov.lk/gic/> වන අතර කෙටි දුරකථන ඇමතුම් අංකය 1919 වේ. සේවාව භාෂා තුනෙන් ම නොමිලේ සැපයේ.²¹⁰

කෙසේ වෙතත්, තාක්ෂණික ප්‍රමිති සම්බන්ධයෙන් තවමත් නො විසඳුණු ප්‍රශ්න තිබේ. යුනිකෝඩ් අක්ෂර ස්වදේශීය භාෂා සඳහා යොදා ගැනීමෙහි තිබුණු දිගු කාලීන ප්‍රමාදයන් නිසා මුද්‍රණකරුවන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද වෙනත් අක්ෂර භාවිතය වැඩි විය. ස්වදේශික භාෂා අක්ෂර භාවිතා කිරීමේ පහසුව ද අඩු ය. නිදසුනක් ලෙස අතින් ලියන ලද අකුරු වැනි දෘෂ්‍ය අක්ෂර හඳුනාගැනීමේ පහසුව නැත. අදාළ යතුරු පුවරු ද විධිමත් හා ප්‍රමිතිගත කළ යුතුව තිබේ.

අන්තර්ජාල යටිතලය

මෑතක් වන තුරු ම ෆයිබර් ඔප්ටික් රැහැන් ශ්‍රී ලංකාවේ පුළුල්ව භාවිතා වූයේ නැත. මෑතක් වන තුරු ම එම රැහැන් ජාල භාවිතා කරනු ලැබුවේ බර දත්ත සම්ප්‍රේෂණයටයි. ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම විසින් ජාතික බැක්බෝන් ජාලය

²⁰⁶ <http://වෙබ්.ලකවසම.ලංකා/index.php/si/>
²⁰⁷ <http://www.wsis-award.org/winner/impaired-aid-3720100424>
²⁰⁸ <http://www.mobogenie.com/download-bhasha-guru-1184238.html>

²⁰⁹ http://www.nenasala.lk/index.php?option=com_content&view=article&id=86&Itemid=523&lang=en
²¹⁰ http://www.icta.lk/index.php?option=com_content&view=article&id=1494:governent-information-center-1919&catid=131:main-projects&Itemid=234&lang=en

ශක්තිමත් කිරීම ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් ආයතනයට පවරා තිබේ. එමඟින් ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගත තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ අවශ්‍යතා සැපිරීමට නියමිත ය.²¹¹

වැඩිපුර භාවිතාකරුවන් සම්බන්ධ වන විට තම පුළුල් පරාස අන්තර්ජාල සේවාවන්ගේ වේගය අඩු නොවන බවට සේවා සම්පාදකයන් වග බලා ගත යුතු ය. එවැනි ධාරිතා සංවර්ධනයන් හැම විට ම සිදු වී නැති බවට කලකිරීමට පත් පාරිභෝගිකයෝ පැමිණිලි කරති. ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශන නියාමන කොමිෂමේ පුළුල් පරාස වේගය පරීක්ෂා කිරීමේ සරළ පරීක්ෂාවක් තිබේ. එහෙත් පුළුල් පරාස පාරිභෝගික හිමිකම් පිළිබඳ දැනුවත්භාවය අඩු ය.²¹²

ශ්‍රී ලංකාව සිය ජාත්‍යන්තර අන්තර්ජාල සම්බන්ධතාව ලබා ගන්නේ ප්‍රධාන සබ්මැරීන් කේබල් පද්ධති දෙකකිනි. ඒ දකුණු-නැගෙනහිර, ආසියා-මැද පෙරදිග-බටහිර යුරෝපා (SEA-ME-WE) රැහැන් හා ගෝලීය ෆයිබර් ඔප්ටික් සම්බන්ධතා (FLAG) රැහැන් ඔස්සේ ය. ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් හා ලංකා බෙල් විසින් පවත්වාගෙන යන සබ්මැරීන් කේබල් සම්බන්ධතා ස්ථාන තුනක් තිබේ. කලාපීය සබ්මැරීන් කේබල් පද්ධති දෙකක් ඔස්සේ ද සම්බන්ධතාව ලබා ගැනේ. ඒවා නම් භාරත් ලංකා සහ ධීරාගු ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ පුළුල් පරාස සම්බන්ධතා ගැන LIRNEasia 2012 වාර්තාවෙහි සේවාවන්ගේ ගුණාත්මකභාවය පිළිබ කාරණා ඉස්මතු කර

තිබේ. එහි සාරාංශයෙහි මෙසේ දැක්වේ: 'ප්‍රධාන අභියෝගයක් වන්නේ ප්‍රමාණවත් ගුණයකින් යුත් නිෂ්පාදනයක් පාරිභෝගිකයා වෙත ගෙන යාමයි. ලාභ පුළුල් පරාස සම්බන්ධකම්වල ගුණාත්මකභාවය ද අඩු ය. ශ්‍රී ලංකාවේ ජංගම පුළුල් පරාස සේවාවල ගුණාත්මකභාවය පැතිකඩ ගණනාවකින් ස්ථාවර පුළුල් පරාස සම්බන්ධකම්වලට වඩා හොඳ ය. සංවර්ධිත ලෝකයේ සේවා සමග සන්සන්දනය කළ විට ශ්‍රී ලාංකික පාරිභෝගිකයන් පුළුල් පරාස සම්බන්ධකම් වෙනුවෙන් ගෙවන මුදලට ලබා ගන්නේ අඩු වටිනාකමකි. එයට එක් හේතුවක් වන්නේ නරක ප්‍රචාරණයයි. ප්‍රචාරණයේදී නිවේදනය කරන වේගයන් යථාර්ථයෙහි නැත. එයට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ යටිතල පහසුකම් ය. විශේෂයෙන් ජාත්‍යන්තර සම්බන්ධතා සඳහා ගෙවීමට සිදු වී තිබෙන අධික මිල එයට හේතු වී තිබේ.'²¹³

වඩා පුළුල් ප්‍රවේශය සහතික කිරීම

නව රජය විසින් විශ්වසනීය ගුණාත්මක ප්‍රමිතියකින් සාධාරණ මිලට අන්තර්ජාල සම්බන්ධතාව ලබා දීමේ අවශ්‍යතාව හඳුනාගෙන තිබේ. මෙම ඇපකැපවීම තුළ විශේෂිත මූලපිරුම් දෙකක් අඩංගු වේ.

මහජනයාට නොමිලේ වයිෆයි: 2014 දෙසැම්බරයේ නිකුත් කරන ලද මෙම ත්‍රිපාල සිරිසේනගේ ජනාධිපතිවරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශයෙහි මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ කොටසෙහි 'සන්නිවේදන තාක්ෂණය කළමනාකරණය සඳහා සහ සමාජ මාධ්‍ය සමාජ යහපත පිණිස යොදා ගැනීමට මාධ්‍ය සංවර්ධන

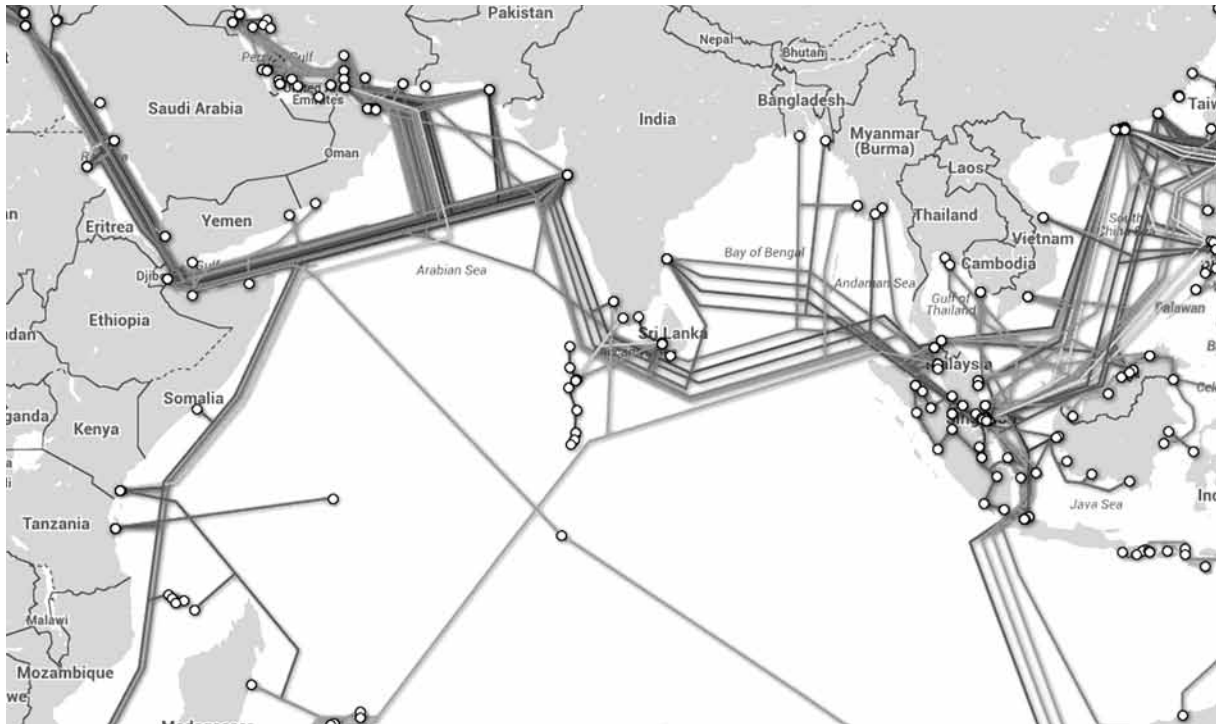
²¹¹ Strategies for the promotion of broadband services and infrastructure: a case study on Sri Lanka. ITU and the Broadband Commission for Digital Development. 2012. http://www.broadbandcommission.org/Documents/publications/BB_MDG_SriLanka_Final.pdf

²¹² <http://www.trc.gov.lk/2014-05-12-13-25-54/broadband-speed-test.html>

²¹³ Broadband in Sri Lanka: Glass Half Full or Half Empty? <http://www.infodev.org/articles/broadband-sri-lanka>

ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර තොරතුරු යටිතලය සමග සම්බන්ධ කරන සබ්මැරින් කේබල්
 From TeleGeography Submarine Cable Map at <http://www.submarinecablemap.com>

යාන්ත්‍රණයන්ගේ බාධා කිරීමකින් තොරව සියලු දෙනාට නොමිලේ ලබා දෙන්නකි. විවෘත දත්ත ප්‍රවේශය විශේෂයෙන් ම විද්‍යාත්මක දත්ත හා රජයේ දත්තවලට අදාළ වේ. පසුගිය වසර කීපය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ පොදු දත්ත හෙමින් හෙමින් විවෘත දත්ත බවට පත් වෙමින් තිබේ.

2013දී ආරම්භ කරන ලද ශ්‍රී ලංකා විවෘත දත්ත මූලපිරුම තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජිතායතනය වෙතත් ආයතන සමග සහයෝගයෙන් ක්‍රියාත්මක කරයි. එහි අරමුණ වන්නේ 'ප්‍රධාන රාජ්‍ය සංවර්ධන, ජන විකාස, සංඛ්‍යාලේඛන හා වියදම් දත්ත ප්‍රයෝජනවත් ඩිජිටල් ස්වරූපයෙන් පර්යේෂකයන්, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්, මෘදුකාංග විසඳුම් සංවර්ධනය

කරන්නන් හා පොදු ජනතාවට ලබා දීමයි.' එමඟින් අන්තර්ජාලයේ යාන්ත්‍රිකව කියැවිය හැකි සක්‍රීය දත්ත කට්ටල ලබා දී තිබේ. (එම දත්ත වෙනත් බාධා විරහිතව වෙනත් මෘදුකාංග විසින් ද විශ්ලේෂණය සඳහා යොදා ගත හැකි ය.)²¹⁶

2016 පෙබරවාරි වන විට ශ්‍රී ලංකා විවෘත දත්ත මූලපිරුම විසින් දත්ත කට්ටල 89ක් මහජන ආයතනවලින් එළිදක්වා තිබේ. එයින් අඩක් පමණ නිකුත් කරනු ලැබුවේ ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව හා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවයි. එයට සහභාගි වූ වෙනත් ආයතන අතර පොලීසි දෙපාර්තමේන්තුව, ආනයන හා අපනයන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, ආයෝජන මණ්ඩලය හා මෝටර් වාහන දෙපාර්තමේන්තුව වේ.

²¹⁶ <https://www.data.gov.lk>

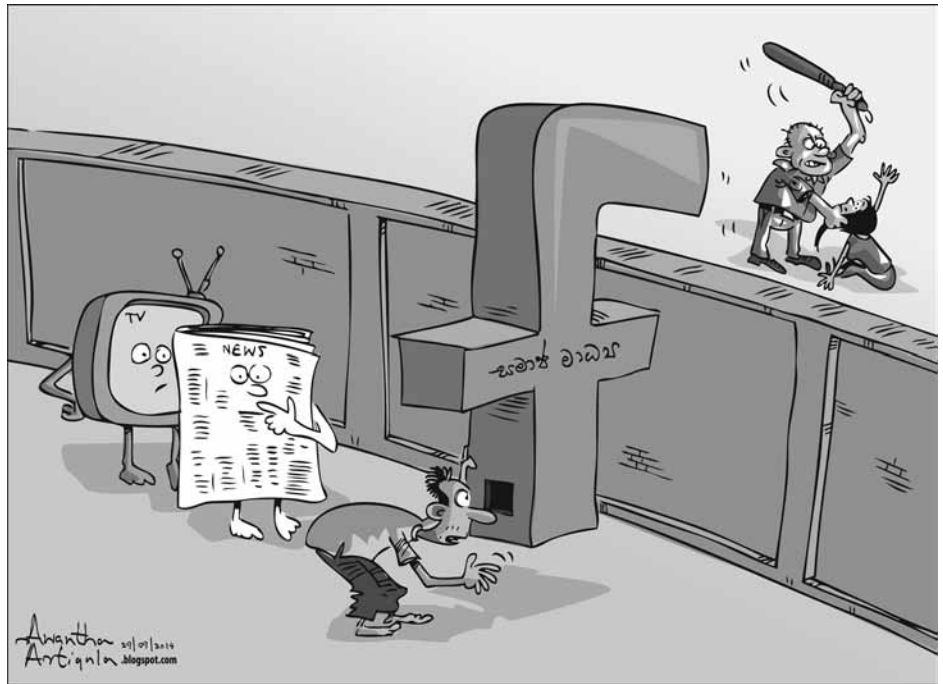
පොදු දත්ත විවෘත කිරීම පැත්තෙන් ශක්තිමත් තර්කයක් තිබේ. එහෙත්, එම දත්ත අවහාවිතාවේ යෙදවීම වැළැක්විය යුතු ය. නිදසුනක් ලෙස එය පුද්ගලයන්ගේ පෞද්ගලිකත්වයට හානිකර ය. පාරිභෝගික මාර්ගෝපදේශය හා ආචාරධාර්මික වැඩරාමු සංවර්ධනය කළ යුතුව තිබේ. එහෙත්, තවමත් ඒවා සඳහා පියවර ගෙන නොමැත.

නිර්දේශ :

- විදුලි සංදේශ හා ඩිජිටල් යටිතල පහසුකම් අමාත්‍යාංශය හරහා රජය විසින් පැහැදිලි හා සංගත තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළ යුතු ය. එමඟින් රාජ්‍ය පාලනය, ප්‍රජාතන්ත්‍රික බහුවිධභාවය හා මහජන අභිලාෂයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ඩිජිටල් තාක්ෂණයේ පූර්ණ වාසිය හා අවස්ථා උපයෝගී කර ගත යුතු ය. රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම හා සයිබර් ආරක්ෂාව වැනි ප්‍රතිපත්තිමය හා නියාමන මට්ටමේ අභියෝග වෙනුවෙන් වඩා හොඳ දැනුවත්භාවයක් තිබිය යුතු ය.
- වැඩි වැඩියෙන් ජාලගත වන ආර්ථිකය හා සමාජය ගැන සැලකිල්ලෙන් යුතුව, ශ්‍රී ලංකාව ගෝලීය අන්තර්ජාල යටිතල පහසුකම් වෙත ප්‍රමාණවත් අන්දමින් සම්බන්ධ වීම තහවුරු වන පරිදි ජාතික බැක්බෝන් ජාලය ශක්තිමත් කළ යුතු ය. සිල්ලර මට්ටමේදී, විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම විසින් සියලු ටෙලිකොම් මෙහෙයුම්කරුවන්ගේ තත්ව ප්‍රමිති පාරිභෝගික අභිලාෂයන් සුරැකෙන පරිදි නඩත්තු කළ යුතු ය.

- රජය සිය විවෘත දත්ත ප්‍රතිපත්තිය විශ්ව විද්‍යාල හා පොදු අරමුදල් මඟින් පර්යේෂණ කරන ආයතන ද ඇතුළුව සමස්ත රාජ්‍ය අංශය ම වෙත පුළුල් කළ යුතු ය. එය දැනටමත් ශ්‍රී ලංකා විවෘත දත්ත මූලපිරුම ලෙස වර නගා තිබේ. මෙමඟින් බදු ගෙවන ජනතාවගේ අරමුදල් භාවිතා කරමින් එක්රැස් කර ගබඩා කරන ලද දත්ත සක්‍රීය ලෙස බෙදා හදා ගැනීම දිරිගැන්වේ. එය දත්ත මත පදනම් වූ පොදු සාකච්ඡා හා විවාදවලට මග සකසයි.

- සමාජය, සංස්කෘතිය, දේශපාලනය හා ආර්ථිකය මත තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයේ බලපෑම පිළිබඳ බහු විෂයික පර්යේෂණ උදෙසා තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නිරීක්ෂණ ස්ථානයක් පිහිටුවීම පිළිබඳ විශ්වවිද්‍යාල සලකා බැලිය යුතු ය. එවැනි ව්‍යුහයක් මඟින් වර්තමානයේදී පහත් මට්ටමක ඇති සයිබර් සාක්ෂරතාව නැංවීම සඳහා නායකත්ව භූමිකාවක් ඉටු කළ හැකි ය.

▲ පුරවැසි පුවත්පත් කලාවේදියෝ සහෝදර පුරවැසියන්ගේ ප්‍රශ්න ආවරණය කරති. ගිහාන් ඩී විකේරාගේ කාටුනයක්, 2014 ජූනි 8 වේලි මිරර්

▼ සමාජ මාධ්‍ය විසින් ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍ය ආවරණය කිරීමට අදිමදි කරන කතා වෙත පිවිසීමට ලාංකික පුරවැසියන්ට අවස්ථාව ලබා දෙයි, අවන්ත ආටිගලගේ කාටුනයක්, විජය පුවත්පත් සමාගම

Please vote here now by clicking the Best Web logo for the Best Non-Profit Website

Electoral District : Colombo Performance

The 5 most active MPs : [See all](#)

The 5 least active MPs : [See all](#)

Recent Activities on Facebook

Manthri.lk
Like Page 10k Likes

Manthri.lk added 6 new photos to the album: **ජනද මාර්කට්: මාලේ, මාතර, හම්බන්තොට** — in Southern Province, Sri Lanka. 17hrs

බලන්න..... මෙහි මන්ත්‍රීවරයා ඡන්දය පාර්ලිමේන්තුවට භාර දී...
සෙ...මාලේ, මාතර, හම්බන්තොට...

Manthri.lk Blog

Party & Coalition Constitutions
Posted 13 days ago

Please find below the following constitutions (Sinhala): SLFP - [click here](#) UNP - [click here](#) UPFA - [click here](#) (This is not an exhaustive list - please email any other documents you have to surekha@veriteres...)

Who really controls the UPFA nominations?
Posted 10 days ago

The looming nomination deadline on 13 July has drawn attention to the power struggle within the UPFA coalition. On reading the UPFA constitution I will show that President Sirisena's

Discussions

Re: Maithri Meter – Manthri.lk
Posted 5 days ago
Listen and share: <https://www.youtube.com/watch?...disgustman> Reply

---

Re: Who really controls the UPFA nominations?
Posted 5 days ago
Listen: [Jan. 2015 - https://www.youtube.com/watch?...disgustman](https://www.youtube.com/watch?...disgustman) Reply

▲ නිල ක්‍රියාවලි භාවිතා කරමින් මන්ත්‍රී වෙබ් අඩවිය පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීන්ගේ කාර්යසාධනය තක්සේරු කරමින් ඔවුන් ඒ අනුව පෙළ ගස්වයි.

නිදහස් හා බහුත්වවාදී මාධ්‍යයක් වෙනුවෙන් යටිතල පහසුකම් හා සහයෝගය ප්‍රමාණවත් ය

සංයුක්ත නිර්දේශ

දර්ශක	අදාළ නිර්දේශ
<p>5.1 මාධ්‍ය සංවිධාන සතුව පුවත් එක් රැස් කිරීම, නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීම සඳහා නවීන තාක්ෂණික පහසුකම් වෙත ප්‍රවේශය තිබේ.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. විකාශ කර්මාන්තය සමග උපදේශන ක්‍රියාවලියක් ඔස්සේ රජය විසින් රූපවාහිනී විකාශ ඩිජිටල්කරණය සඳහා පැහැදිලි සැලැස්මක් හා කාලරාමුවක් සංවර්ධනය කළ යුතු ය. එමඟින් 2009 - 2015 සමයේ ප්‍රතිපත්තිමය අස්ථාවරත්වය හේතුවෙන් ඇති වූ අවුල් සහගත තත්ත්වය විසඳිය යුතු ය. එකඟ වූ පසු, සාධාරණ හා පාරදෘෂ්‍ය අන්දමින් සැලසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම පිහිටුවීමට නියමිත ස්වාධීන විකාශ නියාමනයන් විසින් කළ යුතු ය. ඇතලොත් යුගයේ අක්‍රමවත්කමට මෙම සංක්‍රමණය තුළ විසඳුම් ලැබෙන බවට වග බලා ගැනීම වැදගත් ය. 2. බහු වේදිකා මාධ්‍ය අන්තර්ගත බෙදාහැරීමේදී රජයේ විකාශකයන් විසින් සිය වැඩසටහන් අන්තර්ජාලය තුළ සංරක්ෂණය කිරීමේ වගකීමක් ඇති කළ යුතු ය. එය බීබීසී අයිප්ලේයරයට (BBC's iPlayer: https://en.wikipedia.org/wiki/BBC_iPlayer) සමාන විය හැකි ය. එවැනි සංරක්ෂණය කිරීම් විශේෂයෙන් ම අධ්‍යාපනික හා පර්යේෂණ අරමුණු වෙනුවෙන් ප්‍රයෝජනවත් වේ. 3. ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය ආයතන විසින් ඩිජිටල් මාධ්‍ය මූලෝපායක් සංවර්ධනය කළ යුතු ය. එහිදී බහුවිධ ග්‍රාහකයන් සහභාගි කර ගත හැකි පරිදි වඩාත් ම සුදුසු ඩිජිටල් වේදිකා හා මෙවලම් ගැන සැලකිලිමත් විය යුතු ය. ඩිජිටල් මූලෝපායන් අතරට සමාජ මාධ්‍ය භාවිතාව පිළිබඳ ආයතනික ප්‍රතිපත්ති හා යහභාවිතාවන් ද, බුද්ධිමය දේපල හිමිකම්, සංරක්ෂණය හා ධාරිතා ගොඩනැගීම ද ඇතුළත් විය යුතු ය.
<p>5.2 ආන්තික කණ්ඩායම්වලට ඔවුන්ට භාවිතා කළ හැකි සන්නිවේදන ස්වරූප වෙත ප්‍රවේශය තිබේ.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. රජය විසින් මාධ්‍ය සංවර්ධන අරමුදලක් හා / හෝ මාධ්‍ය බහුවිධභාවය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ නියෝජිතායතනයක් පිහිටුවිය යුතු ය. එමඟින් ප්‍රජා විකාශයන්ට හා කුඩා වාණිජ මාධ්‍යයන්ගේ මෙහෙයුම්වලට සක්‍රීයව ආධාර කිරීමෙන් වඩා විවිධත්වයකින් යුතු මාධ්‍ය කර්මාන්තයකට සහයෝගය දිය යුතු ය. 2002දී පාර්ලිමේන්තු පනතකින් ස්ථාපිත කරන ලද දකුණු අප්‍රිකාවේ මාධ්‍ය විවිධත්වය හා සංවර්ධනය පිළිබඳ නියෝජිතායතනය මේ සඳහා ආදර්ශයට ගත හැකි ය. (http://www.mdda.org.za)

දර්ශක

අදාළ නිර්දේශ

5.2 ආන්තික කණ්ඩායම්වලට ඔවුන්ට භාවිතා කළ හැකි සන්නිවේදන ස්වරූප වෙත ප්‍රවේශය තිබේ.

5. නැණසල ග්‍රාමීය තොරතුරු තාක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන සම්බන්ධයෙන් තම ප්‍රතිපත්තිය තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජිතායතනය විසින් විවරණය කළ යුතුව තිබේ. ස්මාට් ජංගම දුරකථනයේ ව්‍යාප්තිය හේතුවෙන් නාගරික හා ග්‍රාමීය ලාංකිකයන් තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වන ආකාරය සම්පූර්ණයෙන් ම වෙනස් කර තිබේ ආබාධ සහිත ජනයා හා වැඩිහිටියන් ඇතුළුව, ඔවුන්ට සීමා නො කර, විවිධ කොණේ කරන ලද කණ්ඩායම්වල තොරතුරු අවශ්‍යතා ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා වඩා විවිධාංගීකරණය කරන ලද ප්‍රවේශයක් සංවර්ධනය කළ යුතු ය.

5.3 ආන්තික ප්‍රජාවන්ගේ අවශ්‍යතා සැපිරීම ඉලක්ක කරන පැහැදිලි තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණික ප්‍රතිපත්තියක් රටෙහි තිබේ.

6. විදුලි සංදේශ හා ඩිජිටල් යටිතල පහසුකම් අමාත්‍යාංශය හරහා රජය විසින් පැහැදිලි හා සංගත තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කළ යුතු ය. එමඟින් රාජ්‍ය පාලනය, ප්‍රජාතාන්ත්‍රික බහුවිධභාවය හා මහජන අභිලාෂයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ඩිජිටල් තාක්ෂණයේ පූර්ණ වාසිය හා අවස්ථා උපයෝගී කර ගත යුතු ය. රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම හා සයිබර් ආරක්ෂාව වැනි ප්‍රතිපත්තිමය හා නියාමන මට්ටමේ අභියෝග වෙනුවෙන් වඩා හොඳ දැනුවත්භාවයක් තිබිය යුතු ය.

7. සිංහල අක්ෂර සම්බන්ධයෙන් ඇති ගැටලු විසඳීම සඳහා තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නියෝජිතායතනය කඩිනමින් පියවර ගත යුතු ය. මන්ද, මෙම කරුණ විසින් ඩිජිටල් අන්තර්ගතයන්ගේ සංවර්ධනයට බාධා කෙරේ. සිංහල හා දෙමළ අක්ෂර භාවිතය පහසු හා විධිමත් කිරීම තහවුරු කිරීම සඳහා එම නියෝජිතායතනය පියවර ගත යුතු ය.

8. වැඩි වැඩියෙන් ජාලගත වන ආර්ථිකය හා සමාජය ගැන සැලකිල්ලෙන් යුතුව, ශ්‍රී ලංකාව ගෝලීය අන්තර්ජාල යටිතල පහසුකම් වෙත ප්‍රමාණවත් අන්දමින් සම්බන්ධ වීම තහවුරු වන පරිදි ජාතික බැක්බෝන් ජාලය ශක්තිමත් කළ යුතු ය. සිල්ලර මට්ටමේදී, විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිෂම විසින් සියලු ටෙලිකොම් මෙහෙයුම්කරුවන්ගේ තත්ත්ව ප්‍රමිති පාරිභෝගික අභිලාෂයන් සුරැකෙන පරිදි නඩත්තු කළ යුතු ය.

දර්ශක

5.3 කොණ් කරන ලද ප්‍රජාවන්ගේ අවශ්‍යතා සැපිරීම ඉලක්ක කරන පැහැදිලි තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණික ප්‍රතිපත්තියක් රටෙහි තිබේ.

අදාල නිර්දේශ

9. රජය සිය විවෘත දත්ත ප්‍රතිපත්තිය විශ්ව විද්‍යාල හා පොදු අරමුදල් මඟින් පර්යේෂණ කරන ආයතන ද ඇතුළුව සමස්ත රාජ්‍ය අංශය ම වෙත පුළුල් කළ යුතු ය. එය දැනටමත් ශ්‍රී ලංකා විවෘත දත්ත මූලපිරුම ලෙස වර නගා තිබේ. මෙමඟින් බදු ගෙවන ජනතාවගේ අරමුදල් භාවිතා කරමින් එක්රැස් කර ගබඩා කරන ලද දත්ත සක්‍රිය ලෙස බෙදා හදා ගැනීම දිරිගැන්වේ. එය දත්ත මත පදනම් වූ පොදු සාකච්ඡා හා විවාදවලට මග සකසයි.
10. සමාජය, සංස්කෘතිය, දේශපාලනය හා ආර්ථිකය මත තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයේ බලපෑම පිළිබඳ බහු විෂයික පර්යේෂණ උදෙසා තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ නිරීක්ෂණ ස්ථානයක් පිහිටුවීම පිළිබඳ විශ්ව විද්‍යාල සලකා බැලිය යුතු ය. එවැනි ව්‍යුහයක් මඟින් වර්තමානයේදී පහත් මට්ටමක ඇති සයිබර් සාක්ෂරතාව නැංවීම සඳහා නායකත්ව භූමිකාවක් ඉටු කළ හැකි ය.

අමුණුම

- අමුණුම 1 **Sources and Persons consulted**
- අමුණුම 2 **Research Support Team**
- අමුණුම 3 **Summaries of Focus Group Discussions**
- අමුණුම 4 **Recommendations to political parties during General Election 2015**
- අමුණුම 5 **Radio and Television Channels in Sri Lanka**
- අමුණුම 6 **Registered Institutions for Radio and TV Licence in Sri Lanka**
- අමුණුම 7 **Highlights of Public Survey on Mass Media in Sri Lanka 2015**

Sources and Persons consulted

This study was driven by a combination of literature review, personal interviews with key stakeholders, and focus group discussions.

The literature review took into account various books, academic papers, advocacy group reports, published news media reports, media op-ed articles, blogs and other sources that are in the public domain. Sources going back to the past 20 years were consulted in some cases, but most were published during the past few years. The key sources and references are given in footnotes.

For the Rapid Assessment conducted during March – April 2015, a number of persons were informally consulted by its author Nalaka Gunawardene through face-to-face interviews, phone calls or emails that elicited information, clarifications and viewpoints. In particular, inputs from the following persons are acknowledged with much gratitude (Designations given are those valid at the time of interviews).

- Karunaratne Paranavithana, Secretary, Ministry of Media
- Dr Charitha Herath, Former Secretary, Ministry of Media and Information
- Wijayananda Jayaweera, Media consultant and media rights advocate
- Toby Mendel, Executive Director, Centre for Law and Democracy (CLD), Canada
- Dr. Pradeep N Weerasinghe, Senior Lecturer in Mass Media Studies, University of Colombo

- Ms Hana Ibrahim, South Asia Free Media Association (SAFMA) – Sri Lanka Chapter
- Ms Dilrukshi Handunnetti, Former Associate Editor, *Ceylon Today* newspaper
- Asoka Dias, Country Representative, Asian Media Information and Communication Centre (AMIC)
- K W Janaranjana, Chief Editor, *Ravaya* newspaper
- Sumith Chaaminda, Senior Analyst and Head of Politics, Verite Research
- Arun Arokianathan, Editor, *Sudar Oli* newspaper
- Sukumar Rockwood, CEO, Press Complaints Commission of Sri Lanka (PCCSL)
- Kumar Lopez, CEO, Sri Lanka Press Institute (SLPI)
- Sam de Silva, Innovation Advisor for Asia, InterNews
- Dilepa Abeysekera, advertising professional
- Ms Sandya Salgado, social marketing professional
- Ranga Kalansooriya, Regional Advisor for Asia, International Media Support (IMS)

For the full assessment, the research team of the Secretariat for Media Reforms interviewed selected media stakeholders using a structured questionnaire and later transcribed them. The following persons granted such interviews (listed in no particular order):

Name	Affiliation	Interview date
S G Punchihewa	Writer, columnist and critic	2015.05.06
Dr Rohan Samarajiva	Communications scholar; former Director General, Telecom Regulatory Commission	
Ms Sumithra Rahubaddha	Novelist; formerly of Sri Lanka Administrative Service	2015.06.08
Jayantha Fernando	Director – Legal, ICT Agency	2015.05.29
Fred Gamage	President, Web Journalists Association	2015.04.27
Gairika Perusinghe	Former chairman, ITN Sri Lanka	2015.04.28
Rosmand Senaratne	Former General Manager, Swarnavahini and former chairman, ITN Sri Lanka.	2015.06.17
Priyantha Kariyapperuma	Former Director General, Telecom Regulatory Commission; Advisor to Siyatha TV	2015.06.17
S Sri Kajan	Editor, Daily Virakesari	2015.06.14
Shan Wijetunge	Senior Manager, Advocacy & Public Relations, Transparency International Sri Lanka	2015.04.26
C V Wigneswaran	Chief Minister of Northern Provincial Council	2015.06.07
Lal Kantha	Former Member of Parliament, Janatha Vimukthi Paramuna (JVP)	2015.04.27
Indika Jayaratne	Director (News) - Sri Lanka Broadcasting Corporation (SLBC)	2015.04.28
Ms Krithika Dharmaraja	Lecturer, Journalism Unit, University of Jaffna	2015.06.06
Fr Ruban Mariyampillai	Visiting lecturer, University of Jaffna	2015.06.06
Susara Dinal	Channel Head Sirasa TV	2015.04.21
Samira Kalupe	Head of Finance and Human Resources. Lanka Broadcasting Network.	2015.04.25
K Kunarasa	News Editor, Thinakaran	2015.06.21
Kanchana Marasinghe	Producer, Sri Lanka Rupavahini Corporation	2015.04.19
Dr. Harsha Wijayawardhana	Head of Department/ Consultant, University of Colombo School of Computing (UCSC)	2015.04.28
H M Jackson	Director General (Engineering) Sri Lanka Broadcasting Corporation	2015.04.21

Newton Gunaratne	Former Chairman, ITN	2015.04.29
Hema Nalin Karunaratne	Managing Director, Heritage TV	2015.04.26
Edmond Ranasinghe	Former Editor, Divaina and The Island	2015.06.21
Vijitha Yapa	Former Editor, The Island, Sunday Island and Sunday Times	2015.06.19
Mohan Samaranayake	Former chairman, Sri Lanka Rupavahini Corporation; commentator on international affairs	2015.04.28
Thilina Samarasooriya	Director - Training & Foreign Relations, Sri Lanka Broadcasting Corporation (SLBC)	2015.04.19
Somararatne Dissanayaka	Chairman, Sri Lanka Rupavahini Corporation (incumbent at the time of interview)	2015.04.19
Saman Athaudahetti	Additional Secretary (Media) to the Prime Minister of Sri Lanka	2015.04.28
B K S Ravindra	Additional Secretary, Ministry of Mass Media	2015.05.17
Charitha Herath	Former Secretary, Ministry of Mass Media	2015.05.06
Prof Dhammika Ganganath Dissanayake	Former chairman of Sri Lanka Rupavahini Corporation and ITN Sri Lanka;	2015.04.17
Nanda Muruttetuwegama	Chairman, Sri Lanka Broadcasting Corporation	2015.04.23
S M Marikkar	Former Channel Head, Sirasa FM	2015.04.22
Mr. Sameera Kalupee	Head of Finance , HR Lanka Broadcasting Network	2015.05.06
Sinha Rathnathunga	Chief Editor, Sunday Times	2015.05.17
Siri Ranasinghe	Chief Editor, Lankadeepa	2015.06.10
Mr. Jayantha Frenandu	Legal Director of ICTA	2015.05.29
Dr.P. Saravanamutthu	Director CPA	2015.05.21
P. Pradeepan	Journalist, Jaffna	2015.04.28
T. Mauran	Journalist, Jaffna	2015.04.28

In addition, those who participated in the five focus group discussions are named along with summaries in Annex 3.

අමුණ
2

Research Support Team

Valuable research and interview assistance for the Rapid Assessment was provided by Ameer Hussain who visited and consulted with several Tamil language media organisations and professionals.

For the full report, the following team provided research assistance and support in various ways, working under the overall supervision of Dr Pradeep N' Weerasinghe, Head, Department of Mass Media, Sri Palee Campus, University of Colombo.

Research Associates:

H. P. Sajitha Lakmali
Kumeshi Prabashini
Dilan Singappuli

Research Assistants:

Fathima Sharmila Latheef
W. A. Lakshiri Wijesinghe
Chamodi Kaluarachchi
Dinithi Wijerathne
Nipuna Kariyawasam
Pubudu Pathirana
Indira Nawagamuwa

Summary of Focus Group Discussions

Focus Group Discussion with National Collective of Provincial Journalists (9 June 2015)

Participating:

Kanchana Kumara Ariyadasa (President);

Rohana Siriwardena (Secretary);

T M Janoo Kichilan, Treasurer

- Ideally, provincial journalists should be engaged in this pursuit on a full time basis. There are a few among us who manage this by contributing news to multiple media outlets. But most cannot do so as payments for their reporting is very low.
- Media outlets for which we report have little or no obligations to us. We get paid little, and have no other benefits. We have no employment contract or salary details, so cannot even apply for a bank loan. Even when one of us dies, there is no expression of condolences from Colombo media companies.
- Many provincial journalists are known and respected in their areas. They don't need the media accreditation issued by the government to gain access to sources or events. In some cases, provincial journalists are more influential than local politicians.
- Most provincial journalists have established their trust with sources and can access news and information even without legally guaranteed right to information. But RTI would make it easier and faster.
- Some provincial journalists think that they cannot criticize government officials or

politicians. This is a misconception. The challenge is to gather evidence and report without bias or ideology. Some among us have criticised public officials or politicians even in the state media.

- Sadly, we have no control whatsoever on the news agenda of media companies for whom we report. Some media outlets want our coverage to be centred on local politicians. But we want to focus on people's problems, issues and solutions.
- We want to evolve into a Provincial Journalists Cooperative, with legal status and registration with the government's Department of Cooperatives. Such an entity can collectively support welfare and professional development of provincial journalists.
- Provincial journalists need an enabling environment in which they can carry out their journalism activities with freedom, dignity and self-respect. We are not Samurdhi beneficiaries (recipients of poverty alleviation cash transfers from government), so don't wish to be treated as such by anyone!
- We need to regular upgrading of our knowledge and skills. While occasional training workshops are useful, we would like to see a more systematic effort in capacity building.
- We are struggling to get organised. Even registering our collective has been delayed for 3 years by bureaucratic procedures. Eventually, we want to evolve to a trade union.

- We are concerned by some media outlets promoting any citizen to report their local events through videos captured using mobile phones. Having a smartphone does not make anyone a journalist. A reporter needs to have some grounding in ethics, too.
- Our long-term vision is to develop our own provincial newspapers and community radio services, so we can cover our local stories in greater depth and detail. Market viability of such media is a huge challenge. A cooperative can provide the financial foundation needed for such ventures.

Focus Group Discussion with Sri Lanka Muslim Media Forum (8 June 2015)

Participating:

M S Ameen Hussain (Media trainer and consultant); Javed Munawwer (Assistant Treasurer); Thaha Muzamil (Vice President)

- Our media is divided along linguistic, religious and political lines. We need media reforms to overcome these divisions and evolve as an industry.
- Journalists in Sri Lanka face many difficulties in the line of their work. There are laws, regulations and procedures in government that restrict information. We are hopeful that when the Right to Information law is enacted, this situation will improve.
- Public officials have historically been trained to restrict, not share, public

information. They go to great lengths to block information. We need a change of such attitudes.

- Journalists have devised ways of accessing even restricted information, but they face enormous risks in reporting such information related to corruption, political scandals and administrative blunders, etc. Ensuring the safety of journalists and media organisations is a vital part of promoting democracy.
- Many restrictions were imposed during the civil war on freedom of expression. Now, more than six years after the war ended, why are these curbs being continued? We are no longer under Emergency Regulations. But some public sector procedures introduced during the war continue. These need to be changed.
- The 19th Amendment to the Constitution is a progressive step forward: it also recognized the right to information as a fundamental right. But we need public education on how to assert these rights in the public interest.
- Ideally, we should have an effective system of self-regulation in our media so that the state does not need to get involved. We have the Press Complaints Commission (PCCSL) since 2003, but it is not yet a fully effective system – because it is voluntary, not obligatory, to abide by its rulings. Perhaps PCCSL should be empowered to impose fines or have other punitive powers on media that does not correct proven lapses.
- Editorial freedom is under siege in Sri Lanka from state and corporate sources. There is regular interference by politicians and advertisers. We need laws to guarantee editorial freedom of journalists and editors.
- We also need a complaints mechanism and self-regulatory body for radio and television broadcasters in Sri Lanka. During 2009-2011, some discussions were held on setting up such a body, but it has not happened.
- Just as we demand and expect greater transparency in the government, we also need greater transparency in the media sector itself. For example, appointments and promotions in many media companies lack clear policies and procedures.
- We need to better engage and involve readers and audiences in how media content is determined and produced. Right now, we have mostly passive media consumers.
- Some private media companies do not pay EPF, ETF (pension benefits) to their journalists. Journalists in many private media are not allowed to join trade unions or participate in union activities.
- Our journalists need training and capacity building in knowledge, skills and ethics but this is not going to be accomplished by random short-duration workshops. We need a more systematic approach to training. Some media organisations and journalists do not see the value of training, so we need to promote the demand side too.

- No matter how hard we try to train journalists, some of them have an attitude problem (that they don't need any training). This must change.
- Media owners probably don't like their journalists' capacity being built and the standard of journalism going up – because then journalists will have to be paid better!
- We do not have media pluralism in Sri Lanka today. We have many outlets, but they are driven by a certain, narrow agenda.

Focus Group Discussion with Sri Lanka Press Association (8 June 2015)

Participating:

Upul Janaka Jayasinghe (National Organiser);

Narendra Rajapakse (Vice President);

Pushpa Ilangantilake, (Executive Committee member)

- There are huge labour rights and HR issues in media companies. Many journalists are employed without a letter of appointment. There is widespread exploitation.
- All journalists should be issued with a letter of appointment, and the Code of Ethics for journalists gazetted in 1981 can be part of that letter.
- Code of Ethics is not respected or heeded by most media in Sri Lanka. The Editors' Guid has taken it forward to some extent, and got most newspapers to commit to the Right of Reply. But how many newspapers actually respect that right? Not many.
- Promotion of media freedom should be accompanied by a proper regulation of media as well as an ethically responsible media. We can learn much from India on this.
- We have concerns whether Press Complaints Commission is sufficiently empowered to act when a media outlet violates ethics and defames individuals or entities. In our view, the PCCSL itself needs to be monitored and regulated.
- We need an independent media commission. There should be no state or government representatives or nominees in that commission. All commissioners should be competent and respected individuals, and they should serve a single, fixed term (2 years).
- There needs to be a minimum qualification to enter journalism. Such national media qualification should be quality assessed and certified. It should become mandatory for all those who wish to work in the media from 2015 onwards.
- Every media company should be required to adopt its own code of ethics, which should be disclosed to the public. Media consumers can then assess their conduct against it.
- Every media company should also have their own Ombudsman who can look into staff grievances and reader complaints, and resolve as many of these as possible at that level.

- Salaries of journalists and other media workers should be linked to educational qualifications and training certification. Salary increments should take into account the acquisition of new skills and competencies.
- Media companies should ideally standardize their salary scales. This would prevent some companies ‘poaching’ journalists from another company by paying a few thousand rupees more.
- Media freedom is most restricted by media owners. So the media reform process needs to become a movement that involves everyone – media employees, managers, owners, regulators and media consuming public.
- Journalists and other media workers in Sri Lanka are not properly organised or united when compared to other sectors like banking. We need a strong alliance that can network and unify 15 media associations.
- The journalist in Sri Lanka lacks dignity and self-respect. Most don’t take pride in their profession. This needs to be changed slowly by raising professional standards of media.
- State advertisements are given only to selected media companies, which creates market anomalies. There is, in fact, a Cabinet memorandum that says state sector advertisements should only be given to state media. This needs to be revisited and clarified.

Focus Group Discussion with Sri Lanka Working Journalists Association (4 June 2015)

Participating:

Lasantha Ruhunage (President);

Kanchana Marasinghe (Vice President)

- Airwaves are a public property, so everyone who uses spectrum needs to be accountable to the public. Broadcasters cannot do whatever they please with their licenses.
- Broadcast regulation does not mean regulating their editorial content. It is the use of spectrum and overall balance and ethical conduct that needs regulation.
- Telecom Regulatory Commission (TRC) has not managed the frequency spectrum well. We need an independent broadcast commission to cover licensing, spectrum management and overall regulation of the broadcast industry. We need to streamline the status quo before moving into digital broadcasting.
- There is a code of ethics – the Code of Professional Practice – adopted by the Editors’ Guild of Sri Lanka. But we wonder how many of the editors, even those who were involved in adopting this Code, actually practise it in their own daily media work?
- We have media associations and societies, but need to evolve into a media sector trade union. We highlighted this as a key point in the “Charter for a Democratic and Pluralist Media Culture and Social

and Professional Rights for Media and Journalism in Sri Lanka” that we drafted in 2005 and is known as the Tholangamuwa Declaration.

- We need to ensure that journalists and other media workers are free to form trade unions in their work places and/or join existing trade unions without fearing repercussions from their employers or loss of jobs.
- We realize that many media owners today acknowledge the need for media reforms. We need their support and participation for media reforms to succeed.
- We have to move beyond placard-carrying, slogan-shouting kind of trade union activism to one that is based on negotiations with all stakeholders including media owners. Sri Lanka Press Institute is the platform we have for this.
- We need letters of appointment for all journalists and other media workers, but that is not enough. The power equation between owner and individual employee is not a balanced one. Thus we need to develop collective agreements with media owners. This practice is commonplace in other industries, so why not in the media?
- Much of what happens inside our media companies is done informally through connections and favours. Some journalists are happy with this and don't see the need to organize as a trade union. But we need such evolution to professionalize the sector.
- The state-owned Press Council of Sri Lanka should be abolished, and the Press Council Act should also be repealed or

replaced. But we recognise the need for a complaints mechanism for media, so we have to strengthen the Press Complaints Commission.

- We don't yet have laws guaranteeing the protection of media's sources. But courts in Sri Lanka have recognized that journalists need not disclose their sources. Our entire media industry is based on trust and confidentiality we can offer sources disclosing information in the public interest.

Focus Group Discussion at the Jaffna Press Club (2 May 2015)

Participating:

Dharmapalan Vinojit, Vigneshwaran Kajeewan, Rathnam Dayabaran and Sriramachandran Mayudaran

- In a multicultural society like ours, the media can either promote ethnic harmony or divide people. National reconciliation is still not a priority for all our media. This is because most media have no clear policy on reconciliation.
- Compared to the situation in other areas of Sri Lanka, media freedom of media practitioners in the Northern Province is still lagging behind and problematic.
- Even after the change of government in January 2015, Northern journalists continue to experience threats and arrests due to their professional work. We are not free to report or comment on the ground realities of Jaffna and the Northern

Province in our media.

- There are political and societal factors inhibiting free and open reporting in the Northern Province. This does not serve our media consuming public or the media industry.
- We are not seeking freedom to do whatever we please. All we ask is that we be allowed to report based on journalistic principles and ethics. Is that too much to ask for?
- We have pressures from outside as well as from within the media industry. Sometimes we as reporters are not allowed to cover all aspects of a given incident or issue. We have to risk our jobs and even life and limb to give the full story to our public.
- In spite of these limitations, we are committed to upholding the public interest as much as we can. We have built up resilience during the war years and are not easily deterred.
- We try not only to highlight problems that the Northern people face, but also look for solutions. We cannot solve many problems but advocate certain measures that need to be taken by government, business or civil society.
- We feel isolated from the rest of media community in Sri Lanka. We have tried very hard to engage, but the (southern) media community does not seem to reciprocate.
- Looking at the Lankan media as a whole, there still is considerable stereotyping of ethnic and religious minorities. During the war, some newspapers equated all Tamils

as Tigers. While this no longer happens, old prejudices are lingering among some journalists and editors. Our society and media community are both polarized along ethnic lines.

- There is a need for more robust and better organised regional or provincial level media in Sri Lanka. Why should the media industry remain so concentrated around Colombo?
- Against many odds, we are working hard to sustain several local level newspapers in Jaffna. We try to cover local news, but our analysis and commentary is not narrowly focused on our areas. We try to adopt a national perspective where needed.
- There is something like a 'class divide' between the national level media and the provincial or local level media in Sri Lanka. The former gets all the recognition and easier access, but the latter has to struggle to even get noticed! In a healthy media ecosystem, we should have room for both these kinds to co-exist and thrive.
- We recognise that there are gaps in the professionalism of provincial journalists. We are keen to improve our professionalism for which we need all the help we can get.
- Media demands accountability from everyone else in society, but we in the media must also be accountable to the public. For this we need media regulation. Readers and audiences need to have mechanisms through which they can comment or complain about specific media content or any violations of media ethics.

Statement on Freedom of Expression and Media Freedom For the attention of political parties contesting in General Election 2015

Issued on 21 July 2015 in Colombo by:
 Secretariat for Media Reforms
 Sri Lanka Press Institute (SLPI)
 Free Media Movement (FMM)
 Sri Lanka Working Journalists' Association (SLWJA)
 Sri Lanka Press Association
 Jaffna Press Club
 Sri Lanka Muslim Media Forum
 National Alliance of Provincial Journalists
 National Alliance of Community Broadcasters
 Young Journalists Association

Since the Presidential Election on 8 January 2015, some progress has been made with regards to freedom of expression (FOE) and media freedom in Sri Lanka. These include: steps being taken to end threats against and pressure on media organisations and journalists; the unblocking of political websites that were arbitrarily blocked; the 19th Amendment to the Constitution recognizing the right of access to information as a fundamental right; and the government extending an open invitation to exiled journalists to return to Sri Lanka.

▲ **Media advocacy groups presenting priority recommendations for media reforms ahead of General Election 2015**

But much more remains to be done to improve FOE and media freedom situation in Sri Lanka, and to ensure a more conducive environment for the media. Such policy, legal and structural reforms would require the political will of all political parties in the next Parliament of Sri Lanka.

In view of this, we urge the political parties contesting in the General Election to be held on 17 August 2015 to give a firm commitment to the following specific measures for meaningful media freedom and reforms.

These are not listed in any order of priority.

- 1. Right to Information:** A right to information law, which gives individuals the right to access information held by public authorities, should be adopted. The new Parliament should pass, on a priority basis, the Right to Information Bill that was finalised in May 2015 with inputs from media stakeholders.
- 2. Media Self-Regulation:** The Press Council Act No. 5 of 1973 should be repealed, and the government-controlled Press Council should

be abolished. The self-regulatory body established in 2003 by the media industry, known as the Press Complaints Commission of Sri Lanka (PCCSL), should be strengthened and ideally its scope should be expanded to cover the broadcast media as well.

- 3. Law Review and Revision:** Civil and criminal laws that pose various restrictions on media freedom should be reviewed and revised to bring them into line with international standards regarding freedom of expression. Such laws include the Prevention of Terrorism Act, the Official Secrets Act, sedition laws, and the rules on contempt of court and Parliamentary privileges.
- 4. Crimes Against Journalists:** An independent Commission of Inquiry should be created with a mandate and adequate powers to investigate past killings of, threats to, disappearances of and other attacks on journalists, media workers and media outlets, with a view to ensuring that those responsible are prosecuted and that appropriate compensation is paid to the victims and their families.

5. **Broadcast Regulation:** Comprehensive legislation on broadcasting should be adopted in line with international guarantees of freedom of expression. This should provide for, among other things, proper planning in relation to the frequencies allocated to broadcasting, including through the digital transition, a three-tier system of broadcasting which recognises public, commercial and community broadcasters, and obligations on broadcasters to be balanced and impartial in their coverage of politics and other matters of public concern. An independent Broadcasting Authority should be set up to regulate the entire broadcasting sector in the public interest. This regulator should ensure a fair, pluralistic and efficient broadcasting system.
6. **Community Broadcasting:** The broadcasting regulation to be introduced should support the development of community broadcasting services owned and operated by communities through clear definitions of what constitutes a community broadcaster, a tailored licensing process, and lower fees for frequency allocation and other concessions.
7. **Restructuring State Media:** The three State broadcasters – the Sri Lanka Rupavahini Corporation (SLRC), the Sri Lanka Broadcasting Corporation (SLBC) and the Independent Television Network (ITN) – should be transformed into independent public service broadcasters which enjoy editorial independence, have

▲ **Seetha Ranjani,**
Convenor of Free
Media Movement,
speaks at press
conference on
media reforms, 21
July 2015

a clear mandate to serve the public and benefit from public funding which does not compromise their independence. Measures should also be taken to ensure that Associated Newspapers of Ceylon Limited (ANCL or Lake House) can operate independently of government and enjoy editorial freedom. A public consultation should determine the most appropriate way forward.

8. **Preventing Censorship:** No prior censorship should be imposed on the media. Where necessary, courts can review media content for legality after publication on an urgent basis. Laws and regulations that permit censorship – including the Public Performance Ordinance – should be reviewed and amended to bring them into line with international standards.
9. **No Blocking Political Websites:** There should be no attempts to limit online content or social media activities contravening fundamental freedoms guaranteed by the Constitution and international conventions. Restrictions on illegal content may be imposed only through an independent judicial process

which ensures that fundamental rights to access information and freedom of expression are not hindered.

10. **Privacy and Surveillance:** The state should respect and protect the privacy of all citizens. There should be strict limits to the state surveillance of private individuals' and entities' telephone conversations and electronic communications. In exceptional situations, such surveillance should only be permitted with judicial oversight and according to a clear set of guidelines.

Contacts:

Dr Pradeep N Weerasinghe and Ms Kumari Welagedera
Secretariat for Media Reforms
Email: pnweera@yahoo.com
Web: www.sardglobal.org

Radio and Television Channels in Sri Lanka

(Source: Lanka Market Research Bureau, 2015)

Channel name	Language	Channel name	Language	Channel name	Language
E FM	English	Isira FM	Sinhala	Y FM	Sinhala
Fox FM	English	Lak FM	Sinhala	You FM	Sinhala
Gold FM	English	Lakhanda	Sinhala	Shakthi FM	Tamil
Kiss FM	English	Neth FM	Sinhala	Sooriyan FM	Tamil
Legends 96.6	English	Ran FM	Sinhala	Tamil FM	Tamil
Lite 87	English	Rangiri Dambulu	Sinhala	Thendral	Tamil
Radio SL	English	Rhythm FM	Sinhala	Therai FM	Tamil
Real FM	English	Seth FM	Sinhala	Thesiya / Varthaka	Tamil
Red FM	English	Shaa FM	Sinhala	Varnam FM	Tamil
Sun FM	English	Shree FM	Sinhala	Vasantham	Tamil
TNL Radio	English	Sinha FM	Sinhala	YAL FM	Tamil
Yes FM	English	Sirasa FM	Sinhala		
Buddhist	Sinhala	Sith FM	Sinhala	SLBC's Regional Radio Services	
City FM	Sinhala	Siyatha FM	Sinhala	Kandurata	Sinhala
FM Derana	Sinhala	SLBC Commercial	Sinhala	Rajarata	Sinhala
Hiru FM	Sinhala	SLBC National	Sinhala	Ruhuna	Sinhala
		V FM	Sinhala	Uva	Sinhala
		Vidula	Sinhala	Wayamba	Sinhala
		VIP	Sinhala		

Television channels	Broadcast method	Language	Television channels	Broadcast method	Language
ART TV	Terrestrial	English	Rangiri Sri Lanka	Terrestrial	Sinhala
CCTV International	Terrestrial	English	Rupavahini	Terrestrial	Sinhala
Channel Eye	Terrestrial	English/Tamil	Shakthi TV	Terrestrial	Tamil
CSN/Carlton	Terrestrial	English/Sinhala	Sirasa TV	Terrestrial	Sinhala
ETV	Terrestrial	English	Siyatha TV	Terrestrial	Sinhala
Hiru TV	Terrestrial	Sinhala	Swarnavahini	Terrestrial	Sinhala
ITN	Terrestrial	English/Sinhala	The Buddhist	Terrestrial	Sinhala
MTV Sports (renamed in 2016 as TV 1)	Terrestrial	English	TNL	Terrestrial	Sinhala
Nethra	Terrestrial	Sinhala	TV Derana	Terrestrial	Sinhala
NTV	Terrestrial	English	Varnam TV	Terrestrial	Tamil
			Vasantham TV	Terrestrial	Tamil
			YOU TV	Terrestrial	English

6

Radio and Television Channels in Sri Lanka

Registered Institutions for Radio or TV Licences in Sri Lanka

http://www.media.gov.lk/images/pdf_word/licensed-institutions-tv-radio.pdf

This table is adapted from Ministry of Media website, with a few annotations added. However, data accuracy is not independently verified. Accessed on 31 January 2016 from:

It is not clear from this table which of the licensees have not yet commenced or sustained broadcast operations.

Licensee	Type of Licence	Issue date	Remarks
1 Sri Lanka Broadcasting Corporation (fully state-owned)	Radio Authorised by Act of Parliament	Legacy broadcaster	Sri Lanka Broadcasting Corporation Act No 37 of 1966
2 Sri Lanka Rupavahini Corporation (fully state-owned)	Terrestrial TV Authorised by Act of Parliament	Legacy broadcaster	Sri Lanka Rupavahini Corporation Act No 6 of 1982
3 Independent Television Network ITN Sri Lanka (State-owned enterprise)	Terrestrial TV	Legacy broadcaster	Company wholly owned by the government of Sri Lanka
4 Colombo Communication (Pvt) Ltd., later transferred to EAP Network (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	01.04.1992 28.07.1993	
5 Maharaja Organization (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	12.05.1992	
6 Teleshan Network (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	08.10.1992	
7 IWS Holding (Pvt) Ltd	Terrestrial TV Direct-to-Home (DTH)	11.01.1995 31.10.1997	
8 Asia Broadcasting Corporation (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	17.11.1995 16.05.2008	Licence is reissued on 21.02.2008
9 Television and Radio Network	Terrestrial TV Radio Cable TV	30.05.1996	

Licensee	Type of Licence	Issue date	Remarks
10 Grant Communication (Pvt) Ltd	Cable TV	15.07.1996	
11 The Southern Development Authority (Pvt) Ltd	Cable TV Pay TV	24.10.1996	
12 Dynavision (Pvt) Ltd	Direct-to-Home (DTH) Terrestrial TV	31.10.1997	
13 Ru Ras Lanka (Pvt) Ltd	Radio	01.01.2004	
14 Asset Radio Broadcasting (Pvt) Ltd Changed name from 18.06.2007 to Dialog Television Pvt Ltd	Radio TV (Satellite) Cable	09.02.2004	
15 Power House (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	29.02.2004 19.10.2005	
16 MGM Networks (Pvt) Ltd Changed name to MGMR Network Pvt Ltd from 10.11.2006)	Radio Terrestrial TV	14.09.2005	
17 Lanka Television Network (Pvt) Ltd Changed name to Dumee International (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	18.01.2006	
18 Voice of Asia Network (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV Cable TV Satellite TV	16.02.2006 14.05.2004	
19 People's Media Network (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	31.05.2006	
20 Rangiri Sri Lanka Media Network (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	09.10.2006 16.08.2011	
21 Sky TV and Radio Network (Pvt) Ltd	Satellite TV/Cable Tv (Amended date)	12.12.2006 (23.02.2007)	
22 Lanka Broad Band Network (Pvt) Ltd	Cable TV	29.03.2007	
23 Sri Lanka Telecom (Pvt) Ltd	Internet Protocol Television (IPTV)	09.04.2007	

Licensee	Type of Licence	Issue date	Remarks
24 Lak Viru TV and Radio Network (Pvt) Ltd	Radio	12.04.2007	
25 Lak View Broadcasting (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	25.05.2007	
26 The Buddhist Broadcasting Service	Satellite TV	22.06.2007	
27 Sat Net (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	19.07.2007	
28 Friend Media (Pvt) Ltd	Regional Radio	16.10.2007	
29 Tharunyata Hetak Media Network (Pvt) Ltd	Radio (Canceling date)	25.02.2008 (23.05.2008)	Cancelled
30 LTTE Peace Secretariat	Radio	11.11.2002	Cancelled on 07.01.2009
31 Tea Small Holding Development	Radio	08.12.2000	Cancelled
32 Yellow Win Media (Pvt) Ltd	Radio Terrestrial TV	18.03.2008	
33 Future Sat Com Holding (Pvt) Ltd	Terrestrial TV	13.05.2008	
34 VIS Broadcasting Network Pvt Ltd	Radio Terrestrial TV	16.05.2008	
35 Mobitel (Pvt) Ltd	Mobile TV	24.06.2008	
36 Sri Global Television Company	Radio Terrestrial TV	27.11.2008	
37 City Cable Links (Pvt) Ltd	Cable TV	19.01.2009	To be operated in Colombo Municipal Council area
38 Ask Media (Pvt) Ltd	Terrestrial TV	22.06.2010	
39 Carlton Sports Network (Pvt) Ltd	Terrestrial TV	03.03.2011	
40 Ritz Asia (Pvt) Ltd	Terrestrial TV	03.03.2011	
41 Lanka Cable and Satellite Network	Cable TV	24.02.2011	

Highlights of the Public Perceptions Survey 2015

The sample of the study consisted of randomly selected 800 respondents, representing Sinhalese and Tamils. The survey was conducted between July and October 2015, in all the provinces of Sri Lanka. A structured questionnaire was developed in both languages to collect data for the survey (i.e. Sinhala and Tamil). Telephone interviews and field surveys were administered to collect data. The survey team comprised students and lecturers of mass media at Colombo University's Sri Palee Campus.

Preferred language

Survey respondents were asked about their preferred language of the media messages.

Table 1:
Preferred language of the media messages

Language	No. of respondents	%
Sinhala	514	64.3
Tamil	223	27.9
English	63	7.8
Total	800	100

Asked if language was a barrier for accessing media messages, 73% said no and 27% answered yes. This suggests that a majority of respondents find media messages delivered in their preferred languages.

Credibility of media messages

When asked how they ranked the level of credibility of media content they consumed, a

majority of respondents opted for the 'neutral' answer. Table 2 summarises these answers.

Table 2: Credibility of media messages

Credibility ranking	No of respondents	%
Highly credible	32	4.0
Fairly credible	344	43.3
Neutral	392	48.9
Not very credible	12	1.4
Totally not credible	20	2.4
Total	800	100

The most trusted types of media

Most respondents said they trusted television the most (56%), followed by newspapers (20%) and the Internet (21%). There is a trend among the young generation to turn to the Internet as a source of news and information. Notably, radio's trust levels are very low among this sample.

Table 3: The most trusted medium

Most trusted media type	No of respondents	%
Internet	169	21.1
TV	448	56.0
Radio	16	1.9
Newspaper	160	20.1
Gossip	7	0.9
Total	800	100

In addition, Table 4 reveals that the most influence medium is television (52%), followed by the Internet (24%). Importantly, the Internet is already more influential than newspapers or radio.

Table 4: The most influencing media

Most persuasive media	No. of respondents	%
Gossip	33	4.1
Internet	195	24.4
TV	412	51.5
Newspaper	133	16.6
Radio	27	3.4
Total	800	100.0

Freedom to express ideas through media

Respondents were asked whether they have an opportunity to express their ideas freely through mass media. A clear majority felt there was no such freedom.

Table 5: Freedom to express ideas through media

Freedom to express ideas	No of respondents	%
Yes	231	28.8
No	569	71.2
Total	800	100.0

Usage of foreign media for information

Despite there being a multitude of national and local media outlets, a sizeable number of the sample also uses foreign media.

Table 6: Usage of foreign media for information

Usage of foreign media	No. of respondents	%
Yes	341	42.6
No	459	57.4
Total	800	100.0

Furthermore, more than two thirds of respondents have trust on the foreign information sources.

Table 7: Trust on foreign sources

Trust on foreign sources	No. of respondents	%
Yes	540	67.5
No	260	32.5
Total	800	100.0

Sources of everyday information

Table 8a and table 8b show how state and private media sources are used as sources for everyday information. In terms of the state media, television (63%) plays is the most significant source for everyday information, followed by print media (61%) and radio channels (40%).

Table 8a: State sector sources

Sources of everyday information	Print media		Radio channel		TV channel	
	No. of respondents	%	No. of respondents	%	No. of respondents	%
Yes	484	60.5	322	40.3	503	62.9
No	316	39.5	478	59.7	297	37.1
Total	800	100.0	800	100.0	800	100.0

The same view is shown even in the private media sources (Table 8b) - respondents highly depend on television (68%), than the

other information sources i.e. print media 56% and radio (45%) for their everyday information.

Table 8b: Private sector sources

Sources of everyday information	Print media		Radio channel		TV channel	
	No. of respondents	%	No. of respondents	%	No. of respondents	%
Yes	444	55.5	358	44.7	545	68.1
No	356	44.5	442	55.3	255	31.9
Total	800	100.0	800	100.0	800	100.0

Table 8c shows that social media is used for everyday information by close to a third of the sample.

Table 8d shows that mobile phone and SMS are used significantly for everyday information by 44.1% of respondents.

Table 8c: Social media source

Use social media source	No. of respondents	%
Yes	250	31.3
No	550	68.7
Total	800	100.0

Table 8d: Mobile Phones and SMS news alert

Use mobile phones and SMS news alert	No. of respondents	%
Yes	354	44.2
No	446	55.8
Total	800	100.0

Public meetings have ceased to be sources of everyday information for most people.

Table 8e: Public Meetings for everyday information

Public Meetings for everyday information	No. of respondents	%
Yes	84	10.5
No	716	89.5
Total	800	100.0

Media literacy: Awareness of media ownership

Table 9 shows the media ownership awareness of the respondents. Accordingly, most respondents are aware that media is owned by the state and private sectors (73%).

Table 9: Media Ownership

Media Ownership	No. of respondents	%
State only	90	11.2
Private sector only	16	2.0
State and private sector	586	73.3
Public	108	13.5
Total	800	100.0

Trust in TV and Radio news

Respondents were further asked if they trusted news on television and radio news. Results show that 37% of the respondents have no trust on television and radio news while 39% of are neutral. Only 24% said they trusted radio or television news.

Table 10: Trust on TV and Radio news

Trust on TV and Radio news	No. of respondents	%
Yes	192	24.0
No	295	36.9
Neutral	313	39.1
Total	800	100.0

In addition, it was examined whether respondents are satisfied with the television and radio news. Table 11 shows that only 22% of the respondents are satisfied with the news on television and radio, while majority of the respondents are not satisfied (41%).

Table 11: Satisfaction of TV and Radio program

Satisfaction of TV and Radio program	No. of respondents	%
Yes	178	22.3
No	331	41.4
Neutral	291	36.3
Total	800	100.0

Influences on the News

Influences on the content of news were examined in two perspectives: influence of the government and of private sector ownership. Table 12a reveals the influence of the government on the content of the state owned media news. Accordingly, it shows that 61% of the respondents have an attitude that government influences the content of the news of the state owned media.

Table 12a: Government influences on content of state owned media news

Government influences on content of news	No. of respondents	%
Strongly agree	180	22.5
Agree	307	38.4
Strongly Disagree	182	22.8
Disagree	51	6.4
No Idea	80	9.9
Total	800	100.0

Table 12b shows the attitudes of the respondents on the content of the news of private owned media: only 46% of respondents believe that private media owners have an influence on the content of the news.

Table 12b: Private Sector owner influences on the content of news

Private Sector owner influences on the content of news	No. of respondents	%
Strongly agree	88	11.0
Agree	283	35.4
Strongly Disagree	234	29.2
Disagree	133	16.6
No Idea	62	7.8
Total	800	100.0

Opportunity for complaining on media content

There are no sufficient opportunities for making complaints against any misleading or offensive media content: only 33% of respondents agreed that there are opportunities for complaining against media content.

Table 13: Opportunity for complaints

Opportunities are available for complaints against media outlets	No. of respondents	%
Strongly agree	54	6.7
Agree	207	25.9
Strongly Disagree	233	29.1
Disagree	220	27.5
No Idea	86	10.8
Total	800	100.0

ජනතාවට වග කියන මාධ්‍ය කර්මාන්තයක් උදෙසා

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනමාධ්‍ය ක්ෂේත්‍රය හා වෘත්තීය
හඟා සිටුවීමට සැලැස්මක්

මෙම තක්සේරුව විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මාධ්‍ය සංවර්ධනයේ සමස්ත
පරිසරය පිළිබඳ විස්තීර්ණ ඇගයීමක් සපයනු ලැබේ. නමින් ම
පවසන ආකාරයට එය පදනම් වන්නේ යුනෙස්කෝ මාධ්‍ය
සංවර්ධන දර්ශක වැඩරාමුව මත ය. එමඟින් නීතිමය රාමුව ද
ඇතුළුව මාධ්‍ය සංවර්ධනයේ, ආර්ථික තත්ත්වයන්ගේ, මානව
සම්පත් සංවර්ධනයේ, ආරක්ෂාව පිළිබඳ තාක්ෂණික සංවර්ධන
පරිසරයේ මෙන් ම රටේ මාධ්‍ය සංවර්ධනයේ සත්‍ය තත්ත්වයේ
විවිධ සාධක නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ.

මෙම තක්සේරුව සිදු වන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතා කාලීන
වැදගත්කමක් ඇති අවස්ථාවක ය. ඒ අනුව, රට දැන් මාධ්‍ය අංශය
අලුත් කිරීමේ හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ වැඩසටහනකට අත ගසා
තිබෙන බව පෙනේ. තොරතුරු දැන ගැනීමේ හිමිකම තහවුරු
කර ඇති නවතම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය එයට
සාක්ෂියකි. මෙම තක්සේරුව විසින් ප්‍රමුඛතා සහ ප්‍රධාන දිශානති
හඳුනා ගැනීමට මාධ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණයේ නිමග්නව සිටින අයට
පහසුකම් සලසයි.

ටෝබී මෙන්ඩල්
විධායක අධ්‍යක්ෂ
නීතිය හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා වන මධ්‍යස්ථානය

ප්‍රකාශනය
ජනමාධ්‍ය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා වන ලේකම් කාර්යාලය,
ශ්‍රී ලංකාව

අනුග්‍රහය
ජාත්‍යන්තර මාධ්‍ය සහයෝගිතාව (IMS), ඩෙන්මාක්
www.mediasupport.org

ප්‍රමුඛ මාතෘකා :
ජනමාධ්‍යය, ජනමාධ්‍යවේදය, මාධ්‍ය නියාමනය, මාධ්‍ය ප්‍රතිපත්ති,
ප්‍රකාශනයේ නිදහස, මාධ්‍ය නිදහස, මාධ්‍ය සංවර්ධනය, ජනමාධ්‍ය අධ්‍යාපනය,
තොරතුරු සන්නිවේදන තාක්ෂණය, නව මාධ්‍ය

